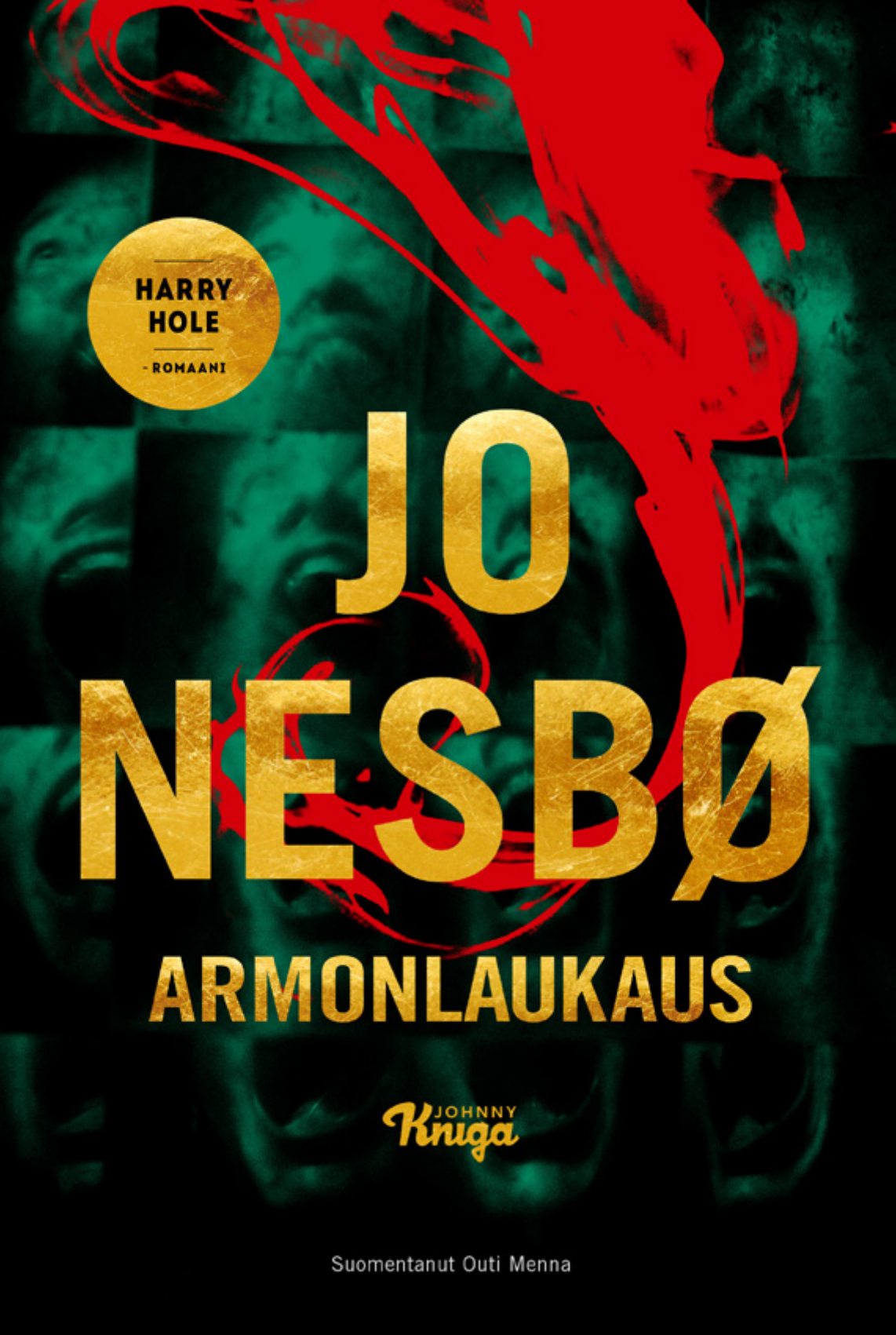

HARRY
HOLE

- ROMAANI

JO NESBØ

ARMONLAUKAUS

JOHNNY
Kniga

Suomentanut Outi Menna

Jo Nesbø

ARMONLAUKAUS

HARRY HOLE 14

SUOMENTANUT OUTI MENNA

JOHNNY
Kniga
HELSINKI

HARRY HOLE -SARJA

Lepakkomies (1997, suom. 2001)

Torakat (1998, suom. 2009)

Punarinta (2000, suom. 2005)

Suruton (2002, suom. 2005)

Veritimantit (2003, suom. 2006)

Pelastaja (2005, suom. 2007)

Lumiukko (2007, suom. 2008)

Panssarisydän (2009, suom. 2010)

Aave (2011, suom. 2012)

Poliisi (2013, suom. 2013)

Jano (2017, suom. 2017)

Veitsi (2019, suom. 2019)

Verikuu (2022, suom. 2022)

Armonlaukaus (2026, suom. 2026)

Erikoislaitoksen ensimmäinen painos

Copyright © Jo Nesbø 2026

Norjankielinen alkuteos: Nådeskudd

H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Oslo, 2026

Published by agreement with Salomonsson Agency

Suomenkielisen laitoksen © Outi Menna ja Johnny Kniga 2026

Johnny Kniga

An imprint of Werner Söderström Ltd

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN: 978-952-362-426-9

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@kniga.fi

1

AVOIMESTA PARVEKKEENOVESTA kuului sisällä asunnossa soiva äärettömän hidas ja kaunis kappale. Elvis Costellon »Shipbuilding».

Oli kaksi minuuttia puoleenyöhön.

Harry katsoi omaa kaupunkiaan.

Osloa.

Se levittäytyi hänen alapuolellaan kuin ylösalaisin käännetty tähti-taivas.

Hän tähyili sinne kuluneiden Dr. Martensien kärkien välistä kapean betonikaiteen päältä. Seitsemäntoista kerrosta alempana harmaanhohtava lumihanki peitti Akerselvalle viettävän rinte. Sannerbrualla ei liikkunut lainkaan kävelijöitä, ja autojakin vain harvakseltaan. Kukaan ei näkisi hänen putoavan. Ihmiset istuivat lämpimissä taloissa katse suunnattuna jonnekin muualle. Eteenpäin.

He laskivat sekunteja, jotta pääsisivät aloittamaan uuden vuoden räiskyvän paukkeen säestyksellä.

Harry laski sekunteja, jotta saisi päättää vanhan vuoden ja menneen elämänsä vaimeaan läsähdykseen. Hänen katseensa suuntautui taaksepäin.

Kuluneen päivän hän oli käyttänyt siihen, että hän oli tehnyt inventaarion.

Hän oli päälle viisikymppinen työtön poliisi ja alkoholisti. Hänellä oli omallatunnollaan viisi henkirikosta, joista kolme kalvoi hänen mieltään yhä edelleen. Hänellä oli yksi ystävä, johon hän tiesi

voivansa luottaa ja joka myös oli alkoholisti. Hänellä oli yksi aikuinen poikapuoli, jota hän ei halunnut vaivata, sekä yksi biologinen poika kollegansa vaimon kanssa.

Kaiken tämän hän olisi kestänyt.

Mutta sitten oli vielä Rakel. Nainen, jota hän rakasti enemmän kuin vihasi itseään.

Rakelin kuolemasta oli nyt reilut kaksi vuotta.

Kaksi vuotta hän oli jatkanut elämäänsä elävältä haudattuna, vaikka olisi voinut olla kuollut ja vapaa.

Hän oli yrittänyt ryypätä itsensä hengiltä mutta epäonnistunut. Siinäkin.

Se voisi tietenkin olla hänen uudenvuodenlupauksensa, mutta tämä oli helpompi tapa. Nopeampi.

Tuulenpuuska tarttui häneen, ja välttyäkseen putoamasta sodanjälkeisille kerrostaloille tyypilliselle kenkälaatikon kokoiselle parvekkeelleen hän nojautui eteenpäin.

Samassa tuuli tyyntyi, ja hän vaihtoi kiireesti painopistettä ja nojasi taaksepäin.

Kun asento oli taas vakaa, hän manasi pettyneenä turhaa eloonjäämisvaistoaan, joka edelleenkin kyti vanhassa ruumiissa. Sydän pamppaili villisti aivan kuin se olisi halunnut hypätä pois rinnasta, pois hullun miehen luota. Harry veti henkeä.

»...diving for dear life», Elvis Costello lauloi.

Niin.

Harry nosti toisen maihinnousukenkänsä parvekkeenkaiteelta. Muutti mielensä ja laski jalan takaisin. Se tulisi nimittäin ihan kohta. Chet Bakerin toinen, pitkä trumpettisoolo.

Harry pani silmät kiinni. Odotti hetken. Ensin musiikki. Sitten pimeys ja vapaus.

Vinyylilevy rätisi vaimeasti sisällä hänen pienessä asunnossaan. Sitten Chet Baker aloitti soolon, joka oli aikoinaan herkistänyt Rakelin kyyneliin.

Soolo oli nöyrä. Se alkoi lähes anteeksipyytävästi. Kunnes lopulta täytti kuulijan koko tunnetilan.

Baker oli ollut heroiiniriippuvainen narkkari, kun Costello oli kuullut jazztrumpetistin esiintyvän lontoolaisella klubilla vuonna -83 ja pyytänyt häntä soittamaan levyllään. Øysteinin mukaan kyseinen kappale oli viimeinen, jonka Chet Baker oli levyttänyt ennen kuin hänet löydettiin kuolleen amsterdamilaiselta kadulta – hän oli pudonnut hotellin ikkunasta ja menehtynyt 58-vuotiaana.

Hetken päästä soolo olisi ohi.

Harry valmistautui ottamaan viimeisen askeleen tyhjyyteen vailla kipua ja tuskaa.

Silloin trumpettisoolon keskeytti toinen musiikki.

Los Lobos. »Will The Wolf Survive». Kitarariffi, joka kuulosti tanssibändiltä. Ja sehän Los Lobos oikeastaan olikin: hyvä tanssi-bändi.

Harry avasi silmänsä, otti puhelimen taskustaan ja vilkaisi nimen näytöstä.

Hän kiroili, laskeutui alas parvekkeenkaiteelta ja painoi vihreää luuria.

»Kerro.»

»Halusin vain toivottaa hyvää uutta vuotta», sanoi Oleg, hänen poikapuolensa. »Mikä meininki?»

»Skaalalla yhdeksästä kymmeneen...», Harry sanoi.

»Yhdeksän», Oleg täydensi.

Uusi vuosi, joka alkaa kahden tunnin kuluttua, levittäytyy tyhjänä arkina silmien edessä.

Ja kertoja olen minä.

Tosin vielä ei ole olemassa mitään tarinaa. Päätös on tehtävä seuraavien sekuntien aikana ennen kuin sisäinen sormeni painaa näppäintä, joka painuu värinauhaa vasten ja piirtää paperille ensimmäisen, peruuttamattoman kirjaimen.

Vielä nyt minkään siitä, mitä olen suunnitellut, ei tarvitse tapahtua.

Olen kertoja, mutta en tiedä mikä minua ajaa eteenpäin. Voin toki muodostaa erilaisia oletuksia perustuen muiden taiteilijoiden ajatuksiin työnsä tarkoituksesta. Ne, jotka eivät kaunistele motiivejaan, kuulostavat rehellisemmiltä, mutta jos he ovat niin kuin minä, eivät hekään oikeasti tiedä. Lähimmäs totuutta pääsen siteeraamalla Lutherin vastausta Walter Hillin Soturit-nimisessä mestariteoksessa vuodelta 1979, kun häneltä kysytään, miksi hän tappaa. »No reason, I just like doing things like that.»

Sen tiedän, että aion tällä kertaa saada aikaan taideteoksen, jota kukaan ei voi sivuuttaa. Tällä kertaa se tulee olemaan minun, vain minun.

Arkki on yhä tyhjä. Voin edelleen pyörtää päätökseni. Antaa uuden vuoden käynnistyä kaikkien edellisten tavoin tylsänä ja turvallisena.

Tai sitten voin kirjoittaa tämän elokuvan. Kuvata ja ohjata sen. Näytellä siinä. Ja lopuksi leikata sen juuri sellaiseksi kuin itse haluan. Olen ajatellut antaa sille nimeksi vain Elokuva. Sillä se jää viimeiseksi saavutuksekseni, joka määrittelee minut jälkipolville.

Hengitän syvään.

Sitten painan mielessäni ensimmäistä kirjainta. Se on F.

2

FELICIA IHAILI FILMITÄHDENHYMYÄÄN isolla ruudulla. Verenpunaisten huulten kehystämää valkoista, tasaista hammasrivistöä. Juuri hymyn ansiosta hänestä oli tullut tähti. Sekä tietysti silmien. Smaragdinvihreiden silmien, kuten eräs ohjaaja oli todennut imartelevasti saadakseen hänet mukaan elokuvaansa.

Yhä edelleen, varsinkin näin hienossa valaistuksessa, hänen kasvonsa olivat kauniit.

Valo sammui. Se oli tullut etuajassa ammutusta ilotulitusraketista, joka oli hetkeksi tehnyt taivaasta häikäisevän. Samaan kuvaan tiivistyi myös hänen elämänsä.

Hän käänsi katseensa pois toimistorakennuksen pimeästä ikkunasta heijastuvasta peilikuvastaan ja tömisteli jalkakäytävällä yrittäen turhaan pitää itsensä lämpimänä. Kello oli kahdeksan, ja lämpömittari näytti miinus kahtatoista. Se tuntui miinus kahdeltakymmeneltä, kun seisoj Oslon Kvadraturenin viimeisellä huorakadulla ja tuuli puhalsi kylmästi yhä sulana olevalta vuonolta päin.

Huoria oli tänä iltana liikkeellä vain muutama. Ja parittajia ei näkynyt mailla halmeilla, tietenkään, he olivat kaikki missä lie uudenvuodenjuhlissa valmiina nappaamaan samppanjapullon jäistä. Felicialla itsellään ei ollut koskaan ollut parittajaa. Tai manageria. Ylipäätään häntä inhotti ajatus siitä, että hän olisi joutunut tottelemaan pomon käskyjä.

Hänen ainoa pomonsa oli ollut heroini.

Ja hän vihasi sitäkin. Katsoessaan ikkunasta peilikuvaansa hän oli nähnyt hymyn ja silmien lisäksi sen, että korkeat poskipäät, jotka olivat aiemmin korostaneet hänen kauneuttaan, korostivat nykyään ainoastaan sitä, kuinka sairaalloisen laiha hän oli.

Paradoksaalisesti ainoaan lahjaan, jonka hän oli syntymässään saanut – kykyyn vetää magneetin lailla puoleensa niin miesten kuin naistenkin katseita – oli alusta saakka yhdistynyt vaistomainen vastenmielisyyys katsottuna olemista kohtaan. Vaikka hän oli jo vuosia työskennellyt prostituoituna, hän piti aina yllään mahdollisimman paljon vaatteita ja vaati, ettei valoja pantu päälle. Ei siksi, että hän olisi nolostellut tai hävennyt itseään, herran tähden, hänhän oli ollut harvinaislaatuinen kaunotar. Vaan katseen takia. Katseen, jonka piti saada ulottua kaikkialle ja hallita pomon lailla. Koska siitä hänelle maksettiin. Joko leffalippujen muodossa tai hintana suihinotosta tai panosta. Hän voisi luonnollisesti väittää, että juuri siitä kaikki oli alun perin lähtenytkin: Pienistä annoksista, jotka olivat poistaneet pahimman inhontunteen hetkellä, jolloin kuvauspäällikkö oli huutanut »käy» ja kamera oli alkanut pyöriä. Annoksista, jotka olivat muuttuneet aina vain suuremmiksi, myös silloin kun kamerat eivät pyörineet. Joiden ottamista hän oli jatkanut, kun hädin tuskin vauhtiin päässyt filmitähdenura olikin tyssännyt ja hän oli nuorena naisenalkuna rahoittanut seuraavan piikkinsä uudenlaisella eroottisella roolilla.

Felicia vilkaisi taas kelloa. Kymmentä yli kahdeksan. Helkkari, että osasi olla kylmä. Ja yhä kylmenevää oli luvassa. Felicialla oli nimittäin yksi uudenvuodenlupaus: lopettaa heroininkäyttö. *Cold turkey* -tyylillä. Hän oli onnistunut siinä aiemminkin, mutta siitä huolimatta ajatus hirvitti. Ilmaus *cold turkey* viittasi siihen, kuinka iho meni vieroitusoireissa puistatuksista kananlihalle. Mutta juuri nyt olo ei olisi voinut olla paljon pahempi, sillä hän paleli luitaan ja ytimiään myöten. Niinpä hän oli luvannut itselleen vielä viimeisen piikin ennen puoltayötä. Hän lipuisi uuteen vuoteen pää korkealla pilvissä, ja sitten ei enää ikinä.

Hän näki mustan auton matelevan yksisuuntaista katuja alaspäin kuin aamiaisbuffetia kiertävä nälkäinen hotelliasiakas. Täällä valikoima tosin oli huononlainen, paitsi jos mieltymykset sattuivat olemaan outoja, ja sellaiset asiakkaat hän mieluiten jätti väliin. Koska hän oli viimeisenä rivissä – alimpana ruokalistalla – asiakas olisi toivottavasti häneen saakka päästyään ehtinyt laskea rimaansa niin, että hän vaikuttaisi tarpeeksi viehättävältä. Lisäbonuksena kadun alapäässä ei ollut valvontakameroita, mikäli asiakkaalla sattuisi olemaan maine, jota suojella.

Auto lähestyi. Felicia näki ratin takana istuvan miehen nojautuvan eteenpäin ja katsovan häntä, kun hän ojensi laihan reitensä esiin teko-urkin helman alta, työnsi rintojaan eteenpäin, imi laihoja poskia sisään ja iski pöytään valttikorttinsa. Filmitähdenhymyn. Mutta auto vain mateli ohi. Hän kääntyi ja näki auton kääntyvän risteyksestä oikealle. Todennäköisesti se tarkoitti, että mies palaisi takaisin.

Veikkaus osui oikeaan.

Kaksi minuuttia myöhemmin hän näki saman mustan auton ajavan jälleen katuja alaspäin. Hieman vauhdikkaammin, mikä tarkoitti, että tiedustelu oli suoritettu ja päätös tehty.

Auto pysähtyi Felician kohdalle jalkakäytävän reunaan, ja ikkuna avautui. Felicia kumartui katsomaan autoon. Tuoksu oli puhdas. Hän tarkisti nopeasti, ettei takapenkillä istunut ketään.

Mies oli laskenut aurinkolipan varjostamaan kasvojaan kirkkaalta katuvalaistukselta.

»Hei», hän sanoi. »Paljonko veloitat panosta?»

»Tonni kaksisataa.»

Ukrainalaisten pyörittämässä ilotalossa vähän matkan päässä hinta oli kaksi tonnia, mutta siihen sisältyivät sänky ja huone talon puolesta.

»Hyppää kyytiin.»

»Käteisellä.»

»Asia selvä», mies sanoi ja nojautui avaamaan oven. Felicia oli saanut turpaansa hulluilta, jotka kiihottuivat väkivallasta, ja osasi

lukea merkkejä. Pahoinpitelijät paljastuivat usein nopeasti pienistä yksityiskohdista. Mutta eivät aina. Ja vaarallisimpia olivat toki aina ne, jotka osasivat piilottaa taipumuksensa.

He pysähtyivät punaisiin valoihin. Taustapeilistä riippui lentokoneen pienoismalli.

»Minulla on yksi paikka viiden minuutin päässä», mies sanoi.

»Tonni kaksisataa on pano autossa», Felicia sanoi. »Jos mennään jonnekin sisään, hinta on tonni viisisataa. Tonni kahdeksansataa ilman paluukyytiä.»

»Hansikaslokerossa on kaksi tonnia», mies sanoi.

Felicia avasi hansikaslokeron ja sujautti Sigrid Undsetin muotokuvalla varustetut neljä seteliä takintaskuunsa.

Hän vilkaisi miestä. Aurinkolipan varjostamissa piirteissä oli jotain hämäästi tuttua. Ehkä tyyppi oli ollut hänen vakiopanonsa joskus, vaikea sanoa, heroiini oli pyyhkinyt kokonaisia kappaleita hänen muististaan. Ehkä hän oli nähnyt miehen tv:ssä? Kun häneltä itseltään oli kysytty »Ollaanko me nähty jossain?» hän oli vuosikaudet vastannut »Tuskin» selittämättä, että kysyjä todennäköisesti muisti hänet nuorempana versiona elokuvasta *Saarnaaja*.

Radiossa soi NRK:n klassinen mutta niin hiljaisella, että musiikki erottui juuri ja juuri lämmityslaitteen hurinalta. Äkillinen lämpötilanvaihdos sai veren tykyttämään tuskaisasti sormenpäissä lohkeilleiden kynsien alla. Hän odotti himoiten hetkeä, jolloin pääsisi tökkäämään uudenvuodenpiikin käsivarteensa ja päättämään tämän paskavuoden – toivon mukaan niitä ei ollut jäljellä enää kovin monta.

Kun he olivat istuneet viisi minuuttia mitään puhumatta, mies pysäytti auton ratapihan ja Middelalderparkenin väliin pinottujen työmaaparakkien edustalle. Kaikki parakit olivat pimeinä, sillä rakennustyömaa oli ymmärrettävästi suljettu joululoman ajaksi. Mies ei hänestä vaikuttanut tyyppilliseltä urakoiden perässä matkustavalta raksatyöntekijältä – norjankielisissä sanoissa ei erottunut ulkomaista korostusta, minkä lisäksi miehellä oli auto sekä tyylikäs, harmaa villakangastakki.

Mies käveli kovaksi tallattua hankea pitkin yhdelle parakille, avasi oven, joka ilmeisesti ei ollut lukossa, ja piti sitä auki Felicialle.

Felicia seisahtui ovensuuhun tekemään rutiininomaisen tilanearvion. Epäluuloa ei herättänyt työmaaparakki sinänsä; hän oli ennenkin hoitanut keikkoja parakeissa ja viihdyttänyt yksinäisiä miehiä, joiden kotimaassa suhtautuminen kaupalliseen seksiin oli hieman toisenlaista. Kaikki oli aina sujunut hyvin. Ongelmana oli harmaatakkinen mies, joka ei tuntunut sopivan tänne.

Mies kurotti kätensä oviaukosta ja napsautti katkaisinta, ja yhtäkkiä sellimäinen tila kylpi kirkkaassa valossa, joka toi mieleen elokuva-kohtauksen kuvauspaikan.

Felicia tunnisti jalustoilla seisovat Fresnel-lamput, jotka valaisivat harmaita seiniä, kerrospunkkaa ja keittiönurkkauksen edustalla olevaa pöytää. Kolmannella jalustalla oli pieni kamera, jonka hän myös arveli tunnistavansa.

»Minua ei saa kuvata», hän sanoi.

»Haluan vain nähdä», mies vastasi. »Haluan nähdä kaiken.»

Feliciaa alkoi yököttää.

»Sori, mutta en tee sellaisia juttuja.»

»Teet kyllä. Paljonko veloitat?»

Felicia katsoi miestä tutkivasti. Äänessäkin oli jotain tuttua. No, niin tai näin, alitajunta ei yhdistänyt ääntä tai kasvoja väkivaltaisiin kokemuksiin. Ja maksettuaan viimeisen heroiinisatsin hän oli tällä hetkellä rahaton. Totaalisen peeaa. Oksettava tunne oli noussut kurkuun ja sai hänen äänensä kuulostamaan kireältä ja käheältä, kun hän vastasi:

»Kolme tonnia lisää.»

Summa tuli automaattisesti, ehkä siksi että se oli ollut näyttelijän päiväpalkka silloin, kun *Saarnaajaa* aikoinaan kuvattiin.

Mies kaivoi esiin lompakkonsa, veti sieltä kolme seteliä ja ojensi ne hänelle.

Hän otti rahat ja astui sisään.

Pöydältä hänen silmiinsä osui esine, joka näytti kakkumuotilta.

»Leivotko sinä täällä?»

Mies naurahti. »Se on miekkailukypärä, haluan että panet sen päähäsi.»

Felicia ei kysellyt. Varmaan jokin nuoruusajan trauma, miekkailua harrastava tyttö, jota mies ei ollut onnistunut viettelemään, sellaisesta monet usein kiihottuivat. Joka tapauksessa parakissa oli mukavan lämmen.

Hän avasi tekoturkkinsa, ripusti sen tuolin selkänojalle ja katsoi kysyvästi miestä, joka nyökkäsi ennen kuin hän veti villapaidan päänsä yli. Kun hän oli valmis, mies odotti jo miekkailukypärä kädessään.

»Voin auttaa sinua», mies sanoi – lause, jota hän ei ollut kuullut keneltäkään vuosikausiin. Hän taivutti päätään, ja mies asetteli kypärän paikoilleen. Siinä oli kaulus selvästikin suojaamassa kaulaa, kun taas niskapuoli oli avoin lukuun ottamatta takaraivon korkeudella olevaa tarranauhaa, jolla kypärä kiinnitettiin.

»Kiristan vielä vähän», mies sanoi ja siirtyi hänen selkänsä taakse.

Kasvoja peittävästä tiheästä silmikosta huolimatta hän näki hyvin eteensä.

Hän näki, että pöydällä oli ruuvimeisselin kokoinen mikroporakone, jonka pitkä terä lävisti puupalikan. Sen tyyppisiä työkaluja raksamiehillä kaiketi lojui usein esillä.

Porakoneen vieressä oli huuliharpputelineeltä näyttävä hökötin sekä matkapuhelin ja rulla mustaa teippiä. Teipistä hän ei pitänyt. Hän odotti, että pään takana oleva tarranauha kiristyisi, mutta sen sijaan hän kuuli kilahduksen, tunsu kylmän metallin rannettaan vasten ja nykäyksen toisessa ranteessaan ja kuuli uuden kilahduksen. Käsiraudat. Hitto. Jos mies haaveili rajuista leikeistä, häneltä olisi voinut kysyä etukäteen, mikä hänelle sopi ja mikä ei.

Mies käänsi Felician ympäri ja talutti hänet pöydän viereen. Hän menetti hetkeksi tasapainonsa, mutta mies nappasi hänet kiinni

ja istutti tuolille. Mies piteli häntä paikallaan, ja hän kuuli ritisevää ääntä miehen vetäessä teippiä rullasta.

Häntä oli alkanut pelottaa. Tämä ei vaikuttanut enää miltään tavalliselta pervotouhulta. Sydän hakkasi rinnassa ja hän ikävöi kotiin.

»Mitä helvettiä sinä puuhaat?» hän kysyi maskin läpi. Mies ei vastannut, kiersi vain tuolin toiselle puolelle, ja lisääntyvä paine rintakehässä, selässä ja käsivarsissa kertoi, että häntä teipattiin kiinni tuoliin.

Hän yritti potkia, kun mies tarttui häntä jaloista. Jos hänellä olisi ollut yhä lihaksia kehossaan, hän olisi ehkä pystynyt taistelemaan vastaan, mutta nilkat oli teipattu muutamassa sekunnissa kiinni tuolinjalkoihin. Ainoa ruumiinosa, jota hän saattoi liikuttaa, oli pää.

Hän huusi. Sielunsa silmin hän näki ympärillä olevat pimeät parakit. Hän karjui niin kovaa kuin kurkusta lähti.

»Huuda vain», mies sanoi. »Mutta säästä voimiasi vähän.»

Mies repi rullasta yhä lisää teippiä ja teippasi puhelimen kypärän silmikkoon peittämään osan näkymästä. Huuliharpputelineen mies teippasi kypärän kiinteisiin reunoihin puhelimen alapuolelle. Sitten hän kiinnitti puupalikan telineeseen siten, että mikroporakoneen terä osoitti silmikkoa kohti.

Mies napautti puhelinta, ja näyttöön syttyvä valo sokaisi Felician hetkeksi. Siristelttyään silmiään tovin hän näki puhelimen ruudulla omat kasvonsa *ELK:ssa* – erikoislähikuvassa.

»Mitä sinä haluat?» hän huusi.

»Samaa kuin sinäkin», mies vastasi hitaasti ja hiljaisella äänellä. »Piikittää.»

Mies hymähti. Samassa Felicia muisti hänet. Tietenkin. Mutta siitä oli niin monta vuotta, ja mies oli muuttunut tosi paljon.

»Kun porakone on käynnistetty, kaikki tapahtuu itsestään», mies sanoi. »Jos en tee mitään, terä porautuu puupalikan läpi. Se on kaksikymmentä senttimetriä pitkä, joten upottuaan läpi palikasta se jatkaa

matkaa sinun kallosi sisään. Ymmärrätkö? On tärkeää, että ymmärrät. Ymmärrätkö?»

Felicia räpäytti silmiään. »Se olet sinä», hän kuiskasi. »Sinähän...»

»Turpa kiinni!» mies karjui äkisti raivostuneena. »Nyökkää vain, jos ymmärrät.»

Felicia avasi ja sulki suunsa. Sitten hän nyökkäsi. Alistui. Kuten miehet olivat aina saaneet hänet tekemään, kaikki ne, joihin hän oli pettämättömän huonolla maullaan elämänsä aikana ihastunut.

»Kiitos», mies sanoi. »Valmista? Sinä kun tiedät elokuvista jonkin verran, niin muistatko kuka keksi *Kärpäsen* iskulauseen 'Be afraid, be very afraid'? Ai etkö? Mel Brooks. Hassua, että se oli juuri koomikko, eikö vain? Iskulause muistui mieleeni kypärästä, joka saa sinut näyttämään vähän kärpäseltä. Eli ohjeistukseni on tämä: pelkää. Jos voisit olla niin ystävällinen...»

Mies painoi puhelimen kyljessä olevaa nappia. Kameraan syttyi punainen valo, ja laskuri lähti käyntiin. Sen jälkeen mies käynnisti porakoneen, jonka kimeä särinä vihloi tärykalvoja.

Felicia näki kalvenneet kasvonsa, avonaisen suunsa ja suuriksi rävähtäneet silmänsä.

Hänestä ei tuntunut kuin hän olisi tuijottanut peiliin vaan pikemmin kuin hän olisi katsonut kauhuelokuvassa esiintyvää näyttelijää. Oliko tämä kaikki vain pahaa unta? Vilkaistessaan puhelimen reunan yli hän näki, miten mies tuijotti tiiviisti kameran etsimeen. Kun hän katsoi taas suoraan eteenpäin, hän erotti liikettä puhelimen alapuolella. Pora. Poranterä lähestyi hänen kasvojaan suun korkeudelta kuin etanan tuntosarvi.

Sillä hetkellä Felicia tiesi, ettei hän nähnyt unta. Hän kuolisi. Yhtäkkiä hän oli siitä täysin varma. Sillä hän muisti, mitä kuvaussihteeri oli kuiskannut hänelle, kun hän oli ollut ensimmäistä kertaa mukana isossa elokuvatuotannossa: »Muista, että jokainen täällä, joka ikinen, haaveilee siitä, että saisi olla ohjaaja.»

»Miksi?» hän huusi itkun ja pakokauhun sekaisella äänellä. »Minkä takia sinä teet näin?»

Mies ei vastannut, mutta hänen huulillaan karehti vieno hymy. Hän oli tyytyväinen näkemäänsä, siihen miten Felicia työskenteli kameran edessä.

Felicia viskoi päätään oikealle, vasemmalle, taaksepäin ja eteenpäin huutaen samalla taukoamatta. Mutta porakone ja puhelin oli kiinnitetty kypärsään liian tukevasti. Hän tunsu terän hipovan alahuultaan.

Hän lopetti huutamisen ja puri hampaat yhteen. Ei hän oikeasti halunnut elämänsä päättyvän vielä, vaikka kulunut vuosi ei ollutkaan tarjonnut aihetta juhlaan. Hän halusi lisää elinvuosia. Lisää paskavuosia. Hän halusi nähdä raketit, hitto soikoon. Mutta kun hän tunsu pyörivän poranterän raapivan hammaskiillettä, tärinän säteilevän kalloon saakka ja kärventyvän luun hajun pistelevän sieraimissaan, hän tiesi, että hän oli menettänyt ainoan asian, joka hänellä oli yhä jäljellä – filmitähdenhymyn – ja että terä osuisi ihan kohta hermoon.

Hän katsoi puhelimen näyttöruutua ja näki omien kyyneltensä vierivän poskilla ja jättävän raitoja puuteroituun, ryppyiseen ihoon.

Silloin aikoinaan heillä oli ollut Pinewood-bunkkerin leffaporukan kesken oma sanansa viimeisen päivän viimeiselle otolle, jonka jälkeen näyttelijä sai pakolliset aplodit tuotantoryhmältä, pakkasi tavaransa ja lähti kotiin.

He kutsuivat sitä armonlaukaukseksi.

3

OLEG FAUKE ASETTUI SEISOMAAN valkoisiin pukeutuneen teknisen rikostutkijan taakse ja katsoi lattialla makaavaa vainajaa.

»No?» Oleg sanoi.

»Uusi vuosi otti niin sanotusti varaslähdön», Roar Midtstuen vastasi katsettaan nostamatta.

Oleg nyökkäsi, kello oli kuusi aamulla. Hän kuuli vaimean pamauksen ja vilkaisi ikkunasta ulos. Yksinäinen juhlista myöhästynyt iletutlirturaketti oli juuri räjähtänyt taivaalla Ekebergåsenin yllä. Kimmeltävä valosade varisi kohti pimeitä taloja, joiden nukkuvat asukkaat ennen pitkää päivän valjettua heräisivät seuraamaan Wienin filharmonikkorjen uuden vuoden konserttia ja Garmisch-Partenkirchenin mäkihypyn maailman cup-kilpailua, jossa ainoastaan kolme norjalaista oli selviytynyt karsintakierrokselta itse kisaan. Olegilla oli ollut sama suunnitelma siinä vaiheessa, kun he olivat Helgan kanssa nukkuttaneet lapsiaan, jotka olivat ensimmäistä kertaa saaneet valvoa puoleenyöhön asti.

»Olet ihan kuin isäpuolesi», Midtstuen sanoi ja otti kuvan vainajasta.

»Miten niin?»

»Pakko päästä rikospaikalle saman tien.»

Oleg kohautti harteitaan. Työ henkirikososastolla ei ollut sellaista kuin elokuvien perusteella voisi kuvitella esimerkiksi siltä osin, että taktiset rikostutkijat eivät sännänneet rikospaikalle välittömästi sen jälkeen, kun poliisi oli saanut tiedon rikoksesta. Joskus he eivät

käyneet rikospaikalla ensinkään vaan tyytyivät valokuviin ja piirustuksiin. Mutta Harry oli toista maata. Harry halusi nähdä, hän oli selittänyt Olegille. Haistaa. Kuunnella. Aistia tunnelmaa, joka seisnista huokui aina silloin tällöin.

Kun Oleg oli aloittanut työt rikostutkijana, hän oli valmistautunut siihen, että häntä verrattaisiin hänen isäpuoleensa. Harryhan oli kaikesta huolimatta legenda. Ja tiettyssä mielessä ehkä myös aave. Mutta Oleg ei ollut saapunut rikospaikalle siksi, että halusi täyttää isäpuolensa saappaat. Hän ei vain nähnyt syytä olla kokeilematta toimiviksi osoittautuneita menetelmiä.

Hän katseli ympärilleen. Haisteli. Kuunteli. Sulki silmänsä ja yritti aistia tunnelmaa. Mutta ajatukset harhautuivat automaattisesti toiseen suuntaan, sinne minne ei olisi saanut. Hän kirosi mielessään ja avasi silmänsä. Yritti keskittyä.

Ellei laskettu ovea, joka oli ilmeisesti murrettu auki sorkkauraudalla tai jollain vastaavalla, asunnossa ei näkynyt jälkiä kamppailusta tai pakenemisy yrityksistä. Kuollut mies makasi paksulla matolla kirjoituspöydän ja kirjahyllyn välissä. Ampumahaavoja oli kaksi, yksi otsassa ja yksi rinnassa, ja suurin osa verestä oli imeytynyt mattoon. Pikkutakki riippui tuolin selkänojalla kirjoituspöydän takana. Vaikutti siltä kuin surmaaja olisi yrittänyt tieteen tahtoon toimia mahdollisimman siististi ja sotkua jättämättä.

»Onko mahdollista surma-asetta löydetty?»

»Ei.»

»Saanko katsella ympärilläni?»

»Pysyttele seinien lähellä äläkä koske mihinkään.»

Oleg huokaisi ja nyökkäsi kohti lateksiin verhottuja käsiään, joita hän piti tarkoituksella rentoina, jotta ei vahingossa räpläisi mitään, esimerkiksi raapisi poskeaan ja levittäisi omaa dna:taan koskettamalla heti perään jotakin rikospaikalla olevaa esinettä.

»Niin, niin», tekninen rikostutkija sanoi. »Sanon saman aina kaikille uusille.»

Ylimmän kerroksen asunto, josta avautui näkymä Bjørvikaan ja Ekebergåsenille, oli isompi kuin Itä-Oslon vanhat kerrostaloasunnot yleensä. Sisustus, huonekalut ja seinille ripustetut kuvat näyttivät suurelta osin ulkomailta hankituilta ja viittasivat siihen, että vainaja oli matkustellut ahkerasti. Kirjoituspöydällä istui Buddha-hahmo, joka hymyili salamyhkäisesti silmät kiinni. Täältä ei näyttäisi löytyvän apuja, Oleg ajatteli ja suuntasi keittiöön. Siellä leijuvat miedot tuoksut veivät ajatukset Thaimaahan. Sitruunaruohoa, galanga-juurta, kookosmaitoa, korianteria. Oleg ja Helga olivat käyneet häämatkalla Thaimaassa ja tuoneet tuliaisiksi muistoja sekä kasan paikallisia ruokaohjeita. Hän oli kokkaillut ohjeiden mukaan sellaisina iltoina, kun he halusivat nauttia ja syödä hyvin, ja kehittynyt pikkuhiljaa melko taitavaksi ruoanlaittajaksi. Mutta Olavin synnytyä Helga oli sanonut, etteivät voimakkaat mausteet olleet hyväksi rintamaidolle, ja siihen heidän thairuokaharrastuksensa oli sitten tyssännyt. Sekin.

Oleg kiersi asunnon loput huoneet. Lastenhuoneet olivat hyvässä järjestyksessä. Makuuhuoneessa, sijatun parivuoteen takana vaatekaappien edustalla, seisoi tekninen rikostutkija räpsimässä kuvia vaatteista, joita hän valaisi lampulla. Oleg ymmärsi näyttävänsä hämmentyneeltä, kun mies ilman minkäänlaista alustusta selosti ruotsiksi, että kamera otti infrapunakuvia.

»Niissä näkyy veritahroja ja ruutijäämiä, joita ei erota paljaalla silmällä. Oletko sinä taktiselta puolelta?»

»Joo. Oleg Fauke.» Oleg ojensi automaattisesti kätensä mutta veti sen nopeasti takaisin, kun toinen vain katsoi sitä tekemättä ellettäkään.

»Sori», Oleg sanoi ja toivoi, ettei mies nähnyt hänen punastuvan.

»Ei hätää. Olet ilmeisesti uusi.»

Oleg nyökkäsi.

»Minä olen Eddy Jonasson, svedupelle rikosteknisestä yksiköstä.»

Paras. Ja pahin. Nesbø.

Kuka ohjaa murhia kuin elokuvaa?

Oslossa alkaa uusi vuosi ja samalla myös murhien sarja.

Murhat ovat poikkeuksellisen julmia, ja niiden rikospaikat on lavastettu kulttielokuvien kohtauksiksi. Vaikuttaa myös siltä, että uhreilla on yhteistä taustaa elokuvanteon parissa.

Puolisonsa menettänyt Harry Hole kutsutaan mukaan murhatutkintaan juuri, kun hänen oma elämänsä on ollut romahtamaisillaan. Joku tekee elokuvaa todellisuudesta ja lataa murhavideoita internetiin – eikä mistään voi tietää, kuka kuolee seuraavassa kohtauksessa.

Onko käsikirjoitus tehty juuri Harrylle? Ja onko murhaajia enemmän kuin yksi?

JOHNNY
Kniga

johnnykniga.fi

84.2

978-952-362-426-9

TAKAKANNEN KUVA Jarli & Jordan • ETUKANNEN KUVA Stas Pylipets / Stocksy

KANSI Piia Aho SARJIA-ASU Martti Ruokonen

– Harryn oli pelastanut uusi murhatapaus. Työnteko. Ajatusten saaminen muualle. Se, että hän oli päässyt tekemään ainoaa asiaa, johon hän omasta mielestään kelpasi.

Oleg oli kuvitellut, että Rakelin kuolema olisi lähentänyt heitä kahta jäljelle jäänyttä. Mutta pikkuhiljaa hänelle oli käynyt selväksi, että äiti oli ollut todellisuudessa se tekijä, joka heidät oli nivonut yhteen. Että rakkaus Rakelia kohtaan, ei häntä, oli saanut Harryn ottamaan vastuuta myös pojasta.

Vai?

Ja sitten oli tietysti vielä toinenkin ajatus, kohtuuton kyllä mutta silti mahdoton tukahduttaa täysin: Jos Harry ei olisi tullut heidän elämäänsä, Olegilla olisi yhä äiti. Ja Olavilla ja Julialla olisi mummi.

»Haluatko puhua heidän kanssaan?» kollega toisti ovelta.

»Joo, tullaan», sanoi Oleg.

4

»UHRI ON NIMELTÄÄN Birger Neslund, 55 vuotta», Oleg sanoi katsoen tilapäistä kuuden hengen tutkintaryhmää, jonka yksikön johtaja Katrine Bratt oli onnistunut hälyttämään paikalle. Oli uudenvuodenpäivä, ja moni henkirikososaston työntekijä palaisi joululomaltaan vasta illalla.

»Hän omisti remonttifirman, jossa hänellä oli kahdeksantoista vakituista alaista. Naimisissa Lamai Neslundin kanssa, kaksi lasta, kuopus neljän ja esikoinen kuuden vanha. Vaimo kertoo olleensa ampumahetkellä lasten kanssa kellarissa. Hän oli tullut ylös hakemaan vettä koiralle, havainnut murtojäljet ovesta ja löytänyt aviomiehensä kuolleen lattialta. Porraskäytävässä tai hississä ei ollut näkynyt ketään eikä kuulunut minkäänlaista liikettä. Vaimo ei huomannut, että asunnosta olisi puuttunut mitään, ja tekniikka ei ole löytänyt kengänjälkiä. Mahdollisesti siksi, että lattiat oli juuri pesty, mutta kaduilla on tällä hetkellä niin kuraista, että murtautujan on täytynyt riisua kenkensä tai käyttää muovisuojia, kuten me.»

»Sanoitko, että he olivat *kellarissa*?» Skarre kysyi ja sukaisi hiukset pois otsalta. Skarre oli pieni mies. Joka suhteessa, oli Olegille valjennut. »Onko meillä jonkinlainen Fritzl-keissi tässä vai mikä?»

Oleg ajatteli toisinaan, että jos kuka tahansa muu kuin Skarre, joku vähemmän huomionkipeä, olisi heittänyt samanlaisia juttuja, kuulijoita olisi saattanut naurattaa.

»No», Oleg aloitti ja näki kulmienkohotuksesta Katrine Brattin ymmärtävän, keneltä hän oli oppinut puhetyylinsä. Hän ei tiennyt miksi, mutta hänellä oli alusta asti ollut sellainen tunne, että Katrinen ja Harryn välillä oli ollut jotain. Ehkä kaikki johtui vain siitä, että Katrine oli Rakelin tavoin hoikka ja tummatukkainen ja hänellä oli samanlaiset korkeat poskipäät. Tai sitten siitä, miten Katrinen poskille syttyi hehku aina Harrysta puhuttaessa, ikään kuin heillä olisi ollut yhteinen salaisuus, jota ei saanut paljastaa Olegille.

»Vaimon mukaan lapset ovat erittäin kiintyneitä perheen koiraan», Oleg jatkoi. »Heillä on tapana viettää uudenvuodenaatot koiran kanssa jossain ikkunattomassa paikassa, missä on hyvä äänieristys.»

»Rakettien takia», totesi Wulf, Skarren vähemmän päätänsä aukova ja ulkonäöltään miellyttävämpi tutkapari. »Teen saman homman oman koirani kanssa, vien sen aina autotalliin turvaan paukkeelta. Koiratkin voivat saada traumaperäisiä stressioireita, tiesittekö? Ne...»

»Kerro lisää vaimosta», Katrine Bratt keskeytti.

»Vaimo ja hänen isosiskonsa tulivat Norjaan Thaimaasta kahdeksantoista- ja kaksikymmentävuotiaana», Oleg sanoi vilkaisten muistiinpanojaan. »He olivat töissä hierontakeskuksessa ja lähettivät rahaa perheelleen. Lamai tutustui Birger Neslundin työpaikalla, ja he menivät naimisiin. Hän on tehnyt maskeerauskeikkoja ja työskennellyt thairavintolassa Enerhaugenissa, mutta lasten syntymän jälkeen hän on ollut kotona. Ei merkintöjä rikosrekisterissä. Hän ei tiedä, että hänen aviomiehellään olisi ollut konkreettisia vihamiehiä, mutta mies oli kuulemma isoissa veloissa. Lähinnä kai jonkin ulkomaisen sijoittajan toimeksiannosta toteutetun rakennusurakan takia, jossa asiat menivät pahasti pieleen, mikä johti korvausvaatimuksiin. Vaimo on kutsuttu asemalle kuultavaksi myöhemmin tänään, joten toivottavasti olemme sitten viisaampia.»

»Mitä sinä ajattelet hänestä?» Skarre kysyi.

»En mitään», Oleg sanoi.

Se ei tietenkään ollut totta, mutta ideaalitalanteessa olisi ollut, sillä niin Harry oli hänelle opettanut. Alkuvaihe oli hyvä käyttää faktojen keräämiseen ja vain siihen – jos intuitio yritti kertoa jotain, sille ei pitänyt lotkauttaa korvaansakaan. Intuition kuunteleminen nimittäin johti näkökentän kapenemiseen sekä siihen, että uusi informaatio mukautettiin alitajunnan jo valmiiksi tekemään päätelmään. Tästä käytettiin termiä *confirmation bias* eli vahvistusharha. Harryn mukaan intuitiolle sai antaa tilaa vasta sitten, kun faktat eivät enää auttaneet eteenpäin. Helpommin sanottu kuin tehty. Kun Oleg oli kysynyt, noudattiko Harry itse omia sääntöjään, Harry oli vain hymyillyt vastaukseksi.

»Äh, älä jaksa, junior», Skarre sanoi virnuillen pöydän toiselta puolelta. »Täytyyhän sinun jotain ajatella.»

»Minkä takia?»

Skarre kallisti päätään. »Murhaluvut sellaisten pariskuntien keskuudessa, joiden osapuolet tulevat erilaisista etnisistä taustoista, ovat keskimääräistä korkeampia. Sekä valkoiset että mustat miehet tappavat vaimonsa todennäköisemmin, jos vaimolla ei ole sama ihonväri.»

»Paino sanalla *miehet*», Bratt kommentoi ja vilkaisi kelloa. »Mutta nyt unohdetaan tilastot ja keskitytään tähän. Aikaa on kulu-
nut neljä tuntia, joten neljäkymmentäneljä on vielä jäljellä. Aletaan heitellä pöytään teorioita faktojen pohjalta mutta varotaan rakastu-
masta tässä vaiheessa yhteenkään niistä. Ok? Siri, voitko sinä olla ensimmäinen?»

Siri Heimen kohensi asentoaan tuolissa. »Yksinkertaisin teoria on, että kyseessä on murto. Joku halusi hyödyntää illan, jolloin suurin osa ihmisistä on juhlimassa, ja iskeä tyhjänä olevaan asuntoon. Iso ylimmän kerroksen asunto valikoitui sillä perusteella, että sellaisissa on todennäköisimmin paljon arvoesineitä. Murtautuja kuunteli ovella ja päätteli, että asunto oli tyhjä, koska sieltä ei kuulunut mitään. Mutta asunnossa oltiin kotona, jolloin murtautuja meni

paniikkiin ja ampui asukkaan saamatta mitään mukaansa. Simppeli teoria, kuten sanoin, mutta...»

»Kiitos, simppelit teorit ovat yleensä parhaita», Bratt sanoi. »Malik?»

»Olen samalla kannalla kuin Sirikin», Malik Khan sanoi. »Mutta okei, testataan tätä.» Hän piti käsiä edessään ikään kuin välttyäkseen likaamasta huolellisesti silitetyn puhtaanvalkoisen kauluspaitansa hihoja. Khan oli opiskellut kaksi vuotta kauppakorkeakoulussa ja päässyt töihin talousrikososastolle, jonka toiminnan hän oli nopeasti todennut täydellisen epäpäteväksi. Niin hän oli ainakin perustellut hakemistaan henkirikososastolle. Lisäksi murhatutkijana sai helpommin naisia, hän oli tunnustanut Olegille kahden kesken.

»Elikkä siis», Malik aloitti. »Joku sijoittajista ymmärtää, että jos hän haluaa saada rahansa Neslundilta, hän ei voi odottaa konkursia, jossa jäljellä oleva pääoma jaetaan lukuisille velkojille. Niinpä hän lähettää hommaan torpedon. Torpedo pakottaa uhkailemalla Neslundin allekirjoittamaan henkilökohtaisen velkakirjan ja lupamaan pantiksi oman asuntonsa. Jotta Neslund ei voisi myöhemmin mitätöidä asiakirjaa ja väittää, että hän allekirjoitti sen pakotettuna, torpedo tappaa hänet.»

»Juuri noin», Skarre sanoi. »Jälkeenpäin tyyppi rikkoo oven sorkkaraudalla, jotta näyttäisi siltä, että asunnossa on käynyt murto-varkaita. Ja kun velkakirja putkahtaa esiin, kukaan ei hoksaa epäillä mitään. Paitsi *moi* ja Malik.»

Katrine Bratt näki miesten lyövän yläviitoset. »Wulf?»

»Naapurilla ja vaimolla on suhde.» Wulf kiersi pöytää katseellaan tarkistaakseen reaktiot. »He suunnittelevat, että naapuri tappaa Neslundin sillä aikaa kun vaimo on lasten kanssa kellarissa, jolloin vaimolla on alibi ja poliisi luulee, että murhaaja on murtovaras. Teko päätetään ajoittaa lähelle puoltayötä, jotta mahdollisesti kuulolla olevat muut naapurit sekoittaisivat laukaukset uudenvuodenraketteihin eivätkä säntäisi katsomaan, mitä tapahtuu.»

»Aivan», Bratt sanoi. »Tämä täsmäisi Harryn ensimmäiseen käskyyn.»

»Syyllinen on puoliso», Wulf sanoi.

»Kaikella kunnioituksella...», Skarre aloitti. »Ei vaan ilman vähäisintäkään kunnioitusta: käykö mitenkään, että lakataan siteeraamasta sitä juoppoa ikään kuin hän tietäisi jotain, mitä me kaikki emme tiedä jo? Olen...»

Skarre keskeytti äkisti ja käänsi katseensa Olegiin, joka huomasi vasta nyt puristaneensa kädet nyrkkiin ja arveli, että hänen poskensa hehkuivat punaisina.

»Ei millään pahalla, junior», Skarre jatkoi. »Mutta kaikki täällä eivät pidä isäpuoltasi... suurena nerona. Hän harrasti sooloilua. Silloin kun ylipäättään oli työkykyinen. Eikä sillä tavalla ratkota rikoksia.»

Katrine Brattin puhelin alkoi väristä pöydällä.

»Ainoa vain, että hän ratkaisi ne», Oleg sanoi ja kuuli värinän omassa äänessään. Hilde Witt, psykologi jota he yleensä käyttivät, oli selittänyt hänelle, että kun tunteet ottavat vallan, sen kuulee ensimmäisenä äänestä, koska paine leviää alavatsasta ylöspäin. Peittääkseen värinän varsinkin miehet korottavat usein ääntään automaattisesti. Se oli varmaan totta. Joka tapauksessa Oleg korotti ääntään. Ja tiesi jo nyt katuvansa myöhemmin sitä, mitä aikoi sanoa seuraavaksi.

»Käsittääkseni sinä taas et ole ratkaissut juuri mitään. Et edes Aku Ankan sanaristikoita, mikäli Harrya on uskominen. Ei millään pahalla.»

Oleg näki suonen paisuvan Skarren laihasa kaulassa ja kasvojen värin lähestyvän samaa kiukunpunaista kuin hänelläkin, kun pieni mies kohottautui ylös tuolistaan ja sähisi hiljaa.

»Nyt kyllä...»

Oleg näki miehen pienen suun avautuvan ja sulkeutuvan, kun tämä yritti turhaan muotoilla kokonaista lausetta pienissä aivoissaan.

»Nyt kyllä...», Skarre toisti.

»Hiljaa!» Bratt huusi ja nosti käden pystyyn. Toisella hän piteli puhelinta korvallaan.

Kaikki muut viisi kääntyivät katsomaan häntä.

»Kiitos», hän sanoi ja lopetti puhelun. Sitten hän huokaisi ras-
kaasti.

»Parakista Middelalderparkenin kupeesta on löytynyt kuollut
nainen. Vaikuttaa siltä, että meillä on käsissämme henkirikos numero
kaksi.»

Oleg katsoi automaattisesti kelloa. Ei siksi, että olisi tarvinnut kel-
lonaikaa johonkin raporttiin. Vaan laskeakseen, kuinka monta tuntia
oli ehtinyt kulua siitä, kun vuosi vaihtui.

5

EGENOLD FORSIKRING -VAKUUTUSYHTIÖN varatoimitusjohtaja Sofie Gullstrand avasi neuvotteluhuoneen oven.

Haastattelu oli jo käynnissä. He olivat ulkoistaneet kaikki korkeampaan asemaan hakevien työntekijöiden haastattelut rekrytointifirmoille mutta hoitivat vakuutustutkijoiden haastattelemisen itse.

»Jatkakaa», hän sanoi ja istuutui seinän vieressä olevalle tuolille henkilöstöpäällikön sekä vakuutustutkimusosaston johtajana toimivan Clementsin taakse. Heidän välistään hän näki miehen, joka istui haastateltavana. Ikää oli hankala arvioida. Miehen kasvonpiirteet olivat kulmikkaat, miltei rujot, ja toisesta suupielestä korvaan kulki selvästi erottuva arpi. Vaalea tukka oli hieman harmaantunut mutta edelleen paksu ja leikattu niin lyhyeksi, että se sojotti harjamaisesti pystyssä. Sinisistä silmistä tuli mieleen haalistunut farkkukangas, ja nenänvarressa oli punaisia pilkkuja niin kuin puliukoilla. Hän oli jostain syystä melko varma, että mies oli ajanut partansa nimenomaan haastattelua varten ja ettei mittatilaustyönä ommellulta näyttävää pukua – vaikka se istui ihan hyvin – ollut tehty miehen omien mittojen mukaan. Hän arveli, että se oli pikemminkin kuolinpesälöytö.

»Suurimmalla osalla osastomme työntekijöistä on poliisitausta», henkilöstöpäällikkö sanoi. »Myös työskentelytavassamme on yhtäläisyyksiä poliisintyöhön. Vakuutustutkijan tehtävänä on toisin sanoen selvittää, kuinka asia on oikeasti, eikä ajatella vain vakuutusyhtiön etua. Teoriassa saatamme siis joissain tapauksissa hyödyttää

vakuutuksenottajaa ja päätyä maksamaan enemmän kuin olisimme maksaneet ilman tutkimusta, jonka olemme rahoittaneet omasta pussista.»

Clements kääntyi puolittain, nyökkäsi ja hymyili hänelle ironisesti. Ikään kuin henkilöstöpäällikön juuri paljastama asia olisi ollut sisäpiirin vitsi, jonka ainoastaan he kaksi tiesivät. Clements ei kuitenkaan kuulunut Sofie Gullstrandin lempi-ihmisiin, joten hän ei hymyillyt, nyökäytti vain päätään.

»Mutta samahan se kai on poliisillakin», henkilöstöpäällikkö sanoi. »Vaikka syyllisten löytäminen on tärkeää, on myös olennaista tietää, ketkä ovat syyttömiä.»

Kun pitkäksi venyneestä hiljaisuudesta saattoi päätellä, että se oli kysymys, ei toteamus, haastateltava selvitti kurkkuaan kiirehtimättä.

»No.»

Uusi tauko. Mies käänsi katseensa edessään istuvista haastatellijoista häneen. Puheääni oli möreä, ja sanat tulivat hitaasti mutta selkeästi:

»Me panostimme enemmän syyllisten löytämiseen.»

Sofie ei kyennyt pidättelemään hymyään.

Vakuutustutkimusosaston johtaja poimi pöydältä paperiarkin. »Lähettämäsi ansioluettelo on melko niukkasanainen, Hole. Olet opiskellut oikeustiedettä, valmistunut poliisikoulusta ja työskennellyt rikostutkijana Oslon poliisin henkirikososastolla. Mutta nimesi on kuitenkin tuttu useista murhatapauksista. Joten oletan, että tässä ei ole kaikki, mitä pystyt kertomaan liki kolmekymmentä vuotta kestäneestä urastasi?»

»Totta, ei olekaan», mies sanoi ja käänsi katseensa ikkunaan päin ikään kuin olisi haikaillut ulos. »Mutta siinä on kaikki, mitä ajattelin sanoa.»

Sofie katseli miestä tutkivasti. Kuten kaikki muutkin, hän oli tietenkin lukenut miehen puolisoista, joka oli murhattu heidän yhteisessä kodissaan. Kumpusiko miehen katseesta paistava tuska siitä,

vai oliko se vain samaa väsynttä melankoliaa, joka monia miehiä nykyään vaivasi ja jossa osa heistä suorastaan piehtaroi?

»Tapaukset, joista olette lukeneet, ovat enimmäkseen niitä, jotka onnistuimme ratkaisemaan. Lisäksi on paljon muita tapauksia, joita emme ratkaisseet. Jos soitatte listaamilleni suosittelijoille, heillä on varmasti enemmän kerrottavaa.»

»Oletan, että olet valinnut suosittelijoiksi henkilöitä, jotka suhtautuvat sinuun myönteisesti», henkilöstöpäällikkö sanoi. »Mitä veikkaat heidän jättävän kertomatta?»

»Kaunistelun vaaraa tuskin on.» Arvettoman puolen suupieli kohosi aavistuksen. »Mutta he saattavat jättää kertomatta sen, että olen alkoholisti.»

Huoneeseen laskeutui uusi hiljaisuus, jonka tällä kertaa rikkoi ääni, johon Sofie ei ollut tottunut: etäältä kantautuva pamaus. Hän vilkaisi ulos. Hämärtyvällä taivaalla kaukana Oslonvuonon yllä erottui ilotulitusraketti, joka ilmeisesti oli jäänyt joltakulta yli uudenvuodenaattona. Hän vihasi uudenvuodenaattoa. Erik oli taas kerran ollut kännissä jo ennen kuin ensimmäiset vieraat saapuivat. Henkilöstöpäällikkö selvitti kurkkuaan. »Raitistunut alkoholisti, olettaisinko?»

»Kyllä.»

Henkilöstöpäällikkö ja Clements nyökkäsivät ikään kuin se olisi ollut hyvä uutinen. Haastattelu oli ajautunut umpikujaan.

»Perhesuhteet?» Sofie kysyi. »Anteeksi, olen Sofie Gullstrand, varatoimitusjohtaja.»

»Yksin asuva leski», Harry Hole sanoi.

»Lapsia?»

»Aikuinen poikapuoli...»

Hole keskeytti. Varmaan lisäksi oli myös lapsia, joista Hole ei tiennyt, laskettiinko heitä mukaan perheeseen, Sofie arveli. Hänen ei ainakaan ollut vaikea kuvitella, että Holella olisi saattanut olla huikeentelevainen rakkauselämä. *Huoleton*, kuten hänen ystäväpiirissään oli tapana sanoa paheksuvaan sävyyn.

»Paljasjalkainen oslolainen, huomaan.» Hän nyökkäsi ansioluetteloa kohti.

»Syntyisin Oppsalista, nykyään asun Thorvald Meyers gatella.»

Eastender. Kyseisen termin hänen ystävänsä lausuivat vielä *huole-*
tontakin paheksuvammin.

»Miksi vakuutustutkijan työ kiinnostaa sinua, eli toisin sanoen työ, jossa pääset narauttamaan niitä, jotka yrittävät huijata meitä?»

Hän huomasi, että kysymys sai hänen edessään olevat selät jähmettymään, kun taas Harry Holen katse pehmeni. Hän oli laskenut sen varaan, että mies arvostaisi suoraa puhetta.

»Siksi, että siitä maksetaan.»

»Maksetaanhan poliisintyöstäkin.»

»Ne, jotka päättävät poliisilaitoksella, eivät halua minua, enkä minä halua heitä. Ja te maksatte paremmin.»

»Oletko varma?»

»Jos haluatte minut, teidän on pakko.»

Sofie Gullstrand nauroi. Hänen edessään istuvat kollegat kääntyivät katsomaan häntä silmin nähden hämmästyneinä. Oli harvinaista kuulla hänen nauravan.

»Milloin pystyt aloittamaan?»

Hole kohautti harteitaan ja katsoi kelloa.

6

JOHN DALE SEISOI PARVEKKEENOVELLA 200-neliöisessä luksusasunnossaan upouuden, Ullernåsenissa sijaitsevan talon kuudennessa kerroksessa. Suoraan alhaalla levittäytyi kuutamon valossa kylpevä lumihuntuinen Oslon länsireuna. Vähän kauempana pakkashuuru peitti valkeana lakanana vuonoa ja kaupungin keskustaa.

Hän siemaili Montgomerya ja katsoi kelloa. Seuralainen oli tulossa puolen tunnin päästä, mutta hän oli ottanut varaslähdön ja aloittanut yksin. Montgomery oli eräs dry martini, joka auttoi häntä säilyttämään lepopulssin sosiaalisissa tilanteissa. Se tarjosi myös aasinsillan englantilaiseen Montgomery-nimiseen kenraaliin, joka taisteli vihollista vastaan Pohjois-Afrikan aavikolla ainoastaan, jos tilanne oli viisi-yksi hänen edukseen, mikä kertoi jotain paitsi ginin ja vermutin sekoitussuhteesta myös John Dalen suosimasta strategiasta bisnesmaailmassa.

Dale oli menestynyt – ja tarpeen mukaan ollut menestymättä – nyrkkeilijänä, joka löi pöydän alla vetoa omista otteluistaan. Ne rahat hän oli eräänä heikkona hetkenä sijoittanut elokuvaan, mutta selviytyttyään niukin naukin takaisin pinnalle hän oli tehnyt paluun voittoisaan strategiaansa: koskaan ei kannata sijoittaa niin, että todennäköisyys on itseä vastaan.

Nykyään hän tienasi kryptovaluutoilla ja asuntoflippauksella. Kolmas ansaintakeino oli myöntää lyhytaikaisia lainoja sääntelemättömille markkinoille, lähinnä yhden miehen yrityksille. Siinäkin

todennäköisyys oli hänen puolellaan. Pankit olivat melko kädettömiä siinä vaiheessa, kun vastuuttomasti toimineet firmat menivät konkurssiin, mutta jos oli antanut lupauksen John Dalelle, siitä ei niin vain livistetty.

Hän siemaisi juomaa lasistaan. Maistuipa se hyvältä. Ah, uudesta vuodesta tulisi mahtava, varsinkin nyt kun hän oli taas sinkku. Vaimo – pian ex-vaimo – oli tyytynyt könttäsummaan ja allekirjoittanut salassapitosopimuksen ja istui tällä hetkellä varmaan aurinkovarjon alla Mallorcalla kittaamassa viiniä.

Ovikello pirisi.

Hän vilkaisi jälleen kelloa. Seuralainen oli etuajassa. Hän painoi etusormen ja peukalon kaulaansa vasten. Syke ei ollut vielä laskenut toivottuihin lukemiin. Hän oli harkinnut Viagraa, mutta se olisi tarkoittanut tappion myöntämistä jo ennalta.

Hän laskee martinilasien keittiösaarekkeelle ja meni eteiseen.

Katutasossa olevan ovikameran kuvassa näkyi DHL:n takkiin ja lippikseen pukeutunut hahmo. Mies piti sylissään pahvilaatikkoa ja luki siihen kirjoitettua tekstiä.

»Lähetys John Dalelle.»

John painoi avausnappia ja odotti. Hän katsoi taittoveistä, joka oli seinällä ulko-oven vieressä kehystettynä ja lasilla suojattuna. Hän oli saanut arvoesineen lahjaksi amerikkalaiselta elokuvatuottajalta, joka halusi neuvotella *Saarnaajan* uudelleenfilmausoikeuksista. Tuottajan mukaan se oli toinen alkuperäisistä *Psyko*-elokuvan suihkukohtauksessa käytetyistä veitsistä – toinen oli kuulemma näytteillä Movie Madness Museumissa Portlandissa, Oregonissa. Dale oli kuitenkin nähnyt veitsen takapuolella tekstin *Psycho II*, joten hän ei ollut varma.

Hän kuuli hissin kolahduksen kerrostasanteelta asuntonsa ulkopuolelta ja aikoi avata oven, kun alkoi yhtäkkiä empiä. Hänen mieleensä oli hiipinyt epävarmuus. Tunne oli tuttu jostain, mutta hän ei muistanut mistä, vähän kuin déjà-vu. Hän painoi kahvan alas ja työnsi oven auki.

Hänen edessään seisovalla henkilöllä oli DHL:n takki. Dalen silmiin pisti kuitenkin, että miehen vaatetus vaikutti muuten ihmeellisen kevyeltä siihen nähden, kuinka paljon ulkona oli pakkasta. Sitä vastoin häntä ei yllättänyt, että mies oli häntä lyhyempi, sillä hänhän oli entinen raskaan sarjan nyrkkeilijä. Silti hän jostain syystä ajatteli juuri sitä. Nyrkkeilyottelua.

»Tämä on sinulle.»

Lähetti ojensi avattua laatikkoa.

»Mitä siellä on?» John kysyi. »Kuka paketin on lähettänyt?»

»Täällä on laite lihanäytteen ottamista varten.» Lähetti osoitti metallista, T-kirjaimen muotoista laitetta, joka näytti pyöränpumpulta. »Sitten täällä on keittiövaaka. Ja Aaton Minima -merkin kamera.» Mies puhui vaimealla äänellä mutta lausui jokaisen sanan selvästi. »Lisäksi täällä on ruisku, kuten näet. Ja tuossa ruskeassa pullossa on lidokaiinia. Eli paikallispuudutetta.»

Dale näki, että etiketissä luki jotain muuta. Hepariini. Hän oli törmännyt sanaan ennenkin, muttei muistanut missä.

»Paketti on luultavasti tarkoitettu jollekin toiselle John Dalelle. Meitä on useampia.»

»Ei, kyllä tämä on sinulle.»

John reagoi varmaan tapaan, jolla mies seiso, vähän liian lähellä ja eteenpäin nojautuneena mutta pää kumarassa niin, ettei kasvoja näkynyt lipan alta. Hän arvioi tilannetta mielessään ja päättyi siihen, että paras vaihtoehto olisi perääntyä taktisesti. Hankkia itselleen aikaa selvittää, mikä homma tämä oikein oli. Hän tarttui oveen ja valmistautui sulkemaan sen. Mutta ensin hän halusi vastauksen yhteen kysymykseen.

»Et vieläköön kertonut, keneltä paketti on.»

Lähetti nosti päätään ja paljasti kasvonsa. John värähti tunnistaessaan miehen.

»Voidaanko mennä sisään? Sitten lupaan kertoa sinulle kaiken.»

Tulija siirsi laatikkoa sivuun, jolloin John katsahti alaspäin. Ja totesi sortuneensa samaan virheeseen kuin viimeisessä ottelussaan,

jossa panoksena oli ollut ammattilaissopimus. Hän oli antanut vastustajan tehdä liikkeensä ensin.

Aiemmin laatikon alla piilossa ollut revolveri, jota mies piti kädes-
sään, näytti hyvinkin aidolta.

»Ei inahdustakaan, Dale. Ammun ensimmäisenä mahaan. Vatsa-
hapot ampumahaavassa, olet ehkä joskus kuullut siitä. Vaikka taatusti
huudat niin kovaa, että naapurit kuulevat, lupaan antaa sinun kärsiä
ennen armonlaukausta. Huomaan sinun mieltivän, kannattaisiko
lyödä. Sääli sinun k-kannaltasi, että ovi on oikean suoran tiellä. Sehän
oli paras valttisi, eikö niin? Nosta kädet pään päälle ja peräänny
hitaasti, kunnes tunnet seinän.»

John tuijotti. Räpäytti silmiään. Puraisi kieltään huomaamatta.
Kipu kertoi, että hän ei nähnyt pahaa unta.

Hän peruutti syvemmälle eteiseen. Ulko-ovi painui kiinni noin
metrin päässä seisovan miehen takana. John joutui selvittämään
kurkkuaan saadakseen äänensä kuuluville.

»Kassakaappi on makuuhuoneessa. Siellä ei ole paljon, mutta voit
ottaa kaiken. Koodi on 419419.»

»Kiitos, mutta meidän pitää edetä käsikirjoituksen mukaan.»

»Mitä... käsikirjoitus sanoo?»

»Seuraavana on kohtaous, jossa sinä otat lihanäytteitä itseltäsi.»

Tulija laski laatikon eteisen pöydälle ja otti sieltä kameran sekä
T-kirjaimen muotoisen laitteen, jonka päässä John näki pyöreän
aukon, kuin suun, joka odotti ruokaa.

»Hyvä uutinen on, että sinut puudutetaan ensin. Mennäänkö kat-
somaan, olisiko olohuoneessa parempi valaistus?»

John tunsu sydämensä takovan vasaran lailla. Toinen mies puhui
yhä hillityllä äänellä ja rauhallisesti. Lepopulssi, John ajatteli. Sillä
hiton paskiaisella on lepopulssi.

7

»KIITOS, HELGA, OLIPA HERKULLISTA», Harry sanoi, laski aterimet puhtaaksi kaavitululle lautaselle ja skoolasi kohottamalla vesilasinsa.

Helga vastasi skoolaukseen. »Eikö Oleg kertonut, että hän on ollut tänään kokkina?»

»Kertoi, mutta veikkaan hänen tehneen vain niin kuin sinä käskit.»

»Kuten aina», Helga sanoi hymyillen ja katsoi Olegia, joka nosti kädet pystyyn antautumisen merkiksi.

Kaikki kolme purskahtivat nauruun, mutta sitten – kuin yhteisestä sopimuksesta – Helga ja Oleg vaikenivat äkisti.

Heidän ilmeistään Harry päätteli, että he olivat kuulleet jotain alhaalta lastenhuoneesta.

Oleg aikoi nousta, mutta Helga laski kätensä hänen olkapäälleen.

»Teillä kahdella on puhuttavaa.»

Helga katosi alakertaan. Seurasi hiljaisuus Harryn pitäessä yhä lasia kädessään.

»Olen todennut tämän ennenkin, mutta valitsit hyvin», hän sanoi.

»Ai minä? Eikö Helga ole kertonut, että hän valitsi minut?»

»Ihanko totta?»

Oleg hymyili vinosti. »Olin työskennellyt nimismiehenkonttorissa kolme viikkoa, kun Helga marssi sisään, sanoi nähneensä minut paikkakunnan ainoassa baarissa ja ilmoitti tulleensa tarkistamaan, olenko yhtä komea päivänvalossa. Sitten hän kutsui minut mukaan

riekkometsälle. Joten pitäisi kysyä, valitsiko *hän* sinun mielestäsi hyvin.»

Harry pyöritteli vesilasia. Ja nyökkäsi. »Kyllä, hän valitsi hyvin.»

He tuijottivat kumpikin pöytään. Harry oletti heidän ajattelevan samaa. *Toisin kuin äiti, Rakel.*

»He siis palkkasivat sinut siltä istumalta», Oleg sanoi.

»*Varatoimitusjohtaja* palkkasi minut siltä istumalta», Harry sanoi.

»En ole varma, mitä muut huoneessa ajattelivat.»

»Onneksi olkoon joka tapauksessa.» Oleg kohotti vesilasinsa.

Vettä ja pastaa, Harry ajatteli. Hän ei ollut kysynyt, olivatko Helga ja Oleg juomatta viiniä hänen takiaan. Oleg tiesi, ettei Harrya ollut haitannut, jos Rakel oli juonut viiniä hänen seurassaan. Mutta he tiesivät myös Harryn viimesykyisyisestä ryyppyputkesta, joka oli kestänyt kolme kosteaa viikkoa ennen kuin hän oli ottanut itseään niskasta kiinni ja sulkenut korkin.

Kenties se oli muistuttanut Olegia hänen omasta huumemenneisyydestään. Vaikka siitä olikin jo kauan. Oleg oli ollut teini, kun Harry oli Hong Kongiin karkotauduttuaan palannut kotiin pelastamaan hänet hetkellä, jolloin hän oli ollut siirtymässä suonensisäisiin huumeisiin. He olivat pystyneet siihen yhdessä. Mutta Harry tiesi silti paremmin kuin moni muu, että heroini on kuin suuri ensirakkaus: se ei unohdu koskaan täysin. Samoin kuin itsemurha, uskottomuus ja alkoholi, se väijyy taustalla ainaisen vaihtoehtona. Sitäkö hän oli aavistellut Olegista viime aikoina? Etäisyyttä ja levottomuutta, joita kumpaakaan Olegissa ei ollut näkynyt sen koommin. Kaipasiko Oleg kenties elämäänsä jotain muuta kuin työntäyteistä lapsiperhearkea? Ehkä Oleg oli huomannut, ettei työ ylikonstaapelina henkirikososastolla ollutkaan niin jännittävää kuin miltä se oli näyttänyt finnmarkilaisen pikkupaikkakunnan nimismiehenkonttorista katsottuna.

He eivät keskustelleet sellaisista asioista Olegin kanssa normaalisti. Vaan ainoastaan istuutuessaan epäsäännöllisin väliajoin

tekemään suursiivouksen. Silloin he raportoivat elämästään samalla tavalla kuin kirjoittivat poliisiraporttinsa: yksityiskohtaisesti ja konkreettisesti, kaunistelematta tai vetoamatta lieventäviin asianhaaroihin. He olivat oppineet tämän prosesseissa, jotka he olivat joutuneet käymään läpi ensin Olegin heroiniuongelman yhteydessä ja myöhemmin käsitellessään Rakelin kuolemaa. Rehellisyys on ainoa aine, jolla paskan voi pestä pois. Mutta täydellinen rehellisyys on niin tujua ja syövyttävää sekä sielulle että mielenrauhalle, ettei puhdistusoperaatioita voi suorittaa kovin usein. Siksi hän ei ollut vielääkään kertonut Olegille Gertistä. Hän oli yrittänyt miettiä tapaa, jolla voisi tehdä sen niin että saisi Olegin ymmärtämään. Tai ehkä hän lykkäsi kertomista vain, koska pelkäsi mitä kaikkea totuuden paljastaminen saattaisi tuhota.

»Huomaan, että ajatuksesi ovat jossain muualla», hän aloitti viimein ja näki Olegin ryhdistäytyvän tuolissaan vähän liian nopeasti. »Eikä mikään ihme. Kaksi epäilyttävää kuolemantapausta heti uuden vuoden ensimmäisenä päivänä.»

Hän huomasi Olegin henkäisevän helpotuksesta ikään kuin hän olisi ollut vaarassa sohaista johonkin arempaan paikkaan.

»Mitä te tiedätte?»

Oleg vilkaisi portaikkoon. He olivat tehneet sanattoman sopimuksen, että työasioista ei puhuttu Helgan tai lasten läsnä ollessa.

»Kuolinaika on yhdeksän tienoilla uudenvuodenaattona. Uhri oli katuprostituoitu. Kirjava menneisyys, runsaasti huumeiden käyttöä. Ei läheisiä ihmissuhteita sikäli kuin olemme ymmärtäneet. Suurin osa rakennustyöntekijöistä oli lähtenyt viettämään joululomaa, mutta muutama heistä majaili muissa parakeissa. Aiomme puhuttaa heitä seuraavaksi.»

»Syystä että?»

»Syystä että heillä on kulkulupa työmaalle ja he tietävät, minne valvontakamerat on sijoitettu, ja osaavat vältellä niitä. Ja sitten on vielä itse murha. Aseena on käytetty työkalua, jollaisia raksatyypeillä

on usein työkalupakeissaan. Oikeuslääkärin mukaan surma-ase oli jokin terävä esine, todennäköisesti poranterä, joka upposi hampaiden läpi ja syvälle kalloon.»

Ajatus sai Harryn irvistämään. Hän oli työskennellyt murhien parissa niin pitkään, ettei kuolema enää järkyttänyt häntä. Mutta uhrin kokema kipu ja pelko järkyttivät.

»Onko tutkinnassa havaittu jälkiä...?»

»Ei, ei mitään, mikä viittaisi vapaaehtoiseen tai pakotettuun seksiin.»

»Surmaaja oli siis luultavimmin illan ensimmäinen asiakas.»

»Ei hän välttämättä ollut asiakas ensinkään.»

»Totta, mutta kello kahdeksan illalla on vilkkainta aikaa seksinostajille, joten veikkaan, että aloitatte sieltä.»

»Joo. Uhri seisoj usejn Kvadraturenissa, mutta kukaan puhuttamamme tytöistä ei nähnyt hänen nousevan autoon.»

»Eli hän seisoj hieman syrjässä muista, Norges Bankin valvontakameroiden ulottumattomissa?»

»Miksi arvelet niin?»

»Jos teillä olisi silminnäkijöitä tai kuvamateriaalia, olisit kertonut siitä heti ensimmäisenä. Ja tiedän, että tytöt yleensä seisovat mielellään kameroiden alla. Heille tulee siitä turvallisempi olo. Mutta tämä nainen palveli vähän toisenlaista asiakaskuntaa. Seksinostajia, jotka eivät halua rekisteritunnustaan videokuvaan.»

Oleg hymyili päätään pudistellen.

»Mm. Eikä teillä kaiketi ole muitakaan teknisiä jälkiä?»

»Koska olisin kertonut niistä heti ensimmäisenä?»

»Jotakuinkin niin. Ja se tarkoittaa, että rakennustyöntekijät eivät ole se pää, mistä kannattaa aloittaa.»

»Ei vai?»

»Tapa, jolla uhri valikoitiin, metodi sekä jälkien täydellinen puuttuminen viittaavat kaikki siihen, että teko oli suunniteltu huolellisesti. Niin ollen surmaaja ei ole valinnut tekopaikkaa, joka viittaisi suoraan häneen. Parakki jouluksi suljetulla rakennustyömaalla on täydellinen

valinta kenelle tahansa muulle paitsi niille, jotka yhä majailevat parakeissa, eikö olekin?»

Oleg nyökkäsi. »Mutta tällainen suunnitelma edellyttäisi älykästä, rationaalista ja kylmäveristä tappajaa, ja olet aina sanonut, että...»

»...useimmat eivät ole sellaisia. Aivan. Pääsääntö henkirikostutkinnassa on kysyä *miten* eikä välttämättä niinkään *miksi*. Moni murhaaja ei osaa edes itse sanoa, *miksi*. Kysymällä *miten* löydetään usein surma-ase, joka onnistutaan yhdistämään syylliseen. Nopea ja helppo homma, case solved. Mutta niin ei tule käymään tällä kertaa.»

»Eikö?»

»Voin tietysti olla väärässä, mutta siinä tapauksessa olen sinulle velkaa...», Harry hymyili vinosti. »Kahvikupillisen. Tämä on tapaus, johon yleinen nyrkkisääntö ei päde.»

»Eli minun on keskityttävä kysymään *miksi*?»

»Kenties, mutta prostituoitujen kohdalla uhri valikoituu useimmiten satunnaisesti. Toisin sanoen surmaaja ei pyri puhdistamaan maailmaa irstaista naisista vaan valitsee uhrin, joka on mahdollisimman kätevä. Kun motiivi ei ole henkilökohtainen, teossa ei ole mitään, mikä johdattaisi oikean syyllisen jäljille.»

»Sinun mielestäsi nyt siis etsitään taas jotain hullua sarjamurhaajaa?»

Harry kohotti kulmiaan. »Vihjaatko, että kaikki murhat näyttävät silmissäni nauloilta vain koska minulla on vasara?»

»Onko näin?»

Harry kohautti harteitaan. »Moni psykologi on uhrannut koko elämänsä sarjamurhien tutkimiseen, minä kävin vuoden mittaisen kurssin Chicagossa. Se ei ole vasara.»

He vaikenivat jälleen. Alakerrasta kuului vaimeasti Helgan laulua.

»Ikävöitkö sinä häntä?»

»Koko ajan», Harry vastasi ennen kuin Oleg oli ehtinyt esittää kysymystä loppuun.

»Niin minäkin. Senkö takia sinä viimeksi ratkesit ryyppäämään?»

Harry kohautti olkapäitään. »En tiedä. Olin varmaan vain yleisesti masentunut. Ståle olisi kaiketi selittänyt sen sitä kautta, mitä pitkään jatkunut päihteidenkäyttö tekee ihmisen psyykelle. Entä sinä?»

»Mitä minusta?»

»Mitä sinulle kuuluu?»

Oleg vilkaisi Harrya. »Hyvää. Vähän liikaa töitä vain.»

Harry nyökkäsi.

Oleg selvitti kurkkuaan. »Nyt kun Stålea ei enää ole, pitäisikö sinun kokeilla jotain uutta?»

»Jotain toista psykologiako?»

»Niin. Hilde Wittii. Hän on hypännyt remmiin Stålen jälkeen, ja käytämme häntä nykyään asiantuntija-apuna.»

»Ståle oli minulle enemmän ystävä kuin psykologi. Sellaista on vaikea korvata. Ja nyt kun olen saanut työpaikan, minulla on taas jotain mihin suunnata keskittymiseni. Mutta kiitos ajatuksesta. Käytkö itse hänen vastaanotollaan?»

»Silloin tällöin.»

»Auttaako se?»

»Vaikea sanoa. Ainakaan se ei pahenna tilannetta.»

»Missä mielessä?»

»Kuulostat nyt ihan häneltä.»

Harry nauroi. »Life... But How to Live It.»

»Norjalainen L:llä alkava punkbändi levykokoelmassasi.»

»Hyvin tiedetty.»

»Kun olin vielä pieni ja sinä ja äiti aloitte seurustella, muistatko, minkä biisin soitit minulle ensimmäisenä?»

»Pitäisikö minun muistaa?»

»Vihasin sinua silloin. Siihen asti, kunnes rohkaisit minua hyp-päämään kymmenestä metristä Frognerin uimalassa ja autossa koti-matkalla soitit minulle Ramonesilta...»

»Voi ei, älä sano...»

»Kyllä. Kappaleen 'I Wanna Be Sedated'.»

He purskahtivat nauruun, ja laulu alakerrassa keskeytyi hetkeksi. Kunnes jatkui taas.

»Elämäsi naiset», Harry sanoi. »Rakel. Ja nyt Helga. Olet ollut sairaan onnekas, salama on iskenyt sinuun kahdesti. Tiedät kai sen?»

Oleg nyökkäsi. He vaikenivat jälleen ja olivat kuuntelevinaan hiljaisuutta ja laulua ikään kuin eivät olisi kumpikin tienneet seuraavaa lausetta, jonka Harry jätti sanomatta: *Joten älä möhli asioitasi niin kuin minä tein.*

8

OSLON ASUKKAAT HERÄSIVÄT uuteen kylmään talvipäivään, niin kylmään, että jotkut alkoivat haaveilla luvatus ilmastonmuutoksen toteutumisesta. Kemian insinööri Alexandra Sturdza ei kuulunut heihin. Kun hän oli parikymppisenä tullut Norjaan, hänen päähänsä oli heti alkuun iskostettu neuvo »villaa alle», jota hän oli ruvennut noudattamaan tunnollisesti ja noudatti edelleen. Hän oli kasvanut Romaniassa ankeissa oloissa, eikä hän on ollut Norjassakaan saanut ilmaiseksi muuta kuin opiskelupaikan korkeakoulussa. Seisoessaan nyt ovella ja katsellessaan avaraa huonetta, jonka ikkunoista avautui näkymä leveälle parvekkeelle, Oslonvuonolle ja kaupungin keskustaan, hän ei kuitenkaan hämmästellyt upeaa maisemaa. Eikä yli sata-neliöisen olohuoneen tammiparkettia. Vaan verta, joka peitti miltei koko lattian. Kaikki veri oli ilmeisesti peräisin yhdestä ruumiista, joka lojui mahallaan lasipöydällä keskellä huonetta. Miehellä, joka oli tunnistettu John Daleksi, asunnon omistajaksi, oli kummasakin kyljessään niin syviä haavoja, että näytti kuin ne olisi tehty poraamalla.

Rikosteknisen tutkimusosaston veteraani Roar Midtstuen tuli seisomaan hänen viereensä.

»Minä soitin teille. Ajattelin, että olisi hyvä, jos joku oikeuslääketieteellisestä tulisi paikan päälle katsomaan tilannetta. Mitä arvelet?»

Alexandra katsoi Midtstuenia, joka oli häntä päätä lyhyempi. Mies seisoi tekniselle rikostutkijalle tyypillisessä asennossa käsivarret

levällään ja kämmenet ylöspäin käännettyinä ikään kuin sanoakseen, että hän ei ainakaan ymmärtänyt hölkäsen pöläystä.

»En tiedä», Alexandra sanoi. »Onko tietoa, milloin hänet on viimeksi nähty elossa?»

»Eräs naapuri kertoi nähneensä hänet hississä kuudelta eilisiltana. Me saimme puhelun siivousfirmalta. Siivooja tuli sisään avaimella tunti sitten.»

»Mitä sinä veikkaat, että täällä on tapahtunut?»

»Sanopa se. Mitään murtojälkiä ei ole, ja ainoa merkki siitä, että täältä voisi ehkä olla varastettu jotain, on tuo.» Mies osoitti eteiseen, missä Alexandra näki ulko-oven vieressä neljä rumaa reikää aivan kuin seinästä olisi revitty jotain.

»Arvokas taulu?» Alexandra ehdotti kysyvästi.

»Ei. Siivoojan mukaan kehyksissä lasin suojissa oli ihan tavalliselta näyttävä veitsi, ei mitään sen kummempaa. Ja on toki mahdollista, että kyseessä onkin itsemurha.»

»Miten niin?»

»Koska emme ole löytäneet kengänjälkiä verestä, vaikka se peittää miltei koko lattiapinta-alan, kuten näet. Ja sormenjäljet olemme jo ehtineet tarkistaa.»

Mies nyökkäsi eteiseen, missä toinen valkoisiin pukeutunut tekni-
nen rikostutkija istui taitettavalla retkituolilla läppäri sylissään.

»Oletetussa surma-aseessa ei ole muiden kuin vainajan sormenjälkiä.»

Hän näytti läpinäkyvää pussia, jossa oli jokin T-kirjaimen malli-
nen pumppua muistuttava instrumentti.

»Ilmeisesti ruumista on käsitelty tällä. Mutta emme tiedä, mikä tämä tarkkaan ottaen on.»

Alexandra nielaisi. »Se on *meat sampler*. Tuollaisilla otetaan labo-
ratorioissa lihanäytteitä analysoitaviksi.» Hän osoitti. »Tämä pää
painetaan ensin voimalla lihan sisään. Sitten käännetään laitetta ja
vedetään näyte ulos. Onko muuta, mitä minun pitäisi tietää?»

»Myös nämä löytyivät ruumiin vierestä.»

Midtstuenilla oli kädessään kolme pussia. Yhdessä oli pieni elektroninen elintarvikevaaka, toisessa käytetty ruisku ja kolmannessa lasinen lääkeampulli, jonka kannessa oli ilmeisesti vetoneulasta jäänyt reikä. Alexandra kumartui lukemaan tekstin etiketistä.

»Nyt tiedän, mitä minä arvelen», hän sanoi.

»Mistä?»

»Veren määrästä. Ja kuolinsyystä.»

»Joka on?»

»Uhri ei kuollut reikiin, joita hänen ruumiiseensa oli porailtu. Siis suoranaisesti. Sikäli kuin pystyn näkemään, näytteenkerääjää on käytetty kohtiin, joissa se ei ole aiheuttanut vahinkoa tärkeille sisäelimille tai katkaissut valtimosuonia. Siitä huolimatta uhrilla ei ollut mitään mahdollisuuksia selvitä.»

»Ai ei?»

»Jos hän on pistänyt itseensä sitä, mitä etiketissä lukee, hänellä on ollut elimistössään hepariini-nimistä vaikuttavaa ainetta. Sairaa-loissa hepariinia käytetään leikkauksissa, joissa on tärkeää, että veri ei hyydy. Lyhyesti sanottuna kyse on niin voimakkaasti verta ohentavasta lääkkeestä, että ihminen vuotaa auttamatta kuiviin.»

»Voi hyvä luoja.»

»Hyvyydestä voi olla monta mieltä. Milloin kropan voi siirtää täältä oikeuslääketieteen laitokselle?»

»Antakaa meille pari tuntia. Haluatko ottaa nämä mukaan?» Midtstuen nosti esiin vielä neljä pussia, joissa kaikissa oli pala kalvennutta lihaa. »Nämähän ovat osia ruumiista, jos tarkkoja ollaan.»

9

»**ALEX MURDAUGH**», johtava vakuutustutkija Clements sanoi ja nosti leukaansa vetääkseen ihoa pois kaulusten alta. »Pelkästään sukunimen pitäisi riittää herättämään epäilyksiä poliisissa.»

Harry kuuli kahdeksan muun pöydän ääressä istuvan tutkijan sekä Zoomin kautta eri puolilta maata palaveriin osallistuvien kollegojen nauravan. Hän tiesi, että sosiaaliset konventiot olisivat edellyttäneet hänen yhtyvän nauruun tiimin uusimpana jäsenenä. Mutta hän ei viitsinyt. Clements katsoi Harrya niin nopeasti, että muut tuskin ehtivät havaita mitään, ennen kuin jatkoi.

»Birger Neslundin tavoin Murdaugh oli ottanut poikkeuksellisen ison henkivakuutuksen, hänen tapauksessaan kymmenen miljoonaa dollaria. Ja kuten Neslundkin, hän sai hieman myöhemmin kuulan kalloonsa tilanteessa, joka oli lavastettu näyttämään murhalta. Murdaugh oli kaksi kuukautta aiemmin surmannut puolisonsa ja toisen kahdesta pojastaan ja todennäköisesti tiesi, että hänet tuomittaisiin ennen pitkää. Niinpä hän oli järjestänyt oman kuolemansa, jotta ainoa jäljelle jäänyt Murdaugh rikastuisi ja pitäisi yllä perheen mainetta ja kunniaa. Ikään kuin siinä olisi ollut jotain säilyttämisen arvoista.»

Clements kiersi pöytää katseellaan, ja Harry väänsi väkisin kasvoilleen pienen hymynpoikasen. Turha pilata suhteet esimieheen jo heti ensimmäisenä päivänä.

Palautteesta innostuneena Clements jatkoi: »Tässä vaiheessa tiedämme sen, että Neslund, samoin kuin Murdaugh, oli kuilun partaalla.

Neslundia uhkasivat konkurssi ja vararikko. Me tiedämme, että hän oli veloissa korviaan myöten – rahaa oli lainattu myös yksityisiltä velkojilta – ja että häneltä olisi pian viety alta asunto, jossa hän asui perheensä kanssa.»

Harry korjasi mielessään *olisi pian mennyt alta* ja katsoi kelloa. Ei siksi, että hänellä olisi ollut jotain muuta tekemistä, vaan todetakseen, että aika kului täällä yhtä hitaasti kuin se oli kulunut kotona, missä hän oli istunut viikkoja tekemättä mitään. Ainakin niinä päivinä, kun hän oli ollut selvin päin. Alkoholissa ei ollut paljon hyviä puolia, mutta vähintäänkin se sai ajan kulumaan vähän nopeammin. Ja teki loppumatkasta hieman lyhyemmän.

»Mitä arvelet, Hole?«

Harry huomasi kaikkien katsovan häntä. Hän vaistosi odotukset, joita häneen kohdistui lehdistä ja jopa tv:stä tuttuna rikostutkijana.

»En arvele yhtään mitään«, Harry sanoi ja näki pettymyksen muiden kasvoilla.

Mutta edelleenkin kaikki katsoivat häntä herkeämättä.

Hän mietti, pitäisikö hänen istua ryhdikkäämmin. Katrine Bratt oli todennut hänelle kerran, että kun 193-senttinen mies – kenties iän myötä sentin pari kutistunut – pikemminkin makaa kuin istuu tuolilla, pomot voivat tulkita sen kunnioituksen puutteeksi tai välinpitämättömyydeksi tai sekä että.

Harry jäi puolimakuulle ja haroi siilitukkaansa, jonka hän oli päivän kunniaksi käynyt leikkuuttamassa lahorelaisella parturilla, joka otti vastaan asiakkaita ilman ajanvarausta. Rizwan ei puhua pukahtanut, käytti parturointiin vain kaksikymmentä minuuttia ja laskutti siitä vaivaiset kolmesataa kruunua, mieluiten käteisenä.

Harry katseli maisemia ikkunasta. Rakennuksen alitse kulki junarata.

Reitti pois.

»Useimmilla tämän pöydän ympärillä istuvista on poliisikoke-musta«, Clements sanoi. »Mutta sinä olit henkirikososastolla, Harry.

Sinulla on kokemusta murhatutkinnoista, ja mikäli tarvitset apua tai tietoa tutkinnan etenemisestä poliisin päässä, sinulla varmaankin on tarvittavia kontakteja.»

Harry selvitti kurkkuaan. »Otan tapauksen mielelläni tutkittavaksi.»

»Hienoa», Clements sanoi juuri ja juuri hymyillen ja melkein ilman sarkasmia.

Harry ymmärsi, että muotoilu »Otan tapauksen» kenties kuulosti siltä kuin hän olisi kuvitellut voivansa valita, mitkä tapaukset hän otti ja mitä ei. Hän koetti kaivella aivoistaan sanamuotoja, jotka vakuuttaisivat Clementsin siitä, ettei hänellä ollut aikomuksena haastaa ketään. Mutta Clements ehätti ensin: »Yksi tapaus hoidettu, viisitoista jäljellä, hyvä herrasväki. Meillä on kaksi epäilyttävää keisä Nordlandissa, yksi irtaimistoa koskeva ja yksi vahinkoilmoitus. Trondheim, käykö, että lyödään ne samaan nippuun ja sinä matkustat paikan päälle?»

»Käy», vastasi yksi etäosallistujista isolla screenillä.

Harry tukahdutti haukotuksen ja vilkaisi taas kelloa.

10

ILTAPÄIVÄN HÄMÄRÄ OLI LASKEUTUNUT Jariin, pääovelle, jonka yläpuolella luki Filmparken, ja Knut Gripin ylle, joka oli juuri äsken hakenut momenttiavaimen studio B:stä.

Grip kiiruhti ovesta sisään varastohallia muistuttavaan rakennukseen, jossa sijaitsi studio A. Myöskään sisällä ei ollut kovin valoisaa. Hän tiesi, että gafferin assistentteineen oli asentamassa LED-paneeleja ja softbox-valoja toimistokohtauksissa käytettäviin lavasteisiin, mutta seinien ulkopuolista tilaa valaisi ainoastaan neljä monitoria, joita parinkymmenen ihmisen joukko tuijotti silmä tarkkana. Huoneessa ei kuulunut muuta kuin kahden näyttelijän seinän takana lavasteissa käymä vuoropuhelu, joka sekin hiljeni hetken päästä.

»Kiitos!» huusi ohjaaja tuolistaan kahden monitorin edustalta.

Kida, pitkä ja laiha nainen, jolla oli lyhyt punainen tukka, kurkisti ohuiden vanerilevyjen takaa. »Oletko tyytyväinen?»

Ohjaaja Anton Wam vilkaisi vieressään istuvaa kuvaussihteeriä, joka nyökkäsi.

»Merkitään tämä vähiten huonoksi», ohjaaja sanoi hiljaa mutta kuitenkin niin, että Grip sai hyvin selvää.

»Oletko tyytyväinen?» punatukkainen kuvauspäällikkö toisti aavistuksen kärsimättömästi.

Wam huokaisi. »En ole, mutta arvostan sitä, että sinä ajattelet enemmän tuottajien lompakkoa kuin tätä elokuvaa.»

Punatukkainen nainen, joka oli nyt punainen myös kasvoiltaan, paiskasi oven kiinni niin kovaa, että lavasteiden seinärakenteet heilahtivat. Hän marssi ohjaajan luokse.

Grip oli ison MovieBird-nostimen luona ja pani momenttiavaimen nostimen jalustaan kiinnitettyyn työkalupakkiin. Hän seisoi niin lähellä ohjaajantuolia että kuuli, mitä Kida sanoi, vaikka tämä puhui kuiskaten: »Minä sanoin vain, että nyt ollaan jo yliajalla, ja kun mietti tuotantotiimiin kuuluvien ylityökorvauksia, olemme pian käyttäneet ylimääräisen kuvauspäivän, jonka vihdoinkin ja viimein saimme kamalan mankumisen jälkeen.»

»Älä jaksa stressata.» Anton Wam tukahdutti haukotuksen. »Jätetään vain loppukohtaus viimeiseksi. Tuottajien on pakko venyä siihen, jos he haluavat, että elokuvasta tulee valmis. Ok?»

»He eivät ole *tyhmiä*.»

»Kyllä muuten ovat, jos totta puhutaan.» Ohjaaja nousi. »Valitettavasti ja meidän onneksemme. Voitko lähettää Thean traileriini sitten, kun hän on pessyt meikit?»

Kida Shearer huokaisi ja hengitti syvään. »Kuulkaa, päivä on vihdoinkin pulkassa! Huomisen kuvausaikataulu on lähetetty kaikille, olkaa valmiina tasan yhdeksältä!»

Loisteputket räpsähtivät palamaan katossa ja taianomainen tunnelma oli kuin pois pyyhitty.

Kida meni Knut Gripin luokse. Grip ei pelkästään ollut grippi – elokuvatuotannossa se, joka vastasi nostureista ja kamera-ajoista – vaan hän oli jopa vaihtanut sukunimensä Gripiksi, jota kaikki nykyään käyttivät kutsumanimenä puhuessaan hänestä tai hänelle.

»Teleskooppimekaniikassa on jotain häikkää, mutta saan sen kuntoon huomiseksi. Enkä veloita ylityökorvausta.»

»Kiitos, Grip.»

Ikävuosiltaan vanhempi grippi laski kätensä nuoren kuvauspäällikön olkapäälle. »Olet liian nuori näyttääksesi noin stressaantuneelta.

Parempi, että leffasta tulee sysipaska ilman sydäninfarktia kuin sen kanssa. Eikö?»

Kida hymyili vaisusti. »Pitääpä panna korvan taakse.»

»Tiedän kyllä, millaista se on. Ajattelet, ettei kukaan enää palkkaa sinua töihin, jos ylität budjetin. Mutta jos elokuva menestyy, kukaan ei enää muista sitä. Luota minuun.»

»Kiitos, mutta seuraavassa leffassani ajattelin olla ohjaaja.»

Grip nauroi. »Kaikki kuvauspäälliköt, joiden kanssa olen tehnyt töitä, ajattelevat noin, mutta sinä olet ensimmäinen, jonka olen kuullut sanovan sen ääneen.»

»Eivät pelkästään kuvauspäälliköt», Kida sanoi silmiään muljauttaen. »Ihan jokainen täällä on sitä mieltä, että osaisi itse ohjata hyvän elokuvan. Maskeeraajat mukaan luettuina.»

»Mutta sinä olet ainoa, joka oikeasti osaa?»

»Hyvin tiedetty.»

Grip nauroi makeasti, ja myös Kidan suu vääntyi hymyyn.

»Ikäviä uutisia.»

Grip ja Kida kääntyivät kumpikin kuullessaan pehmeän äänen.

Puhuja oli Robert Brandt, elokuvan käsikirjoittaja, mustassa poolovillapaidassaan.

»Keskeytetäänkö kuvaukset?» Kida veikkasi.

Brandt katsoi häntä ilmeettömästi ikään kuin ei olisi muistanut, kuka hän oli. »Olet liian nuori, tämä on niille meistä, jotka muistavat hänet.» Brandt kääntyi Gripin puoleen. »Felicia Henie on kuollut.»

Grip nyökkäsi. »Kuulin lounastauolla. Surullista. Todella surullista.»

Brandt pyyhkäisi suorat, ohuet otsahiukset pois silmiltään. »Hänet murhattiin.»

»Aivan, kuulin senkin.»

»Jaa. Tietävätkö muutkin?»

»Luulisin.»

Grip saattoi olla väärässä, Robert Brandt oli outo heppu ja hänen ilmeitään oli vaikea lukea, mutta paistoiko hänen kasvoiltaan lievä

pettymys? Oliko Brandt toivonut, että saisi kertoa suruviestin ensimmäisenä ja huipentaa sen paljastamalla, että Felicia oli murhattu? Ja nähdä ihmisten ensireaktiot? Hällä väliä, käsikirjoittajan luonteeseen kai kuului halu herättää tunteita. Mutta kuten sanottua, oli hyvin mahdollista, että Grip erehtyi.

»Käyn sanomassa varmuuden vuoksi kaikille niille, joita asia koskee», Brandt sanoi, kääntyi kannoillaan ja käveli pois.

Grip ja Kida katselivat hänen peräänsä.

»Selvä», Kida sanoi. »Eli nostin on huomenna kunnossa?»

Filmparkenin pysäköintialue oli miltei tyhjä puolitoista tuntia myöhemmin, kun Grip käveli iltapäivän pimeydessä Passatinsa luokse. Nostin toimi taas, mutta hän oli huolissaan sen kestävydestä, laite olisi vaatinut perusteellisempaa huoltoa. No, nyt hän ehtisi katsoa Liverpoolin rästiottelun Brentfordia vastaan, ja hän oli täyttänyt Geronimon kupin niin, että koira pärjäsi. Hän pani jälleen kerran merkille lumen peittämän ja aurauskinosten ympäröimän henkilöauton parkkipaikan nurkassa studio B:n edustalla. Auto oli seissyt siellä siitä saakka, kun he olivat aloittaneet kuvaukset kaksi viikkoa sitten, joten ehkä se kaipasi apua käynnistyskaapeleista. Hän asteli auton viereen aikeenaan tutkia, kuka sen mahdollisesti omisti, pyyhkäisi lunta sivuikkunasta ja nappasi mini-LED-taskulampun vyöstään.

Kun hän oli suuntaamassa valokeilaa ikkunaa kohti, hänen mieleensä juolahti kummallinen ajatus.

Mitä jos autossa istuikin joku?

Joku, joka oli istunut siellä jo pitkään.

Häntä puistatti. Sitten hän valaisi sisätiloja taskulampulla ja kurkisti ikkunasta.

Valokeila pyyhki tyhjiä etuistuimia ja taustapeleistä riippuvaa lentokoneen pienoismallia. Takapenkin selkänojat oli kaadettu alas. Laajennettu tavaratila oli suojattu harmailla jätessäkeillä. Säkkien alla oli jotain epämääräistä, mahdollisesti rullalle kääritty matto.

Niiden päällä oli moottorisaha, sininen nylonnarukerä ja kaksi teippi-rullaa.

Grip koetti valaista eri suuntiin mutta ei havainnut mitään, mistä olisi nähnyt, mikä autossa oli vikana, oliko siinä jotain vikana tai kuka sen mahtoi omistaa. Hän sammutti taskulampun. Tähyili ympärilleen. Tuijotti studiorakennusten väliselle pimeälle kujalle. Oliko hän kuullut askeleita? Hän käänsi jälleen katseensa autoon. Hän voisi tietysti putsata rekisterikilven lumesta, selvittää omistajan netistä ja soittaa tälle ja kysyä, tarvitsiko tämä apua auton käynnistämisessä, mutta rajansa avuliaisuudellakin. Sitä paitsi Liverpoolin peli alkaisi näillä hetkillä, eikä hän voinut jättää joukkuetta pulaan, eihän?

Seison pimeässä huoneessa ikkunan takana ja näen hänet ulkona auton luona. Joku muu ei välttämättä pitäisi tilannetta minään, mutta minulle tämä on yksi niistä maagisista hetkistä, jolloin elämä jäljittelee taidetta. Elokvanteossa juuri se on kaiken a ja o. Nähdään henkilö, joka puuhaa mitä puuhaa ikään kuin ei noteeraisi lainkaan, että häntä tarkkaillaan. Eikä hän edes huomaa sitä, vaan on onnellisen – tai onnettoman – tietämätön ulkopuolisten katseista. Tiedän, mitä hän näkee autossa, mutta en tiedä, millaisia ajatuksia tai epäilyksiä se hänessä herättää. Assosiointikyky vaihtelee suuresti yksilöstä toiseen oletukseni mukaan riippuen henkilön älykkyydestä ja mielikuvituksesta. Hän kääntyy autosta pois päin, ja siitä, miten hän tähyilee ympärilleen, ymmärrän että hetki on ohi, että hän on kenties vaistonnut jotain. Onko totta, että ihminen kykenee tuntemaan muiden katseet?

Toivottavasti.

Toivon, että sitten kun kaikkien katseet lopulta kääntyvät minuun, pystyn tuntemaan sen. Ajatus tuntuu tietysti tavallaan pelottavalta, mutta uskon silti nauttivani siitä. Koska niin tulee tapahtumaan, ihan varmasti. Odottakaa vain.

11

FROGNERIN STADIONIN VALOT heijastuivat luistelukentän pinnasta niin häikäisevästi, että Harry oli pannut päähänsä Ray-Ban Wayfarer -aurinkolasit, jotka olivat olleet tämänvuotinen joululahja Harrylta Harrylle.

»Hally-setä?» Gert liukui lastenluistimillaan pikemmin roikkuen kiinni isossa miehenköriläässä kuin ottaen hänestä tukea.

»Niin?» Harry sanoi samalla kun käveli eteenpäin. Dr. Martensien karkeissa pohjissa oli niin hyvä pito, etteivät he olleet vielä toistaiseksi kaatuneet, mutta nelivuotias oli sysännyt aina vain enemmän vastuuta eteenpäin pääsystä Harrylle, joka tunsu maitohapon pakottavan reisissä.

»Äiti otti meille mukaan kaakaota.»

»Ahaa. Kysytäänkö, saadaanko maistaa?»

»Joo!»

Harry ohjasi Gertin muiden luistelijoiden lomasta kohti Katrine Brattia, joka istui penkillä puhelin korvallaan. Hän katsoi heitä, otti toisella kädellä termospullon repustaan ja ojensi sen Harrylle. Harry kaatoi kaakaota pullonkorkkina toimivaan mukiin ja antoi mukin Gertille.

Kaksi valkoisilla kaunoluistimilla luistelevaa teinityttöä kurvasi heidän penkkiinsä eteen.

»Onpa söpö. Saadaanko me luisteluttaa sitä vähän aikaa?»

»Ehkä kohta», Harry vastasi hymyillen. »Hän...»

»Nyt», Gert sanoi ja antoi mukinsa takaisin Harrylle.

»Pitäkää minut ajan tasalla», Katrine sanoi ja lopetti puhelun. Hän katseli poikaansa, joka liukui taas jäällä pitäen kädestä kumpaa-kin pitkänhuiskeaa teiniä.

»Poika näyttää tulevan isäänsä», hän tokaisi hiljaa.

»Viittaatko nyt naisten talutusnuorassa kulkemiseen vai siihen, että naisia pitää olla kaksi kerralla?» Harry kysyi ja siemaisi kaakaota.

Katrine hymyili vinosti. »Hän ilahtui tosi paljon Hally-sedän antamista luistimista.»

»Niin no. Ainakaan hän ei sano minua enää Aliksi.»

Katrine naurahhti.

»Olen alkanut miettiä yhä enemmän», hän sanoi, »että kerronko Gertille jossain vaiheessa, ja jos, niin milloin, että Bjørn, joka meni taivaaseen, ei ollut hänen isänsä? Tuntuu jotenkin hassulta, että sen tietää vain kaksi ihmistä koko maailmassa.»

Harry ei vastannut. Heidän lisäksi siitä tiesi eräs kolmaskin. Alexandra Sturdzalla oli oikeuslääketieteen laitoksella hallussaan dna-materiaalia, joka todisti isyyden. Mutta hän ei aikonut stressata Katrinea sillä.

»Miten sinulla ja Alexandralla menee?» Katrine kysyi.

Harry kohotti kulmiaan ja katsoi häntä epäuskoisena. Aiemmin Rakelin kanssa oli ollut sama juttu: tuntui kuin Harryn ajatuksista olisi erittynyt hajua, jonka tietyt naiset – aina naiset – poikkeuksetta huomasivat ja osasivat tulkita.

»Hän ilmoittelee itsestään silloin tällöin. Mutta hänellä on kuulemma nykyään miesystävä.»

»Eihän se ole sinua ennenkään estänyt.»

»Eikä sinua», Harry sanoi ja antoi mukin Katrinelle.

He hymyilivät toisilleen.

»Me kaksi olemme maailman huonoimpia ihmisiä», Katrine sanoi, joi kulauksen ja antoi mukin takaisin.

»Mutta tämä kaakao on maailman parasta», Harry sanoi ja joi vastakkaiselta puolelta. »Miten Olegilla menee?»

»Oikein hyvin. Hän on fiksu. Ja motivoitunut.»

»Ja jaksaa keskittyä?»

»Kuinka niin?»

Harry kohautti harteitaan. »Hänellä on paljon tekemistä.»

»Enemmän kuin kenellä? Minä olen nykyään koko ajan töissä. Onneksi Olegin Helga on todellinen enkeli, meidän lapsemme ovat samassa päiväkodissa, joten hän hakee Gertin iltapäivällä heille syömään aina kun anoppini ei pääse apuun.»

Harry hieroi niskaansa. »Aivan, teillä on ollut melkoinen alkuvuosi.»

Katrine pudisteli päätään. »Kolme mahdollista henkirikosta heti ensimmäisellä viikolla, se on varmaan ennätys.»

»Mahdollista?»

»John Dale on ehkä itsemurhatapaus.»

»Sekö tyyppi, joka vuoti kuiviin kotonaan olohuoneen pöydällä?»

»Olegko sinulle kertoo näistä?»

»Aika hiton hurja toteutustapa siinä tapauksessa. Porata reikiä omaan kehoonsa sen jälkeen, kun on piikittänyt verenohennuslääkettä suoneen.»

Katrine kohautti olkapäitään. »Ihmisillä, jotka riistävät hengen itseltään, on usein mielenterveydellisiä ongelmia. Me olemme kumpikin nähneet vielä hurjempia tapauksia, eikö totta?»

»Se vain, että tämänkertaisella tyyppillä ei tietävästi ollut mielen-terveysongelmia mutta sitäkin pidempi lista ihmisistä, jotka olisivat saattaneet toivoa hänen kuolemaansa.»

»Aivan, osa niistä, jotka olivat hänelle velkaa, harrastivat hämäriä bisneksiä tai olivat muuten vain epätoivoisia eivätkä saaneet lainaa mistään muualta. Mutta tapahtumapaikalta ei ole löytynyt minkäänlaista teknistä näyttöä, joka viittaisi ulkopuoliseen tekijään.»

»Jospa häntä uhattiin aseella nimenomaan, jotta kuolema näyttäisi itsemurhalta?»

»Lattialle valuneessa veressä ei näkynyt lainkaan kengänjalkia.»

»Jos surmaaja lähti heti, kun Dale oli menettänyt tajuntansa verenhukan vuoksi, veri ei ollut hepariinin takia ehtinyt vielä aloittaa hyytymistä. Joten kengistä ei jäänyt jälkiä vereen. Ja koska hänellä oli jalassa kenkäsuojat, jotka hän riisui ennen kuin astui pois verilammi-kosta, verta ei levinnyt kenkien mukana muualle.»

Katrine nyökkäsi. »Aina välillä ikävöin sinua, Harry.»

Harry yskäisi.

»Työkaverina», Katrine lisäsi. »Älä kuvittele mitään.»

»Mutta?»

»Mutta mitä?»

»Näen sinusta, ettet osta äskeistä teoriaani.»

Katrine sulki termospullon korkin ja tähyili jälle vastaamatta ennen kuin oli löytänyt katseellaan Gertin. »En osta mitään. Op in sen sinulta suunnilleen ensimmäisenä, kun olin tullut töihin henkirikos-osastolle. Sanoit, että kaikkea pitää epäillä. Aina. Joten en osta enkä poissulje mitään mutta sanon vain, että me kallistumme toistaiseksi itsemurhaan. Olen ajatellut nimetä Olegin tutkinnanjohtajaksi.»

»Nopeaa toimintaa.»

»Meillä on kaksi muutakin tapausta, jotka ovat selviä henkirikok-sia, joten hän saa kokeilla nyt tätä. Pienellä tiimillä, johon kuuluu hänen lisäksi pari muuta.»

»Mm.»

Gertin tarttuva nauru kuului luistimenterien rahinan yli.

»Itsemurhista ja epäilyistä puheen ollen», Harry sanoi. »Olen saa-nut ensimmäiseksi työtehtäväkseni selvittää, voisiko Birger Neslundin kuolema olla itse aiheutettu. Hän kasvatti henkivakuutuksensa korvaussummaa muutama kuukausi sitten. Ja hänestä on lähetetty kyselyjä myös muille vakuutusyhtiöille. Neslundilla oli henkivakuu-tus kahdessa muussakin vakuutusyhtiössä. Se on toki täysin laillista mutta epäilyttävää, koska vakuutusten yhteen laskettu hinta oli mel-koisen suuri siihen nähden, kuinka surkeasti hänen yrityksellään meni.»

»Sama asia on käynyt mielessä meilläkin», Katrine sanoi. »Ja olemme yrittäneet päästä puheisiin hänen puolisonsa kanssa, joka on merkitty edunsaajaksi. Mutta puoliso on kieltäytynyt.»

»Oleg kertoi. Enkä ihmettele, jos hän on tappanut miehensä ja pelkää nyt, että puhuu itse sivu suunsa tai että te yritätte tavalla tai toisella huijata häntä.»

»Ei mikään kovin fiksu taktiikka, mikäli hän ei halua näyttää syylliseltä meidän silmissämme. Jos...» Katrine keskeytti. »Minkä takia me latelemme itsestäänselvyyksiä?»

»Sen takia, että ajattelin ehdottaa diiliä», Harry sanoi.

»Diiliä?»

»Me rikostutkijathan emme juuri ole tekemisissä vakuutusyhtiöiden kanssa, joten minulle tuli yllätyksenä, että vakuutustutkimusosastoilla on tiettyjä etuuksia, joita poliisilla ei ole. Yksi niistä on se, että kun vakuutusyhtiö pyytää jotakuta puhutettavaksi – tai 'haastateltavaksi', kuten he itse sanovat – he voivat käyttää pakotteena lakipykälää. Laissa sanotaan, että vakuutusyhtiön ei tarvitse maksaa äyriäkään, mikäli edunsaaja kieltäytyy haastattelusta tai valehtelee vastatessaan vakuutusyhtiön esittämiin kysymyksiin. Lyhyesti sanottuna uskon, että Lamai Neslund suostuu minun haastateltavakseni. Poliisi voi puolestaan velvoittaa vakuutusyhtiön luovuttamaan heille kaikki tutkinnan kannalta olennaiset tiedot, haastattelu mukaan lukien. Toisin sanoen minä voin esittää haastattelussa kaikki ne kysymykset, joihin poliisi katsoo toivovansa vastauksia.»

Katrine katsoi Harrya ihmettelevästi, kun tämä onki tupakkaaskin taskustaan.

»Mitä?»

»'Katsoo toivovansa'», Katrine toisti. »En ole koskaan ennen kuullut sinun puhuvan tuolla tavalla. Tai noin paljon. Onko sinulle opetettu se töissä?»

Harry hymyili ja otti kertakäyttösytyttimestä tulta savukkeeseensa.

Joitakin viikkoja sitten, kun hän oli seissyt tupakkakaupan tiskillä ja pyytänyt Camel-askia, hänen silmiinsä oli osunut lasin takaa vitriinistä Zippo-sytytin. Ostamattajättämispäätökseen ei ollut vaikuttanut hinta – tuhat kaksisataa kruunua – vaan hinnan alla lukenut teksti. Elinikäinen takuu. Hän olisi maksanut jostain, mitä hän oli sillä hetkellä päättänyt olla tarvitsematta. Niinpä hän päätyi ostamaan kolmellakymmenellä kruunulla valkoisen Bic-sytyttimen. Øysteinin mukaan se takaa varman kuoleman. Kun Harry oli viimeimmän ryyppyputkensa aikana istunut pari päivää baarissa Øysteinin kanssa, Øystein oli luetellut nimeltä kaikki kuolleet rocktähdet, joiden hallusta oli löydetty valkoinen Bic-sytkäri. Ja väittänyt, ettei se mitenkään voinut olla sattumaa.

Harry puhalsi harmaata tupakansavua pimeyteen. »Eikö sinua kiinnosta kuulla, mitä haluan vastapalvelukseksi?»

»Ajattelin, että riittää, kun saat tietää meidän kysymyksemme.»

Harry pudisti päätään. »Vakuutusyhtiöillä on oikeus saada kaikki olennaiset asiakkaitaan koskevat tiedot, kun tutkinta on päättynyt. Mutta teiltä toivon lisäksi jatkuvaa päivitystä tutkinnan etenemisestä.»

»Eli haluat, että me raportoimme teille?»

»En halua, että raportoitte heille, vaan että raportoitte *minulle*», Harry sanoi. »Sinähän tiedät, etten kerro eteenpäin mitään, mikä voisi vahingoittaa teitä tai haitata poliisitutkintaa.»

»Huomaatko itse, että puhut johdonmukaisesti 'heistä', kun viittaat nykyiseen työpaikkaasi, ja 'meistä', kun viittaat henkirikososastoon, vaikket ole ollut siellä töissä aikapäiviin?»

Harry veti henkosen ja katsoi savukettaan mietteliäästi. »Huo-noista tavoista on vaikea päästä eroon.»

Katrine pudisti päätään. Harry näki Gertin suuntaavan tyttöjen kanssa penkkiä ja kaakaota kohti.

»Kiitos», hän sanoi.

»Minä taidan olla tässä suurin voittaja», Katrine sanoi.

»En puhu diilistä», Harry sanoi. »Vaan Gertistä. Siitä, että saan... olla osa hänen elämänsä.»

Katrine nyökkäsi. »Se oli hyvin muotoiltu. Koska juuri enempää en pysty tarjoamaan. Kun jätit tulematta Gertin synttäreille...»

»Olin ryyppäämässä, Katrine.»

»Tiedän kyllä, missä olit.»

»Ja nimenomaan siksi haluankin kiittää. En pidä tätä itsestään-selvyytenä. Ok?»

Vähän matkan päässä Gert kaatui tahallaan tyttöjen väliin, ja he nostivat hänet nauraen takaisin pystyyn. Pojan kasvot loistivat.

»Tiedän, että se tuntuu varmasti tosi pahalta», Katrine sanoi lempeästi.

»Niin tuntuu», Harry sanoi ja imi savukettaan kiivaasti saadakseen palan pois kurkusta. »Mutta ei se mitään. En itsekään haluaisi minua isäkseni.»

12

KELLO OLI PUOLI SEITSEMÄN illalla, ja Oleg kiiruhti hytisten Grønlandsleiretin poikki ja painoi puhelinta korvalleen. Toiseen korvaan virtasi vieraita kieliä Oslon monikulttuurisimmalta kadulta. Kahdessa kahvilassa soi yhtä aikaa arabialainen maqam ja somalialainen dhaanto, mutta tyylien kakofonia ei näyttänyt häiritsevän asiakkaita, jotka istuivat terassilla lämpölamppujen alla vällyihin kääriytyneinä. Oleg kiroi äänettömästi. Hänen sisällään vallitsi kaaos. Päässä soiva lämmin, pehmeä musiikki kehotti häntä suuntaamaan askeleensa metroasemalle ja kotiin perheen luokse. Kun taas ruumiissa rämisevä rock repi häntä erääseen toiseen paikkaan.

Vihdoin ja viimein Helga vastasi puhelimeen.

»Anteeksi, etten soittanut aiemmin», Oleg sanoi. »Sain kuulla muutama tunti sitten, että minut on nimetty tutkinnanjohtajaksi John Dalen tapauksessa.»

»Onpa mahtavaa! Onnittelut.»

»Kiitos. Mutta se tarkoittaa pidempiä työpäiviä.»

»Olet kuitenkin nyt matkalla kotiin? Voin pitää pieniä hereillä vielä puoli tuntia, niin ehdit nukuttamaan heidät. Sillä aikaa voin lämmittää sinulle ruoan.»

Oleg nielaisi. Vaimon äänestä huokuva hyväntahtoisuus. Luoja, kuinka hän tätä rakastikaan. Hän lähestyi metroaseman yli kulkevaa suojatietä, näki vihreää valoa odottavat ihmiset, näki edessään olevan selän, rastatukkaisen mustan miehen, jonka oli nähnyt ennenkin ja

jonka tiesi jatkavan matkaansa suoraan eteenpäin. Kohti joen varressa olevia pimeitä kiviportaita. Ja liittyvän siellä muiden diilerien seuraan. Oleg oli ollut teini käydessään siellä ensimmäisen kerran. Hän oli yrittänyt unohtaa leijuvan tunteen. Sen, miten huumeet iski-vät tajuntaan. Muistaa sen sijaan nöyryytyksen, epätoivon, kaiken tuhoutuneen sekä kaikki ne, joiden elämän hän oli pilannut.

»Minulla on vielä paljon tehtävää», hän sanoi. »Tämä on suuri tilaisuuteni, niin kuin tiedät. Anna lapsille hyvänyönpusu puolestani äläkä turhaan odota valveilla. Ok?»

Seurasi lyhyt tauko ennen kuin Helga vastasi: »Ok. Muista olla varovainen, rakas.»

Sanat olivat kuin veitsenisku hänen sydämeensä. Tai sinne, missä sydämen olisi kuulunut olla. Hän katkaisi puhelun.

Valo vaihtui vihreäksi ja ihmiset lähtivät liikkeelle. Oleg puolestaan jatkoi matkaansa suoraan eteenpäin ja käveli mustan miehen perässä jokea kohti.

Sofie Gullstrand ohjasi Teslansa ulos itselleen nimetystä parkki-ruudusta, joka sijaitsi avoimessa pysäköintihallissa lähimpänä hissejä. Kun hän oli istuutunut autoon, se oli ollut valmiiksi lämmitetty. Hän huomasi arvostavansa sen tyyppisiä asioita yhä enemmän nyt kun hän lähestyi viittäkymmentä ikävuotta. Viisikymmentä. Sofie piti itsensä hyvässä kunnossa, omasi hyvät geenit ja oli luonnostaan hoikka, joten se, että opiskelukaverit kehuivat häntä kymmenen vuotta nuoremman näköiseksi kuin kaikki muut, ei ollut pelkkää katteetonta imartelua. Mutta numerot puhuivat karua kieltään. Viisikymmentä oli viisikymmentä. Olkoonkin, ettei ulkonäön menettäminen ollut hänelle suurin kauhistus vaan se, että hän kadottaisi unelmansa merkityksellisestä elämästä. Mitä se oikeastaan tarkoitti? Elämän tarkoitus on täyttää elämä tarkoituksella, oli eräs tunnettu ja kansan rakastama filosofi todennut muinoin. Kansan rakastama, jollaiseksi tulee kun sanoo asioita, joita ihmiset haluavat kuulla. Eikä

siinä mitään, siinäkään, mutta hän vain tiesi, että kaikki, mitä hänellä oli nyt – hyväpalkkainen työ, vielä paremmin palkattu aviomies, kaksi lasta, joista toinen opiskeli Australiassa ja toinen Yhdysvalloissa, talo, joka oli yhtäkkiä käynyt liian suureksi – ei tuntunut ihan niin merkitykselliseltä kuin hän olisi toivonut.

Hän näki takaapäin pitkän miehen sonnustautuneena sellaiseen villakangastakkiin, joita Pelastusarmeijan kirpparilla oli myyty siihen aikaan, kun hän oli hetken testannut boheemielämää. Mies seisoivatkoisen, ruosteläikkien kirjoman auton vieressä ja yritti taistella ovea auki. Sofie pysäytti autonsa ja avasi ikkunan nappia painamalla.

»Siitä on näköjään kauan, kun olet viimeksi ostanut auton.»

Harry Hole kääntyi. »Ei ole», hän tokaisi ykskantaan ja keskittyi jälleen lukkoon.

»Eikö? Ellen erehdy, niin tuo Escort on vuosimallia -88.»

»Pitää paikkansa», sanoi Hole, joka oli saanut lukon auki ja käänsi taas katseensa Sofieen. »Mutta ostin tämän juuri viime viikolla.»

»Noin vanhan auton? Miksi?»

»Koska pidin edellisestä Escortistani, joka oli samaa vuosimallia. Ja koska sain tämän kuudella tonnilla, kun hain tämän itse.»

Sofie Gullstrand nauroi. Hole oli jo toisen kerran saanut hänet nauramaan. Tarkemmin ajateltuna se nosti miehen tämänvuotisen listan kärkeen.

»Ilmeisesti tiedät paljon autoista», Hole totesi ja kiskaisi auki oven, joka oli jäänyt kiinni kumitiivisteisiin.

»No jaa, tykkään vanhoista asioista, jotka ovat edelleen toimintakunnossa», Sofie sanoi.

Hole kohotti toista kulmaansa ja hymyili. Leveästi. Sofie erotti kultahampaan välkähdyksen.

»Isäni oli rallikuski ja piti autokorjaamoja Alnabrussa», hän sanoi.

»Mm. Ja hän opetti sinut ajamaan rallia, niinkö?»

»Hyvin veikattu», Sofie sanoi ja huomasi puheessaan nuotin, jonka oli hylännyt teininä muutettuaan pois Alnabrusta.

»Ajo-otteesi», Harry selitti.

Sofie katsoi käsiään. Toinen oli kello yhdeksässä ja toinen kello kolmessa, ja peukalat eivät olleet puristuneet ratin ympärille vaan lepäsivät kevyesti sen ulkopuolella. Käsivarret olivat aavistuksen koukussa.

»Toivottavasti sinulla on talvirenkaat, jos aiot ajaa ylemmäs rin-teeseen», hän sanoi.

»Kuten Holmenkollenille, sitäkö tarkoitat?»

Sofie ei vastannut. Joko Hole vain vitsaili sillä, ettei kuuden ton-nin kosla todellakaan kuulunut Oslon kalleimmalle asuinalueelle. Tai sitten joku oli kertonut hänelle, missä Sofie asui. Joka tapauksessa Sofie toivoi, ettei mies ollut tajunnut freudilaista lipsahdusta. Hän oli nimittäin aiemmin päivällä silkkaa uteliaisuuttaan syöttänyt miehen nimen heidän omaan tietokantaansa ja nähnyt sieltä, että Hole oli asunut Holmenkollenilla, samassa talossa kuin Rakel Fauke, jonka joku mielipuoli oli murhannut omassa kodissaan.

»Oli miten oli, ajattelin pysyä turvallisesti merenpinnan tasolla», Hole sanoi.

Sofie näki miehen istuutuvan autoonsa ja paiskaavan oven kiinni. Hän oli erottavinaan käden heilahduksen jäähuuruisen ikkunan läpi. Näytti kuin mies olisi istunut pakastimessa. Hän kuuli Escortin starttimoottorin valittavan vinkunan lipuessaan itse äänettömästi pysäköintihallista ulos pimeään talvi-iltaan.

13

PROJEKTORIN TUULETIN HURISEE VAIMEASTI. Olen istunut nyt pian yhdeksän tuntia ja tuijottanut valkokangasta. Samoja vanhoja klassikkoja. Polkupyörävarkaan katsoin kokonaan. Naisen parhaat vuodet puoleenväliin asti. Kaikki Eevasta siihen kohtaukseen saakka, jossa on Marilyn Monroe. Takaa-ajetun. En tarkoita elokuvaa, jossa esiintyy Harrison Ford, vaan David Jansenin tähdittämää tv-sarjaa vuodelta 1963. Flashdancen. Kauhun kilometrit, tv-elokuvan, joka näytettiin myös valkokankaalla ja joka on Spielbergin tekeleistä ainoa kelpollinen, ellei sitten Tappajahaita lasketa mukaan. Syvän kurkun. Black Dynamiten. Lost In Translationin, joka on täynnä virheitä mutta kohooa siitä huolimatta useimpien muiden yläpuolelle, tai ehkä juuri siksi.

Kaikista parhaan säästin kuitenkin loppuun.

Peter Bogdanovichin Targetsin, ilmestymisvuosi 1968. Ei kannata nolostua, jos ei ole nähnyt sitä tai edes kuullut koko elokuvasta. Tai no, kannattaa. Bogdanovich, ihmelapsi, joka jossain vaiheessa katosi maan alle, käsikirjoitti ja ohjasi elokuvan ja myös näyttelee siinä itse. Tarina on lyhyesti kuvailtuna se, että eräs mies päättää yhtenä päivänä ruveta joukkomurhaajaksi. Anteeksi, sanoin väärin – tuohon kuvailuun tiivistyy elokuvan koko juoni. Eikä se siltikään ole yksinkertainen vaan äärettömän monimutkainen. Tai niin monimutkainen kuin katsoja haluaa, koska se ei tarjoa minkäänlaisia selityksiä. Kuten ei tarjoa myöskään se tarina, jota minä kirjoitan. Katsojat saavat laatia oman selityksensä, jota tiedän heidän tarvitsevan. Pimeään kuiluun on nimittäin mahdotonta

tuijottaa kuvittelematta, että siellä on pakko olla jotain. Sillä ajatus siitä, että pimeys olisi pelkkää tyhjyyttä, on sietämätön, eikö vain? Samoin kuin totuuskin aina on. Sen takia meillä on uskontoja ja elokuvia. Me tarvitsemme lohtua ja luottamusta siihen, että kaikella, mitä tapahtuu, on jokin tarkoitus.

Harmi kyllä Targets jäi Bogdanovichin ainoaksi aidosti rehelliseksi elokuvaksi. Aion katsoa sen nyt. Ammentaakseni inspiraatiota. Ja sitten on minun vuoroni.

14

HARRY SEISOI OLOHUONEESSA ja kuuli Lamai Neslundin selittävän lastenhuoneessa lapsilleen, että hänellä oli vieras, ja käskevän lapsia leikkimään kiltisti omassa huoneessaan. Hän katseli tiikkilipaston yläpuolelle ripustettuja valokuvia. Yhdessä Birger Neslund, Lamai ja lapset olivat hiihtämässä. Yhdessä Lamai seiso i son filmikameran edessä vierellään nuori nainen sekä mies, jotka Harry oli tunnistavinaan näyttelijöiksi. Yhdessä Birger Neslund ja Lamai seisoivat viiden muun kanssa palmun katveessa moskeijan edustalla.

»Perheeni Thaimaassa», Lamai sanoi.

Harry käänsi katseensa naiseen.

»Satunin provinssissa. Etelässä, lähellä Malesian rajaa», Lamai sanoi ja viitto i kädellään kohti olohuoneen pöydän vieressä olevaa tuolia.

»Tiedän, että suurin osa siellä on muslimeja, mutta sinä olet buddhalainen, etkö olekin?» Harry kysyi heidän istuutuessaan.

Lamai katsoi häntä kysyvästi.

»Haistoin eteisessä suitsukkeen tuoksun», hän selitti. »Ajattelin, että sinulla on ehkä kotialttari.»

Lamai nyökkäsi.

»Voitko kertoa, miten tulit Norjaan?»

Lamai huokaisi. »Me elimme köyhyydessä. Turismia ei ollut yhtä paljon kuin nykyään. Ei niin kuin Krabissa ja Phuketissa. Isäni oli kalastaja. Hän oli vammautunut eikä pystynyt tekemään töitä.

Perheeni tarvitsi rahaa. Isosiskoni tunsu tytön, joka oli lähtenyt Bangkokista Norjaan. Tyttö soitti hänelle ja sanoi, että me voisimme saada töitä hierontalaitoksesta, johon kaivattiin työntekijöitä. Paikan omistaja lähetti meille rahat lentolippuun, ja me lähdimme, sisko ja minä.»

»Mm. Ymmärrän. Hierontaa eli...»

»Kyllä. Jos asiakas pyysi ja suostui hintaan. Mutta meihin ei saanut koskea, ja yhdyntä oli ankarasti kielletty.» Harry ei erottanut äänensävyssä häpeää, tuskaa eikä puolusteleavuutta.

»Sielläkö tapasit miehesi?»

Lamai nyökkäsi. »Birger tuli hierontaan. Hän teki paljon töitä, ja hänellä oli ongelmia selän kanssa. Hän kävi usein. Me aloimme jutella ja tutustuimme. Yhtenä päivänä, kun hän tuli, hän sanoi 'pen yang rai bang'.»

»Mitä kuuluu?»

»Osaatko sinä thaita?»

Harry pudisti päätään. »Minulla oli kerran murhatapaus Bangkokissa.»

»Sydämeni suli siitä, että hän oli nähnyt vaivaa ja opetellut lauseen. Birgerillä ei nimittäin ollut kielipäätä.»

»Mutta sinulla on?»

Lamai hymyili. »Olen tehnyt töitä sen eteen. Kieli on valtaa. Enkä halunnut, että muilla ihmisillä olisi valtaa minuun vain siksi, että he osaavat kieltä paremmin. Lisäksi tiesin, että saisin todennäköisesti lapsia, jotka puhuisivat norjaa. Siirrytäänkö nyt sinun kysymyksiisi?»

Harry nyökkäsi. Hän katsoi paperia, johon oli listattu Katri-
nen lähettämät kysymykset. Samat, jotka hän olisi esittänyt joka tapauksessa.

Onko sinulla ajatuksia siitä, mitä olisi voinut tapahtua?

Tiedätkö, oliko miehelläsi vihamiehiä, ja jos, niin keitä?

Tiedätkö ketään, joka olisi voinut nähdä sinut porraskäytävässä ja pystyisi vahvistamaan kellonajan?

Omistaako jompikumpi teistä ampuma-aseen?

Oletko ollut joskus tutkittavana tai hoidettavana mielenterveysongelmien takia?

Onko mahdollista, että ammuut miehesi, muttet muista sitä?

Lamai vastasi jokaiseen kysymykseen kieltävästi ja pysyi vaiti taukojen aikana, joita Harry piti välillä, koska useimmat eivät malttaneet olla puhumatta siinä vaiheessa kun hiljaisuus venyi kiusallisen pitkäksi.

»Palataan vielä ampuma-asekysymykseen», Harry sanoi. »Aserekisterin mukaan miehelläsi oli kantolupa Walther-merkkiselle pistoolille. Voitko näyttää minulle, missä se on?»

Lamai pudisti päätään. »Se katosi kauan sitten. Me kalastimme kaislikossa ampumalla... mikä onkaan se kala, jolla on isot hampaat?»

»Hauki?»

»Hauki, aivan. Me seisoimme veneessä ja minä valaisin vettä taskulampulla, ja kun näkyviin tuli hauki, Birger ampui. En ollut kuitenkaan ennen kuullut laukauksen ääntä, joten säikähdin niin, että kaaduin Birgerin päälle. Pistooli putosi veteen, emmekä löytäneet sitä, vaikka yritimme seuraavana päivänä sukeltaa sitä pohjasta. Tai siis minä sukelsin. Olin parempi sukeltaja kuin Birger. Me harrastimme paljon sukellusta Thaimaassa.»

»Ammuitteko sinä ja miehesi kaloja useinkin?»

»Ei, vain sen yhden ainoan kerran. Olimme tutustuneet vähän aiemmin ja juoneet viiniä mökillä, joten olimme vähän... hupsuja. Me nauroimme katketaksemme, kun makasimme päällekkäin veneen pohjalla. Pistooli oli poissa, mutta hällä väliä, Birger sanoi. Voi, miten me nauroimmekaan.»

Lamai yritti pitää äänensä vakaana, mutta Harry näki kyöneleet hänen silmissään.

»Katsotaanpa», Harry sanoi ja silmäili paperiarkkia sen näköisenä kuin olisi käynyt läpi listaa rutiinikysymyksistä. »Kaipaатko jotain, minkä mahdolliset murtovarkaat olisivat saattaneet viedä asunnostanne?»

»En. Paitsi että tyttöni sanoo, että hänen joululahjaksi saamansa kello on hävinnyt jonnekin. Mutta tuskin varkaat veisivät kellon, jonka arvo on joitakin satoja, eivätkä mitään muuta.»

»Aivan. Olitteko te riidelleet hiljattain miehesi kanssa?»

»Emme.»

»Tiedätkö, onko miehesi ollutuskoton?»

»Kyllä.»

»Jaa. Kenen kanssa?»

Lamai huokaisi. »Kyllä, tiedän, onko hän ollutuskoton. Ei ole.»

Harry oli unohtanut, ettei thaikielessä harrastettu kaksoiskieltoja.
»Oletko varma?»

Lamai huokaisi jälleen. »Oletko sinä naimisissa?»

»Olin. Olen leski.»

»Ikävä kuulla. Mutta siinä tapauksessa tiedät, vai mitä?»

»Oliko vaimoniuskoton?»

»Oliko hänellä jotain, mikä olisi aiheuttanut ongelmia teidän suhteellenne. Jos ei, hän ei ollutuskoton. Joten Birger ei ollutuskoton. Hän ei olisi ikinä vahingoittanut omaa perhettään. Perhe oli hänelle kaikki kaikessa.»

Lamain ääni oli vakaa ja katse järkähtämätön. Harry oli melko varma, että hän puhui totta.

»Minä muuten valehtelin», Lamai sanoi kuin vastaukseksi ajatukseen.

»Ai miehesi uskottomuudesta?»

»En vaan riitelystä.» Lamai päästi raskaan huokauksen. »Me riitelimme hänen kuolemaansa edeltävänä päivänä.»

»Selvä. Mistä?»

»Rahasta.»

»Voitko avata hiukan lisää?»

»Birger oli lainannut rahaa... tyypeiltä, joilta ei kannattaisi lainata.»

»Eli keneltä?»

»En tiedä heidän nimiään. Tiedän vain, että lainasumma oli iso ja että Birger ei ollut maksanut sitä takaisin, vaikka laina oli jo mennyt voimasta... erääntynyt.»

»Siinä tapauksessa velkojat tulevat luultavasti perimään rahojaan sinulta.»

»Niin varmaan.»

Harry katsoi naisen kasvoja tutkivasti. Ne olivat leveät. Ihossa oli arpia jonkin rokon tai nuoruusiän aknen jäljiltä. Ruskeista silmistä huokui rauha, sellaisen ihmisen hillitty itsevarmuus, joka tiesi pärjäävänsä, vaikka eteen tulisi mitä. Lesken, jolla oli kaksi lasta ja velkojat perässään. Hän selvitti kurkkuaan.

»Jos miehesi oli isoissa veloissa ja valmis tekemään kaikkensa perheensä vuoksi, olisiko hän voinut järjestää itse oman kuolemansa?»

»Ei», Lamai sanoi närkästyneenä ja niin nopeasti, että Harry ymmärsi hänen ajatelleen samaa itsekin. »Ei kotona minun ja lasten läsnä ollessa. Ei ikinä. Hänhän ei voinut tietää varmasti, pysyisimmekö me kellarissa.»

»Mutta et sulje pois sitä vaihtoehtoa, että hän olisi voinut harkita itsemurhaa turvatakseen teidän elämänne?»

Lamai hymyili väsyneesti. »Olet kokenut paljon, Harry, uskoisin näkeväni sen sinusta. Olenko oikeassa?»

Harry empi ja nyökkäsi sitten.

»Minä myös. Joten kumpikaan meistä ei sulje pois mitään, eihän?»

»Eipä kai. Mikä tarkoittaa, että minun on esitettävä seuraava kysymys.»

Hän näki naisen valmistautuvan tietoisena siitä, mitä tuleman piti.

»Tapoitko sinä miehesi?»

Lamai nielaisi. »En.»

Harry veti henkeä. »Suostuisitko allekirjoittamaan mukanani olevan sopimuksen, jossa lupaat, että saamme tehdä sinulle valheenpaljastuskokeen ja esittää muun muassa saman kysymyksen, jonka esitin sinulle äsken? Ja ihan vain, jotta tiedät, niin vaikka koe

indikoisi, ettet puhu totta siitä tai jostain muusta, se ei yksin riitä vakuutusyhtiölle perusteeksi olla maksamatta korvauksia. Mutta jos koe antaa ymmärtää, että puhut totta, on hyvinkin mahdollista, ettei vakuutusyhtiö käytä enempää voimavaroja sen asian tutkimiseen.»

Hän näki Lamain miettivän. Tarkkaan.

»Uskoakseni olisi oikein sanoa ei», nainen vastasi. »Varmasti tuo pitää paikkansa, mutta sinun tehtäväsi on pyrkiä kaikin tavoin siihen, ettei teidän tarvitsisi maksaa minulle mitään.»

»Ei *kaikin tavoin*», Harry sanoi. »Mutta olet oikeassa. Haluaisitko ehkä keskustella ensin asianajajan kanssa?»

»Ei ole tarvetta, koska vastaan kyllä», Lamai sanoi.

»Niinkö?»

»Niin. Kolmesta syystä. Lapset säikähtävät, jos tajuavat teidän ja poliisin epäilevän äitiä. Ja vaikka laite erehtyisi ja väittäisi, että valehtelen, en pelkää mitä te mahdollisesti löydätte, jos tutkitte minua. Kolmanneksi: toivon, että te ja poliisi panostatte kaikkenne Birgerin murhaajan löytämiseen. Joten lyö vain sopimus pöytään.»

»Minulla ei ole sitä tässä», Harry sanoi.

Lamai katsoi häntä pitkään. Hetken päästä kulmat kurtistuivat. »Pitäisiköhän sinun mieluummin mennä siihen valheenpaljastuskokeeseen?»

»Mm. Totuus on, että vakuutusyhtiö ei voi teettää sinulla sellaista. Mutta minun testini läpäisit juuri äsken.» Harry hymyili ja vääntäytyi jalkeille. »Kiitos vastauksista, rouva Neslund.»

»Lamai.»

»Kiitos, Lamai.»

»Erehdynkö, jos arvelen, että olet uusi työssäsi?»

»Et. Aloitin vähän aikaa sitten.»

Lamai nyökkäsi. »Olet stressaantunut ja tarvitsisit hierontaa, oikea puolesi on selvästi aivan jäykkä. Olen aloittanut taas työt Majorstuaveienin hierontalaitoksessa, missä siskonikin on. Voisin auttaa sinua rentoutumaan. Ilman happy endingiä.»

»Kiitos, mutta en...» Harry etsi, mutta hänen mieleensä tuli vain vääriä sanoja.

»Et pidä siitä, että tuntemattomat ihmiset koskettelevat sinua?» Lamai sanoi ja naurahi nähdessään Harryn ilmeen.

Kun Harry oli panemassa kenkiä jalkaan, eteiseen tassutti airedalenterrieri, joka alkoi nuuskia häntä. Harry läpäisi tarkastuksen, tai ainakin koira nuoli hänen kättään ja heilutti häntäänsä.

»Kappas. Sinun kannattaisi hankkia koira, Harry.»

»Mistä tiedät, ettei minulla ole koira?»

»Näen sen silmistäsi. Asut yksin.»

Harry kuuli naurua lastenhuoneesta.

»He...», hän aloitti.

»Niin, he nauravat silloin kun he leikkivät. Ja itkevät, kun nukutan heitä illalla ja he ikävöivät isää.»

»Entä sinä?»

»Minä lohdutan heitä. Ja suren, kun he nukkuvat.» Ensimmäistä kertaa Lamain ääni kuulosti itkuiselta. Hän selvitti kurkkuaan. »Jos perheeni olisi täällä, tilanne olisi erilainen. Mutta ellei siskoa lasketa, olen ypöyksin, eikä minulla ole varaa itkeskellä milloin tahansa.»

Myös Harry selvitti kurkkuaan. »Ymmärrän. Vaikuttaa siltä, ettei sinulla ole mitään salattavaa. Joten saanko kysyä, miksi et ole suostunut antamaan lausuntoa poliisille?»

»Olen vastannut heille, että *ei vielä*. Haluan ensin löytää luotettavan asianajajan, koska en pidä miehestä, jota Birger käytti. Luulen, että hän kavalsi rahaa Birgerin yritykseltä. Enkä luota myöskään poliisiin.» Lamai näki Harryn kysyvän ilmeen ja jatkoi: »Sinä olet käynyt Soi Cowboyssa. Siskoni oli töissä siellä vuoden ennen kuin me tulimme tänne. Sikäläinen poliisilaitos...» Hän irvisti, eikä Harry kaivannut enempää selityksiä. »Tilanne on täällä varmaan vähän parempi, mutta silti. Kun tietynlaisille miehille annetaan poliisin virkamerkki...»

»Mm. Mutta suostuit puhumaan minun kanssani ilman asianajajaa.»

»Niin. Sinähän olet Harry Hole.»

Harry kohotti kulmiaan. »Mitä tarkoitat?»

»En ollut aikonut mainita siitä.» Lamai hymyili väsyneesti. »Siskoni on kertonut Bangkokissa olleesta norjalaisesta poliisista. Johonkin murhatapaukseen liittyen kuulustelit hänen ystäväänsä, joka tanssi samassa go-go-baarissa kuin hänkin. Ystävä kertoi, että joku Harry-niminen poliisi oli tosi kiltti ja hoiti hänet vapaaksi. Yksikään paikallinen poliisi ei olisi tehnyt mitään sellaista. Myöhemmin olen lukenut sinusta lehdistä. Ja tiedän, että jos joku pystyy nappaamaan Birgerin murhaajan, niin sinä.»

Harry keinutteli itseään kengänkannoilla. »Pelkään pahoin, etteivät valtuuteni riitä murhaajan nappaamiseen.»

»Eivät niin, jos pomoltasi kysytään», Lamai sanoi. »Mutta se, mikä meillä on sisällämme, päättää enemmän kuin toimistoissa istuvat pomot. Eikö totta?»

»Ehkä.» Harry avasi oven. »Hyvää illanjatkoa.»

»Kerro, jos muutat mielesi.»

Harry katsoi naista kysyvästi.

Lamai hymyili. »Hieronnas suhteen.»

15

HARRY KUULI OMIEN ASKELTENSÄ kaiun porraskäytävässä.

Huoneisto, jossa hän asui vuokralla, oli seitsemännessätoista kerroksessa. Ja hän pelkäsi hissejä. Ståle Aune oli selittänyt, että useimpien hissi pelko johtui ahtaanpaikankammosta mutta että Harryn tapauksessa taustalla oli luultavammin lapsuudessa koettu trauma. Harry oli varhaisteininä käynyt pikkusiskonsa kanssa sairaalassa katsomassa heidän kuolemansairasta äitiään, ja kun he olivat lähteneet sieltä, he olivat ajaneet yhdessä hissillä alas. Hississä siskon hiukset olivat jääneet hissikorin ja kuilun seinän väliin siten, että sisko oli kohonnut irti lattiasta. Sen sijaan, että olisi pelastanut siskonsa, Harry lamaantui. Hän oli varma, että sisko kuolisi ja että se olisi hänen syytään ihan niin kuin äidin kuolemanakin hänen mielestään oli. Ståle oli diagnosoinut tilan *yksittäiseksi peloksi* ja ehdottanut altistushoitoa, joka auttoi seitsemässäkymmenessäviidessä prosentissa tapauksista. No, joko Harry kuului yli jääneeseen kahteenkymmenen viiteen prosenttiin tai sitten pelko oli jossain syvemmällä. Ståle oli kertonut hänelle viidestä eri pelkokomponentista, jotka erilaisina yhdistelminä muodostivat pohjan kaikille fobioille, ja arvellut hänen tapauksessaan tärkeimmäksi komponentiksi egokuolemaa eli syyllisyyttä ja integriteetin menettämisen pelkoa. Toinen ja vähemmän tärkeä komponentti oli itsesäilytysvietti eli kuolemanpelko, joskin hän arveli Harryn pikemminkin haaveilevan kuolemasta kuin pelkäävän sitä.

Todennäköisesti diagnoosi kattoi muutakin kuin pelkän hissi-pelon. Toisaalta Harrylle oli ihan sama. Hän oli kiinnostunut arvoituksista mutta ei outoa kyllä silloin, kun ne liittyivät häneen itseensä. Lisäksi hän nautti fyysisestä rasituksesta sekä portaiden kapuamisen toistuvuudesta, joka vapautti hänet hetkeksi hänen omista ajatuksistaan – tämä oli yksi syy, miksi hän oli tarttunut tilaisuuteen Øysteinin vinkattua asunnosta. Toinen syy oli maisema. Koska talo sijaitsi aivan Akerselvan rannalla, hän näki vasemmalle katsoessaan kaupungin itälaidan, oikealle katsoessaan kaupungin länsilaidan ja suoraan edessään vuonon, kun hän istui tupakalla pikkuruisella parvekkeellaan. Oliko vielä jokin kolmaskin syy? Seitsemäntoista kerrosta. Niin pitkä putoamismatka, ettei siitä voi selvitä hengissä. Oliko myös se ajatus vaikuttanut päätökseen? Hän toivoi, että ei.

Harry kuuli hissien pysähtyvän kerrosta ylemmäs ja jonkun tulevan pois hissistä. Hän odotti, kunnes asunnon ovi oli sulkeutunut, ennen kuin jatkoi matkaa ylöspäin. Ei sillä, että hän olisi välttellyt naapureitaan tai karttanut ihmisiä... ei vaan, juuri siitä siinä oli kyse.

Hän astui sisään omaan asuntoonsa ja piti takin päällä mutta riisui kengät ja asetti ne siististi kenkähyllylle, missä oli lisäksi täysin identtiset, käyttämättömät Dr. Martensit, jotka hän oli hankkinut Øysteinin väitettyä, että kyseisten kenkien valmistus aiottiin lopettaa. Ne, jotka olivat aikoinaan hankkineet »punkkarikengät», olivat joko lakanneet olemasta punkkareita tai kuolleet, oli Øystein todennut. Tai *kuallu*, kuten Oppsalissa Øysteinin mielestä kuului sanoa silloin kun he olivat lapsia, vaikka Harry väitti, että kaikki riippui siitä asuiko kerrostaloissa vai omakotitaloissa, kuten hän oli asunut.

Harry käveli olohuoneen poikki, missä jokaisella esineellä oli tarkka, määrätty paikkansa vinyylilevyistä, jotka olivat aakkosjärjestyksessä hyllyssä makuuhuoneen puoleisella seinustalla, vanhoihin kellastuneisiin Q- ja *Mojo*-lehtiin, jotka oli järjestetty kronologisesti ilmestymispäivän mukaan.

Hän mietti, kumman levyn panisi soimaan: oman alkuperäisen Weezerin esikoisalbuminsa, joka oli ilmestynyt vuonna -94, vai samasta albumista kolmekymmentä vuotta myöhemmin uudelleen miksatus luksusversion, jonka hän oli saanut Olegilta.

Kiitokseksi siitä, että perehdytit minut vanhan hyvän musiikin saloihin silloin, kun olin kolmetoista, Oleg oli sanonut vain hitunen sarkasmia äänessään. Hän oli jopa kutsunut Harryn seurakseen Yhdysvaltoihin saatuaan tietää, että Weezer tekisi kiertueen The Flaming Lipsin ja Dinosaur Jr:n kanssa. Oli todennut, että Dinosaur Jr. olisi melkein pakko nähdä, koska se oli hänen kutsumanimensä töissä henkirikososastolla. Kun Harry oli ihmetellyt, mistä moinen, Oleg oli vain nauranut.

»Mystistä, eikö?»

Harry katsoi sinisiä levynkansia. Teki päätöksensä. Pani jalkaan kengät kynnyksmatolta parvekkeenoven edustalta, avasi oven ja meni ulos. Istuutui keittiötuolille, jossa oli ruosteiset metallijalat, ja sytytti tupakan. Illan pimeys nieli savun saman tien kun hän oli puhaltanut sen suustaan kohti Oslon keskustaa, joka levittäytyi valomattona hänen alapuolellaan. Oslo. Pieni kaupunki, jota hän rakasti mutta jossa jokainen kadunpätkä, vaatimattomin pikkutori, matala rakennus, puisto ja baari tuntuivat herättävän muistoja, joista useimmat olivat kipeitä. Kaupunki, johon hänellä oli vaikea suhde mutta jota hän ei silti voinut hylätä. Hän oli kuin vanhempi, joka oli tuomittu rakastamaan omaa lastaan. Riippumatta siitä, kuinka paljon tuskaa lapsi aiheutti, rakkaus lasta kohtaan tuntui aina suuremmalta.

Korkealla Ekebergåsenin yllä väreilevä ilma sai valot välkkymään ikään kuin muistutukseksi jostain. Samassa hän muisti. Hän kaivoi puhelimensa esiin ja etsi numeron.

Alexandra Sturdza vastasi toisen hälytyksen jälkeen.

»Sopiiko, että poikkean käymään huomisaamuna seitsemän maissa?» Harry kysyi.

Karheasta äänestä päätellen Alexandra oli jo nukkumassa. »Mikä saa sinut kuvittelemaan, että oikeuslääkäri on töissä niin aikaisin?»

»Se, että potkaisit minut pihalle aamukuudelta aina kun olin jäänyt yöksi», Harry sanoi. »Mutta siihen aikaan olet varmaan työpaikalla yksin?»

»Siellä olen, kyllä», Alexandra sanoi, ja Harry ymmärsi, että hänen luonaan oli joku, todennäköisesti hänen uusi miesystävänsä.

»Sori, voit selittää hänelle, että viime kerrasta on tosi kauan», Harry sanoi.

»Kaikki ok», Alexandra sanoi. »Myös tapaaminen aamulla. Bratt on antanut sinulle täydet valtuudet, mikäli ymmärsin oikein.»

»Jep. Nähdään. Kerro terveisiä.»

»Älä unta näe», Alexandra sanoi ja katkaisi puhelun.

Harry veti henkosen. Hän kuunteli ovenraosta kitarasoundia. Kyllä sen erotti. Alkuperäisissä kitaroissa oli vähän enemmän säröä.

Oleg istui silmät kiinni ja antoi kolmen kitaraa soittavan tytön pidentää ruumiissaan edelleen tuntuvaan nautintoon. Hän oli rento mutta samaan aikaan liian kierroksilla mennäkseen nukkumaan. Koti oli ollut pimeä ja hiljainen, kun hän oli tullut sisään, asettanut kuulokkeet korvilleen, pannut Boygeniusin kaksikymmentäyksiminuuttisen EP:n soimaan repeatilla ja sukeltanut hitaisiin rytmeihin, jotka juuri nyt keinuivat täydellisesti samaan tahtiin hänen aivojensa kanssa. Mutta neljännen kappaleen lopussa, kun rouheat kitarat tulivat enemmän esiin, ajatukset palasivat taas samoille raiteille.

Työasioihin.

Heillä ei ollut mitään. Tai oli, itsemurhateoria, ja elleivät he pian keksisi jotain, mikä kumoaisi sen, hänen ensimmäinen yrityksensä tutkinnanjohtajana jäisi sääliittävän lyhyeksi. Ei sillä, että oma kunnianhimo olisi tärkeämpi kuin oikea lopputulos. Mutta hänen oli myönnettävä, että jos hän saisi valita, hän toivoisi, että John Dale murhattiin. Se saattaisi nimittäin tarkoittaa, että John Dale oli ollut

onnellinen mies, että joku toinen – vaikkakin murhaaja – oli saavuttanut sen, mitä oli halunnutkin, ja että nuori rikostutkija saisi mahdollisuuden kehittyä paremmaksi ammatissaan. Harry kutsui tämäntyyppistä ajattelua kylmäksi utilitarismiksi mutta myönsi harrastavansa sitä myös itse: niin kauan kuin jokin tietty teko tuotti ihmiskunnalle enemmän hyvää kuin pahaa, sen motiivi oli toissijainen.

Sitten oli tekoja, jotka tuottivat hetkellistä nautintoa yhdelle mutta joiden tuottama kärsimys olisi pitkällä tähtäimellä niin suurta sekä tekijälle että hänen läheisilleen, ettei mikään voisi koskaan oikeuttaa niitä. Oleg sääti musiikkia kovemmalle tukahduttaakseen ajatukset, joita kertyi jonoksi ensimmäisen perään.

Vähä vähältä kitarat alkoivat synnyttää painetta tärykalvoissa vyöryessään korviin ja tuntua kipuna, jonka hän toivotti tervetulleeksi.

Yhtäkkiä jokin kosketti hänen olkapäätään, ja hän jähmetyi.

Hän nosti katseensa ja otti kuulokkeet korviltaan.

»Missä sinä olet ollut?» Helga kuiskasi ja katsoi häntä unesta sikkuraisin silmin. Helga seisoి käsivarret ristissä yllään yöpuvunhousut ja hänen vanha T-paitansa, jossa oli kuva tupakkaa polttavasta Bob Marleysta jalkapalloshortseissa. Hän selvitti kurkkuaan.

»Töissä.» Hän kuuli oman liioitellun huolettoman äänensävyänsä ja näki, ettei valhe mennyt läpi.

»Haiset oudolta», Helga sanoi.

»Söin marokkolaista ruokaa.» Se oli totta, mutta hänellä ei ollut aavistustakaan, haisiko hän siltä vai joltain muulta. Ehkä hänessä haisi vain pelko. Pelko siitä, mitä hän voisi menettää, jos Helga saisi tietää eikä uskoisi häntä, kun hän lupaisi sen, mihin uskoi itse: ettei se toistuisi ikinä. Kyllä, hän oli siitä aivan varma. Ja varmana hän myös pysyisi aina seuraavaan kertaan asti. Siihen asti, kunnes pakottava himo olisi kasvanut jälleen riittävän suureksi ja pato murtuisi. Kummallista, miten johonkin saattoi uskoa vaikka tiesi sen olevan pelkkää kuvitelmaa – hän oli tullut siihen tulokseen, että hänen täytyi olla jollain lailla hullu.

Hän näki Helgan laajenneista sieraimista, että tämä keikkui kahden vaiheilla.

»Julia on oksentanut ja hänellä on kuumetta», Helga sanoi.
»Minun täytyy saada nukuttua vähän. Voitko...»

»Voin, käyn katsomassa, että hän pärjää», Oleg sanoi kiitollisena.

Helga nyökkäsi, kääntyi ja meni portaita alas makuuhuoneeseen.

Oleg katsoi Helgan perään miettien sitä, kuinka hyvin he tunisivat toisensa. Helga oli nähnyt, että hän valehteli, mutta erottanut samalla myös pelon. Vaimo oli käytännöllinen nainen, joka teki sen, mikä oli tehtävä. Joka osasi kytkeä tunteet pois ymmärtäessään, että niistä oli enemmän haittaa kuin hyötyä, ja siten välttää paniikilta, kun moottorikelkka sammui pimeällä kolmenkymmenenviiden asteen pakkaseen keskelle umpihamke ja lähin talo oli kahdenkymmenen kilometrin päässä. Joka ymmärsi, että totuuden pakottaminen esiin nyt voisi tehdä enemmän tuhoa kuin heidän suhteensa pystyisi kestämään. Ja päätti siksi toistaiseksi tarkkailla tilannetta nähdäkseen, saisiko hän ratkottua ongelmansa itse. Lasten takia, Helgan takia. Heidän perheensä takia.

Hän sääti musiikkia kovemmalle. Se ei kuitenkaan toiminut enää, hän tarvitsi jotain rankempaa. Hän etsi vanhan tutun kappaleen. Ensimmäisen. »I Wanna Be Sedated».

16

HARRY ODOTTOLI AAMUN PIMEYDESSÄ ja tömistä jalkojaan maata vasten.

Ovipuhelimen summeri soi, ja kaiuttimesta kuului Alexandran ääni.

»Ruumiinavaussali. Osaat reitin.»

Kuten Harry oli veikannutkin, Alexandra oli yksin. Tai siis yksin kolmen vainajan kanssa. Hän nosti katseensa ruumiista, jota ei ollut peitetty, laihasta naisesta, jonka Harry ymmärsi olevan Felicia Henie. Sitten hän hymyili ja käveli Harryn luokse. Miltei kaikki Alexandra Sturdzassa oli kovaa. Kulmikkaat kasvot, romanialainen korostus, nutturalle kiristetyt pikimustat hiukset ja jopa valkoinen lääkärintakki. Mutta ruskeiden silmien katse oli pehmeä.

»Näytät hyvältä», Harry sanoi ja tarkoitti sitä.

»Sinä näytät yksinäiseltä», Alexandra sanoi ja painoi kätensä hänen poskelleen.

Lämmin käsi tuntui mukavalta kylmällä iholla. Huolehtivalta. Hellältäkin, kenties. Mutta samaan aikaan oli outoa, ettei kosketus herättänyt Harryssa – eikä Alexandrassakaan, hän oletti – mitään, mistä olisi voinut päätellä, että he olivat olleet rakastavaisia. Toisaalta Alexandra oli ehkä varmistanut, ettei niin kävisi, järjestämällä tapaaamisen kylmään saliin kuolleiden ihmisten keskelle.

»Mitä meillä on?» Harry kysyi.

»Ei smalltalkia?» Alexandra väläytti sarkastisen hymyn ja vetäisi sitten taikurimaisen sulavasti lakanan pois ruumiinavauspöydältä, jolla makasi Birger Neslund.

Pullealla valkoisella kalmolla oli tutkimusten jäljiltä mahassa ja rintakehässä Y:n muotoinen, paksulla langalla kiinni kurottu viilto.

»Kaksi laukausta, toinen päähän ja toinen rintaan.» Alexandra osoitti ampumahaavoja. »Molemmat tappavia. Mutta ohimon läpäisyt laukaus ammuttiin ensin.»

Harry kumartui tutkimaan ruutijäämiä. »Lähietäisyydeltä.»

»Aivan. Rintaan osunut laukaus ammuttiin vähän kauempaa. Mikä voisi viitata siihen, että surmaaja ampui ensimmäisen laukauksen, kun Neslund seiso, ja toisen varmuuden vuoksi ylhäältäpäin uhrin maatessa.»

»Mm.»

»Mitä 'mm'?»

»Osaatko kertoa muuta?»

»Kyllä. Vainajan mahassa oli kello.»

»Anteeksi?»

»Se on lähetetty rikostekniseen laboratorioon.»

»Kello mahassa niin kuin Peter Panin krokotiililla?»

»Juuri niin.»

»Olisiko se voitu tunkea tai panna sinne kuoleman jälkeen?»

Alexandra pudisti päätään. »Hän on nielaissut sen ollessaan elossa. Mutta voi tietysti olla, että hän teki sen pakotettuna. Joka tapauksessa hän kuoli hetkeä myöhemmin, sillä kellossa ei näy merkkejä vatsahappojen vaikutuksesta.»

»Mutta ei siis mitään kaksinkamppailuun viittaavaa?»

»Ei mitään.»

»Ok. Onko tuolla John Dale?» Harry osoitti kolmatta lakanalla peitettyä ruumiinavauspöytää.

»On. Mistä tiedät...»

»Oletan, että tuolla ovat palat, jotka ruumiista oli porattu irti.» Harry nyökkäsi kohti pöydän päässä olevaa lasipurkkia.

»Kyllä.»

Harry vilkaisi alastonta naisvainajaa. »Ja tuo on se, joka löydettiin työmaaparakista?»

»Kyllä. Hän oli kuulemma aikoinaan lupaava näyttelijä.»

»Joo, luin siitä.»

»Kun nyt olet täällä, niin voisit ehkä auttaa minua yhdessä jutussa.» Alexandra käveli Felician luokse ja osoitti vainajan rannetta. »Nämä jäljet näyttävät siltä kuin ne olisivat voineet tulla käsiraudoista. Mutta nämä ohuet ympäri ranteen kulkevat eivät. Olen nähnyt vastaavanlaisia jälkiä ennenkin uhreilla, jotka ovat yrittäneet katkoa repimällä teippejä ranteittensa ympäriltä. Mutta niissä tapauksissa ihoon on jäänyt liimaa teipeistä toisin kuin nyt. Oletko sinä törmännyt tällaiseen aiemmin?»

Harry kumartui katsomaan rannetta. Hän pudisti päätään. »Surmaaja ei ollut käyttänyt ainakaan jesaria, koska siitä jää tosi paljon liimaa. Sori.»

»Ok.»

Harry hieroi niskaansa. »Pystytkö kertomaan minulle mitään John Dalesta?»

»Jotta voisit auttaa kokematon tutkinnanjohtajaa, niinkö? Olen pahoillani, mutta voin kertoa vain Neslundista, muiden osalta minulla on salassapitovelvollisuus. En olisi saanut näyttää noita jälkiäkään.»

»Ymmärrän. Kiitos joka tapauksessa. Nyt minun täytyy jatkaa matkaa rikostekniseen laboratorioon.»

»Oli kiva nähdä.»

Harry jäi seisomaan.

Alexandra vaihtoi painoa jalalta toiselle.

Harry veti henkeä. »Oletko sinä onnellinen?»

Alexandra kohautti olkapäitään. »Me kaksi emme operoi sellaisilla käsitteillä.»

Harry virnisti.

»Mutta minulla menee hyvin», Alexandra sanoi. »Hän on hyvä mies. Parempi ihminen kuin minä. Mikä luonnollisesti on edellytys sille, että suhde voi toimia.»

»Onko se pysyvää?»

»Luulisin. Tai... kyllä, on.»

»Hyvä. Pidä kiinni hänestä. Elämä ei välttämättä tarjoa kovin monta uutta tilaisuutta.»

»Rakkauteen, sitäkö tarkoitat?»

»Mm. Pidä kiinni. Löydän itse tieni ulos.»

17

TEKNINEN RIKOSTUTKIJA EDDY JONASSON näytti todistepussia. Pussissa oli digitaalinen kello, jossa oli vaaleanpunainen ranneke.

»Lastenkello», hän totesi laulavalla Göteborgin murteellaan. »Halpa.»

»Varmaankin tyttären», sanoi pitkä vaalea mies, joka pikemminkin makasi kuin istui tuolilla häntä vastapäätä ikkunattomassa laboratoriossa. »Osaatko arvata, miksi hän oli nielaissut sen?»

Eddy ei tuntenut Harry Holea, hän tiesi miehen vain kuulemistaan tarinoista. Ne olivat toisaalta kantautuneet aina Göteborgin rikostekniselle osastolle asti.

»Ei hajuakaan», Eddy sanoi.

»Toimiiko se yhä?»

Vastaukseksi Eddy painoi kelloa sivusta, jolloin kellotauluun syttyi valo. »Toimii, tik-tak.»

Hole nojautui taaksepäin tuolissaan. Göteborgin rikostekninen laboratorio oli avuliaasti lainannut Eddyn sijaiseksi Osloon täyttämään laboratorion parhaan tutkijan Bjørn Holmin jättämää tyhjiötä, mutta katui sitä nyt. Eddy oli kotiutunut niin hyvin, että oli päättänyt jäädä, ja sen jälkeen, kun hän oli hyväksyttänyt tutkintonsa norjalaisessa poliisikorkeakoulussa, hänen työsuhteensa oli muutettu vakinaiseksi. Eddy Jonasson oli juuri täyttänyt kolmekymmentäkolme vuotta ja tiesi ihmisten näkevän hintelän miehen, joka käytti vähän liian väljiä pukuja ja pieniä pyöreitä silmälaseja, jotka suurensivat

hänen silmiään niin, että ne näyttivät epäsuhtaisilta verrattuna hänen muuhun ruumiiseensa. Sama päti raajojen pituuteen, kun niitä vertasi hänen leveyteensä, mikä selitti väljät puvut. Hän olisi tietysti voinut teettää pukunsa mittojen mukaan mutta piti moista pröystäilyä vastenmielisenä. Ei periaatteellisesti vaan vaistomaisesti. Hän oli varttunut vapaakirkollisessa seurakuntayhteisössä, jossa vaatimattomuus ei ollut periaatteellinen vaan moraalinen velvoite. Juuri siinä asiassa Eddy Jonasson joutui kerta toisensa jälkeen törmäyskurssille menneisyytensä kanssa. Hän oli vakaumuksellinen ateisti, joka ei ollut koskaan kyennyt täysin vapautumaan tuputetusta lapsenuskostaan ja saamastaan uskonnollisesta kasvatuksesta. Ollessaan allapäin hän kävi Filadelfia-seurakunnan hartaustilaisuuksissa haistelemassa uskoa kuolemanjälkeiseen elämään, johon hän ei itse uskonut, samaan tapaan kuin tilastotieteilijätkin saattavat silloin tällöin ostaa arpoja. Kokemassa hetkellisesti olevansa osa yhteisöä, jossa luotettiin sanan voimaan, lohdutettiin ja lievitettiin kuolemanpelkoa. Useimpina päivinä hän oli kuitenkin se mikä oli. Totuutta etsivä järki-ihminen. Tekninen rikostutkija.

»Tutkitteko te ruutijäämät Lamai Neslundin käsistä?»

»Sekä infrapunavalolla että ruutijäämättestillä», Eddy sanoi.
»Kumpikaan ei näyttänyt mitään. Mutta hän oli tietenkin voinut pestä kädet juuri vähän ennen.»

»Entä vaatteet?»

»Hänellä oli villapaita. Infrapunavalo ei näyttänyt mitään.»

»Oliko ruutijäämiä muualla?»

»Uhrin paidassa.»

»Eli ampuja seisoj ilmeisesti korkeintaan puolentoista metrin päässä.»

»Aivan.»

»Mitä arvelette siitä, miten ulko-ovi oli murrettu?»

»Ovi on vanha ja lukko samoin, joten sen sai väännettyä auki sorkkaraudalla.»

»Huomasin raportista jonkun asukkaista sanoneen, että siellä on pyörävarkauksien jälkeen alettu olla tarkkoja siitä, että sisäpihan portti ja porraskäytävän ovi pidetään aina lukossa. Mutta en nähnyt mitään murtojälkiä alhaalla. Eikä kukaan myönnä päästäneensä tuntemattomia sisään.»

»He eivät varmaankaan halua tulla syytetyksi siitä, että rapussa on murhattu joku. Oli miten oli, täällä Oslossa ollaan todella huolimattomia alaovien lukitsemisen kanssa. Göteborgissa ovet pannaan aina lukkoon.»

»Mm. Oliko muita jälkiä?»

Eddy pudisti päätään. »Ruumiin vierestä löytyi jokunen hius-suortuva mutta ilman karvatuppea, joten emme pysty tarkistamaan dna:n avulla, ovatko hiukset Neslundin vai jonkun muun. Joka tapauksessa ne ovat sellaiselta ihmiseltä, joka on käynyt sytostaattihoidossa puoli vuotta sitten.»

»Näkyykö se hiuksesta?»

»Solumyrkyt varastoituvat keratiiniin, ja hius kasvaa noin sentin kuussa.»

»Solumyrkyt. Onko se asia, jonka te yleensä tarkistatte?»

Eddy pudisteli päätään hymyillen. »Olemme juuri saaneet uudet laitteet analysointiin. Ne löytävät kaiken. Halusin vain testata niitä. Sen jälkeen, kun sinä olit töissä poliisissa, on varmaan ehtinyt tapahtua yhtä ja toista.»

Hole nyökkäsi. »Väitätkö siis, että olisin tänä päivänä hyödytön?»

Eddy kohautti harteitaan.

Hole hymyili vinosti ja raapi leukaansa. »Asiasta toiseen. Oikeuslääkäri löysi Felicia Heniestä jälkiä, jotka viittasivat siihen, että hän olisi yrittänyt katkoa teippejä ranteidensa ympäriltä, mutta ei lainkaan teipeistä irronnutta liimaa.»

»Aivan. Me löysimme teippijäämiä tuolista rikospaikalta. Se oli gaffateippiä.»

»Eikö siitäkin irtoa liimaa?»

»Ei aidosta gaffateipistä. Sitä käytetään elokuvien ja teatterien lavasteissa, koska siitä ei jää jälkiä eikä se revi maalia mukanaan pinnoilta.»

Hole nyökkäsi. Hän katseli ympärilleen. Kun hiljaisuutta oli jatkunut jonkin aikaa, Eddy ymmärsi, ettei Holella ollut enempää kysyttävää. Silti mies istui yhä paikallaan.

Hole selvitti kurkkuaan. »Viihdytkö sinä täällä?»

»Viihdyn. Pidän työstäni. Ja kollegoistani.»

»Tarkoitin tätä huonetta. Ei yhtään ikkunaa, aina ypyöksin.»

Eddy katsoi Holea hämmentyneenä. Hän ei tiennyt, mitä vastata, eikä ollut varma, oliko kysymys tarkoitettu vitsiksi.

»Minä varmaan viihtyisin», Hole sanoi ja nousi seisomaan. Matkalla ovelle hän pysähtyi pöydän viereen. »Onko tämä John Dalen luota löytynyt keittiövaaka, jolla lihapalat oli punnittu?»

»On.»

»Minkäköhän takia ne piti punnita?»

»Ei hajuakaan.»

»Paljonko ne painoivat?»

»En tiedä.»

»Eikö viimeisin tulos ilmesty näkyviin, kun vaa'an käynnistää?»

»Kyllä kai.»

»Voisitko...?»

Eddy Jonasson empi. Kumpi meni edelle, kunnioitus vai salassapitovelvollisuus? Lopulta hän napsautti vaa'an päälle. Näyttörüudussa luki harmaalla taustalla lukema 0,452.

»Melko tarkalleen puoli kiloa», Eddy sanoi. »Ateria kahdelle.»

»Mm.»

Legendan poistuttua paikalta Eddy jäi katselemaan ympärilleen. Kyllä, hän viihtyi täällä mainiosti. Tarkemman pohdinnan jälkeen hän ymmärsi sen olevan pohjimmiltaan hieman masentava ajatus. Että kaikista maailman paikoista hän viihtyi todennäköisesti parhaiten juuri tässä huoneessa.

Harryn puhelin soi matkalla rikosteknisen laboratorion pysäköinti-alueelle. Soittaja oli Malik Khan, yksi henkirikososaston keltanokista.

»Bratt pyysi, että pidän sinut ajan tasalla», hän sanoi.

»No, mitä uutta?»

»Birger Neslundin puhelimeen ei soitettu kertaakaan uudenvuodenaattona, mutta hän yritti soittaa kahdesti. Kahdelle firmansa työntekijälle, kummallekin FaceTimessa, kummallakin kerralla tuloksetta. He olivat katsomassa ilotulituksia, ja kun he soittivat takaisin yhden jälkeen yöllä, Neslund ei vastannut. Olemme tarkistaneet ja vahvistaneet heidän alibinsa. He tiesivät, että yrityksellä oli taloudellisia ongelmia. Neslundilla oli kertoman mukaan käynyt vieraita toimistossaan kahdesti viime viikkojen aikana. Ensimmäisellä kerralla hänen luonaan kävi tanskalaismies jonkun itäeurooppalaisella korostuksella englantia puhuvan vaalean naisen kanssa. Neslund oli näyttänyt vierailun jälkeen säikähtäneeltä muttei suostunut kertomaan, mitä asia koski. Toisella kerralla kaksi norjalaismiestä kävi huutamassa Neslundille kurkku suorana, puhe oli kuulemma miljoonaluokan summista.»

»Velanperijöitä?»

»Se on meidän tämänhetkinen teorianamme.»

»Oliko vielä muuta?»

»Me olemme katselleet Neslundin tilitapahtumia. Ei merkittävää rahaliikennettä. Suurimmat siirrot on tehty erääseen verkkokauppaan, mitä ilmeisimmin joululahjaostoksia. Lisäksi tutkimme hänen tietokoneensa. Hän on avannut viimeksi kuluneella viikolla lukuisia eri tiedostoja. Meidän mielestämme kiinnostavimpia olivat yrityksen kirjanpito, testamentti ja henkivakuutus sopimus. Viimeksi mainittu avattiin kaksi päivää sitten ja uudelleen vähän puolenyön jälkeen. Se oli varmaan viimeinen, mitä hän katsoi.»

»Miten selvittitte salasanan?»

»Sitä ei tarvittu. Tyypillistä, ettei pöytäkoneita suojata kotona mitenkään.»

- »Eli koneella saattoi yhtä hyvin käydä hänen vaimonsa.»
- »Toki.»
- »Tarkistitteko te myös hänen sähköpostinsa?»
- »Kyllä. Sieltä ei löytynyt mitään mielenkiintoista.»
- »Paitsi ehkäpä joululahjaostosten tilausvahvistus?»
- »Joo. Hän oli ostanut juh lamekon, joka maksoi melkein kymppi-tonnin.»
- »Ja?»
- »Ja halvan lasten rannekellon, en muista hintaa.»
- »Ok. Kiitos.»

18

KELLO OLI PUOLI KOLME, ja lasiseinän toisella puolella Xavier Clementsin selän takana iltapäivän hämärä laskeutui ratakiskojen ylle. Hänellä ei ollut mitään kiireellistä tehtävää, ja jotta hänen surffailustaan ei jäisi jälkiä vakuutusyhtiön palvelimelle, hän oli kytkenyt pöytäkoneen puhelimensa 5G-mobiilidataverkkoon. Dildoa käyttävällä naisella oli yllään pelkkä tonttulakki, ja huohotus kuului vaimeana uusista Sonyn kuulokkeista, jotka hän oli saanut lahjaksi vaimoltaan. Esitys oli niin vangitseva, ettei hän ollut huomannut kenenkään tulevan huoneeseen ennen kuin kirjoituspöydälle lankesi varjo.

Hän nosti katseensa. Uusi tyyppi, Harry Hole, seisoi hänen edessään, ja miehen takana ovi, joka oli ollut kiinni, oli nyt auki. Hole näki tietokoneesta vain takapuolen, mutta Clements sammutti silti selaimen nopeasti. Naisen korvasi tylsä Excel-taulukko, ja äänet hiljenivät.

»Tapoihin kuuluu koputtaa ennen kuin tulee sisään», hän sanoi rauhallisesti.

»Hyvä», Hole sanoi. »Sillä niin minä juuri teinkin. Haluaisin vain kysyä pari juttua yhtiön henkivakuutussopimuksista.» Mies heilutteli papereita kädessään.

Clements nojautui taaksepäin korkeaselkäisessä tuolissaan, joka kallistui ikkunalasia vasten. Hän oli pyytänyt isompaa työhuonetta, mutta Sofie Gullstrand oli sanonut ei. Sama narttu, joka oli marssinut neuvotteluhuoneeseen kesken haastattelun ja häneltä kysymättä

tarjonnut töitä alkoholisoituneelle ja kauan sitten uransa parhaat päivät nähneelle murhatutkijalle.

»Anna tulla», Clements sanoi. »Mutta ole ripeä, minulla on tässä hommat kesken.»

»Ok. Pääsääntö on, että korvaus maksetaan, vaikka vakuutuksenottaja olisi kuollut oman käden kautta, eikö vain?»

»Pitää paikkansa.»

»Mutta täällä on mainittu poikkeus.» Hole poimi nipusta paperin ja laski sen pöydälle Clementsin eteen. »*'Edellyttäen, että vakuutusta ei ole otettu kuluvan vuoden sisällä.'* Tarkoittaako se kalenterivuotta vai kahtatoista kuukautta?»

»Jälkimmäistä, luonnollisesti.»

Pitkä mies veti nipusta toisen paperin.

»Tässä sanotaan, että henkilölle, joka on tietoisesti aiheuttanut vakuutuksenottajan kuoleman, ei makseta korvauksia.»

Clements huokaisi. »Sehän olisi ilmiselvä vakuutuspetos, joten ei. Ei niillekään makseta, jotka sytyttävät talonsa palamaan. Ymmärrätkö?»

»Yritän», Harry vastasi virnistäen. Clements ei pitänyt virnistyksestä eikä äänensävyystä. Hänellä oli alusta asti ollut sellainen tunne, että Holesta olisi pelkkää harmia.

»Se, mitä varsinaisesti mietin, on todistustaakka», Hole sanoi. »Oletan, että kenenkään syylliseksi todistaminen ilman järkevää epäilystä ei ole tarpeen, kun kyseessä on rahallinen korvaus eikä rangaistus.»

»Tuokin on tietysti ilmiselvää.» Clements katsoi kelloa. »Kun seuraavan kerran koputat oveen, älä tule sisään, jos en vastaa. Olin juuri Zoom-palaverissa ja voisin jatkaa sitä nyt.»

»Ilman muuta», Hole sanoi ja keräsi paperinsa. »Hauskan näköinen tonttulakki.»

Äimistynyt Clements jäi tuijottamaan ovea, kun Hole oli sulkenut sen perässään. Sitten hän kääntyi hitaasti. Katseli ikkunan takana levittäytyvää pimeyttä. Sekä lasiruudusta heijastuvaa Excel-taulukon peilikuvaa.

Harryn ainoan lapsuudenystävän taksi seisoj tuttuun tapaan parkissa St. Hanshaugenin taksitolpalla.

Harry istuutui takapenkille.

Øystein Eikeland vilkaisi peiliin ja laski kirjan käsistään alassuun vanhan Mersun keskikonsolin päälle. Harry luki kannesta kirjan nimen. »Lisää peliteorioita?»

»John von Neumannia», Øystein sanoi ja sääti pienemmälle Sheperd's Bushissa äänitettyä Rolling Stonesin livetallennetta. »Neumann on peliteorioiden isä, hän osallistui ydinpommin rakentamiseen ja kuuluu Keithin kanssa maailmanhistorian tärkeimpiin ihmisiin. Hän oli Einsteinin aikalainen, ja asiasta jotain ymmärtävät sanovat, että Neumann oli heistä kahdesta selvästi älykkäämpi. Olen tunnetusti kahlannut läpi melkoisen kasan kovaa tiedettä, ja juman-kauta näyttää siltä, että melkein kaikki teokset ovat juutalaisten kirjoittamia. Mitä sanot, onko sinun mielestäsi rasistista väittää, että juutalaiset ovat fiksumpia kuin kaikki muut?»

»Ehkä. Koska tarkoittanet...?»

»Nimenomaan: jos jokin tietty homogeeninen ryhmä on muita fiksumpi, se tarkoittaa implisiittisesti, että muut ovat tyhmempiä.»

»Siinä tapauksessa olisin hissun kissun.» Harry kaivoi tupakan askista.

»Entä jos sanon, että verrokkiryhmä muodostuu Oslossa asuvista valkoisista miehistä, joiden mielestä on luonnonlaki, että asuntojen hinnat nousevat, vain koska he ovat itse tienanneet omaisuuksia sillä, etteivät hinnat ole notkahtaneet kertaakaan heidän lyhyen elämänsä aikana? Taksini on täynnä sellaisia idiootteja.»

»En silti julistaisi asiaa kovaan ääneen. Onko ok, jos...?»

Vastaukseksi Øystein veivasi ikkunan auki ja otti esiin oman tupakka-askinsa. Harry antoi kummallekin tulta valkoisella sytyttimellään. He vetivät henkoset synkronoidussa rytmissä.

»Onko mitään uutta naisrintamalla?» Øystein tähtäsi savun ulos avoimesta ikkunasta.

»Ei. Entä itselläsi?»

»Vietin yön yhden vanginvartijan kanssa, johon tutustuin Sarassa. Upea ja muodokas nainen. Mutta kun aamulla pukeuduin ja panin hatun päähän, se mimmi kysyi, onko minulla komplekseja kaljuuntumisesta.»

»Sinähän kaljuunnut.»

»No joo, mutta ei minulla siitä mitään *komplekseja* ole! On vain yksinkertainen fakta, että hattu näyttää paremmalta kuin kurttuinen päänahka, jota peittää muutama säälistävä haiven. Jos näytän punaisessa paremmalta kuin sinisessä, pukeudun punaiseen. Eihän se nyt helvetti tarkoita, että potisin jotain *komplekseja*, koska sininen ei sovi minulle yhtä hyvin! Jos Al Pacino käyttää korokepohjaisia kenkiä liikkueessaan kaupungilla, se johtuu siitä, että naisten iskeminen on helpompaa, mikäli on vähintään yhtä pitkä kuin he, eikö? Eli kyse on käytännöllisestä ja järkevästä toiminnasta, joka edistää suvunjatkamista, eikä mistään hiton kompleksista!»

»Ette sitten ilmeisesti tavanneet enää toista kertaa?»

»Ei. Ihmiset ovat välillä tosi outoja.»

He jatkoivat polttelemista Stonesin säestyksellä ja pohtivat asiaa hetken. Sitten he nauroivat.

»Oletan, ettet tullut pelkästään ammentamaan minulta viisautta ja tietämystä», Øystein sanoi.

»Oikeastaan tulin. Tunsitko sinä John Dalea?»

»Sitä lehdissä ollutta tyyppiä? Tiesin vain.»

»Kuka hänet tappoi?»

Øystein kohautti harteitaan. »Sanoisin, että vaimo. Hänhän oli juuri jättänyt vaimonsa, vai miten se oli?»

»Oleg on tapauksessa tutkinnanjohtajana, ja hänen mukaansa vaimolla on alibi ja vaimo sai erossa tukun rahaa. Plus että hän on seksitaillut naapurin kanssa viimeiset kolme vuotta Johnin tietämättä.»

Øystein nauroi. »Hienoa. Mutta mies kaiketi sai ansionsa mukaan. Eikö hän ollut varsinainen koronkiskuri? Nyhti puille paljaille

ihmisiä, joille lainan ottaminen häneltä oli viimeinen vaihtoehto. Näin ainakin kerrotaan.»

»Silloin kun olit mukana kokaiinibisneksessä...»

»Hys!» Øystein vilkuili muita tolalla olevia takseja.

»...törmäsitkö koskaan tilanteeseen, jossa koronkiskurit uhkasivat niiden henkeä, jotka olivat heille velkaa?»

»Ensinnäkin tein alalle vain pikavisiitin, ja toiseksi olin pikkukala enkä lainannut rahaa keneltäkään.»

»Oletko kuullut itäeurooppalaisesta blondista ja tanskalaismiehestä?»

Øystein nyökytteli päätään Sheryl Crow'n ja Mick Jaggerin esittämän »Honky Tonk Womenin» tahdissa.

»Beauty and the beast», hän sanoi, pudisti päätään ja veti henkosen Harryn odotellessa, että hän selittäisi, kumpaan parivaljakkoon kommentti viittasi.

»Naista kutsutaan rouva Pharmaksi, ja hän on pomo», Øystein sanoi. »Kivenkova tyyppi, liekkiatuointi kaulassa. Tanskalainen on tietävästi Afganistanissa taistellut sotaveteraani. He eivät liittyneet varsinaisesti kokaiinibisnekseen, mutta minulla oli yksi upporikas asiakas, joka oli törsännyt omaisuutensa kokaiiniin ja muihin tyyperiin juttuihin. Hän päätyi suljetulle osastolle sen jälkeen kun tanskalainen oli tuikannut hänelle Shelley-piikin suoneen.»

»Shelley?»

»Huumetta, joka aiheuttaa psykooseja ja helvetillisiä painajaisia. Voit ajatella Shelley Duvallia *Hohdossa*, kun Jack Nicholson tulee kirveellä ovesta sisään. Ilmeisesti kyseessä on jokin Agent Orangen, sen jenkkien Vietnamin sodassa käyttämän aineen, johdannainen. Se on tehokkaampi kuin katkaisupihdit. Joka siitä toipuu, tekee kaikkensa, ettei joutuisi kokemaan samaa uudestaan.»

»Ok, eli minun teoriani on tämä», Harry sanoi. »Neslund on lainannut miljoonia Dalelta ja siltä blondilta. Hän menee blondin puheille ja sanoo olevansa valmis uhrautumaan perheensä puolesta.

Hän ottaa itselleen henkivakuutuksen, mutta korvaussummasta ei riitä sekä rouva Pharmalle että Dalelle. Joten rouva Pharman on tapettava Dale ja Neslund. Siten hän saa rahansa, ja korvauksesta jää vielä mukava summa Neslundin vaimolle ja lapsille. Mitä sanot?»

»Jaa-a.»

»Toinen teoria on muuten sama, mutta rouva Pharman puheille meneekin Neslundin vaimo, joka huolehtii siitä, että Dale ja Neslund otetaan hengiltä.»

Øystein imi savukettaan mietteliäänä tulipään lähestyessä filteriä uhkaavasti.

»Kumpikin versio täsmää noin suurin piirtein Neumannin taloudellisiin peliteorioihin. Mutta jos toimijoilta edellytetään rationaalisuutta, yhtälöön täytyy laskea myös kiinni jäämisen mahdollisuus.»

»Ajattelinkin, että sanoisit noin. Sitten on vielä yksi juttu. Dalen ruumiista oli koverrettu vähän alle puoli kiloa lihaa. Englanniksi pauna. Vaa'alla punnittuna ikään kuin asia olisi haluttu kertoa meille. Mistä tuli mieleeni, että juuri saman koronkiskuri *Venetsian kauppiassa* vaati niiltä, jotka eivät maksaneet velkaansa ajoissa: paunan velallisten omaa lihaa.»

»Mikä tarina se oikein on?»

»Shakespearea. Aivan, sinähän lintsasit aina kaikki Grünerin äidinkielentunnit.»

»Mutta Dale ei ollut velallinen, hän oli velkoja.»

»Jep, se oli vain ajatus.»

»Oletko varma, ettet monimutkaista asioita liikaa? Muistaakseni olet sanonut, että henkirikosten motiivit ovat yleensä naurettavan simppeleitä.»

»Totta, ja useimmiten masentavan tyhmiä. Mutta tämä tapaus ei noudata sääntöjä. Oli miten oli, kiitokset, minun on nyt pakko mennä.»

»Oliko minusta apua?»

»Por supuesto.»

»Jepu jee. Käytät minua vain kuullaksesi jonkun sanovan ääneen sen, mitä ajattelet itse.»

»Mm.» Harry napitti takkinsa ylös asti ja katseli taivaalta leijailuvia yksittäisiä lumihituleita.

Øystein otti jälleen kirjan käteensä. »Ehkä se ei olekaan Shakespearea vaan Fincheriä.»

Harry jähmettyi käsi ovenkahvalla. »Fincheriä?»

»David Fincher, se ohjaaja. *Seitsemän*. Etkö muista? Näimme leffan videolta meillä kellarissa.»

»Mehän katsoimme satoja elokuvia, ja siitä on iäisyys aikaa. Mutta kyllä, muistan tietysti. *Seitsemän*.»

»Siinä tapauksessa muistat varmaan myös, että siinä kaiverretaan pauna lihaa asianajajasta, joka vuotaa kuiviin ja kuolee. Ja että kyseinen asianajaja ei ole velallinen niin kuin se sinun Shakespeare-tyyppisi.»

»Totta», Harry totesi miettivästi. »*Seitsemässä* teko on kosto ahneudesta. Kuten koronkiskonnasta.»

»Välähtihän sinullakin vihdoin. Siitä puheen ollen: se sinun valkoinen sytkärisi. Hankkiudu eroon moisesta kapistuksesta. Minua hirvittää.»

»Tajuat kai, että tuo on taikauskoa? Niin kuin sekin, että Keith on muka vampyyri.»

»Ulos täältä, senkin epäilijä!»

Harry nousi autosta, tuikkasi tupakan huultensa väliin ja teki pari jäykkää tanssiliikettä kävellessään Øysteinin ohi hämärtyvään iltaan.

19

FELICIA HENIEN SIUNAUSTILAISUUS pidettiin Gamlebyenissä.

Kirkko oli matala rakennus puristuksissa kahden vanhemman, kaksikerroksisen, vinokattoisen ja hieman vinoon notkahtaneen talon välissä – pilkahdus siitä, miltä itäisessä Oslossa oli näyttänyt ennen. Parin kivenheiton päähän oli paraikaa rakentumassa uusi Oslo venesatamineen, Michelin-ravintoloiheen ja ylellisine kerrostaloiheen, joiden isot parvekkeet roikkuivat vuonon yllä. Ainoa likatahra, joka pilasi kokonaiskuvan, oli vastikään valmistunut Munch-museo.

Katrine Bratt oli tullut hyvissä ajoin ja istuutunut sivupenkille kirkkosalin reunaan, mistä hän näki muut saapujat ja saattoi tarkkailla heitä. Parvella soi hiljainen urkumusiikki, niin hiljainen, ettei hän ollut varma, soittiko joku urkuja oikeasti vai tuliko kappale nauhalta.

Felician lähiomaisia ei ollut enää elossa, joten Katrine oletti, ettei paikalle tulisi juuri ketään. Hän oli ollut hautajaisissa, joissa läsnä olivat olleet hänen lisäksi vain pappi ja joku hautaustoimiston edustaja. Sellaiset tilaisuudet eivät tarjonneet uutta tietoa tutkittavan tapauksen uhrista.

Arvaus oli oikea vain joiltain osin. Kun seremonian alkuun oli vielä muutama minuutti, surijoita oli tullut jo viisi. Se, että joku heistä olisi murhaaja, saattoi toki olla mahdollista, vaikka syyllinen tähänastisen näytön perusteella vaikutti enemmän sadistilta, joka oli valinnut uhrinsa sattumanvaraisesti ilman suhdetta vainajaan. Toisaalta Harry

oli ratkaissut useita tapauksia, jotka oli naamioitu pankkiryöstöiksi ja sarjamurhiksi siitä huolimatta, että uhri oli tosiasiassa saanut surmansa lähisuhdeväkivallan tuloksena, ja hän kävi järjestään kaikissa hautajaisissa. Esittämässä kysymyksiä mutta myös ihan vain katsele-massa ja kuuntelemassa. Harryn mukaan ei ollut mikään myytti, että pelossa on tietty haju, ja hän oli viitannut kokeisiin, joissa tutkijat olivat ottaneet hikinäytteitä kolmeltakymmeneltä kauhuelokuvaa katselleelta naiselta sekä kolmeltakymmeneltä naiselta, jotka olivat katsoneet tylsää dokumenttiohjelmaa. Kolmas naisryhmä, joka oli jälkeinpäin haistellut näytteitä, oli onnistunut erottamaan, missä niistä oli pelkoferomoneja ja missä ei.

Hieno juttu menetelmässä oli kuulemma se, että kaikki normaali-t murhasta kiinni jäämistä välttelevät ihmiset erittävät kyseisiä feromoneja, kun metri yhdeksänkymmentäkolme senttiä pitkä mies, jolla on kylmä, jäänsininen katse, näyttää virkamerkkiään ja tiedustelee, saisiko hän esittää pari kysymystä. Ne murhaajat, joiden kohdalla reaktiota ei tapahdu, ovat todennäköisesti psykopaatteja, mikä vuorostaan vähentää todennäköisyyttä siihen, että kyse voisi olla puolisoon kohdistuneesta henkirikoksesta tai että heidät voisi nähdä hautajaisissa. Näin Harry järkeili, ja Katrine oli ajatellut, että vaikka menetelmä todistaisi vain, että naiset olivat parempia hais-tamaan pelon, sekin olisi hyvä. Hän oli ottanut samalla tavalla käy-tännökseen puhuttaa mahdollisimman suurta määrää mahdollisia epäiltyjä. Ja nuuhkia heitä. Tosin ilman mainittavia tuloksia ainakin toistaiseksi.

Hän tarkkaili saattoväkeä.

Noin kuusikymmentävuotias mies, jolla oli isot, neliskanttiset sil-mälasit sekä päällystakki jostain materiaalista, joka Katrinen toivon mukaan oli susiturkisjäljitelmää.

Kaksi keskenään supattavaa, samanlaisiin untuvatakkeihin pukeu-tunutta aasialaistaustaista naista, joiden ikää oli hänestä vaikea arvioida – luultavasti kumpikin oli vähintään nelikymppinen.

Isoon parkatakkiin sonnustautunut pitkähuiskea, tärisävä hahmo, jonka syvälle päähän vedetyn hupun alta sojotti yksittäisiä punaisia hiustupsuja. Vaikea sanoa, oliko hahmo mies vai nainen ja johtuiko tärinä pakkasesta vai mahdollisesti vieroitusoireista.

Sekä viimeisenä naishenkilö verhottuna useisiin väliin vaatekerrokseen, jotka pikemminkin korostivat hänen lihavuuttaan kuin peittivät sen. Hänen ilmeensä oli kiusaantunut, ja hän vilkuili kelloaan vähän väliä.

Katrine oli keskittynyt viiteen edellä mainittuun niin tiiviisti, ettei ollut huomannut jonkun istuutuneen viereensä.

»Mikä tilanne?» Kysyjän ääni oli vieroitusvaikutusta.

Hän kääntyi. Mieshenkilö, kokonaan mustissa. Pienet ja pyöreät silmälasit, joissa oli tummennetut linssit. Ylös asti napitettu takki, mikä ei ollut ihme, sillä harvalukuisen saattoväen ruumiinlämpö ei riittänyt lämmittämään jääkylmää kirkkosalia.

»Anteeksi?»

»Poliisitutkinnassa. Sinähän olet Katrine Bratt, etkö olekin?»

Rikostoimittaja, Katrine päätteli mutta ei saanut miestä mieleensä. Kalpeat kasvot, laiha kaula. Suorat hiukset kammattuna sileästi sivujakaukselle ensimmäisen maailmansodan jälkeiseen tyyliin. *Peaky Blinders*. Adolf Hitler. Olemus oli huoliteltu lukuun ottamatta hampaita, jotka näyttivät samalta kuin David Bowiella ennen hammasremonttia. Lyhyesti sanottuna kyseessä oli henkilö, jonka hän olisi muistanut isostakin lehdistötilaisuudesta.

»Olen kyllä. Kehtaisinko kysyä, kuka sinä sitten olet?»

»Totta kai. Nimeni on Robert Brandt. Tunsin Felician silloin kun hän toimi yhä elokuva-alalla. Ja tiedän sinut, koska olet tehnyt töitä Harry Holen kanssa.»

»Tunnetko sinä Harryn?»

»Voi sen niinkin sanoa.» Mies hymyili. Riisui aurinkolasinsa ja laski ne sylissään lepäävän leveälierisen hatun päälle. Miehen silmät olivat siniset ja katse avoimen viaton kuin lapsella. »Harmi, että hän

ei ole nyt töissä osastollanne. Felicia kaipaisi kipeästi hänenlaistaan poliisia. Poliisilaitoshan ei välttämättä tuhlaa resursseja prostituoituun narkomaaniin, kun samanaikaisesti tutkitaan äveriään liikemiehen John Dalen murhaa.»

Katrine ei kommentoinut. Heti aamupalaverin jälkeen pidetyssä tiedotustilaisuudessa hän oli kertonut kolmesta löytyneestä vainajasta ja selittänyt, että kahta kuolemantapauksista tutkittiin henkirikoksina, kun taas kolmas – John Dalen tapaus – oli yhä rikosnimikkeeltään tarkemmin määrittelemätön epäilyttävä kuolemantapaus. Se ei luonnollisesti ollut estänyt mediaa uutisoimasta kolmesta murhasta. Toimittajat olivat onkineet tietoonsa, että Silurveieniltä löytynyt vainaja oli John Dale, ja koska Dale oli median silmissä kiinnostavampi kuin kaksi muuta, hänet oli nostettu näkyvimmin esiin sentyyppisin otsikoin kuin »Miljardööri löydetty kuolleena».

VG:n kommenttipalstalla oli ehditty jo todeta, että Oslo, jolla oli aiemmin ollut maine yhtenä maailman turvallisimmista pääkaupungeista, keikkui yhtäkkiä murhatilastojen kärjessä suhteutettuna asukaslukuun, ja *Dagbladetissa* muuan keskustapoliitikko oli jälleen aloittanut tutun virtensä ja varoitteli nuorisoa muuttamasta maa-kunnista pääkaupunkiseudulle.

»Itse asiassa Felicia Henien kuolemaa selvittelee isompi tutkintaryhmä kuin Dalen kuolemaa», Katrine sanoi. »Milloin puhuit viimeksi Felician kanssa?»

Mies oli tovin hiljaa ja katsoi häntä pohtiva ilme kasvoillaan.

»En muista tarkasti. Mutta muistan, mitä sanoin.»

»Eli?»

Miehen toinen kulmakarva singahti ylös. »Anna minun tappaa sinut.»

»Anteeksi?»

Miehen suu lapsenomaisen viattomien silmien alla vääntyi hymyyn. Hän nojautui lähemmäs ja toisti kuiskaten: »Anna minun tappaa sinut.»

Katrine hengitti nenän kautta. Ja haistoi jotain aavistuksen pistävää. Se saattoi olla pelkoa. Hänen omaansa. Hän selvitti kurkkuaan.

»Voitko selittää hiukan?»

»Voin, yhdellä ehdolla. Sillä, että sinä puolestasi vastaat muutama minuutti minun kysymyksiini.»

»Poliisilla on salassapitovelvollisuus niiden tapausten suhteen, joiden tutkinta on yhä kesken, kuten tiedät. Voit vastata kysymykseeni täällä tai virallisessa kuulustelussa poliisiasemalla.»

Brandt väläytti taas Bowie-hampaitaan. »Minun kysymykseni liittyvät kauan sitten tapahtuneeseen onnettomuuteen, johon mahdollisesti liittyvät rikokset ovat jo vanhentuneet. Olen tekemässä dokumenttielokuvaa. True crime -tyyppistä.»

Katrine aikoi selittää, ettei salassapitovelvollisuudella ollut vanhentumisrajaa, mutta nieli sanansa. »Vastaan niiltä osin kuin pystyn.»

»Kiva.» Brandt nojautui jälleen kauemmas. »’Anna minun tappaa sinut’ on repliikki *Saarnaaja*-elokuvasta, johon laadin käsikirjoituksen.»

Mies piti tauon ja katsoi Katrinea. »Näytät pettyneeltä. Vai etkö ehkä muista repliikkiä? Sitä on siteerattu paljon. Mutta okei, elokuva on jo yli kaksikymmentä vuotta vanha.»

Katrine – joka ei ollut kuullutkaan miehen mainitsemasta elokuvasta – nyökkäsi ikään kuin olisi tiennyt, mistä puhuttiin.

»Luin repliikin hänelle sillä tavalla kuin olisin toivonut hänen näyttelevän sen», Brandt jatkoi. »Näyttelijät inhoavat sitä, kun käsikirjoittajat tekevät niin. Samoin kuin käsikirjoittajat inhoavat sitä, kun näyttelijät haluavat muutella repliikkejään.»

»Etkä ole tavannut Feliciaa sen koommin?»

»En. Hän katosi New Oslo -ympyröistä.»

»New Oslo?»

»Joukko nuoria elokuvantekijöitä, jotka matkivat nimensä New Hollywoodista. Altman, Scorsese, Cassavetes, Coppola... no, tiedät varmaan. Me uskoimme, että pystyisimme uudistamaan koko

elokuva-alan. Kaikki halusivat olla Bergmanejä tai Fellinejä. Joten itse asiassa emme olleet mitenkään new, vaan pikemminkin old.»

»Ymmärrän. Miksi Felicia katosi?»

Brandt kohautti harteitaan. »Kai se kaikki vain oli hänelle liikaa. Liian paljon tunteita. Liian paljon hylkääviä vastauksia. Liikaa juhlimista, etenkin Pinewoodissa.»

»Pinewoodissa?»

»Saksalaisbunkkerissa, johon olimme pienellä porukalla rakentaneet amatöörielokuvastudion. Felicia oli niin nuori, vasta teini. Ja niin... avoin kaikelle. Niissä piireissä siihen aikaan syötiin elävältä ne, jotka näyttivät haavoittuvuutensa. Vaikka näyttelijöiden nimenomaan kuuluu olla sellaisia. Herkkiä, haavoittuvia...» Brandt huokaisi. »Sanotaan, että näyttelijä on kangas, jolle ohjaaja maalaa taulunsa. Mutta osa heistä on pelkkiä luonnoslehtiön sivuja, jotka revitään irti, rutataan ja heitetään roskikseen.»

»Tuleeko sinulle mieleen ketään, joka olisi voinut tappaa Felician?»

Brandt loi jälleen mieltävän katseen Katrineen. Sitten hän pani tummat lasit takaisin päähänsä.

»We all go a little mad sometimes.» Hänen puheäänensä oli muuttunut matalammaksi. »Haven't you?»

Sanat lausuttiin Katrinen ymmärtämyksen mukaan täydellisellä amerikanenglannilla.

»Mitä tarkoitat?»

»Ilmiselvästi hänet tappoi joku hullu. Mikä tarkoittaa pelkästään, että syyllinen saattaa olla kuka tahansa.»

Urkujen pauhu voimistui. Kummankin katse kääntyi automaattisesti kohti alttaria, jonka edessä pappi asettui seisomaan arkun viereen. Katrinella ei olisi muutenkaan ollut enempää kysyttävää – Felician nuoruusvuodet tuskin olivat kovin olennaisia murhatutkinnan kannalta.

Siunaustilaisuus eteni kaavan mukaan. Kukaan paikalla olevista ei lausunut muistosanoja, mutta arkulle oli tuotu kahdet kukat, ja pappi

luki ääneen tekstit niihin kiinnitetyistä korteista: »Sawadee kha, sis-kot. Lepää rauhassa, ei lähettäjän nimeä.»

Arkku jäi paikalleen, kun saattoväki poistui urkumusiikin soidessa. Kaikki muut paitsi susiturkkimies, jota Katrine oli päättänyt puhuttaa ja joka suuntasi papin luokse alttarin eteen. Kelloa katsoessaan Katrine huomasi, että hänen olisi pidettävä kiirettä, jos hän haluaisi ehtiä ajoissa tutkintaryhmän palaveriin, ja hän nousi lähteäkseen. Lähtöaikeet kuitenkin keskeytyivät, kun hän tunsu kosketuksen selässään. Hän katsoi Brandtin hansikkaan verhoamaa kättä.

»Anteeksi», mies sanoi ja hymyili nousematta paikaltaan. »Mutta minun kysymykseni...»

»Ne jäävät ikävä kyllä seuraavaan kertaan», Katrine sanoi. »Meillä on käsissämme kolme kuolemantapausta, ja kello käy. Voidaan palata asiaan muutaman päivän päästä.»

»Ymmärrän.» Mies nousi, ojensi Katrinelle käyntikorttinsa, kumarsi kohteliaasti ja suuntasi ulko-ovelle hattu kädessään. Matkalla alttarille Katrine vilkaisi korttia. *Ev. Robert Brandt*. Nimen ja hänelle tuntemattoman lyhenteen yläpuolelle oli painettu kuva lentävästä kyyhkystä. Hän sujautti kortin taskuunsa.

»Anteeksi», hän sanoi turkiksen peittämälle selälle. Mieshenkilö kääntyi.

»Komisario Bratt henkirikoksista. Saanko tiedustella, kuka te olette?»

Miehen ilmeessä ei erottunut pelon merkkejä, eikä Katrine myöskään haistanut mitään.

»Andersen Andersenin hautaustoimistosta», mies vastasi.

Vasta silloin Katrine näki puvun ja solmion, jotka miehellä oli päällystakin alla. »Ai niinkö? Kuvittelin... istuit...»

»Me osallistumme toisinaan hautajaisiin. Jotta kirkkosali ei näyttäisi niin... tyhjältä.»

»Siinä tapauksessa minulla ei ole muuta kysyttävää», Katrine sanoi ja ajatteli, että nyt hän ainakin ehtisi palaveriin. Sitten hän

muisti erään asian. »Tai on. Tiedätkö niiden henkilöiden nimiä, jotka olivat tilanneet kukat?»

Hautausurakoitsija otti käteensä puhelimen, naputteli siihen jotain ja luki. »Toinen tilaus oli ikävä kyllä tehty kirjeitse, ja rahat olivat kuoressa käteisenä. Toisen tilauksen maksoi...»

Katrine oli jo kääntynyt ja lähtenyt kävelemään, kun nimi sai hänet pysähtymään ja kääntymään takaisin.

»Voisitko toistaa nimen vielä?»

Katrine erotti taustalta kuulutuksen, jossa ilmoitettiin junan lähtöaika. Sitten puhelimen kaiuttimesta kuului jälleen Harryn ääni.

»Eli Lamai Neslund oli siskonsa kanssa lähettänyt kukat Felicia Henien siunaustilaisuuteen?»

»Niin. Ja uskoakseni he myös olivat kirkossa. Mitä ajattelet siitä?»
Katrine ylitti vilkkaasti liikennöidyn Ekebergveienin kirkon kohdalta ja kiiruhti hautausmaan viertä eteenpäin.

»Ensinnäkin ajattelen, että Oslo on pieni kaupunki», Harry sanoi.

»Olet itse aina sanonut, ettet usko sattumaan.»

»Mm. Olen sanonut myös, että ihmisaivot ovat niin kaavoihinsa kangistuneita, että me näemme kaavoja kaikkialla. Mutta ok, saatat olla oikeassa.»

»Niinpä, koska millä todennäköisyydellä muuten kaksi Lamai Neslundin tuntemaa henkilöä olisi murhattu samana yönä?»

»Samalla todennäköisyydellä kuin kaksi hänen tuntemaansa henkilöä murhataan 139 päivän välein.»

»139 päivän?»

»Valitsin numeron summanmutikassa. Yritän vain sanoa, ettet saa jämähtää tuijottamaan yksityiskohtaa, jota pidät sattumana.»

»Tunnetko sinä muuten sellaisen tyyppin kuin Robert Brandt?»

»En ainakaan muista.»

»Outo hemmo, joka käyttää tummennettuja Lennon-rillejä ja isoa hattua. Hän väitti tuntevansa sinut.»

»Ei soita kelloja. Mitä hänestä?»

»Ei mitään.»

»Ok», Harry sanoi. »Voitko yrittää selvittää, oliko Birger Neslund lainannut rahaa John Dalelta?»

»Mitä tarkoitat?»

»Tarkoitan sitä, että jos meillä on kaksi pistettä, pystymme piirtämään viivan. Mutta kolmesta pisteestä syntyy jo kuva.»

»Eli se ei mielestäsi sittenkään ollut sattumaa? Voitko päättää?»

»Murhatutkijan ei kannata päättää, jos ei ole ihan pakko. Mikäli meillä ei ole muuta kuin sattuma, niin lähtekäämme siitä.»

»Sanoitko 'lähtekäämme'?»

»Sanoin. Olen alkanut tarkkailla oikeakielisyyttäni.»

»Olet vai? Ja silti sanoit 'meillä' ja 'lähtekäämme' vaikka sinun olisi kuulunut sanoa 'teillä' ja 'lähtekäätte'.» Katrine hidasti vauhtia ja ojensi avainta autoon päin, kunnes kuului piip-ääni.

»Mm. Palataan. Aja varovasti, siellä on liukasta.»

Ennen kuin istuutui autoonsa Katrine katsahti hautausmaalle. Yöllä satanut lumi oli painunut tiiviiksi hangeksi, josta hautakivet törröttivät harvan hammasrivistön lailla. Ehkä Harryn varoitus ja se, mitä Brandt oli sanonut Harryn tuntemisesta ja jostain kauan sitten sattuneesta onnettomuudesta, saivat hänet ajattelemaan yhtä tiettyä kivessä lukevaa nimeä.

Lopetettuaan puhelun Katrine kanssa Harry huomasi saaneensa viestin.

Hän klikkasi sen auki.

Kuvanlaatu oli niin huono, että häneltä meni hetki tunnistaa henkilö selfieltä näyttävässä otoksessa.

Se oli Birger Neslund, ja kuva oli otettu työhuoneessa ikkunan edustalla.

Tunnistamaton elementti kuvassa oli Birgerin skottiruutuinen pikkutakki. Ikkunan takana räiskyivät ilotulitusraketit.

Harry soitti numeroon, josta kuva oli lähetetty. Puheluun vastasi nainen. Hän selitti olevansa tekninen rikostutkija ja saaneensa kuvan Eddy Jonassonilta, joka oli pyytänyt häntä lähettämään sen Harrylle.

»Mistä tämä kuva on peräisin?»

»Kellosta, jonka oikeuslääkäri oli ruumiinavauksessa löytänyt Birger Neslundin mahalaukusta.»

Harry nojautui taaksepäin tuolissaan ja ummisti silmänsä. Luomien alla pyöri palapelinpaloja sikin sokin vähän samaan tapaan kuin hän ajatteli atomien pyörivän molekyylissa. Mutta hän tiesi myös, etteivät atomit pyörineet sattumanvaraisesti, vaikka siltä ehkä näyttikin.

»Missä Eddy on?»

20

»TSUKIA-VALLOP-NIDENSIA KARA...»

Penkkirivien välissä seisoj mies silmät kiinni ja kasvot ja kämmenet ylöspäin käännettyinä aivan kuin olisi nauttinut lämpimästä kesäsateesta. Tai kuten tässä tapauksessa: pyhän hengen antamasta kielilläpuhumisen lahjasta.

Harry istuutui Filadelfia-kirkon seurakuntasalin takariviin ainoan toisen samalla rivillä istuvan henkilön viereen. Eddy Jonassonin ilme, kun hän näki kuka hänen viereensä oli ilmestynyt, toi Harrylle mieleen isoisän sellaisena hetkenä kun isoäiti oli ilmestynyt halkovajan ovelle ja yllättänyt isoisän naukkailemasta viinaa ja kertomasta tarinoita pienelle lapsenlapselleen.

»Puhelimesi on sammuksissa, mutta kollegasi kanteli», Harry kuiskasi vastaukseksi ääneen lausumattomaan kysymykseen.

»Oliko jotain kiireellistäkin?»

»Aina», sanoi Harry. »Kiitos kuvasta. Minkähän takia Neslund otti itsestään selfien kellolla ja sen jälkeen nielaisi kellon?»

»Minun työhöni ei kuulu arvailla sellaisia asioita.»

»Totta, mutta on vaikea olla arvailematta mitään, eikö olekin?»

Muutamien haltioituneiden hallelujahuutojen innostamana kielilläpuhuja korotti ääntään ja lisäsi vibratoa vokaaleihin.

»Ehkä Neslund pakotettiin tekemään niin», Eddy sanoi. »Tai sitten hän tuli hulluksi.»

»Mm. Ehkä. Mutta hän hymyilee kuvassa. Enkä usko, että hän oli hullu. Uskon, että Birger Neslund tiesi täsmälleen, mitä teki. Se naiskollegasi, jonka kanssa puhuin, kertoi että sinä olit kuvannut infrapunakameralla Neslundin asunnossa.»

»Pitää paikkansa», Jonasson sanoi.

»Ruutijäämiäkö?»

»Niitä ei löytynyt lainkaan vainajasta tai vaimosta tai heidän vaateistaan. Kävin läpi myös vaatekaapit.»

»Pyysin kollegaasi etsimään kuvista tätä mekkoa.» Harry näytti puhelimestaan nimekkään verkkokaupan sivua, jolla komeili nilkkapituinen ja paljetein koristeltu musta juhlamekko, hinta 9 780 kruunua. »Ei kuulemma löytynyt. Näitkö sinä tällaista mekkoa joko asunnossa tai vaimon yllä?»

Jonasson pudisti päätään.

»Eikö ole hieman outoa, ettei Lamai Neslund ole pukeutunut joulu-lahjaksi saatua paljettimekkoa ylleen uudenvuodenaattona? Vaikka mies on juhla-vaatteissa.»

»Ehkä. Tarkoitatko, että hän olisi ampunut miehensä, vaihtanut vaatteet ja hankkiutunut mekosta eroon ennen meidän tuloamme, koska tiesi, että löytäisimme siitä ruutijäämiä?»

»Et ilmeisesti nähnyt myöskään skottiruutuista pikkutakkia, joka Neslundilla on kuvassa?»

»En. Kadonnut pikkutakki mainitaan raportissani, joka valmistuu huomiseksi. Jos pitäisi arvata jotain, niin veikkaisin, että siivooja nap-pasi takin mukaan lähtiessään.»

»Ja ripusti työtuolin selkänojalle toisen takin, jotta näyttäisi, että Neslund oli käyttänyt sitä?»

»Ehkä.»

Harry ravisti Eddyä käsivarresta. »Miksi oli tärkeää hävittää Neslundin pikkutakki, joka hänellä todistettavasti oli yllään keskiyöhön saakka? Ja minne lähes kymppitonnin arvoinen juhlamekko on voinut kadota?»

Eddy ei katsonut enää Harryyn päin vaan suoraan eteensä. Harry seurasi hänen katsettaan. Ja huomasi kasvot, jotka olivat kääntyneet heitä kohti, ja ymmärsi puhuneensa liian kovalla äänellä. Korokkeen takana seisova saarnaaja puhui mikrofoniin. »Haluatko tunnustaa jotain, veli?»

Sekunnin ajan Harry ajatteli, että se voisi tuntua ihanalta. Kertoa vain kaikki. Ihmisistä, jotka hän oli surmannut. Kostosta. Vihasta. Uskottomuudesta, valehtelusta, varastelusta. Siitä, miten hän oli tuottanut pettymyksen kaikille niille, joita hän oli elämässään rakastanut. Kukin heistä oli tuhoutunut vuorollaan, ja tavalla tai toisella kaikki osoitti aina häneen. Vampyyriin.

»Olen pahoillani», Harry sanoi ääneen.

»Syntisi ovat anteeksi annetut.»

»Tuskinpa vain», Harry kuiskasi ja kääntyi jälleen Jonassonin puoleen. »Kollegasi sanoi, että kuljetat aina työkaluja mukana autossa.»

Eddy nyökkäsi.

»Saanko lainata infrapunalamppua?»

»Miksi?»

»Koska sinä poliisina tarvitset oikeuden määräyksen siihen, minkä minä voin tehdä ilman oikeuden määräystä. Ja kun määräys lopulta tulee, voi olla jo liian myöhäistä.»

»Mitä tarkoitat?»

»Voisin lyödä vetoa, ettei ankeista oloista lähtenyt tyttö heitä kymppitonnin mekkoa noin vain roskikseen.»

21

HARRYA ONNISTI HETI toisella yrittämällä. Lamai Neslund ei ollut mennyt lähimpään pesulaan, vaan toiseksi lähimpään. Tiskin takana seisova nainen vilkaisi Harryn vanhentunutta virkamerkkiä vain ohimennen ja vahvisti, että sinne oli tuotu vuoden toisena päivänä mekko Neslundin nimellä, mutta sitä ei ollut ruuhkan takia ehditty vielä pestä.

Hän kävi hakemassa mekon ja antoi Harryn lainata toimistoaan. Harry kuori mekon varovasti esiin muoveista ja sammutti valot. Sytytettyään infrapunalampun hän valaisi sillä mekon hihoja ja rintamusta. Harmaasta kankaasta paljettien välistä löytyi vihdoinkin se, mitä hän oli etsinytkin. Etäistä tähtisumua muistuttava rakeinen alue, joka heijasti valoa. Hän veti suojamuovin takaisin ja tuli pois huoneesta.

»Tätä ei saa pestä. Vie mekko johonkin varmaan talteen, niin kollegani tulee myöhemmin noutamaan sen oikeuden määräys mukanaan.»

Harry oli matkalla ovelle, kun selän takaa kuuluva kysymys sai hänet pysähtymään.

»Panenko talteen myös pikkutakin?»

Harry kääntyi hitaasti. »Toiko sama asiakas pikkutakinkin tänne pestäväksi?»

»Toi.»

»Skottiruutuisen?»

»Kyllä.»

Harry seiso i hetken silmät kiinni. Aivoissa pyörineet palapelin-palat tuntuivat lopulta asettuvan paikoilleen. Ja muodostavan kuvan. Erilaisen kuvan kuin kukaan heistä oli osannut kuvitella.

»Sopiiko, että vilkaisen sitä?»

Poistuessaan pesulasta Harry uskoi tietävänsä varmasti, kuka oli surmannut Birger Neslundin.

22

OLEG OLI LUKENUT koko päivän talousrikososaston John Daleen liittyviä raportteja ja soitellut ihmisille, jotka olivat olleet velkaa Dalelle. Pääsemättä lainkaan eteenpäin. Ensinnäkään ihmiset eivät olleet halukkaita puhumaan ja toiseksi johtolankoja oli tarjolla erittäin niukasti. Vastaajat olivat maksaneet velkansa eivätkä tienneet – tai halunneet kertoa – tiesivätkö he ketään, jolla voisi olla muita kuin velkoihin liittyviä asioita hampaankolossa Dalen suhteen. Loppujen lopuksi hän onnistui saamaan puhelimeen Dalen ex-vaimon, joka oleili Mallorcalla. Ex-vaimo kuulosti aidosti surulliselta, joskaan ei aivan selvältä, ja kysyi, tiesikö poliisi mitään testamentista. Oleg vastasi, että asianajajakaan ei tiennyt mutta oli omaisten pyynnöstä kysynyt lupaa mennä asuntoon, avata kassakaapin ja etsiä testamenttia sieltä.

He lopettivat puhelun.

Oleg paiskasi turhautuneena puhelimensa pöydälle.

»Tiesitkö, että Yhdysvalloissa 'ev.'-lyhenne tarkoittaa evankelistaa?»

Oleg katsahti ylös. Hänen selkänsä takana seisoivat Katrine Bratt kahvikuppi toisessa kädessään ja jokin käyntikortilta näyttävä toisessa.

»Googlasin sen», Bratt sanoi hymyillen. »Miten Dalen kanssa menee?»

Oleg kohautti harteitaan. »En pääse puusta pitkälle.»

»Tarkoitat siis, että tapaus vaikuttaa yhä itsemurhalta», Bratt sanoi.
»Se ei ole sama kuin ettei pääsisi puusta pitkälle. Se on etenemistä

ratkaisua kohti, mikä on hyvä asia. Muistutan nimittäin, että meillä totisesti olisi käyttöä sinulle kahden muun tapauksen tutkinnassa.»

Mutta ei tutkinnanjohtajana, Oleg ajatteli ja nyökkäsi. »Miten niiden kanssa sujuu?»

»Hitaasti», Bratt sanoi. »Siksi onkin mahtavaa, että meillä on Harry apunamme.»

»Harry?»

»Niin, oletin, että tiesit. Hän tutkii Neslundin tapausta vakuutusyhtiön puolesta, joten teemme yhteistyötä näin kavereiden kesken. Sopiiko, ettet levitä tietoa eteenpäin?»

Bratt kohdisti katseensa jonnekin Olegin ohi. Oleg liikehti tuolissaan ja näki puhelimensa näytön syttyvän merkiksi saapuneesta viestistä. Viestin lähettäjäkentässä ei ollut nimeä vaan pelkkä puhelinnumero. Niin oli turvallisinta, ja hän muisti joka tapauksessa numeron ulkoa.

Sanoit, että haluat lisää. Olen valmis kuuden jälkeen.

»Totta kai», hän sanoi, ojensi kätensä ja sammutti puhelimen.

»Kiva», Bratt sanoi ja laski kätensä Olegin olalle. »Kerrothan, jos tarvitset jotain?»

Oleg nyökkäsi ja jäi katsomaan Brattin perään tämän kävellessä käytävää pitkin pois.

Hän ymmärsi, millaisen paineen alla pomo oli ja miten tilannetta helpottaisi, jos yhden tapauksen voisi julistaa itsemurhaksi ja panna hyllylle. Mutta ajatus siitä, että kolmen niin lyhyen ajan sisällä tapahtuneen väkivaltaisen kuoleman täytyi liittyä toisiinsa, ei suostunut jättämään häntä rauhaan. Ehkä niin oli hyväkin, koska se auttoi häntä unohtamaan tekstiviestin hetkeksi. Hän nojasi kyynärpäitä pöytään ja päätti sormenpäihinsä.

Kolmea tapausta ei yhdistänyt ainoastaan se, että ne vaikuttivat jollain lailla lavastetuilta, vaan lisäksi uhrit olivat suunnilleen saman ikäisiä ja syntyjään oslolaisia. Oslo ei ollut kovin iso, ja jos ikäluokkia tarkasteli omina ryhminään, se tuntui entistä pienemmältä. Hän tiesi kokemuksesta, että kuhunkin ikäluokkaan kuuluvat olivat aina vain

parin välikäden päässä toisistaan, joten uhrin olivat ehdottomasti saattaneet törmätä. Mitä jos hän, Oleg Fauke, onnistuisi heti ensimmäistä kertaa tutkinnanjohtajaksi päästyään paljastamaan yhteyden?

Hän käynnisti puhelimensa ja selasi valikkoa, kunnes löysi sovel-luslogon, joka näytti kierteiseltä kanelipullalta.

Sitten hän empi. Tekoälyn käyttö poliisitutkinnoissa oli edelleen tiukasti rajattua, mutta sääntöjen höllentyminen oli vain ajan kysymys. Ajan, jota hänellä ei ollut. Ja niin kauan kuin hän käytti omaa yksityispuhelimiaan, hän voisi toimia salassa kaikilta muilta. Hän-hän oli saanut siihen hyvää harjoitusta viime viikkoina. Niinpä hän naputteli ruutuun kaikkien kolmen uhrin nimet, kysyi, yhdistikö heitä mikään, ja painoi enteriä. Hän näki erilaisten lähteiden vilahtavan näkyviin ja katoavan. Kun vastaus tuli, se oli pitkä, mutta Olegin tarvitsi lukea vain ensimmäinen rivi.

Ensi katsomalta henkilöiden välillä ei näyttäisi olevan selvää, yleisesti tunnettua yhteyttä.

Oleg kirosi hiljaa. Hän mietti hakutulosten prosessoinnin aikana näkyneiden lähdesivustojen logoja. Yksi niistä oli ilmestynyt näkyviin kaksi kertaa. Imdb, joka sisälsi yksityiskohtaiset tiedot kaikista elokuvatuotannoista ympäri maailman. Øystein oli kerran varoittanut häntä luottamasta Imdb:n ja Rotten Tomatoesin kaltaisiin lähteisiin, koska ne ohjasivat käyttäjiään, minkä vuoksi häneltä jäisivät helposti näkemättä sen tyyppiset aliarvostetut klassikot kuin *The Last Days of Disco* tai *Southland Tales*.

Oleg klikkasi auki Imdb:n ja kirjoitti hakukenttään John Dalen nimen. Ei tuloksia. Birger Neslund tai Felicia Henie eivät nekään tuottaneet yhtään osumaa.

Minkä takia tekoälysovellus oli sitten ollut kiinnostunut Imdb:stä?

Hän googlasi, oliko netissä norjalaisia elokuvatietokantoja, ja löysi sellaisen kuin film.nb.no. Hän klikkasi sivun auki ja luki. Kyseessä oli kansalliskirjaston hallinnoima tietokanta, joka näytti kattavan koko kotimaisen elokuvan historian ajanlaskun alusta asti.

Teatterissa näytettyjen elokuvien lisäksi tietokannasta löytyi valtava määrä tv-elokuvia, lyhytelokuvia ja dokumenttielokuvia ja jopa mainos- ja opetuselokuvia. Etusivulla sanottiin, että jos tietokantoja halusi tutkia tarkemmin tai jos elokuvia halusi katsoa, oli mentävä kansalliskirjaston lukusaliin Henrik Ibsens gatellet.

Oleg kokeili taas ensimmäisenä Dalea. Ruudussa alkoi pyöriä symboli, joka näytti omaa häntäänsä jahtaavalta koiralta.

Osumia löytyi kaksi.

Saarnaaja sekä *Final Cut*, kumpikin samalta vuodelta kaksituhattaluvun alusta. *Saarnaajan* tekijäluettelo oli kolmen sivun mittainen. Ohjaaja Anton Wam ja tuottaja John Dale oli kumpikin mainittu ensimmäisellä sivulla, jolla oli myös kuvia näyttelijöistä sekä ilmaislinkki, josta elokuvan voisi katsoa kansalliskirjastossa. Oleg muisti elokuvan nimeltä, koska jotkut hänen ystävistään olivat joskus puhuneet siitä, mutta hän ei ollut nähnyt sitä itse.

Toisesta osumasta, *Final Cutista*, hän ei ollut ikinä kuullutkaan.

Eikä ihme, koska vain puolen sivun mittaisen tekijäluettelon lopussa kerrottiin, ettei elokuva ollut koskaan valmistunut.

Joidenkin ammattinimikkeiden, kuten valosuunnittelijan, kuvaussihteerin ja äänisuunnittelijan, kohdalla oli nimen sijaan pelkkä kysymysmerkki. Osassa kohdista taas luki vain sukunimi. Tuottaja oli John Dale – sikäli kuin kyse oli samasta tyypistä, koska se oli kirjoitettu muotoon Jon Dale – ja ohjaajat, joita oli kaksi, olivat K. Kalandar ja H. Boeng. Varsinaisesti Olegin huomion kiinnitti kuitenkin ainoa nimeltä mainittu näyttelijä:

F. Henie.

Hän palasi *Saarnaajan* tietoihin. Kohdasta NÄYTTELIJÄT löytyi sama nimi kirjoitettuna kokonaan. Felicia Henie.

»Jes!» hän kuiskasi.

Henkirikosten uhreista kaksi, John Dale ja Felicia Henie, eivät olleet ainoastaan toimineet samalla alalla vaan jopa samoissa elokuvaprojekteissa.

Oleg naputteli jännittyneenä hakukenttään Birger Neslundin nimen ja painoi enteriä.

Koira jahtasi häntäänsä pitkän tovin, kunnes lopulta katosi.

Ei tuloksia.

»Helvetti!«

Oleg hieroi silmiään. Keskittyminen herpaantui jälleen, ja hänen ajatuksensa palasivat takaisin tekstiviestiin. Se ei niinkään tuntunut päässä vaan lähinnä ruumiissa. Hän katsoi kelloa. Odotusaika oli pahin.

Hän aikoi juuri laskea puhelimen kädestään, kun hänellä välähti, että muidenkin projektien tekijät oli saatettu listata netissä pelkällä sukunimellä.

Pyyhittyään pois Birgerin hän kokeili uudestaan.

Koira palkitsi hänet löytämällä useita osumia.

Lamai Neslundista.

23

HARRYN LAMAILTA SAAMAN käyntikortin mukaan hierontalaitos sijaitsi Majorstuveienillä, vilkkaasti liikennöidyllä kadulla, jonka varrella oli sulassa sovussa uusrenessanssi-, uusbarokki- ja funkistyytlejä edustavia matalia kerrostaloja. Jalkakäytävillä ihmiset kiiruhtivat pää painuksissa ja kaulukset pystyssä kohti seuraavaa lämmitettyä sisätilaa.

Harry pysäköi autonsa jalkakäytävän reunassa valot päällä odottavan Lexus-katumaasturin taakse. Katutason näyteikkunassa välkkyvä neonkyltti mainosti thaihierontaa.

Oven yläpuolella kilahti kello, kun Harry astui sisään.

»Onkohan Lamai täällä?»

»Hänelle tuli juuri asiakas», kertoi hymyilevä tyttö tiskin takaa.

»Haluatko odottaa?»

Harry istuutui tuolille ikkunan viereen ja katseli ikkunalaudalla akvaariossa uiskentelevia kultakaloja. Peremmälle jatkuvasta käytävästä kantautui pehmeää, khimin säestämää bambuhuilumusiikkia, muuten tiloissa vallitsi hiljaisuus. Ulkona hämärtyvällä kadulla hän näki puhelimen näyttöruudun valaisevan Lexuksen matkustajanpuoleisella etupenkillä istuvan henkilön kasvot. Vaaleatukkainen nainen piteli puhelinta suunsa edessä kuin pizzasiivua. Katrine oli selittänyt, että kyseinen tapa oli saanut alkunsa, kun puhelinta oli syöpää aiheuttavan säteilyn takia haluttu pitää mahdollisimman kaukana aivoista, mutta että siitä oli kehittynyt eräänlainen naisten muotijuttu, koska se näytti naisellisemmalta eikä pilannut kampausta ja meikkiä. Ehkä,

mutta jostain syystä autossa istuva nainen ei vaikuttanut Harryn silmissä mallinukelta tai muodin orjalta. Kenties syynä olivat naisen aggressiivinen ja vihainen kehonkieli, huutamisesta pullistuneet kaulasuonet ja se, miten nainen tähyili vähän väliä ympärilleen kuin vahtia pitävä soturi. Nainen laski puhelimen kädestään ja kääntyi. Harry luuli ensin, että nainen katsoi häntä, mutta tajusi sitten tämän tarkkailevan ulko-ovea. Selvästikin liiketilassa oli sisällä joku, jota nainen odotti. Samassa Harryn katse osui naisen kaulassa verisuonen alla olevaan lipovaa kielenkärkeä muistuttavaan kuvioon, joka saattoi olla osa liekkitatuoinnista.

Harry nojautui tuolissaan eteenpäin. »Onko Lamailla juuri nyt asiakkana Mats?»

Tiskin takana istuva tyttö katsoi häntä kysyvästi.

»Hän sanoi tulevansa tänne», Harry sanoi hymyillen. »Puhuu tanskaa.»

Harry näki tytön empivän, laitoksessa oli varmaan tiukat säännöt asiakkaiden yksityisyydestä.

»Minulla on tärkeää asiaa Matsille. Missä huoneessa he ovat?» Harry yritti vääntää hymyään leveämmäksi, mistä Rakel oli varoitellut häntä, koska se kuulemma näytti pelottavalta.

»Matsilla on tänään synttärit, ja aion viedä hänet ulos syömään», Harry jatkoi.

»Viimeinen huone oikealla», tyttö sanoi.

Harry nousi ja asteli tiskin ohi kapeaan käytävään, jonka varrella molemmin puolin oli verholla suljettuja koppimaisia huoneita. Kahden perimmäisen kohdalle päästyään hän pysähtyi. Kuunteli. Matala, rauhallinen ääni:

»...säännöt, rouva Neslund. Miehesi velka on nyt sinun, ja me tiedämme, että kumpikin teistä tiesi sen. Laina on erääntynyt, ja me olemme olleet kärsivällisiä, mutta nyt emme voi enää odottaa. Se, että vakuutusyhtiö viivyttelä, ei ole meidän ongelmamme. Kirjoita nimesi tähän, tässä on kynä.»

»Ei, älkää viekö asuntoa, olkaa niin kilttejä!« Lamain ääni oli itkusta kireä. »Lapset. Ette voi heittää heitä ulos kadulle.«

»Kyllä voimme, ja myös teemme sen. Muista, että sinä pääset helpolla. Asunto kattaa vain osan velasta, mutta me tyydymme siihen tässä vaiheessa. Ellet hoida meille loppurahoja ensi viikolla, otamme käyttöön uudet keinot. Jos haluat, voin näyttää videoita siitä, mitä me teemme niille, jotka eivät maksa velkojaan. Haluatko nähdä? Ai et? No pane sitten nimesi tähän!«

Harry repäisi verhon auki tietoisena siitä, että satayhdeksänkymmentäkolmesenttisen korston näkeminen – olipa tällä poliisin virkamerkki tai ei – riitti yhdeksässä tapauksessa kymmenestä tyyntyttämään vastustajan. Ja ymmärsi välittömästi, ettei tämänkertainen tapaus kuulunut niihin yhdeksään. Hän ei päätellyt sitä ainoastaan huoneessa leijuvasta hajusta tai siitä, että kolmiosaiseen neularaitapukuun sonnustautunut lihaksikas mies ohutsankaisissa tilintarkastajanlaseissaan olisi näyttänyt erityisen väkivaltaiselta. Päinvastoin mies, joka istui matalalla tuolilla hierontapöydällä istuvaa Lamaita vastapäätä, ei edes noteerannut Harrya. Mikä tarkoitti, että Harry ei muodostanut hänelle pienintäkään uhkaa. Ehkä sen takia, että hän seisomaan noustuaan osoittautui vielä noin viisi senttiä Harryakin pidemmäksi. Ellei syynä sitten ollut vyön alle työnnetty pieni Glock 43, josta Harry ehti nähdä vilauksen ennen kuin mies suoristi takinhelmansa.

»Mitä asiaa sinulla on?« Miehen ääni oli niin pehmeä ja matala, että se kantoi juuri ja juuri huilunsoiton yli.

»Tulin hierontaan«, Harry sanoi.

Mies hymyili, ja Harry tarkkaili hänen oikeaa kättään, joka siirtyi aavistuksen lähemmäs housunvyötäisiä.

»Siinä«, Lamai sanoi ja tyrkytti miehelle kädessään olevaa paperia.

Mies kohotti kulmiaan. Hän teki vasemmalla kädellään tarjoavan eleen ja ojensi sen naista kohti kämmen ylöspäin käännettynä.

»Pidä se vain ja mieti vielä, rouva Neslund. Sovitaan, että saat miettimisaikaa huomisaamuun. Me palaamme asiaan, kuten toivotavasti ymmärrät.»

Lamai nyökkäsi mitään sanomatta.

Mies käveli suoraan kohti Harrya, joka ehti viime hetkellä väistää päästääkseen hänet ulos.

Lamai nieleskeli kyyneleet silmissä.

Harry huitoi pois miehen hajua.

»Mennään jonnekin muualle», hän sanoi.

»Anaboliset steroidit», Harry sanoi. »Ne saavat osan miehistä hikoilemaan enemmän ja hien haisemaan pahemmalta. Etkö ole huomannut?»

Lamai pudisti päätään ja siemaisi teetä, jonka Harry oli ostanut hänelle. He istuivat pienessä englantilaistyyllisessä pubissa kävelymatkan päässä hierontalaitoksesta. Peräti yllelliseltä näyttävä sisustus oli oudosti ristiriidassa asiakaskunnan kanssa. Baarinpitäjä oli katsahtanut hieman hämmästyneenä, kun Harry oli tilannut kahvin ja teen. Ammattimies tunnistaa alkoholistin sellaisen nähdessään.

»Sinun hajuaistisi on poikkeuksellisen hyvä tupakoijaksi», Lamai sanoi. »Haistoit meillä kotona suitsukkeen, vaikka oli iltapäivä ja olin sytyttänyt vain yhden tikun *tham wat chaoa* varten.»

»Minulla on valikoiva anosmia», Harry sanoi. »En haista lainkaan kalmanhajua. Lääkärimäni mukaan se saattaa johtua siitä, että olen vastaavasti kehittänyt hajuaistiani joillakin muilla osa-alueilla. Mistä tiesit, että poltan?»

Lamai hymähti. »Näen sen sormistasi. Ne ovat keltaiset.»

Harry katsoi kättään. »Näkykö se niin hyvin?»

Lamai hymyili. »Ei, minulla on vain tapana tarkkailla sitä erityisesti. Kun olin töissä maskeeraajana, meidän piti meikata keltaisuus piiloon niiltä, jotka polttivat paljon.»

Harry muisteli Øysteinin kertoneen, että Gary Oldmanin sormia oli pitänyt meikata kuukausia sen jälkeen kun hän oli näytellyt sika-reita sauhuttelevaa Churchillia.

»Elokuva-alalla», Harry totesi. »Senkö takia menit Felicia Henien hautajaisiin?»

Lamai läikytti teetä. Ennen vastaamista hän pyyhki pöytää lautasliinalla kiirettä pitämättä. »Felicia kävi meillä vakituisesti hieronta-asiakkaana. Kun yhtenä päivänä kerroin hänelle, että Birger ei pitänyt siitä, että olin töissä siellä, hän sanoi, että johonkin elokuvaprojektiin, jossa hän oli mukana, tarvittiin maskeeraajaa. Sain työskennellä kahdessa projektissa. Harmi, ettei niitä tullut enempää, koska se oli hauskaa työtä ja uskoisin, että olin aika hyvä.»

»Niin minäkin uskon.»

Ilmeisesti Lamai kiinnitti huomiota äänensävyyn, sillä hän katsoi Harrya kysyvästi.

»Siis että olet taitava siinä», Harry sanoi ja nosti kahvikuppinsa pöydältä. »Asioiden naamioimisessa.»

Hörpätessään kahvia hän näki, että Lamai arvasi, mitä tuleman piti.

»Laukauksen synnyttämä ruutipöly tarttuu miltei kaikkiin pintoihin puolen metrin säteellä aseenniipusta», hän sanoi. »Iholta sen voi pestä. Vaatteiden kuituihin se sitä vastoin jämähtää kiinni todella sitkeästi. Vain murhaajat, jotka eivät tiedä sitä, eivät jälkeenpäin hankkiudu eroon vaatteistaan. Tai ne, jotka ovat varttuneet niin köyhissä oloissa, etteivät yksinkertaisesti raaski heittää mitään pois. Vaan vievät vaatteet pesulaan.»

Harry katsoi Lamaita puhuessaan mutta ei nähnyt merkkiäkään järkytyksestä tai pelosta. Pikemminkin nainen näytti alistuneelta. Ikään kuin hän olisi puolittain tiennyt etukäteen, mitä tapahtuisi.

»Uskotko sinä...», Lamai kuiskasi. »Uskotko sinä, että minä tapoin mieheni?»

Harry pyöritteli kahvikuppiaan. Jos hän halusi kuulla naiselta totuuden, hän ei voisi kertoa, mitä oli päätellyt itse. Sillä tehdessään

niin hän tarjoilisi naiselle selityksen, jota tämä ei ehkä ollut osannut ajatellakaan. Toisaalta hänen olisi pakko saada nainen avautumaan ja puhumaan.

»En», hän sanoi. »Mutta uskon, että sinä ammuut häntä.»

»Mitä tarkoitat? Että ammuin häntä, mutta hän ei kuollut siihen?»

»Sanotaan niin, että se oli armonlaukaus. Ainoa vain, että hän oli ampumishetkellä jo valmiiksi kuollut.»

24

»**BIRGER OLI LIIAN IMPULSIIVINEN.** Hän toimi ennen kuin ajatteli.»

Lamai pyöritteli hiljalleen lusikkaa Harryn tuomassa toisessa teekupillisessa.

»Hän oletti aina tajuavansa kaiken heti ja toimi sen mukaisesti. Toiminnan mies, jos ymmärrät mitä tarkoitan. Yleensä asiat sujuivat hyvin. Mutta kun hän oli ymmärtänyt väärin asiakkaan tilauksen ja teki virheitä, firma joutui aina maksumieheksi, ja se söi helposti kaiken ylimääräisen pääoman ja vei toisinaan tilin miinuksen puolelle. Yritin auttaa häntä lukemalla sopimukset itsekin, mutta hän vain suuttui ja kysyi, pidinkö häntä tyhmänä. Ja sitten sattui taas jokin uusi kallis virhe, hän ei oppinut koskaan. Sama juttu silloinkin, kun hän lainasi rahaa niiltä kauheilta ihmisiltä. Liian pikainen laskelma johti väärään päätökseen. Kuten kävi henkivakuutuksenkin kanssa.» Lamai huokaisi.

»Kun tulin ylös kellarista ja löysin hänet kuolleen lattialta, hän oli jättänyt minulle kirjeen. Siinä luki, että minä ja lapset saisimme rahat henkivakuutuksesta, koska itsemurha oli tehty kahdentoista jälkeen yöllä eli uuden vuoden puolella. Kirjeen vieressä oli vakuutus sopimus, josta oli ympyröity itsemurhaa koskeva kohta.»

»Mm. Itsemurhatapauksessa korvaus maksetaan 'edellyttäen, että vakuutusta ei ole otettu kuluvan vuoden sisällä.'»

»Niin. Luin kohdan kolmeen kertaan ja arvasin heti, että Birger oli varmaan tehnyt sen taas. Hän ei ollut tyhmä, mutta ikävä kyllä

hän ei ollut myöskään niin älykäs kuin hän kuvitteli. Hänelle ei ollut tullut mieleenkään, että hän olisi voinut ymmärtää pykälän väärin.»

»Vuodella ei viitata kalenterivuoteen, vaan se tarkoittaa kahta-toista vakuutuksen ottamisen jälkeistä kuukautta.»

»En tiedä, kauanko aikaa idean saamisen ja toteuttamisen välissä mahtoi olla, mutta kuten sanottua, hän oli toiminnan mies. Minulta meni minuutti selvittää Googlesta, että hän oli jälleen kerran ymmärtänyt väärin.» Lamai naurahti katkerasti. »Koomista, eikö totta? Tai tragikoomista.»

»Joten sinun oli otettava ohjat omiin käsiisi.»

»Aivan. Ymmärrän, että saattaa vaikuttaa todella kylmäsydämiseltä miltei ensi töikseen googlata, maksetaanko rahat henkivakuutuksesta vai ei. Ja sen jälkeen... tehdä niin kuin minä tein. Mutta minun oli pakko ajatella lapsia. En voinut romahtaa, tai muuten olisimme menettäneet kaiken. Laina olisi joka tapauksessa maksettava, tiesin sen.»

»Joten ammuית häntä. Jotta kuolema näyttäisi murhalta eikä itsemurhalta.»

»Niin.»

»Ja hävitit kaikki itsemurhaan viittaavat todisteet, kuten miehesi kirjoittaman kirjeen.»

»Poltin sen seuraavana päivänä.»

»Riisuit Birgerin takin ja oman mekkosi ja pesit teidän kätenne, jotta niistä ei löytyisi ruutijäämiä, mikä todistaisi, että olitte kumpikin pidelleet pistoolia.»

»Kaikki, jotka ovat katsoneet vähänkin *CSI:tä*, tietävät tuon.»

»Mm. Tiesitkö sinä, että Birger oli nielaissut teidän tyttärenne kellon?»

Lamai nyökkäsi. »Se luki kirjeessä. Että hän oli ottanut itsestään kuvan rakettien räiskyessä taustalla kiistattomaksi todisteeksi siitä, että hän oli ollut elossa kahdeltatoista yöllä. Ja että todiste oli varmassa tallessa hänen mahalaukussaan, mistä kukaan ei voinut viedä

sitä mutta mistä oikeuslääkäri löytäisi sen aikanaan ruumiinavauksen yhteydessä.»

Harry hörppäsi siemauksen kupistaan. Lamai teki samoin.

»Tekniset rikostutkijat löysivät hiuksen», Harry sanoi. »Henkilöltä, joka oli ollut sytostaattihoidossa puoli vuotta sitten.»

»Aivan. Birger sai viime kesänä lahjaksi uuden elämän. Ja luopui siitä.» Lamai kohotti päätään ja kallisti sitä hieman taaksepäin ikään kuin estääkseen silmiin kihonneita kyyneleitä valumasta. »Meidän vuoksemme.»

Viereisiin looseihin oli tullut asiakkaita, ja ravintolasalin täytti äänekäs puheensorina. Väkinäiset naurunremahdukset, jotka kielivät siitä, että *halu* pitää hauskaa oli suurempi kuin itse hauskuus.

»Mm. Miksi kerrot minulle kaiken tämän? Sinähän ymmärrät, että jos välitän tiedot eteenpäin esimiehilleni, vakuutusyhtiö ei maksa sinulle äyriäkään. Päinvastoin sinut ilmiannetaan poliisille petosyrityksestä.»

Lamai nyökkäsi. Ja joi teetä.

»No?»

Lamai selvitti kurkkuaan. »Siksi, että et aio kertoa mitään pomoillesi.»

Harry naurahti ja pudisteli päätään. »Mikä saa sinut kuvittelemaan niin?»

»Monikin asia. Kuten se, että tulit yksin. Olet nähnyt minun lapseni. Olet ollut töissä Bangkokissa ja tiedät, millaista elämäni oli ennen kuin tulin tänne. Tapasit lainanantajat ja tiedät, että he tulevat perääni, jos en maksa, ja että sinulla tai poliisilla ei ole keinoja suojella minua. Tiedät, että Birger hätäili itsemurhansa kanssa pelkäänsä siksi, että oli ymmärtänyt sopimustekstin väärin.»

»Vaikka olisi hänellä muutenkin ollut kiire, koska laina oli erääntynyt.»

»Sinua ei ole niin vaikea lukea kuin ehkä kuvittelet, Harry Hole. Sinulla on toki hyvät perusteet mennä esimiehiesi puheille. Saisit

kehuja, mainetta ja kunniaa. Se olisi hieno alku uudelle uralle, eikö vain? Siitä huolimatta aiot päästää minut menemään.»

Harry jatkoi kahvikuppinsa pyörittelyä, kupin pohja kolahteli pöytää vasten. »Miksi olet niin varma?»

»Ihmiset näkevät arpesi ja ajattelevat, että olet taatusti julma ja kova, koska sinulle on tapahtunut jotain niin hirveää. Mutta se näkyy silmistä, Harry. Se näkyy silmistä.»

»Mikä näkyy silmistä? Sekö, että olen enkeli?»

Lamai pudisti päätään. »Sinun heikkoutesi.»

Harry virnisti. »Oho. Tuo ei kyllä suorastaan kannusta päästämään sinua pälkähästä.»

»Ehkä ei, mutta tarkoitan heikkoudella herkkyyttä. Sitä, mitä kutsutaan inhimillisyydeksi. Ominaisuutta, jolle emme voi mitään ja jota emme välttämättä toivoisi itsellemme. Se pitää meitä vallassaan ja saat-
taa olla ainoa asia, joka tekee tästä maailmasta jollain lailla siedettävän.»

Harry katseli Lamain ohi ikkunasta ulos pimeyteen. Ja huokaisi. Helvetti sentään.

Harry oli kävellyt seitsemästätoista kerroksesta yksitoista, kun hän vastasi puhelimeen.

»Kaikki kolme ovat olleet töissä elokuva-alalla», Oleg aloitti tervehtimättä. »Eikä siinäkään vielä kaikki, vaan he ovat tehneet töitä samalle ohjaajalle.»

»Mm. Ja?»

»Rajansa sillä, montako sattumaa voi olla niin, että niitä kutsutaan yhä sattumiksi, eikö vain?»

»Ei sen yhden astrofyysikon mukaan, jonka nimeä en muista mutta joka sanoi, että todennäköisyys elämän kehittymiselle oli yhtä suuri kuin että tornado puhaltaisi roskiksen läpi ja siitä syntyisi Boeing 737. Ja elämä kehittyi, kuten tiedetään.»

»Hänen nimensä oli Fred Hoyle ja hän puhui spontaanin, sattumanvaraisen elämän kehittymisestä solussa, ja hänen pointtinsa oli,

ettei elämän kehittyminen maapallolla voinut olla sattumaa vaan jonkun on täytynyt luoda se.»

»Oikeastiko?» Harry pysähtyi kuuntelemaan ja tasaamaan hengitystään. »Siinä meni minun bravuuriseurustelunumeroni.»

Oleg nauroi. »Kuulostat hengästyneeltä. Oletko harkinnut hissiä?»

»No sekin vielä.»

»Sitä paitsi yrität selvästi vedättää minua – sinähän olet aina ollut meistä se, joka ei usko sattumiin.»

»Ok», Harry sanoi ja kaivoi tupakka-askin taskustaan. »Minkä nimen ohjaaja?»

»Anton Wam. Hän teki sen leffan norjalaisesta sotasankarista.»

»Norjalaisista sotasankareista on tehty enemmän elokuvia kuin heitä onkaan, joten joudut olemaan vähän tarkempi.»

»En muista yksityiskohtia, mutta juuri nyt hän kuvaa leffaa 331. eskadroonasta. Norjalaisista, jotka lensivät liittoutuneiden joukoissa toisessa maailmansodassa.»

»Ok, no niitä sentään oli suht paljon.»

»He kuvaavat sitä huomenna studiolla Jarissa. Tuletko mukaan?»

»Minäkö?»

»Nappaan sinut kyytiin kahdeksalta.»

»Oletko unohtanut, että olen nykyään töissä?»

»En. Mutta satun tietämään, että tutkit Neslundin tapausta.»

»Ai satut? No, se tapaus alkaa pikkuhiljaa olla taputeltu.»

»Alkaa vai?»

Harry tuikkasi savukkeen huultensa väliin. »Täällä rappukäytävässä on kaamea kaiku, jatketaan huomenna. Tasan kahdeksalta.»

25

ULKONA OLI YHÄ PIMEÄÄ, kun auto rullasi kahdenkymmenen kilometrin tuntivauhdilla huviloiden ja hangen peittämien pihojen ohi pitkin läntisen Oslon kalleimman asuinalueen katuja. Ikkunat ja pihapuut oli koristeltu joulua varten tyylikkäästi samojen kirjoittamattomien sääntöjen mukaan ja täysin ilman ylilyöviä virityksiä, joihin törmäsi usein kaupungin itälaidalla. Øysteinin eno oli ripustanut jouluvalot palaneeseen autonraatoon, joka nökötti Leca-harkkojen päällä autotallin edustalla.

Oleg laski nopeutta entisestään ennen seuraavaa hidastetöyssyä.

Harryn puhelin soi. Soittaja oli Clements.

»Sinua ei näkynyt aamupalaverissa.»

»Olen kentällä suorittamassa tutkimuksia, pomo.»

»Aamupalaveri menee edelle.»

»Tutkimusten edellekö?»

»Oletan, että kuulit, mitä sanoin. Älä anna tämän toistua.»

»Lupaani yrittää parhaani, pomo.»

»Voitko ystävällisesti olla kutsumatta minua pomoksi tuohon sävyyn.»

»Hui, miten paljon muistettavaa. Sopiiko, että lopetetaan puhelu tähän?»

Clements katkaisi yhteyden.

Oleg vilkaisi Harrya. »Olet ilmeisesti ehtinyt jo hankkia uusia ystäviä?»

»Kyllähän sinä minut tunnet.»

Oleg nauroi. »Tiedätkö mitä? Etkö pliis voisi suostua siihen, että uusi psykologimme tekee sinulle The Big Five -testin? Olen sanonut hänelle, että pystyt heittämällä alittamaan kaikkien aikojen pohjat *agreeablenessissa*.»

»*Agreeableness* on helppo nakki. Paljon enemmän minua pelottaa, mitä muuta hän mahdollisesti saa selville.»

Harry tähyili pihalle, jolla pronssista valettu kauris säihkyi kuuta-mon valossa.

Kun he ajoivat Filmparken-kyltin ali ja pysäköivät autonsa parkilta näyttävän kaksikerroksisen hallirakennuksen eteen, itäinen taivaanranta alkoi vihdoinkin valjeta.

Yön aikana sataneessa hangessa tarpoen he ohittivat kaksi valkoista kuorma-autoa sekä kaksi asuntoautoa, joista toisen ovelta luki Anton Wam ja toisen Marius Eriksen.

B-rakennuksen edustalla seisoivat oranssiin heijastinliiviin ja mustaan parkaan sonnustautunut nuori tyttö, joka vaihtoi jalkaa pysäkkeen lämpimänä. Heidän tultuaan lähemmäs hän nosti kätensä pystyyn.

»Poliisista», Oleg ilmoitti ja näytti virkamerkkiä.

»Kamera käy», tyttö sanoi osoittaen kuulokkeitaan.

»Mutta me...»

»Okei, valmista tuli. He tietävät odottaa teitä, ilmoitan että olette tulleet.»

Tytön puhuessa mikrofoniin Harry katseli toista rakennusta ja sen edustalla tupakoivia ja juttelevia nuoria miehiä, jotka olivat pukeutuneet vanhanaikaisiin sotilasunivormuihin. Kolmikosta yhdellä oli kädessään revolveri, ja heidän keskustelunsa näytti liittyvän siihen.

»Grip on tulossa», tyttö sanoi, ja hetkeä myöhemmin oven takaa kuului sydämellistä naurua ennen kuin sen avasi mies, jonka silmissä kiilteli yhä naurunkyyneitä.

»Tervetuloa hullujenhuoneelle», hän toivotti naurahtaen ja ojensi kätensä. »Nimeni on Grip ja olen vain pelkkä grippi, mutta Antonilla

on edelleen kesken taiteellinen suunnittelupalaveri, joten joudumme odottamaan vähän aikaa. Kelpaako kuppi kahvia odotellessa?»

»Kyllä kiitos», Oleg sanoi.

He astuivat sisään varastohallia muistuttavaan rakennukseen ja suuntasivat pöydälle, johon oli katettu termoskannuja, hedelmiä ja pikkupurtavaa. Harry silmäili ympärillä kulkevia ihmisiä, joista jokaisella näytti olevan kiire jonnekin.

Sillä välin kun Grip kaatoi kahvia, he seisoskelivat toimettomina.

»Vai niin», Oleg sanoi. »Mitäs grippi tekee työkseen?»

»Asentelee erilaisia telineitä kamera-ajaja ja valaistusta varten. Hyllytasoja, torneja, kiskoja ja nostureita. Me olemme ikään kuin ruumis, jonka varassa pää seisoo – lihakset, jotka kannattelevat aivoja.»

»Tekemistä varmaan riittää näin isossa paikassa yllin kyllin.»

»Ai isossa?» Grip nauroi. »Tämähän on säälistävän pieni verstaas. Tiedätkö, kuinka monta tällaista studiota mahtuisi Englannin Pine-wood Studioon? Me olemme laskeneet. Satakolmekymmentä. Satakolmekymmentä!» Nauru vaihtui tupakkayskäksi.

»Eli pienet piirit siis», Harry sanoi. »Tyyliin kaikki tuntevat kaikki?»

»Juuri niin. Kaikki täällä ovat tehneet töitä yhdessä vähintään pari kolme kertaa. Ja suurin osa on sukua keskenään.»

»Todellako?»

»No ei ihan. Mutta työskentely tällä alalla kulkee suvussa.»

»Muistatko sinä Felicia Henien?» Oleg kysyi.

»Totta kai.» Gripin ilme vakavoitui. »Traaginen tapaus. Taikka siis traaginenhan se oli jo ennestään, Felicia oli valtavan lahjakas.»

»Tunsitko sinä hänet?»

»Tämä on pieni ala, kuten sanottua. Olin siihen aikaan nuori, mutta hän oli vielä nuorempi. Anton aikoi tehdä hänestä tähden. Ja niin aikoivat kaikki muutkin, joka ikinen tyyppi hinkui silloin ohjaajaksi.»

»Muistatko Lamain niiltä ajoilta?» Harry kysyi. »Thaimaalaistytön, joka teki maskeeraushommia.»

»Nimi ei soita kelloja, mutta muistan thaimaalaisen, joka oli mukana parissa tuotannossa.»

»Ilmeisesti et kuitenkaan tuntenut häntä?»

»Elokuvanteko kestää keskimäärin alle kuukauden, joten kollegasuhteet jäävät vähän kuin lomatuttavuuksiksi, jos ymmärrätte mitä tarkoitan. Paitsi niiden osalta, jotka jäävät alalle pysyvämmiin.»

»Entä tuottaja John Dale?»

»Onko hän se, jonka te löysitte Ullernåsenista?»

Harry nyökkäsi.

»Näin kuvan ja olin tunnistavinani hänet», Grip sanoi. »Me gripit emme ole tekemisissä rahaihmistien kanssa, mutta muistan, että hän patsasteli kuvauspaikoilla omistajan elkein. Tavallaanhan hän tietysti omistikin ne. Mutta Anton osaa varmaan kertoa teille Dalesta enemmän kuin minä.»

Grip nyökkäsi kahdelle miehelle, jotka lähestyivät heitä keskustellen kiivaasti. Molemmat näyttivät noin viisikymmentävuotiailta. Toisella ei ollut lainkaan tukkaa mutta sitäkin tuuheammat kulmakarvat sekä nahkatakki. Harry oli nähnyt miehestä kuvia lehtien kulttuurisivuilla. Samoin hän oli tunnistavinaan ulkonäöltä myös toisen miehen, jolla oli ohuet mustat käsineet sekä Ozzy Osbourne -tyyliset tummat lasit ja joka elehti vilkkaasti käsillään, muttei muistanut mistä.

»Wam», Oleg sanoi ja otti askeleen eteenpäin.

»Kyllä», kaljupää vastasi.

»Oleg Fauke Oslon poliisista. Kuvauspäällikkö sanoi, että sinulla on hetki aikaa tässä välissä.»

»Voin hyvin uskoa», Wam sanoi ja kääntyi katsomaan tummalasista miestä, joka oli keskeyttänyt puhetulvansa. »Kirjoita repla uusiksi, Robert, tai sitten minä teen sen.»

Tummalasinen mies pudisti päätään. »Ei onnistu, minähän sanoin jo. Kuningas ei koskaan sanonut niin.»

»Minun kuninkaani sanoo», Wam pamautti, otti itselleen kupin kahvia ja kääntyi Harryn ja Olegin puoleen. »Poliisit, tulkaa perässä.»

Harry ja Oleg seurasivat Wamia kolmen monitorin, niiden edessä olevien tyhjen klaffituolien ja pyörillä kulkevan miksauspöydän ohi sisään huoneeseen, jonka seinät oli rakennettu vanerilevyistä. Huone esitti jonkinlaista toimistoa – siellä oli kirjoituspöytä sekä isot ikkunat ja niiden takana vihreä kangas.

»Kuninkaan sodanaikainen konttori Lontoossa», Wam totesi ja istuutui tuolille kirjoituspöydän taakse. »Täällä Haakon oli maanpaossa seitsemän vuotta ja yritti hallita miehitettyä maata. Mukaan luettuina ne norjalaiset, jotka halusivat lentää liittoutuneiden joukoissa.» Wam osoitti vihreää kangasta peukalollaan. »Elokuvassa tuon tilalle tulee näkymä Foliejon Parkiin.»

»Kiehtovaa», Oleg sanoi hymyillen. »Mutta ymmärrät kenties, minkä takia tulimme?»

Harry huomasi Olegin omaksuneen taktiikan heittää pallo mahdollisimman nopeasti vastustajalle ja katsoa, mitä tapahtuu.

»Olette varmaan talousrikososastolta ja tulitte niiden kannustinjuttujen takia. En tiedä, mitä uusia laskuja te olette kaivaneet esiin, mutta oma vakaa kantani on yhä, että alle puolet elokuvasta kuvattiin Budapestissa ja Riiassa. Saatte käydä paperit läpi tuottajani kanssa.»

»Noista asioista me emme tiedä mitään», Oleg sanoi. »Sen sijaan meitä kiinnostaisi kuulla, mitä sinä osaat kertoa vastikään edesmenneestä John Dalesta.»

Harry tarkkaili Anton Wamia muttei nähnyt mitään tunnereaktioon viittaavaa. Päinvastoin Anton Wam nojautui tyynesti taaksepäin kuninkaallisessa tuolissaan ja risti kätensä kaljuksi ajellun pään taakse. »Ai siksikö te tulitte?»

»Kuten ehkä jo kuulitkin, hänet murhattiin.»

»Tiedätkö te sen? Siis että kyseessä oli murha?»

»Joko murha tai itsemurha», Oleg sanoi. »Tässä vaiheessa tutkimme ensin mainittua hypoteesia. Hän toimi tuottajana useissa sinun ohjaamissasi elokuvissa.»

»Kahdessa. Kahdessa elokuvassa. Tai kahdessa ja puolessa, ensimmäisestä hän vetäytyi kesken kaiken. Toisesta hän tienasi mieltömät summat rahaa, se nimittäin oli *Saarnaaja*. Silkalla tuurilla, Dale ei ymmärtänyt elokuvista hölkäsen pöläystä. Mikä selvisi hyvin pian, sillä edellisen tuotto paloi kokonaan seuraavaan leffaamme.»

Harryn kulmat kohosivat. »Sijoittiko hän elokuvaasi liikaa?»

»Ei vaan liian vähän. Budjetti ylittyi, ja Dale meni paniikkiin ja sulki hanat, kun tuotanto oli täydessä käynnissä. Se on vähän kuin muuttaisi mielensä kesken voltin. Elokuvasta olisi voinut tulla hyvä, mutta sen sijaan se floppasi ja pudotti minut ohjaajien paarialuokkaan.»

»Niinkö?»

»Minua karteltiin, eikä kukaan uskaltanut enää satsata leffoihini.»

»Mutta ilmeisesti... nousit sieltä takaisin pinnalle?»

Wam kohautti harteitaan ja katsoi kelloa. »Jos haluaa pysyä ohjaajana, on pakko ottaa vastaan se, mitä annetaan. Tein vuosikaudet mainoksia. *Hyviä* mainoksia. Ja sitten toimin niin kuin kaikki oletivatkin: hain elokuvasäätiöltä rahoitusta *Saarnaaja 2:lle* tietäen, että siihen ei uskallettaisi sanoa ei. Vaikka kakkososa ei menestynyt yhtä hyvin kuin ykkönen, se tuotti kuitenkin ihan mukavasti. Siitä huolimatta, että kriitikot lyttäsivät sen – kriitikothan vihaavat varmoja kaupallisia menestyksiä.»

»Mm. Mutta siinä vaiheessa John Dale oli jo kadonnut kuvioista, eikö vain?»

Wam levitteli käsiään. »En tiedä, minne hän hävisi. Hän juoksi aina rahan perässä. Ja oli kaiketi tajunnut, ettei elokuvilla todennäköisesti rikastu.»

»Entä Felicia Henie?»

Harry huomasi Wamin hätkähtävän selvästi enemmän kuin tämä oli hätkähtänyt John Dalen nimeä.

»Aivan, Felicia.» Wam hieraisi kädellä kasvojaan.

»Oletamme, että tiedät...?»

»Joo. Ihan hirveää.»

»Tunsitko hänet hyvinkin?»

»Tunsin silloin, kun me olimme nuoria. Hänhän näytteli *Saarnaajassa*, joka oli minun suuri läpimurtoni. Ja hänen myös. Hänen oli tarkoitus näytellä seuraavassakin elokuvassa. Mutta sen kanssa kävi niin kuin kävi.»

»Mitä tapahtui?»

»Niin, mitä?» Wam tuijotti eteensä. »Feliciastahan ei ehtinyt tulla koko kansan julkista, mutta meidän alallamme hän oli kaikkien silmissä iso tähti. Ennen *Saarnaajaa* hän oli näytellyt vain yhdessä lyhytelokuvassa, mutta yhtäkkiä kaikki puhuivat hänestä. Siitä, miten hän oli noussut tähdeksi. Siinä on jotain taianomaista, jotkut vain pystyvät siihen. Mietitään vaikka Steve McQueenia. Näyttelijänä keskinkertainen, mutta niin paljon karismaa, että katse kiinnittyy jokaiseen pieneen yksityiskohtaan. Juuri sellainen Feliciakin oli. Kiistaton lahjakkuus, jolla oli maagiset kasvot. Varma valttikortti. Kortti, joka takaa rahoituksen. Uskoin siihen niin vakaasti, että sain hänet hylkäämään *Final Cutin*, pienimuotoisen kokeellisen elokuva-projektin, jossa moni meistä oli mukana, myös minä itse.»

»Mm. En muista sen nimistä elokuvaa.»

»Ei ihme, koska se ei milloinkaan valmistunut. Jos rahaa ei ole yhtään ja kolme ohjaajaa vetää kukin eri suuntaan, lopputuloksena ei voi olla muuta kuin kaaos. Komiteatyöskentely ja elokuvanteko sopivat huonosti yhteen. Tai oikeammin sanottuna komiteatyöskentely on yleisin syy, miksi kahdeksan elokuvaa kymmenestä on huonoja. Ja sanon kahdeksan vain, koska yhdeksän kymmenestä kuulostaa pelkältä sanonnalta.» Wam läimäytti tuolin käsin kätensä kätensä.

»Päätin hakea elokuväsätiöstä rahoitusta *Saarnaajalle*, ja sain kuin sainkin lottovoiton. Suurin osa *Final Cutin* tekijäkaartista innostui lähtemään mukaan, heidän joukossaan Felicia ja Robert

Brandt, jonka tapasitte äsken. Loppu onkin sitten – hieman liioitellen – elokuvahistoriaa.»

»Mm. Minkä takia Felicia ei näytellyt enää seuraavassa elokuvassasi?»

»Hän oli alkanut... mitenähän sen sanoisi? Juhlia vähän liikaa.»

»Käyttikö hän huumeita?»

»Ongelma paljastui koe-esiintymisessä ennen kuvausten aloittamista. Kun Felicia tuli huoneeseen... Muistatteko, millainen Whitney Houston oli Michael Jacksonin kolmekymmentävuotiskonsertissa? Ihan kuin sairas ja nälkiintynyt linnunpelätin. Juuri siltä Feliciakin näytti. Hän ei osannut vuorosanojaan ja jaksoi hädintuskin pysyä hereillä. Minun piti heittää hänet autolla kotiin ja auttaa sisälle kämppään, joka oli kuin sikolätti. Kuvauksien oli määrä alkaa kahden viikon kuluttua, joten jouduin hommaamaan pääosaan toisen näyttelijän.»

»Entä sen jälkeen?» Oleg kysyi.

»Emme tavanneet Felician kanssa sen koommin. Hän katosi sekä elokuva-alalta että minun elämästäni. Silloin tällöin kuulin muilta huhuja, että hänellä ei mennyt kovin hyvin.»

»Mm.» Harry nojautui eteenpäin. »Mikä oli sinun henkilökohtainen suhteesi Feliciaan siinä vaiheessa, kun te olitte tekemisissä?»

Wam tuijotti vihreitä seiniä. Hän päästi raskaan huokauksen. »Felicia oli minulle kuin oma tytär.»

»Ihanko totta? Ei teidän ikäeronne *niin* iso ollut.»

»No pikkusisko sitten, jos se kuulostaa paremmalta.»

»Eli tytär tai pikkusisko, johon et ollut yhteydessä kertaakaan sen jälkeen, kun olit saattanut hänet huumepölyssä sikolättiin ja antanut hänelle potkut?»

Wam käänsi katseensa Harryyn, joka odotti näkevänsä kiukun leimahduksen. Sen sijaan hän näki vain kylmyyttä. Vai oliko se surua?

»En yksinkertaisesti jaksanut», Wam totesi ykskantaan. »Olin nähnyt saman ennenkin. Heroiini. Se on kuin yrittäisi kiskoa toista

ylös vedestä, kun istuu itse pienellä jäälautalla. Ennen pitkää jäälautta keikkaa, eikö totta?»

»Eli sinä istuit jäälautalla?»

Wam loi taas silmäyksen kelloon. »Minun pitäisi olla paraikaa kuvaamassa yhtä kohtausta. Vieläkö halusitte kysyä jotain?»

»Lamai Neslund», Oleg sanoi.

»En tunne.»

»Hän työskenteli maskeeraajana. Hänen aviomiehensä ammuttiin uudenvuodenaattona.»

»Herran tähden. Oliko ampuja joku meikäläisistä?»

»Ei», Harry vastasi päättäväisesti ja huomasi Olegin tuiman mulkaisun.

Wamin suupielet vääntyivät hymyyn. »Ymmärrän. Ihmettelinkin, miksi halusitte puhuttaa minua, vaikka en ole nähnyt Feliciaa suunnilleen kahteenkymmeneen vuoteen. Mutta teillä on kolme uhria, joista jokaisella on yhteyksiä elokuva-alaan, vai mitä?»

»Sinnepäin», Oleg sanoi. »Kuulostaako se sinusta mahdollomalta?»

»Jos onnistutte todistamaan, että murhaaja on kaikissa tapauksissa sama, haluan ehdottomasti leffaoikeudet. Ok?»

»Aiotko pestata käsikirjoittajaksi tyypin, jonka kanssa riitelit hetki sitten?» Harry kysyi.

»Robertin?» Wam naurahti. »Hän on vain vähän kiukkuinen, kun keksin viime yönä, että kuningas Haakon voisi olla biseksuaali.»

»Vaikka hän ei oikeasti ollut?»

»Mikään ei ainakaan viittaa siihen, mutta elokuvasta tulee paljon kiinnostavampi, jos vihjaillaan, että se voisi kenties olla mahdollista, eikö totta? Perinteiset sotasankarielokuvat ovat niin tylsiä. Feelgood-leffoja, joiden ainoa tehtävä on pönkittää meidän kansallistunnettamme. Monimuotoisuuden lisääminen on pelkästään hyvä juttu.»

»Käsikirjoittajasi ei taida ajatella ihan samoin?»

Pitkä nuori nainen, jolla oli kuulokkeet lyhyiden punaisten hius-
tensa päällä, kurkisti ovesta. »Anton, täällä ollaan valmiina.»

»Kysy poliiseilta, ovatko he valmiita, Kida.»

»Poliiseilta?»

Harry näki naisen kulmakarvojen hypähtävän ylös vaistomaisesti.

»Ei hätää, he vaikuttavat vaarattomilta», Wam rauhoitteli hymyillen ja nousi seisomaan. »En tiedä, saitteko te tästä irti yhtään mitään, mutta toivon, että ratkaisette tapauksen. Tai tapaukset.»

Harry ja Oleg eivät ehtineet vääntäytyä jalkeille ennen kuin Wam ja Kida olivat poistuneet huoneesta. Hetken päästä ovesta astui sisään Knut Grip parin muun miehen kanssa kantaen pitkiä metallikiskoja.

»Muistin juuri yhden jutun», Grip sanoi osoittaen lattialle kohtaan, johon kiskot piti laskea. »Maskeeraajamme Marthe on ollut mukana kaikissa tuotannoissamme vuodesta miekka ja kirves ja tunsin varmaan sen thaimaalaisnaisen, josta te kyselitte. Kävelkää tuon käytävän päähän ja kääntykää vasemmalle.»

»Kiitos», Oleg sanoi.

Matkalla maskeeraushuoneeseen Harry mietti, pitäisikö hänen kertoa Olegille, että keskittyminen Lamai Neslundiin oli silkkää ajanhukkaa. Hän päätti kuitenkin olla sanomatta mitään. Jollakulla saattaisi olla kerrottavanaan jotain, mikä voisi auttaa poliisia eteenpäin kahden muun tapauksen tutkinnassa.

Oli helppo arvata, kuka maskeeraajista oli Marthe, sillä hän oli ainoa yli nelikymppinen.

Tuolilla hänen edessään istui ankarailmeinen mies pukeutuneena tummaan merivoimien sotilaspukuun, jota koristivat amiraalin arvo-merkit. Kuningas Haakon. Harry tunnisti miehen kasvot hämärästi useista elokuvarooleista, mutta ei muistellut nähneensä tätä koskaan pääosassa.

Oleg suuntasi sanansa Marthelle ja selosti asiansa nopeasti. Marthe kertoi muistavansa thaitytön, joka puhui käsittämättömän sujuvaa norjaa oltuaan maassa vasta pari vuotta, ja kyllä, oli hyvinkin

mahdollista, että tytön nimi oli Lamai. Oleg tiedusteli, muistiko Marthe mitään muuta, kuten esimerkiksi oliko Lamailla kenties erimielisyyksiä jonkun kanssa. Ja oliko se ehkä syy, miksi Lamain ura maskeeraajana oli päättynyt niin pian kuin se päättyi.

Marthen miettiessä Harry pani merkille, että kuningas Haakon oli ryhtynyt seuraamaan keskustelua kiinnostuneesti. Kun he olivat tulleet huoneeseen, mies oli esittänyt hiljaisella äänellä monologia neljäkymmentäluvun tyyliin pukeutuneelle nuorelle, pisamanaamaiselle naiselle, jota meikattiin viereisessä tuolissa. Nyt hän oli vaiennut ja tarkkaili Harrya peilin kautta.

»Marthe on hyvin kasvatettu eikä halua sanoa sitä ääneen», hän keskeytti puhuen tanskaa näyttelijämäisen verkkaisesti. »Mutta minä voin kertoa syyn, miksei Lamai saanut enempää työtarjouksia.»

»Ai voit vai?»

»ADP», kuningas sanoi.

Harry huomasi naapurituolin pisamanaamaisen naisen ummistavan silmänsä alistunut ilme kasvoillaan.

»ADP?» Oleg toisti.

»Accepting director's privilege.» Sanat lausuttiin yläluokkaista brittiaksenttia parodioiden.

»Mikä tarkoittaa...?»

»Mitä veikkaisit?» kuningas huokaisi tavallisella norjan kielellä.

»Seksuaalisia etuoikeuksia», Harry ehdotti.

»Nimenomaan!» Kuningas Haakon osoitti kaulassaan olevaa ryppyä elehtien, että halusi sen peittoon. »ADP. Entisaikaan se oli koodi, jonka toiveikkaat näyttelijät kirjoittivat potrettiinsa taakse ennen kuin lähettivät sen ohjaajalle. Sekä tytöt että pojat. Tein niin itsekin.»

»Ai teit?»

»Ehkä läpällä, en muista enää. Siitä olen varma, että yksikään ohjaaja ei pannut minua.» Miesnäyttelijä väläytti leveän hymyn. Naapurituolissa istuva kollega muljautti silmiään.

»Minun on joka tapauksessa vaikea kuvitella, että Lamailla olisi ollut vihamiehiä», Marthe sanoi. »Christian, en voi meikata ryppyä piiloon, koska se näkyy kaikissa muissa otoksissa.»

Christian eli kuningas Haakon puhautti tyytymättömästi.

»Entä Felicia Henie?» Harry kysyi. »Oliko hänellä... hankaluuksia jonkun elokuva-alan silmäätekevän kanssa?»

»No tietysti!» Christian mylväisi. »Hänhän oli näyttelijä. Näyttelijöillä on hankala suhde kaikkiin. Varsinkin niihin, jotka ovat ylemmänä arvoasteikossa.»

»Miksi?»

»Ai miksikö? Koska me olemme sellaisten tyyppien armoilla, jotka näyttävät meistä juuri sen mitä haluavat. Olemme saattaneet tehdä elämämme roolisuorituksen, raadella itsemme vereslihalle, ja kohtaus napsaistaan pois tai parhaan otoksen tilalle valitaan jokin toinen. Asetelma on hankala, selvähän se.» Christian katsoi kolleegaansa. »Eikö niin, Thea?»

Pisamanaamainen nainen väläytti hymyn ja kohautti olkapäitään. »Niin kai. Mutta toiset ovat tietenkin hankalampia kuin toiset.»

Harry mietti, jättikö nainen tahallaan kuulijoiden tulkittavaksi, kumpaa puolta kamerasta hän tarkoitti kommentillaan. »Mm. Oliko joku aivan erityisen hankala?»

»Jaa-a. Thea on liian nuori, mutta muistatko sinä, Marthe?»

Maskeeraaja pudisti päätään.

»Entä joku elokuva-alan ulkopuolelta?»

Christian hymyili. »Onko sielläkin elämää? Panisitko minulle vähän kajaalia, Marthe?»

»Kajaalia? Mutta...»

»Ihan vähän vain. Pientä androgyyniä ilmettä kunkulle. Wam haluaa, että näytän siltä kuin aikoisin syödä nuoret lentäjät suihin.»

Thea ojensi kätensä, taputti kuninkaan polvea ja kuiskasi: »Se onnistuu sinulta mainiosti ilman kajaaliakin.»

Christian purskahti makeaan nauruun ja laski kätensä Thean käden päälle ennen kuin tämä veti omansa hienovaraisesti pois.

Nähdessään hymyn Harry tajusi vihdoinkin, miksi miehen kasvot näyttivät tutuilta.

»Anteeksi, Christian», Oleg sanoi joutuen korottamaan ääntään.
»Mutta voisitko kertoa vielä sukunimesi? Raporttia varten.»

Kuningas vaikenä, ja hänen hymynsä hyytyi. »Boeng», hän vastasi happamasti. »Haluatko, että tavaan sen sinulle?»

»Ei tarvitse», Oleg sanoi ja kirjoitti nimen muistiin. »Kiitos avusta.»

Harry istuutui matkustajanpaikalle ja odotti, että Oleg käynnistäisi moottorin ja panisi lämmityksen päälle. Hänen päässään raksutti. Okei, Christian Boengin hymyilevät kasvot oli nyt yhdistetty Lamain kotona olleeseen valokuvaan, jossa olivat myös Felicia ja Lamai. Mutta Robert Brandt, Felician hautajaisissa ollut käsikirjoittaja – mistä hänen naamataulunsa oli tuttu? Mies ei ollut toimittaja eikä rikollinen. Harry oli törmännyt häneen jossain ihan äskettäin.

»Mitä arvelet?» kysyi Oleg, joka ei ollut käynnistänyt autoa vaan sen sijaan ottanut puhelimen käteensä.

»Onkohan jotain, mitä kukaan tuolla ei halua kertoa meille?»

Harry huomasi Olegin pitelevän puhelinta sellaisessa kulmassa, että hän saattoi selata sitä Harryn näkemättä.

»En usko, että he välttämättä tietoisesti salaavat mitään. Mutta kaikesta on todella kauan aikaa. Moni asia on ehtinyt unohtua.»

Oleg sujautti puhelimen takaisin povitaskuunsa ja käynnisti moottorin. »Tämä saattoi olla väärä pää aloittaa. Ei tunnu todennäköiseltä, että murhaajan motiivi olisi jostain yli kahdenkymmenen vuoden takaa.»

»En ole samaa mieltä», Harry sanoi.

»Et vai?»

»Kauna ei katoa vuosien varrella. Se vain kasvaa patoutuessaan. Mikäli tässä nyt edes on kyse kaunasta.»

»Veikkaatko jotain muuta?»

»En veikkaa mitään. Mutta *tiedän* yhden asian.» Harry veti henkeä. Turha kierrellä enempää. »Birger Neslundin kuolema ei liity millään tavalla kahteen muuhun tapaukseen.»

Oleg nyökkäsi hitaasti. »Aivan, kuulin miten sanoit Wamille, että Neslundia ei ampunut kukaan elokuvayhteisöstä. Mutta et voi tietää sitä varmasti.»

»Kyllä voin.»

»Selitä», Oleg sanoi ohjatessaan auton studioalueen portin läpi.

»En.»

»Et?»

»En.»

»Jumalauta, kakista ulos nyt!»

Harry erotti Olegin raivoisassa ilmeessä vilauksen jostain, mitä hän ei ollut nähnyt sen jälkeen kun Olegista oli tullut aikuinen. Pikimustasta vihasta. Seuraavassa hetkessä se katosi taas, ja Olegin itsehillintä palautui. »Kertoisit vain, emmehän me kaksi salaa toisiltamme mitään.»

»Emmekö?»

Oleg säpsähti aivan kuin Harry olisi osunut hermoon, jonka lähellä hän oli käynyt hetkeä aiemmin.

Harry katseli ikkunasta ulos. »Okei. Syyni on se, ettet sinä poliisina voi pitää hallussasi tietoa vakuutuspetoksesta ryhtymättä toimiin. Ja jos ryhdyt toimiin, siitä seuraa ongelmia minulle. No, haluatko edelleen tietää lisää?»

Oleg istui vaiti.

»Kiitos», Harry sanoi. »Keskity siihen tapaukseen, jonka sait John Daleen. Jos löydät uutta näyttöä, joka tukee teoriaasi siitä, että hänet murhattiin, ja yhdistää Dalen murhan Felicia Henien kuolemaan, niin hyvä. Mutta toistaiseksi kyse on kolmesta erillisestä kuolemantapauksesta. Ja tilastollisesti Oslossa tehdyt henkirikokset on tammikuun osalta niillä kuitattu.»

He ajoivat eteenpäin hiljaisuuden vallitessa. Kun he odottivat kolmion takana, että pääsisivät kääntymään Vollsveienille, Olegin puhelimeen kilahti viesti. Harry pani merkille innon, jolla Oleg kiiruhti lukemaan viestiä. Hän piti puhelimensa visusti piilossa, mutta Harry näki, miten hänen pupillinsa laajenivat, kun hän luki.

»Viesti on Brattilta», Oleg ilmoitti ääni lievästi väristen. »Nettiin on ladattu video.»

»Jaa?»

»Olit nähtävästi väärässä tammikuun suhteen.»

Reitti oli selvä, ja kiihdytys työnsi Harryn vasten istuimen selkänojaa.

26

POLIISIT KÄIVIVÄT. Toinen heistä, pitkä sinisilmäinen mies, on kuuluisa Harry Hole. Tai siis kuuluisa niiden silmissä, jotka seuraavat murhatapauksia uutisista tai lukevat true crime -kirjoja tai katsovat saman genren tv-ohjelmia. Mutta ei tietenkään yhtä kuuluisa kuin minä olen aivan kohta.

Hänen tutkimuskohteenaan ei ole vain murhien keskinäinen dialogi vaan myös rikospaikkojen mise-en-scène. Pisteiden väliin vedetyt viivat. Sitähän me juuri vaadimme yleisöltä: että he rakentavat tarinan lähtökohdista, jotka heille tarjoillaan valmiina. Tämä ei edellytä, että he olisivat yhtä älykkäitä kuin me – tarinoiden luojat – mutta heillä on oltava silmät päässä sekä hyvä kuvionhahmotuskyky.

Minun elokuvassani ei nimittäin ole perinteistä juonta. Andrei Tarkovskin Peilin tapaan se koostuu peräkkäisistä kohtauksista, jotka eivät liity toisiinsa loogisesti vaan sisäisesti, tunteen tasolla. Se nostaa esiin kuoleman ja pahuuden hetkellisen kauneuden, mikä myös on sen ainoa tehtävä.

Olen tietenkin kysynyt itseltäni, miksi teen tätä.

Helppo vastaus on, että kyse ei ole valinnoista, vaan kaikki on pakon sanelemaa.

Vaihtoehtona olisi tietysti ollut polttaa filmi, tehdä itsemurha ja toivoa, että se rajaisi kärsimystä, jota kuvamateriaalini on aiheuttanut ja tulee aiheuttamaan vielä jatkossakin.

Mutta tiedän, ettei se olisi hyödyttänyt ketään eikä muuttanut mitään.

Joten ainoa, mitä voin valita, on se, teenkö elokuvasta hyvän vai huonon. Mihin ei toki sisälly aitoa valinnanmahdollisuutta. Lahjakkuuden kirous on tehdä aina voitavansa taiteen palvelemiseksi, kaikki muu on toisarvoista, minkä näkee vaikkapa Leni Riefenstahlin upeista natsipropagandaelokuvista.

Kunnian hetki koittaa ennen pitkää.

Mutta vielä tärkeämpää kuin se, ettei nimeäni unohdeta, on että elokuvani muistetaan. Haluan sen pinttyvän pysyväksi arveksi ihmisten verkkokalvoille.

*Kirjoitan paraikaa seuraavaa kohtausta, ilman dialogia jälleen ker-
ran. Sillä mise-en-scène kertoo kaiken, mitä minulla on sanottavana. Avainelementti on kontrasti, asteittainen siirtyminen valosta varjoon. Samoin kuin ainoastaan poissaolo eli kuolema voi antaa merkitystä ja syvyyttä läsnäololle ja elämälle. Ilman kuolemaa elämällä ei ole mitään arvoa. Juuri sen haluan näyttää. Se minun on pakko näyttää.*

Mutta pidemmittä puheitta – kohta näette.

27

KATRINE BRATT SEISOI neuvotteluhuoneen päädyssä ja katseli edessään istuvaa kaksitoistahenkistä tutkintaryhmää.

»Video, jonka näette seuraavaksi, ladattiin nettiin kaksi tuntia sitten. Digipartio havaitsi sen ja poisti sen verkosta tunti sitten, mutta henkilöä, joka videon latasi, ei ole löydetty, koska... Malik?»

»Sitä ei ole ladattu pimeän verkon kautta, vaan todennäköisimmin käytössä on ollut VPN:n, Signalin ja Tor Browserin yhdistelmä, minkä lisäksi EXIF-tiedot on pyyhitty pois.» Malik Khan nyki paidanhihojaan niin, että kalvosinnapit tulivat paremmin näkyviin.

»Ok», Katrine sanoi. »Olemme syöttäneet kuvat tekoälysovelukseen sijainnin tunnistusta varten, mutta tuloksetta, todennäköisesti siksi, että video on kuvattu keskellä metsää. Joten jos jollakulla teistä on pienikin ajatus, mikä kuvauspaikka voisi olla, niin hihkaiskaa. Ja ai juu, ennakkovaroitus. Tämä ei sinänsä ole pahimmasta päästä, kun ottaa huomioon, mihin te olette tottuneet, mutta kyseessä on lapsi.»

Kuulijat reagoivat varoitukseen tukahdutetulla henkäyksellä.

Katrine painoi playta.

Isoon tv-ruutuun hänen selkänsä taakse ilmestyi kuva havumetsän keskellä olevasta lumisesta aukiosta. Videossa ei ollut ääntä, mutta taustalla soi Edvard Griegin »Vuorenkuninkaan luolassa», mikäli hän tunnisti oikein. Kuten ensimmäiselläkin katselukerralla Katrine ajatteli, että kohta näytti lavastetulta ja yksityiskohtiaan

myöten tarkkaan suunnitellulta. Leikkausta, kuvassa näkyviä elementtejä, värejä ja valaistusta myöten.

Suorarunkoiset puut näyttivät tekevän kunniaa seisoessaan ringissä maahan levitetyn likaisen patjan ympärillä. Patjalla lepäsi pienikokoinen hahmo, tyttölapsi, joka oli puettu vaaleanpunaiseen tyllimekkoon aivan kuin hän olisi menossa synttäreille.

Tyttö näytti nukkuvalta, muttei nukkunut. Mekosta ainoa osa, joka ei ollut vaaleanpunainen, oli hentoiseen rintakehään iskettyä puuseivästä ympäröivä verenpunainen läikkä.

Sen, että kyse ei ollut pysäytyskuvasta, paljasti ainoastaan ilmeisesti heliumilla täytetty ilmapallo, joka heilui ilmassa kevyesti sidotuna langalla patjan vasemmalla puolella olevan männyn alimpaan oksaan.

Ei menossa synttäreille, vaan tulossa synttäreiltä, Katrine ajatteli. Seitsemän- tai ehkä kahdeksanvuotissynttäreiltä. Niin läheltä kotia, että tyttö oli saanut mennä sinne kävelen ilman saattajaa. Juhlista oli annettu mukaan ilmapallo. Tytöllä oli ollut yllään takki, jonka sieppaaja oli myöhemmin riisunut. Katrine ajatteli Gertiä, kuinkas muutenkaan. Aivan kuten kaikki muutkin huoneessa olevat perheelliset ajattelivat omia lapsiaan. Video kesti vain kahdeksan sekuntia.

»Mitä ajatuksia teille herää ensimmäisenä?» Katrine kysyi.

Kaikkien katseet olivat suuntautuneet sammuneeseen tv-ruutuun. Huoneessa vallitsi syvä hiljaisuus.

»Ymmärrän», Katrine sanoi. »Mutta meidän on juuri nyt yrittävä sulkea kaikki tunteet pois niin hyvin kuin se vain onnistuu. Tuleeko kenellekään mieleen mitään?»

Oleg Fauke selvitti kurkkuaan. »Gregory Crewdson. *The Mattress*.»

»Selitä.»

»En tiedä, osaanko varsinaisesti selittää, mutta video muistuttaa hänen valokuviaan. Mäntymetsä, patja. Kuva oli Wienissä eräässä näyttelyssä. Taustalla näkyy kaksi poliisiautoa, jotka ovat ajaneet metsään, ja etualalla seisoo mies, joka katselee tyhjää patjaa. Vähän

kuin poliisi rikospaikalla sen jälkeen kun kroppa on viety pois. Eli jos ei lunta lasketa, video tavallaan kertoo, miltä rikospaikka näytti vähän ennen kuin Crewdson otti kuvansa.»

»Äh, turpa kiinni, rookie.» Puhuja oli Skarre. »Meillä on pieni tyttö, joka on murhattu, ja tyyppi alkaa heittää taideanalyysia ihan kuin oltaisiin jossain hiton galleriassa.»

Katrine näki Olegin lehahtavan punaiseksi ja kiristelevän hampaitaan.

»Kaikki ok», hän sanoi. »Minähän pyysin mitä tahansa.»

»Ja sait mitä tilasit, helvetti soikoon», Skarre ärisi ja tönäisi vieressään istuvaa Wulfia, joka hymyili velvollisuudentuntoisesti.

»Kuka tietää», Katrine sanoi. »Ehkä Oleg on oikeassa, ehkä me olemme nimenomaan galleriassa.»

»Älä nyt jaksa», Skarre tuhahti. »Kyllä jätjän täytyy kestää vähän kommentointia isommilta pojilta ilman että äidin täytyy pitää kädestä kiinni. Ehkä hän sitten jossain vaiheessa oppiikin.»

»Rauha, rauha», Katrine sanoi. »Niin, Siri?»

Siri laski pöydälle lyijykynän, jolla oli viitannut. »Jos me emme tiedä, missä tyttö on tai mistä video on lähetetty, niin miksi tapaus annettiin meille?»

»Hyvä kysymys», Katrine sanoi. »Todennäköisesti se olisi annettu Interpolin tai keskusrikospoliisin hoidettavaksi, ellei videota olisi lähetetty sähköpostina tänne meidän osastollemme samaan aikaan kun se ladattiin nettiin. Osoitteeseen, joka ei ole ollut käytössä viimeiseen pariin vuoteen.»

Hän ei ollut suunnitellut pitävänsä taukoa mutta näki huoneessa istuvien katseista, kuinka tehokkaasti se vangitsi kaikkien huomion.

»Harry Holelle.»

28

SOFIE GULLSTRAND NYÖKKÄSI Xavier Clementsille, joka tuli neuvotteluhuoneeseen.

»Mitä nyt?» Clements kysyi katsoen pöydän ympärillä olevia tyhjiä tuoleja.

»Harry Hole on pyytänyt kaikki koolle», Sofie sanoi.

»Mitä asiaa hänellä on?»

»Hän ei kertonut.»

»Aivan. No miksi hän ei sitten ole täällä?»

»Hän ilmoitti olevansa matkalla. Istu alas.»

Mutta Clements jäi seisomaan ja vaihtoi painoa jalalta toiselle naama punaisena.

»Mikä hätänä, Xavier?»

»Minusta hänen ei pitäisi odottaa meitä, jotka olemme hänen esimiehiään. Se on ylimielistä käytöstä.»

Sofie hymyili. Hassua, miten herkkiä ylimieliset ihmiset olivat toisten ylimielisyydelle. Hänellä ei ollut mitään pientä ylimielisyyttä vastaan. Toisinaan taustalla oli se, että ylimielinen henkilö oli aidosti muita pätevämpi ja kyllästynyt siihen, etteivät muut pysyneet perässä. Siltä hänestäkin aina silloin tällöin tuntui. Mutta ajan mittaan hänelle oli valjennut, että Clementsin ylimielisyys johtui juuri päinvastaisesta, eli Clements yritti peittää käytöksellään sen, ettei hän ollut suinkaan niin pätevä kuin halusi uskotella muille. Harmittavasti Sofie oli tajunnut sen vasta kun Clements oli jo nimitetty yksikön

johtajaksi, ja koska yhtiössä ei ollut mitään täyttövirkaa, johon Clementsin voisi ylentää, hän ei voinut kuin toivoa, ettei seuraaviin säästötoimiin ja YT-neuvotteluihin ollut enää kovin pitkä aika.

Ovi avautui, ja Harry Hole astui sisään.

»Anteeksi, jos odotutin teitä», hän sanoi ja istuutui. »Istu alas, Clements, lupaan mennä suoraan asiaan.»

Sofie katsoi huvittuneena, kuinka Xavier Clements muuttui entistä punaisemmaksi vetäessään mielenosoituksellisen hitaasti pöydän alta esiin Vitra-tuolin, jollaisia Sofie oli valinnut neuvotteluhuoneeseen, ja lysähti ähkäisten istumaan käsivarret ristissä.

»Olen päässyt ratkaisuun Neslundin tapauksessa», sanoi Hole, joka röhnötti omalla tuolillaan aivan kuin se olisi ollut lepolasse. »Hänet surmattiin sillä aikaa kun vaimo ja lapset olivat kellarissa. Olen keskustellut henkirikososaston tutkijoiden kanssa, ja siellä ollaan yhtä mieltä ja aiotaan jatkaa tapauksen tutkimista.»

Hole ojensi kätensä, painoi kämmenet pöytää vasten ja katsoi Xavieria, joka yskäisi. »Jos siinä oli kaikki, olisit voinut raportoida minulle tuhlaamatta varatoimitusjohtajan kallisarvoista aikaa.»

»Siinä ei ollut kaikki», Hole sanoi ja kääntyi Sofien puoleen. »Minusta tuntui asialliselta hoitaa tämä niin, että sinäkin olet paikalla, koska koin, että nimenomaan sinä palkkasit minut. Otan lopputilin.»

Sanoja seurasi hiljaisuus, jonka aikana Sofie tunsyi sydämensä valahtavan rinnasta.

»Sepä ikävä uutinen», hän kuuli sanovansa. »Saanko kysyä, miksi?»

»En sovi tähän työhön. En sovi... tänne.»

»Voitko täsmentää? Näetkö ongelmia työolosuhteissa? Jos koet, että täällä pitäisi muuttaa jotain, olen mieluusti valmis keskustelemaan asiasta.»

Hole hymyili vaisusti ja katsahti vaivihkaa Clementsiin päin niin että ainoastaan Sofie huomasi sen.

»Ongelmana olen varmaankin minä itse», Hole sanoi. »Minun pitäisi muuttua. Ja olen tullut siihen tulokseen, etten osaa enkä halua tehdä sitä. Sillä sipuli. Pahoittelen, että yhtiöltä on mennyt hukkaan aikaa ja rahaa minun takiani.»

Sofie ymmärsi, että päätös oli lopullinen eikä enää neuvoteltavissa. Mutta siltikään hän ei malttanut olla sanomatta:

»Entä jos tekisimme asemastasi enemmän esihenkilöluontoisen? Voisinko sillä tavoin houkutella sinua jatkamaan koeaikaasi ennen kuin päätät asian lopullisesti?»

Hän näki syrjäsilmillä Clementsin kiemurtelevan tuolissaan.

»Olen pahoillani», Hole sanoi.

Clements selvitti kurkkuaan. »No, tämä on kai sitten loppuun käsitelty.»

Sofie Gullstrand nyökkäsi. Mielen pahoittuminen irtisanomishetkellä oli ok, sillä hyvän ja luotetun työntekijän menetys tuntui toki aina ikävältä. Häntä kuitenkin hämmästytti, kuinka paljon se sattui tällä kertaa. Mutta hän päätti, ettei ryhtyisi analysoimaan tunteitaan tarkemmin.

Kassakaappi – jonka asianajaja Johan Krohn arvioi noin viinin hanapakkauksen kokoiseksi – oli upotettu John Dalen vaatehuoneen seinään mittatilauspukujen taakse. Krohn tunki etusormet korviinsa ja katsoi lukkoseppää, joka seisoj polvillaan lattialla ja porasi metallia kassakaapin lukon yläpuolelta. Hän mietti, oliko tietyn ulkomuodon hankkiminen ja persvaon paljastavien housujen käyttäminen luonteenpiirteistä johtuvaa vai seurausta ammatinvalinnasta. Jos hän olisi valinnut jonkin käsityöläisammatin – mitä ei sinänsä ollut helppo kuvitella, kun otti huomioon sen, kuinka toivottoman epäkäytännöllinen hän oli – olisiko hän myös automaattisesti ruvennut kulkemaan persvako paljaana? Vai olisiko kyseinen lukkoseppä Krohnin sijassa tarjonnut Dalen perheelle näkymän pakaroittensa väliin kumartuessaan ottamaan tiikkihyllyn alatasolta *Norjan lain* siteeratakseen perintöoikeuspykälää?

Osasyys siihen, miksi Krohn ylipäättään mietti näitä asioita, oli se, että hän oli alkanut kyllästyä. Työ rikosasianajajana oli ollut paljon hauskenpää. Rahaa oli tullut vähemmän ja työajat olivat olleet mitä sattuu, mutta toimintaa oli riittänyt yllin kyllin. Ja hän oli ollut alansa paras. Kun hän oli päättänyt keskittyä perheoikeuteen lakiasiaintoimisto Krohn & Simonsenissa, yksi partnereista oli todennut, että se oli vähän kuin vaihtaminen keskushyökkääjästä toppariksi – hyvä jalkapalloilija kyllä pystyi siihen. Totta, mutta siitä ei päässyt mihinkään, että kärjessä pelaaminen juhlittuna maalintekijänä toi elämään enemmän iloa.

Lukkoseppä lopetti vihdoinkin meluisan poraamisensa ja otti esiin ohuen muoviputken ja työnsi sen reiän läpi kassakaappiin. Koska kukaan Dalen omaisista ei tiennyt tunnuslukua, he olivat valtuuttaneet Krohnin murtautumaan kassakaappiin ensisijaisesti nähdäkseen, oliko siellä allekirjoitettu testamentti. Varmin keino pienten kotikassakaappien avaamiseen oli endoskopia eli se, että oveen tehtiin reikä ja siitä työnnettiin kaapin sisälle putken varassa pieni kamera, jonka avulla yhdistelmälukkoa saattoi tarkkailla sisäpuolelta samaan aikaan kun sitä käänsi ulkopuolelta.

»No niin, sisällä ollaan», lukkoseppä ilmoitti ja osoitti lattialla olevaa iPadia.

Valokeilassa erottui papereita, kenties jonkinlaisia tärkeitä asiakirjoja. Niiden päällä oli martinilasi puolillaan väritöntä nestettä, jossa lillui sitruunanviipale.

»Mielenkiintoista», lukkoseppä tokaisi ja käänsi kameran lukkoon päin.

»Odota», Krohn sanoi. »Käännä se vielä hetkeksi takaisin, olin näkevinäni jotain.»

»Niin, martinilasin.»

»Ei vaan jotain sen takana.»

Lukkoseppä käänsi putkea, jolloin kamera valaisi kaapin takaseinustan. »Ei hitto. Mitäs tuo tarkoittaa?»

Krohn tuijotti. »Se tarkoittaa, että meidän on kutsuttava paikalle poliisi. Pystytkö ottamaan kuvan ja lähettämään sen minun puhelimeeni?»

»Ilman muuta», lukkoseppä sanoi ja naputteli iPadiaan.

Krohn itse naputti puhelimeensa ensimmäisen nimen, joka hänelle pälkähti mieleen. Hän ei ollut varma, oliko kyseinen henkilö palannut työhönsä henkirikosastolle, mutta kukaan muu hänen yhteyshenkilöistään poliisitalossa ei taatusti ollut.

»Pitäisikö meidän...», lukkoseppä aloitti.

»Ei», Krohn sanoi. »Lähetän vain kuvan eteenpäin, ja sen jälkeen häivyttään täältä koskematta mihinkään.

Harry astui hissistä ulos parkkihalliin. Häneltä oli kestänyt tasan viisitoista minuuttia tyhjentää työpöytä, kiittää kollegoita ja palauttaa kulkulupa. Vielä nopeammin se olisi käynyt, ellei hän olisi jostain syystä poikennut Sofie Gullstrandin toimistoon kiittääkseen tätä toistamiseen. Hän oli sanonut, että jos Sofien tekisi joskus mieli ajaa rallia nelivetoisella Escort 88:lla, hänen autoaan saisi lainata. Täysin idioottimainen heitto tietysti, mutta ainakin hän oli saanut Sofien nauramaan.

Lisäksi hän oli ehtinyt huomata saaneensa multimediaviestin Johan Krohnilta, muttei ollut viitsinyt avata sitä.

Harry hytisi, napitti takkinsa miltei ylös asti ja teki mielessään laskutoimituksia matkalla autolle. Hänen tilillään olevat rahat riittäisivät kolmen kuukauden vuokraan. Mutta eipä siinä, hän voisi muuttaa jollekin halvemmalle alueelle kauemmas keskustasta. Jotta autonoven jäätyneen lukon sai auki, avainta joutui kääntämään kovaa mutta samalla varovasti, ettei se katkeaisi. Hyvä, onnistui. Hän istuutui ratin taakse ja käänsi virta-avainta. Ei ihan yhtä hyvä. Myöskään toinen yritys ei tuottanut tulosta.

Kolmannella kerralla starttimoottorin valitus kuulosti huomattavasti vaisummalta, ja neljännellä se ei reagoinut enää lainkaan. Harry

huokaisi ja tuijotti ilmeettömästi eteensä. Hän oli työtön. Koko helvetin päivä tyhjää täynnä, eikä mitään tekemistä. Ja siitä pitäisi suoriutua juomatta pisaraakaan.

Hän muisti Krohnilta tulleen viestin, kaivoi puhelimensa esiin ja klikkasi viestin auki. Kuvan latautuminen kesti hetken aikaa ikään kuin puhelinkin olisi toiminut pakkasen takia tavallista kankeammin.

Kuvasta ei saanut ensi näkemältä mitään tolkkua, joten hän luki tekstin, jonka asianajaja oli kirjoittanut sen alle.

Tämä löytyi Dalen kassakaapin sisältä. Osaatko sanoa, mitä se voisi tarkoittaa?

Harry tuijotti.

Øystein oli ollut oikeassa.

Harry yritti käynnistää autoa vielä kerran ennen kuin antoi periksi.

Kun hän käveli autorampin kautta ulos parkkihallista, Oslovuonolta puhalsi jäätävä tuuli suoraan häntä päin. Hän sulki takistaan vielä ylimmänkin napin ja painoi päänsä valmistautuessaan seuraavaan tuulenpuuskaan. Barcoden hypermodernien kerrostalojen ja Oopperatalon väliseltä leveältä puistokadulta katsottuna Oslo vaikutti isolta kaupungilta. Sellaiselta, jossa voisi hyvin pärjätä ilman autoa.

Puhelin soi. Hän kaivoi sen taskusta ja asetti korvalleen.

»Kerro.»

»Harry?»

»Hei, Katrine.»

»Kuuluu tosi huonosti.»

»Se johtuu tuulesta. Minä kuulen sinut hyvin.»

»Ok, selitän lyhyesti. Meidän käsiimme on päätynyt epäiltyä rikospaikkaa esittävä video, joka lähetettiin sinulle.»

»Minulle?»

»Sinun vanhaan työosoitteeseesi täällä henkirikososastolla. Kuuletko mitään?»

»Kuulen.»

»Kuinka nopeasti pääsisit tänne katsomaan videon? Olisi tärkeää tietää, onko siinä jotain, mikä yhdistyy sinuun.»

»Olen matkalla sinnepäin. Minullakin on jotain näytettävää.»

»Mitä?»

»Olen...»

»En saa mitään selvää, Harry, kuulen pelkkää kohinaa.»

»Kymmenen minuuttia!» Harry katkaisi puhelun, sujautti kännykän taskuunsa ja aikoi pysäyttää vastakkaisesta suunnasta lähestyvän taksin, jonka katolla paloi valo. Mutta muisti sitten olevansa työtön ja otti sen sijaan jalat alleen.

29

»NÄETKÖ SALATTUJA VIHJEITÄ?» Katrine kysyi.

Harry pudisti päätään. He olivat Katrinen kanssa kahdestaan neuvotteluhuoneessa, missä video pyöri tauotta tv-ruudulla ilman ääntä.

»Etkö mitään, mikä voisi olla tarkoitettu sinulle?»

Harry pudisti päätään toistamiseen. »Ketään ei siis ole ilmoitettu kadonneeksi?»

»Ei ketään ikähaarukkaan sopivaa ainakaan Norjassa. Olemme zoomanneet tytön kasvoihin, ja vaikka kuva ei olekaan HD-laatuinen, ajatuksena on syöttää se kasvojentunnistusohjelmaan. Olemme lähettäneet sen myös Interpolille, ja he aikovat etsiä vastaavuutta kansainvälisistä kadonneiden henkilöiden tietokannoista. Kun video nyt kerran lähetettiin sinun osoitteeseesi, niin tuleeko sinulle lonkalta mieleen ketään, joka sen olisi voinut lähettää?»

Harry pudisti päätään kolmannen kerran. »Muutama niistä, jotka olen järjestänyt kiven sisään, on tietysti ehtinyt päästä vapaalle jalalle, joten tsekatkaa heidät.»

»Hei!»

Kumpikin käänsi katseensa henkilöön, joka astui ovesta sisään. »Kuoriudun vain ensin tästä makkarasta», tulija sanoi ja avasi pitkän toppatakkinsa vetoketjun. Takin alta paljastui vaaleaan neuleeseen ja farkkuihin pukeutunut nainen, jolla oli lyhyet vaaleat hiukset.

»Hilde Witt», hän sanoi ja ojensi kätensä Harrylle. Hän lausui nimen ikään kuin se olisi ollut kysymys ja katsoi Harrya niin suoraan silmiin, ettei tämä pystynyt kääntämään päätään pois.

»Hilde on psykologi, jonka puoleen me nykyään yleensä käännyimme murhatapauksissa», Katrine sanoi.

»Mm. Harry Hole.»

»Kiitos, tajusin kyllä», Hilde Witt vastasi hymyillen.

Harry oli tottunut siihen, että rikostoimittajat sekä kollegat eri puolilla maata tunnistivat hänet, mutta ei siihen, että psykologit, jotka näyttivät viisitoista vuotta nuoremmilta kuin hän itse, olisivat tienneet, kuka hän oli. Hilde Witt ei kuitenkaan näyttänyt hermostuneelta tai jännittyneeltä vaan pikemminkin uteliaalta yrittämättä edes peittää sitä. Hän oli tulostaan saakka mittaillut Harrya katseellaan kiireestä kantapäähän aivan kuin olisi tekemässä ostopäätöstä.

»Ehditkö katsoa videon, jonka lähetin?» Katrine kysyi.

»Olen juossut pää kolmantena jalkana koko päivän, joten ehdin katsoa sen vain pari kertaa. Mutta olen pohtinut sitä hieman potilaiden lomassa.»

Harry ilmeisesti kohotti kulmiaan tai jotain, sillä Witt kääntyi katsomaan häntä.

»Niin, toisinaan me kuuntelemme ja ajattelemme samaan aikaan muuta. Mutta älä kerro kenellekään.» Witt iski Harrylle silmää.

»Selvä», Katrine sanoi. »No, mitä ajattelit?»

»Että tekijä voi olla kuka tahansa.» Witt käänsi jälleen katseensa Harryyn. »Nyt varmaan ihmettelet, miksi poliisin pitäisi maksaa minulle palkkaa siitä, etten osaa sanoa mitään.»

»En toki», Harry sanoi. »Se, ettet pysty sanomaan mitään, sulkee pois sen vaihtoehdon, että videosta kuuluisi tässä vaiheessa olla ymmärrettävissä jotain. Harjoitamme kumpikin mielellämme pois-sulkemismenetelmää, vai mitä?»

»Kiitos.»

»Eipä kestä.»

Katrine selvitti kurkkuaan. »Todettakoon siis, että kellään ei ole mitään konkreettista sanottavaa. Voisimmeko spekuloida hiukan?»

»Sehän sopii», Witt sanoi ja veti nopeasti henkeä ennen kuin sanat tulivat ryöppynä ulos hänen suustaan. »Tekijä voi olla mies, joka potee Lolita-kompleksia, pedofili, joka häpeää omia taipumuksiaan. Hän on siepannut ja kenties huumannut tytön ja käytettyään tätä hyväksi seksuaalisesti iskenyt seipään tämän sydämen läpi ikään kuin karkottaakseen vampyyrin, joka puraisi häntä ja teki hänestä vampyyrin ja oman verenhimonsa uhrin.» Witt irrotti katseensa tv-ruudusta ja katsoi kahta muuta. »Kun nyt peräänkuulutitte vapaata spekulointia.»

»Entä ilmapallo?» Harry kysyi.

»Mitä siitä?»

»Se on tietenkin voinut karata tytöltä ja tarttua oksaan, mutta tuntuu epätodennäköiseltä, että hän olisi vapaaehtoisesti tullut metsään ilmapallo kädessään.»

»Ellei murhaaja ollut joku hänen tuttunsa», Witt sanoi.

»Tuttu ei olisi kuvannut ruumista ja ladannut videota nettiin», Harry sanoi. »Todennäköisimmin tekijä on peto ja uhri on valikoitunut täysin sattumanvaraisesti.»

Witt nyökkäsi. »Olet varmaan oikeassa. Eli murhaaja sitoi ilmapallon puuhun meitä varten?»

»Mm.»

Witt kallisti päätään ja naulitsi sinisen katseensa Harryyn. »Mitä 'mm' tarkoittaa?»

»Juuri nyt uskoisin sen tarkoittavan sitä, että hän miettii samaa kuin me kaikki», sanoi Katrine. »Liittyvätkö viime päivinä tapahtuneet henkirikokset toisiinsa vai eivät?»

»Mutta tuo mäntymetsä voi olla missä vain», Witt sanoi. »Taustalla soi toki meidän oma Griegimme, mutta...»

»Soi vai?» Harry kysyi.

»Panin äänet pois», Katrine sanoi. »Videon taustalla oli lyhyt pätkä kappaleesta 'Vuorenkuninkaan luolassa.'»

»Grieg on tunnettu kaikkialla», Witt sanoi. »Joten metsä voi olla Kanadassa tai Venäjällä tai...»

»Østmarkassa.»

Kaikki katsoivat Olegia, joka oli ilmestynyt ovelle. »Hauktjernin lähellä, kahdenkymmenen kilometrin ajomatkan ja sen jälkeen puolen tunnin kävelymatkan päässä. Puhuin juuri erään soittajan kanssa, joka oli nähnyt videon ennen kuin se poistettiin netistä, ja hän tunnisti paikan. Hei, tohtori Witt.»

»Hei, rikosylikonstaapeli Fauke.»

Oleg hymyili leveästi, tuli huoneeseen, istuutui, otti pöydältä puhtaan kahvikupin ja ojensi kätensä termoskannua kohti.

»Ei, ei», sanoi Katrine päättäväisesti. »Jos meillä on murhapaikka, meidän on lähdettävä sinne nyt!»

»Meillä ei ole murhapaikkaa», Oleg sanoi ja kaatoi kahvia.

»Kuinka niin?»

»Meillä ei ole murhaa.» Oleg hörppäsi kulauksen kupistaan ja irvisti.

»Eikö videon tyttö muka ole kuollut?»

»Ei. Ja on. Tekoälysovelluksemme tunnisti hänet.»

»Mitä ihmettä tuo tuossa oikein höpisee?» Katrine kysyi Harrylta, joka myös otti lisää kahvia.

»No», Harry sanoi, hörppäsi kupistaan ja irvisti ihan niin kuin Olegkin. »Oletettavasti hän yrittää sanoa, että tyttö on nukke.»

»Nukke?»

»Niin», Oleg sanoi. »Tekoäly tunnisti tytön Butterfly-sarjaan kuuluvaksi lapsinukeksi. Nukkeja valmistaa japanilaisfirma nimeltään Oriental Apricot. Butterfly-nuket eivät ole varsinaisia seksinukkeja, mutta niillä on...» Hän katsoi puhelintaan ja luki ääneen: »...realistisuutta tavoitteleva länsimainen ulkomuoto, ja niiden kohderyhmänä ovat pääasiassa aikuiset.» Hän laski puhelimen takaisin pöydälle. »Joten ero on teoreettinen. Koska tällaiset nukket eivät ole lain mukaan sallittuja Norjassa, sen täytyy olla salakuljetettu.»

»Anteeksi», Witt sanoi. »Jos kukaan ei vastusta, sanon että hyi helvetti.»

»Eli tämä on vain jokin pikkupoikien kolttonen?» Katrine nyökytti päätään tv-ruutua kohti.

Oleg kohautti harteitaan. Katrine käänsi katseensa Harryyn. Harry kohottautui hieman lähes makaavasta asennostaan. »No. Kun miettii nukkejen hintaa ja sitä, että niiden omistaminen on laitonta, en kutsuisi tätä pelkäksi poikien kolttoseksi.»

»No miksi sitten? Onko videon tehnyt joku, joka on inspiroitunut murhista ja halunnut tuoda hommaan vähän lisäjännitystä?»

»Videon lataaminen nettiin kaikkien nähtäville antaa henkilökoh- taista tyydytystä ja lisäksi tuo rahaa», Witt sanoi. »Uskoisin, että teki- jät saattavat hyvinkin astua esiin, kunhan pöly on laskeutunut. Sitten he julkaisevat videon uudestaan taideteoksena, omalla nimellään, ja kuittaavat itselleen mainostulot.»

»Anteeksi», Oleg keskeytti puhelimen taas kädessään. »FaceTime- puhelu Eddy Jonassonilta. Hän oli jo matkalla Hauktjerniin paikan tunnustaneen miehen kanssa, kun meille selvisi, että tyttö onkin vain nukke. Halutaanko...?»

»Kyllä, pane hänet näkymään monitorissa», Katrine sanoi.

Oleg vastasi, ja kun hän oli naputellut hetken puhelintaan ja kaukosäädintä, Eddyn kasvot ilmestyivät tv-ruutuun. He tunnistivat videon kuvauspaikan taustalta välittömästi. Vihreään toppatakkiin pukeutunut henkilö eli varmaankin mies, joka oli soittanut vihje- puhelimeen, heilautti kättään vaivaantuneen näköisenä.

»Okei, tässä se nyt on», tekninen rikostutkija sanoi. Hän kiersi hangella olevaa patjaa, ja nyt kun hän kuvasi nukkea joka kulmasta, kaikille oli heti paljon selvempää, ettei se ollut oikea ihminen.

»Onko hangessa pelkästään sinun jalanjälkiäsi?» Harry tiedusteli kuuluvalla äänellä.

»On, mutta se ei ole mikään ihme», Eddy sanoi. »Paikallisen asiantuntijan mukaan täällä satoi lunta viime yönä.»

»Mm. Voitko kääntää kameraa niin, että me näemme ilmapallon?»

Tv-ruutuun ilmestyi sininen ilmapallo. Nyt kun sitä kuvattiin vastakkaiselta puolelta, he erottivat sen kyljessä ison, valkoisen M-kirjaimen.

»Tarvitsetteko vielä muuta?» Eddy kysyi.

»Eiköhän tuo riitä», sanoi Katrine. »Kiitos.»

»Julistammeko siis, että tapaus on selvitetty ja tutkinta lopetettu?» Eddy tiedusteli ruotsin ja norjan sekoituksellaan.

»Kyllä», Katrine sanoi.

»Kyllä», Oleg yhtyi vastaukseen.

»Ei», sanoi Harry irrottamatta katsettaan sinisestä ilmapallosta.

Muut kääntyivät katsomaan häntä.

Katrine huokaisi alistuneesti. »Harry, meillä on niin paljon teke- mistä jo valmiiksi, ettemme ehdi juosta sammuttamassa joka ikistä...»

»Se on hän», Harry keskeytti. »Mies, jota me etsimme. Tai siis korjaan: jota te etsitte. Eddy, voitko eristää alueen ja tutkia sen tiimisi kanssa aivan kuten tutkisitte minkä tahansa rikospaikan?»

30

KATRINE EI OLISI SIETÄNYT vastaavaa keneltäkään muulta.

Korostettuaan juuri, että tapaus oli luonnollisesti heidän vastuulleen eikä hänen, Harry oli heti seuraavassa lauseessa antanut käskyn täysimittaiseen rikospaikkatutkintaan.

Syy oli yksinkertainen. Aikaa oli ehtinyt vierähtää, mutta päämäärätietoisena johtajana Katrine nautti nykyään niin suurta kunnioitusta, ettei hänen tarvinnut korostaa reviiriään. Varsinkaan rikostutkijalle, joka oli ratkaissut enemmän vakavia henkirikoksia kuin yksikään muu heidän osastonsa historiassa.

»Hän on peittänyt kaikki jalanjälkensä lumihangesta», Harry sanoi. »Hetken päästä Eddy soittaa ja kertoo, ettei paikalta tai sen läheisyydestä ole löytynyt muutakaan varteenotettavaa näyttöä.»

»Mistä tiedät?» Oleg kysyi.

»Siitä, että heliumpallo pysyy leijuvana pakkasessa paljon vähemmän aikaa. Se jaksaa leijua korkeintaan neljästä viiteen tuntia. Toisin sanoen video on kuvattu öisen lumisateen jälkeen ja hangessa olisi ollut jälkiä, ellei tekijä olisi peittänyt niitä.»

»Selvä», sanoi Katrine. »Mutta se ei todista, että hän olisi murhaaja, vaan tarkoittaa vain, että hän ei halua jäädä poliisin haaviin.»

»Ja tulla syytetyksi mistä? Hän tietää, että emme alkaisi tutkia jotain yksittäistä nukkevideota, elleimme näkisi siinä yhteyttä aiemmin tapahtuneisiin henkirikoksiin.»

»Mutta miksi hän pelkäisi meidän tekävän niin?» Witt kysyi. »Tai siis... teidän.»

»Siksi, että hän on itse antanut vihjeitä siitä, mitä meidän pitäisi nähdä», Harry sanoi.

Muut kolme katsoivat odottavasti Harrya, joka hieroi silmiään.

»Minulla on kaveri, jonka kanssa katsoin leffoja silloin kun olin nuori. Hän ihaili suuresti sen nimistä ohjaajaa kuin Fritz Lang. Me vuokrasimme kaikki Langin ohjaamat leffat. *Tri Mabuse. Metropolis.* Vanhoja mustavalkoelokuvia sotien väliseltä ajalta. Øystein pitää Langin pääteosta historian ensimmäisenä sarjamurhaajaelokuvana.»

Harry osoitti tv-ruutua, jonka pysäytyskuvassa näkyi sininen ilmapallo kyljessään valkoinen M-kirjain.

»Elokuvassa jahdataan sarjamurhaajaa, joka tappaa lapsia. Sokea ilmapallokauppias tunnistaa kadulla kävelevän miehen murhaajaksi, kun kuulee tämän viheltävän samaa melodiaa kuin hetkellä, jolloin samasta paikasta siepattiin lapsi. Säveltäjä on norjalainen.»

»'Vuorenkuninkaan luolassa', Oleg sanoi.

»Kuollut lapsi, ilmapallo ja Grieg voisivat vielä olla sattumaa. Mutta videolla on muutakin. Elokuvassa murhaaja ostaa tytölle ilmapallon, ja sokea kauppias maalaa kämmeneensä M-kirjaimen ja painaa sen miehen selkään, jotta poliisit tunnistaisivat murhaajan. Tytön murhaa ei näytetä, mutta elokuvassa näkyy puhelinlankaan sidottu ilmapallo. Kyseinen elokuva on nimeltään...» Harryn katse kiersi henkilöstä toiseen. »M. Video on rekonstruktio siitä.»

»Entä sitten?» Katrine kysyi.

»Myös John Dalen murha on rekonstruktio sarjamurhaaja-elokuvasta.»

»Olemme tähän saakka tutkineet sitä itsemurhana.»

»Mutta se on murha», Harry sanoi. »Ensinnäkin uhrista on porattu pauna lihaa. Toiseksi sain Johan Krohnilta tämän juuri tovi sitten. Kuvassa näkyy, mitä Dalen kassakaapin takaseinään on kirjoitettu.»

Harry laski puhelimen kädestään ja työnsi sen keskelle pöytää. Muut kumartuivat katsomaan.

»Greed?» Katrine luki. »Sanohan, onko se kirjoitettu verellä?»

»Kohtaus on elokuvasta *Seitsemän*», Oleg sanoi. »Siinä murhaaja kirjoittaa seinään GREED uhrinsa verellä.» Hän kosketti Harryn puhelimen näyttöä kahdella sormella ja zoomasi D-kirjaimeen, joka oli valunut aavistuksen vasemmasta reunasta. »Jos murhaaja on käyttänyt Dalen verta, verestä saattaa ehkä löytyä sormenjälkiä. Voin soittaa tekniikan paikalle.»

»Tee se», Katrine sanoi.

Oleg nousi ja poistui huoneesta käytävään.

Katrine risti käsivartensa rinnan päälle. »Entä muut kuoleman-tapaukset? Voisivatko nekin olla rekonstruktioita?»

»Birger Neslundin tapaus ei, se liittyy yksiselitteisesti rahaan ja velkojen perintään», Harry sanoi. »Mutta Felicia Henien tapausta meidän... tai siis teidän pitää tarkastella lähemmin. Prostituoitu nainen surmataan kapeakärkisellä teräaseella. Jokin Viiltäjä-Jackista kertova elokuva ehkä?»

»Okei.» Katrine nousi venytelläkseen selkäänsä. »Mutta noin villille teorialle näyttöä on toistaiseksi aika vähän, eikö sinustakin?»

»Joo», Harry sanoi.

»Mutta olet silti varma?»

Harry kohautti harteitaan. »Teillä on kaksi murhaa ilman teknisiä jälkiä, jotka viittaisivat syylliseen. Pelkästään se on niin harvinaista, että herää tarve etsiä yhdistäviä tekijöitä.»

»Ja yhdistävä tekijä on siis se, että murhaaja ottaa mallia sarjamurhaajaelokuvista?»

»Mm.»

Vastausta seuraavan hiljaisuuden aikana kaikki kuulivat, että Katrinen puhelin alkoi väristä. Hän katsoi näyttöä, pani kaiuttimen päälle ja laski puhelimen pöydälle.

»Niin, Eddy?»

»Tähän mennessä näyttää siltä, että tekijä on parhaansa mukaan hävittänyt kaikki johtolangat. Hangen pinnasta voisi päätellä, että hän on ehkä käyttänyt oksia jalanjälkiensä pyyhkimiseen. Mutta missään ei näy verta tai jälkiä kamppailusta tai muusta rikokseen viittaavasta. Tiimini on matkalla tänne. Pyydänpö heitä kääntymään vai haluatteko, että jatketaan hommia?»

Katrine pani silmät kiinni ja painoi päänsä käsivarret yhä ristissä.

»Haloo?» kuului Eddyn ääni.

»Kyllä», Katrine sanoi. »Jatkakaa. Tutkikaa alue aivan kuin kyseessä olisi rikospaikka.»

31

HILDE WITT JA HARRY kävelivät yhtä matkaa alas kuudennesta kerroksesta.

»Etkö sinäkään pidä hisseistä?» Witt kysyi heidän askeltensa kai-
kuessa porraskäytävässä.

»En.»

»Klaustrofobiaa?»

»Edeltäjäsi kutsui sitä yksittäiseksi traumaperäiseksi peloksi.»

»Mitä tapahtui?»

»Pitkä tarina. Mikä sinun syysi on?»

»Klaustrofobia. Siitä puheen ollen, kuinka olet viihtynyt uudessa
työssäsi vakuutusyhtiössä?»

Harry nauroi. »Katrineltako kuulit siitä? Irtisanouduin muutama
tunti sitten.»

»Oikeastiko? Eikö se olisi hyvä juhlanaihe? Sikäli kuin sinulla on
joku, kenen kanssa juhlia.»

Harry kääntyi ja näki ilkikurisen pilkahduksen naisen silmä-
kulmassa. Se herätti hänen sisällään jotain, varmaankin jotain säälit-
tävää, joten hän ei viitsinyt ryhtyä analysoimaan tunnetta tarkemmin.

»Enpä sanoisi», hän vastasi.

»Olet ehkä juhlinut elämässäsi jo riittävästi?»

Harry katsoi naista uudestaan. Hemmetin päälleikävyä asenne.

»Anteeksi», Witt sanoi. »Ammattitauti olisi hyvä puolustus,
mutta minä vain olen tällainen. Ei minkäänlaista filteriä.»

He kulkivat ala-aulan vastaanottotiskin ohi. Harry piteli naiselle auki paksua ovisilmällä varustettua metalliovea.

»Herrasmies, niinkö?» Witt sanoi, kun he seisoivat rinnakkain ulkona tuulisessa pakkassäässä. Päivä oli alkanut jo hämärtyä.

»En varsinaisesti», Harry vastasi. »Mutta tuo ovi on painava. Se avautui automaattisesti vielä silloin, kun minä olin töissä täällä.»

»Minusta on vain kiva, että pitää työntää vähän. Eikö sinusta?»

»Mm.» Harry kaivoi tupakat taskustaan.

»Hrr», Witt sanoi ja sulki toppatakkinsa vetoketjun. »Onko sinulla autoa?»

»On, mutta se ei toimi.»

»Minä voin heittää sinut. Mihin olet menossa?»

»Kiitos tarjouksesta, mutta sinne ei ole pitkä kävelymatka.»

»Minne siis?»

»Tuosta vain Grünerløkkan poikki.»

»Olen menossa samaan suuntaan. Pane se tupakka pois ja tule.»

Witt istui ratin takana jäykkänä ja eteenpäin nojaten ja ohjasi autoaan liikenteessä. Hän oli pannut päähänsä silmälasit, jotka näyttivät koomisen vanhanaikaisilta nuorilla kasvoilla.

»Kyllä», hän sanoi ikään kuin vastaukseksi johonkin, mitä Harry ei ajatellut. »Poden myös lievää vehofobiaa. Eli autolla ajamisen pelkoa. Mutta uskon altistushoitoon.»

»Ai?»

»Jotkut yllättyvät siitä, että psykologeillakin on psyykkisiä ongelmia. Samoin kuin heitä ihmetyttää, jos onkologi sairastuu syöpään.»

»Mutta se on väärin toimittu, niinkö?»

»Ainakin silloin kun puhutaan psykologeista. Psykologeissa on keskimääräistä enemmän niitä, jotka sairastavat masennusta, ahdistusta ja uupumusta. Moni opiskelee psykologiksi juuri selvittääkseen omat ongelmansa.»

»Mm. Oletko sinä selvittänyt omat ongelmasi?»

»En vielä.» Witt hymyili tuulilasista heijastuvalle peilikuvalleen.
»Entä itse? Joko sinä olet selvillä?»

»Mistä?»

»Siitä, aiotko vastata myöntävästi sitten kun saat tarjouksen?»

»En taida nyt ihan pysyä kärryillä.»

»Tilanne vaikuttaa siltä, että Bratt aikoo seuraavaksi pyytää sinua apuun.»

»Veikkaatko niin?»

»Olen varma. Ensimmäisessä haastattelussani silloin, kun hain tähän konsulttihommaan, Bratt oli pyytänyt minua valmistautumaan ennakolta kolmeen fiktiiviseen murhatapaukseen. Paitsi että ne eivät olleet fiktiivisiä – niistä oli vain muutettu nimet ja päivämäärät.»

»Mistä tiesit?»

»Muistin ne.»

»Muistit?»

»Isä oli ollut mukana selvittelemässä jokaista niistä.»

»Miten niin mukana? Rikostutkijanako?»

»Niin.»

»Hetkinen. Witt. Oletko sinä Harald Wittin tytär?»

»Olen.»

Harry katsoi naista uudestaan.

»Näytänkö isältäni?»

»No», Harry sanoi. Hän ei havainnut yhdennäköisyyttä mutta piti silti yhä katseensa naisessa. »Ehkä vähän. Hän oli yksi henkirikos-osaston veteraaneista siinä vaiheessa, kun minä tulin taloon nuorena keltanokkana.»

»Tiedän. Hän puhui sinusta paljon.»

»Mm.» Harry käänsi katseensa pois. »Ei varmaankaan mitään hyvää.»

»Sekä että. Hän sanoi, että olit rikostutkijana lahjakkaampi kuin kukaan muu, jopa lahjakkaampi kuin hän itse. Mutta ennusti, ettet hänen laillaan koskaan etenisi kovin ylös hierarkiassa. Isä ei pitänyt

melua itsestään. Hän kulki niin hiljaa, että ihmiset unohtivat hänet. Sinä taas melusit ja paiskoit ovia. Olit kuulemma *enfant terrible*, jonka kanssa oli helvetillistä tehdä töitä ja jota esimiehet sietivät vain siksi, että ratkaisit niin paljon rikoksia. Olin isän tyttö ja kuuntelin hänen murhajuttujaan, ja nuorena tyttönä näin luonnollisesti päiväunia, joissa seikkaili Harry Hole. Sitten olit yhtäkkiä kaikissa lehdistä sen Australia-keissin takia. Komeilit nuorena, pitkänä ja vaaleana norjalaispoliisina, joka oli matkannut toiselle puolelle maapalloa ja napannut sarjamurhaajan. Et näyttänyt ihan siltä kuin olin kuvitellut, mutta leikkasin kuvasi lehdestä ja teippasin sen huoneeni seinälle. Justin Timberlaken ja Nick Carterin väliin.»

Harry pudisteli päätään epäuskoisena, ja Hilde Witt nauroi makeasti.

»En tietenkään paljastanut sitä haastattelussa, mutta isän ja sinun ansiosta tiesin kaikki oikeat vastaukset.»

»Eli fuskasit.»

»Jep. Vain varmistaakseni, että asiat menisivät parhain päin kaikkien kannalta. Että tehtävään valittaisiin pätevin hakija. Voin tunnus-
taa nyt kun minulla on track record, joka todistaa sen.»

Harry hymyili.

»Pointtini on», Witt jatkoi, »että kaksi kolmesta ennakkotehtävä-
tapauksesta muistutti tämänhetkistä sikäli, että niissäkin saattoi olla
kyse sarjamurhasta.»

»Ne annettiin sinulle kaiketi siksi, että juuri sellaisissa psyko-
logi tyypillisesti kutsutaan mukaan tiimiin.» Harry osoitti. »Tuosta
oikealle.»

»Aivan. Mutta jos olet oikeassa ja nytkin etsitään sarjamurhaajaa,
haluan olla mukana. Alusta asti.»

»Mm. Pidän asenteestasi, mutta sarjamurhaajat ovat erittäin
harvinaisia.»

»Totta kai minä sen tiedän! Mutta jos nyt etsitään sarjamurhaajaa,
olet koko poliisilaitoksessa ainoa, jolla on asiantuntemusta. Sen takia

Bratt soittaa sinulle heti kun on saanut luvan esihenkilöiltään. Ja kun niin käy, sinun pitää sanoa, että haluat minut mukaan saman tien.»

»Asia ymmärretty. Jään pois tässä.»

»Pois autosta vai pois yhteistyöstä?»

Harry nauroi taas ja osoitti tien vasemmalla puolella olevaa kerrostaloa. Witt pysäytti auton jalkakäytävän reunaan, nojautui eteenpäin ja tähyili ylös. »Monesko kerros?»

»Seitsemästoista.»

»Ja kävelet koko matkan?»

»Jep.»

Hilde Witt riisui silmälasinsa ja kääntyi Harryn puoleen. »Hyvä. Jos haluamme puhua tästä lisää nyt, ehdotan kisaa: kuka eka ylhäällä.»

Harryn läpi kulki sykäys. Hänestä näytti kuin Hilde Wittin silmät olisivat hehkuneet sinisinä. Huulten puna tummeni ja ne raottuivat ikään kuin nainen olisi aikonut sanoa jotain.

Muttei sanonut. Odotti vain hänen vastaustaan.

Harry hymyili. Hän selvitti kurkkuaan ja pudisti sitten päätään. »Puhu Olegin kanssa, tämä ei ole minun keissini.»

Myös Witt pudisti päätään. »Jos tämä on sitä miltä näyttää, Bratt ei anna juttua aloittelijan vastuulle.»

»No puhu sen kanssa, jonka Bratt nimeää tutkinnanjohtajaksi.» Harry avasi oven. »Kiitos kyydistä.»

»I'll be back.»

»Siinä tapauksessa tapaamisiin.»

Harry jäi seisomaan, napautti tupakan askista ja katseli mietteissään Sageneen päin ajavan Škodan perään.

Hänellä oli imarreltu olo. Ei siksi, että joku poikabändejä fanittava nuori tyttö oli leikannut hänen kuvansa lehdestä, vaan koska aikuisversio samasta työstä oli yrittänyt tehdä vaikutuksen häneen kertomalla siitä. Ok, voi olla että kovan yrittämisen syynä oli vain se, että Witt kuvitteli pääsevänsä hänen avullaan osaksi tutkintatiimiä.

Mutta käytännössä Witthän oli tiimissä jo, joten miksi moinen liki aggressiivinen hurmausmoodi? Harryn kokemuksen mukaan Hilde Wittin kaltaiset viehättävät naiset eivät yleensä ponnistelleet niin paljon saadakseen haluamansa, koska heidän ei tarvinnut. Toisaalta hän oli tuntenut naisen vasta alle tunnin, joten ehkä hän vain ylitulkitsi.

Auton kadotessa näkyvistä Ringnesin panimon kulmalla Harryn puhelin soi.

Hän katsoi näyttöä ja vastasi puhelimeen. »Kerro.»

Katrine huokaisi. »Älä vastaa noin, minähän olen sanonut!«

Harry imaisi valkoisen sytyttimen liekistä tulta savukkeeseensa.

»Qué pasa?«

»Voitko mahdollisesti harkita, että tulisit puoleksi vuodeksi töihin henkirikososastolle?«

32

THEA RUUD JÄHMETTYI SÄNGYSSÄÄN, kun hotellihuoneen oveen koputettiin.

»Relaa, Marion.» Christian Boeng venytteli Thean vieressä. »Se ei ole sinun ohjaajasi. Tilasin meille samppanjaa huoneeseen tunti sitten, kun kuljin vastaanottotiskin ohi.»

»Voitko lakata kutsumasta minua Marioniksi?»

Oveen koputettiin uudestaan.

»Kiitos, jätä se vain siihen!» Christian Boengin ääni kajahti niin sointuvana ja matalana, että Theaa puistatti. Hän tiesi, että mies oli oppinut puhetekniikan teatterikorkeakoulussa. Hän itse ei ollut käynyt kyseistä koulua eikä mitään muutakaan näyttelijäkoulua sen puoleen, mistä syystä häntä kutsuttiin amatööriksi. Tai »amatööriksi, jolla on kiinnostavat kasvot», kuten eräs naispuolinen kollega oli kuvaillut niin viattomaan sävyyn, että piikkiä olisi voinut luulla tahattomaksi. Hänhän ei voinut tietää, että Thea oli saanut ensimmäiset elokuvaroolinsa jo lapsena.

Thea katseli Christian Boengia arvioivasti miehen kävellessä alastomana ovelle. Kuusikymmentäkaksivuotiaaksi Christian näytti yhä uskomattoman hyvältä. Lisäksi hän tuntui monien näyttelijöiden tavoin olevan rajattoman estoton ja itsevarma ulkonäöstään. Näyttelijöillä oli taito tehdä itsensä viehättäviksi vain sillä, miten he liikkuivat ja esiintyivät – he olivat itseoikeutettuja adoniksia ja seksisymboleja täysin riippumatta siitä, olivatko he todellisuudessa komeita vai eivät.

Toisin kuin Anton Wam, joka *oli* komea mies muttei kyennyt peittämään sitä, että häpesi omaa treenaamatonta ja lievästi plösähtänyttä krooppaansa. Siinä missä Christian Boeng näytti itsevarmuutensa ansiosta komeammalta, Anton käytti älykkyyttään ja valtaansa esiinliinana, jolla hän peitteli alastonta ruumistaan.

Täysin päinvastoin kuin Christian, joka avasi oven ilman rihmankiertämää piittaamatta siitä, että tarjoilija saattaisi yhä seisoa käytävässä, ja palasi takaisin huuruava metallinen viilennysastia jäistä töröttävine pulloineen strategisesti juuri oikealla korkeudella.

Thea rakasti Christian Boengin avokätistä bravuuria ja kainostelumatonta itserakkautta.

Ja hän ihaili Anton Wamin älykkyyttä, herkkyyttä, mielikuvitusta ja neuroottista narsismia.

Thea pani Christiania ilman minkäänlaisia taka-ajatuksia.

Ja Antonia myös.

Hän ei todellakaan ollut lähettänyt Anton Wamille mitään ADP-koodilla varustettua potrettia, kuten Christian oli vitsailut poliiseille, vaikka hyvin tiesi miehen viittanneen vitsillä juuri häneen.

Niin tai näin, olisiko hän pannut Antonia, jos Anton ei olisi ollut ohjaaja ja siten päättämässä, millaisia rooleja hän sai? Anton oli huomaavainen rakastaja, mutta silti: luultavasti ei. Kun hän oli kerran Tukholmassa kertonut yhdelle ruotsalaiselle näyttelijäystävälleen *ménage à trois* -säädestään, ystävä oli vihaisena huomauttanut, että Thea ei ilmeisesti itsekään tajunnut miten häntä hyväksikäytettiin kieroutuneessa valtasuhteessa ja että hänen pitäisi tehdä ilmoitus kummastakin miehestä. Että hänen pitäisi kokea se velvollisuudekseen ajatellen kaikkia nuorempia naiskollegoita. Thea sanoi, ettei hän hahmottanut miten Christianin kaltainen ikääntynyt ja parhaat päivänsä nähnyt näyttelijä voisi vaikuttaa hänenlaistensa nuorten ja kovassa nosteessa olevien naisnäyttelijöiden uraan. Ja mitä Antoniin tuli, hänestä tuntui suoraan sanottuna siltä kuin hän olisi hyödyntänyt nuoruuttaan ja kauneuttaan ja manipuloinut

tämän tekemään huonompia elokuvia kuin tämä olisi tehnyt parempien näyttelijöiden kanssa. Kun ystävä – nykyisin entinen ystävä – oli haukkunut Theaa tyhmäksi ja aivopestyksi, Thea oli kiittänyt todettuaan, että ystävä ilmeisesti kuitenkin oli sitä mieltä, että hänellä oli aivot.

Christian vetäisi peiton hänen päältään, avasi pullon ja ruiskutti samppanjaa hänen rinnoilleen.

»Okei», hän nauroi. »Vaikka ei tämä näin ole ihan sama.»

»Sori, mutta kuten sanoin: panin aamulla vaimoa eikä minusta irtoa enempää.»

»Olisit voinut säästää jotain minullekin.» Hän sanoi sen hymyillen ja huolettomasti, jotta mies ei huomaisi miten kommentti loukkasi. Varsinkin toistettuna vielä uudelleen. Voisivat he kai edes esittää paria niinä lyhyinä hetkinä, jotka he saivat viettää kahden kesken. Mutta paradoksaalisesti teeskentely tuntui olevan Christianin kaltaisille ammattinäyttelijöille elävässä elämässä erittäin hankalaa.

»Vaimo menee edelle», Christian sanoi. »Aivan kuten sinulla ohjaaja menee minun edelleni.» Hän kaatoi samppanjaa kahteen lasiin, ojensi toisen niistä sängyssä makaavalle Thealle ja kävi itsekin pitkäkseen.

»Oletko sinä mustasukkainen?» Thea kysyi ja joi. Hän oli ker-tonut Antonista jonkin aikaa sitten toivoen, että se tasapainottaisi heidän suhdettaan, kun Christian ei ollut ainoa, jolla oli myös toinen syli johon käpertyä.

»En, herran tähden, olenhan jo sanonut. Kippis! Haluan vain tietää, olenko parempi rakastaja kuin hän.»

Thea joi vastaamatta.

»No, olenko?»

Thea oli pohtivinaan. »Olenko minä parempi kuin se, jonka kanssa olet naimisissa?»

Hän näki, kuinka Christian yritti hymyillä. Voi hitto, että näyttelijät ovatkin huonoja näyttelijöitä!

»Teitä ei voi verrata», mies vastasi. »Sinä olet kuin raikas mansikka. Kun taas hän on pikemminkin...»

Thea odotti jatkoa kauhulla, sillä hän tiesi, ettei se voisi olla mitään hyvää. Niinpä hän kiiruhti keskeyttämään ja sanomaan ensin.

»Tietääkseni sinä ja Anton olette tunteneet toisenne teinistä asti. Minkä takia kutsut häntä järjestään 'ohjaajaksi'?»

»Kutsun vai?»

»Ehkä et halua sanoa hänen nimeään, koska silloin tuntuisi, että hän on kanssamme samassa huoneessa.»

»Ehkä», Christian sanoi ja otti siemauksen lasistaan. »En ole ajatellut asiaa.»

On paljonkin asioita, joita et ole ajatellut, sinä senkin komistus, Thea ajatteli.

»Tietääkö hän meistä?» Christian kysyi.

»Ei tietenkään.»

»En tarkoita, että sinä olisit kertonut hänelle, mutta suhteemme on jatkunut sen verran pitkään, että onhan hän voinut päätellä jotain.»

»Oletko huolissasi siitä?»

»En nyt kovin. Esiinnyn niin monessa kohtaauksessa, ettei hänellä ole varaa potkaista minua pihalle. Mutta olisi toki mukavaa, että hän yrittäisi valita otokset, joissa näytän mahdollisimman hyvältä.»

Thea empi. »Ok, Anton itse asiassa sanoi minulle tänään, että hän ei luota sinuun. En kysynyt, mitä hän tarkoitti sillä, mutta hän on saattanut huomata, että katsot minua tavalla, josta hän ei pidä. Vaikka sinä et ole mustasukkainen, voi olla, että hän on.»

»Se, ettet kysynyt, mitä hän tarkoitti, varmaan vain lisäsi hänen epäluuloisuuttaan.»

»Minusta me emme ole antaneet hänelle syytä epäillä mitään, joten mikähän häntä oikein nyppii? Ettekö te olleet aikoinaan parhaita kavereita?»

»*Olimme*, rakkaani. Silloin kun ohjaaja oli nuori ja kuunteli yhä neuvoja kokeneemmilta.»

»Olen aika varma, että tässä on jotain muutakin. Sinähän tiedät, että Anton ei olisi halunnut sinua Haakonin rooliin? Että tuottaja runnoi tahtonsa läpi, koska olet niin saman näköinen kuin kuningas?»

Thea tuns Christianin säpsähtävän. »Mistä sinä tuon olet kuullut?»

»Kidalta.»

Christian huokaisi. »Ohjaajasi ja minä, me...» Hän jätti lauseen kesken katsoen lasiaan. Sitten hän kohotti sen Theaa kohti. »Unohda, keskitytään mieluummin...»

»Eikä kun jatka», Thea komensi.

»No siis meillä oli pieni... yhteentörmäys kauan sitten. Se oli varmaan isompi juttu hänelle kuin minulle.»

»Ai?»

»Felicia Henie.»

»Kilpailittekö te Antonin kanssa Feliciasta?»

Christian kohotti kulmiaan. Theaa ärsytti, että mies edelleenkin hämmästyti huomattessaan, että hän tajusi asioita vaikkei niitä väännetty hänelle rautalangasta.

»Anton kilpaili», Christian sanoi. »Muutkin yrittivät, mutta Felicia oli kiinnostunut vain minusta. Tuntuu ehkä vaikealta kuvitella, mutta olin silloin vielä komeampi kuin nyt.»

Christian väläytti rivin kellastuneita hampaita. Toinen seikka, joka Theaa ärsytti, oli se, että hän oli niin lätkässä Christianiin.

»Ketkä muut yrittivät?» hän kysyi.

»Jaa-a, kuka ei olisi yrittänyt? Me kaikki Pinewood-jengiläiset. Tim. Eversti. Robert Brandt omalla friikkityylillään. Jopa Tšerno, vaikka hän oli vasta kaksitoistavuotias.»

»Todellako?» Thea yritti kuvitella kuvaaja Klaus Isaksenia alias Tšernoa pitkissä tummissa kiharoissaan kaksitoistavuotiaana pojan-koltiaisena. »Käyttikö hän silloinkin aina shortseja?»

»Ympäri vuoden», Christian vahvisti. »Minkä lisäksi hän änkytti.»

»Miksi teillä oli jengissänne joku kaksitoistavuotias?»

»Sanopa se. Nappasimme hänet itse teosta, kun hän yritti murtautua bunkkeriimme. Tuntuu ehkä vaikealta kuvitella, mutta Tšerno oli siihen aikaan orpo ja nälkiintynyt katulapsi, jonka jotkut vanhemmat pojat olivat lähettäneet varastamaan kuvauslaitteitamme, koska hän oli rikosoikeudellisesti alaikäinen. Robert suostutteli meidät ottamaan pojan siipiemme suojiin, koska hän kuulemma samastui tähän. Niin me värväsimme Tšernon juoksupojaksi. Hän kävi ostamassa röökkiä. Tiskasi, siivosi, keitti kahvia. Näytteli pikkurooleja, toimi äänittäjänä, piteli klaffitaulua. Hän käytännössä asui Pinewoodissa ja oppi ammattinsa tekemällä.»

»Olittepa te kilttejä.»

»En nyt sanoisi. Oli melko varmasti meidän syytämme, että Tšerno alkoi änkyttää.»

»Ai miten niin?»

»Se on vanha juttu. Oli miten oli, hän ei änkytä enää.»

»Ei niin, ja hänestä kehittyi aivan loistava kuvaaja.»

»Totta.»

»Sanoit, että myös Robert Brandt oli kiinnostunut Feliciasta. Minulla on vahva fiilis, että hän on enemmän miehiin päin.»

»Ei pidä paikkaansa. Mutta Robert tykkää esittää homoa. Hänhän haaveili näyttelijänurasta.»

»Robert Brandtko? Eikö hänen unelma-ammattinsa ollut ohjaaja?»

»Oli, mutta hän kävi koekuvauksissa vuosia sitten. Se oli yhdysvaltalainen projekti, johon etsittiin tyyppiä näyttelemään amerikanorjalaista saarnaajaa. Rooiin haluttiin joku sopivan creepyltä näyttävä mies. Kun Robert tuli kotiin, hän kuulutti kovaan ääneen, että rooli oli käytännössä luvattu hänelle. Puhelua odotellessaan hän heittäytyi täysillä Stanislavskiksi. Hän opetti Yhdysvaltain etelävaltioiden murteen, alkoi käyttää lipereitä, saarnasi kaduilla ja teetätti itselleen jopa käyntikortin, jossa luki saarnaaja.» Christian nauroi makeasti. »Hän odottaa puhelua yhä vieläkin.»

»Älä naura», Thea sanoi. »Sehän on tosi surullista.»

»Se on elokuvaa», Christian sanoi. »Sillä nimellä sairautta kutsutaan. Ja me podemme sitä kaikki.»

»Mainitsit Timin. Kuka on Tim?»

Christian raapi poskeaan. »Hyvä kysymys, koska sitä moni muukin miettii. Häntähän ei ikinä näy kuvauspaikoilla. Eikä missään muuallakaan. Tim Kalander on vain pelkkä huhu. Kellarimies. Mutta lopulta kaikki elokuvat ovat hänen käsialaansa, vaikkei hän niistä kunniaa saakaan. Tai haukkuja.»

»Eli mitä hän siis tekee?»

»Hän leikkaa, rakkaani. Vaikka ohjaajat luulevat päättävänsä kaikesta, Timillä on käytännössä viimeinen sana siitä, kuinka paljon näkyvyyttä kenellekin suodaan. Kuvauspaikalla olen nähnyt hänet vain silloin, kun Felicia oli esiintymisvuorossa. Tim ilmestyi sinne aina. Selitteli, että kuvausaikataulussa oli aukkoja ja että hänen piti tarkistaa, että kaikki kohtaukset tulivat varmasti purkkiin.»

»Leikkaako hän myös nyt kuvattavan elokuvan?»

»Hän ei halunnut olla pääleikkaaja mutta suostui olemaan vastuussa lento- ja ilmataistelukohtauksista. Niissä on kaiken maailman erityistehosteita, VFX:ää ja muuta.»

»Miksi hän ei halunnut olla pääleikkaaja?»

»Hänellä oli kuulemma jokin toinen projekti.»

»Mikä?»

»Mitä lie omia säätöjä, hän ei suostunut paljastamaan tarkemmin. Saisimme kuulemma nähdä ennen pitkää.»

»Palataanko vähän taaksepäin? Eli sinä siis panit Feliciaa etkä päästänyt Antonia osingoille?»

Christian oli vastaamassa, kun hänet keskeytti pimeästä kajahtava puhelimen soittoääni.

»Jesus», hän sanoi. »Griegiä?»

»Grieg on Anton. Hän lupasi tulla hakemaan minut.»

»Milloin?»

»Tasan kahdeksalta», Thea sanoi.

»Herranen aika, olet hänen seksiorjansa.»

»Hän on minun seksiorjani. Samoin kuin sinäkin.»

Christian silitti Thean poskea. »Rakas, miten voit olla noin häpeilemättömän kevytkenkäinen?»

»Miten itse?»

»Minähän häpeän.»

»Niin, koska olet naimisissa. Mutta aiemmin sinkkuna olisit iloinut valloituksistasi ja pitänyt minua vain yhtenä monista petikaveista. Turha kiistää.»

»En kiistäkään, Marion.»

»En ole mikään Marion!»

»Oletpas, koska Marion on yksin minun.» Christian nousi ja alkoi pukeutua. »Älä kerro terveisiä.»

Thea kurottui vastaamaan jäähyväissuudelmaan, ja hänen sisällään läikähti lämpö, jonka hän yritti uskotella itselleen olevan muutakin kuin vain hänen omaa rakkauttaan. Hän oli päättänyt, että määräisi milloin suudelma loppuu, mutta tapansa mukaan Christian ehätti ensin.

Christianin lähdettyä Thea viestitti olevansa tulossa, meni ikkunaan ja katseli alhaalla levittäytyvää katuja sekä Antonin auton mustaa kattoja.

Hän näytteli vain muutamassa kohtauksessa, jotka olisi pienellä vaivalla voinut mahdollistaa pariin kuvauspäivään. Mutta Anton oli tahallaan hajauttanut ne aikatauluun siten että hän joutui käymään Oslossa monta kertaa ja he saivat viettää enemmän aikaa yhdessä. Hänellä ei ollut mitään sitä vastaan, koska hänelle maksettiin korvaus kuvauspäivistä eikä kohtauksista. Lisäksi Anton huolehti henkilökohtaisesti siitä, että hänet majoitettiin parempaan hotelliin kuin muut kauempaa tulevat näyttelijät. Vain kerran lapsena, kun hän oli matkustanut yhdessä äitinsä kanssa, he olivat joutuneet yöpymään Christianin isän omistamassa hostellissa, pahamaineisessa Boengin

pensionaatissa, jossa suihkut ja vessat olivat käytävällä. Hajautetuista kuvauspäivistä oli myös se hyöty, että Christianin oli helpompi tapailla häntä herättämättä epäilyksiä kotipuolessa.

Thea meni kylpyhuoneeseen ja pesi itsensä pesulapulla.

Antonin kanssa heillä oli kiinteä rutiini ajaa autolla Grefsenkol-lenille ja pysäköidä kapean pistotien päähän, missä he saattoivat puuhailla kenenkään häiritsemättä katsellen alas Oslon keskustaan. He eivät harrastaneet seksiä joka kerta, mutta hän huuhteli silti käsi-suihkulla alapäänsä Christianin jäljiltä.

»Näytit tänään päiväotoissa helvetin hyvältä», Anton sanoi ja vilkaisi peiliin, kun he istuivat autossa ja odottivat vihreää valoa.

Se oli Antonin vakiokommentti ikään kuin olisi ollut liian henkilökohtaista sanoa, että hän näytti hyvältä omana itsenään, tässä ja nyt. Eikä siinä mitään, olihan hänelle lopulta kuitenkin tärkeämpää näyttää hyvältä kamerassa.

»Kiitos», hän sanoi katsoen Spikersuppaksi kutsuttua oikeustalon ja kansallisteatterin välistä toriaukiota, jolta oltiin paraikaa korjaamassa pois joulumarkkinoiden myyntikojuja. Hän näki jonkin, luultavasti rotan, vilistävän kadun poikki.

»Kunpa kaikki voisivat olla niin kuin sinä», Anton huokaisi. »Yksi lentäjä, jolla ei ollut edes repliikkejä, kääntyi kameraan päin niin että puolet tuotantotiimistä näkyi heijastuksena hänen aurinkolaseistaan. Kuvaussihteeri tietysti huomasi sen vasta, kun olimme purkaneet lavasteet ja siirtyneet kuvaamaan seuraavaa kohtausta. Kyllästyttää ihan helvetisti joutua tekemään töitä amatöörien kanssa.»

»Vihreä valo», Thea ilmoitti.

Anton käänsi katseensa peilistä ja painoi kaasua. Asetuttuaan pakettiauton taakse hän katsoi taas narussa heiluvan lentokoneen pienoismallin yläpuolella olevaan peiliin.

»Mitä sinä oikein kyttää?»

»Musta Tesla on seurannut meitä jo jonkin aikaa.»

»Puolet tämän kaupungin autoista on mustia Tesloja. Ja loput ovat valkoisia.»

»Totta, mutta...»

»Mutta pelkää, että vaimosi on palkannut yksityisetsivän?»

»Häntä ei voisi vähempää kiinnostaa.»

»Miksi sitten olet noin huolissasi?»

Anton huokaisi. »Täytyykö minun jälleen kerran selittää se sinulle?»

»Ai joo, niitä *respect in the workplace* -juttuja taas.»

»Ei mitään *juttuja*, Thea, vaan raakaa todellisuutta juuri nyt.»

Juuri nyt, Thea ajatteli. Ikään kuin elokuvateollisuuden uudet säännöt, jotka suojelivat työntekijöitä – pääasiassa naisia – vallassa olevien hyväksikäytöltä, olisivat pelkkä ohimenevä ilmiö, vastaan hyökyvä aalto, jonka laantumista Antonin kaltaisten miesten pitäisi vain odottaa kärsivällisesti. Säännöt olivat epämääräiset, mutta ajatus oli suunnilleen se, että jos halusi harrastaa seksiä jonkun hierarkiassa alempana olevan kanssa, oli ensin kysyttävä kauniisti joltakulta ylempi-arvoiselta ja vasta sitten – mikäli lupa oli annettu – esitettävä asia hienovaraisella ja ei-loukkaavalla tavalla henkilölle, jota halusi panna.

»Tiedätkö, mitä tuottajat tekisivät minulle, jos heille selviäisi, mitä me kaksi puuhaamme keskenämme?» Anton kysyi pudistellen päätään synkästi ja verkkaisesti ikään kuin olisi yrittänyt selittää, millaisia vaikutuksia ilmastonmuutoksella tulee olemaan maapallolle.

»En olisi sinuna kovin huolissani.»

»Et vai?»

»He eivät saa tietää.»

»Se paljastuu heille hyvin äkkiä, jos me...»

»Tarkoitan, että he eivät *halua* tietää. Mitä luulet budjetille käyvän, jos ohjaaja joudutaan vaihtamaan uuteen kesken kuvausten? He luonnollisesti tietävät, että valtasuhteiltaan vinoutunut sekstailu tuotantotiimin jäsenten kesken on väistämätöntä, joten he asentavat tutkansa niin, että sellaisten kuin sinä ja minä on helppo pysytellä katveessa.»

»Oli miten oli, voisitko toistaa vielä, ettei kukaan tiedä meistä?»

»Kukaan-ei-tiedä-meistä, Anton-kulta.»

Anton Wam ei vastannut, mutta hänen alahuulensa lerpatti kuin lumikolan kauha. Tosinaan Thea mietti, häiritsikö Antonia tietää, että hän oli tätä fiksumpi. Sillä hän oletti miehen olevan ainakin riittävän fiksu ymmärtämään sen. Onneikkaasti heidän kummankin kannalta Antonin valta-asema takasi, ettei hänen fiksuutensa tuntunut miehestä liian uhkaavalta eikä hänestä liian kiusalliselta. Anton ei ollut pöntännyt ja raatanut päästäkseen sinne, missä oli nyt. Totta puhuen mies oli enemmän tai vähemmän ollut siellä jo valmiiksi syntyessään varakkaaseen ja apurahoja jakaviin ja nauttiviin piireihin kuuluvaan taiteilijaperheeseen. Hän oli saanut äidinmaidossa ohjeet, miten alalla kannatti luovia ja miten taiteellinen kunnianhimo sovitettiin yhteen kaupallisten arvojen kanssa. Hänessä oli itsevarmaa ylimielisyyttä kuten usein niissä, jotka pitävät jokaista onnistumista omana ansionaan ja jokaista epäonnistumista joko muiden syynä tai sitten puhtaasti huonona tuurina.

Lisäksi Anton Wam oli häikäilemätön. Siinä missä Christianin suurellisten ja itserakkaiden eleiden taakse kätkeytyi iso, huumorintajuinen pikkupoika, joka kykeni empatiaan ja tykkäsi miellyttää muita, Anton Wamilta puuttui tyystin kyky itseironiaan, vaikka hän osasikin käyttää ironiaa ympärillään olevien ihmisten nöyryyttämiseen ja alistamiseen. Eikä se jäänyt pelkkiin verbaalisiin sivalluksiin. Kaikki tiesivät tarinan siitä, kuinka hän oli ensimmäisenä kuvauspäivänä saanut jäähtynyttä kahvia, antanut potkut kahvin tuoneelle juoksupojalle ja myöhemmin kehuskellut sillä, miten teko oli loppukuvausten ajan pitänyt kaikki työntekijät varpaillaan.

Lyhyesti sanottuna Anton Wamissa tökki niin moni asia, ettei rooli silloin ja toinen tällöin ollut Thean mielestä missään nimessä kohtuuton korvaus paneskelusta. Hän pani peliin kaikki näyttelijänlahjansa esittäessään orgasmeja, ja niin kauan kuin ohjaaja pysyi tyytyväisenä, hän ei potenut morkkista eikä huonoa omaatuntoa.

»Nyt Teslaa ei enää näy», Anton sanoi vilkaistuaan taas peiliin.
»Ehkä se oli poliisi.»

»Olet kyllä söpö. Jos he epäilevät, että olet murhannut yhden naisnäyttelijän, jonka kanssa olet tehnyt töitä, luuletko että he antaisivat sinun kuskata minut autolla jonnekin teille tietymättömille?»

»No joo, ymmärrän», Anton äyskäisi ärsyyntyneenä. »Olen vain stressaantunut, ok? Kuvaukset ovat jäljessä aikataulusta ja... sitten tulevat poliisit, ja joltain häviää fokus.»

»Ai? Keneltä siis?»

»Monikin olisi voinut toivoa Dalen ja Felician kuolemaa. Jos ei nyt niin silloin, kun he pyörivät vielä mukana elokuvaporukoissa.»

He olivat jättäneet keskustan alapuolelleen ja ajaneet mäkeä ylös, ja jäistä, mutkaista tietä reunusti molemmin puolin tiheä metsä.

»Kerroitko tästä poliisille?» Thea kysyi.

»He eivät kysyneet. Tai en antanut heille tilaisuutta kysyä.»

»Koska... sinulla on joku tietty epäilty?»

»Ehkä.»

Anton kääntyi pistotielle.

»Kuka?»

»Enhän minä tiedä mitään. Enkä halua, että hermoilet mistään, kun olet stagella.»

Thea nyökkäsi. Anton kuului niihin porvarisluokan edustajiin, jotka olivat niin varmoja sosiaalisesta statuksestaan, että sekoittivat silloin tällöin slangia puheeseensa ja pukeutuivat kuin hipit. Se korosti, ettei heidän tarvinnut pinnistellä nousukkaiden tavoin, mutta ei kuitenkaan tehnyt heistä yhtään vapaampia vaan ainoastaan ripauksen hienostelevampia.

»Turhaan sinä siitä mitään paineita otat», Thea sanoi. »Siinä, että on huono näyttelijä, on se hyvä puoli, etteivät ulkoiset olosuhteet juuri vaikuta suoritukseen.»

»Et sinä ole *huono* näyttelijä, Thea. Älä sano noin, se tekee sinusta vain huonomman.»

»Olet sanonut, että näyttelijä ilman itseluottamusta on kuin jalkapalloilija ilman jalkoja.»

»Nimenomaan!»

»Ensinnäkään se ei ole totta. Toiseksi minulta ei puutu itseluottamusta vaan pelkkää lahjakkuutta. Kumpikin meistä tietää, mihin pystyn ja mihin en. Siksi annat minulle vain pieniä rooleja. Sopivan pieniä, jotta en pilaa mitään, mutta sen verran isoja, että saat itse pitää vähän hauskaa.»

»Mitä hittoa?» Anton tuhahti. »Väitätkö, että käytän sinua hyväkseni?»

»Totta kai käytät. Samoin kuin minä käytän sinua. Mutta se on ihan ok. Kuule, kello on aika paljon ja minua väsyttää. Joten jos meidän on tarkoitus panna, niin voidaanko tehdä se nyt?»

Thea näki aataminomenan seilaavan ylös ja alas ja tiesi tappaneensa mieheltä viimeisetkin seksihalut. Se oli myös tarkoitus, sillä hän ei ollut varma, oliko hän saanut pestyä Christianin kokonaan pois.

»En tuonut sinua tänne tänä iltana sitä varten», Anton sanoi.

Thean otsa kurtistui. Miehen äänensävy oli yhtäkkiä muuttunut.

»Ai et?» hän sanoi toivoen, ettei kuulostanut helpottuneelta.

»Emme tapaa kahden kesken enää tämän jälkeen», Anton jatkoi vieraalta kuulostavalla äänellä. Thea katsoi häntä ja mietti, yrittikö mies imitoida jotakuta, jota hän ei tunnistanut.

»Miksi?»

Anton hymyili. Paitsi ääni myös miehen koko olemus kasvoja myöten oli jollain lailla vieraan tuntuinen. Ikään kuin tämä olisi esittänyt jotain roolia. Tai – ajatus juolahti Thean mieleen vasta nyt – kerrankin ollut esittämättä muuta kuin oli.

»Koska minä tapan sinut», hän sanoi hiljaa.

Thea nauroi. »Hyvin vedetty. Mistä leffasta se oli?»

»Ei mistään. Olen pahoillani, mutta sinä oikeasti kuolet. Saat kuitenkin näytellä vielä viimeisen kohtauksen.» Anton vilkaisi peiliin. »Katso, tuolta tulee joku.»

Thea katsahti sivupeiliin. Totta, lumihanki hohti tähtikirkkaassa illassa niin valkoisena, että hän erotti hahmon, joka lähestyi autoa takaapäin sipsutellen pitkin renkaiden jättämiä uria. Olallaan jokin, mikä näytti kameralta. Arvio varmistui, kun kameraan syttyi valo.

»Kuka se on?»

Anton ei vastannut, istui vain katse tiukasti peilissä.

Thea mietti, että jos miestä pelotti tulla yllätetyksi autosta kahdestaan nuoren naisnäyttelijän kanssa, hän teki ihmeen vähän yrittääkseen päästä pälkähästä. Toisaalta heidän edessään oli vain pystysuora jyrkanne ja takanaan taas hahmo, joka tukki tien. Tai siis kääntyi nyt uralta sivuun ja käveli kuskin puolelle autoa. Sitten hän taivutti päätään niin, ettei iso käsivaralla pidetty kamera enää peittänyt sitä.

Ennen kuin kameran kirkas valo sokaisi Thean, hän ehti nähdä, että henkilöllä oli päässään musta huppu tai jonkinlainen kulmikas kangaspussi, joka peitti pään lisäksi myös rintakehän.

Pussiin oli piirretty jokin symboli.

Jokin oli nyt vialla ja pahasti, tyyppi ei ollut paparazzi, eikä kyseessä myöskään ollut mikään kollegojen tekemä käytännön pila. Mies – sillä kyllähän hahmon täytyi olla mies? – piirsi ilmaan ympyröitä vapaalla kädellään. Kädessä oli jotain.

»Mitä hän haluaa?» Thea sanoi. Kurkkua kuristi ja kuivasi. Hän oli pelosta jäykkänä.

»Että me veivaamme ikkunan auki», Anton vastasi rauhallisesti.

»Älä tee sitä!» Thea huusi.

Hän oli tunnistanut esineen, jota hahmo piteli kädessään. Se oli ampuma-ase.

»Ajetaan pois, Anton kiltti! Kaasua!»

33

»ELI SANOIT HÄNELLE 'KAASUA'?» toisti pitkä vaalea mies, jonka nimestä Thea Ruud oli kuullut vain alun.

Thea nyökkäsi ja pyyhki poskiltaan kyyneleitä, jotka olivat alkaneet taas valua. Vaikka he istuivat poliisiautossa ja lämmitin puhalsi täysillä, hän tärisi kietoutuneena naispoliisilta saamaansa vilttiin.

Ulkona – hälytysvalojen välkkyvässä sinisessä valossa – hän näki heijastinliiveihin pukeutuneiden miehen ja naisen tulevan pistotieltä kantaen paareja, jotka he työnsivät ambulanssiin.

»Mitä sitten tapahtui?» kysyi Harry-niminen poliisi. Mies istui matkustajanpuoleisella etupenkillä ja katsoi sieltä Theaa ja Thean vieressä istuvaa siviiliasuista naispoliisia.

»Anton käynnisti moottorin, ja silloin se... tyyppi hajotti sivuikkunan pistoolilla. Ja... ja...»

Thea hautasi kasvot käsiinsä. Yhtäkkiä päähän pälkähti absurdi, järjetön ajatus: nythän olisi ollut sopiva hetki kuvata hänen kauhulla odottamansa itkukohtaus, jossa hänelle tuotiin tieto lentäjän kuolemasta.

»Antonin pää oli minun ja pistoolin välissä, joten en nähnyt piipunsuuta ampumahetkellä», hän kertoi nikotellen. »Näin vain leimahtavan liekin ja sen jälkeen kuulin pamauksen... hirveän kovan pamauksen. Ja sitten...» Hän osoitti kasvojaan ja yläruumistaan, vaikka tekniset rikostutkijat olivat pyyhkineet pois veren ja kaiken muun, mitä hänen päälleen oli roiskunut. He olivat myös tutkineet hänen kätensä ja ottaneet hänen puseronsa sanomatta muuta kuin

että hän saisi sen myöhemmin takaisin. Ikään kuin hän aikoisi ikinä enää käyttää sitä.

»Mm. Henkilö siis ampui Anton Wamia ja juoksi pois heti sen jälkeen?»

»Niin. Tai sipsutti.»

»Sipsutti?»

»Samalla tavalla kuin... siinä joululaulussa. Sipi-sipsuttain.»

»Tarkoitatko, että hänen oli hankala pysyä pystyssä?» nainen kysyi.

»Joo.» Thea naurahti voimattomasti. »Tie oli melko jäinen. Sen takia varmaan näytti kuin hän olisi sipsuttanut. Hänellähän oli kamera, joten hän ei kai halunnut kaatua.»

»Mm. Eli hän ei siis ennen lähtöään poiminut maasta tai auton sisältä mitään, kuten patruunan hylsyä?»

»Ei.»

»Eikä hän tähdännyt pistoolilla sinua?»

»Ei.»

»Oliko sinulla missään vaiheessa tunnetta, että hän aikoi ampua sinutkin?»

»Oli tietysti. Anton oli juuri vähän aiemmin uhannut... että hän tappaisi minut.»

»Tarkoittiko hän sitä?»

Thea pudisti päätään. »En tiedä. Luulin, että hän vitsaili, mutta hän kiisti sen.»

»Luuletko siis, että Wam oli sopinut ampujan kanssa, että sinut tapettaisiin?»

»En, minä...» Thea hautasi jälleen kasvot käsiinsä. »En luule mitään, eihän siinä ole järjen hiventä, että Anton muka olisi halunnut minun kuolevan.»

»Miksi ampuja surmasi vain Wamin, mitä veikkaat?»

»Ehkä hän pelästyi ymmärtäessään, mitä oli tehnyt. Tai siten hänelle tuli kiire, jos hän vaikka ajatteli, että joku oli kuullut laukauksen.»

»Tuliko sinulle sellainen tunne?»

Thea koetti miettiä. »Ei oikeastaan.»

»Mm.» Etupenkillä istuva mies katsoi muistiinpanojaan. »Olet antanut meille tuntomerkit ja sanonut, ettet tunnistanut ampujaa. Vaikka olisitkin nähnyt hänet aiemmin, se ei ole ihme, kun ottaa huomioon, että hän oli naamioitunut ja käveli oudosti... sipsutti, niin kuin sanoit. Mutta onko mitään, edes pientä yksityiskohtaa, mikä saisi sinut ajattelemaan jotakuta tiettyä henkilöä? Kysyn tätä, koska alitajuntamme havaitsee usein asioita, jotka me torjumme, koska ne eivät sovi yhteen tuntemamme todellisuuden kanssa.»

Thea mietti jälleen. Ja pudisti päätään. »Ei», hän sanoi. »Ei yhtään mitään. Paitsi...»

»Niin?»

»Unohdin sanoa, mutta ampujan hupun alareunassa oli kuvio. Risti.»

»Risti?»

»Niin. Ympyrän sisällä oleva risti.»

»Ku Klux Klanin logoko?»

»Niin. Tai ei. Se on punainen, eikö olekin? Huppuun piirretty risti oli valkoinen. Siitä tuli vähän mieleen maalitaulu.»

Harry-niminen mies nyökkäsi Thealle ja katsoi naispoliisia, joka laski kätensä Thean olkapäälle.

»Me viemme sinut nyt kotiin, Thea. Olisi hyvä, jos joku voisi olla seuranasi tämän yön. Jos haluat keskustella psykologin kanssa, mitä suosittelen, niin voimme järjestää sen heti huomisaamuna.»

Etupenkillä istunut mies oli noussut autosta ja sytytti tupakkaa seisoen selin heihin. Kun täysvalkoisiin pukeutunut tekninen rikostutkija astui auton etulamppujen valokiilaan kävellessään Harryn luokse, Thealle tuli hahmosta mieleen enkeli.

»Kiitos», hän sanoi.

Katrine liittyi Harryn ja Eddy Jonassonin seuraan ja katsoi poliisi-autoa, joka lasketteli mutkaista tietä alaspäin Thea kyydissään. Hän huokaisi.

»Teittekö te mitään löytöjä, Eddy?»

Tekninen rikostutkija nyökkäsi. »Teimme sikäli, ettemme löytäneet mitään. Ei sormenjälkiä. Ei jalanjälkiä, koska ampuja kulki jäätä pitkin. Eikä myöskään hylsyä.»

»Koska ampuja käytti revolveria», Harry sanoi.

»Oletko varma?»

»Thea oli nähnyt sivuttaissuuntaisen liekin ja ampuja ei poiminut hylsyä mukaansa, joten olen.»

»Hyvä», Eddy sanoi. »Mutta ei mitäänkin on jotain. Meillä on tappaja, joka ei jätä jälkiä itsestään. Paitsi sellaisia, joita hän nimenomaan haluaa jättää.»

»Ok, eli uskomme siis, että tekijä on kaikissa tapauksissa sama», Katrine sanoi.

»Voimme varmaankin sanoa, että *tiedämme*, että tekijä on sama», Harry sanoi ja imi syvän henkosen.

»Koska?» kysyi Katrine, joka oli samaa mieltä mutta kaipasi perusteluja.

»Koska tilastot käytännössä sulkevat pois sen mahdollisuuden, että kolme toisilleen tuttua uhria saisi surmansa toisistaan riippumattomista syistä muutaman päivän sisällä», Harry sanoi. »Ja koska menetelmä on kaikissa tapauksissa sama.»

»Kumpaakaan kahdesta muusta ei ammuttu», Katrine sanoi.

»Anteeksi, väärä sanavalinta. Tarkoitin, että konteksti on sama: kohtausta jostain elokuvasta.»

»Niinkö?»

Harry tuijotti savukkeensa tulipäätä. »*Zodiac*. Fincheriä jälleen kerran. Elokuvassa jahdataan todellista 60-luvulla toiminutta sarjamurhaajaa, jota ei koskaan saatu kiinni. Samoin kuin nytkin elokuvan sarjamurhaaja iski uhriensa kimppuun syrjäisissä paikoissa, joissa

rakastavaiset parit usein muhinoivat autossa tai kävivät piknikillä. Hän käytti ampuma-asetta. Ja ainakin yhdessä tapauksessa hänellä oli päässään naamio, johon oli piirretty ympyrän sisällä oleva valkoinen risti.»

»Hyvä, tiedämme siis sen», Katrine sanoi. »Seuraava kysymys on, olemmeko oppineet tekijästä mitään uutta.»

»Jaa-a», Harry sanoi. »Hän on mies. Eikä välttämättä kovin nuori.»

»Mistä päätellen?»

»Voin olla väärässä, mutta kuvittelisin, että nuoret miehet eivät tee kädellä veivausliikettä, kun he kehottavat jotakuta avaamaan autonikkunan.»

»Asia selvä», sanoi Katrine. »Sekin on mielenkiintoista, että hän ei tapa eikä nähtävästi edes yritä tappaa toista autossa olevaa henkilöä. Vaikka kyseinen henkilö voi olla potentiaalisesti vaarallinen silminnäkijä.»

»Totta», Harry sanoi. »Uurit on valikoitu huolellisesti, ja niiden henki säästetään, jotka eivät kuulu joukkoon. Sen pitäisi kertoa meille jotain motiivista.»

»Rangaistus», sanoi Eddy.

Katrine ja Harry käänsivät katseensa häneen.

»Anteeksi, älkää minua kuunnelko, olen vain tekninen rikostutkija», hän sanoi hymyillen ja nosti kädet pystyyn.

»Mm. Kokonaisuutta mutkistaa kuitenkin se, että Thean mukaan Wam sanoi tappavansa hänet.»

»Sanoi vai?»

»Jep.»

»Hm. Pystyisimmekö ravistamaan hihasta jonkinlaisen teorian siitä, miten asiat voisivat liittyä toisiinsa?»

»Jaa-a. Oletetaan, että Wam oli maksanut tyyppille siitä, että tämä tappaisi hänen näyttelijäarakastajansa, josta voisi koitua ongelmia suhteen paljastuessa...»

»Oliko heillä suhde?»

»En tiedä, mutta kahville he olisivat yhtä hyvin voineet mennä jonnekin keskustaan kuin tänne piiloon metsän keskelle.»

»Ymmärrän. Jatka.»

»Tappajalle on maksettu etukäteen, joten hän päättääkin ampua Wamin, koska pääsee samalla eroon ainoasta todistajasta, joka voisi ilmiantaa hänet.»

Katrine katsoi Harrya. »Tyylikästä. Uskotko tuohon itse?»

»En.»

»Mikset?»

»Koska ampuja on meidän etsimämme tyyppi. Hän toimii yksin, eikä häntä motivoi raha. Vaan se, että hän janoaa... mitä sanoitkaan äsken, Eddy?»

»Rangaistusta.»

»Rangaistusta?» Katrine toisti.

Eddy hieraisi kasvojaan. »Kuten jo sanoin, olen pelkkä tekninen rikostutkija, mutta tiedän, että Jumalaa kostonhimoisempi ei ole mikään muu kuin ihminen.»

34

HARRY SÄPSÄHTI HEREILLE. Hän oli nähnyt unta. Unessa hän ja Oleg olivat seisseet vastatusten, ja Olegin katse oli tihkunut raivoa ja vihaa. Lattialla heidän välissään oli ollut Rakelin eloton ruumis.

Harry kääntyi ja katsoi kelloa. Varttia yli viisi.

Ajatukset olivat valvottaneet häntä kahteen asti, minkä jälkeen unet olivat ottaneet vallan. Niistä hän muisti videon ja paareilla maanneet kroatat sekä – kesäillan oranssinhohtoisisessa valossa, taustalla Nick Caven »Into My Arms» – sen kuinka hän oli istunut autossa, jota ajavalla naisella oli vanhanaikaiset silmälasit. Hän oli ensin luullut naista Hilde Wittiksi, joka tämä ehkä olikin, mutta kun moottorin mörinä voimistui ja auto liirasi tyylikkäästi jäisen metsätien mutkassa, hän oli tunnistanut Sofie Gullstrandin. Sitten auto oli pysähtynyt, ja kun hän oli jälleen vilkaissut sivulleen, nainen oli ollut taas Hilde Witt.

Harry kelasi mielessään sekunteja autossa sen jälkeen, kun Witt oli ehdottanut, että he kisaisivat kumpi olisi ensimmäisenä ylhäällä. Tapaa, jolla nainen oli riisunut silmälasinsa ja kääntynyt häntä kohti. Ikään kuin valmistautuneena leikkiin, johon tiesi varmasti hänenkin haluavan osallistua. Ja miksei olisi tiennyt? Todennäköisesti nainen oli nähnyt hänen lävitseen jo heti ensi vilkaisulla. Paitsi lukenut hänen ajatuksensa myös ymmärtänyt sen, kuka hän pohjimmitaan oli. Tai oli ollut. Ennen Rakelia. Niinä vuosina, kun seurustelu naisten kanssa oli tarkoittanut molemminpuolista nautintoa ja

hyväksikäyttöä, täydellistä antautumista toinen toisilleen, kunnes aurinko laski ja kumpikin jatkoi omia teitään uuteen alkavaan päivään. Ennen kuin hän lopulta tapasi naisen, jonka luota ei halunnut lähteä koskaan.

Hän yritti nukahtaa uudelleen, mutta luovutti ja nousi sängystä. Kävi suihkussa, pukeutui. Poltti tupakan kuunnellen hiljaisuutta ympärillään. Satoi maiharit jalkaansa ja meni parvekkeelle.

Kaiteen reunalla – olohuoneesta lankeavassa valossa – erottuivat yhä uudenvuodenaattona jääneet likaiset kengänjäljet.

Oksennus oli nousta kurkkuun, kun hän tähysi kaiteen yli seitsemäntoista kerrosta alaspäin.

Montakaan päivää ei ollut kulunut, mutta silti tuntui kuin siitä olisi ikuisuus, ikään kuin joku vieras, täysin toinen ihminen olisi seisynyt kaiteella ja huojunut tuulella.

Oliko hän todella aikonut hypätä ja pelastunut viime hetkellä gongin sijaan trumpettisoolon ja tanssibändiriiffien kajahtaessa soimaan? Vai oliko hän vain halunnut seistä siinä vähän aikaa ja kuulostella, maistaa vapautta tietäen, että pakotie oli yhä olemassa?

Niin tai näin. Ainakaan hän ei halunnut sitä nyt.

Hän katsoi jälleen kelloa. Meni sisään, puki villakangastakin ylleen ja lähti ulos pimeille, autioille kaduille.

Pakkanen tunkeutui vaatteiden ja ihon läpi luihin ja ytimiin.

Asuessaan Los Angelesissa hän oli iloinnut siitä, ettei joutunut kokemaan Oslon helvetillistä alkutalvea ennen kuin vuono jäätyi ja pakkanen muuttui kuivemmaksi ja siedettävämmäksi. Mutta juuri tänään hän onnistui sivuuttamaan kylmyydentunteen ja koki sen sijaan oudolla tavalla puhkuvansa intoa. Ehkä siksi, että tämä oli kuin entisinä aikoina, kun hän oli lähtenyt kotoa kiireellä uppoutuakseen ainoaan työhön, johon hän oli koskaan kelvannut ja jonka hän oli tuntenut merkitykselliseksi. Hän muistutti itselleen, että pyyhkisi kengänjäljet parvekkeenkaiteesta, kunhan tulisi taas kotiin.

Koska Harrylta puuttui kulkulupa, hän joutui odottamaan vastaanottoaulassa, kunnes ensimmäinen henkirikososaston työntekijä saapui paikalle ja saattoi hänet ylös kuutoskerrokseen. Hänelle ei ollut myöskään osoitettu vielä omaa työpistettä, joten hän marssi Olegin pöydän luo ja istahti sen ääreen.

Hänen katseensa osui lehtiöön, joka oli pöydällä Helgaa ja lapsia esittävän valokuvan edessä. Päällimmäinen sivu oli täynnä suttua, jonka keskellä komeili iso ruusuilla, sydämillä ja koukeroilla koristeltu H-kirjain. H niin kuin Helga, oli Harryn ensimmäinen ajatus.

Seuraava oli H niin kuin heroiini.

Kolmas ajatus oli, että hänen olisi lopetettava pohdintansa ja lepuutettava aivojaan, tai muuten hän vain jatkaisi väärin johtopäätösten tekemistä.

Hän suuntasi kahvikoneen luo. Se oli uusi ja nähtävästi jauhoi pavut itse. Siitä huolimatta kahvi maistui samalta kuin aina ennenkin.

Hän meni istumaan neuvotteluhuoneeseen, mihin Katrine oli kutsunut kaikki aamupalaveriin tuntia tavallista aikaisemmin, jotta he ehtisivät valmistautua eilistä murhaa koskevaan lehdistötilaisuuteen. Kun hän selasi uutisia puhelimestaan, ihmisiä alkoi saapua huoneeseen ripotellen. Hän nyökkäsi ja ynähti tervehdyksen kaikille, jotka tunnisti. Oleg tuli istumaan hänen viereensä ja tukahdutti haukotuksen.

»Elämä pienten lasten isänä?»

»Ylityöt», Oleg kuittasi nopeasti.

»Kuinka pitkään olit töissä?»

»Puolille öin.»

Katrine – joka oli asettunut muiden eteen – katsoi kelloa ja pyysi viimeistä tulijaa sulkemaan oven perässään.

»Hyvää huomenta», hän aloitti. »Meillä on siis uusi murhatapaus, mutta meillä on myös yksi uusi jäsen tiimissämme. Pidemmittä puheitta: Harry Hole.»

Harry tervehti ironisella prinsessavilkutuksella niitä, jotka kääntyivät katsomaan häntä, mutta kukaan ei nauranut.

»Te saitte kaikki lähettämäni raportin viime yönä», Katrine jatkoi. »Oletan, että olette lukeneet sen, ja annan puheenvuoron suoraan Eddylle. Ole hyvä.»

Eddy Jonasson nousi. Häenkään ei näyttänyt kovin levänneeltä. Hän painoi kaukosäädintä, ja tv-ruutuun ilmestyi kuskin puolelta otettu kuva Anton Wamista. Leuka oli retkahtanut rintaa vasten, ja luodin sisäänmenoaukko erottui selvästi ohimossa.

»Ruudinsavusta päätellen laukaus ammuttiin lähietäisyydeltä suoraan ohimoa kohti. Koska kallo on ohimon kohdalta ohuempi ja luodin lentorata oli suora, se lävisti kallon ja upposi matkustajan puoleiseen oveen. Vieressä istunut henkilö välttyi osumalta, mikä saattoi johtua joko hyvästä tuurista tai siitä, ettei ampuja yrittänytkaan osua häneen. Oli miten oli, luoti on löydetty ja siitä on tutkittu kaliiberi ja rihlojen jättämät jäljet. Hyvä uutinen – jos niin voi sanoa – on se, että ampuja käytti 38-kaliiperista S&W-patruunaa, joka ei ole harvinainen mutta ei yleinenkään ja jota käytetään vanhoissa revolvereissa. Toisin sanoen mahdollisten asetyyppien määrä rajautuu hyvin pieneksi.»

»Mitkä tyypit jäävät jäljelle?» Siri Heimen kysyi.

»Nämä», Eddy sanoi ja painoi kaukosäädintä. Esiin ilmestyi kuusi mustavalkokuvaa erilaisista revolvereista.

»Ihan kuin jotain ikivanhaa museokamaa!» Skarre huusi.

»Kuten ne tavallaan ovatkin», Eddy sanoi. »Mutta muuhun teknologiaan verrattuna käsiaseissa on tapahtunut viimeisen sadan vuoden aikana vähemmän kehitystä kuin uskoisikaan. Niin, Harry?»

Harry laski alas sormen, jota oli pitänyt pystyssä. »Muistelen nähneeni ihan äskettäin jossain tuollaisen alarivin vasemmassa reunassa olevan revolverin. Minkä merkinen se on?»

»Webley Mk VI. Britannian armeijassa käytetty palvelusase toisen maailmansodan ajoilta.»

»Mm. Luuletko, että RAF:n lentäjät käyttivät tuollaisia?»

»En», Eddy sanoi. »*Tiedän*, että he käyttivät näitä. Puolustautumiseen, mikäli sattuivat putoamaan vihollislinjan väärälle puolelle.»

»Hyvä», Harry sanoi. »Koska siinä tapauksessa minulla on ehdotus, mistä meidän kannattaa ruveta etsimään surma-asetta.»

»Siinä tapauksessa minulla on *ehdotus*!» Katrine matki kulkiessaan käytävää pitkin Harryn rinnalla. »Mistä lähtien olet alkanut harrastaa noin diplomaattista kielenkäyttöä?»

»No, yritän mukautua ajan vaatimuksiin», Harry sanoi. »Pääasia, että viesti tulee selväksi.»

»Siis että meidän ystävällisesti, kiitos ja olkaa hyvä, kannattaisi aloittaa etsintä ehdottamastasi paikasta?»

»Siihen suuntaan. Kirjoititko raportin eilisiltana täällä vai kotona?»

»Täällä», Katrine vastasi. »Anoppi oli hoitamassa Gertiä, enkä halunnut herättää heitä.»

»Ymmärrän. Oliko Oleg myös töissä?»

»Ei, olin yksin. Miksi kysyt?»

»En mistään syystä», Harry sanoi. »Milloinkahan etsintälupa Filmparkeniin mahtaa olla tulossa?»

»Tämä tutkinta on ykkösprioriteettina kaikkialla, joten voisin olettaa, että tunnin sisällä.»

»Ok. Otan Olegin mukaan ja menen valvomaan etsintää.»

Katrine kohotti kulmiaan. »Tarkoitat tietysti, että *ehdotat*, että menet sinne Olegin kanssa?»

»Por supuesto.»

Katrine pysähtyi ja avasi oven. Työnsi kätensä oviaukosta sisään ja napsautti valot päälle. »Perillä ollaan. Sinun vanha työhuoneesi. Ole hyvä.»

Harry kiersi katseellaan mappien, paperipinojen, kynien ja muiden toimistotarvikkeiden täyttämiä hyllyjä, jotka peittivät miltei kaiken seinäpinta-alan ikkunattomassa, huonosti ilmastoidussa

huoneessa. Lattian linoleumipäällyste oli alkanut irrota ja käpristyä seinälistojen vierestä, tapetti oli haalistunut epätasaisesti riippuen siitä, mitä seinillä oli milloinkin riippunut, ja maali hilseili vanhojen naulanreikien ympäriltä.

Hän tunnisti pari naulanreikää. Sen, jossa oli riippunut kuva liian varhain joukosta poistuneista kollegoista, jolle hän oli antanut nimeksi »Dead Policemen's Society». Ja sen, jossa olleeseen naulaan hän oli heittänyt piponsa jokaisena talviaamuna seitsemänkymmenen prosentin osumatarkkuudella, ellei hänellä ollut päällä ryyppyputki.

Vasta nyt hän vihdoin ymmärsi, kuinka paljon hän oli kaivannut tätä. Ja että henkilö, joka oli uudenvuodenaattona seissyt parvekkeenkaiteella, oli ollut paitsi masentunut myös rationaalinen punnitessaan vastakkain elämän hyviä ja huonoja puolia. Ja että juuri tämä tässä, tämä työ, ei kuulunut huonoihin puoliin.

»Kirjoituspöytä ja laatikosto ovat tulossa», Katrine sanoi. »Siis mikäli haluat pitää tämän työhuoneenasi.»

»Tämä», Harry kuiskasi hengittäen sisäänpäin. »On kerrassaan täydellinen.»

Hien ja kostean villan haju tulvahti Katrine Brattin nenään, kun hän astui tasan kymmeneltä ovesta sisään poliisitalon uuteen mediahuoneeseen. Salamavalot räpsyivät, ja hän näki tähtiä verkkokalvollaan jo ennen kuin oli istahtanut puhujanpöydän ääreen mikrofonirivistön taakse. Viime vuosina tendenssinä oli ollut, että poliisin tiedotustilaisuuksiin oli saapunut toimittajia paikalle aina vain vähemmän. Vaikea sanoa, kuinka paljon se johtui mediatalojen henkilöstövähennyksistä ja kuinka paljon mahdollisuudesta etäosallistumiseen. Mutta tänään istumapaikat olivat täyttyneet viimeistä myöten ja moni joutui seisomaan.

Tiedotuspäällikkö Kedzierski, jolle oli ulkonäöllisistä syistä annettu lempinimeksi Dylan, toivotti kaikki tervetulleeksi. Hän luki ääneen lyhyen lehdistötiedotteen. Se sisälsi ainoastaan konkreettisia

faktoja henkirikoksista ja kuulosti niin kylmältä ja asialliselta, että Katrinea puistatti.

Sitten oli toimittajien vuoro esittää kysymyksiä.

Käsiä nousi pystyyn ja toimittajat huusivat toistensa päälle. Millaisia johtolankoja poliisilla oli toistaiseksi, oliko heillä epäiltyjä, mikä tekojen motiivi voisi olla ja olettiko poliisi, että murhaaja iskisi uudestaan?

Katrine vastasi joko »ei kommenttia», »tutkinnallisista syistä emme voi kertoa enempää tässä vaiheessa» tai »emme tiedä». Kun kaikki tärkeimmät ja ilmeisimmät kysymykset oli esitetty ilman yhtäkään tyhjentävää vastausta, toimittajilta näytti valuneen puhti pois. Jonkin aikaa kestäneen hiljaisuuden jälkeen puheenvuoron otti Mona Daa *VG:stä*.

»Harry Holesta on havaintoja poliisitalossa. Tarkoittaako se, että hän on mukana tutkintatiimissä?»

»Me emme kommentoi poliisilaitoksen sisäisiä henkilöstöön liittyviä kysymyksiä muuten kuin siinä tapauksessa, että ne ovat olennaisia tutkinnan kannalta», Katrine sanoi ja katui vastauksensa loppuosaa saman tien nähtyään Mona Daan vinon hymyn.

»Kyllä se, onko maan ainoa sarjamurhaspesialisti hälytetty apuun vai ei, tuntuu aika olennaiselta. Eikö muka sinusta?»

»Ei kommenttia.»

»Ette halua paljastaa murhaajalle korttejanne, siitäkö on kysymys?»

Katrine katsoi Kedzierskiä, joka ymmärsi vihjeen heti ja nojautui kohti mikrofonia.

»Lehdistötilaisuus päättyy tähän. Seuraavasta lehdistötilaisuudesta ilmoitetaan päivän edetessä. Ja kyllä, tarkoitan, että siitä ilmoitetaan tänään, enkä että se pidetään tänään.»

Kuulijat naurahtivat, sillä Kedzierski päätti tiedotustilaisuudet aina täsmälleen samoihin sanoihin.

»Paljastaa murhaajalle korttejanne?» Katrine toisti vihaisesti Kedzierskille, kun he kävelivät yhdessä hisseille päin. »Eikö se ollut vähän outo kysymys? Ikään kuin tämä olisi jonkinlainen peli.»

»Yhtä outoa sekin on, että edelleen puhutaan lehdistötilaisuudesta, vaikka useimmat paikalla olevat eivät ole eläessään kirjoittaneet mitään painettuun lehteen.»

Katrine painoi hissin kutsunappia. »Eli sinun mielestäsi kysymys ei ollut erityisen outo?»

»Eikö tämä sitten ole peliä? Murhaaja, joka lähettää meille videon seksinukesta, joka makaa patjalla metsässä?»

»No joo, mutta Mona Daa tai kukaan muukaan tuolla ei voi tietää sitä.»

»Toisin sanoen toimittajat esittävät hyviä kysymyksiä vastoin parempaa tietoaan. Sekö sinua ärsyttää?»

Katrine huokaisi. »Minua ärsyttää se, että jouduin valehtelemaan vastatessani heidän parhaaseen kysymykseensä.»

Kedzierski katsoi Katrinea kysyvästi, kun ovet avautuivat ja hän astui hissiin. Ja seurasi perässä. Katrine odotti, kunnes ovet olivat jälleen liukuneet kiinni.

»Vastasin 'en tiedä', kun minulta kysyttiin, iskeekö murhaaja uudestaan.»

35

HARRY JA OLEG YLLÄTTYIVÄT nähdessään, että kuvauksia jatkettiin Filmparkenissa täyttä häkää.

»Hirveä juttu se mitä Antonille tapahtui», Knut Grip huokaisi saattaessaan heitä studio A:han. »But the show must go on. Se on itse asiassa enemmän kuin klisee – kulujen juoksemista ei voi pysäyttää noin vain, joten meidän alallamme kyse on elämästä tai kuolemasta. Anteeksi, mutta viittasin nyt siis elokuvabisnekseen. Rekvisiittavarasto on täällä.»

Grip avasi oven huoneeseen, jossa kaksi henkilöä tonki isoa ja jykevää muovilaatikkoa.

»Kida, poliisit tulivat», Grip ilmoitti.

Toinen huoneessa jo olleista nousi pystyyn, ja koska hän oli niin pitkä, Harry luuli häntä ensin mieheksi. Kunnes hän kääntyi ja Harry tunnisti kuvauspäällikön punaisesta tukasta.

»Olittepa te nopeita», Kida totesi.

»Nopeita?» Harry toisti.

»Niin, mehän soitimme teille vasta kaksikymmentä minuuttia sitten.»

»Mistä asiasta?»

Kuvauspäällikkö katsoi Harrya ja Olegia silmiään siristäen. »Tehän tulitte tänne tutkimaan asevarkautta, eikö vain? Vai tulitteko te Antonin takia?»

»Meidän asiamme koskee Anton Wamia, kyllä», Oleg sanoi.

Harry katsoi Kidan kädessä olevaa katki sahattua riippulukkoa. »Mutta te soititte poliisille, koska varastoon on murtauduttu ja teiltä puuttuu yksi Webley-revolveri.»

»Ei vaan meiltä puuttuu *kolme* revolveria, joita tarvitsemme kohtauksessa, jota aletaan kuvata...» Kida vilkaisi kelloa. »Kolmen minuutin päästä. Kjell?»

Mies, joka oli edelleen kyykyssä, pudisteli päätään pahoittelevasti. »Sori, Kida, en saa hommattua uusia tilalle tänään. Mutta kahden päivän päästä onnistuu, lupaan sen.»

»Ok, teen tarvittavat muutokset aikatauluun.» Kida kääntyi jälleen Harryn puoleen. »En muuten sanonut, että kadonneet aseet ovat Webley-revolvereja, joten mistä sinä sen tiedät?»

»Kunhan arvasin.» Harry hieroi niskaansa. »Säilyttättekö te täällä kaikkia elokuvassa käytettäviä aseita?»

»Ainoastaan toimivia.»

»Toimivia?»

»Replikat», Kjell sanoi, »eli leikkipistoolit ja -kiväärit, ovat toisessa huoneessa, johon pääsee kaikilla avainkortteilla. Mutta täällä on lisäksi riippulukko.»

Oleg katsoi laatikkoon, jossa oli kaksi kivääriä, yksi Luger-pistooli ja kaksi pahvirasiaa. »Oliko revolvereissa patruunoita?»

»Oli. Kahdessa oikeita, yhdessä paukkupatruunoita.»

»Mm. Oven lukko näyttää ehjältä. Voitteko toimittaa meille listan ihmisistä, joiden avainkortilla pääsee tähän huoneeseen?»

»Kuten näet, tämä ei ole mikään hypermoderni rakennus», Kida sanoi. »Joten kaikki avainkortit käyvät kaikkiin oviin.» Hän näytti katkaistua riippulukkoa, joka roikkui hänen pikkusormessaan. »Siksi tämä. Mutta joudun lähtemään nyt, minulla on elokuva ohjattavana.»

Muut katsoivat perään naisen harppoessa pois ripein, pitkin askelin.

»Toimistosta saatte varmaan listan henkilöistä, joilla on avainkortti», Grip sanoi. »Mutta siinä listassa ovat käytännössä kaikki

tuotantotiimit plus vakkarityöntekijät ja ne, jotka vuokraavat täältä varasto- ja työtilaa.»

»Ymmärrän», Harry sanoi. »Joudumme pyytämään, että poistutte täältä ettekä koske tässä huoneessa mihinkään. Oleg, soitatko teknii-
kan paikalle?»

»Jep.»

Kjellin ilme näytti äimistyneeltä. »Hetkinen. Tarkoittaako se...? Epäilettekö te, että revolvereja on käytetty...?»

Harry katsoi Olegia, joka nyökkäsi ja lausui rutiinivastauksen:
»Me emme sulje pois mitään.»

Harry kääntyi Gripin puoleen. »Veisitkö minut kuvaajan luokse.»

»Ja... kiitos!» Kida huusi monitoreja kohti.

Ruudussa Harry näki Christian Boengin, joka lyyhistyi kirjoitus-
pöydän taakse aivan kuin hänestä olisi pantu ilmat pihalle.

»Kohtaus purkissa!» Kida huusi ja repäisi kuulokkeet päästään.
»Purkakaa setti!»

Hän käänsi katseensa Harryyn ja Olegiin, jotka seisoivat hänen klaffituolinsa takana. »Me olemme nyt valmiita, joten voitte mennä puhuttamaan Klaus Isaksenia. Hän on se, jolla on shortsit. Häntä kutsutaan Tšernoksi.»

Harry ja Oleg väistelivät kamera-, ääni- ja valomiehiä, jotka valui-
vat ulos toimistosta, jossa he olivat edellispäivänä puhuneet Anton
Wamin kanssa. Kalpea Christian Boeng käveli heidän ohitseensa osoit-
tamatta merkkejä siitä, että olisi tunnistanut heidät.

Kuvaaja – nelikymppinen ja aivan oikein pitkäköihin shortseihin
pukeutunut mies – istui pyörällisellä jakkaralla.

»Klaus?»

Ei reaktiota.

»Tšerno?»

Pitkien mustien kiharoiden ja paksujen silmälasien takaa heihin
kohdistui ruskeiden silmien lempeä katse. »Niin?»

»Poliisista, päivää», Harry sanoi. »Olet ilmeisesti kuvaaja?»

»Pitää paikkansa.» Ääni oli miellyttävä ja hymy ystävällinen.

»Tulitteko te Antonin takia? Onko teille selvinnyt jotain uutta?»

»Tulin kysymään, voisitko auttaa meitä ja katsoa yhden videon. Kiinnostaisi kuulla, mitä ammattikuvaaja näkee siinä.»

»Totta kai», Tšerno sanoi mutta huitaisi kädellään torjuvasti, kun Harry kaivoi puhelintaan esiin.

»Tulkaa.»

Huoneessa, jossa oli iso tv-ruutu, Harry ja Oleg näyttivät Tšernolle videon patjalla makaavasta työstä.

Tšerno irvisti.

»Tyttö on pelkkä nukke», Harry sanoi. »Mitä näet?»

»Pyydetäänpä Eversti tänne», sanoi Tšerno.

Eversti esittäytyi Nils Halmgreniksi. Ammatiltaan hän oli päävalaisija. Hän näytti joitakin vuosia vanhemmalta kuin Tšerno ja puhui lyhyin lausein rullaten R-kirjaimia pehmeästi. Harry veikkasi miehen saaneen lempinimensä puhetyylistä sekä suorasta ryhdistä, harmaasta siilitukasta ja kotkannenästä. Vaikutelmaa latisti hieman miehen asu: retromalliset Adidaksen verkkarit.

»Videoon on käytetty valoja», Nils sanoi. »Rajallisesti, mutta kuitenkin.» R-kirjain sanan alussa kuulosti starttimoottorilta. Hän osoitti tv-ruudun reunoille. »Sen näkee tuolta ja tuolta.»

»Vaikuttaako video ammattilaisen tekemältä?» Oleg kysyi.

»Vähintäänkin sellaisen, joka tietää mitä tekee.»

Harry katsoi Tšernoä, joka raapi leukaansa mutta ei ollut vielä toistaiseksi puhua pukahtanut.

»Tuleeko sinulle tyylistä mieleen joku?»

Tšerno näytti havahtuvan ajatuksistaan. »Mistä tyylistä? Videohan kestää vain muutaman sekunnin ja kuva pysyy paikallaan, ei se kerro yhtään mitään.»

»Entä kamera, osaatko arvioida minkä merkkinen se voisi olla?»

»Pystyn ainakin sanomaan, mitä merkkiä ja mallia se ei ole. Jos kamera liikkuisi tai näyttäisi panoraamaa, voisin kertoa enemmän. Mutta tuota ei ole voitu kuvata muulla kuin kännykkäkameralla.»

»Ok», Harry sanoi. »Kiitos avusta.»

Kun he olivat poistumassa huoneesta, Grip juoksi heidän luokseen. »Kida pyysi kaikkia koolle yhteispukkariin. Robert aikoo lukea muutaman sanan Antonin muistoksi.»

Harry oli näkevinään, että kuvaaja ja Eversti vilkaisivat toisiaan silmiään muljauttaen.

»Muuten Knut», Eversti sanoi. »Me tarvitsisimme Tšernon kanssa moottorisahaa yhteen pihahommaan. Sinulla kun on kaiken maailman työkaluja...»

»Joo, mutta moottorisahaa minulla ei ole», Grip sanoi.

»No hitsi.»

»Tulepa», Tšerno sanoi ja tarttui Everstiä kevyesti käsivarresta. He kävelivät yhdessä pois.

Sen sijaan, että olisi kiiruhtanut heidän peräänsä, Grip jättäytyi Harryn ja Olegin seuraan. Harry katsoi häntä kysyvästi. Grip selvitti kurkkuaan.

»Muistin yhden jutun, kun Eversti kyseli moottorisahasta. Studion parkkipaikalla on seissyt jonkin aikaa lumen peittämä auto. Se oli siinä vielä myöhään eilisiltana, kun kaikki valot oli jo sammutettu. Mutta tänä aamuna se oli poissa. Joten joku on käynyt täällä viime yönä ja kenties nähnyt tai kuullut jotain. Tai...»

»Tai varastanut kolme revolveria?» Harry ehdotti.

»Auto oli niin tehokkaasti lumen peitossa, etten nähnyt sen merkkiä tai rekisterikilpeä.»

»Miten se liittyy moottorisahaan?» Oleg kysyi.

»Aivan. Kurkistin auton sisään, ja siellä oli narukerä, teippirulla ja moottorisaha. Se oli mielestäni hiukan...» Grip naurahti hermostuneesti nähdessään heidän ilmeensä. »Joo, tiedän, mutta kaikki on juuri nyt sellaista hullunmyllyä, että ajattelin kuitenkin mainita asiasta.»

»Ilmastointiteippiäkö?» Harry kysyi.

»Gaffateippiä. Sellaista, jota käytetään kuvauspaikoilla.»

»Mm. Voitko näyttää meille, missä auto oli parkissa?»

»Ilman muuta.»

He näkivät avoimen oven ja kuulivat sen takaa lempeää puhetta.

»...järjetöntä ja kauheaa, mutta tiedän, että Anton olisi halunnut meidän vievän projektin loppuun.»

Harry vilkaisi huoneeseen heidän kävellessään sen ohi. Käsi-kirjoittaja seiso i, ja tuotantotiimin muut jäsenet istuivat hänen edes-sään kädet ristissä. Poolovillapaidan sijaan miehellä oli yllään musta paita ja papin liperit, ja Harrylle tuli jälleen kerran sellainen tunne, että hän oli nähnyt miehen jossain aiemminkin.

»Onko Robert pappi?» Harry kysyi.

»Hänellä ei ole pappisvihkimystä. Mutta hän käyttää lipereitä aina silloin tällöin. Me olemme sallineet sen, ja hän osaa Raamattunsa. Kun tarvitaan pappia, kutsutaan paikalle Robert. Varmaan ymmärrätte?»

Harry ei ymmärtänyt.

»Auto oli tässä», Grip sanoi, kun he seisoivat ulkona parkki-paikalla.

Harry siristi silmiään talviauringon kirkkaassa valossa. Varmaan-kin auton päältä harjattu irtonainen kinos reunusti jäistä neliötä, jossa auto oli selvästi seissyt pidemmän aikaa mutta ei vielä silloin, kun maahan oli satanut ensilumi.

Harry tuikkasi tupakan huultensa väliin. »Ketkä elokuvatuotan-nossa käyttävät gaffateippiä?»

»Monetkin», Grip sanoi. »Mutta kuten nimi kertoo, niin erityi-sesti gafferit eli päävalaisija. Gaffateippi on valoa heijastamatonta. Mutta tähän parkkeerattu auto ei ollut Everstin, hänellä ja Tšernolla on yhteinen pakettiauto.»

»Ymmärrän», Harry sanoi ja katseli siristellen pysäköintialueen ympärillä olevia matalia, hallimaisia studiorakennuksia. »Yksi kysy-mys vielä. Se papin lipereitä käyttävä tyyppi...»

»Robert Brandt?»

»Kuinka hyvin hän tunsu Felician, mitä veikkaisit?»

Grip kohautti harteitaan. »Kaikki, jotka olivat alalla siihen aikaan, tunsivat Felician.»

»Brandt oli ainoa, joka osallistui hautajaisiin. Joten kenties he olivat vähän läheisempiä tuttuja?»

»En sanonut niin.»

Harry katsoi Gripiä odottavasti. Lopulta mies huokaisi ja tumpasi savukkeensa roskiksen kyljessä olevaan tuhkakuppiin. »Silloin oli eri meininki. Erilaiset normit. Tumpit heitettiin vain maahan ja jätettiin siihen, vai mitä?»

»Ja se tarkoittaa?»

»Yksi syy, miksi tuotantotiimistä puolet on sukua toisilleen, on se, että ennen muinoin kaikki olivat kaikkien kanssa. Tytöt ja pojat sekaisin. Mutta Felicia oli erilainen. Hän oli nuori ja matkalla tähtiin. Sen takia me taustalla olevat pidimme näppimme erossa hänestä. Hän oli vähän kuin Joni Mitchell, johon kaikki Laurel Canyonissa olivat läöpällään mutta jota vain the top dogit uskalsivat vokotella. Ja heidänkin oli tyytyminen siihen, että Joni poimi joukosta ne, jotka halusi. Olipa sitten kyse yhden yön jutusta, viiden yön jutusta tai loppuelämästä.»

»Robert Brandt oli siis yksi niistä, jotka yrittivät iskeä Feliciaa?»

»Todellakin. Mutta kuten sanoin, hän ei ollut ainoa. Tästä kaikesta on jo niin kauan, että voin varmaankin paljastaa, että tämänkertaiseen tuotantotiimiin kuuluvista Feliciaa kosiskelivat Robert, Anton ja Christian.» Grip hymyili ja pudisteli päätään ikään kuin muisto olisi ollut katkeransuloinen.

»Ja?» Harry sanoi.

»Ja tietääkseni vain yksi onnistui. Osaat ehkä arvata, kuka.»

»Mm. Kuningas Haakon?»

»Bingo. Hän iski, kun Anton ja Robert keskittyivät kisailuun.»

»Entä John Dale?» Oleg kysyi.

»Ei hajuakaan, mutta en ihmettelisi.»

»Koska?»

Grip kohautti harteitaan. »Felicia saattoi vaikuttaa naiivilta tunneihmiseltä. Mutta vedetään yli naiivi. Hän tiesi, mitä hän halusi ja mikä häntä auttaisi eteenpäin miesten maailmassa. En väitä, että hänellä ei olisi ollut tunteita niitä miehiä kohtaan, jotka hän valitsi, ja Dale oli melkoinen ori, mikäli muistan oikein. Mutta hän oli myös tuottaja, ja Felicia osasi yhdistää työn ja hovin. Go, sister, sanoisin nyt.»

Harryn puhelin alkoi soida.

»Taidan mennä sisään ja liittyä muiden seuraan», Grip totesi.

Harry heilautti kättään hyvästiksi ja vastasi puhelimeen.

»Nettiin on ladattu taas uusi video», Katrine ilmoitti.

36

HARRY, OLEG JA KATRINE seisoivat Itä-Oslon poliisin digipartion operaatiohuoneessa poliisitalon kolmannessa kerroksessa. Heidän lisäksi siellä oli myös Sana Tariq, laiha nainen, jonka silmät olivat syvällä päässä. Kenties tummat silmäanaluset saivat Harryn ajattelemaan, että hän kuului öisin kaupungilla partioivaan vahtirinkiin. Poliisipiirien ulkopuolella Sana Tariq tunnettiin musliminaisena, joka oli taistellut kiivaasti oikeudesta käyttää hijabia poliisin virkapuvun kanssa. Vaikka taistelu oli päättynyt tappioon, debatti jatkui edelleen. Sana oli hakeutunut pois kenttätöystä, vaihtanut univormun siviilivaatteisiin, pitänyt huivin päässään ja ennen pitkää edennyt digipartion johtajaksi.

Ymmärrettyään, että digipartio oli Harrylle täysin uusi konsepti, hän oli selittänyt, että heitä oli viisi henkilöä, jotka istuivat kukin tietokoneensa ääressä ja haravoivat verkosta merkkejä rikollisesta toiminnasta.

»Me olemme aktiivisia eri sivustoilla toisinaan myös näkyvästi, jotta ihmiset tietävät poliisin pitävän heitä silmällä. Toisinaan taas toimimme salassa ja anonyymeina. Etsimme tyypillisiä asioita. Huumekauppaa, lapsipornoa, järjestäytyynyttä rikollisuutta. Mutta mitään tällaista meille ei ole tullut eteen ikinä. Väkivalta- ja tappovideoita on ollut ennenkin, mutta ne liittyvät yleensä jengien välisen selvittelyyn tai nuorten poikien uhitteluun. Kylmäverinen, suunniteltu murha on jotain aivan uutta.»

»Mm. Voisimmeko nähdä sen vielä kerran?»

He katsoivat kolmikymmensekuntisen äänettömän videon isolta tv-ruudulta, joita oli huoneessa kaksi.

Harry nielaisi. Tämä oli jo neljäs kerta, mutta tunne oli aina yhtä epämiellyttävä, kun kameran lähestyessä autoa tiesi, mitä tulee tapahtumaan. Kuvaan ilmestyivät Anton Wamin kasvot, jotka kääntyivät valokeilaan kameraa kohti. Yllättynyt ilme ja huulet, jotka muodostivat jonkin sanan. Miehen takana oli Thea Ruud, joka näytti huutavan jotain. Anton nojautui eteenpäin ikään kuin olisi aikeissa käynnistää moottorin. Hän katosi kuvasta hetkeksi, kun kamera kääntyi takapenkille ilmeisesti siksi aikaa, kun ampuja rikkoi ikkunan. Sitten Anton näkyi taas ja hänen päänsä vieressä hansikkaan verhoama käsi, joka tähtäsi revolverilla ohimoon.

Laukaus.

Antonin pää retkahti ensin sivulle ja sitten eteenpäin turvavyön estäessä ruumista liikkumasta. Vilaus Thea Ruudista, joka huusi. Sen jälkeen kuva meni mustaksi.

»Miten te löydätte tällaiset videot?» Harry kysyi.

»Yleisövihjeiden avulla», Sana vastasi. »Emme voi olla koko ajan joka paikassa. Tästä saimme ensimmäiset vihjeet puoli tuntia sen jälkeen, kun materiaali oli ladattu verkkoon.»

»Miten te selvitätte IP-osoitteen?»

»Useimmiten se ei selviä. Ei varsinkaan, jos tekijä on taitava eikä halua tulla löydettyksi. Sellaiset tekijät tykkäävät käyttää kryptattuja viestialustoja, kuten Signalia ja Telegramia. Tai sitten materiaali ladataan pimeään verkkoon, kuten tässä tapauksessa on ilmeisesti tehty. Sitä kautta ei tavoiteta massoja, mutta käyttäjät voivat ladata materiaalin koneelleen ja julkaista sen omalta tililtään Instassa tai TikTokissa, jolloin se menee viraaliksi.»

»Kuten tällä kertaa on käynyt», Katrine totesi synkästi.

»Mutta eikö teillä ole keinoa poistaa videota netistä?» Harry kysyi.

Sana Tariq kohautti luisevia olkapäitään. »Meillä on hyvät yhteistyösuhteet useimpiin alustoihin. Facebookista materiaalin poistaminen onnistuu viidessä–kymmenessä minuutissa. Somekanavillahan on omat sääntönsä, ja iso osa kyseenalaisesta materiaalista sensuroidaan automaattisesti. Mutta sitten on alustoja, joiden osalta homma voi kestää päiväkausia. Niin kuin nyt. Video on kaikkialla ja myös pysyy siellä vielä jonkin aikaa, ikävä kyllä.»

»Onko se pelkästään huono asia?» Oleg kysyi. »Ymmärrän tartuntariskin ja omaisten huomioon ottamisen...»

»...minkä lisäksi video voi vaikuttaa silminnäkijöihin ja lauta-miehiin, ja on myös vaarana, että todistusaineistoa tuhoutuu», Sana täydensi.

»Aivan, mutta eikö ole myös mahdollista, että joku näkee jotain, mitä me emme näe, ja pystyy sitä kautta antamaan meille hyödyllisiä vihjeitä?»

»On, ehdottomasti. Ja se saattaa olla tarpeen tässä tapauksessa. Me olemme analysoineet videota kuva kualta ja pikseli pikseliltä ja jatkamme sitä edelleen, mutta toistaiseksi emme ole saaneet selville juuri mitään.»

»Voitko kertoa, mitä te *olette* saaneet selville?» Katrine pyysi.

Sana Tariq huokaisi. »Koska video on kuvattu olkavaralta, pystymme arvioimaan ampujan pituuden, joka on jotain metri seitsemänkymmenen ja metri yhdeksänkymmenen väliltä. Se ei rajaa pois kovin isoa joukkoa mutta viittaa melko varmasti mieheen. Samoin kuin kuvassa pikaisesti näkyvän käden koko. Käsinytötyppiä emme voi päätellä. Emmekä näe, onko ampuja oikea- vai vasenkätinen, koska miltei kaikki kamerat on tehty kannettavaksi oikealla olkapäällä. Käsi myös peittää tehokkaasti revolverin, jota emme ole onnistuneet vielä tunnistamaan varmasti.»

»Se on Webley Mk VI», Harry sanoi. »Entä ikkunoista näkyvät heijastukset?»

Sana pudisti päätään. »Kuvakulma on sellainen, että emme näe miestä emmekä kameraa.»

»Ja videossa ei ole ääntä, niinkö?»

»Ei. Se on ampujalta fiksu ratkaisu, koska äänianalyysit kertovat usein ympäristöstä enemmän kuin kuvat. Ja jos videolla kuuluisi kuvaajan hengitystä, voisimme päätellä siitä sukupuolen, iän, painon ja fyysisen kunnon.»

»Mites kamera?»

»Tallenteessa ei ole metadataa, joka antaisi tietoja kamerasta.»

»Ok», Harry sanoi ja sulki lehtiönsä.

Katrine katsoi kelloa. »Tutkintaryhmän palaveri alkaa kohta ja meidän pitää mennä, mutta kiitos tästä, Sana.»

Ollessaan jo matkalla pois Harry pysähtyi ja kääntyi takaisin.

»Yksi juttu vielä», hän sanoi, ja Sana käänsi katseensa häneen.
»Voisitteko te lähettää videon puolestani erälle henkilölle?»

Tšernon ääni värisi puhelimessa. »Se, että kameraa ei näy heijastuksena auton ikkunoista, ei ole sattumaa. Menetelmä on nimeltään blokkaus. Mutta mitä t-t-tyyppiin muuten tulee, niin hän on ihan sairas! Hyi helvetti!»

Harry oli selvittänyt kuvaajan numeron ja varoittanut häntä etukäteen videon sisällöstä.

»Blokkaus?», Harry toisti ja nojautui taaksepäin vanhassa toimistotuolissaan, jonka hän oli ihmeen kaupalla löytänyt varastosta samalla kun kirjoituspöydänkin ja raahannut entiseen työhuoneeseensa.

»Olen pahoillani, mutta tarvitsen p-p-pari sekuntia tokenemiseen», Tšerno ähkäisi.

»Ilman muuta», Harry sanoi ja pyöritteli sormissaan kirjoituspöydän laatikosta löytynyttä viiden kruunun kolikkoa. Hän kuuli Tšernon taistelevan itkua vastaan. Odotti. Koetti kuulostella, tunsiko hän itse mitään. Jotain kyllä, mutta ei riittävästi voidakseen kumota diagnoosin, jonka Øystein oli tehnyt populaaritieteellisestä lehdestä poimitun kahdeksantoistakohtaisen kysymyspatteriston pohjalta: hänessä oli selviä psykopaattipiirteitä. Ja tämä siis, vaikka Øystein

ei tiennyt, että Harry oli tappanut viisi ihmistä mutta poti huonoa omaatuntoa vain kolmesta surmasta.

Tšerno selvitti kurkkuaan.

»Blokkaus on sitä, miten näyttelijät ja kamerat liikkuvat suhteessa toisiinsa.»

»Ok. Entä videon tyyli? Muistuttaako se sinua jostain? Onko siinä mitään samaa kuin siinä toisessa pätkässä, jonka näytin sinulle aiemmin tänään?»

»Tyyli? *Tyyli?*» Tšerno oli korottanut ääntään. »Video kestää k-k-kolmekymmentä sekuntia ja siinä näkyy joku helvetin tyyppi, joka tappaa minun ohjaajani! Se on taitavaa käsityötä, mutta ei siinä hitto soikoon mitään omaa *tyyliä* ole, minähän sanoin jo! Anton on kuollut, sinun kuuluisi pyytää minulta anteeksi!»

Harry tasapainotteli kolikkoa etusormensa ja keskisormensa välissä. Hän tiesi, mitä nuorempi Harry Hole olisi vastannut. Että hän voisi pyytää anteeksi kysymyksiään mutta ei sitä, että tekee työtään.

»Anteeksi», Harry sanoi. Kolikko kilahti lattialle. »Toinen asia, joka minua kiinnostaa, on kameran merkki ja malli. Sanoit, että pystyt kertomaan enemmän, jos kuvassa on liikettä. Ja nyt sitä on.»

Seurasi pitkä hiljaisuus.

»Haloo?» Harry sanoi.

»Katson videota uudestaan», Tšerno sanoi. »Vastaukseni on kyllä.»

»Kyllä?»

»Kyllä, pystyn kertomaan enemmän. Video on melko varmasti kuvattu Aaton Minima -kameralla.»

»Kuinka varmasti?»

»Kahdeksankymmenen–yhdeksänkymmenen prosentin todennäköisyydellä. Minima on hyvin omanlaisensa. Orgaaninen, ikään kuin. Kamera ei tärisä yhtään vaan näyttää liikkuvan tasaisesti. Täydellinen valinta, kun on pakko olla liikkeessä. Ja sitten tietenkin 16-millinen filmi ja niin poispäin.»

»Eli kyseessä on ammattilaiskamera?»

»Ehdottomasti. Niistä tuli halpoja digikameroiden yleistymisen myötä, mutta luultavimmin hinta on jälleen nousussa. Veikkaan, että niistä joutuu nykyään pulittamaan reilusti yli satatuhatta kruunua, joka oli niiden hinta uutena.»

»Miksi?»

»Laadun takia. Ja erityisominaisuuksien. Minkä lisäksi kameroita valmistettiin helvetin vähän, joten ne ovat harvinaisia.»

Harry koukisti jalkansa kirjoituspöydän alla ja kohensi ryhtiään tuolissa. »Kuinka vähän?»

»Muistaakseni vain noin viisisataa kappaletta.»

Harry tunsu sykkeensä kohoavan. »Kuinka iso osa niistä olisi voinut päätyä Norjaan?»

»Ei kovin monta. Voin kysellä, tietääkö kukaan ketään, jolla olisi sellainen.»

»Ei», Harry sanoi päättäväisesti. »Älä kysy. Älä ennen kuin me nimenomaan pyydämme sitä, ok?»

Hetken tauon jälkeen Tšerno vastasi: »Ymmärrän. Ette halua herättää karhua.»

»Odotapas hei», Harry sanoi. »Jos siinä käytetään 16-millistä filmiä, eikö se pidä kehittää jossain?»

»Pitää.»

»Onnistuuko kehittäminen missä tahansa pimiössä?»

»Kyllä se vähän enemmän vaatii.»

»Eli missä niitä kehitetään?»

»Yksityisissä laboratorioissa, joita elokuvanörteillä on siellä täällä. Ja tiedän, että myös meidän tiloissamme on jossain kasa vanhoja filminkehitysvälineitä. Kaupallisella puolella ammattimaisia kehittämöjä on Oslon alueella vain pari, mutta halvemmalla ja helpommalla pääsee, kun lähettää filmit Itä-Eurooppaan. Siellä 16-milliset ovat perinteisesti olleet isompi juttu.»

»Miksi?»

»Pitkä tarina, mutta lyhyesti sanottuna Itä-Eurooppa otti haltuunsa 16-millisten pornoelokuvien markkinat 70-luvulla, kun Yhdysvalloissa siirryttiin 35-millisiin. Aika räikeää tavaraa. Sitä myytiin kommunistimaihin 'seksuaalikasvatuksena'.»

»Ok. Löytyykö sieltä laboratorioita, jotka ovat suositumpia kuin muut?»

»Tuskin», Tšerno sanoi. »16-milliset eivät ylipäättään ole suuressa suosiossa.»

He lopettivat puhelun, ja Harry jäi tuijottamaan hyllyissä olevia toimistotarvikkeita. Hän mietti. Psykopaattien pulssi kai kohosi melko harvoin, joten ehkä hän ei ollut täysin menetetty tapaus.

37

»**MUKAVAA ILTAA**», Malik Khan toivotti kävellessään Siri Heimenin kanssa Olegin työpisteen ohi matkalla ulos.

»Samoin», Oleg vastasi ja katsoi kelloa.

Kaikki tapaukset – Henie, Dale ja Wam – oli nyt niputettu muodollisesti yhteen, ja tutkinnanjohtajana toimi Katrine. Se ei lainkaan vähentänyt vaan päinvastoin lisäsi Olegin työtehtäviä.

Niihin kuului tänään muun muassa Aaton Minima 16mm -kameroiden omistajien metsästys.

Ainoat omistajat, jotka hän oli löytänyt jälleenmyyjien kautta, oleilivat Ruotsissa ja Tanskassa, ja hän oli tukholmalaisten ja kööpenhaminalaisten kontaktinsa avulla onnistunut varmistamaan, että kyseiset kamerat eivät liittyneet heidän tapauksiinsa. Netistä käytettyjen kameroiden osto- ja myyntiryhmien sivuhistoriasta ei ollut löytynyt yhtäkään Aaton Minimaa. Tai siis muutama ostaja oli kysellyt niitä, mutta ei yksikään norjalainen.

Kun hän oli kertonut etsintätuloksistaan Harrylle rekvisiittahuoneessa, Harry oli ehdottanut, että hän tutkisi poliisin tietokannasta, oliko etsityn kaltaisia kameroita ilmoitettu varastetuiksi. Harry arveli, että murhaaja, joka hävitti jälkensä niin huolellisesti, oli varmaankin myös tarkka siitä, ettei hänen kameraansa voitaisi jäljittää. Mutta myös siellä tulos oli ollut pyöreä nolla.

Kamera-asia ei kuitenkaan ollut tällä hetkellä Olegin suurin huolenaihe. Vaan se, että hän joutuisi selittämään Helgalle, ettei hän ollut

enää tutkinnanjohtaja mutta että se ei silti välttämättä tarkoittanut, että hän voisi tehdä vähemmän ylitöitä. Hänen pitäisi saada kerrottua se jotenkin niin, että koska kyse oli henkirikososaston mittakaavassa poikkeuksellisen vakavasta ja laajasta rikosvyyhdistä, tutkinta vaati täyttä työpanosta ihan jokaiselta. Tosin hän ei niinkään murehtinut valheensa lopullisia sanamuotoja kuin ylipäänsä sitä, että joutuisi valehtelemaan. Hän muisti valehdelleensa vaimolleen vain kerran aiemmin. Jostain pikkuasiasta, hän oli unohtanut mistä, mutta hän muisti, että Helga oli saanut hänet kiinni saman tien, koska hän oli kuulemma näyttänyt niin nolostuneelta.

Oleg vaihtoi asentoa tuolissa. Hän halusi odottaa, että kaikki muut olisivat lähteneet, jotta kukaan ei voisi kiistää hänen alibiaan eli sitä, että hän oli istunut työpaikalla koko illan. Sillä ennemmin tai myöhemmin joku tulisi taatusti kysymään sitä häneltä.

Tuolin istuinosa painoi häntäluuta. Hänestä tuntui kuin hänen sisällään olisi ollut muurahaisia. Tai ei sisällä vaan iholla – uskoma-tonta, ettei kukaan muu nähnyt niitä. Ei edes Helga. Helga oli niin keskittynyt lapsiin, se johtui varmaan siitä. Ajatus Helgasta ja lapsista nosti palan kurkkuun. Mutta ei sellaista palaa, joka olisi pysäyttänyt hänet, koska siinä tapauksessa niin olisi tapahtunut jo. Hän oli vapaassa pudotuksessa, mutta nyt kun hän onnistui vielä kuvittelemaan, että hänellä oli laskuvarjo selässään ja että hän voisi vetää narusta milloin tahansa, hän aikoi nauttia vapaasta pudotuksesta mahdollisimman kauan. Ja ehkä osua maahan ennen kuin hän ehtisi huomata mitään.

Ainoa vain, että maa näkyi jo, eikä hänellä ollut laskuvarjoa.

Hän näki Skarren nousevan työpisteeltään luomatta silmäystä-kään häneen päin. Hän ei tiennyt, istuiko Katrine yhä työhuonees-saan. Tai Harry. Mutta hän ei kyennyt odottamaan enää.

Hän naputti puhelimeensa »Menee taas myöhään töissä», lähetti viestin Helgalle, nappasi takin ja kaulaliinan tuolinselekämykseltä ja suuntasi kiireesti hissille.

»Harry Hole täällä. Anteeksi, että soitan näin virka-ajan ulkopuolella.»

»Harry», Sofie Gullstrand vastasi. Hän kuulosti yllättyneeltä. Ja ilahtuneelta. »Kiva kuulla sinusta. Miten menee?»

»Hyvin. Soitin kysyäkseni, voitko auttaa minua yhdessä murhajutussa.»

Sofie oli hetken hiljaa. »Kolmoismurhassa?»

»Tiedät siis tapauksen?»

»No totta kai, siitähän uutisoidaan jatkuvasti kaikilla kanavilla. Luin *VG:stä*, että poliisi oli palkannut sinut.»

»Aivan. Muodon vuoksi. En tiennyt siitä, kun irtisanouduin.»

»En toki kuvitellutkaan niin.»

»Kiitos. Minähän en ehtinyt kehittyä varsinaiseksi vakuutusasiantuntijaksi, mutta ymmärtääkseni on olemassa vahinkorekisteri, joka on kaikkien firmojen yhteinen?»

»Totta, FOSS. Sieltä tarkistetaan muun muassa, onko joku tehnyt samasta vahingosta ilmoituksen useisiin vakuutusyhtiöihin.»

»Ajattelin, että voisitko ehkä selvittää, onko johonkin vakuutusyhtiöön tehty varkausilmoitus koskien erästä tiettyä harvinaista ja arvokasta kameraa.»

»Voin kyllä, mutta varkausilmoituksista välitetään aina tieto poliisille, joten teilläkin pitäisi olla se tietokannassanne.»

»Vaan ei ole, joten tämä on tietysti pelkkää hakuammuntaa. Lähetän sinulle kameran merkin tekstiviestinä.»

»Ok, tarkistan asian heti aamulla.»

Harry ei vastannut.

»Mitä?» Sofie sanoi.

»Olet ehkä lukenut dekkareita, joissa rikostutkijat korostavat aina sitä kuinka tärkeitä neljäkymmentäkahdeksan ensimmäistä tuntia ovat tutkinnan kannalta?»

»Ymmärretty. Tarkistan asian tänä iltana.»

»Kiitos.»

»Hei muuten Xavier sai soiton joltain tyyppiltä, joka sanoi työstävänsä dokumenttielokuvaa ja tarvitsevansa tietoja sitä varten. Sinusta.»

»Jaa niinkö?»

»Xavier oli vastannut, että me emme anna tietoja nykyisistä tai entisistä työntekijöistämme. Mutta tyyppiä ei kiinnostanutkaan se vaan poliisiauto, jossa sinä ja joku toinen poliisi olitte istuneet ja joka oli ollut osallisena kolarissa joskus vuosia sitten. Poliisilaitoksen vakuutukset olivat siihen aikaan meillä, ja se tyyppi oli kiinnostunut näkemään vahinkoilmoituksen.»

Harryn kurkkua alkoi kuivaa. »Ja?»

»Sanoin Xavierille, että käskee tyyppiä soittamaan poliisille ja pyytämään kopion sieltä.»

»Ok. Kiitos.»

Harry katkaisi puhelun ja jäi tuijottamaan kännykkäänsä.

Kolari. Rattijuoppous, vahingossa aiheutettu kuolema, josta häntä ei ollut koskaan pantu vastuuseen. Tämä oli yksi niistä kolmesta taposta, jotka edelleen kalvoivat hänen mieltään. Vaikkakin hän oli koteloinut muistot ja päästi ne pintaan enää harvoin. Silloin kun hän sattui yhä heräämään painajaiseen keskellä yötä, vallitseva tunne oli aina syyllisyydestä kumpuava itseinho. Tosin nykyään mukana oli myös helpotusta siitä, että hän kykeni ylipäätään tuntemaan jotain. Koska sen täytyi tarkoittaa, että hänessä oli jäljellä ainakin ripaus inhimillisyyttä.

Ja kun hän ymmärsi lohduttavansa itseään sillä ajatuksella, itseinho lisääntyi entisestään. Toisinaan tunne oli niin voimakas, että hän usein toivoi vain voivansa tunnustaa kaiken. Hän ei nimittäin ollut se, joka jutun oli lakaissut maton alle.

Rikkinäinen tuoli parkaisi, kun Harry nousi seisomaan. Hän yritti venytellä selkäänsä kävellessään käytävää pitkin kahvikoneelle päin. Samassa hissien luona erottui tuttu selkä, ja hän oli jo aikeissa huuata Olegia. Mutta jokin sai hänet toisiin aatoksiin. Kenties Olegin

levoton ja jännittynyt olemus, aivan kuin tämän olisi ollut vaikea pysyä housuissaan.

Harry veti henkeä. Oleg oli väittänyt istuneensa edellisiltana poliisitalossa ylitöissä puoleenyöhön asti, mutta Katrine ei ollut nähnyt häntä. Hän oli tietenkin saattanut olla vessassa tai ulkona happihyppelyllä juuri sillä hetkellä, kun Katrine oli kulkenut avokonttorin poikki. Mutta lisäksi oli vielä toinenkin asia. Se, että Harry oli ylimalkaan tarkistanut Katrinelta, oliko Olegin tarina totta vai ei.

Harry seisoj liikkumatta ja katseli hissien edessä seisovaa hahmoa. Siinä oli jotain oudon tuttua. Tavassa, jolla paino vaihtui kärsimättömästi jalalta toiselle ikään kuin luvassa olisi jokin ihana asia, jota ei olisi millään malttanut odottaa. Samassa Harry muisti, mistä hän tunnisti sen.

Peilistä.

Grønlandsleiretin yli puhaltava kylmä viima viilensi Olegin kuumina hehkuvia poskia, kun hän tuli ulos. Hän käveli metroaseman ohi joelle päin. Sata metriä käveltyään hän kääntyi Olafiagangenille, ja yhtäkkiä maisema näytti lähes autiolta. Oli vain moottoritie, joka kulki betonipylväiden varassa hänen ylitseen, mustana alhaalla kiemurteleva jäänytyn joki sekä suljettuja toimisto- ja varastorakennuksia joka puolella hänen ympärillään. Viidenkymmenen metrin päässä kadulla seisoj kaksi keskenään juttelevaa miestä. Hän tiesi, mitä he myivät, mutta heillä ei ollut mitään hänelle.

Hän kääntyi talorivistöä kohti, suuntasi lasiovelle ja painoi summeritaulun ylintä nappia. Odotti. Sekunnit kuluivat, ja levottomuus hiipi mieleen. Mutta sitten kuului naksahdus ja rätisevä ääni.

»Kuka siellä?»

»Minä», hän vastasi. Kului sekunti, minkä jälkeen summeri surisi.

Hän kietoi kaulaliinan kasvoilleen, kun hän kiiruhti kuluneita portaita nopeasti ylös.

Hän tuli aina virka-ajan jälkeen eikä ollut ikinä nähnyt ketään rappukäytävässä, mutta Oslo oli pieni kaupunki, jossa saattoi milloin tahansa törmätä tuttuihin.

Rakennuksessa oli vain yksi asunto, ylimmässä kerroksessa, ja hän kuuli oven avautuvan. Tunsi, miten ruumis reagoi automaattisesti valmistautuessaan tulevaan nautintoon.

Nainen seisoj ovella odottamassa häntä. Pelkässä yöpaidassa.

»Hei», hän sanoi yhtä käheästi kuin ensimmäiselläkin kerralla.

»Hys», nainen sanoi ja veti hänet lähelleen.

Hän näki jyrkänteen lähestyvän ja sulki silmänsä. Tunsi ihosta huokuvan lämmön. Kiihottuneen olon, joka hänet oli vallannut jokaisessa tapaamisessa näinä kuutena kuukautena. Epätoivon. Itkun. Ja ahnaan nälän, jonka vain hänen seurassaan oleva nainen pystyi kehollaan tyydyttämään.

Grønlandsleiretissä Harry oli joutunut pitämään kiirettä, jottei kadottaisi Olegin selkää, mutta ihmisiä oli niin tiheästi, ettei Oleg varmaankaan olisi tunnistanut häntä, vaikka olisi kääntynyt katsomaan taakseen.

Olegin kääntyttyä Olafiagangenille Harry oli seisahtunut talonnurkalle ja jäänyt siihen vakoilemaan. Nähnyt, miten Oleg oli kävellyt huumekauppiaita kohti, ja tuntenut sydämensä valahtavan rinnasta.

Mutta sen sijaan, että olisi mennyt miesten luo, Oleg olikin soittanut summeria ja kadonnut porraskäytävään.

Harry käveli pimeää kujaa eteenpäin.

»Mitä haluat?» huusi toinen miehistä ulkomaisella korostuksella.

Harry pudisti päätään ja suuntasi ovelle. Hän ryhtyi lukemaan summeritaulussa olevia nimiä ylimmästä rivistä alkaen mutta pysähtyi jo heti ensimmäiseen. Ja jäi tuijottamaan.

Hänen puhelimensa soi. Hän vilkaisi näyttöruutua ja vastasi.

»Sellaisesta kamerasta, joita kyselit, on tehty varkausilmoitus neljä kuukautta sitten», Sofie Gullstrand kertoi. »Ei meille, mutta

täällä lukee, että varkaudesta on ilmoitettu myös poliisille. Vakuutus-
senottaja on Trym Haugen, näen täältä hänen yhteystietonsa ja voin
lähettää ne sinun numeroosi.»

»Kiitos», Harry sanoi.

»Vartija muuten kyseli sinun autostasi, joka seisoo yhä parkki-
hallissa meidän firmamme paikalla.»

»Moottori ei suostunut käynnistymään. Lupaam hinauttaa sen pois.»
Seurasi hiljaisuus.

»Onnea tutkintaan», Sofie sanoi.

»Kiitos.»

He lopettivat puhelun. Harry katsoi jälleen summeritaulun ylim-
mällä rivillä olevaa nimeä.

Hilde Witt.

38

»**SARJAMURHAT OVAT NIIN VAHVASTI** esillä populaarikulttuurissa, että ajattelemme niitä heti ensimmäisenä, kun luemme useista uhreista ja samasta tekijästä», Hilde Witt sanoi.

Hänet oli kutsuttu aamupalaveriin puhumaan seitsemäntoistahenkiseksi kasvaneelle tutkintaryhmälle, joka oli vallannut neuvotteluhuoneen ja muuttanut sen komentokeskukseksi.

»Etenkin, kun surmateot ovat tähän asti imitoineet elokuvia, joissa kerrotaan nimenomaan sarjamurhista. Mutta toistaiseksi ainoat yhtäläisyydet murhien välillä ovat olleet temaattisia. Välttäisin sanaa rituaalinen, koska tekoja yhdistää pikemminkin konteksti kuin yksityiskohdat.»

Witt siirtyi sivuun, jotta kaikki tutkintaryhmään kuuluvat näkisivät tv-ruudulta kuvat kolmesta murhapaikasta.

»Klassiselle sarjamurhaajalle tappo, itse teko, on tärkeämpi kuin uhrin henkilöllisyys. Se, että uhreilla meidän tapauksissamme on yhteyksiä toisiinsa, antaisi ymmärtää, että myös murhaajalla on jokin yhteys heihin. Joko henkilöinä tai ihmisryhmänä. Niin ollen on *vähemmän* todennäköistä, että meillä on käsissämme murhaaja, joka nauttii tappamisesta riippumatta tekojen kohteista. Tapauksistamme puuttuu myös se klassisille sarjamurhille tyypillinen piirre, että tekojen välillä on normaalisti taukoja, joiden aikana tappamisen tarve taas vähitellen kasvaa. Pikemminkin näyttäisi, että tekijä on laatinut ennalta kostolistan, jonka hän haluaa toteuttaa tarkan suunnitelman

mukaan lyhyessä ajassa. Kyse on siis joukkomurhasta, ei sarjamurhasta. Siksi haluaisin varovasti ehdottaa, että tämänkertaisella tyyppillä saattaisi olla kouluampujasyndrooma. Diagnoosi on hyvin epä-määräinen ja koostuu monista tunnusomaisista piirteistä. Käymättä läpi niitä kaikkia luettelen muutaman konkreettisen asian, joita voitte käyttää tutkinnassa: etsikää henkilöitä, joilla on taustallaan psyykkisiä ongelmia ja masennusta ja joita kiehtovat aseet sekä eläinten kidutus. Ok?»

Takarivistä Harry näki useiden kollegojen kumartuneen teke-mään muistiinpanoja.

»Mutta kaikista tärkein ja tunnusomaisin piirre niille, joista tulee koulusurmaajia, työpaikkasurmaajia tai perhesurmaajia, on monesti hankalampi havaita. Ja se on torjutuksi tuleminen. Heitä on ehkä kiusattu tai heidät on jätetty, puoliso on häipynyt tai he ovat saaneet potkut töistä. Mutta siis syystä tai toisesta he kokevat tulleen torjutuksi.»

Witt katsoi jokaista ikään kuin yrittäisi iskostaa sanat kuulijoiden päähän. Sitten hän levitti kätensä. »Ongelmana on, että sieltä päästä on mahdotonta ruveta etsimään. Meillä kaikilla on torjutuksi tulemisen kokemuksia, mutta se ei ole tehnyt meistä murhaajia. Ratkaisevassa roolissa ei nimittäin ole itse kokemus vaan se, miten suhtaudumme siihen. Lähtekää siksi liikkeelle niistä piirteistä, jotka luettelini ensin. Ja kun olette löytäneet epäillyn ja motiivin, miettikää sitten torjutuksi tulemistä.»

Witt löi kädet yhteen ja suuntasi takaisin omalle paikalleen.

»Kiitos, Hilde», Katrine sanoi. »Harry?»

Harryn kävellessä huoneen etuosaa kohti Hilde Witt tervehti häntä nyökäten ennen kuin istuutui. Reilun turvavälin päähän Ole-gista, luonnollisesti. Harry kertasi mielessään edellisillan tapahtumia. Sitä, kuinka hän oli tuijottanut Hilde Wittin nimeä summeritaulussa palasten loksahdellessa pikkuhiljaa paikoilleen. Sitten hän oli soitanut operaatiokeskukseen ja pyytänyt, että sieltä lähetettäisiin Grønlandsleiretiin partio, joka voisi napata hänet autonsa kyytiin.

He olivat ajaneet Sofien antamaan osoitteeseen Rødtvetiin, ja Harry oli ottanut toisen poliisin autosta mukaansa, kävellyt rivitalo-asunnon ovelle, jossa luki Trym Haugen, ja rimputtanut kelloa.

Miehellä, joka avasi oven, oli pörröinen tukka, sojottava harmaa parta ja möhömaha, joka sai T-paidan näyttämään teltalta. Mies oli pälyillyt heitä epäluuloisesti ovenraosta ja kuunnellut turvaketjua irrottamatta, kun Harry oli selittänyt asiansa. Sitten hän oli pyyhkäissyt leivänmurun alahuulestaan ja avannut oven.

»Trym Haugen», Harry sanoi, osoitti pimeää tv-ruutua ja painoi nappia kaukosäätimestä. Mitään ei tapahtunut. Hän huokaisi hiljaa. Oleg pinkaisi apuun ja otti kaukosäätimen, ja hetken päästä Haugeenin kuva ilmestyi näkyviin.

»Kiitos», Harry sanoi ja katseli edessään istuvien vinoja hymyjä. »Haugen väittää, että häneltä on varastettu juuri sellainen ammattimainen, harvinainen elokuvakamera, jolla Wamin murha uskoaksemme kuvattiin.»

Harry painoi taas kaukosäädintä, eikä mitään tapahtunut. Hän kiroili mutisten, ja Oleg oli jälleen nousemassa, kun hän yritti uudelleen ja sai kuin saikin näkyviin kuvan isohkosta filmikamerasta. Hajanaisia naurunpyrskähdyksiä.

»Ok», Harry sanoi. »Tämä kyseinen kamera on tietävästi ainoa laatuaan Norjassa. Varkaudesta ilmoitettiin poliisille, mutta merkki oli kirjoitettu väärin muotoon Aaron eikä Aaton, mistä syystä emme löytäneet ilmoitusta ennen kuin vasta tänä aamuna. Haugen sanoi olleensa raivoissaan, koska vakuutusyhtiö oli suostunut korvaamaan vain uutena ostetun kameran hinnan, joka oli noin satatuhatta kruunua, eikä yli kahtasataatuhatta, jonka käytetystä kamerasta joutuu maksamaan nykypäivänä. Hän päästi meidät asuntoonsa, ja tässä on paikka, jossa hän kuulemma säilytti kameraa.»

Ruutuun ilmestyi kuva olohuoneesta, jota käytettiin työhuoneena. Kirjoituspöydällä oli iso Macin pöytäkone, sekalainen kokoelma työkaluja sekä printteri, jossa oli pino tulostuspapereita.

Kirjahylly työpöydän takana oli täynnä yhteen nidottuja käsikirjoituksia, joiden selkämukseen oli kirjoitettu nimi mustalla tussilla.

»Oliko asunnosta viety muuta?» Siri Heimen kysyi.

»Ei.»

»Eli kämpppään murtauduttiin, ja ainoa esine, joka sieltä vietiin, oli kamera?»

»Juuri niin, mutta käytännössä ainoastaan kameralla oli jotain arvoa.»

»Mitä me tiedämme tästä miehestä?» Malik Khan kysyi.

»Ei rikosrekisteriä», Harry sanoi. »Omien sanojensa mukaan hän on puuhaillut koko elämänsä elokuvien parissa. Elokuvien tekemisen hän lopetti jo melko varhain, kun ura ei lähtenyt lentoon. Sittenmin hän on ollut valtion elokuvasäätiön hommissa jakamassa apurahoja.»

»Kuiva byrokraatti, toisin sanoen?»

»No jaa, enemmänkin hän vaikutti erikoiselta taiteilijatyypiltä.»

»Onko hänet joskus... torjuttu?» Skarre möläytti, nauroi ja katse lii ym pä rilleen, mutta ei onnistunut saamaan muita mukaansa.

»Jos hän päättää apurahoista, hän on varmaan itse ollut torjuja», Siri sanoi.

»Miten haluat edetä hänen kanssaan?» Katrine kysyi.

»No», sanoi Harry. »Mikäli varkautta ei oikeasti tapahtunut, se on lavastettu todella hyvin. Jos minä olisin Haugen ja haluaisin tappaa ihmisiä, en käyttäisi helposti tunnistettavaa kameraa, jonka kuka tahansa osaisi yhdistää minuun, vaikka etukäteen tehty varkaus-ilmoitus tietysti auttaisi asiaa.»

»Eli meidän ei mielestäsi kannata ottaa Haugenia tarkkailuun?»

Harry kohautti harteitaan. »Eihän käytetty laite välttämättä edes ole hänen kameransa, vaan se on saatettu hankkia jostain ulkomailta. Me tutkimme hänen puhelimensa ja sähköpostitilinsä. Jos mitään epäilyttävää ei löydy, ehdotan että käytetään resurssit johonkin muuhun. Pyysin Haugenia listaamaan ne, jotka tiesivät hänen kamerastaan. Hän sanoi yrittävänsä mutta varoitti, että listassa olisivat kaikki elokuvantekijät, joiden kanssa hän on koskaan ollut tekemisissä, plus vielä liuta muita.»

»Okei, kiitos», Katrine sanoi. »Mitä 16-millisten filmien kehityksestä on selvinnyt, Malik?»

»Yhteenkään oslolaiseen filmilaboratorioon ei ole saapunut 16-millisiä filmejä kehitettäväksi moneen viikkoon. Me toimimme yhteistyössä Europolin kanssa, joka on luvannut käydä läpi Prahán, Budapestin, Riian, Tallinnan ja muiden sellaisten kaupunkien laboratoriot, joihin joku olisi voinut lennättää 16-millisen filmin kehitettäväksi Oslostá niin että sieltä olisi ehditty lähettää takaisin skannattu kopio vuorokauden sisällä. Siis ajoissa suhteessa siihen, milloin video ladattiin nettiin. Toistaiseksi emme ole kuulleet mitään. Me olemme kertoneet laboratorioille, millaista sisältöä etsimillämme filmeillä on, mutta he eivät kuulemma katso niitä lainkaan, kehittävät vain. Ylipäättään 16-millisten kehittäminen on kai enimmäkseen underground-touhua, joten joitakin paikkoja on jäänyt löytymättä ja osa ei suostu kertomaan mitään asiakkaistaan. Mutta selvitystyö jatkuu reippain ja avoimin mielin.»

»Ok», Katrine sanoi. »Otetaan sitten seuraava tutkimussuunta, eli yleisövihjeet. Wulf?»

Wulf vääntäytyi vastahakoisesti pystyyn ja päästi syvän huokauksen. »Yleisesti todettakoon, että niitä on tullut ihan helvetisti, ja paskaa varmaan ennätysmäärä. Tässä ovat ne, joihin on kenties syytä perehtyä tarkemmin...»

Matkalla pois aamupalaverista puoli tuntia myöhemmin Harry etsi käsiinsä Hilde Wittin.

»Ymmärrän, että olet tullut tähän tiimiin jäädäksesi», hän totesi.

»Aivan. Minulle on jopa annettu oma työpiste.»

»Mm. Siinä tapauksessa voisit tehdä seuraa ja tulla kanssani Wamin murhapaikalle.»

»Tarvitsetko psykologia vai kuskia?»

Harry hymyili vinosti. »Mahdollisesti molempia.»

Huurteisten autonikkunoiden läpi katsoessa näytti siltä kuin Jumala olisi puhaltanut jääkylmää ilmaa kaupunkiin ja kohmettanut jalkakäytävillä kävelevät ihmiset, autot, raitiovaunun ja jopa liikennevalot niin että kaikki liikkui hitaammin kuin tavallisesti.

Witt ja Harry ohittivat narkkarin, joka näytti täysin patsaaksi jäätyneeltä istuessaan mahdottomalta tuntuvassa asennossa eteenpäin nojaten ja leuka kummasti sojottaen.

»Meidän torjuttu kouluampujamme», Harry sanoi, kun he alitivat Vaterland-sillan, jonka päällä värjötteli puluja vierä vieressä. »Mikä hänen motiivinsa on?»

»Mitä veikkaisit?»

»Kosto ja kuuluisuus? Tosin ei välttämättä siinä järjestyksessä?»

»Videoista voisi päätellä, että hän janoaa kuuluisuutta. Mutta useimpien joukkoampujien päällimmäinen motiivi on viha, joten asettaisin koston ensimmäiseksi.»

»Hehän monesti varoittavat teostaan etukäteen. Eikö se ole avunhuuto?»

Witt pudisti päätään. »Tiedän, että moni tutkija ajattelee niin, ja olen siinä mielessä samaa mieltä, että joukkoampujia ohjaavat usein itseinho ja epätoivo. Mutta väitän, että he ovat luopuneet toivosta avun suhteen eivätkä haaveile siitä. Väkivalta on eräs itsetuhoisuuden muoto. He nauttivat, kun he näkevät vihankohteittensa – joihin myös he itse lukeutuvat – kärsivän ja tuhoutuvan.»

»Mm.» Harry katseli peilistä kaupungin keskustaa, joka jäi yhä kauemmas taakse.

»Eikö sinullakin ole joskus niin?» Witt kysyi ja jarrutti punaisiin valoihin.

»Että tuntisin itseinhoa?» Harry hymyili vinosti. »Ei vain joskus.»

»Oi. Suosittelen, että varaat minulta ajan, niin jutellaan lisää. Tarkoitin kyllä nautintoa siitä, että näkee jonkin tuhoutuvan. Sitä kuinka väkivalta tuntuu joskus... vapauttavalta. Esimerkiksi kun paiskoo lautasia seinään. Varsinkin, jos ne ovat jonkun muun lautasia.»

»Sinä ilmeisesti tiedät aiheesta paljonkin.»

Witt vilkaisi Harrya.

»Lautasten paiskomisesta siis», Harry lisäsi.

»Tavallaan. Tein tohtorintutkielmani lautastenpaiskoista.»

»Teit vai?»

»Histrionisesta persoonallisuushäiriöstä. HPD:stä. Sitä esiintyy yleensä narsismin yhteydessä. HPD-persoonat ovat manipuloivia ja huomiohakuisia ja ajautuvat helposti epäsoviviin...» Witt käänsi katseensa Harryyn ja hymyili. »...seksuaalisesti latautuneisiin ihmissuhteisiin.»

»Sellainen siis kiinnostaa sinua?»

»Ja sinuakin, eikö totta?» Hymy leveni. Harry ei vastannut.

»Pohjimmiltaan tutkimus käsitteli äitiäni. Hän oli klassinen HPD-persoonana. Erittäin kaunis kuvataiteilija ja draamakuningatar, joka pukeutui värikkäisiin, paljastaviin asuihin ja pani kaikkia, joista oli riittävästi vastusta ja joissa oli potentiaalia skandaaliin. Avioliiton täytyi olla isälle täyttä kärsimystä niin kauan kuin sitä kesti.» Witt kääntyi Harryn puoleen. »Vai mitä luulet?»

»Mm. En ainakaan huomannut hänestä mitään silloin kun teimme töitä yhdessä.»

»Uskon sen, ja hän onkin monessa asiassa samanlainen kuin sinä. Hyvä pitämään asiat sisällään. Isä sieti kaiken minun ja pikkusiskoni takia, hän kertoi jälkeenpäin.»

»Jälkeenpäin?»

»Kun äiti ja isä tutustuivat, äidistä oli jännää, että isä oli rikostutkija, mutta kun äiti alkoi pyöriä yhä enemmän taiteilijapiireissä, häntä nolotti olla naimisissa poliisin kanssa. Paitsi että se oli toivotoman porvarillista, iso harmin aihe oli myös isän vaatimaton palkka. Äiti oli kallis ylläpidettävä eikä tienannut itse juuri mitään taiteellaan. Ei ainakaan niin paljon, että se olisi kattanut hänen juomatottumuksensa. Lopulta hän joi meiltä talon alta, ja siinä vaiheessa isä lähti perustellen ratkaisunsa sillä, että minun ja siskoni kannalta

oli parempi niin. Me asuimme isän luona. Äitiä näimme vain satunnaisesti niinä hetkinä, kun hänen elämänsä oli jotakuinkin hallinnassa. Hän oli usein hoidettavana psykiatrisella osastolla. Viimeinen niitti oli kai se, että isä löysi itselleen uuden puolison. Äiti kuoli neljä vuotta sitten, ja arvaa mitä? En ole vieläkaan päässyt yli siitä.»

»Ai?»

»Kuulostaa varmaan hullulta, mutta lapsena ihailin häntä yli kaiken. Hän haukkui minua ja siskoani siitä, että olimme pilanneet hänen elämänsä, estäneet häntä toteuttamasta taiteellisuuttaan ja häipymästä jonkun ihanamman ja rikkaamman tai älykkäämmän miehen matkaan. Sairastuttuaan hän hyväksikäytti myötätuntoamme kaikin mahdollisin tavoin. Me tiesimme sen ja rakastimme häntä silti. Rakastin myös isää, mutta olin valmis tekemään mitä vain saadakseni edes vähän arvostusta ja kehuja äidiltä. Eikö olekin sairasta, miten ihmismieli toimii?»

»On. Vihreä valo.»

»Kiitos, hyvä tietää.» Witt katsoi Harrya silmiin ennen kuin käänsi jälleen katseensa eteenpäin ja painoi kaasua.

Harry selvitti kurkkuaan. »Eli äidilläsi oli tuon tuostakin suhteita epäsovivien ihmisten kanssa?»

»Hän ei antanut periksi ennen kuin mies oli antanut periksi ja luovuttanut hänelle kotinsa avaimet, noin kuvaannollisesti. Sen jälkeen HPD-persoonaa menettää yleensä mielenkiintonsa ja etsii uuden kohteen.»

»Jättäen taakseen mahdollisimman vähän tuhoa, toivoisin?»

»Jotkut tekevät niin.»

»Mutta?»

»Mutta ei minun äitini. Hän sytytti talon palamaan ennen lähtöään. Hän oli pyromaani. Ja sai nautintonsa siitä.»

Witt nauroi taas, ja Harry hymyili väkinäisesti. Jos keskustelussa olikin ollut jokin punainen lanka, niin se oli kadonnut häneltä aikoja sitten.

»Luin raportista, että osallistuit Thea Ruudin kuulusteluun», hän sanoi. »Havaitsitko merkkejä HPD:stä?»

»Ai koska hänellä oli ollut seksisuhde kahden naimisissa olevan miehen kanssa? Käsittääkseni Thea Ruud on nainen, joka suhtautuu kunnianhimoisesti uraansa ja tykkää seksistä. Sama kuvaus sopisi yhdeksään kymmenestä miehestä, eikö totta?»

Harry nyökkäsi. »Totta.»

»Thean tilanne on klassinen», Witt jatkoi ja oikaisi auton rauhallisesti sen lähdettyä luisuun jyrkässä ja tiukassa mutkassa. »Jos toinen suhteen osapuolista on naimisissa, niin tilastojen mukaan useimmin mies. Silloin naista kutsutaan kodinrikkojaksi. Mutta kumpi on todellinen kodinrikkoja, ellei juuri se, joka on naimisissa? Vai mitä?» Witt oli korottanut ääntään. »Tiesitkö, että siitä saakka kun asiaa on 60-luvulla alettu kysyä, tilastoissa on ollut looginen vääristymä, jonka mukaan naisilla olisi vähemmän vastakkaista sukupuolta olevia seksikumppaneita kuin miehillä? Lyhyesti sanottuna joko miehet valehtelevat suhteistaan ylöspäin tai sitten naiset valehtelevat alaspäin. Eikö ole masentavaa, että me olemme edelleenkin jumissa sukupuolista syrjintää harjoittavassa kulttuurissa, jossa usean eri kumppanin kanssa oleminen on tuomittavaa vain toisen sukupuolen kohdalla? Tai että sitä ylipäätään pidetään tuomittavana? Meidän pitäisi...»

»Perillä ollaan», Harry keskeytti.

Witt kääntyi pistotielle ja pysäköi parkkeeratun mustan Toyotan taakse. He nousivat autosta. Poliisin nauhoilla eristämän alueen ulkopuolella seisoivat hoikka, mustiin pukeutunut mies. Kun hän kääntyi, Harry tunnisti tummat Ozzy-lasit.

»Kuuluisa Harry Hole», mies sanoi lähestyessään heitä. »Minä olen Robert Brandt.»

Mies pysähtyi Harryn eteen, riisui hansikkaan oikeasta kädestään ja ojensi kätensä. Harry vastasi kättelyyn. Kättä ei tarjottu Wittille, joka sai tyytyä nyökkäykseen.

»Käsikirjoittaja», Harry sanoi. »Ja pappi, sikäli kuin olen ymmärtänyt oikein?»

»Saarnaaja. Sitä titteliä saa käyttää kuka tahansa, joka tuntee kutsumusta. Sama pätee käsikirjoittajaan. Ja kaiketi myös rikostutkijaan. Luin, että olet taas töissä väkivaltaosastolla, Hole. Se ilahduttaa meitä kaikkia suuresti.»

»Ilahduttaako?» Harry kysyi.

»Ainakin kaikkia niitä, jotka toivovat, että murhaajat jäävät kiinni», Brandt sanoi ja riisui aurinkolasit silmiltään. Harrylle tuli isoista sinisistä silmistä mieleen vatsastapuhujan nukke.

»Saanko kysyä, mitä sinä teet täällä, Brandt?»

Brandt laski kätensä, jonka oli ilmeisesti ollut aikeissa panna Harryn olkapäälle. Huokaisi syvään. Ja osoitti sen sijaan poliisin suojanauhoja. »Me olimme läheisiä Antonin kanssa.»

»Kuinka läheisiä?»

»Olimme tunteneet toisemme teinistä asti. Meidän kummankin haaveena oli olla isona maailman paras elokuvaohjaaja. Olettaisın, että minut on nimenomaan sen takia kutsuttu asemalle puhutettavaksi myöhemmin tänään.»

»Missä olit silloin, kun kuulit Antonin kuolemasta?»

Brandtin toinen kulmakarva hypähti, ja hän katsahti Harrya hämmästyneen näköisenä. Sitten hän hymyili väsyneesti ja käänsi katseensa Hilde Wittiin. »Juuri siksi hän on hyvä, eikö totta? Hän ei lepää koskaan.» Katse kääntyi takaisin Harryyn. »Olin elokuvissa. Teatteri Vegassa. Katsoin siellä Hideo Nakatan *Dark Waterin*, onko tuttu?»

»Pidät siis japanilaisesta kauhusta?» Harry sanoi katsoen Brandtia tutkivasti. Hän oli nähnyt miehen jossain aiemminkin, mutta missä?

»Rikostutkija, jolla on myös elokuvatietämystä», Brandt totesi ja nyökkäsi arvostavasti. »Ja kyllä, ehdottomasti. Nakatan mestariteos on tietenkin *Ringu*, mutta mielestäni minulla on eniten opittavaa parhaiden tekijöiden keskinkertaisista elokuvista. Heidän kädenjälkensä

näkyä niissä usein selvimmin. Niitä katsoessa näkee, mihin he ovat *pyrkineet* onnistumatta kuitenkaan täysin. Ymmärrätkö, mitä ajan takaa?»

»Uudenvuodenaatto, noin kello kaksitoista yöllä. Missä olit silloin?»

»Myös elokuvissa. Cinemateket näyttää *New Year's Evilin* joka vuosi. Sali oli tupaten täynnä, osin juhlijoita ja osin yksinäisiä sieluja.»

»Ja sinä olit...?»

»Yksinäinen sielu. Ja ei, en tavannut ketään, joka voisi vahvistaa alibini. Silloin Cinemateketissä tai myöhemmin Vegassa.»

»Mm. Voitko kertoa vähän lisää suhteestasi Wamiin?»

»Eikö tällaisia kysymyksiä esitetä yleensä lämpimässä kuulus-
teluhuoneessa kahvikupin ääressä toisen kivan poliisin tehdessä
muistiinpanoja?»

»Saat kyllä kokea vielä senkin.»

Brandt vilkaisi jälleen Wittiiä. »Pidän tästä miehestä. Hän onnistuu vakuuttamaan minut siitä, että murhaaja saadaan kiinni.»

»Hänet saadaan kiinni», Witt sanoi.

»Kiitos, tuo oli hyvä kuulla. Sillä Anton todella ansaitsee sen. Me emme olleet Antonin kanssa samaa mieltä kaikesta, ja luoja tietää, että riitelimme useasti. Mutta riidoista syntyi melkein aina hyviä elokuvia. Tai ainakin parempia kuin olisi syntynyt ilman riitelyä. Hyvät elokuvat ovat nimittäin harvinaisempia kuin moni kuvittelee – yhdeksänkymmentä prosenttia on pelkää paskaa. Ja siihen yhdeksänkymmeneen prosenttiin kuuluu myös elokuvia, joihin minä olen joutunut panemaan nimeni niin kutsuttuna käsikirjoittajana.»

»Niin kutsuttuna?»

»Tekee pahaa antaa käsistään jotain kaunista, kun tietää, että jotkut idiootit raiskaavat tarinan ja lukevat ja ymmärtävät sen väärin ja väittävät lopputeksteissä, että kirjoittaja olen minä.»

»Eli Anton Wam pilasi sinun aikaansaannoksesi?»

Brandt hymähti alakuloisesti. »Ei pelkästään hän, vaan *kaikki*, joiden kanssa olen tehnyt töitä.»

»Mikset sitten ohjaa itse?» Kysymyksen esitti Witt.

»Koska valtion elokuväsäätiö ja muut rahoittajat eivät uskalla ikinä satsata todellisiin taiteilijoihin, elleivät he ole jo suuren yleisön tuntemia. Ja todisteeksi kelpaa vain elokuva, joka on ollut julkisessa levityksessä, joten homma tyssää siihen. Sen sijaan rahat annetaan niille, jotka ovat valmiita levittämään jalkansa ja tekemään joko pienimmän mahdollisen riskin elokuvia, kepeitä draamakomedioita tai meidän kansallista itsetuntoamme hivelevää kaupallista paskaa, eli leffoja, jotka kertovat naparetkeilijöistä, sotasankareista tai kuningasperheestä.»

»Milloin näit Felicia Henien viimeksi?»

Harry pani merkille, ettei hänen yllättävä kysymyksensä näyttänyt hermostuttavan Brandtia.

»Pari vuotta sitten», Brandt vastasi. »Hän käveli katua pitkin Kvadraturenissa eikä ollut tunnistavinaan minua. Hienotunteisesti minäkään en ollut tunnistavinani häntä. Ja hyvä kun edes tunnistin. Oli masentavaa nähdä hänet niin elämän murjomana.»

»Tunsitko sinä John Dalen?»

»En tuntenut. Mutta hän oli yksi niistä idiooteista, jotka kuvittelivat tienaavansa rahaa tarjoamalla ihmisille paskaa. Ja pääsevänsä siinä sivussa panemaan nuoria naisnäyttelijöitä.»

»Onnistuiko hän?» Witt kysyi.

»Kumpikin asia osoittautui hankalammaksi kuin hän oli luullut. Hän juoksi pakoon häntä koipien välissä. Kirjaimellisesti.» Brandt tömistä jalkojaan jäällä ja hieroi käsiään lämpimiksi.

»Yksi kysymys vielä», Harry sanoi. »Sinä tunsit kaikki kolme uhria. Osaatko kuvitella ketään, jolla voisi olla motiivi surmata heidät?»

»En», Brandt vastasi epäröimättä.

»Oletko nähnyt Wamin murhavideon?» Witt kysyi.

»Tarkoitat tappovideota. Olen, ikävä kyllä.»

»Siinä tapauksessa osaat arvioida, että se on tehty joko ammattimaisesti tai puoliammattimaisesti», Harry sanoi. »Kukahan mahtaa olla kameran takana, onko veikkauksia?»

»On», Brandt sanoi.

Vastausta seuraavan tauon aikana – Harrylla ei ollut epäilystäkään, etteikö tauko olisi ollut tarkoituksellinen – Brandt tarkasteli heitä ikään kuin nauttien yleisön huomiosta.

»Kuka tahansa, joka on koskaan ollut mukana elokuvatuotannossa. Maskeeraajista ja catering-porukasta tuottajiin. Sillä he ovat kaikki vakuuttuneita, että osaisivat tehdä hyvän elokuvan. He vain odottavat sitä päivää, jolloin heille lykätään kamera käteen ja annetaan tuoli, jossa lukee ohjaaja.»

»Minä muuten valehtelin äsken», Harry sanoi. »Esittäisin vielä yhden kysymyksen, joka tulee tässä: Juuri ennen kuolemaansa Wam tietävästi sanoi Thea Ruudille, että tappaisi tämän. Mitä ajattelet siitä?»

Brandt katsoi Harrya taas sinisillä silmillään, jotka eivät räpsyneet lainkaan.

»Ajattelen, että juuri niin hän varmaan aikoi tehdäkin. Minun avustuksellani.»

»Aioitte siis yhdessä tappaa Thea Ruudin?»

»Ei Thea Ruudia vaan hovineidon, joka oli kuninkaan rakastajatar. Käsikirjoitusta ollaan siis muuttamassa niin, että roolihenkilö saa surmansa Lontoossa saksalaisten pommituksessa ennen kuin heistä ehtii tulla rakastavia.»

»Miksi?»

»Koska Anton halusi, että kuninkaan rakastaja olisi mies.» Brandt pani aurinkolasit takaisin päähänsä, ja Harry näki tummissa linssesseissä vilauksen omasta peilikuvastaan.

»Saatan sinut autolle», Harry sanoi.

»Kiitos.»

Harry odotti, kunnes he olivat niin kaukana, ettei Witt kuullut heidän keskusteluaan. »Olen nähnyt sinut ennenkin.»

»Hyvin mahdollista. Oslo on pieni kaupunki.»

»Mutta olen nähnyt sinut kuluneen vuoden aikana vähän liian usein. Hotellin baarissa. Hississä. Sairaalan edustalla. Ja äsken kuulin, että olit soittanut vakuutusyhtiöön ja pyytänyt tietoja minusta.»

Brandt nyökkäsi. »Teen taustatutkimusta kaikkia elokuviani var-
ten mahdollisimman perusteellisesti. Olen seurannut sinua etäältä. Olet ikään kuin ollut tietämättäsi koko ajan koekuvauksessa.»

»Koekuvauksessa?»

»Ei riitä, että on kuuluisa Harry Hole, jolla on komeat leukalihak-
set. Minun piti selvittää, onko sinulla lavapresenssiä. Säteilyä, joka
toimii valkokankaalla tai tv-ruudussa. Joten kyllä, olen stalkannut
sinua hieman.»

»Oletko sinä siis tekemässä elokuvaa *minusta*?»

»Tarkemmin sanottuna dokumenttia eräästä kuolemantapauk-
sesta, jossa näyttelit yhtä pääroolia.»

He olivat saapuneet auton vierelle.

»Olet toisin sanoen kiinnostunut kuolemantapauksista?» Harry kysyi.

Brandt ojensi avainta, ja autosta kuului äänekäs piippaus. »Paras
ystäväni työskenteli poliisina kauan sitten. Hän herätti mielenkiinto-
ni, voisi ehkä sanoa.»

Harryn suuta alkoi taas kuivaa. »Minkä niminen hän on, ja mistä
kuolemantapauksesta sinä puhut?»

»En voi paljastaa enempää», Brandt sanoi ja istuutui autoonsa.
»Kuulet minusta, jos projekti toteutuu. Vakavasti otettavista elokuva-
projekteistakin vain yksi kahdestakymmenestä päättyy valkokankaal-
le. Oikein mukavaa päivää!»

Ovi paukahti kiinni, mutta Harry jäi seisomaan ja katsoi autoon,
kun Brandt käynnisti moottorin. Taustapeilistä riippui lentokoneen
pienoismalli, Spitfire, ellei hän aivan erehtynyt. Takapenkit oli kaa-
dettu ja tavaratilassa oli jotain, minkä päälle oli levitetty pressu.

Joitakin sekunteja myöhemmin hän seurasi Toyotan varovaista
etenemistä lumista mäkeä alas kohti ensimmäistä mutkaa.

Witt tuli seisomaan Harryn viereen. »Mitä hän sanoi?»

»Että minulla on komeat leukalihakset. Mitä mieltä olet hänestä?»

»Että hänellä on varmaan parikin diagnoosia.»

»Ai? Onko hän sinusta hullu?»

»Ei toki. Tai en tiedä. Minä vain diagnosoin ihmisiä niin kuin tekniset rikostutkijat analysoivat todistusaineistoa laboratoriossaan. Moni asia on yksinään vaarallinen. Mutta kaikki aineet ja kaikki ihmismielet sisältävät myrkyllisiä osasia.»

»Vaarallisuus riippuu annostuksesta.»

»Oho, sinäkin näköjään osaat myrkkyopin perusteet. Sinulla, minulla ja Robert Brandtilla on aivoissamme samoja kemiallisia aineita kuin psykopaateillakin – heillä niitä on vain eri suhteessa. Ihminen, jolla ei ole lainkaan psykopaattisia piirteitä, ei ole normaali.»

»Et arvaakaan, kuinka helpottava tieto tuo oli minulle», Harry sanoi.

Witt nauroi. Harry erotti naurunpilkkeen hänen silmissään ja ymmärsi, ettei siihen ollut syynä vain äskeinen repliikki.

»Mikähän sekoitussuhde Brandtilla mahtaa olla?»

»Ainakin hänessä on ripaus serebraalista narsismia. Huomasitko, että hän korjasi, kun puhuin 'murhasta'?»

»Mm. Hänen paras ystävänsä oli poliisi, joten hän varmaan tietää, että 'tappo' on juridisesti oikeampi termi.»

»Samaan aikaan toisten puheiden korjaaminen oman ylivertaisuuden osoittamiseksi on tyypillinen merkki narsismista. Mutta eipä siinä, pienenä annostuksena narsismi on täysin vaaratonta. Ratkaisevaa on, liittyykö siihen myös malignia narsismia. Nimittäin jos liittyy, hän voi olla väkivaltainen. Mikä on erityisen vaarallista, koska hän on ilmiselvästi älykäs ja taitava lukemaan vastustajaansa.»

»Mistä sinä sen päättelet?» Harry kysyi, ravisti sytytintään ja yritti saada sen toimimaan, mutta se vain sylki kipinöitä.

»Esimerkiksi siitä, mitä hän sanoi sinun leukalihaksistasi», Witt sanoi ja nappasi sytyttimen Harrylta. »Hän yhdisti sen intro-

verttiuteesi. Puret hampaita yhteen, jolloin lihakset jännittyvät. Se on klassinen merkki siitä, että patoat asioita sisällesi ja pelkää, että tunteesi näkyvät ulospäin.»

»Pelkääkö?»

»Harry. Olen oikeasti sitä mieltä, että sinun kannattaisi varata aika minulta. Kokeilla, miltä psykosomaattinen terapia tuntuu. Sinulla on sisälläsi asioita, joita olisi hyvä tuulettaa välillä. Ota tästä...»

Witt ojensi Harryn savukkeen alle valkoista sytytintä, joka paloi isolla, tasaisella liekillä.

Harry kohotti kulmiaan hämmästyneesti ja imaisi tulta tupakkaansa. Sitten hän puhalsi savua ulos suusta. Äimistyksekseen hän huomasi, että vaikka savun täytyi loogisesti ajateltuna olla lämpimämpää kuin ympäröivä ilma, se ei kohonnut ylöspäin vain painui maata kohti.

»Miksi Brandt tuli tänne?» hän kysyi.

»Mietit sitä, että murhaaja palaa rikospaikalle. Tiedät kai, että se on pelkkä myytti?»

»Tavallisten murhaajien kohdalla, aivan. Mutta ei silloin, kun puhutaan sarjamurhaajista. Sarjamurhaaja haluaa nähdä paikan uudestaan. Puhua rikostutkijoiden kanssa, nähdä miten he tuskailevat. Kenties jopa antaa heille vihjeitä. Hän leikkaa lehdistä tapaukseen liittyvät uutiset ja panee ne talteen. Nauttii yliotteestaan ja siitä, että on onnistunut huijaamaan kaikkia.»

»Mutta lataa silti videoita nettiin?»

»Ehkä se on osa hänen rituaaliaan.»

»Ei, se on joukkoampujan kirje. Ja video nukesta patjalla on joukkoampujan ennakkovaroitus. Sarjamurhaajat eivät harrasta selaista.»

»Entä jos kyseessä on uudenlainen kahden kemiallisen myrky yhdistelmä? Sellainen, jossa kumpaakin on vaarallisen suuri annostus.»

»Jaa-a», Witt sanoi. »Joillakin joukkoampujilla on mielenterveyden häiriö, jota kutsutaan sekundaariseksi psykopatiaksi. Kuten

vaikkapa kouluampujan silmitön viha ja psykopaatin kykenemättömyys empatiaan.»

»Thea Ruud kertoi, että heillä oli tapana ajaa tänne. Murhaaja on voinut seurata heitä tai olla valmiina odottamassa. Thea ei nähnyt pysäköityjä autoja, kun he tulivat, mutta uskon silti, että murhaaja tunsu heidän rutiininsa ja tiesi, että se tapahtuisi täällä.»

»Miksi?»

»Paikka on liian täydellinen ollakseen valikoitunut umpimähkään. Piilossa katseilta ja niin kaukana asutuksesta, ettei kukaan kuule laukausta. Liikennettä alueella on vähän mutta kuitenkin sen verran, että yksittäiset autot eivät herätä huomiota ja lumisateen satuessa renkaanjäljet hukkuvat muiden sekaan.»

He seisoivat tovin hiljaa ja katselivat paikkaa, jossa auto oli ollut parkissa.

»Onko tuo Wamin verta?» Witt kysyi ja osoitti jäässä olevaa tummaa läikkää.

»Ei», Harry sanoi. »Kaikki veri jäi autoon.» Hän jatkoi polttelemistä rauhallisesti.

»Okei», Witt sanoi ja värähti. »Toitko minut tänne näyttääksesi tämän?»

Harry empi. Veti henkeä aloittaakseen. Keskeytti. Imi sauhut tupakasta. Hän tiesi, että kannen voisi sulkea vain kerran ja että ennen kuin sen avaisi ei voinut tietää, mitä kannen alla suriseva mehiläisparvi tekisi päästyään vapaaksi.

»Tykkään käydä tapahtumapaikoilla», hän sanoi. »Katsoa, kuunnella, haistella. Joskus se auttaa minua pääsemään murhaajan pään sisään. Ja uhrin myös.»

»Aivan. Auttaako se nyt?»

Harry katsoi naista. Hänellä ei ollut minkäänlaisia ongelmia ymmärtää, miksi Oleg oli ihastunut tähän. Wittin kauneus oli laadultaan sellaista, ettei sitä nähnyt heti, vaan jonkin täytyi sytyttää se. Niin kuin tupakka ja liekki. Kaksi kemiallista ainesosaa, jotka

reagoivat keskenään. Hymy, kun jompikumpi on sanonut jotain, mitä joku toinen ei ymmärrä. Helvetti, nainenhan oli vihollinen. Ja vihollinen olisi pakko kohdata.

Harry selvitti kurkkuaan. »Ei, en näe täällä mitään, mikä auttaisi. Näetkö sinä?»

Witt pudisti päätään hitaasti irrottamatta mielteliästä katsettaan Harrysta. »Mennäänkö takaisin? Minulle on tulossa potilas.»

Autossa Harry avasi radion, jossa kerrottiin murhasta, mutta uutisissa ei tiedetty aiheesta mitään uutta. Kumpikaan ei puhua pukahtanut ennen kuin Witt pysäytti auton poliisitalon edustalla päästääkseen hänet ulos.

»Kerroin sinulle oman vaikutelmani Brandtista», Witt sanoi. »Mikä sinun vaikutelmasi oli?»

»Että hän on pituudeltaan metri seitsemänkymmenen ja metri yhdeksänkymmenen väliltä ja että hän käyttää ruskeita hanskoja.»

»Videolla näkyvä hanska on musta.»

»Totta. Hänen autonsa keskipeilistä riippui lentokoneen pienoismalli. Ihan niin kuin Wamillakin.»

»Supermarine Spitfire», Witt sanoi. »331. eskadroona lensi niillä.»

Harry katsoi naista kulmiaan kohottaen.

Witt kohautti olkapäitään. »Näyttää melko todennäköiseltä, että elokuvatuotanto liittyy murhiin tavalla tai toisella, joten vilkaisin elokuvan nettisivuja. Lentokoneet ovat pelkkiä oheistuotteita. Niiden hinta on 299 kruunua. 399, jos haluaa Norjan lipun peräsimeen. Huomasitko vielä jotain muuta?»

»Brandtilla oli autossaan jotain, minkä hän oli peittänyt pressulla.»

»Mitä?»

»En tiedä.»

»Aivot ovat rationaaliset. Siihen on syynsä, että me huomaamme asioita.»

»Jep.»

»Jos tiesit sen, mikset kysynyt, mitä autossa oli?»

Harry odotti hetken ennen kuin avasi autonoven ja päästi kylmän ilman sisään. »Koska toisinaan tuntuu, ettei hetki vain ole oikea kysymiseen. Kiitos kyydistä.»

»Muista varata aika!» Witt huusi hänen peräänsä.

39

ILTA OLI PIMENTYNYT väkivaltaosaston ikkunoiden ulkopuolella. Vasta perustetussa komentokeskuksessa Katrine kävi läpi viimeisiä päivän aikana suoritettuja kuulusteluja. He olivat keskittyneet elokuvapiireissä pyöriviin henkilöihin, jotka olivat tunteneet kolmesta uhrista vähintään kaksi. Moni heistä kuului Jarin Filmparkenissa kuvattavan sotaelokuvan tuotantotiimiin.

»Myös Trym Haugen sanoo olleensa yksin kotona silloin, kun Wam ammuttiin. Henien ja Dalen kuolinajakohdille hänellä on vain osittainen alibi. Ylipäänsä vaikuttaa siltä, että parisuhteessa eläminen ja työ elokuva-alalla eivät sovi yhteen. Taikka minkäänlainen sosiaalinen elämä. Useimmat väittävät istuneensa kotona ypö-yksin.»

»Ei ihme tällaisessa pakkasessa», Siri totesi.

»Ihmiset ovat saaneet jouluna yliannostuksen sosiaalisuudesta», säesti Malik.

»Siltä vaikuttaa», Oleg sanoi. »Joka tapauksessa korkeintaan yksi kuulustelluista valehtelee.»

»Ellei muilla ole muita syitä valehteluun», Harry totesi saamatta reaktiota Olegilta.

»Ok, eli kokoonnutaan seuraavan kerran varhain huomisaamuna», Katrine sanoi. »Mutta pitääkö puhelimet päällä.»

Tuolinjalkojen kolinaa.

Harry suuntasi Olegin luo. »Voidaanko jutella hetki?»

»Totta kai.» Oleg katsoi kelloa. »Tulisitko meille syömään? Lupasin olla kotona ennen lasten nukkumaanmenoaikaa.»

Autossa Oleg huudatti Ramonesia, rummutti rattia »I Wanna Be Sedatedin» tahdissa ja lauloi mukana kertosaäkeessä epävineisesti. Hän vaikutti hyväntuuliselta. Jopa hilpeältä.

»Silloin kun soitit tämän kappaleen minulle ekaa kertaa», hän huusi musiikin yli. »Teitkö sen, jotta minulle kehittyisi samanlainen musiikkimaku? Vai jotta saisit minut pitämään sinusta?»

Harry hymyili. »En muista enää. Luultavasti sekä että. Ajattelin varmaan, että tarvitsin välillemme jotain muutakin yhteistä kuin äitisi. Mutta toki on niin, ettei Ramones välttämättä iske ihan jokaiseen pikkupoikaan.»

»Soitit tuiki tuntemattomalle lapselle lempibiisejäsi», Oleg huusi. »Olit varmaankin korviasi myöten rakastunut.»

»Niin olin», Harry huusi takaisin. Ja *olen* yhä, hän ajatteli. Hän sääti musiikkia hiljemmalle. »Oletko sinä?»

»Mitä?»

»Rakastunut.»

»Oi. Jaa-a. Rakastuminen on kai se tunne, joka menee ohi, ja nykyään sitä voisi ehkä sanoa... syväksi kiintymykseksi. Kaikki eivät voi olla niin kuin sinä ja äiti.»

»En puhunut Helgasta. Vaan Hilde Wittistä.»

Harry vilkaisi Olegia. Olegin kasvot olivat jähmettyneet irvistykseseen. Hän räpytteli silmiään ja yritti keskittyä katsomaan tietä. Harrylle juolahti mieleen, että he ajoivat samaa reittiä kuin Witt ja hän olivat ajaneet joitakin tunteja aiemmin, mutta vain päinvastaiseen suuntaan.

»Miten...?» Oleg aloitti.

»Se ei ole tärkeää.»

Oleg nyökkäsi. Nielaisi. »Okei. Me olemme rakastuneita. Erittäin rakastuneita.»

»Me? Eli luulet, että hänkin on rakastunut?»

»En.» Olegin ääni värähti. »En luule vaan tiedän.»

»Selvä. Ja millaisia seurauksia olet ajatellut sillä olevan?»

»Eikö se ole itsestään selvää?»

»Aiot siis jättää Helgan?»

Oleg jarrutti punaisiin valoihin. »Pakkohan minun on.»

»Pakkoko?»

»Jos sinä olisit ollut jonkun kanssa, kun tapasit äidin, sinunkin olisi ollut pakko erota. Vai mitä?»

Harry ei vastannut.

»Kyllä», Oleg jatkoi. »Sillä jotain tällaista tapahtuu vain kerran elämässä. Tai siis jotkut eivät koe sitä koskaan, olen siitä ihan varma. Sitä, että tapaa jonkun, joka merkitsee enemmän kuin mikään muu, enemmän kuin elämä. Sinä olet kokenut sen, ja nyt minä myös. Olemme todellisia onnenpekkoja.»

»Oleg...»

»Olen tosissani!» Oleg puuskahti ja veti henkeä. »Paitsi että samaan aikaan olen todella epäonnekas. Aiot muistuttaa, että minulla on lapsia, mutta ymmärrät varmaan, ettei sinun tarvitse. En ole nukkunut viikkokausiin, eikä se johdu Hildestä. Eikä Helgastakaan, vaikka tiedän, että ero on hänelle kova isku. Jos sinulla olisi lapsia, ymmärtäisit, mitä käyn läpi. Lapset voi panna kärsimään siitä, että menee yhteen jonkun kanssa, vain silloin kun muuta vaihtoehtoa ei ole. Se on kuin...»

Oleg huitaisi kädellään näyttäen epätoivoiselta, ja Harry ymmärsi, että he ajattelivat kumpikin h:lla alkavaa sanaa.

»...kuin luonnonvoima», Oleg sanoi. »Tai fysiikan laki. Mahdoton kumota. Sellainen sinun ja äidinkin suhde oli.»

»Sanoit, että rakastuminen on tunne, joka menee ohi...»

»Aivan, mutta siihenkin on poikkeuksia. Kuten sinä ja äiti. Ja tämä.»

»Oletko varma?»

»Oletko sinä varma, että on viisasta jaella minulle neuvoja, joita et olisi itsekään noudattanut? Tiedän kyllä, että ajattelet vain minun

parastani. Ja Helgan ja lasten, jotka kutsuvat sinua ukiksi. Mutta usko: parasta, mitä voit tehdä, on pysyä erossa tästä. Minun täytyy tehdä tämä tavalla, joka on mielestäni reiluinta kaikkien osapuolten kannalta. Onko selvä?»

Harry tuijotti ikkunasta ulos.

»Onko selvä?» Oleg toisti.

»On», Harry sanoi hiljaa.

Oleg painoi kaasua tuijottaen jäykästi eteensä. Hän säati jälleen kovemmalle autostereoita, joissa soi Ramonesin »Sheena Is a Punk Rocker».

»Hally!»

Gert liukui alas tuolilta ruokapöydän äärestä ja juoksi Harryn syliin.

»Oletko sinäkin täällä?» Harry nauroi pojan puskiessa pientä, lämmintä päätänsä hänen kaulakuoppaansa.

»Joo!»

»Hei, Harry», tervehti Helga laulavalla Finnmarkin murteellaan ja vakaalla, rauhallisella äänellään. Hän seisoi lieden ääressä ja katseli Harrya ja Gertiä.

»Onpa kilttiä, että autat Brattia olemalla lapsenvahtina», Harry sanoi.

»Kilttiä?» Helga hymyili. »Yritän vain mielistellä Olegin pomoa.»

»Hally! Mennään taas luistelemaan ja otetaan kaakaota mukaan! Jooko?»

»Minä haluan myös, ukki!» Olav, Helgan ja Olegin esikoinen, seisoi Gertin takana naama mutrussa ja ojensi pulleita käsivarsiaan Harrya kohti. Harry laski Gertin maahan ja nosti ilmaan Olavin, joka kiljui riemusta.

»Ukki on lasten suosikki», Oleg sanoi hymyillen tullessaan portaita alakerrasta. Hän suukotti tytärtään, joka lusikoi puuroa suuhunsa syöttötuolissa, ja meni halaamaan Helgaa.

Harry huomasi Helgan katsovan häntä ja Gertiä eikä Olegia. Katse oli tutkiva. *Tietävä*. Taasko sen pystyi haistamaan hänestä? Oliko Helga päättellyt, että Olegilla oli toinen, ja haistoi nyt, että Oleg ja Harry olivat puhuneet naisesta automatkalla?

Mahdotonta. Harry ravisti ajatuksen mielestään.

Keskustelu soljui ruokapöydässä tavalliseen tapaan, ehkä hieman normaalia kankeammin. Aiheet pyörivät päiväkodin, syntymäpäivien ja lasten tulevien päiväohjelmien ympärillä. Oli kirjoittamaton sääntö, että Oleg ja Harry eivät käsitelleet työasioita muun perheen läsnä ollessa.

Syönnin jälkeen Oleg meni alakertaan lukemaan iltasatua ja nukkuttamaan lapset. Gert liittyi heidän seuraansa, ja Helga ja Harry jäivät kahdestaan keittiöön.

»Et ole kovin hyvä pitämään salaisuuksia», Helga totesi kaataessaan kahvia Harrylle.

»Liittyen mihin?» Harry kysyi ja valmistautui pahimpaan.

»Syrjähyppyihin.»

»Syrjähyppyihin?» Harry yritti voittaa aikaa nostamalla kupin huulilleen.

»Niin», Helga sanoi.

Mahdotonta. Ja silti. Harry selvitti kurkkuaan. »Mistä syrjähyppyistä sinä puhut, Helga?»

»Hänhän on sinun.»

»Kuka on minun?»

»Tiedät hyvin, mitä tarkoitan. Gert.»

Harry hörppäsi ällistyneenä siemauksen kahvikupistaan ja laski sen pöydälle.

»Tunnustatko?» Helga kysyi.

»Onko sillä väliä, tunnustanko vai en?»

»Ei oikeastaan.» Helga naurahti. »Eli. Tietääkö Oleg...?»

»Ei.»

»Oletan, ettet haluakaan hänen tietävän? Koska petit hänen äitiään.»

Harry nyökkäsi hitaasti.

»Asia selvä», Helga sanoi. »Siinä tapauksessa en sano mitään ennen kuin kerrot itse.»

»Mm. Kiitos. Olet varmaan sitä mieltä, että minun pitäisi kertoa.»

Helga kohautti olkapäitään. »Kliseinen sanonta, jonka mukaan tieto lisää tuskaa.»

»Niin?»

»Sillä sanonnalla on tarpeettoman huono maine, jos minulta kysytään.»

Harry hymyili. »Ok. Mistä sinä siis arvasit? Hajustako?»

»Hajusta? Herrajumala, eihän teitä kahta tarvitse kuin katsoa. Olen epäillyt jo jonkin aikaa, mutta kun näin teidät yhdessä äsken. . . Kun Gert halasi sinua, et ollut kovin taitava pitämään pokkaasi. Olit kuin seitsemännessä taivaassa. Ja sitten vielä pisteenä iin päälle se juttu luistelusta ja kaakaosta.» Helga nauroi.

Harry hieroi niskaansa.

»Ja tuo ele», Helga jatkoi edelleen nauraen. »Olet varmaan huomannut, että Gertkin pitää kättä niskassaan, kun hän miettii tai on nolona tai stressaantunut?»

»Mm. En. Mutta arvelet, että se voi olla geneettistä?»

»Se on geneettistä. Kaksostutkimukset osoittavat, että eleet ja pakkoliikkeet periytyvät sukupolvelta toiselle. Oli miten oli, halusin vain tarkistaa, onko tämä asia, josta voin puhua Olegin kanssa vai ei», Helga sanoi. »Oleg. . . niin, olen miettinyt, vaivaako häntä jokin, mistä hän ei halua kertoa minulle.»

Helga vaikenä ja katsoi Harrya, ja Harry ymmärsi, että se oli kysymys.

»No», hän sanoi. »Työ väkivaltaosastolla on aika raskasta ja stressaavaa. Toisia helpottaa puhua siitä. Toisia taas helpottaa olla puhumatta. Minä esimerkiksi kuulun jälkimmäiseen ryhmään.»

»Aivan, ja sehän on nähty, mitä siitä seuraa.»

Harry hymähti. »Olin alkoholisti jo ennen kuin menin poliisikouluun, Helga.»

»Ajattelin, että olin ennalta viisas, kun kehotin Olegia varaamaan ajan siltä teidän käyttämältänne psykologilta. Mutta muutamana kerran jälkeen hän sanoi, että se oli siinä. Saattoi olla järkevääkin lopettaa, koska hänestä on tullut vain entistä levottomampi ja äksyilevämpi.»

»Hän tokenee kyllä ennen pitkää», Harry sanoi tuntien valheen kirvelevän kurkussa sappinesteen lailla.

He kuulivat Olegin askeleet portaikosta ja keskittyivät juomaan kahvia.

Oleg oli niin kalpea, että Harry ehti jo pelätä hänen kuulleen heidän keskustelunsa.

»Asemalta soitettiin», Oleg sanoi puhelin kädessään. »Nettiin on ladattu taas uusi video. Katsoin sen äsken. Se on...»

»Vielä pahempi kuin edelliset?» Harry ehdotti, kun Oleg ei saanut sanoja suustaan.

Oleg nyökkäsi vaitonaisena.

40

KAKSIKAMERATUOTANTO.

Ensimmäinen kohta on työmaaparakissa kuvattu lähtötilanne, jossa Felicia Henie istuu keskellä huonetta sidottuna tuoliin. Hänellä on päässään miekkailukypärä. Sitten seuraa lähikuva Felician kasvoista. Kaikesta päätellen kamera on kiinnitetty kypärän sisäpuolelle, ja siinä on laajakuvalinssi. Felicia hengittää raskaasti, ja hänen kauhusta laajennut katseensa on kohdistunut johonkin, mikä näkyy kuvassa vasta hetken päästä. Hän huutaa niin kovaa, että ääni kantaa poran kimeän ulvonnan yli: »Miksi? Minkä takia teet minulle näin?»

Seuraavaksi kuva siirtyy kauemmas Feliciaan, joka yrittää epätoivoisesti kiemurrella irti tuolista. Sitten palataan taas klaustrofobiseen erikoislähikuvaan miekkailukypärän silmikon sisäpuolelle. Näyttää kuin taustalla oleva seinä liikkuisi, mutta todellisuudessa Felicia viskelee päätään ja kypärään kiinnitetty kamera seuraa liikkeitä. Huuto yltyy sanattomaksi, yhtäjaksoiseksi kiljumiseksi. Kun pora alkaa tunkeutua hänen suuhunsa, hän puristaa huulet tiukasti yhteen. Poran tärinä säteilee hampaista kaikkialle kasvoihin ja saa kyyneleet kihoamaan silmiin ja valumaan silmistä poskille. Sitten kasvot lakkaavat tärisemästä, kuluu pari sekuntia, kasvot jäähmettyvät. Silmien päälle leviää kalvo, alaleuka retkahtaa auki ja kummastakin suupielestä valuu ohut verinoro. Kuva menee mustaksi.

»Hyi helvetti», Skarre sanoi kuuluvalla äänellä.

»Niinpä», sanoi Katrine, pysäytti videon ja katsoi aamupalaveriin kokoontuneiden tutkintaryhmän jäsenten kalpeita kasvoja ja järkyttyneitä ilmeitä. »Hyi helvetti. Video ehti olla eilisiltana näkyvillä puoli tuntia ennen kuin siitä vinkattiin digipartiolle. Sana?»

Sana Tariq työnsi hiussuortuvan huivinsa alle ja puhui nousematta seisomaan. »Se poistettiin somesta ja kaikilta isommilta alustoilta, mutta kestää jonkin aikaa ennen kuin leviäminen saadaan pysäytettyä.»

»Pysäytettyä?» Malik toisti. »Eli ette pysty poistamaan sitä kaikkialta?»

»Sanonta, että jokin menee viraaliksi eli alkaa levitä niin kuin virus elimistössä, on yhtä aikaa osuva ja epätasällinen. Se on osuva muun muassa siksi, että virus on mahdollista eristää ja passivoida, mutta jonkin tyyppiset virukset jäävät elimistöön pysyvästi odottamaan aktivoitumista. Toisin sanoen ne, joilla on riittävästi halua ja taitoa, pystyvät kaivamaan videon esiin ja katsomaan sen.»

»Jolloin se alkaa taas levitä?»

»Niin.»

»Onko mitään hyviä uutisia?» Katrine kysyi.

»On.» Sanan puhelimeen, joka oli pöydällä, syttyi valo. »Me onnistuimme selvittämään, mistä IP-osoitteesta video oli lähetetty, ja juuri ennen tätä kokousta saimme tuomioistuimelta luvan katuosoitteen selvittämiseen. Tiimini ryhtyi töihin, ja ellen aivan erehdy...» Hän vilkaisi puhelintaan. »...osoite on nyt löytynyt.»

Huoneeseen laskeutui hiljaisuus.

»Se on Bærumissa», hän luki. »Wedel Jarlsbergs vei 36.»

»Ei juma, kiinni jäi!» Skarre huusi. »Hälytetään Delta-ryhmä paikalle.»

»Epäilenpä, onko siinä mitään järkeä», Harry sanoi. »Heillä ei ole riittävästi väkeä hälytysvalmiudessa.»

Skarre tuhahti. »Tuskin ketään täällä sinun epäilysi kiinnostavat, Hole. Deltalla on vähintään tusina miestä valmiina kaksikymmentä-

neljä seitsemän. Meidän on iskettävä voimalla ja napattava tyyppi ennen kuin hän tajuaa, että olemme päässeet hänen jäljilleen.»

»Harry tarkoittaa», Oleg sanoi, »että Wedel Jarlsberg vei 36 on Jarin Filmparkenin osoite. Studiokokonaisuuteen kuuluu reilut kymmenen rakennusta, ja... paljonko siellä oli väkeä töissä viimeksi, kun kävimme siellä, Harry?»

»Yli viisikymmentä. Joista useimmilla on oma tietokone ja jokaisella oma älypuhelin.»

»Asia ymmärretty», Sana sanoi. »Mutta jos saamme vapaat kädet, pystymme selvittämään fyysisen laitteen, josta video lähetettiin.»

Katrine nosti kädet pystyyn. »Hommaan etsintäluvan heti ensi tilassa. Wulf, hälytä sinä apuun tarvittava määrä partioita. Autoja ja ihmisiä pitää olla niin paljon, että voidaan sulkea alue ja valvoa, ettei kukaan häivy paikalta kesken etsinnän.»

Skarre oli sulkenut suunsa, mutta leukalihakset tekivät töitä. Sit-ten suu avautui jälleen.

»Vaikka partioiville poliiseille on vähän aikaa sitten annettu lupa kantaa asetta, se ei tarkoita, että heillä olisi taitoa ja kokemusta käyttä niitä. Kutsu Delta.»

Katrine katsoi Skarreä empien ja nyökkäsi. »Ok. Palaveri on päätynyt, kokoonnutaan uudestaan lounaan jälkeen.»

Kaikki nousivat, ja Skarre virnuili voitonriemuisesti Olegille ja Harrylle kävellessään heidän ohitse.

»Järki voitti», hän sanoi.

Poliisi teki rynnäkön aamuvarkaisella.

Katson juuri kirjoittamaani lausetta. Se pitää osittain paikkansa, sillä aurinko oli vasta nousemassa, mutta kaikki olivat heränneet ja tulleet töihin jo aikoja sitten. Se oli silti yllätys, pakko myöntää. Kaksi mustaa laatikkomaista autoa pysähtyi portin eteen, ja autoista hyppäsi ulos kaksi mustiin pukeutunutta sotilasta täysissä varusteissa. Loput jatkoivat portista sisään ja hajaantuivat pareittain Filmparkenin eri rakennuksiin.

Jokaisella oli kivääri, jota he kantoivat kuin sähkökitaraa rokkitähtien elkein. Luultavasti se kuvasti sitä, miltä heistä tuntui.

Mustien autojen perässä seurasi kokonaista kuusi poliisiautoa.

Pitkä, vaalea miespoliisi astui ulos autosta, joka pysähtyi studio A:n eteen, missä Grip, se hyväuskoinen hölmö, seisoj jälleen kerran iänikuisella tupakkatauollaan ja otti blondin vastaan kuin... miten hän sen sanoisi? Kuin keikalle saapuvan bändin laulajan.

Tiedän tietysti, että poliisit tulivat sen Felicia-videon takia, joka poistettiin verkosta hetki sitten. Siitä minulla ei ole hajuakaan, miten he tiesivät videon liittyvän jollain lailla Filmparkeniin. Mutta tiedän, että yli viisi miljoonaa katsomiskertaa vajaassa vuorokaudessa on ihan sairaan paljon. Se kertoo, että jossain tuolla on yleisö, joka on avoin jollekin uudelle. Jollekin radikaalille. Minun tarinalleni.

»Se on lähetetty täältä», Sana Tariq totesi, osoitti konetta ja nousi.

Oleg ja Harry katsoivat kiinteää iMacia, joka oli kirjoituspyödyllä tuotantoyhtiön toimistossa. He olivat saapuneet paikalle neljäkymmentä minuuttia sitten, ja siitä asti Malik Khan oli käynyt kahden muun digipartioon kuuluvan kanssa läpi ykköskerrokseen kerättyjä puhelimia ja tietokoneita. Kida Shearer, entinen kuvauspäällikkö ja nykyinen ohjaaja, oli raivostunut jouduttuaan keskeyttämään kuvaukset. Hän selitti, että Wamin yllättävä poismeno oli viivyttänyt aikataulua niin paljon, että heidän pitäisi ehtiä saada tänään purkkiin kolme kohtausta, joissa esiintyi lentäjä-ässä Marius Eriksen, sillä pääosan esittäjän olisi oltava jo ensi viikolla Riassa näyttelemässä toista roolia.

»Tämä on siis sinun tietokoneesi», Harry sanoi Everstille, joka istui käsivarret ristissä tuolilla seinän vieressä ja nojasi päätään takanaan olevaan elokuvajulisteseen.

»Pitää paikkansa.» Päävalaisija oli riisunut Adidas-verkkaritkinsa, ja hauiksista sekä T-paidan alla pullistelevista rintalihaksista Harry saattoi päätellä hänen käyvän salilla säännöllisesti.

»Mm. Ketkä kaikki sitä käyttävät?»

»Käytännössä vain minä.»

»Käytännössä? Ketkä muut?»

Eversti Nils kohautti harteitaan. »Vectorworksin valokartta on minun koneellani, joten best boy ja valomiehet, joita on kaksi.»

»Toisin sanoen sinä ja kolme muuta tiedätte koneen salasanan?»

Nils pudisti päätään. »Salasanan Vectorworksiin, koneessa ei ole salasanaa.»

»Yritätkö siis sanoa, että kuka tahansa tuotantotiimiin kuuluva on voinut lähettää videon tästä koneesta?»

»En», Nils sanoi, ja Harry oli erottavinaan hymynhäivähdyksen miehen kasvoilla. »Vaan aivan kuka tahansa. Toimiston ovi on aina auki, joten tänne pääsevät paitsi tuotantoryhmän jäsenet myös kaikki muut, joilla on avainkortti Filmparkeniin.»

Sana katsoi puhelinta. »Lokitietojen mukaan tallenne lähetettiin verkkoon tästä laitteesta eilisiltana kello 19.17.»

»Mahdotonta. Minä olin silloin täällä», Nils kommentoi ykskantaan vaihtamatta asentoa.

»Eli joko sinä teit sen», Sana sanoi, »tai sitten joku oli ladannut videon koneelle etukäteen ja ajastanut lähetyksen. Et olisi välttämättä huomannut mitään.»

Nilsin otsa kurtistui. »Tarkoitatteko, että Felician murhavirus on ollut minun koneellani ilman, että tiesin siitä?»

»No», Harry sanoi. »Tuohon kysymykseen voit vastata vain sinä itse. Siis että tiesitkö siitä vai et. Joku vie sinut nyt asemalle kuulusteltavaksi, joten sinuna soittaisin kotiin ja ilmoittaisin, etten ehdi iltaruualle, mikäli ymmärrät, mitä tarkoitan.»

Ensimmäistä kertaa päävalaisija näytti huolestuneelta. »Ette voi tehdä sitä. Meillä on kolme kohtausta, jotka...»

»Keksitte varmasti jonkin ratkaisun», Harry sanoi. »Muutama lamppu vain paikoilleen, eikö se ole siinä?»

Harry käveli toimistosta ulos käytävälle harmaiden raitojen viiрутtaman ikkunan ääreen. Hän katseli parkkipaikalle Olegin ohjeistaessa

virkapukuista konstaapelia ottamaan Nilsin kyytiinsä ja ilmoittamaan väkivaltaosastolle, että he olivat tulossa.

»Mitä arvelet?» Oleg kysyi, kun he kävelivät portaita alas.

»Yritän olla arvelematta mitään», Harry sanoi. »Mutta etsimämme tyyppi ei juuri sorru virheisiin, ja tämä olisi emämunaus. Joten en usko, että saksalainen on murhaaja.»

»Saksalainen?»

»Adidas, särähtävät konsonantit ja solttukampaus?»

»Ok, mutta mitä jos hän on tehnyt tämän, jotta ajattelisimme niin ja poistaisimme hänet epäiltyjen listalta?»

»Se edellyttäisi, että hän pitää meitä fiksuina, eikö totta?»

»Totta», Oleg huokaisi.

Harryn puhelin soi. Soittaja oli Øystein, joka kuulosti väsyneeltä.

»Olen nyt nähnyt videon, jonka lähetit, ja minulla on pari ajatusta. Ja aikaa ottaa tuopillinen Schröderissä. Sinun laskuusi.»

»Mm. Schröder ei ole vielä auki.»

»Se aukeaa kahdeksan minuutin päästä. Odottelen parhaillani oven takana.»

»Jesus, Øystein.»

»Paraskin puhuja.»

»Ok, tulen sinne.»

Auton luona heitä odotti kaksi miestä. Parkatakkiin pukeutunut Grip vaihtoi jalkaa pisyäkseen lämpimänä.

»Sanoin, että hänen pitäisi puhua teidän kanssanne», Grip sanoi nyökäten toista miestä kohti. Hän oli Tšerno, kuvaaja, yllään vain shortsit ja ohut takki.

»Näin videon», Tšerno sanoi. »Tai ensimmäiset kymmenen sekuntia, sen jälkeen minun oli pakko sammuttaa. En tiedä millainen kamera kypärän sisään on asennettu, ehkä vain kännykkä. Mutta toinen kamera on melko varmasti sama kuin aiemminkin. Eli Aaton Minima.»

»Kiitos», Harry sanoi ihmetellen kuvaajaa, joka vaikutti täysin rennolta eikä näyttänyt palelevan lainkaan. »Siinäkö kaikki?»

»Ei», Tšerno sanoi. »Sananen leikkauksesta vielä. Video on leikattu todella musikaalisesti.»

»Selvä. Ja näit sen... kymmenessä sekunnissa?»

»Sen näkee yhdestä ainoasta otoksesta. Sekunnin pätkässä on kaksikymmentäneljä ruutua, ja hyvää leikkaajaa ei erota vähemmän hyvästä sen perusteella, millä sekunnilla kuva on katkaistu, vaan mistä ruudusta.»

»Toisin sanoen näet, että kyseessä on ammattilainen?»

Tšerno kohautti harteitaan. »Niin tai luonnonlahjakkuus.»

»Ok. Kiitos. Mikä tahansa auttaa.»

Oleg avasi auton ovet, mutta Harry jäi seisomaan. »Muuten, eikö sinulla ole yhtään kylmä?»

Tšerno hymyili vinosti ikään kuin olisi tottunut kysymykseen ja pudisti kiharoitaan.

»Hypertyreoosi.»

»Anteeksi?»

»Kilpirauhasen liikatoiminta. Me olemme kuin ydinreaktoreita, joiden jäähdytyslaitteeseen on tullut oikosulku.»

»Mm. Eli Tšerno...»

Mies hymyili. »Kyllä, se on lempinimi ja lyhennys Tšernobylistä.»

Autossa matkalla Schröderiin Harry sai puhelun Hilde Wittiltä. Witt kuulosti yhtä aikaa vakavalta ja innostuneelta:

»Minulla olisi muutama ajatus Felicia Henien murhasta. Voidaanko tavata asap?»

41

HARRY SEISOI SCHRÖDERIN MIESTENVESSAN kapean pisoaarin ääressä, missä oli tilaa korkeintaan kahdelle hengelle, ja silloinkin vain jos oltiin läheisiä tuttuja.

»Harry Hole?»

Harry käänsi päätään hieman. Hän ei tuntenut miestä, joka oli seisahnut jalat harallaan hänen viereensä, mutta tunnisti kaulaukon yläpuolella olevan tatuoinnin sekä nahkatakkiin ommellun Korps-moottoripyöräjengin logon. Hän oli onnistunut tiristämään jokseenkin tasaisen virtsasuihkun eikä halunnut keskeyttää sitä puolustautuakseen rikollisilta, joilla oli mielestään selvittämättömiä asioita hampaankolossa.

»Olen kusella», Harry sanoi. »Tai yritän olla.»

»Anteeksi. Tulin vain ilmoittamaan, että olen sinulle palveluksen velkaa. Panit kiven sisään tyypin, joka raiskasi siskoni. Jos tarvitset jossain vaiheessa jotain, mitä tahansa...» Mies ojensi paperilappua, jossa oli puhelinnumero.

»Kuten sanoin, olen...»

»Tässä», mies sanoi.

Harry tunsu ison ja vahvan kouran koskettavan pakaraansa, mutta ennen kuin hän ehti vastustella, mies oli irrottanut otteensa ja ovi ravintolasaliin oli heilahtanut kiinni miehen perässä.

Harry tunnusteli takataskuaan ja siellä olevaa paperilappua. Ja mumisi hiljaa »ei jumalauta».

»Olkaapa hyvä, mussukat», Nina sanoi.

Tarjoilija laski puolen litran tuopin reikäiselle liinalle Øysteinin eteen ja ojensi kahvikupit Harrylle ja Olegille.

Schrøder oli tuttuun tapaan lähes autio tähän aikaan päivästä. Pöydissä istui vain muutama vakioasiakas, ja he keskittyivät tiiviisti tuoppeihinsa.

Harry odotti, kunnes Øystein oli hörpännyt pitkän kulauksen. »Mitä sinulla on?»

Øystein haroi pitkiä, suoria hiuksiaan. »Muutamakin vaihtoehto, joista valita. Osa mainstreamia, osa hämäämpää kamaa. Tärkein pointti on varmaan kasvot peittävä silmikko.»

»Ehkä.»

»Ok. Koska murhaajalla tuntuu olevan hienostunut elokuva-maku, ensimmäinen ehdotukseni on *Silmät ilman kasvoja*.»

»Mm.»

»Mikä?» Oleg kysyi.

»Ranskalainen klassikko vuodelta 1960», Øystein sanoi. »Kaikkien hauskoihin naamioihin mieltyneistä murhaajista kertovien elokuvien äiti. Muuan brittiläinen pehmopunkkari kähvelsi nimen myöhemmin itselleen.»

»Billy Idol», Harry sanoi. »'Eyes Without a Face'.»

»Toinen, joka tuli mieleen, ei ole varsinainen klassikko», Øystein sanoi. »8 mm, jossa näyttelee Nicolas Cage. Se kertoo naamioituneesta sadistista, joka kuvaa murhansa ja panee ne levitykseen tiskin alta. Ja sitten on vielä nimi. 8 mm. Leffassa se viittaa kuvaformaattiin, mutta kun miettii, miten videolla näkyvä nainen surmattiin...»

»Pora», Oleg sanoi.

Øystein nyökkäsi. Kapakan ovella kilahti kello.

»Pora?» Harry katsoi vuoroin kumpaakin.

»Harry ei ole mikään handyman», Oleg sanoi. »Kasimilliset terät ovat porissa ihan tavallisia.»

Harry tunsu niskassaan lämpimän käden ja nosti katseensa.

»Vai täällä te nörtit istuskelette? Hilde Witt.» Witt ojensi toisen kätensä Øysteinille.

»Øystein Eikeland. Enchanté.» Øystein tarttui käteen ja loi arvostavan katseen Harryyn, kun Witt kääntyi ja viittoi Ninalle osoittaen Harryn kahvikuppia.

»Okei», Harry sanoi. »Mutta kummassakin mainitussa elokuvassa naamio on murhaajalla, ei uhrilla.»

»Ilonpilaaja», Øystein sanoi ja hörppäsi uuden ison kulauksen. »Onko sinulla parempia ehdotuksia?»

»No jaa. von Trier. *The House That Jack Built*.»

»Koska?»

»Koska siinä sarjamurhaaja panee naamion uhriensa kasvoille. Ja pitää murhia omina henkilökohtaisina taideteoksinaan. Ja kommunikoi ja leikittelee poliisin kanssa.»

Øystein maiskautti huuliaan. »Ok. Ei huono.»

»Muttei riittävän hyväkään», Hilde Witt sanoi ja nyökkäsi hymyillen Ninalle, joka oli laskenut kahvikupin hänen eteensä. »Te keskitytte murhan fyysiseen puoleen ja unohdatte psykologisen puolen. Se on luonnollisesti paljon tärkeämpi. Hrr, miten kylmä päivä.»

Witt nosti kupin pöydältä ja puhalteli höyryävään kahviin kolmen muun katsoessa häntä odottavasti. Hän hörppäsi kahvia. Kahdesti. Ja laski kupin takaisin.

»Miekkailukypärä on vain kätevä asuste, johon voi kiinnittää kameran. Ydinajatus on se, että panee uhrin katsomaan omaa pelkoaan ja kuvaa sen. Vangitsee aidon kauhun filmille. Pääsee kurkistamaan pään sisään hetkellä, jolloin ihminen ymmärtää kohtaavansa julman ja tuskallisen kuoleman. Freud käytti siitä termiä 'Schaulust'. Halu tarkkailla. Ja tulla tarkkailluksi. Nykyään sitä kutsutaan voyeurismiksi ja skopofiliaksi. Siis sitä, että kokee seksuaalista nautintoa katsellessaan muita tulematta itse nähdyksi.»

Witt nosti taas kuppinsa pöydältä ja oli huomaavinaan vasta nyt muiden odottavat katseet.

»Aivan, te nörtit haluatte tietää, mikä elokuva.» Hän hymyili. »Olisi pitänyt tajuta se jo aiemmin, koska käytin sitä esimerkkinä, kun kirjoitin graduni voyeurismista. Elokuvan nimi on *Kurkisteliija. Peeping Tom.*»

»Ahaa!» Øystein huudahti. »Todellinen helmi. Michael Powellin ohjaus vuodelta... 1960?»

»Kuulostat mieheltä, joka on oikeassa, mutta minulle sisältö on olennaisempi kuin vuosiluku.»

Harry hymyili partaansa, kun hän näki miten Wittin häikäisevä hymy mykisti Øysteinin.

»Felician murha on niin tarkka kopio *Kurkistelijassa* tehdystä murhasta kuin vain suinkin on mahdollista», Witt sanoi. »Elokuvan alussa prostituoitu nainen viedään huoneeseen, jossa hänen kasvojaan näytetään läheltä veitsenterän lähestyessä kurkkua. Kameran linssin yläpuolelle on kiinnitetty peili, josta nainen näkee sekä veitsen että omat kasvonsa. Katsoin Felicia-videon uudestaan. Hänen katseensa ei ole kohdistunut poraan vaan vähän sen yläpuolelle.»

»Tšerno, kuvaaja, arvelee että kypärän sisään kiinnitetty kamera saattoi olla puhelin», Harry sanoi. »Ehkä selfiemoodissa niin, että nainen näki itsensä.»

»Bravo!» Hilde huudahti ilman sarkasmia ja puristi Harryn polvea pöydän alla. »Felician murha on ensimmäinen, ja uskoisin, että *Kurkistelijan* valinta aloitusleffaksi kertoo meille murhaajasta enemmän kuin kaksi seuraavaa murhaa.»

»Kuten mitä?»

»En tiedä, mutta olen vakuuttunut, että taustalla on jotain henkilökohtaista riippumatta siitä, tiedostaako murhaaja sitä itse vai ei. Valinnat ovat usein psyykemme tai henkilökohtaisen historiamme ohjaamia, vaikka emme välttämättä tajua sitä, ja ne kertovat meistä enemmän kuin arvaammekaan. Tässä tapauksessa on kuitenkin yksi asia, jonka nostaisin erityisen olennaiseksi.» Witt lämmitteli käsiään kahvikupin ympärillä. »Elokuva päättyy siihen, että murhaaja tappaa itsensä samalla tavalla kuin hänen uhrinsakin kuolevat. Ja kuvaa sen.»

»Mm. Uskotko, että sama tapahtuu myös nyt?»

»Tämä on tietysti pelkkää arvailua, mutta en sulkisi pois sitä mahdollisuutta.»

»Toivossa on hyvä elää», Oleg sanoi. »Siis siinä toivossa, että hän hoitaa homman itse.»

»Njaa», Øystein sanoi ja katsoi kelloa. »Jos neiti Witt on oikeassa ja murhaaja noudattaa *Kurkistelijan* käsikirjoitusta, hän jatkaa murhaamista eikä lopeta ennen kuin poliisi saa hänet kiinni. Kippis.» Øystein kulautti tuoppinsa tyhjäksi ja nousi. »Oli hauska tavata, neiti Witt, mutta taksi odottaa.»

»Niinkö? Pääset kyllä kyydilläni, jos et ole menossa kovin kauas.»

»Kiitos, mutta en ole asiakas vaan kuski», Øystein sanoi ja kumarsi suurieleisesti.

»Eikö poliisilla ole velvollisuus estää juopunutta menemästä rattiin?» Witt kysyi äimistyneenä, kun Øystein oli lähtenyt ja Oleg oli matkalla vessaan.

»Epäilemättä», Harry sanoi. »Tosin juuri Øystein on arvioni mukaan turvallisempi kuski yhden tuopin nauttineena.»

»Et taida pahemmin piitata säännöistä?»

Harry katsoi naista vastaamatta.

»Ei se mitään, en minäkään», Witt sanoi. »Olemme varmaan pohjimmiltamme melko samanlaisia. Ehkä meidän yhteistyömme sujuu siksi niin hyvin.»

»Sujuu vai?»

»Älä esitä, ettet muka ole huomannut.» Witt hymyili. »Odotan innolla tulevaa terapiaistuntoamme.»

Harry vain nyökkäsi ja viittoi Ninaa tuomaan laskun.

»Mistä te puhuitte?» Oleg kysyi autossa.

»*Kurkistelijasta*», Harry vastasi ja mietti, miksi hän valehteli.

Tai eipäs.

Hän tiesi, miksi hän valehteli.

42

KATRINE BRATTIN HUONEESSA löyhkäsi jo äijähiki. Hän risti käsivartensa ja katsoi isoa miestä, joka istui tuolilla hänen työpöytänsä toisella puolella. Puhuessaan hän koetti olla hengittämättä nenän kautta.

»Eli toivot poliisisuojelua, koska uskot, että sinut kenties yritetään tappaa?»

»Joku murtautui kotiini ja varasti kameran», Trym Haugen sanoi. »Ja nyt kolme tuntemaani ihmistä on kuollut.» Hän vaihtoi asentoa ikään kuin olisi istunut epämukavasti jonkin päällä. Peräpukamien, Katrine ajatteli.

»Jos kaikki uhrien tutut vaatisivat suojelua...» Katrine huokaisi. »Se ei yksinkertaisesti onnistuisi. Onko jokin tietty syy, miksi koet olosi erityisen uhatuksi?»

»On.» Joka kerta Trym Haugenin hengittäessä ulos vaikutti siltä kuin joku olisi pistänyt reiän hänen valtavaan ruumiiseensa, aivan kuin hän olisi ollut täynnä ilmaa. »Kun minut aikoinaan valittiin asiantuntijaksi vasta perustettuun valtion elokuvasäätiöön, olin siellä yksi monista, jotka olivat kokeilleet elokuvauraa onnistumatta. Työhöni kuului haastatella niitä, jotka hakivat julkista tukea elokuva-projekteilleen, ja antaa lautakunnalle suosituksia, joita he yhdeksässä tapauksessa kymmenestä noudattivat. Lyhyesti sanottuna olin hylkiö, jolla oli yhtäkkiä valtaa näyttää peukkua ylös tai alas muiden unelmille. Sellaisesta voi nousta kusi päähän.»

»Nousiko sinulle?»

»Kaikki tietävät, ettei jokaista projektia voi suositella, joten he mieltelevät. Vakuuttavat luottavansa minun hyvään makuuni. Ja kun he huomaavat, ettei se toimi, he lankeavat polvilleen. Ja kun sekään ei toimi, he alkavat joskus itkeä. Tai tyrkyttävät lahjuksia.»

»Rahaako?»

»Niin. Tai muita... palveluksia.»

»Ymmärrän.»

»Jonkin aikaa olin pieni sadisti, turha sitä on kaunistella. Hoidin hommani, en ollut lahjottavissa ja suositelin sellaisia projekteja, joihin uskoin. Mutta samalla nautin nähdessäni muiden ryömivän polvillaan. Saatoin kutsua haastatteluun tyyppejä, joiden projekteissa ei ollut minkäänlaista taiteellista tai kaupallista potentiaalia, joilla ei ollut mitään mahdollisuuksia, vain koska halusin nähdä, miten he marssivat sisään täynnä itseään ja matelivat lopulta epätoivoisina ja nujerrettuina, kun kysymykseni muuttuivat koko ajan kriittisemmiksi ja he tajusivat, etteivät saisi rahaa vaan pelkkää eioota. Voi sanoa, että hankin itselleni joukon vihollisia niinä päivinä.»

»Mutta enää et ole... hm, sadisti?»

»Olen toki, mutta pitkälti poissa vallankahvasta.» Trym Haugen hymyili väsyneesti. »Kun säätiö fuusioitui muiden tukea antavien tahojen kanssa ja niistä muodostettiin yhdessä NFI, vakituisten asiantuntijoiden määrää leikattiin. Ääneen lausuttuna tavoitteena oli sukupuolten välinen tasapaino, ja koska satuin syntymään pippeli jalkojen välissä...»

Mies levitteli käsiään, ja Katrine näki hien tulleen paidasta läpi. Hän nyökkäsi, vaikka epäili vahvasti, ettei sukupuolten välinen tasapaino ollut ainoa syy, miksi mies oli pantu sivuun.

»Nykyään toimin freelancerina, ja NFI pyytää minulta silloin tällöin lausuntoja ja suosituksia. Eli on minulla yhä vähän valtaa.»

»Ymmärrän. Okei, Haugen, täytä lomake, niin vien toiveesi eteenpäin.»

Haugen naurahhti ontosti.

»Anteeksi?» Katrine sanoi.

»Ihan kuin kuuntelisin itseäni. Me kumpikin tiedämme, että päättöksen teet käytännössä sinä. Ja olet tehnyt sen jo.»

Katrine katsoi miestä. Ja nyökkäsi. »Resurssimme ovat rajalliset, kuten varmasti ymmärrät, etkä pysty osoittamaan mitään konkreettista uhkaa. Teetkö töitä kotoa käsin?»

»Osittain. Asiantuntijat saavat vuokrata työtilaa Filmparkenista miltei ilmaiseksi.»

»Selvä. Kehotan sinua joka tapauksessa varovaisuuteen. Muista lukita ovi, ja harkitse lukon vaihtoa. Lomakkeessa on suosituksia vartiointifirmoista.»

Haugen ähkäisi. »Oliko siinä kaikki?»

Ei, Katrinen teki mieli sanoa. Älä tule tapetuksi. Älä nyt, kun olet käynyt täällä ja pyytänyt poliisisuojelua.

»Olen pahoillani», hän sanoi.

»Kiitos, että pääsit tulemaan.»

Lamai väistyi oviaukosta ja laski Harryn peremmälle. Hän käveli edeltä pieneen huoneeseen, jossa ei ollut muuta kuin pieni, matala pöytä ja sen päällä kullattu Buddha-patsas, kolme palavaa kynttilää, hedelmäkulho, teekannu ja kaksi kuppia.

Lamai istuutui vaivattomasti parketille alttarin ääreen ja viittoi Harrya tekemään samoin. Harry kyykistyi.

»Lattialle asti», Lamai sanoi. »Meidän on oltava aina Buddhan katseen alapuolella.»

Harry totteli, otti vastaan kupin ja hörppi kitkerää juomaa pieninä kulauksina hiljaisuuden vallitessa.

»Kyllä», Lamai sanoi lopulta. »Täällä on käyty kahdesti. Ensimmäisenä tuli tanskalaismies. Mukanaan nainen, jolla oli tatuointi kaulassa.»

»Mm. Miten vierailu sujui?»

»Tein niin kuin käskit: näytin heille asiakirjan, jossa vahvistettiin, että henkivakuutus maksetaan minulle pian.»

»Antoivatko he sinulle maksuaikaa siihen saakka?»

»Antoivat. Sillä ehdolla, että he saavat koko korvaussumman.»

»Koko summan? Sehän on...»

»Aivan, miltei tuplasti se, mitä Birger oli velkaa heille. He kutsuivat sitä myöhästymiskoroksi. He tulevat uudestaan maksupäivänä.»

»Mm.»

»Se on vain rahaa, me pärjäämme aina jotenkin. Mutta minua pelottaa.»

»Ymmärrettävästi.»

»Toisella kertaa tulija oli mies, jonka muistan *Saarnaaja*-elokuvasta. Hänen nimensä on Robert Brandt, ja hän on käsikirjoittaja. Hänen asiansa liittyi kuulemma johonkin tekeillä olevaan murha-aiheiseen elokuvaan. Joku Clements vakuutusyhtiöstä oli kertonut sinun hoitaneen Birgerin tapausta. Hän halusi puhua kanssani sinusta.» Lamai loi Harryyn epätoivoisen katseen. »Sanoin ei, ja loppujen lopuksi hän lähti. Mutta jos hän haluaa tutkia asiaa, koska epäilee jotain, vaikeuksissa en ole ainoastaan minä vaan myös sinä, Harry.»

Harry laski kätensä Lamain olalle. »Ota ihan rauhallisesti. Hän ei ole kiinnostunut miehesi tapauksesta vaan pelkästään minusta. Tunnetteko te siis toisenne?»

»Muistan hänet hämärästi niiltä ajoilta, kun tein maskeeraajan hommia. Hän haaveili jo silloin omasta elokuvasta, ressurkka.»

»Miten niin ressurkka?»

»Siten niin, että se mahdollisuus suodaan vain harvoille ja valituille. Muistan esimerkiksi yhden nuoren miehen, oikeastaan vasta pojan, joka oli vuorenvarma itsestään. Hän sanoi vain odottavansa vastausta elokuvasäätiöltä ja joltain yksityiseltä sijoittajalta, jotka olivat luvanneet hänelle rahaa. Hän oli onnensa kukkuloilla. Minä ajattelin, että jokainen odotuspäivä oli hänelle onnenpäivä, koska hänen unelmansa eli. Mutta Brandt oli toista maata. Hän

oli vihainen. Hän koki henkilökohtaiseksi loukkaukseksi sen, että kaiken maailman idiootit saivat tehdä elokuvia mutta hän joutui odottamaan ja odottaessaan tekemään idioottimaisia käsikirjoituksia muille idiooteille.»

»Hän oli Felician hautajaisissa.»

»Aivan, huomasin, enkä yhtään ihmettele. Hän oli umpirakastunut Feliciaan.»

»Eikö moni muukin ollut?»

»Ei niin rakastunut kuin Brandt. Tajusin sen yhtenä päivänä, kun meikkasin Feliciaa ja Brandt tuli huoneeseen. Hän katsoi Feliciaa ja kysyi, miksi puvustajat olivat antaneet push-up-rintsikat näyttelijälle, joka esitti viisitoistavuotiasta. Felicia vastasi, ettei hänellä mitään push-upeja ollut vaan hän oli raskaana. Robert kalpeni silmissä ja juoksi viereiseen pukuhuoneeseen, mutta me kuulumme kumpikin, että hän itki.»

»Ja Felicia oli oikeasti raskaana, niinkö?»

»Kyllä!»

»Mm. Tiedätkö, kenelle hän odotti lasta ja mitä lapselle tapahtui?»

»Isää ei tiennyt kukaan. Felicia antoi lapsen adoptioon, ja varmaan hyvä niin, koska hän oli narkomaani jo silloin eikä olisi kyennyt huolehtimaan pienestä vauvasta. Kun ei kyennyt huolehtimaan itsestäänkään.»

Lamai mutisi joitakin sanoja thain kielellä, tai niin Harry oletti, pitäen suitsuketta kynttilän yläpuolella. Huoneen täytti miellyttävä tuoksu.

»Robert Brandt», Harry sanoi. »Ajattelitko koskaan, että hän olisi kenties voinut... vahingoittaa jotakuta?»

»Tarkoitatko, että olisiko hän voinut vahingoittaa Feliciaa?»

»Mitä arvelet?»

Lamai mietti tovin. Sitten hän pudisti päätään. »Ei, ei Feliciaa. Robert rakasti häntä liikaa.»

»Entä... muita?»

»Todellakin», Lamai sanoi. »Sinähän tiedät, että aiemmat tekomme synnyttävät karman, joka meitä ympäröi?»

»Tarkoitatko, että Robertilla on huono karma?»

»Erittäin huono. Hän on rauhaton. Koska hän kantaa sisällään *kilesaa*.»

»Eli?»

»Vihaa. Ja himoa. Hän haluaa kaiken. Ja ellei hän saa sitä, hän haluaa polttaa kaiken.»

Harry nyökkäsi. »Kuten sanoin, Lamai, sinun ei tarvitse olla huolissasi hänestä. Tässä ei ole kyse sinun synneistäsi.»

»Ei ehkä hänen mielestään. Mutta muiden mielestä on.» Lamai katsoi Harrya. »Kun vakuutusrahat on maksettu, he tulevat tänne ja vievät ne minulta, vai mitä? Se mies, joka puhui tanskaa.»

Harry katsoi Lamaita ennen kuin hän vastasi. »En tiedä.»

Lamai väläytti hymyn. »Et tietenkään. Sinulla on paljon tehtävää, Harry. Menehän jo.»

»Kiitos teestä.»

»Kiitos itsellesi.»

Matkalla portaita alas Harry mietti kysymystä, joka hänellä oli ollut kielen päällä: Kykenikö Lamai vaistoamaan myös hänen karmansa? Sen kylmyyden, joka huokui hänen aiemmista teoistaan. Menneistä valheista ja siitä, miten hän oli pettänyt läheisensä.

Grip vetäisi pois kaksi pientä puupalikkaa best boyn pitäessä kameraa ylhäällä.

»No niin», hän sanoi, ja avustaja laski kameran takaisin alas.

»Näyttää paremmalta», huusi Kida Shearer monitorin takaa. Hän oli edellispäiväisessä tuotannon johdon kokouksessa käsenyt kuvata kuningas Haakonia aina hieman silmien korkeutta alempaa, jotta hahmoon tulisi lisää vakavuutta, arvokkuutta ja auktoriteettia. Grip oli kuitenkin huomannut Wamin nimenomaan vältelleen

yleisesti hyödynnettyä keinoa ja ikään kuin yrittäneen saada kuninkaan näyttämään pienemmältä, ei suuremmalta.

Mutta nyt Kida oli pomo.

Vaikutti siltä, että tuotantoryhmästä kaikki olivat paikalla studioon ripoteltujen lukuisien monitorien ääressä. Jopa leikkaajan assistentti Tim Kalander, jota ei normaalisti näkynyt missään. Ja Robert, tietysti, vaikka hänen koko olemuksestaan näki, että hänellä oli tylsää. Grip arveli hänen tulleen katsomaan, kuinka hyvin Kida suoriutui hyppäämisestä kuvauspäällikön saappaista ohjaajan rooliin. Jos se ei sujuisi, tuottajan olisi hankittava tilalle joku kokeneempi ammattilainen.

Vai oliko kyse vain siitä, että murha oli saanut porukan hakeutumaan yhteen? Ikään kuin kerääntymään heimona nuotion ympärille ja imemään lohtua ja turvaa toisistaan.

Grip siirtyi lähemmäs Tšernoa nähdäkseen kameran yläpuolella olevan pienen monitorin. Ruudun täyttivät Christian Boengin synkät ja vakavat kasvot.

»Huomaatko yhdennäköisyyden?» Tšerno kuiskasi.

»Huomaan», sanoi Grip. »Maskeeraaja on tehnyt hyvää työtä.»

»En tarkoittanut Christianin ja kuningas Haakonin välillä», Tšerno sanoi edelleen kuiskaten. »Vaan Christianin ja Kidan.»

Grip vilkaisi nuorta naista ja sen jälkeen kirjoituspöydän takana istuvaa Christiania. Hän ei ollut ajatellut asiaa aiemmin mutta näki Tšernon olevan täysin oikeassa. Christianilla ei tietenkään ollut samanlaista lyhyttä punaista tukkaa ja pitkää ja laihaa ruumiinrakennetta kuin Kidalla, mutta katse oli sama. Ja leuka. Ja nenä. Kida oli varttunut maalla kasvattivanhempien hoteissa mutta saanut ensimmäisen kuvauspäällikönpestinsä niin nuorena, että moni väitti jonkun aukoneen hänelle ovia. Nepotismi oli toki elokuva-alalla pikemminkin sääntö kuin poikkeus, koska ammatti kulki vahvasti suvussa, mutta Grip ei ollut koskaan epäillyt Christiania.

Kamera ja ääni ilmoittivat olevansa valmiita, minkä jälkeen klaffi paukahti ja uusi kuvauspäällikkö huusi »käy».

Kyseessä ei ollut mikään laaja kohtaaminen vaan lyhyt yksittäisotos kuninkaasta lukemassa kirjettä, jossa Ranskan vastarintaliike vahvisti norjalaislentäjän menehtyneen, kun hänen koneensa oli ammuttu alas. Kirjettä lukeva ääni lisättäisiin hitaasti liikkuvan lähikuvan taustalle myöhemmin jälkituotantovaiheessa.

Gripin silmissä kaikki näytti hyvältä ja hän yllättyi lievästi, kun Kidan huuto kajahti kesken oton.

»Poikki!»

Ääni-, valo- ja kameramiehet katsoivat ymmällään kuvauspäällikköä, joka vain kohautti olkapäitään. Kida nousi ja käveli kirjoituspöydän ääreen.

»Niin?» Christian kysyi kulkuaan kohottaen kuninkaan äänellä. Tuottajan toivomalla matalalla, sointuvalla baritonilla eikä kimeällä ja nasaalilla piipityksellä, jolta kuninkaan oikea ääni kuulosti vanhoissa radiotallenteissa.

»Voisitko välittää edes vähän?» Kida kysyi.

Christianin kulmakarvat pomppasivat yhä ylemmäs. »Anteeksi?»

»Hän oli omia. Norjalaislentäjä, joka uhraisi henkensä. Sinä, valtakunnan isä, olet menettänyt yhden omistasi. Saisimmeko nähdä edes ripauksen liikutusta, kiitos?»

Tuotantotiimi vilkuili toisiaan epäuskoisesti mutta samalla odottavasti. Grip pani merkille, ettei Robertkaan näyttänyt enää tylsistyneeltä vaan istui selkä suorana ja ivallinen hymy huulillaan.

Poikkeuksellista ei ollut nälvivä sananvaihto vaan se, että aloittava osapuoli oli ohjaaja – vieläpä nuori keltanokka, joka oli heitetty hommaan kylmiltään. Kokeneempi ohjaaja olisi luonnollisesti antanut näyttelijän vetää kohtauksen loppuun, pyytänyt hänet jälkeensä sivuun ja antanut ohjeensa diplomaattisemmin. Grip tiesi, ettei tilanne voisi päättyä kuin yhdellä tavalla.

Nielaistuaan pari kertaa leukalihakset ihon alla värähdellen Christian Boeng nojautui eteenpäin ja sanoi hiljaa mutta niin, että kaikki huoneessa kuulivat joka tavun:

»Kuulehan, ystäväiseni. Aloittelijoiden oppaassa vanhin temppu on vakiinnuttaa asemansa varhaisella isänmurhalla. Usko pois, olen kokenut saman itse. Mutta se pitää tehdä taiten, kuten ehkä ymmärrät. Luotan vakaasti, että kaikki täällä näkivät juuri äsken syvästi ja aidosti surevan kuninkaan. Aidosti, koska tunne *on* aito. Jos et satu muistamaan, niin mekin menetimme eilen lentäjän. Anton Wamin. Ihmisen, joka *osasi* lentää. Joten ehdotan, että palaat istumaan tuoliin, jonka olet saanut lainaksi, ja että kuvataan kohtaus uudestaan ilman keskeytyksiä. Sopiiko se, ystäväiseni?»

Kida seisoi ryhdikkäästi ja suu tiukkana viivana. Grip näki hänen käsiensä menevän nyrkkiin ja auki, nyrkkiin ja auki, ja pidätti hengitystään. Sillä paraikaa oli meneillään koko tuotannon paras kohtaus.

»Ajattele», Kida aloitti mutta joutui keskeyttämään, koska hänen äänensä tärisi. Hän veti henkeä. »Ajattele jotain vastaavia tunteita herättänyttä tapahtumaa omassa elämässäsi. Mutta niin, että tällä kertaa myös näytät sen. Ok?»

Christian loi ohjaajaan ällistyneen katseen. Kida kääntyi kannoiltaan, palasi takaisin ja istui tuoliinsa katse monitorissa. »Valmistaudutaan seuraavaan ottoon», hän kuulutti.

»Mitä hittoa tuo oli?» Nils kuiskasi Gripin korvaan.

»Ei aavistustakaan», Grip sanoi. Sillä hän ei oikeasti tiennyt.

Valta tuntuu ihanalta. Niin yksinkertaista se on. Ei välttämättä vallan käyttäminen mutta tieto siitä. Tai no, onhan sitä välillä käytettäväkin, jotta itselle ja muille on varmasti selvää, että valta on todellista. Järjestys on palautettava ennen kuin entropia ottaa vallan. Käyttämättömänä valta näivettyy ja hapertuu ennen pitkää. Minulla on enemmän valtaa kuin muut tietävätkään. He saattavat nähdä välähdyksiä siitä ja järkyttyä ymmärtäessään, kuinka laajalle se ulottuu – oivaltaessaan, että sotilas on selviytynyt pelilaudan vastakkaiseen reunaan ja muuttunut kaikkein mahtavimmaksi. Mutta enimmäkseen pysyttelen taustalla. Kerään tietoja, laadin suunnitelmaani. Teen iskun ja vetäydyn takaisin. Ja kun

*tarina on lopulta valmis, vain minä yksin tiedän, että se on minun. Niin, tieto on valtaa, ja se, että tietää jotain, mitä muut eivät tiedä, tuntuu kiehtovalta. Mutta se voi toisaalta olla myös vähän masentavaa. Ainoa näkevä sokeiden keskellä voi kokea olonsa yksinäiseksi. Kohtausta, joka juuri äsken esitettiin koko tuotantotiimin nähden, ei ymmärtänyt kukaan muu kuin minä ja yksi toinen. Miten olisi voinutkaan? Kuten jo totesin, he ovat sokeita ja näkevät vain oman roolinsa kokonaisuudessa. Raken-
nan ensin palat, ja kun yhdistän ne, iso kuva paljastuu kaikille muillekin. Sehän olisi itse asiassa hyvä nimi. The Big Picture. Mutta en aio impro-
visoida tai muuttaa mitään, vaan noudatan tarinan kulkua niin kuin on alusta asti tarkoitettu. Odotan jo innolla, että pääsen kirjoittamaan seuraavan luvun. Ihmiset tulevat jähmettymään kauhusta.*

43

AAMUISET AURINGONSÄTEET siivilöityivät likaisen ikkunan läpi pienen toimistohuoneen pöydälle valaisten keltaista mappia ja sanomalehteä.

Sanomalehti oli avoinna aukeamalta, jossa kerrottiin Oslon elokuvapiirejä kuohuttaneista murhista. Eräs jonkin verran tunnettu näyttelijä moitti tuotantoyhtiötä epäkunnioittavaksi, kun kuvauksia jatkettiin, vaikka ohjaaja oli kuollut, ja tuottaja puolustautui toteamalla, että eihän autotehtaassakaan pysäytetä tuotantolinjoja toimitusjohtajan kuoltua.

Trym Haugenin oikea käsi löysi säätövivun istuimen alta ja onnistui kallistamaan korkeaa selkänojaa taaksepäin. Hän laski päänsä ruskeaa nahkaa vasten, nosti mahaläskejä molemmin käsin ja tuijotti hetken kattoon ennen kuin ummisti silmänsä. Hän oli niin kiihottunut, että oli pyytänyt lupaa saada olla aktiivinen osapuoli, mutta vastaus oli ollut ei. Siitä oli kauan, kun joku oli viimeksi ollut yhtä suorapuheinen ja sanonut kiertelemättä, että jos hänen asiantuntijalausuntonsa olisi myönteinen, hän saisi välittömästi palkkioksi elämänsä parhaan suihinoton.

Käsikirjoitusluonnos oli ruskeassa pahvikansiossa hänen kirjoituspöydällään – toiveikas hakija selvästikin kuvitteli mahdollisuuksiensa paranevan, mikäli hän toimittaisi käsikirjoituksen suoraan Trym Haugenille. Eikä Trym todellakaan aikonut paljastaa, ettei freelancekonsultilla ollut valtaa päättää mille projektille tukia

milloinkin harkittiin. Mutta paskat siitä, Trym voisi aina lähettää luonnoksen NFI:lle, sanoa, että siinä oli jotain, ja pyytää että se lähetettäisiin vielä toisen asiantuntijan luettavaksi. Hän ei potenut erityisen huonoa omaatuntoa lupauksestaan siitäkään syystä, ettei suihinotto ollut likimainkaan ennakohehikutusten arvoinen vaan selvää amatöörin työtä. Kaiken lisäksi suihinottaja oli hetero ja hänelle ihan liian vanha. Mutta niinhän se tietysti oli, ettei Trym Haugenilla freelanceriksi alennettuna, satakolmekymmentäkiloiseksi lihoneena ja liki kaiken auktoriteettinsa menettäneenä ollut varaa pitää rimaa kovin korkealla. Kaikesta huolimatta edellisestä seksinharrastuskerrasta oli niin kauan, ettei häneltä kestänyt kuin hetki laueta.

Tuenhakija otti sperman suuhunsa mutta ei nielaissut vaan kääntyi pois päin silmät päästä pullottaen. Trym ehti jo pelätä, että mies sotkisi työhuoneen maton, jonka hän joutuisi pesettämään omilla rahoillaan. Mutta sen sijaan rassukka kaivoi taskustaan muovipussin, asetti sen suunsa alle ja yökki sperman pussiin. Trymin mieleen juolahti, että huono suihinottotekniikka saattoi johtua ihan vain kokemuksen puutteesta. Se olisi pieni lohtu.

»Perehdyn käsikirjoitukseesi illalla», Trym valehteli kiskoessaan housuja jalkaan.

»Suuret kiitokset!»

Trym käveli ikkunan ääreen ja kuuli oven sulkeutuvan takanaan. Sää oli pilvinen, mutta hanki hohti silti niin kirkkaana, että hänen oli pakko pyyhkiä silmiään. Vai oliko hän taas luisumassa kohti masenusta? Hän vilkaisi studio A:ta kohti. Kaksi RAF:n univormuun pukeutunutta nuorukaista seisoj ulkona tupakalla. Iloinen ja huoleton nauru kiiri hänen korviinsa asti. Elokuva-ala pohjautui unelmiin, jotka toteutuivat vain harvoin. Siitä huolimatta työ houkutteli enemmän niitä, joiden vanhemmat olivat samalla alalla, ikään kuin unelmat olisivat olleet perinnöllinen sairaus.

Hänen oma isänsä oli ollut tyypillinen ohjaaja, joka oli saanut tehdä yhden koko illan elokuvan ja sen jälkeen haikaillut loppu-

elämänsä uutta mahdollisuutta. Isä oli sanonut Trymille, että jos hänellä oli taiteellista kunnianhimoa, hänen kannattaisi ruveta huonekalumuotoilijaksi, koska kukaan ei estäisi häntä tekemästä kaunista tuolia ja joku saattaisi olla jopa valmis maksamaan siitä.

Trym tunsu itkun kuristavan kurkkua.

Masennusta tämä selvästi oli, sekin isältä perittyä. Musta koira oli helppo tunnistaa. Kun hän oli löytänyt isänsä kellarista, hän oli luvannut, että toteuttaisi vainajan unelman. Mutta kun musta koira seisoi hänen päällään, hän ajatteli toisinaan, että lupauksen lunastamiseen oli kaksi tapaa, koska isällä oli ollut kaksi unelmaa: Tehdä omin käsin jotain kaunista. Tai jättää maalliset murheet.

Trym veti alas reikäisen rullaverhon.

Puhelin soi. Numero ei ollut tuttu, mutta hän vastasi silti.

»Haloo?»

»Toivottavasti en häiritse, mutta...»

»Minähän lupasin katsoa sitä illalla!»

»Anteeksi? Nimeni on Robert Brandt.»

»Jaa, olen pahoillani, luulin... Kuinka voin auttaa?»

»Olen käsikirjoittaja, ja...»

»Tiedän kyllä, kuka olet.»

»Hyvä. Minulla on projekti, jota toivoisin sinun vilkaisevan.»

Trym ummisti silmänsä. Päänsärky – mustan koiran uskollinen seuralainen – teki tuloaan.

»Jos haluat tukea NFI:stä, sinun on lähetettävä hakemus liitteineen sinne. He sitten päättävät, antavatko materiaalin eteenpäin asiantuntijan katsottavaksi.»

»Tiedän. Mutta koska olet freelancer, voisin maksaa sinulle siitä, että autat minua muotoilemaan hakemukseni sellaiseksi, että se herättää NFI:n kiinnostuksen. Painottamaan oikeita asioita, painelemaan oikeita nappeja. Sinähän tiedät paremmin kuin kukaan muu, mitä siellä kaivataan ja arvostetaan.»

»Kuulehan nyt, Brandt. On eettisesti...»

»Maksan hyvin. Erittäin hyvin. Ja olen tahdikas.»

Trym raapi mahaansa. Hänellä oli sellainen tunne, ettei soittaja välttämättä ollut täysin kartalla. Hän ei ajatellut nyt eettisesti harmaata aluetta. Vaan sitä, että Robert Brandt oli soittanut muistamatta häntä. Muistamatta, mitä silloin aikoinaan tapahtui. Voisiko se pitää paikkansa?

»Mitä sanot, Haugen, tavataanko vaikka minun luonani tänään viideltä iltapäivällä? Käykö se?»

Trym sulki silmänsä jälleen kerran. Toki ihmiset unohtelivat. Hän muisti nimen, mutta ääni puhelinlinjalla ei tuonut mieleen kasvoja. Oikeastaan ajatuksessa oli jotain lohduttavaa. Siinä että kaikki, ihan kaikki, unohtui ennemmin tai myöhemmin. Hän selvitti kurkkuaan: »Kyllä se käy.»

»Hienoa. Osoitteeni on Lunschkottveien 43. Kierrä talon taakse ulkorakennukseen mäntyjen katveeseen. Odotan sinua siellä yksin, enkä ole kertonut kenellekään olleeni yhteydessä sinuun. Ehdotan, että sinäkään et mainitse tästä kenellekään. Ja niin, arvostan täsmällisyyttä.»

44

ØYSTEIN NAPPASI HARRYN kyytiinsä poliisitalon edustalta.

Harry istahti taksinpenkille. »Akku?»

»Takaluukussa», Øystein sanoi. »Olet minulle kaksi tonnia velkaa.»

»Käytetystä akusta?»

»Käytetyn akun hankkimisesta ja *noutamisesta*. Ota tai jätä.»

»Jos lupaat ajatella minua baarissa, kun ryyppää tonnin, jonka jäät voitolle.»

»Lupaan», Øystein nauroi.

»Ok. Kiitti helvetisti. Kaasua nyt.»

He kurvasivat ajotielle jalkakäytävän reunaan kertynyt loska roiskuen.

»Iloisuudestasi päätellen tutkinta ei ole edennyt kovin hyvin?»

»Mm.» Harry hieroi niskaansa. »Ihan sekopäinen tapaus. Koskaan ennen murhaaja ei ole tiennyt meistä näin paljon ja me hänestä näin vähän. Sen lisäksi, että kaikki kolme murhaa liittyvät toisiinsa, emme ole löytäneet yhtäkään konkreettista johtolankaa. Aamupalaverissa joku totesi, että tämä on kuin flipperi, jossa me olemme pallo.»

»Ainakin huumori on merkki älykkyydestä. Siitä puheen ollen se nainen Schrøderissä vaikutti hyvältä.»

»Hilde Witt.»

»Witt. Onko sinulla...?»

»Onko minulla mitä? Tai unohda, vastaus on ei. Miksi edes ajatteleet moista?»

»Olen herkkä kaveri, niin kuin tiedät. Olin havaitsevinani signaaleja baaripöydässä.»

Harry pudisti päätään. »Ja varmaan havaitsitkin, mutta Wittin ja Olegin välillä.»

»Helveti. Ovatko he pari?»

»Jep. Mutta älä kerro tätä eteenpäin.»

»En tietenkään. Miten saatoin erehtyä niin pahasti? Mutta ok, nyt kun sanot, niin Oleg vaikutti oudon vaisulta. Hänhän on perheellinen mies, joten toivottavasti se on vain jotain ohimenevää.»

»Ei siltä näytä. Hänen osaltaan siis. Witt ajattelee varmaan eritavalla.»

»Miten niin?»

»Minulla on vain sellainen kutina. Voin olla väärässä, mutta uskon, että hän on pyromaani.»

»Ahaa, olen tuntenut pari sellaista! Heitä ajaa vallanhimo, veikaisin. Heitä on elämässään lannistettu. He ovat kokeneet nälkää ja kadottaneet käsityksen siitä, milloin syöminen pitäisi lopettaa. Treskon isoisä – tiesitkö että hän oli sodan aikana Dachausissa? Hän sanoi, että kun amerikkalaiset vapauttivat heidät, he yrittivät joukolla taputtaa amerikkalaissotilaille. Mutta he olivat niin nälkiintyneitä, pelkkää luuta ja nahkaa, etteivät saaneet kuuluville ääntäkään. Hiljaista taputusta, ymmärrätkö? Ja kun Treskon isoisä kuoli, hän oli niin lihava, että luultavasti kuoli siihen. Pyromaanimiehillä ja -naisilla on sama juttu. Täydellisestä alistettuna olemisesta ihmiseksi, jolla on kaikki valta. He eivät pysty vastustamaan haluaan päästä ohjaajan saappaisiin. Mutta he tarvitsevat jatkuvasti uusia draamoja, joita ohjata.»

»Mm. Oleg haluaa jättää Helgan.»

»Oi voi. Hän ei ymmärrä, että Witt jättää hänet heti, kun ei ole enää taloa, jonka voisi polttaa. Mitä sinä aiot?»

»Minäkö? Oleg on aikuinen mies ja päättää omasta elämästään.»

»Niinpä.»

»Niinpä?»

»Tunnen sinut liian hyvin, Harry. Hän tulee aina olemaan sinun pikkupoikasi. Et anna sen tapahtua tekemättä mitään.»

»No. Siinä tapauksessa *minä* en ole se, joka ei anna sen tapahtua, Øystein.»

Øystein vilkaisi Harrya. »Aivan. Nimenomaan. Vaan hän. Olegin äiti Rakel ei olisi antanut sen tapahtua.»

»Voit pysäyttää tähän.»

Øystein kurvasi jalkakäytävän reunaan parkkihallin edustalle.

Harry nappasi akun mukaansa. »Kiitos vielä kerran. Maksan Mobilepaylla.»

»Ei käy.» Øystein pudisti päätään. »Ostat minulle Ellisin ja Caven *Carnage*-levyn. Älppäriin. Ja paketoit sen lahjapaperiin.»

»Oikeastiko?»

»Oikeasti. Meillä kaikilla on tarve tuntea itsemme rakastetuksi.»

Ikkunoiden jääkerrosta lukuun ottamatta Ford Escort näytti samalta kuin Harryn lähtiessä sen luota viimeksi. Hän laski akun lattialle kuskinoven viereen ja työnsi avaimen lukkoon. Hämmästyttävää kyllä se kääntyi helposti. Hän istahti ratin taakse ovi edelleen auki ja kumartui nykäisemään vivusta, joka avasi konepellin.

Sitten hän jähmettyi.

Jostain oli laskeutunut käsi hänen olkapäälleen. Hänen ensireaktionsa oli pikemminkin vaistomainen kuin harkittu. Auton istuimissa ei ollut niskatukia, joten edelleen kumarassa hän nosti akun auton vierestä ja heilautti sen voimalla olkansa yli.

Kuultuaan tuskaisen ähkäisyn hän kääntyi.

»Sori, sori!» sanoi takapenkillä istuva mies henkeään haukkoen.

Mies oli Robert Brandt. Hänen toisesta sieraimestaan valui ohut verinoro. Toinen kulmakarva hyppi ylös ja alas. »Teen vain tutkimusta ihan niin kuin sinäkin.»

»Olet murtautunut autooni... tutkiaksesi minua?»

»*Murtautunut* on lievää liioittelua. 88-vuoden Escortin käytössä kulunut tappilukko? En tarvinnut siihen muuta kuin nämä.» Brandt viittoi kädellä viereensä, ja Harry näki penkillä puristimen ja yksinkertaisen tiirikan. »Halusin vain nähdä, säilytätkö sinä alkoholia autossa. Elokuvani aihe on nimittäin rattijuoppous. *Sinun* rattijuoppoutesi. *Sinun* tapposi.»

Harry nielaisi. »Pidä kätesi näkyvillä. Varmaankin ymmärrät, että minun on ilmoitettava tästä?»

Brandt nauroi. Siniset lapsensilmät säihkyivät, ja kulmakarva nyki jälleen tahattomasti. »Sitä et kyllä luultavimmin tee. Kunhan olet tajunnut, että yhteistyö on parempi strategia kuin vastustaminen.»

»Ulos! Nyt!»

»Ronny oli minun paras kaverini. Ainoa ystäväni, jos totta puhutaan.» Brandt paineli sieraimiaan ruudullisella nenäliinalla. »Kaksi vasta valmistunutta poliisia, ja kummallakin vähän liikaa adrenaliinia veressä, eikö niin? Olen saanut tietoja poliisilähteiltäni, jotka saapuivat onnettomuuspaikalle ensimmäisten joukossa. Verta oli kuulemma kaikkialla.» Brandt katsoi nenäliinaa. »Mutta ennen ambulanssin tuloa he saivat ylempää käskyn siirtää sinut matkustajan paikalle, koska olit silmin nähden juovuksissa, ja poliisilaitos halusi välttää skandaalilta. Jos Ronny saisi syyt niskoilleen, se ei olisi kovin vaarallista. Hänhän oli kuollut. Uskon, että minulla on hyvät mahdollisuudet saada tukea elokuvantekoon. Etenkin, jos sinä olet mukana projektissa. Riisut kovetetun naamiosi ja annat tappajalle eli itsellesi inhimilliset kasvot. Kaikki rakastavat katuja synnintekijöitä, Harry. Valehteluhan ei ollut sinun ideasi, vaan määräys tuli ylemmältä taholta. Se, että pysyit hiljaa, johtui lojaaliudesta poliisilaitosta kohtaan eikä siitä, että halusit pelastaa oman nahkasi. Osittain ainakin. Mutta jos kieltäydyt osallistumasta elokuvaan, sinusta saatetaan tehdä tarinan raukkamainen pahis.»

Harry ei vastannut. Niskaan sattui, kun hän joutui pitämään päätä käännettynä.

»Tämä ei ole sinuun kohdistuva ajojahti. Haluan vain, että totuus tulee julki ja että Ronnyn maine korjaantuu. Hän ei menettänyt auton hallintaa ja ajanut ulos tieltä, vaan se olit sinä.»

»Olet oikeassa», Harry sanoi käheästi. »Ronny Stiansen ansaitsee paremman maineen. Tee ihmeessä elokuvasi, jos vain saat sen onnistumaan. *Minä* en tule kameran eteen, mutta annan sinulle luvan siteerata minua.» Harry veti henkeä, käänsi päätänsä ja kohtasi Robert Brandtin katseen taustapeilistä. »Kyllä, olin ratissa silloin aikoinaan, ja osasyypäin minä en tule kameran eteen, mutta annan sinulle luvan siteerata minua.» Harry veti henkeä, käänsi päätänsä ja kohtasi Robert Brandtin katseen taustapeilistä. »Kyllä, olin ratissa silloin aikoinaan, ja osasyypäin minä en tule kameran eteen, mutta annan sinulle luvan siteerata minua.» Harry veti henkeä, käänsi päätänsä ja kohtasi Robert Brandtin katseen taustapeilistä. »Kyllä, olin ratissa silloin aikoinaan, ja osasyypäin minä en tule kameran eteen, mutta annan sinulle luvan siteerata minua.»

Robert Brandt nyökkäsi. »Voitko sanoa saman vielä kerran niin, että kuvaan puhelimellani?»

»En. Mutta jos haluat, voit saada sitaatin kirjallisena.»

Harry nousi autosta ja piti takaovea auki Brandtille. Mies kömpi ulos ja pani tummat lasit päähänsä.

»Nähdään taas, Harry.»

Juuri sitä Harry ei epäillyt hetkeäkään katsellessaan Brandtin hissejä kohti loittonevaa selkää.

Kun hän joitakin minuutteja myöhemmin ajoi ulos parkkihallista, hänellä oli puhelin korvallaan.

Hilde Witt vastasi kolmannen hälytyksen jälkeen.

»Ok», Harry sanoi. »Voisin varata sen ajan nyt.»

45

ROBERT BRANDT ISTUI kovalla puutuolilla täysin liikkumatta. Silti hänen sydämensä hakkasi aivan kuin hän olisi juossut.

Aitan ikkunoiden taakse oli laskeutunut pimeys.

Hän piti kädessään kerälle käärittyä nelimetristä nylonnarua, joka oli katkaistu narukerästä, joka oli pressun päällä hänen jalkojensa juuressa vierellään gaffateippi, veitsi ja keltainen moottorisaha. Narun päähän oli solmittu hirttosilmukka. Tai *hangman's noose*, kuten sitä nimitettiin Yhdysvalloissa sielläpäin, missä hän oli asunut. Mikäli sekään ei selventänyt riittävästi, mihin narua pian käytettäisiin, hän näki ylös vilkaistessaan kattopalkkiin kiinni ruuvatun metallikoukun.

Isän romanttiset kuvitelmat esivanhempien alkuperäisestä kotimaasta olivat innostaneet hänet hankkimaan kaupunkioloissa naurettavan salvotuista hirsistä rakennetun talon turvekattoineen ja pihaa ympäröivine riukuaitoineen. Perittyään kammutuksen Robert oli heti ensi töikseen hommannut kirjoituspöydän isän suolaamien ja katosta vuosikausia riippuneiden kinkkujen alle. Pilkotut ruhonosat loivat mainiosti kirjoittamiseen ja tarinoiden keksimiseen sopivan tunnelman.

Kamera oli valmiina jalustalla ja osoitti suoraan teloituspaikkaa kohti. Lampun valo vihloi silmiä, vaikka hänellä oli aurinkolasit. Se näytti silti hienolta. Valaistus oli juuri sellainen kuin hän oli kuvitellutkin niiden tarinoiden perusteella, joita ihmiset olivat kertoneet käynneistään lähellä kuolemaa.

Kuolema. Hän oli ajatellut kuolemaa niin kauan kuin muisti. Hän pelkäsi kuolemaa mutta oli samaan aikaan haaveillut siitä, kuten muut lapset haaveilivat taianomaisista paikoista, joita oli saduissa ja elokuvissa. Robertille kuoleman valtakunta oli ollut se taianomainen paikka, ja koska hän ei ollut voinut mennä sinne itse, hän oli halunnut olla lähellä niitä, jotka olivat menossa sinne, tai vielä mieluummin haastatella niitä, jotka olivat käyneet siellä. Mark Twain oli kutsunut kuolemaa suurimmaksi lahjaksi, jonka ihminen voi saada. Mutta hän oli puhunut aiheesta epilepsiaa ja skitsofreniaa sairastaneen siskonsa kuoleman yhteydessä, ja tämä oli jotain aivan muuta.

Käsikirjoitus nyt käynnissä oleville tapahtumille oli valmis ja sitä oli pakko noudattaa, mitään kiertoteitä ei ollut. Robertilla oli sekä pyövelin että kuolemaantuomitun rooli.

Aivan pian hän potkaisi pois tuolin, jolla istui nyt, ja samalla hetkellä hirttosilmukka kiristyi hänen kaulansa ympärille ja tukkisi sellaisen ihmisen ilmatiehyet, joka ei todellakaan halunnut kuolla. Hän näki sielunsa silmin hädissään ilmassa sätkivät jalat ja nytkähtelevän, toivotonta kuolinkamppailua käyvän ruumiin. Ja kuitenkin kyse oli rakkauden teosta. Pakotetusta rakkauden teosta, mutta yhtä kaikki väistämättömästä. Sillä suurin kaikista on rakkaus.

Hän nousi tuolille seisomaan ja kiinnitti köyden kattopalkissa olevaan koukkuun. Kaikki oli valmista. Hänet valtasi omituinen pelon, hartauden ja kiihtymyksen sekainen tunne. Hän oli lukenut, että hirtetyille saattoi joskus tulla kuolinhetkeä edeltävä erektio, mutta pyöveleistä ei ollut kerrottu mitään vastaavaa.

Hän pysähtyi kuuntelemaan. Ulkona oven takana askeleet narsuivat lumihangella.

Trym Haugen tarpoi hangessa hengästyneenä. Aittarakennukselle viettävässä rinteessä lunta oli niin paksult, että jalat upposivat kinokseen polvia myöten. Kävelymatkaa oli vielä jonkin verran, sillä tontti oli iso. Sekä korkeiden mäntyjen varjostama. Ainoa valo tuli aitan

pienistä ikkunoista, mutta se oli sitäkin kirkkaampaa, aivan kuin sisällä olisivat olleet käynnissä elokuvan kuvaukset.

Mielleyhtymä synnytti Trymin päässä ajatuksen, mutta ei niin selkeää ajatusta, että hän olisi pysähtynyt. Häntä ajoi nimittäin hangessa eteenpäin myös muu kuin ahneus – jonkinlainen kalvava himo, jota laukeaminen aiemmin päivällä ei ollut saanut laantumaan vaan joka tuntui pikemminkin heränneen pitkään jatkuneesta horroksesta.

Ikkunoista lankeavassa valossa hän näki, että yhden männyn juurille oli lapioitu lumeton alue. Rungon ympärillä lähellä maata oli jotain, mikä näytti teipiltä. Vähän korkeammalle, ehkä kolmen metrin päähän maasta, oli pingotettu naru männystä viereiseen puuhun. Pitäisi kysyä Robert Brandtilta, mikä ihmeen viritelmä se oikein oli. Brandt oli tietävästi todella erikoinen tyyppi. Hän oli hakenut keran rahaa dokumenttielokuvaan, jonka aiheena ei ollut mikään sen vähäisempi kuin kuolema. Trym ei ollut käsitellyt hakemusta, mutta hän muisti sen, koska hakemuksen mahtipontiset sanamuodot olivat ääneen luettuina herättäneet yleistä hupia lounastauolla. Robert Brandtin seksuaalisesta suuntautumisesta huhut sitä vastoin kertoivat hyvin niukasti. Eräälle nuorelle naispuoliselle tuotantoapulaiselle oli kuulemma joskus maksettu siitä, että hän pitäisi suunsa kiinni Brandtin harjoittamasta ahdistelusta, mutta se kuulosti enemmän joltain mikä olisi voinut tapahtua Hollywoodissa.

Kun Trym saapui vihdoinkin kivisille portaille ja koputti aitan oveen, hän oli hiestä litimärkä. Puuskutukseltaan hän ei erottanut sisältä muuta ääntä kuin tuolinjalkojen kolinaa.

Odottaessaan hän päätti, että tekisi sen, mitä oli vähän suunnitellutkin, eli pyytäisi ennakkoa. Luvatusa rahapalkkiosta siis. Kaikki muu laskettaisiin bonukseksi.

Ovi avautui.

Trym Haugen avasi suunsa sanoakseen jotain, mutta ei saanut ulos ääntäkään. Sen sijaan hän vain tuijotti eteensä mykistyneenä. Ajatus, joka oli käväissyt mielessä ohimennen, iski lopulta täydellä

voimalla. Mielleyhtymä elokuvan kuvaus sessioon. Kaiken viime päivinä tapahtuneen olisi pitänyt toimia varoituksena.

Hän sai myös toisen oivalluksen: kukaan ei tulisi auttamaan häntä. Sillä hän oli luonnollisesti pitänyt Brandtille antamansa lupauksen eikä ollut kertonut tulostaan kenellekään.

Se, mitä hän tuijotti, oli revolverin suuaukko.

Hänen kolmas oivalluksensa liittyi revolveria pitelevään käteen.

Harry istui ikkunattomassa työhuoneessaan ja tuijotti ainoaa valonlähdettä: tietokoneen näyttöruutua ja siihen syötettyä hakusanaa, joka oli Robert Brandt. Hän ei ollut löytänyt mitään rikosrekisteristä tai poliisin sisäisistä raporteista, kuten ei ollut olettanutkaan, koska tutkintaryhmä oli tehnyt kaikki rutiinihaut kuolonuhrien tuttavapiiriin kuuluneista henkilöistä eikä Brandtin nimeä ollut tullut esiin. Nyt se silti tuli, lyhyessä johdannossa Morten Rørvigin yli kaksikymmentä vuotta sitten laatimaan raporttiin poliisin valtakunnallisesta rikoksia ehkäisevästä yksiköstä. Itse raportti kuitenkin puuttui, ilmeisesti sitä ei ollut haluttu säästää.

Harry etsi Rørvigin puhelinnumeron ja soitti siihen.

Rørvig oli eläkkeellä eikä muistanut raporttia tai Robert Brandtia.

»Sääntöhän on, että kaikki alle viisitoistavuotiaiden nuorten tekemiin rikoksiin liittyvät asiakirjat hävitetään sen jälkeen, kun tekijät ovat tulleet täysi-ikäisiksi.»

»Eli Brandt saattoi olla nuorisorikollinen?»

»Hyvinkin. Rikoksia ehkäisevässä yksikössä meidän työhömmе kuului pitää silmällä rikoksiin syyllistyneitä nuoria ja keskustella heidän kanssaan säännöllisesti. Yrittää päästä samalle aaltopituudelle ilman liiallista moralisointia. Rakentaa heihin luottamuksellinen suhde ja aidosti kuunnella heitä. Siksi koetimme värvätä tiimiin mahdollisimman paljon nuoria poliiseja toimimaan ikään kuin iso-veljinä ja -siskoina piireissä, joissa oli tarjolla runsain mitoin huonoja roolimalleja.»

»Yksi entinen kollegani, Ronny Stiansen, oli sinun yksikössäsi ensimmäisen vuoden valmistuttuaan poliisikoulusta.»

»Aivan, pitää paikkansa. Hänhän kuoli traagisesti liikenne-onnettomuudessa. Hetkinen muuten, nyt muistankin Brandtin. Laiha, taiteilijan näköinen tyyppi?»

»Juuri niin.»

»Muistan, että hän ja Ronny olivat todella läheisiä. Hän suorastaan takertui Ronnyyn. Se oli tavallaan hänen juttunsa.»

»Hänen juttunsa?»

»Lastenkotitasta. Ongelmia kiintymyssuhteissa. Villikissa, joka seuraa kotiovelle ja haluaa tulla sisään, eikö totta? Hän murtautui öisin autoihin, muttei varastanut mitään. Istuskeli vain yksin takapenkillä. Ronnylle hän selitti, että hän koki auton kaikkein yksityisimmäksi tilaksi, vielä yksityisemmäksi kuin koti. Ilmeisesti hän tunsi jollain lailla saavansa yhteyden auton omistajaan. Tutustuvansa tähän. Perheautoissa, joihin hän enimmäkseen murtautui, hän saattoi tuntea kuuluvansa perheeseen. Kuulostaa hullulta, vai mitä? Mutta kukapa meistä ei olisi välillä vähän hullu. Oli miten oli, jos muistan oikein, niin Brandtille kävi lopulta hyvin. Toisin kuin Ronny-pololle. Harry Hole, aivan. Muistanko väärin vai istuitko sinä kyydissä silloin, kun Ronny suistui tieltä ja kuoli?»

Harry selvitti kurkkuaan. »Me olimme samassa autossa, kyllä. Kiitos avusta, Rørvig.»

»Mukavaa vain, että pystyin auttamaan. Sikäli kuin minusta oli jotain apua.»

Harry katkaisi puhelun. Sitten hän tuijotti seinään. Pitkään.

Veti henkeä ja katsoi kelloa. Hänellä oli varattuna aika terapeutille.

Trym ei tiennyt, kauanko oli ollut tajuttomana, kun hän avasi jälleen silmänsä.

Ympärillä oli pelkkää pehmeää ja kylmää, ja hän ymmärsi makavansa selällään lumihangessa. Hän yritti turhaan nostaa käsiään. Ehkä

isku oli katkaissut jonkin hermon tai aiheuttanut aivovaurion. Silmät kuitenkin toimivat. Hän näki yläpuolellaan kahden puun väliin pingotetun narun. Ja pystyi hän sentään vähän liikkumaankin. Hän kohotti päätään ja häikäistyi aitan oviaukosta lankeavasta valosta. Valoa vasten erottui liikkuva hahmo, joka polvistui hänen eteensä.

»Kuka sinä olet?» Trym ähkäisi.

»Robert Brandt.»

Mies nojautui lähemmäs ja saattoi painaa jotain nappia kaukosäätimestä, sillä hänen selkänsä taakse syttyi valo, ja Trym erotti hänen kasvonsa. Kyllä, Brandt se oli, Trym oli nähnyt miehestä kuvia lehdessä. Mutta hän huomasi miehen äänen kuulostavan erilaiselta, se oli kuulostanut puhelimesta paljon rauhallisemmalta. Ehkä syynä oli se, että mies itki. Itki, ihan totta. Suurista, sinisistä silmistä valui isoja, märkiä kyyneleitä.

»Mitä aiot tehdä?»

»Tappaa sinut», Brandt sanoi ja kohotti kätensä. Kädessä oli iso veitsi.

»Luulin, että olitte tehneet sen jo», Trym sanoi ja laski päänsä takaisin alas. Hän sulki silmänsä, häntä väsytti valtavasti. Hän kuolisi pian, siitä ei ollut epäilystäkään. Fyysinen osa aivoista tuntui ainakin uskovan niin, koska se oli alkanut näyttää hänen elämänsä pikake-lauksella. Masentavan tilanteesta teki se, ettei silmäluomien takana väläyksittäin etenevässä tarinassa ollut lainkaan kohokohtia. Hän avasi silmänsä. Hän toivoi, että olisi voinut nähdä tähtiä. Se olisi sentään ollut jotain.

Hän tunsu lämpimän käden laskeutuvan päällelleen. Tarttuvan hiuksiin ja vetävän päätä taaksepäin. Ei kovaa, koska ei tarvinnut, sen verran vain että kaula tuli kunnolla näkyville.

46

»MORAALISTA MASOKISMIA«, Hilde Witt totesi ja risti jalkansa.

Harry valui yhä makaavampaan asentoon Bollo-tuolissa. He istuivat tilassa, jonka Witt oli selittänyt olevan sekä vastaanottohuone että hänen yksityinen olohuoneensa.

»Tunnet syyllisyyttä«, Witt sanoi. »Ja alitajuisesti toivot rangaistusta ja hakeudut siksi kärsimystä aiheuttaviin tilanteisiin.»

»Minä juon. Tai join. Eikö se ole tulkittavissa juuri päinvastoin pyrkimykseksi turruttaa syyllisyydentunteet... ja mitä näitä nyt on.»

Wittillä oli yllään hame. Tähän asti Harry oli nähnyt naisen käyttävän vain housuja. Hän ei miettinyt, oliko Witt vaihtanut ylleen hameen varta vasten hänen takiaan – nimittäin aivan taatusti oli. Hän mietti ainoastaan, pohtiko Witt, miettikö hän sitä.

»'Mitä näitä nyt on' on ehkä se, mistä meidän kannattaisi puhua tänään«, Witt sanoi äänellä, joka oli yhtä pehmeä ja lämmin kuin kasinojen konjakinruskea nahkapäällinen. »Kerro vanhemmistasi.»

»He olivat opettajia. Äiti kuoli syöpään, kun olin lapsi.»

»Syöpään. Mutta koitko...»

»Jep, koin että se oli minun syytäni«, Harry huokaisi.

»Vanhempasi – onko sinulta aiemmin kysytty niistä?»

»Kysytty heistä.»

»Korjaatko kielioppiani, koska koet olevasi puolustuskannalla?»

»Korjaan kielioppiasi, koska me puhumme minun äidistäni ja hän oli äidinkielenopettaja.»

Witt hymyili.

»Mutta vastaus on kyllä», Harrysanoi. »Aune, edellinen psykologini, sekä kysyi että vastasi. Että minä koin syyllisyyttä äitini kuolemasta.»

»Mihin muuhun tunnet olevasi syyllinen?»

»Siihen, että pikkusiskoni raiskattiin, kun en ollut vahtimassa. Ja että ensimmäinen tyttöystäväni poti masennusta ja tappoi itsensä. Ja että minulta on kuollut kollegoja työtehtävissä. Osassa tapauksista kuvittelin olevani syyllinen, osassa olin. Eikä siinä pohjimmiltaan juuri ole eroa.»

»Ei niin, totta. Mutta yhden tietyn henkilön menetys oli sinulle kaikkein raskain, eikö ollutkin?»

»Oli, se kun minulta kuoli...» Harryn ääni sortui. Hän kakisteli hetken ja yritti uudestaan, mutta pala kurkussa paisui yhä suuremmaksi ja uhkasi puristaa kyyneleet esiin pään sisältä niin kuin mehun appelsiineista. Hän istui hiljaa ja katsoi Wittä äimistyneenä.

»Se johtuu äänestäni», Witt sanoi hymyillen. »Sillä on usein tuollainen vaikutus. Jos haluat itkeä, niin siitä vain. Moni tulee tänne nimenomaan itkemään. Mutta nyt haluan, että suljet silmäsi. Hengitä niin, että tunnet hengityksen tulevan alhaalta palleasta saakka. Ruumiisi muuttuu raskaammaksi, ja olosi rentoutuu.»

Harry teki työtä käskettyä.

»Hyvä», Witt sanoi. »Nyt keskity kirjaimeen R. Ja kerro, mitä näet.»

»Rakelin», Harry sanoi. »Sitä varmaan...»

»Hys. Keskity. Etsi syvemmältä. Sukella sinne.»

Harry tunsu noudattavansa Wittin kehoituksia automaattisesti. Hänestä aidosti tuntui kuin hän olisi sukeltanut pinnan alle ja vesi olisi muuttunut yhä kylmemmäksi ja pimeämmäksi. Paine korvissa kasvoi.

»Raivo», hän sanoi. Lausuessaan sanan hän tunsu raivon aallon pyyhkäisevän lävitseen. Ja tällä kertaa hän ei kyennyt estämään itkua tulemasta.

»Sillä lailla.» Hilde Wittin kuiskaava ääni kuului aivan läheltä, ja Harry tunsi naisen käden koskettavan rintaansa keveästi. Kenties se sai hänet nousemaan jälleen pintaan valoa kohti.

Hän avasi silmänsä. Tunsi kuumien kyynelten jäähtyneen jo siinä vaiheessa, kun ne valuivat kaulaa pitkin. Ja erotti jotain voitonriemun tapaista Wittin katseessa. Se, mihin Aune ei ollut koskaan pystynyt tai mitä tämä ei ollut edes yrittänyt, oli vienyt Wittiltä vain muutama minuutin. Harry pyyhki kyyneleitään ja nieleskeli.

»Helvetti, minkä teit», hän mutisi ääni karheana.

Witt hymyili. »Nyt tiedät, että syvyyksissä on jotain. Ensi kerralla pysytään siellä vähän pidempään ja yritetään saada revittyä jotain pinnalle.»

»Niin no. En tullut tänne siksi.»

»Aivan», Witt sanoi hitaasti. »Et tullut tänne siksi.»

Oli tietysti mahdollista, että Harry vain kuvitteli Wittin hivuttautuneen hieman eteenpäin tuolissaan niin että hameenhelma kohosi aavistuksen. Mutta hän ei uskonut sitä. Hän ajatteli, että provosoivaa tilanteessa ei ollut se, että Hilde Wittin kaltaiset naiset kuvittelivat Harryn kaltaisia miehiä niin yksinkertaisiksi, että heitä saattoi ohjailta haluamaansa suuntaan vain utuisella katseella, käheällä äänellä ja stay up -sukkahousuilla. Vaan se, että he olivat oikeassa.

»Tulit tämän takia», Witt sanoi ja levitti jalkojaan.

Harry henkäisi, nieläisi ja pakotti katseensa pysymään naisen kasvoissa. »Niinkö luulet?»

»En», Witt sanoi nauraen ja laski lehtiön kädestään. »Minä tiedän sen.»

Hampaat yhä paljastettuina Witt asetti kämmenensä kasinonjille ikään kuin työntääkseen itsensä seisoma-asentoon, mutta jäi odottamaan. Hänen kyynärpänsä sojottivat kuin heinäsiirakan jalat. Tai kuin saalistukseen valmistautuvan rukoilijasirkan eturaajat. Hän näytti odottavan jotain. Ehkä sitä, että saalis liikahtaisi tai antaisi jonkin merkin.

Merkki oli nähtävästi tullut, sillä Witt nousi. Astui muutaman askeleen matkan Harryn tuolin luokse ja istuutui hajareisin hänen syliinsä. Niin leveään asentoon kuin hame salli. Harry työnsi helmaa ylöspäin niin, että Witt sai levitettyä jalkansa ja liu'uttua kiinni häneen.

»Hupsista», Witt sirkutti. »Taisin unohtaa laittaa pikkarit jalkaan...»

Witt lausui sanan *pikkarit* niin venyttäen, että R-kirjain kuulosti kehräämiseltä. Hän taivutti itsensä kaarelle, nosti jalat Bollo-tuolin käsinojien päälle, kohottautui ylemmäs ja avasi Harryn housut. Sitteen hän työnsi kätensä housujen alle. Harry näki varjon vilahtavan hänen kasvoillaan. Hämmästyksestä, ehkä, tai pettymyksestä. Hän kuitenkin tarttui veltoon kulliin ja alkoi vatkata kättään edestakaisin. Hetken päästä hän kumartui eteenpäin ja kuiskasi Harryn korvaan.

»Eikö tee mieli, Harry? Vai käytkö vain vähän hitaalla?»

»Tai sitten minulla on suorituspaineita. Sinähän se psykologi olet.»

Witt nauroi, kiipesi alas Harryn päältä ja polvistui lattialle. Hän hyväili peniksen päätä alahuulellaan samalla kun katsoi Harrya silmiin ja puhui hitaasti matalalla äänellä. »Hengitä, Harry. Tyhjennä pääsi ajatuksista. Hengitä. Sisään, ulos. Kaikki muu katoaa. Vain me kaksi olemme tässä, sinä ja minä. Ollaan kaikessa rauhassa ja nautiskellaan vähän. Nautiskellaan.»

»Pitäisikö minun ajatella jotain tiettyä kirjainta?»

Witt hymyili, mutta hänen hymynsä oli väkinäinen.

Puhelimen värinä täytti hiljaisuuden, ja naulakossa riippuvan takin taskusta pilkottavan kännykän näyttöön oli syttynyt valo.

»Anteeksi», Harry sanoi. »Minun on pakko vastata.»

»Oikeastiko?»

»Oikeasti», hän sanoi.

Witt näytti närkästyneeltä mutta väistyi pois tieltä. Harry napitti housunsa kävellessään naulakon luo. Soittaja oli Oleg. Harry empi hetken ennen kuin vastasi.

»Niin?»

»Missä olet?»

»Wittin luona. Mitä tapahtuu?»

»Eli...? Mitä sinä siellä teet?»

»Olin varannut ajan terapiaan. Mitä tapahtuu?»

»Hän on iskenyt taas. Tekstaan sinulle osoitteen. Kuinka pian pääset tulemaan?»

»Olemme valmiita täällä, joten lähden heti. Soitan sinulle autosta.»

»Ok. Nähdään kohta.»

He katkaisivat puhelun. Harry käänsi katseensa Hilde Witttiin, joka oli istunut taas omalle tuolilleen.

»Minun pitää...», Harry aloitti kiskoessaan takkia ylleen.

»Kuulin.» Witt katsoi Harrya vaivaantuneen näköisenä. »Alahan laputtaa.»

»Sori, että tämä meni näin oudoksi. Paljonko olen velkaa sinulle?»

»Herrajumala, Harry, ala mennä jo!»

»Olen tosissani. Ja tarvitsen myös kuitenkin, kiitos.»

»Kuiten?» Witt tuijotti Harrya. Ensin ymmällään, mutta sitten hänellä viimein välähti. »Jotta voit näyttää sitä... Olegille?»

Harry ei vastannut.

Witt käänteli päätään hitaasti. »Ymmärrän. Hän on kertonut sinulle.»

Harry vaihtoi painoa jalalta toiselle eikä sanonut vieläkään mitään.

»Hän on kertonut! Hän on kertonut sinulle minusta ja hänestä. Ja pelkää hänen epäilevän nyt, että meidän välillämme on jotain.» Witt heilautti päätään taaksepäin ja nauroi ilottomasti. »Joten tarvitset kuitenkin, jolla voit todistaa olleesi oikeasti terapiassa!»

Harry otti kirjoituspyödyltä maksupäätteen ja ojensi sitä Wittille. »Oleg on kaikki, mitä minulla on.»

Witt otti laitteen vastaan hymyssä suin. »En tiedä, kumpi meistä kahdesta on enemmän sekaisin.»

Hän naputteli summan päätteeseen, ja Harry maksoi pankkikortilla.

Saatuaan kuitenkin Harry jäi tuijottamaan sitä.

»Eikö sinulla ollut kiire?» Witt kysyi.

»Nyt seuraa se osuus, josta suutut. Mutta kuten sanoin, Oleg on kaikki, mitä minulla on. Enkä voi katsoa vierestä – ja ennen muuta hänen äitinsä ei olisi voinut katsoa vierestä – kuinka sinä tuhoat hänen elämänsä.»

Hilde Witt nojautui taaksepäin tuolissaan ikään kuin nähdäkseen Harryn paremmin. »Mistä sinä oikein puhut?»

»Ymmärrän, että kun katsot minua, et näe julmetun komeaa äijää vaan miehen, jolla on mahdollisimman paljon hävittävää, jos hän alkaa pitää peliä sinun kanssasi. Ja asetelma on niin houkutteleva, ettet kerta kaikkiaan pysty vastustamaan sitä, eikö niin? Aivan kuten sama houkutti äitiäsiikin.»

Witt pudisti päätään. »Jos luet väitöskirjani, näet siitä, ettei HPD ole kovin vahvasti perinnöllinen.»

»Teitkö väitöskirjan siksi, että halusit selvittää, oletko samanlainen kuin äitisi?»

Witt hymyili. »Ehkä vain suhtaudun sinuun tavallista uteliaammin, koska kuvasi oli sänkyni yläpuolella. Ja olen katsellut sinua, kun aikoinaan hankin yksin ensimmäiset seksikokemukseni.»

»Minua, Justin Timberlakea ja Aaron Carteria?»

»Nick Carteria. Aaron oli liian söpö minun makuuni. Niin tai näin, äidistäni poiketen minä tiedän, missä menee raja. Voin leikkiä kanssasi, koska tiedän, ettet levittele tietoa eteenpäin.»

»Oletko ihan varma? Onko käynyt mielessä, että annoin sinun kenties vietellä minut nimenomaan kertoakseni siitä Olegille? Todistaakseni, että hän tekee ison virheen, jos hän jättää perheensä sinun takiasi?»

»On. Jos teet sen, kiistan kaiken ja sanon, että sinä yritit vietellä minua, mutten lähtenyt mukaan, ja että janoat vain kostoa. Oleg

luottaa minun sanaani, koska hän *haluaa* luottaa siihen. Ihmisaivot ovat siinä mielessä erittäin joustavat.»

»Totta. Mutta joustavuudella on rajansa.»

Harry naputteli puhelintaan ja käänsi sen Wittiin päin.

Witt valahti kalpeaksi videon lähtiessä pyörimään.

Lähikuva Harrysta, joka panee puhelimensa naulakossa riippuvan takin taskuun. Korjaa asentoa paremmaksi. Kääntyy ja kävelee Bollo-tuolia kohti samaan aikaan kun Hilde Witt ilmestyy kuvaan kantaen kahta vesilasiasia.

»Sinä... kuvasit meitä?»

»Siltä näyttää.»

»Idiootti!» Witt nauroi. »Eli mikä sinun ajatuksesi on? Aiot näyttää videon Olegille, jos en jätä häntä, niinkö?»

»Suostutko siihen?»

»Tykkään siitä, että olet hullu. Pidät itseäsi varmaan tosi fiksunä, mutta teidän miesten olisi syytä oppia, ettei minua kannata aliarvioida.»

»Olisi vai?»

»Jätän Olegin joka tapauksessa ennen pitkää, mutta en tuon videon takia. Koska et aio näyttää sitä hänelle. Sinä tiedät, että hän ei antaisi sinulle ikinä anteeksi pelehtimistä minun kanssani. Hänen aivonsa voisivat ehkä antaaakin, mutta ruumis... ehei. Oleg on – niin kuin itse sanoit – kaikki mitä sinulla on.» Witt piti tauon. Kallisti päätään. »Tai sanottaisiinko ainoa, mitä sinulla on jäljellä rakastamastasi naisesta.»

Harry katsoi naista vaitonaisena ja ummisti silmänsä.

Witt laski kätensä hänen olalleen ja puhui samalla lämpimällä ja pehmeällä äänellä, joka hetkeä aiemmin oli noin vain saanut hänet itkemään. »Tiedätkö, miltä äitini olisi sanonut sinun näyttävän nyt? Maasi myyneeltä.»

»Mm. Olet oikeassa. Videon näyttäminen Olegille ei toimi kiris-tyskeinona.» Harry avasi silmänsä. »Mutta en aiokaan näyttää sitä hänelle.»

Hilde Wittin otsa kurtistui.

Harry näytti kuittia. Witt tuijotti sitä.

»Et kai ajattele...», hän aloitti.

»Seksiä potilaan kanssa», Harry sanoi. »Olen tarkistanut. Sinuun pätevät oman psykologiyhdistyksesi säännöt sekä laki terveydenhuollon ammattihenkilöiden etiikasta, viittaaan nyt erityisesti pykälään 295. Vaikket saisi vankeusrangaistusta, niin terapeutinluvat menettäisit taatusti.»

Wittin otsa helotti punaisena ja hänen silmänsä näyttivät pullistuvan ulos päästä. Sinisyys oli kadonnut.

»Harry, istuhan alas ja kuuntele hetki.»

»Seison mieluummin, kiitos.»

Wittin suupielet nykivät pakokauhusta, ja sanat tulivat suusta nopeana ryöppynä. »Tiedät, että olen vähän hullu. Mutta en niin hullu kuin ilmeisesti luulet. Inhoan tylsyyttä ja tarvitsen jännitystä elämääni. Mutta usko kun sanon, että tarkoitukseni ei missään vaiheessa ollut mennä niin pitkälle, että antaisin Olegin hylätä perheensä. Halusin vain leikkiä hiukan. Kuten halusin myös leikkiä sinun kanssasi. Kukapa ei toivoisi Olegin kaltaista ihanaa nuorta miestä rakastajakseen? Ymmärrän kuitenkin, että se on nyt ohi.»

»Ymmärrätkö?»

»Ymmärrän. Mutta sinun täytyy antaa minulle hetki aikaa... suhteen purkamiseen.»

»Ei käy. Hoidat sen puhelimitse tänään. Repäiset laastarin irti kerralla.»

»En ole varma, onko se paras ratkaisu Olegin kannalta.»

»Saat neljäkymmentäkahdeksan tuntia.»

»Eikö tuo ole todella kulunut klisee?»

»Okei, neljäkymmentäseitsemän.»

Witt katsoi Harrya keskittyneesti kuin pokerinpelaaja, joka laskee todennäköisyyksiä ja yrittää samalla selvittää, bluffaako vastustaja.

»Videosta käy ilmi, että sinä huijasit minua», hän sanoi. »Sinäkään et selviä puhtain paperein, jos kaikki tulee ilmi.»

»Teen ilmiannon nimettömästi, ja sinulla on salassapito-velvollisuus.»

»Senkin paskiainen.»

»Mm. Juuri siitä voimme olla samaa mieltä.» Harry otti naulakosta Wittin toppatakin ja ojensi sitä hänelle.

»Mitä?»

»Kuulit, mitä Oleg sanoi», Harry vastasi. »Meillä on uusi rikospaikka.»

»Haluat siis... että tulen mukaan?»

Harry kohautti harteitaan. »Sinähän itse totesit, että me pelaamme hyvin yhteen. Joten ei kun menoksi.»

47

OLEG ODOTTI PORTIN LUONA, kun Harry ja Hilde Witt saapuivat Luns-kottveienille.

Harrylla ei ollut aavistustakaan, mitä hänen kasvonsa kertoivat Olegille, mutta Hilde Wittin ilme ei ainakaan paljastanut mitään. Lisäksi Olegilla oli täysi työ pitää omat tunteensa piilossa.

Päärakennuksen ovesta luki Brandt. Oleg ohjasi heidät talon ohi teknisten rikostutkijoiden hankeen lapioimalle polulle, joka johti rinnettä alas aittarakennuksen viereen.

»Vainaja makaa maassa juuri niin kuin löydettyäessään», Oleg sanoi.

»Mm. Onko hänet tunnistettu?»

»Ei virallisesti, mutta hän on käynyt aiemmin asemalla kuultavana. Trym Haugen. Se tyyppi, jolta oli varastettu kamera.»

»Mitä kautta saimme tiedon tästä?»

»Brandt lähetti viestin sinun vanhaan sähköpostiisi. *Murha osoit-teessa Luns-kottveien 43.*»

He olivat jo niin lähellä, että kuulivat teknisten rikostutkijoiden kameroiden surinan ja naksahdus. Vanhasta tottumuksesta Harry ei katsonut ensimmäisenä vainajaa, joka makasi hangessa kirkaasti valaistuna. Kokemus oli opettanut hänelle, että jos vainajaa katsoi heti, liian raju näky saattoi turruttaa aistit samoin kuin kova pamaus vei kuulon vähäksi aikaa. Niinpä hän keskittyi katselemaan

ympäristöä ja poimimaan yksityiskohtia, jotka jäisivät huomaamatta, mikäli kuva vainajasta täyttäisi hänen verkkokalvonsa.

Hän näki puunrungon, rungon ympärille kiinnitetyn teipin ja kahden puun väliin pingotetun köyden. Ja verivanan, joka kulki ruumiin luota aitan portaille. Vasta kun hän arveli nähneensä kaiken oleellisen, hän käänsi katseensa ruumiiseen.

Päällimmäisenä siitä pisti silmään veren muodostama punainen sädekehä hangessa vainajan pään alla. Hän kuuli Wittin haukkovan henkeään selkänsä takana.

»Ilmeisesti kaula on viilletty katki», Oleg sanoi.

Harry kuuli tukahdutettua yökkäilyä.

»Vahditko, ettei hän oksenna rikospaikalle?»

Oleg jutteli Wittille hiljaa Harryn kyykistyessä teknisten rikostutkijoiden viireillä eristämän alueen ulkopuolelle. Eddy Jonasson kyykistyi hänen viereensä kauttaaltaan valkoisiin verhoutuneena.

»Otsassa oleva haava?» Harry kysyi.

»Uskoaksemme siihen on lyöty revolverilla, josta löytyi verijälkiä. Ase on tuolla.» Eddy osoitti sisälle aitaan.

Harry osoitti Trym Haugenin kaulaa, johon viilletyt haavat muodostivat X-kirjaimen. »Erikoinen tapa viiltää kaula. Kahdesti, vaikka kertakin riittäisi.»

»Täytyy odottaa oikeuslääkärää, mutta minusta näyttää kuin päävaltimo olisi katkaistu ensin ja veri olisi valunut siitä. Kun uhri oli vuotanut kuiviin, kaulaan tehtiin toinen viilto. Jälkimmäisen haavan ympärillähän verta ei ole juuri lainkaan.»

»Aivan. Ikään kuin jälkimmäisen viillon tarkoitus olisi ollut jokin ihan muu.»

»Eli mikä?»

»Viimeistellä signeeraus. X-kirjain. Kuten M ilmapallossa.»

»Niinkö arvelet?»

Harry kohautti harteitaan. »Se on ensimmäinen ajatukseni. Ja yleensä ensimmäinen ajatus on paras.»

»On vai?»

»On. Sen jälkeen kaikki on jyrkkää alamäkeä.»

Eddy hymyili. »Alamäestä puheen ollen.» Hän nyökkäsi kohti Katrinea, joka liukasteli talolta päin rinnettä alas. Vastanottajina alhaalla toimivat Oleg ja Witt, joka näytti toenneen.

Harry ja Eddy menivät heidän luokseen.

»No niin», Katrine sanoi. »Olit sitten oikeassa. Kuten yleensäkin.»

»Missä asiassa?» Harry kysyi.

»Siinä, että syyllinen oli Robert Brandt.»

»Oikeassa ja oikeassa – halusin vain, että tutkimme häntä perusteellisemmin. Mehän emme edelleenkään tiedä sataprosenttisen varmasti, oliko se hän vai ei.»

»Kyllä tiedämme», Katrine sanoi ja kaivoi puhelimensa esiin. »Tämä ladattiin nettiin juuri äsken.»

He kerääntyivät puhelimen ympärille.

Kuva oli vakaa, joten Harry oletti, että kamera – tai mahdollisesti puhelin – oli ollut jalustalla suoraan Brandtin takana niin, että Brandt peitti Trym Haugenin osittain näkyvistä. Siitä huolimatta molempien äänet kuuluivat.

Trym Haugen. »Mitä aiot tehdä?»

»Tappaa sinut.» Brandt kohotti veitsen.

Trym Haugen. »Luulin, että olitte tehneet sen jo.»

Veitsi ikään kuin riippui ilmassa ja Brandtin selkä tärisi. Itkikö hän? Ääni katosi. Oliko kuva pysähdyksissä? Ei, Brandt kumartui Trym Haugenin ylle ja laski kätensä niin, että veitsi jäi piiloon hänen vartalonsa taakse. Hetken päästä hän hätkähti ja perääntyi äkisti. Harry ymmärsi vaistomaisesti, mistä se johtui. Brandt oli juuri viiltänyt veitsellä haavan Haugenin kaulavaltimoon, ja hänen päälleen oli roiskahtanut lämmintä verta.

Brandt vaipui polvilleen lumihankeen. Hän pysyi lysyssä muutamaman sekunnin päästämättä ääntäkään. Sitten hän suoristautui ja kumartui taas eteenpäin. Teki toisen viillon. Ja sen jälkeen käänsi

vihdoin katseensa kameraan. Kirkas valo heijastui veitsenterästä sekä rinnalle roiskuneesta verestä ja poskilla valuvista kyynelistä. Mies oli Robert Brandt, ei epäilystäkään.

Kuva meni mustaksi.

»Voidaan varmaan sanoa, että tapaus on ratkaistu», Katrine sanoi.

»Trym Haugenin murha, totta», sanoi Harry.

»Älä nyt jaksa. Kaikkien murhien takana on selvästikin sama mies.»

Muut katsoivat Harrya, joka hieroi kiivaasti niskaansa. »Juuri niin», hän myöntyi lopulta sanomaan. »Kaikkien murhien takana on sama mies.»

»Hyvä», Katrine sanoi kuulostaen miltei helpottuneelta, kun Harry oli lausunut tuomionsa. »Voitko esitellä meille loputkin, Eddy?»

»Seuratkaa perässä astumatta muualle kuin minun jälkiini alkääkä koskeko mihinkään.»

Nelikko lähti kulkemaan jonossa Eddyn takana aitalle päin.

Oleg, Katrine ja Harry mahtuivat portaille ja kurkistivat sisään. Saatuaan käskyn Eddyltä aitassa olevat kaksi teknistä rikostutkijaa väistyivät sivuun ja päästivät heidät peremmälle. Harry toisti tutun rutiininsa ja aloitti katselemalla ympärilleen.

Kirjoituspöytä ja sen päällä läppäri, Webley Mk VI -revolveri, puhelin ja tussi.

Vaatekoukku, jossa olivat Brandtin musta takki ja hattu.

Lattialla vaatekoukun alapuolella: Brandtin äskettäin lankatut mustat kengät.

Jalustoja, joista yhdessä oli kiinni Aaton Minima -kamera ja neljässä valaisin.

Isoja lampaan- ja sianpotkia, jotka riippuivat kattopalkista.

Samanlaisen pressun päällä, jonka hän oli nähnyt Brandtin autossa: ohutta sinistä narua, musta teippirulla ja veitsi. Lattialla pressun vieressä: kaatunut puutuoli.

Sekä lampaanpotkien välissä, melko tarkkaan keskellä huonetta, kattopalkkiin kiinnitettyyn koukkuun sidottu naru ja sen jatkeena mies. Käsivarret roikkuivat velttolina. Jaloissa ei ollut kenkiä vaan pelkät sukat, ja nilkat olivat ojentuneet ikään kuin mies olisi yrittänyt osua varpailla lattiaan. Takinhihat ja housunlahkeet olivat kiskoutuneet niin, että kaistale ihoa oli näkyvillä. Leuka retkotti rintaa vasten jäykkien lipereiden yli. Käsissä oli mustat hansikkaat ja silmillä tummat lasit.

Mies oli epäilemättä Robert Brandt.

Harryn katse kääntyi Eddyyn, joka vastasi hänen ääneen lausumattomaan kysymykseensä.

»Toistaiseksi kaikki löydökset viittaavat siihen, että kyseessä on itsemurha. Ei kamppailun jälkiä, ei sitomisesta jääneitä painaumia ranteissa. Kaikki lumesta löytyneet kengänjäljet olivat joko Hagenin kengistä tai täällä aitassa sekä pääarakennuksen eteisessä olevista jalkineista. Vainajalla on jopa narunsäikeitä kynsiensä alla, mikä kertoo, että hän on katkaissut ja solminut narun itse. Aika näyttää, onnistummeko löytämään jotain uutta, esineitä tai sormenjälkiä tai dna:ta, joka voisi muuttaa käsitystämme.»

»Mm.»

»Mitä 'mm'?» Katrine kysyi.

»Varmaan ihan epäolennainen juttu», Harry sanoi. »Vähän outoa vain, että Brandt oli laittanut pihalla kaiken valmiiksi puunkaatoa varten, jos hän tiesi tappavansa itsensä.»

»Kuinka niin?»

»Lumi oli lapioitu puun lähistöltä, rungon ympärille oli kiedottu gaffateippiä suojaamaan lentäviltä puunsäleiltä ja puu oli sidottu köydellä viereiseen puuhun, jotta se kaatuisi varmasti oikeaan suuntaan. Arvatenkin täältä jostain pitäisi löytyä moottorisaha.»

»Ohhoh», Katrine sanoi. »En tiennyt, että olet tuollainen käytännön ihminen.»

»En minä olekaan», Harry sanoi.

»Ei hän ole», vahvisti Oleg.

Harry hymyili vinosti. »Epäolennainen juttu, kuten sanottua. Mehän suunnittelemme kaiken aina ikään kuin eläisimme ikuisesti. Ja se, mitä näemme täällä, täsmää psykologimme teoriaan.»

Katrine kääntyi kohti Hilde Wittä, joka seisoj portaiden juurella ja katseli heitä. Witt kohautti harteitaan. »Brandtin psykologinen profiili viittasi joukkoampujaan, ei sarjamurhaajaan. Ajattelin, että hän tekisi samoin kuin *Kurkistelija*-elokuvan päähenkilö. Eli tappaisi itsensä.»

»Aivan», Katrine sanoi. »Järjestän illalla lehdistötilaisuuden, jossa luonnollisesti varon sanomasta mitään varmaa. Mutta mikäli joku on eri mieltä siitä, että syyllinen on nyt tiedossamme, haluan tietää sen nyt.»

Oleg, Eddy ja Harry pudistivat päätään.

»En tunne poliisijargonia kovin hyvin», Witt sanoi. »Mutta yritätkö siis kysyä, onko tapaus mielestämme ratkaistu?»

»En», Katrine sanoi. »Puhun ainoastaan syyllisestä. Tutkinnassa on lisäksi selvitettävä miten, missä, milloin ja niin pois päin. Se työ on vielä edessä.»

»Mutta... syyllinenhän on kuollut.»

»Totta, mutta meidän hommamme on silti selvittää kaikki henkirikoksen yksityiskohdat. Eddy, lähetätkö minulle raportin sitten heti, kun te olette valmiita?»

»Hoituu.»

Nelikko jätti Eddyn jatkamaan töitään ja suuntasi autoille. Päärakennuksen edustalla Harry pysähtyi Wittin ja Katrinen kävellessä edelleen ja keskustellessa siitä, pitäisikö Wittin toimittaa Brandtin profiili poliisille kirjallisena.

»Mitä nyt?» Oleg huusi Harrylle.

»Miksi Brandtin nahkakengät olivat alhaalla ja saappaat täällä ylhäällä?»

»Kuinka niin?»

»Kun lunta on noin paljon, etkö sinäkin kulkisi pihalla mieluumin saappaissa kuin lyhytvartisissa nahkakengissä?»

Oleg kohautti harteitaan. »Käsittääkseni Brandt ei ollut samanlainen kuin kaikki muut. Hän on tappanut neljä ihmistä. Joten se, mitkä jalkineet hän valitsi...» Oleg jätti lauseen kesken.

»Olet oikeassa», Harry sanoi. »Toinen asia. Kuulin aiemmin tänään, että Robert Brandt on varttunut lastenkodissa. Mutta tämä on hänen vanhemmiltaan peritty talo, eikö olekin?»

»On», Oleg sanoi. »Selvittelin tätä vähän ja löysin tiedon, jonka mukaan vanhemmat kuolivat, kun hän oli pieni.»

»Ai?»

»Auto-onnettomuudessa paluumatkalla uudenvuodenjuhlista. He olivat tulossa Askerista päin, ja auto syöksyi jyrkänteeltä alas nukkuva Brandt takapenkillä. Kummallakin oli alkoholia veressä.»

Harry nyökkäsi hitaasti. »Witt tuli tänne minun kyydilläni, sinä voit varmaan heittää hänet kotiin?»

Harry käveli Escortinsa luo vastausta odottamatta.

48

HELGA TAJUSI SEN, kun hän näki Olegin olohuoneen ikkunasta. Jokin oli selvästi vialla.

Olegin askel ei ollut viime aikoina näyttänyt yhtä iloisen kepeältä kuin tavallisesti, mutta siitä, miten mies käveli nyt – pää painuksissa, jalat maata laahaten ja kädet syvällä takintaskuissa – Helgalle tuli lähinnä mieleen loukkaantunut villieläin.

Hän meni eteiseen Olegia vastaan, auttoi tätä riisumaan kaulaliinan ja ripusti takin kaappiin. Hän ei sanonut tai kysellyt mitään vaan antoi Olegille aikaa kertoa omassa tahdissaan. Mikäli mies haluaisi. Mutta kuten nykyään useimmiten, Oleg pysyi hiljaa.

»Lapset nukkuvat», hän kuiskasi, kun näki Olegin vilkaisevan makuuhuoneen ovelelle. »Laitanko sinulle kupin teetä?»

Oleg katsoi häntä. Katse näytti anovalta, mutta hän ei ymmärtänyt, mitä mies oli vailla. »Näin uutiset. Oliko rankka päivä?»

Olegin ilme oli yllättynyt aivan kuin tämä olisi ajatellut jotain ihan muuta.

Hän painoi kätensä Olegin niskalle. »Kultaseni, mikä on?»

Oleg kiristeli hampaitaan ja sulki silmänsä.

Helga ymmärsi, että tilanteen täytyi olla paha.

»Onko jotain sattunut? Kenelle, Harrylleko?»

Oleg pudisti päätään. Hän avasi silmänsä. Ne kiittelivät kosteina.

Helgan mieleen nousi ajatus, jonka hän oli jo pidemmän aikaa yrittänyt vaientaa.

»Minkä takia sinä olet niin hyvä minulle?» Oleg kuiskasi.

»Koska rakastan sinua.»

»Ei!» Oleg kivahti ja puristi silmät kiinni.

»Rakastan, todella rakastan.»

Oleg ravisteli päätään ja halasi Helgaa tiukasti. Helga tunsi kuumman kyyneleen kaulakuopassaan. Huulet, jotka liikkuiivat aivan hänen korvansa vieressä. Sitten se vihdoinkin tuli – pyyntö, jonka hän oli nähnyt Olegin katseessa.

»Voitko antaa minulle anteeksi?»

Helgasta tuntui kuin hänen suoniinsa olisi ruiskutettu jäävettä. Hän henkäisi niin syvään kuin pystyi. Vastaus muodostui hänen mielessään niin nopeasti, että hän tajusi pohtineensa sitä etukäteen enemmän kuin oli ymmärtänytään. Hän irrottautui Olegin syleilystä ja työnsi itsensä kauemmas.

»Ennen kuin vastaan ja ennen kuin sanot mitään muuta.» Hän piti tauon. »Lähdetkö vai tuletko?»

Kului hetki, jonka jälkeen Oleg näytti hahmottavan kysymyksen.

»Tulen», hän kuiskasi käheästi. »Tulen takaisin. Jos vain huolit minut.»

Helga tunsi kyynelten kihoavan silmiinsä. Mutta nyt ei ollut itkun aika, joten hän räpytteli ne äkkiä pois.

»Kerron sinulle kaiken», Oleg sanoi.

»Etkä kerro, senkin helvetin kyrpääivo, et tasan kerro. Vaan pidät visusti turpasi kiinni. Se on ehto numero yksi, ok?»

Oleg näytti hämmentyneeltä mutta nyökkäsi. »Tarkoitatko, että voit ehkä antaa minulle anteeksi?»

»Niin kauan kuin en tiedä, mistä on kyse, minun ei tarvitse antaa anteeksi yhtään mitään.»

»Okei. Mutta haluat siis minut takaisin?»

»En tiedä, haluanko, mutta lapset ainakin haluavat. Se saa riittää näin alkuun. Juuri tällä hetkellä on liian paljon kaikkea, mutta

talvilomalla otan heidät mukaan pohjoiseen, jotta voin miettiä rauhassa vähän aikaa.»

Helga oli jo lähdössä mutta jäi seisomaan ja risti käsivartensa.

»Riippumatta siitä, pysykö meidän veneemme pinnalla vai ei, en halua puhua tästä asiasta enää ikinä. Niin kauan kuin me asumme saman katon alla, teeskentelemme, ettei tätä keskustelua ole koskaan käyty. Ja sinä saat luvan tehdä parhaasi ja olla niin kuin mitään ei olisi tapahtunut. Onko selvä?»

»On.»

»Yhden asian haluan kuitenkin tietää ennen kuin juttu lakaistaan maton alle. Särjithkö sinä jonkun sydämen vai särkikö joku sinun sydämesi?»

»Joku särki minun sydämeni.»

»Hyvä», Helga sanoi, kääntyi ja otti kurssin makuuhuonetta kohti. »Teen saat keittää ihan itse.»

49

PÄIVYSTÄJÄ OLI KANTANUT tuolit pois mediahuoneesta, jossa toimittajat seisoivat kuin sillit purkissa.

Katrinen selonteko oli ollut lyhyt mutta kattava. Koska epäilty oli kuollut eikä niin ollen ollut vaaraa, että todistusaineistoa häviäisi tai tuhoutuisi, tutkintaan liittyviä yksityiskohtia oli voinut paljastaa vapaammin kuin normaalisti.

Poliisimestarin suostumuksella Katrine oli julkistanut jopa epäillyn nimen.

Kun Kedzierski avasi mahdollisuuden kysymyksille, käsiä singahti pystyyn aivan valtava määrä.

Ensimmäisen kysymysvuoron sai Mona Daa, joka tiedusteli, miten poliisi saattoi olla varma siitä, että Robert Brandt oli syyllinen myös kolmeen muuhun murhaan.

»Sitä ei tiedetä vielä», Katrine sanoi. »Mutta hypoteesimme on, että tekijä on sama.»

»Jos ette kerran tiedä, miksi julkistitte epäillyn nimen?»

Katrine tukahdutti haukotuksen ennen vakioselitystä: »Päätimme julkistaa nimen, jotta uhrien lähipiiriin kuuluvat vapautuisivat epäilyistä.»

»Seuraava kysymykseni ei ole sinulle vaan Harry Holelle.» Mona Daa ja hänen perässään kaikki muutkin toimittajat käänsivät katseensa Harryyn, joka seisoivat sivussa ja nojaili seinään. »Miltä nyt tuntuu, kun olette saaneet tapauksen selvitettyä?»

Sen sijaan, että olisi ryhdistäytynyt, Harry valui entistä lysympään asentoon.

»No...»

»Kovempaa!» joku huusi.

Harry selvitti kurkkuaan. »Mehän emme varsinaisesti ratkaisseet tapausta, vaan se ratkesi itsestään. Ja ainakin minä henkilökohtaisesti koen epäonnistumiseksi sen, että emme kyenneet pysäyttämään murhaajaa ennen kuin neljä ihmistä oli joutunut menettämään henkensä.»

Seurasi parin sekunnin täydellinen hiljaisuus.

»Kritisoitko siis poliisijohtoa?» jostain kysyttiin.

»Kritisoin itseäni», Harry sanoi, katsoi värisevää puhelintaan ja vääntäytyi irti seinästä. »Ja nyt minä tarvitsen tupakan, mistä samoin kritisoin itseäni.»

Harry poistui huoneesta toimittajien nauraessa ja ryhtyessä pommittamaan jälleen Katrinea kysymyksillään.

Hän vastasi videopuheluun samalla kun käveli poliisitalon aulan läpi.

»Hei!»

»Ei», Alexandra sanoi ja tuijotti häntä ruudulta tuimasti. »Haluan sen toisen.»

Harry hymyili. »Kerro», hän sanoi, työnsi oven auki ja astui ulos pimeään iltaan.

»Kiitos! En tiedä onko sillä mitään merkitystä, mutta ajattelin, että sinua voisi kiinnostaa yksi juttu, jonka löysin, kun riisuin vainajalta käsiineet.»

Alexandra käänsi kameran kohti metallisella tutkimuspöydällä alastomana makaavaa Robert Brandtia. Hän zoomasi miehen oikeaan käteen. Jokaisessa rystyksessä pikkusormesta etusormeen oli jokin kirjain.

»Tatuointi?» Harry tiedusteli.

»Ei. Näyttää tussinjäljeltä. Sen verran vähän haalistuneelta, etteivät kirjaimet ole voineet olla iholla päivää pidempään. Mitä arvelet niiden tarkoittavan?»

»L-o-v-e? Rakkautta.»

»Pöhhö. Annahan kun näytän vielä toisenkin käden.»

»Saanko arvata? Siinä lukee *h-a-t-e*.»

»Mistä tiesit?»

»Se on yhdestä elokuvasta. *Räsynukesta*. Vanhasta klassikosta.»

»Mutta mitä se *tarkoittaa*? Siis se, että hän on piirtänyt kirjaimet käsiinsä.»

»Ihan vain sitä, että hän toteutti suunnittelemaansa projektia hamaan loppuun asti. Elokuvassa murhaaja eli pastori, jolla on samanlaiset tatuoinnit käsissään, hirtetään loppukohtauksessa. Kaikki tämän rikossarjan murhat on toteutettu ottamalla mallia sarjamurhaajista kertovista elokuvista.»

»Todellako? Entä se toinen tänne tuotu tyyppi, jolta oli viilletty kaula, mistä leffasta hän on?»

»Se onkin vähän kinkkisempi tapaus. Olen lähettänyt joitakin kuvia Øysteinille, mutta en ole kuullut vielä mitään, joten ehkä hänkin on umpikujassa. Oliko sinulla muuta kerrottavaa?»

»Ei. Paitsi että sinua ehkä kiinnostaa, että Brandtilla oli retinis pigmentosa, mistä varmaan johtuu, että hän käytti koko ajan aurinkolaseja.»

»Hänellä oli siis vikaa silmissään?»

»Perinnöllinen verkkokalvosairaus, joka aiheuttaa valonarkuutta.»

»Ok. Kiitos, Alexandra.»

»Muuten nyt kun homma on selvä, ette ehkä enää tarvitse kaikkia dna-profiileja?»

»Onko niitä paljonkin?»

»Ai että onko? Bratt halusi näytteen kaikilta sen sotatehtaan tuotantotiimiin kuuluvilta. Meillä on aika paljon muutakin tekemistä täällä, niin sanotusti.»

»Katrine on pomo, joten joudut kysymään häneltä.»

»Okei. Nyt minun on pakko mennä.»

»Mene.»

»Sano se vielä.»

Harry veti henkeä ja madalsi äänensä mahdollisimman möreäksi.

»Kerro.»

»Taisin saada pikkiriikkisen miniorgasmin. Pärjäile.»

Harry seisahtui nurmea peittävien kinosten keskelle ja yritti epätoivoisesti sytyttää tupakkaa, kun Hilde Witt astui ulos ovesta ja tähyili ympärilleen.

»Siellähän sinä olet», Witt sanoi, käveli Harryn luokse, nappasi valkoisen sytyttimen ja onnistui saamaan siihen liekin heti ensiyri-tyksellä. »Halusin löytää sinut ja kertoa, että pidin oman osuuteni sopimuksesta. Olemmeko me nyt sujut?»

»Kyllä», Harry sanoi, veti ritisevän henkosen ja piteli hehkuvaa savuketta sormiensa välissä. »Kiitos. Miten Oleg suhtautui?»

»Mitenhän sen sanoisi? Hän oli järkyttynyt ja surullinen ja... jotain muutakin. Helpottunut, ehkä.»

»Mm. Helpottunut?»

»Aivan kuin jokin, mitä on pelännyt ja puolittain tiennyt odottaa, olisi lopulta ohi. Vähän kuin pää olisi jo giljotiinissa ja kaikki toivo olisi mennyt. Ymmärrätkö?»

»Ymmärrän», Harry sanoi ja veti pitkän henkosen. »Mitä sanoit syyksi?»

»Että olin miettinyt asiaa enkä halunnut enää jatkaa suhdet- tamme. Sillä siisti. Sehän ei edes ollut mikään varsinainen tekosyy, vaan jotenkin noin olisin ilmaissut asiani sopivan hetken koittaessa. Tai siis sitten kun olisin kyllästynyt.»

»Kylmyytesi melkein herättää jo kunnioitusta.»

»Kiitos, ja samat sanat, senkin toope. Mutta se siitä. Huomasin, että olit samaa mieltä Brattin ja muiden kanssa ja pidät Brandtia syyllisenä kaikkiin murhiin. Kuinka varma olet?»

Harry katsoi Wittä lievästi hämmästyneenä. Nainen näytti todella tarkoittavan sitä mitä sanoi. Se siitä. Asia loppuun käsitelty.

»Yhdeksänkymmentäyhdeksänprosenttisen varma», hän vastasi.

Witt hymyili. »Aika kova prosentti. Mikä sinut tekee niin varmaksiksi?»

Harry kohautti harteitaan. »Tietysti osa murhista voisi olla jonkun matkijan tekosia, sehän ei ole tavatonta, että paljon huomiota saaneita murhia kopioidaan. Siis että elokuvista mallia ottaminen olisi inspiroinut muitakin hulluja. Mutta yhtäläisyyksiä tekojen välillä on liikaa. Ja sitten on vielä murhaajan oma tyyli.»

»Oma tyyli?»

»En tiedä, miten selittäisin sen, koska tyyllillisiä yksityiskohtia on hankala osoittaa sormella. Vaikka murhaaja muuttaisi tekotapaansa, siinä voi olla jotain tunnistettavaa. Samoin kuin Keith Richardsin soolon tunnistaa, vaikka hänet panisi uuteen bändiin, hänelle annettaisiin uusi kitara ja hänen käskettäisi soittaa 'Bää, bää, karitsaa'. Henkilö tekojen takana erottuu. Ja olen yhdeksänkymmentäyhdeksänprosenttisen varma, että kaikkien neljän murhan takana on sama ihminen. Mitä sinä ajattelet?»

»Minäkin uskon, että Brandt on syyllinen, mutta en ole siitä yhtä varma kuin sinä. Tapauksissa on pari juttua, joita ihmettelen suuresti.»

»Kuten?»

»Mehän tiedämme, että Brandt oli perfektionisti. Joten miksi hän hirttäytyi eikä viiltänyt katki omaa kaulaansa? Niin kuin murhaaja *Kurkistelijassa* tekee.»

»Mm. Selitys voisi olla, että hän samastuukin *Räsynuken* päähenkilöön.»

»Ei kuulosta tutulta elokuvalta.»

»Se on 50-luvun tuotantoa. Robert Mitchum näyttelee kiertävää evankelistaa, sarjamurhaajaa, joka lopulta saadaan kiinni ja teloitetaan hirttämällä. Oikeuslääkäri kertoi, että Brandt oli meikannut kätensä peitevoiteella. Voiteen alta paljastuivat rystysiin tatuoidut sanat *love* ja *hate* – samat, jotka Mitchumillakin oli elokuvassa tatuoituina ihoonsa.»

»Mielenkiintoista. Se voi tietenkin pitää paikkansa...»

»Kuulenko tuossa sanan 'mutta'?»

Witt katseli pimeän puiston yli vanhan poliisivankilan muurille.
»Tiesitkö, että tuolla muutaman sadan metrin päässä Galgeberget-nimisellä mäellä oli aikoinaan pysyvästi hirttopuu? Näkyvällä paikalla pelotteeksi ja varoitukseksi kaikelle kansalle. Hirttäjäisissä julkinen nöyryytys oli osa rangaistusta. En ihan näe, että Brandtia olisi ajanut moraalinen masokismi, jos muistat termin.»

»Syyllisyydentunne ja tarve rangaista itseä.»

»Nimenomaan. Joten miksi junailla grande finale rekonstruoidulla kohtaus, jossa sankaria nöyryytetään? En saa sitä täsmäämään murhaajaan, jonka olemme nähneet muissa henkirikoksissa, koska ne on tehnyt henkilö, joka haluaa hallita ja osoittaa valtaansa.»

»Mm. Hirttokohtausta ei edes ole elokuvassa, siitä ainoastaan kerrotaan. Joten kieltämättä outo valinta kliimaksiksi. Mutta emmekö me nyt mieti liikaa sitä, miksei mieleltään sairas ihminen toimi järkevästi ja johdonmukaisesti? Kun kukaan muukaan meistä ei toimi niin.»

Witt vilkaisi Harrya syrjäsilmillä. »Puhutko nyt minusta?»

»Sanoin 'me'. Nyt minun täytyy mennä takaisin sisään.» Harry tumpasi savukkeensa suihkulähteessä olevaan jäämöykkyyn. »Soita, jos mieleesi tulee lisää ihmetystä herättäviä seikkoja. Ja kiitos, että... jätit talon polttamatta.»

Harry istui työhuoneessaan lukemassa raporttia, kun Katrine kurkisti ovesta sisään.

»Kaksi asiaa», hän sanoi. »Siri ja Malik juttelivat sen sotalettin kuvaajan kanssa, jolla on erikoinen lempinimi...»

»Tšerno.»

»Aivan. Hänen arvionsa mukaan Haugenin murha oli kuvattu digikameralla. Jos se olisi kuvattu sillä filmikameralla, jonka löysimme aitasta... mikä sen merkki taas olikaan?»

»Aaton Minima.»

»Aivan. Filmi olisi pitänyt kehittää jossain, missä on pimiö ja tarvittavia kemikaaleja, ja pelkästään kehitykseen olisi mennyt pari tuntia. Brandtilla ei ollut sellaista pimiötä kotonaan, joten aika ei olisi riittänyt, kun ottaa huomioon milloin murha tapahtui ja milloin video ladattiin nettiin. Mutta Tšerno tutki kameraa ja sanoi näkevänsä filmikelasta, että sillä oli todennäköisesti kuvattu *jotain*. Filmiparkenin tiloissa on käytöstä poistettu pimiö sekä 16-millisen filmin kehittämiseen tarvittavat laitteet. Filmirulla on nyt lähetetty sinne erälle samoissa tiloissa työhuonettaan pitävälle leikkaajalle, joka on sen verran *old school*, että hallitsee tarvittavan tekniikan. Eli nyt vain odotetaan ja katsotaan, löytyykö sieltä mitään.»

»Ok. Oliko tuossa kaksi asiaa vai vasta yksi?»

»Yksi. Toinen asia on, että Gert haluaa mennä huomenna luistelemaan Hally-sedän kanssa.»

»Sopii.»

»Siis niin, että sinäkin luistelet.»

»Oi. Minulla saattaa olla vanhat hokkarit kellarin häkkivarastossa, käyn tutkimassa.»

»Pelositko sinä nuorena lätkää?»

»Pelasin, mutta olin huono siinä. Toivottavasti en kaadu Gertin päälle.»

Katrine katsoi Harrya tutkivasti. »Vaikutat iloiselta. Tai... iloisemmalta.»

»Jaa. Olen tyytyväinen, ettei Oslossa riehu enää verenjanoinen joukkomurhaaja vapaalla jalalla.»

»Aiemmin et tullut iloiseksi siitä, että tapaukset ratkesivat. Päinvastoin se masensi sinua. Joten mikä sinut tekee nyt... vähemmän masentuneeksi?»

»Se, että vaikka on pimeää, ollaan matkalla kohti valoisampia aikoja.»

Katrine risti käsivartensa ja hymyili. »Arvaapa, mitä minä veikkaan? Että se johtuu Gertistä.»

»Kenestä Gertistä?»

Katrine mulkaisi Harrya suu auki. »Minä häivyn nyt.»

»Odota, yksi nopea juttu», Harry sanoi osoittaen tietokoneensa näyttöruutua. »Täällä sanotaan, että meille tuli Brandtin meiliosoitteesta minun vanhaan sähköpostiini viesti, jossa luki *Murha osoitteessa Lunschkottveien 43*. Minulla ei ole enää pääsyä sinne, mutta lukiko viestissä sanatarkasti niin?»

»Olettais. Miksi kysyt?»

»Brandt ei käyttänyt sanaa 'murha', vaan hän sanoi 'tappo'. Hänen hyvä ystävänsä oli poliisi.»

Katrine vaihtoi painoa jalalta toiselle. »Olet näköjään ottanut jo paholaisen asianajajan roolin tässä keississä.»

»Mitään muuta asianajajaa näin ilmiselvä tapaus ei kaipaakaan.»

»En ole suoranaisesti eri mieltä, mutta varo menemästä liian pitkälle johtopäätöksissäsi. Ryhmytyöskentely ei ole sinun juttusi, eikä siinä mitään, mutta älä myöskään työskentele kollegoitasi vastaan. Onko asia ymmärretty?»

»On.»

Katrine toivotti hyvää yötä, ja Harry jatkoi raporttien lukemista.

Etsinnät Brandtin kotoa ja tietokoneelta eivät olleet toistaiseksi tuoneet esiin mitään murhiin liittyvää.

Kuvakaappauksissa sähköpostiviestittelystä viimeisen kuukauden aikana näkyi sen tyyppisiä otsikoita kuin CALL SHEET, HOD-MEETING ja LINK TO DAILIES. Lähetettyjen viestien laatikossa yksi otsikoista oli SHOOTING SCRIPT EDITS. Ainoa pidempi viestiketju oli käyty tilitoimisto Skammestenin kanssa, joka kinusi edellisvuoden kuitteja tilinpäätöstä varten. Harry haukotteli.

Puhelin soi. Soittaja oli Øystein.

»Cure.»

»Se bändikö?»

»Leffa, senkin tyhmä.»

»En ole kuullutkaan.»

Øystein huokaisi. »Ok, et ole ainoa. Meillä oli kyseistä leffaa yksi kappale vhs:llä Jansens Videossa. Sitä vuokrattiin yhteensä ehkä kolme kertaa. Kun sitä ei viimeisellä kerralla palautettu, Jansen ei jaksanut edes kysellä perään, hän oli vain tyytyväinen, ettei kasetti vienyt enää tilaa hyllystä.»

»Kerro siitä.»

»Elokuva on japanilainen, varhaista kauhua yhdeksänkymmentäluvun loppupuolelta. Vähän art house -viboja, mutta todellinen helmi, jos minulta kysytään. Siinä ihmisiä hypnotisoidaan tappamaan niin, etteivät he muista jälkeensä mitään. He viiltävät x-kirjaimen uhriensa kaulaan juuri niin kuin siinä lähettämässäsi kuvassa miehestä, joka makaa hangessa. Lisäksi ensimmäinen uhri on puiden katveessa ihan niin kuin se sinun vainajasi. Se on elokuvan hienoin kohta, jonka kaikki muistavat.»

»Mm. Täytyypä tutkia, saanko striimattua sen jostain.»

»Vähän creepyä on, että Vegassa on tällä viikolla festarit, joiden teemana on japanilainen kauhu, ja *Cure* näytetään siellä huomenna.»

»Outo sattuma kieltämättä.»

»Tai sitten ei.»

»Tai sitten ei. Taidan mennä katsomaan sen. Tuletko mukaan?»

»Tulisin ehdottomasti, mutta olen huomenna koko päivän ajossa. Ota joku misu. Alkaisi olla jo korkea aika, vai eikö sinusta?»

»Ei ehkä kuitenkaan.»

»Kauanko siitä on, kun olet viimeksi saanut seksiä?»

»Kiitos huolenpidostasi. Ja kiitti leffavinkistä.»

He lopettivat puhelun. Harry klikkasi auki elokuvateatteri Vegan nettisivut ja soitti Olegille.

»Lähdetkö seuraksi leffaan seitsemältä huomispäivästä?»

»Kiitos kutsusta, mutta ajattelin viettää illan kotona ja kokata perheelle.»

Harry ei ollut varma, kuulostiko Oleg iloiselta vai ei.

»Ok. Terveisiä sinne.»

Harry laski puhelimen kädestään ja lueskeli arvioita elokuvasta, joka näytti julisteen perusteella enemmän taide- kuin kauhuleffalta.

Curessa paneudutaan siihen, miten mesmerismi voi manipuloida alitajuntaa ja tarttua väkivaltaa ja pahuutta synnyttävän viruksen lailla henkilöstä toiseen.

Harry googlasi sanan »mesmerismi».

Mesmerismi on hypnoosiin perustuva hoitomenetelmä.

Hän otti taas puhelimen käteensä. Pani merkille, että soittoon vastattiin jälleen kolmannen hälytyksen jälkeen, ja mietti, mahtoiko se johtua pakko-oireisesta häiriöstä.

»Joko sinulle on tullut ikävä?» Witt kysyi pirteästi, mutta Harry erotti taustalla jotain samaa kuin jutellessaan Olegin kanssa. Ikään kuin yritystä pitää mieliala väkisin iloisena.

»Mitä sinä tiedät mesmerismistä?» hän kysyi.

»Jotain. Aika paljonkin.»

»Lähtisitkö huomenna seurakseni leffaan?»

50

ALEXANDRA ISTUI TIETOKONEEN ÄÄRESSÄ Rikshospitaletissa ja kääntyi ikkunaan päin lepuuttaakseen silmiään hetken aikaa.

Kello oli vasta puoli kolme, mutta kolmas kehätie hänen työhuoneensa ikkunan alapuolella alkoi olla jo ruuhkainen. Hänen espanjalainen poikaystävänsä oli ensimmäisen ruuhkan nähdessään luullut hänen vitsailevan, kun hän oli selittänyt, että ihmiset eivät olleet lähdössä siestalle vaan työpäivän jälkeen kotiin.

Hän itse ei ollut koskaan oppinut nauttimaan – ja samaan aikaan valittamaan – elämästä niin kuin norjalaisilla oli tapana. Siitä ei voinut syyttää hänen korkeaa työmoraaliaan, sillä mikään moraalikysymys se ei hänestä edes ollut, vaan taustalla oli osin henkilökohtaista kunnianhimoa ja osin pelkoa, että kaikki vietäisiin häneltä pois niin kuin hänen perheeltään Romaniassa oli viety ihan kaikki. »Munceste mai mult!» – »Tee enemmän töitä!» – oli ollut hänen isoäitinsä ratkaisu miltei jokaiseen elämän ongelmaan.

Hän käänsi katseensa takaisin näyttöruutuun.

Ovelta kuului koputus. Se oli suurin asia, joka oli muuttunut ylenkyksen myötä, aiemmin kaikki olivat vain marssineet suoraan sisään.

»Jep!«

Sylvia avasi oven. Intoa pursuava tummaihoisen tyttö oviaukossa synnytti Alexandran päässä mielikuvan siitä, kuinka vitivalkoiset kantanorjalaiset kiiruhtivat koteihinsa muualta tuotetun ruskean työvoiman pyörittäessä yhteiskuntaa.

»Elokuvan tuotantoryhmän dna-profililit ovat nyt valmiina», Sylvia sanoi heilutellen paperipinoa kädessään.

»Hienoa! Löytyikö vastaavuuksia rikosrekisteriin tai rikospaikoilta talteen otettuihin dna-näytteisiin?»

»Ei yhtäkään.»

Alexandra pettyi hieman, sillä hän oli toivonut, että he voisivat auttaa Harrya ja Katrinea kokoamaan vakuuttavan syytelistan Brandtia vastaan, vaikka näyttöä toki löytyi varmaan muutenkin.

»Kiitos, Sylvia, voit jättää raportit minulle, niin ilmoitan tulokista eteenpäin.»

»Ajattelin vain kertoa, että löysin osittaisen vastaavuuden johonkin muuhun.»

»Osittaisen, eli...?»

»Kyse on läheisestä sukulaissuhteesta. Vaikkei sellaisesta ole ilmoitettu missään. Ajattelin, että sillä voisi olla merkitystä.»

»Ymmärrän. Eli ketkä kaksi heistä...?»

»Kolme. Tiimistä kolme on sukua toisilleen.»

»Kovempaa!»

Harry puristi pientä lapsenkättä omassaan ja potki lisää vauhtia luistimilla. Gert kiljui riemusta.

Tuntuma jäähän oli palautunut Harrylle ihmeen nopeasti nuoruusvuosilta niin pitkän tauon jälkeen. Hän oli kiertänyt kentän kolmesti vetäen Gertiä perässään ja valmistautui jälleen ohittamaan heidän penkkinsä, kun hän huomasi valon luistinkassista pilkottavan kännykän näyttöruudussa.

»Ei, älä pysähly!» Gert vonkui.

»Ehkä siellä on äiti. Jatketaan kohta.»

Harry pysähtyi penkin eteen, nappasi kiinni Gertin, joka ei osannut jarruttaa, nosti pojan syliinsä ja istuutui.

»Eikö ollutkin tyylikäs pysähtyminen?» hän kysyi ja kaivoi puhelimen laukusta.

»Ei!» Gert tiuskaisi suu mutrussa.

»Puhelu ei ole äidiltä, vaan soittaja on yksi toinen tosi söpö tyttö.»

»Anna!» sanoi Gert, joka oli unohtanut mökötyksensä ja kurkotti innoissaan puhelinta kohti.

»Hei», Harry vastasi. »Täällä olisi nuorimies, joka haluaa sanoa pari sanaa.»

Hän piti puhelinta Gertin naaman edessä.

»Hei! Täällä on Gelt. Kuka siellä?»

»Hei, Gelt. Minä olen Alexandra.»

»Oletko sinä nätti?»

»Kysy Harrylta.»

»Hally-setä, onko hän nätti?»

»Niinhän minä äsken sanoin.»

»Hally-setä sanoo, että olet nätti. Osaatko sinä luistella?»

»Vähän. Osaatko sinä?»

»Joo.»

»Entä osaako Hally-setä?»

»Hally-setä luistelee tosi hyvin. Hally-setä on palas luistelijä koko... koko...»

»Koko maailmassa?»

Gert nyrpisti nenäänsä. »Eei. Tai... ehkä.»

Harry nosti puhelimen korvalleen. »Kerro.»

»Olet kiireinen, joten kerron nopeasti. Dna-profiilit eivät anna niitä vastauksia, joita luultavimmin odotit, mutta ne kertovat, että testatuista kolme on sukua toisilleen.»

»Elokuva-alan työt kulkevat kai monesti suvussa, joten ei ihme.»

»Aivan, mutta mitä sanot siihen, että yksi tuotannossa työskentelevistä on murhaajan ja yhden uhrin lapsi?»

Harry ei sanonut mitään.

»Ai niin, minun piti kertoa nopeasti. Robert Brandt ja Felicia Henie ovat siis Kida Shearerin vanhempia.»

Kida, Harry ajatteli. Se pitkä punatukkainen nainen. Tieto tuli hänelle täytenä yllätyksenä. Vai tuliko? Jokin oli pulpahtanut esiin muistin syövereistä mutta kadonnut taas jonnekin niin syvälle, että hän joutui panemaan silmät kiinni löytääkseen sen. Hypähtelevät kulmakarvat.

»Kiitos», Harry sanoi, otti elokuvateatterin paikkaliput, jotka myyjä ojensi lasin alta, ja antoi toisen niistä Hilde Wittille.

Hän oli lukenut, että Oslossa kuusikymmentä prosenttia leffalipuista ostettiin nykyään verkosta ja että muutama teatteri harkitsi lopettavansa kokonaan lipunmyynnin paikan päällä mutta jatkoi sitä yhä lähinnä iäkkäämpien kävijöiden takia. Se oli saanut Harryn miettimään, laskettiinko hänetkin jo iäkkääksi. Oliko hänkin yksi niistä, joita ajateltiin ja huomioitiin nuorempien odottaessa, että he vihdoin ja viimein kuolisivat pois.

»Te aiotte sitten varmaan kuulustella Sheareria?» Witt sanoi, kun he kävelivät kohti teatterisalin sisäänkäyntiä.

»Kyllä, huomenna studion tiloissa.»

»Miksette hoida sitä asemalla?»

»Normaalisti hoitaisimmekin, mutta hän asetti ehdoksi, että kuulustelu on tehtävä Jarissa kuvaustaukojen aikana.»

»Ehdoksi? Eivät kai todistajat voi asettaa ehtoja, heidänhän veloitetaan saapumaan kuulusteluun.»

»Ei silloin, jos he ovat epäillyn lähisukulaisia. Shearer olisi voinut kieltäytyä tyystin antamasta lausuntoa, joten joudumme tyytymään siihen, mitä on tarjolla.»

He pujottelivat rapumaisesti sivuttain liki täyden penkkirivin ohi ja istuutuivat samalla hetkellä, kun elokuva alkoi.

»En yleensä pidä kauhuleffoista», Witt totesi, kun he tunti viisikymmentäviisi minuuttia myöhemmin valuivat ulos salista.

»Mutta tästä pidit, niinkö?»

»Niin. Tässä oli sopivasti psykologista syvyyttä. Ja kaunista kuvaa. Ymmärrän hyvin, miksi täällä oli niin paljon elokuva-alan ihmisiä.»

»Oli vai?»

»Katsoitko sinä koko ajan vain minua?»

Harry hymyili. »Mitä pystyt kertomaan minulle mesmerismistä? Onko se pelkkää pseudotieteellistä scheissea?»

»*Scheissea!* Tuota sanaa en olekaan kuullut aikoihin. Itse asiassa mesmerismi on myös lähtöisin Saksasta. Mesmer toimi lääkärinä Saksassa 1800-luvun alkupuolella. Hän oli sitä mieltä, että joka puolella meidän ympärillämme on näkymätöntä animaalista magnetismia, joka vaikuttaa kaikkeen, mitä me teemme. Ne, jotka hallitsevat salat, pystyvät ohjailemaan magnetismista säteilevää energiaa rituaalein ja esimerkiksi yksinkertaisin kädenliikkein.»

»Kuten äskeisessä elokuvassa: joku piirtää ristin ilmaan toisen henkilön edessä ja voi sen jälkeen käskää tätä tappamaan?»

»Tuo on luonnollisesti pelkkää scheissea, mutta on olemassa hypnoositekniikoita, joilla ihmiset saa tottelemaan käskyjä.»

»Olen lukenut, ettei ihmisiä saa edes hypnoosissa tekemään sellaista, mitä he eivät oikeasti halua tehdä.»

»Totta, mutta kysymys kuuluu, mitä sanalla 'oikeasti' tarkoitetaan. Oikeastihan me voimme harkita tekemämme monia asioita, joita emme ikinä myöntäisi edes itsellemme. Vai mitä?» Witt tönäisi Harrya kylkeen.

»Mm. Eli mielestäsi emme voi sulkea pois sitä mahdollisuutta, että Robert Brandt oli hypnotisoitu?»

Witt nyrpisti nenäänsä. »Tuskin ketään voi hypnotisoida tappamaan itseään.»

»Elleivät he nimenomaan sisimmässään halua kuolla?»

»Niin, ehkä», Witt sanoi, tarttui Harrya kädestä ja veti hänet sivummalle teatterista poistuvien ihmisten tieltä. »En ole aivan varma, mutta kenties tässä on teille jotain pureskeltavaa.»

»Ok», Harry sanoi tähyillen väkijoukkoon katoavan takinselkämyksen perään. »Annetaan asian hautua yön yli. Hyvää yötä, autoni on täälläpäin.»

»Ok. Tässä.» Witt ojensi Harrylle leffalippunsa.

Harry katsoi häntä ymmällään.

»Oletan, että Katrine maksaa sinulle näistä rahat takaisin.»

»Leffalipuista?»

»Tämähän oli sinulle työtä. Minä ainakin panisin liput verovähennyksiin. Ja samoin tekevät taatusti kaikki elokuva-alan ihmiset, joita täällä oli.»

Harrylle tuli outo tuntemus. Hänen niskavillansa nousivat pysyyn. »Niinkö veikkaat?»

»Freelancerit vähentävät kaiken, minkä pystyvät.»

»Mm. Nuku hyvin. Ollaan yhteyksissä.»

Kävelin suoraan heidän takanaan, niin lähellä, että kuulin naisen sanovan, että hän piti leffasta. Kuvittelin automaattisesti, että olin juuri poistunut oman elokuvani ensi-illasta ja saatoin anonyymisti sulautua väkijoukkoon ja kuunnella kommentteja omasta luomuksestani. Nauttia siitä, kuinka ihmiset rakastivat sitä. Tai vihasivat. Mikä sekin olisi ok. Kunhan saisin ihmiset tuntemaan jotain, olisin onnistunut. Poliisi pysähtyi, ja olin vähällä törmätä häneen. Jouduin kiertämään hänet nopeasti enkä kuullut loppua heidän keskustelustaan, mikä oli harmi.

Joka tapauksessa elokuvan katsominen taas kerran tuntui inspiroivalta. Kaikki uusi taidehan on ikään kuin jatkumoa aiemmalle, keskustelua menneisyyden ja nykyisyyden välillä. Todellisuus on yliarvostettua, ainoastaan fiktion keinoin voi luoda jotain aidosti kaunista ja helpottaa todellisuuden aiheuttamaa tuskaa ja ahdistusta. Mutta periaate myös pahassa toki on, että se lähtee sillä millä on tullutkin. Vain tragedian katarsiksen kokemalla voimme puhdistua ja sen jälkeen lähteä maailmalle viattomina kuin vastasyntyneet. Aivan viimeiset kohtaukset puuttuvat yhä, mutta pian ihmiset saavat nähdä kokonaisuuden kaikessa upeudessaan ja hirveydessään.

Seison varjossa sivukujalla ja näen naisen kävelevän ohitseni katua pitkin. Hän on nyt yksin. Lähdän seuraamaan häntä.

51

GRIP OIKAISI JOMOTTAVAN SELKÄNSÄ, laski jakoavaimen kädestään ja katseli isoa, kirahvimaista kameranostinta. Huokaisi.

Pieniä ongelmia oli alkanut ilmetä liian tiuhaan, mikä tarkoitti, että pian olisi edessä uusi ja paljon isompi. Pitkään ja uskollisesti palvellut nostin olisi joko huollettava perusteellisesti tai poistettava käytöstä.

Samassa hän kuuli jotain, tunsu viileän ilmapirran ja ymmärsi jonkun tulleen juuri pääovesta sisään studio A:han. Hän katsoi kelloa. Puoli kaksitoista. Siivoojat olivat lähteneet aikoja sitten, eikä rakennuksessa yleensä liikkunut ketään näin myöhään.

Ovi oli vastakkaisessa päässä isoa, autiota hallia, jota valaisi ainoastaan yksinäinen kohdelamppu. Siksi Grip ei nähnyt, kenelle betonilattiaa pitkin lähestyvät, kaikuvat askeleet kuuluivat. Vielä sittenkin, kun päällystakkiin verhoutunut hahmo oli astunut valokeilaan, hänen kasvonsa pysyivät piilossa ison hupun alla.

Tuotantotiimistä muutama oli ilmaissut olevansa peloissaan murhien takia, mutta Grip ei kuulunut heihin. Hän ei keksinyt ainoatakaan syytä, miksi kukaan haluaisi tappaa hänet, ja hän oli rauhoitellut muita pyytämällä, että he esittäisivät saman kysymyksen itselleen. Kysymyksen, joka loogisesti johti seuraavaan, jota ei ollut lausuttu ääneen: mitä aiemmat uhrit sitten olivat tehneet ansaitakseen kohtalonsa?

Hahmo pysähtyi ja riisui hupun päästään. Grip tajusi erehtyneensä; pituuden takia hän oli luullut hahmoa mieheksi.

»Miten menee?» Kida Shearer kysyi.

Grip kohautti harteitaan. »Kallistuspään kuulalaakeri pitäisi vaihtaa.»

»Onko se kriittistä? Löytyykö sinulta varaosia?»

»Saan sen kyllä kuntoon. Mutta mitä sinä teet täällä näin myöhään?»

»Pyysin lavastustiimiä pystyttämään uudestaan lentäjien baarin studio B:hen ja tulin tarkistamaan, että kaikki näyttää siltä kuin pitääkin.»

»Se kohtaushan kuvataan aikataulun mukaan vasta ylihuomenna.»

»Halusin varalle yhden päivän, jotta he ehtivät korjata tekemänsä virheet.»

Grip hymähti. Hän piti Kidasta. Kida oli mukava ihmisenä, ja Grip arvosti sitä, että hän oli aloittanut elokuva-alan työt ruohonjuuritason ja ymmärsi siksi, mitä ongelmia tuotannossa saattoi ilmetä missäkin vaiheessa.

»Tulin tänne, koska näin autosi», Kida sanoi. »Järkyttävää, eikö totta?»

»Ihan helvetin järkyttävää», Grip sanoi. »Ja käsittämätöntä. Robert oli erikoinen tyyppi, kukaan tuskin kiistää sitä, mutta että hän... niin. Käsittämätöntä.»

»Aivan.» Kida nyökkäsi. Hän seisoivat vaiti ja vaihtoi painoa jalalta toiselle. »Poliisi on tulossa huomenna tänne kuulustelemaan minua.»

»Sinua? Miksi?»

Kida nielaisi. Empi hetken. Grip ymmärsi hänen selvästikin tulleen siksi, että hän halusi kertoa jotain, mitä oli vaikea saada sanottua.

»Felicia Henie oli minun äitini», Kida sanoi.

»Ohhoh», sanoi Grip. »Enpäs... tiennytkään.»

»Niin, sitä ei tiedä kovin moni. Voisin istahtaa hetkeksi.»

Grip työnsi Kidalle klaffituolin ja istuutui itse jakkaralle.

»Emme olleet missään tekemisissä», Kida sanoi. »Kasvatusvanhempani kertoivat, että hänellä oli huumeongelma ja että hän oli itse toivonut, etten yrittäisi etsiä häntä ja etteivät ihmiset yhdistäisi minua

häneen. En tiedä, oliko siihen syynä kunnioitus vai häpeä, että menin hänen hautajaisiinsa huppu päässä ja lähetin kukat nimettömästi.»

Grip huokaisi. »Felicialla totisesti oli ongelmia, ikävä kyllä.»

»Hän ei ollut ilmoittanut isän nimeä mihinkään, ja vaikkei kukaan sanonut sitä suoraan, sain sen käsityksen, että isäni oli ehkä joku, joka... niin, joka maksoi hänelle seksistä. Muutama viikko sitten, kun puhuin Timin kanssa siitä lentokohtauksesta, jonka hän leikkaa, kysyin häneltä, muistiko hän mitään niistä ajoista. Hän muisteli, että äidilläni oli pitkäaikainen mutta salainen rakastaja, joka työskenteli elokuva-alalla. Salainen siksi, että mies oli naimisissa.»

»Ai?»

»Tutkin vanhoja tietokantoja ja sain selville, että äitini ja mainittu mies eivät tehneet yhteistyötä ainoastaan *Saarnaaja*-elokuvassa. Heillä oli suunnitteilla myös toinen projekti ennen sitä. Elokuva, jonka työnimi oli *Final Cut*.»

»Pitää paikkansa. Koko New Oslo -porukka oli mukana siinä, siitä piti tulla meidän ensimmäinen elokuvamme, mutta valitettavasti homma meni mönkään.»

»Eli tiedät, kenestä naimisissa olevasta miehestä minä puhun?»

Grip katsoi Kidaa. Hän puraisi alahuultaan. »Oletan, että tunnet säännöt?»

»Mikä tapahtuu kuvauksissa, jää sinne.»

»Aivan. Mutta olkoon, tästä on jo kauan ja tämä on sinulle tärkeä asia. Joten kyllä, minulla on melko hyvä käsitys, kenestä puhutaan. Christian oli meitä muita vähän vanhempi ja ainoa, joka oli ehtinyt mennä naimisiin.»

Kida nyökkäsi. »Päätin, etten sanoisi hänelle mitään siitä, että hän oli jättänyt meidät oman onnemme nojaan pelastaakseen maineensa ja avioliittonsa. Miten se hyödyttäisi ketään? Mutta kuten näit, menetin hermoni kohtauksessa, jossa hänen piti esittää surevaa kuningasta.» Kida virnisti päätään pudistellen. »Hän ei selvästikään tajunnut, mikä homma se oikein oli. Tai ei ollut tajuavinaan.»

»Mutta olet siis miettinyt nyt, että ottaisit isyysasian puheeksi Christianin kanssa vähän... selvemmin, ehkä? Jollain muulla tavalla kuin kuvausten yhteydessä.»

»En.»

»Miten niin et?»

»En aio ottaa asiaa puheeksi. Koska olen ollut väärässä.»

»Niinkö?»

»Isäni ei ole Christian Boeng. Vaan Robert Brandt.»

»Robert? On vai? Oletko varma?»

»Sain kuulla poliiseilta, että meiltä otetut dna-näytteet todistavat sen. Vaikutat yllättyneeltä?»

»Joo, en kuvitellut, että Felicia ja Robert...» Grip kohautti harteaan. »Mutta mitäpä minä mistään tietäisin.»

»Toivoin, että tietäisit jotain.»

Grip mietti. Hän yritti kaivella esiin muistoja yli kahdenkymmenen vuoden takaa.

»Felicia ja Robert», hän toisti mutisten. »Felicia ja Robert.» Hän pudisti päätään. »Jos olinkin nähnyt tai kuullut jotain, niin en muista enää. En vain saa sitä käymään järkeen. Me kaikki ihailimme Feliciaa, mutta Robert ei ollut hänen tyyppiään. Robert ei ollut alfauros, jos ymmärrät, mitä tarkoitan. Felicia oli vahva ja piti vahvoista miehistä.»

»Olisiko...?»

»Olisiko mitä?»

»Olisiko...» Kida irvisti. »Olisiko Robert Brandt voinut raiskata hänet?»

Gripin silmät räpsähtivät. Hän räpytteli räpyttelemistään. Vähi-tellen jokin muisto alkoi nousta pintaan. Epäilyksen häivä, joka oli käväissyt mielessä aiemminkin mutta häipynyt, koska se tuntui niin mahdottomalta. Bileet, yhdet monista.

»Äitisi... Felicia siis... oli yksissä bileissä Robertin luona. Felician ja Christianin suhde oli katkolla, joten hän oli alla päin. Robert

antoi hänelle joitain pillereitä, varmaan Timin varastoista. Felicia juhli niihin aikoihin jo muutenkin rajusti, enkä siksi reagoinut asiaan. Jossain vaiheessa näytti, että hänellä alkoi olla vaikeuksia pysyä pystyssä. Robert sanoi, että hän vain tarvitsi vähän lepoa, ja saattoi hänet yläkerran makuuhuoneeseen. Mutta jostain syystä Robert viipyi yläkerrassa helvetin pitkään, ja minä... kaiketi arvaatkin. Aloin epäillä. Että hän oli kenties käyttänyt hyväkseen tilaisuuden, jota ei muuten olisi saanut. Felicia nukkui yhä, kun me lähdimme, itse asiassa kävimme Antonin kanssa katsomassa häntä ennen lähtöä, ja hän näytti... levolliselta. Joten ajattelin, että ehkä kaikki oli kunnossa. Hän ei myöskään sanonut mitään jälkeensä.»

Kida veti henkeä vapisten. »Ei kai, koska hän ei tiennyt, että mitään oli tapahtunut.»

»Herrajumala.» Grip pudisteli päätään.

»Mitä minun sinun mielestäsi kannattaisi kertoa poliisille?»

»Kertoa? Minusta sinun kannattaa kertoa koko juttu alusta loppuun.»

»Sittenhän kaikki tietävät, että olen... joukkomurhaajan tytär. Ja että olen luultavimmin saanut alkuni raiskauksesta.»

»Tuskin poliisi kertoo julkisuuteen mitään, mikä ei suoranaisesti liity murhiin. Voin kysäistä Holelta, jos haluat.»

»Kiitos. Olet hyvä mies, Grip.»

»Enkä ole», Grip sanoi hymyillen vinosti. »Paitsi ehkä hetkittäin.»

Hän saattoi Kidan ovelle, ja Kida halasi häntä. Jostain syystä, kenties varmistaakseen, että Kida pääsisi turvallisesti autoonsa, hän jäi ovensuuhun katsomaan naisen perään. Hän näki tämän sipsuttavan jäällä ihmeen lyhyin ja töpöttävin askelin, vaikka parkkipaikka oli juuri hiekoitettu. Ikään kuin elämä olisi opettanut, ettei maailmassa ollut kuin yhdenlaista turvallisuudentunnetta: valheellista.

Auton ajettua pois Grip sulki oven, käveli jälleen kameranostimen luokse ja huokaisi syvään.

»Tilannehan on nyt se, että me tutkimme murhaa», Harry sanoi. »Ja silloin on aina kiire. Joten voisitko ystävällisesti tarkistaa asian heti?»

»Eli siis... nyt?»

»Niin.»

»Olin nukkumassa, joten minun on noustava sängystä ja mentävä alakertaan työhuoneeseeni.»

»Poliisilaitos olisi äärimmäisen kiitollinen vaivannäöstäsi, herra Skammesten. Odotan soittoasi.»

Skammesten, joka ilmeisesti pyöritti tilitoimistoaan kotoa käsin, lopetti puhelun.

Harry napitti hytisten takkinsa ylös asti ja imi savuketta. Tultuaan kotiin elokuvista hän oli marssinut suoraan parvekkeelle riisumatta takkia tai kenkiä, etsinyt netistä sen kirjanpitäjän numeron, jonka nimen hän muisti Brandtin sähköpostikirjeenvaihdosta, ja sytyttänyt päivän viimeisen tupakan.

Hän karisti tuhkaa. Savu leijaili ilmassa päämäärättömästi aivan kuten hänen ajatuksensakin.

Hän nousi seisomaan ja käveli kaiteen viereen. Kurkisti alas.

Yhtäkkiä hänen mieleensä juolahti ajatus, että tupakka ei ollutkaan päivän viimeinen vaan hänen elämänsä viimeinen. Ei sillä, että hän olisi suunnitellut tupakoinnin lopettamista, mutta ehkä joku oli suunnitellut, että hän lopettaisi elämisen. Joku muu kuin hän itse. Hän ymmärsi, että ajatus oli todella outo, mutta koska se oli pälkähäntänyt hänen päähänsä, sen oli täytynyt tulla jostain. Kokemuksen perusteella syvältä aivojen perukoilta, missä tapahtunut ajatustyö ei ollut vielä tavoittanut aivojen muita osia.

Tupakka oli ehtinyt palaa jo miltei filteriin asti, kun hänen puhe-
limensa soi.

»No niin, löytyi», Skammesten sanoi.

»Voitko lukea sen ääneen?»

»Cinamateket, *New Year's Evil*, 31. joulukuuta kello 23.00. 170 kruunua.»

»Kiitos ja hyvää yötä», Harry sanoi ja lopetti puhelun.
 Katrine kuulosti unenpöpperöiseltä vastatessaan puhelimeen.
 »Syyllinen ei ole Brandt.»
 »Mitä sinä oikein selität?» Äkkiä Katrine oli täysin hereillä.
 »Brandt oli elokuvissa silloin kun Felicia murhattiin.»
 »Oli vai? Onko siitä todisteita?»
 »Ei muuta kuin leffalippu. Hän lähettää ne aina kirjanpitäjälleen.
 Elokuvakäynnit voi vähentää verotuksessa.»
 »Ahaa. Mutta ehkä hän osti lipun saadakseen alibin ja lähti saman
 tien?»
 »Ei.»
 »Ei?»
 »Fyysisen lipun hankkiminen voi vain mitätöidä hänen alibinsa,
 mikäli hän ei ollut oikeasti paikan päällä.»
 »Selitä.»
 »Kuusikymmentä prosenttia elokuvalipuista ostetaan netistä,
 mikä tarkoittaa, että jos Brandtin paikan kummallakin puolella istui
 joku, meillä on kahdeksankymmenenviiden prosentin mahdollisuus
 jäljittää vähintään toinen heistä. Koska näytännöstä on ehtinyt kulua
 vain muutama päivä, ihmiset luultavasti muistavat, oliko heidän vie-
 ressään vapaa paikka vai ei. Minkä myös Brandt varmasti ymmärtää.»
 »Ymmärtääkö?»
 »Korjaan. Aivot näiden murhien takana olisivat ymmärtäneet,
 että lipun ostaminen alibiksi olisi sama kuin ampuisi itseään jalkaan.
 Toisin sanoen aivot eivät kuulu Brandtille.»
 »En ole yhtä haka prosenttilaskuissa kuin sinä, mutta jos ymmär-
 sin äsken oikein, on yhtä lailla kahdeksankymmenenviiden prosentin
 todennäköisyydellä mahdollista saada todistetuksi, että Brandt osti
 elokuvalipun eikä mennyt näytökseen, eli että hän käytti sitä valheel-
 lisesti alibinaan.»
 »Tai siis ei käyttänyt. Usko pois, hän istui teatterissa koko elo-
 kuvan ajan.»

»Pianhan se selviää. Mutta meillä on videotodiste siitä, että hän tappoi Trym Haugenin, joten se tarkoittaisi, että tekijöitä on kaksi. Helveti!»

»Niinpä. Mikä vuorostaan tarkoittaa...»

»...että vapaana on vielä yksi murhaaja, joka saattaa iskeä hetkenä minä hyvänsä, joten emme ehdi odottaa varmaa tietoa vaan meidän on varoitettava ihmisiä siitä heti. Soitan operaatiokeskukseen ja pyydän, että sieltä lähetetään ensi kädessä ilmoitus vaarasta kaikille, jotka kuuluvat samaan tuotantoryhmään kuin Wam ja Brandt.»

»Mm. Huomaan, että joku yrittää soittaa minulle.»

»Okei, pidän sinut ajan tasalla.»

Harry lopetti puhelun ja vastasi seuraavaan. »Kerro.»

»Kerro... Jaa juu. Knut Grip täällä, se tyyppi, joka...»

»Tiedän kyllä. Hyvää iltaa, Grip.»

»Kida Shearer kertoi minulle huomisesta kuulustelusta ja siitä, että hän oli saanut juuri tietää, että Brandt oli hänen isänsä. Tieto oli järkytys, ja häntä luonnollisesti kiinnostaa nyt, aiotaanko se julkistaa kaikelle kansalle.»

»Me emme julkista tutkintaan liittyviä tietoja ilman painavaa syytä. En voi luvata mitään, mutta pidän huolen siitä, että me käytämme harkintaa.»

»Kiitos, ei minulla muuta.»

»Ok. Mutta minä voisin kysyä yhtä asiaa, kun nyt soitit.»

»Ai?»

»Uskotko sinä, että Brandt surmasi myös kaikki muut uhrit?»

Grip ei vastannut.

»Grip?»

»Tämä voi kuulostaa hurjalta, mutta en.»

»Mikset?»

»Koska uskon, että syyllinen on joku toinen.»

»Kuka?»

»Osaan vain arvailla ja olisin todennäköisesti väärässä, joten en sano mitään. Älä pidätä hengitystäsi, mutta ylihuomenna saatan olla viisaampi.»

»Jos olet hengissä.»

»Mitä?»

»Minäkään en usko, että syyllinen oli Brandt. Ja jos olen oikeassa, kuka tahansa tuotantoryhmään kuuluvista saattaa olla seuraava uhri. Esimerkiksi sinä.»

»Kiitos, Harry, mutta osaan huolehtia itsestäni.»

»Kuuntelisit nyt. Mikäli sinulla on pienikin syy epäillä jotakuta, sinun *täytyy* paljastaa, kuka se henkilö on. Moni ihmishenki on vaarassa.»

»Jos arvaukseni osuisi ihmeen kaupalla oikeaan, kenenkään henki ei ole vaarassa juuri nyt. Sinun on vain luotettava minuun, koska en aio sanoa mitään.»

Harry empi. »Ok, mutta heti kun tiedät varmasti...»

»Sovittu.»

He lopettivat puhelun. Harry tiesi, että hänen pitäisi mennä nukkumaan. Hän tiesi, ettei saisi unta. Tai jos saisi, menneisyyden haamut palaisivat. Eivät ainoastaan ne kolme viidestä hänen surmaamastaan ihmisestä, joiden kuolemasta hän poti huonoa omaatuntoa, vaan kaikki, joita hän ei ollut kyennyt pelastamaan. Niinpä hän pani soimaan The Mountain Goatsin kappaleen »Goths» ja sytytti uuden tupakan.

52

KELLO OLI YLI PUOLENYÖN, kun Grip avasi oven kotitaloonsa Fagerli-veienillä, Disenissä.

Hän oli perinyt vanhan puutalon vanhemmiltaan. Reilut kaksisataa neliömetriä kahdessa kerroksessa ja iso piha oli tietysti liikaa yhdelle hengelle. Ei asumista ajatellen, vaan ylläpidettäväksi free-lancerin tuloilla matalapalkkaisella alalla.

Hän kuunteli pimeyttä ennen kuin sytytti valot eteiseen. Ranskanbulldoggi Geronimo löntysti hitaasti tervehtimään. Ei innoissaan isäntänsä kotiintulosta vaan todetakseen, että kaikki oli niin kuin pitikin ja että se voisi palata lempiharrastuksensa eli nukkumisen pariin. Kukaan lähipiiristä ei ollut puhunut asiasta ääneen silloin, kun he olivat hankkineet koiran, mutta hän tiesi, mitä he ajattelivat. Että lemmikki oli korvike lapselle, jota he eivät pystyneet saamaan. Jota *hän* ei pystynyt saamaan, oli myöhemmin selvinnyt – mitä ilmeisimmin vika ei ollut Andreassa. Heidän liittonsa oli alkanut papista, jonka hengitys haisi niin pahalta, että he olivat joutuneet kääntymään toiseen suuntaan sanoessaan »tahdon», ja jatkunut siten, että Andrea oli ottanut tyttönimensä takaisin oltuaan naimisissa vaivaiset kolme kuukautta, koska vihasi Grip-nimeä, joka oli kuulemma aivan liian lyhyt. Kun hän oli vielä osoittautunut hedelmättömäksi, hän tiesi, että oli vain ajan kysymys, milloin vaimo häipyisi kuvioista. Ja aivan oikein: Andrea oli vaihtanut hänet mieheen, jolla oli vakituiset tulot, pidempi sukunimi ja parempilaatuinen sperma. Sperman laatu

oli vakuuttanut Andrean niin, että Grip oli saanut pitää Geronimon. Hyvä, että edes sen.

Grip riisui kengät jalasta ja suuntasi kohti olohuoneen peräseinustalla olevaa avokeittiötä.

»Geronimo, syömään.»

Vastaus ei tullut koiralta vaan pimeästä olohuoneen nurkasta. »En ymmärrä käskyä.»

Grip lakkasi hengittämästä, ja hänen kätensä lennähti vaistomaisesti rinnan päälle. Geronimo alkoi haukkua.

»Rauhoitu», Grip sanoi tuijottaen kahta punaista valopistettä nojatuolin vieressä. »Ei hätää.»

Geronimo lopetti haukkumisen ja Grip jatkoi hengittämistä.

Hän oli vain aktivoinut kirjahyllyn alla olevan uuden robotti-imurin äänikomennot. Joopa joo, olihan se kiva, että oli joku, jonka kanssa puhua.

Hän täytti Geronimon ruokakipon ja pani kattilallisen vettä liedelle kiehumaan. Sitten hän pudotti veteen Fjordlandin valmisaterian, jossa oli lihapullia, perunaa ja herneitä. Hän olisi voinut lämmittää aterian nopeammin mikrossa, mutta hän oli samaa mieltä kuin Tšerno, jonka mukaan kattilan käyttö mikroaaltouunin sijaan erotti ihmiset eläimistä.

Tuijottaessaan vettä ja odottaessaan, että kattilan pohjasta alkaisi kohota kuplia, hän ajatteli kiehumispistettä. Ja Tšerno.

Se oli vähän sen jälkeen, kun hänet oli otettu mukaan jengiin. Pinewoodissa oli bileet. Kaikki olivat siellä paitsi Tšerno. Anton ja Robert olivat ilmoittaneet, että tänään on yhden lyhytelokuvan ensi-ilta, ja näyttäneet pätkän, jossa Tšerno istui miksauspöydän edessä teipattuna kiinni valvomotuoliin. Shortsit ja kalsarit oli kiskottu alas. Tšerno rimpuili päästäkseen vapaaksi ja huusi ja karjui, kun Anton ilmestyi kuvaan, näytti kameralle ruokakaapista haettua hunajapurkia, kyykistyi Tšernon eteen ja voiteli hänen kullinsa hunajalla. Monitorissa Tšernon takana alkoi pyöriä kuvaa Feliciasta, tuoli käännettiin

monitoria kohti, ja Anton usutti koiransa – schäferin – Tšernon kimppuun. Enempää he eivät ehtineet nähdä, koska Felicia oli pompannut kiljuen pystyyn ja Eversti oli noussut raivosta tulipunaisena, tönäissyt Antonin ja Robertin pois tieltä ja sammuttanut projektorin kaksikon nauraessa kippurassa.

Eversti ja Grip olivat sännänneet kaupungille kyselemään shortseihin pukeutunutta poikaa ja löytäneet Tšernon Nybruan alta surkeassa jamassa. Hän oli ottanut ties mitä aineita, uhkaillut heitä veitsellä ja änkyttänyt tappavansa heidät kaikki. Yhteistuumin Eversti ja Grip olivat saaneet hänet rauhoittumaan ja suostutelleet hänet tulemaan kanssaan Pinewoodiin. Mutta vasta sen jälkeen, kun Eversti oli kietonut villakangastakkinsa hänen ympärilleen ja luvannut, että Anton ja Robert saisivat kuulla kunniansa.

Tšerno oli selvittänyt päänsä, kaikki oli unohdettu ja anteeksi annettu, ja siitä päivästä lähtien Tšerno oli seurannut Everstiä varjon lailla ja totellut häntä pienimmästäkin vihjeestä. Mutta änkytys ei ollut kadonnut. Tšerno oli änkyttänyt yli vuoden, ja edelleenkin – havaitessaan kesken otoksen, että kuvataajuus oli viisikymmentä, vaikka sen olisi pitänyt olla kaksikymmentäneljä – hän saattoi ruveta änkyttämään. Mutta herran tähden, kuka nyt ei änkyttäisi hieman stressitilanteessa?

Grip huokaisi. Hän mietti jälleen todisteita, jotka saisi ehkä jotenkin hankittua. Sekä niiden hankkimiseen liittyviä riskejä. Jospa hän vain antaisi asioiden edetä omalla painollaan? Hän voisi pysyä erossa kaikesta, eikä hän välttämättä kuitenkaan pystyisi vaikuttamaan tilanteeseen.

Ilmakuplia ei näkynyt, joten hän käänsi sen sijaan katseensa Geronimoon, joka rouskutti ruokaansa huolettomana. Ehkei olisi kovin kurjaa olla eläin. Ehkä hän voisi siirtyä käyttämään mikroaaltouunia.

»Haloo!»

Grip jähmettyi taas. Sillä tällä kertaa ääni ei tullut robotti-imurista.

Hän tuijotti terassin ovelle äänen suuntaan ja tunsu menevänsä kauttaaltaan kananlihalle.

Ikkunassa näkyivät kasvot. Lasia vasten litistyneinä ja levinneinä Grip ei aluksi tunnistanut niitä. Mutta toisaalta naama ei ollutkaan seikka, josta hän ymmärsi välittömästi olevansa vaarassa. Hän päätteli sen esineestä, jota hahmo piti oikeassa kädessään.

Thea Ruud itki. Hän oli itkenyt siitä asti, kun Christian oli lähtenyt puoliltaöin yli kaksi tuntia sitten, mutta kyynelille ei vain tullut loppua.

Kun hän kuuli jonkun koputtavan hotellihuoneensa oveen, hän ajatteli ensin, että siellä oli Christian, joka oli muuttanut mielensä ja palannut takaisin.

Christian oli selittänyt, että he eivät voisi tavata enää. Että kaikki kuolemantapaukset olivat saaneet hänet pysähtymään ja miettimään, mikä elämässä oli aidosti tärkeää. Että lopulta tärkeintä oli – yllätys, yllätys – oma perhe. Thea tuli kuulemma heti kakkosena, mutta näin tämän nyt vain oli mentävä. Paras ratkaisu olisi lopettaa kerralla kaikki yhteydenpito. Toistaiseksi ainakin.

»Eli siksi aikaa, kunnes pahin on ohi?» hän oli kysynyt. »Pelkää mediahuomiota, sitä että kaikki tuotantotiimiin liittyvät huhut pengotaan perinpohjaisesti.»

»Sitäkin», Christian vastasi. »Erohan olisi joka tapauksessa ollut edessä ennemmin tai myöhemmin. Joten parempi hoitaa se nyt.»

Thean olisi tehnyt mieli sanoa, että hänen mielestään »hoitamiseen» sisältyi viimeinen hyvästelypano, mutta hän jätti sen sanomatta. Hän ei rukoillut, itkenyt tai yrittänyt vedota siihen, että hän oli Christianin Marion. Hän oli vain nyökännyt, sanonut »Asia selvä» ja tyrkännyt miehen ulos huoneesta niin kauan kuin hänellä oli mahdollisuus säilyttää vielä ripaus arvokkuudestaan.

Hän pyyhki kyyneleensä tyynyliinaan, johon jäi pitkiä mustia raitoja ripsiväristä, nousi ja käveli ovelle. Avaamisen hetkellä hänen mielessään ehti käväistä ajatus. Poliisin varoitukset siitä, että heidän

kaikkien olisi syytä pysytellä valppaina – kello oli kaksi yöllä ja hänen olisi pitänyt kysyä, kuka oven takana oli. Mutta ovi oli jo auki.

Tulija ei ollut Christian.

»No hei», hän tervehti katsoen ovenraossa seisovaa henkilöä.

»Tämäpä yllätys.»

»Saanko tulla sisään? Tässä ei mene kauan.»

Thea empi vähän aikaa ennen kuin väistyi sivuun ja avasi ovea lisää.

Tulija astui peremmälle, otti hupun päästään, avasi takkinsa ja istuutui tuolille.

Thea istahti sängynlaidalle.

»Sinäkään et ilmeisesti saanut unta», Kida Shearer sanoi samalla kun veti hitaasti hansikkaat käsistään.

Thea ei tiennyt, päättelikö uusi ohjaaja sen hänen itkun turvotamista kasvoistaan vai siitä, että hän oli yhä täysissä pukeissa. Hän pudisti päätään. »Sinulla on verta käsissäsi.»

Kida nosti kätensä ja piti sitä valoa vasten. »Hyvin huomattu, luulin pesseeni kaiken pois. Et ehkä tiedäkään.» Hän väänteli kättään ikään kuin olisi puhunut sille eikä Thealle. »Mutta sinun pitäisi olla kuollut.»

Thea upotti sormensa allaan olevaan patjaan. Hän tunsu nyökkäävänsä aivan kuin ruumis olisi tiennyt jotain, mitä hänen aivonsa eivät olleet vielä hahmottaneet.

Kida otti servietin huonepalvelijan tuomalta tarjottimelta, pyyhki kätensä ja työnsi sen jälkeen servietin takintaskuun. »Ai? Anton siis ehti jo kertoa?»

»Joo», Thea kuiskasi. »Hän sanoi tappavansa minut. Aiotko sinä nyt tehdä sen?»

Kida nyökkäsi verkkaisesti. »Kertoiko hän, miten sinä kuolet?»

Thea pudisti päätään.

Kida työnsi oikean kätensä takin povitaskuun.

Thea istui liikkumatta ja tuijotti eteensä passiivisesti. Ei siksi, että häntä olisi pelottanut, vaan koska hänelle oli ihan sama. Jos

hän kuolisi, hän kuolisi. Ja kuten Christian oli sanonut, se olisi ehkä parempikin hoitaa nyt. Hän kuuli kirkonkellojen lyövän kumeasti jossain ulkona. Tai siis oli kuulevinaan, sillä hän tiesi, että kaikki kellot Oslon keskustassa raatihuoneen kelloa myöten pysyivät vai kahdestatoista yöllä seitsemään aamulla.

Hän henkäisi nopeasti, kun Kida veti kätensä pois povitaskusta.

Ja tuijotti esinettä, joka Kidalla oli kädessään.

Se oli pieni kirja.

Tarkemmin sanottuna A5-kokoinen vihko, jossa oli läpinäkyvä muovikansi. Thea tiesi, mikä se oli, koska hänellä oli samanlainen itsellään.

Elokuvan kuvauskäsikirjoitus.

»Tämä on korjattu versio», Kida sanoi. »Se, jonka Robert kirjoitti Antonin ohjeiden mukaan ja jonka tuotantoyhtiö lähetti osalle meistä samana iltana kun Anton kuoli. Sinä et ole saanut tätä, mutta suurin muutos on, että sinä kuolet pommituksessa ensimmäisen kohtauksen lopussa.»

Thea tuijotti Kidaa hämmentyneenä. »K-kuolenko?»

»Kuolet. Kun lentohälytys tulee, olet Jamesin luona, eikä James uskalla ottaa sinua mukaan pommisuojaan, koska silloin paljastuisi, että hän on pettänyt vaimoaan.»

Thea nyökkäsi hitaasti. Hän yritti kuulostella, kumpi tuntui ajatuksena pahemmalta: kuolema Theana vai kuolema Gracena, hänen roolihenkilönään. Ja päätyi siihen, että kuolema Theana olisi pahempi. Mutta toisaalta hän ei pääsisi nyt tekemään läpimurto-rooliaan.

Hän järkeili nopeasti, että Gracen pikaiselle kuolemalle oli kaksi mahdollista selitystä. Joko Anton oli viime hetkellä päättänyt, että se tekisi tarinasta paremman. Tai sitten Anton oli vihdoin hyväksynyt hänen lahjattomuutensa näyttelijänä ja käsenyt Robertia kirjoittamaan hänet ulos tarinasta mahdollisimman varhain mutta siten, että suurin osa jo kuvatuista kohtauksista voitaisiin silti säilyttää.

Thea oli luullut itkeneensä itsensä kuiviin, mutta se ei selvästikään pitänyt paikkaansa, sillä poskille alkoi jälleen valua kyyneleitä.

»Siinä tapauksessa en tajua, miksei minua ole jo heitetty pihalle tästä helvetin kalliista hotellista», hän niiskutti. »Koska jos tarina menee niin, viimeinen kohtaakseni kuvattiin eilen ja te olisitte voineet lähettää minut kotiin.»

»Ehkä», Kida sanoi. »Mutta olen valvonut tähän saakka ja tuijottanut käsikirjoitusta. Me emme voi palata enää alkuperäiseen, koska uusia kohtauksia on ehditty kuvata niin monta. Mutta olen kirjoittanut uuden version, jossa sinun roolisi kasvaa sen sijaan, että se kutistuisi. Miesten sodista on tehty jo ihan riittävän monta elokuvaa. Tämä on minun tilaisuuteni kuvata sotaa naisnäkökulmasta. Nuoren, naimattoman naisen kannalta, joka joutuu taistelemaan omasta paikastaan maailmassa, josta miehet on lähetetty sotaan. Naisen, jonka kaikki läheiset ovat pettäneet mutta joka kieltäytyy silti menettämästä uskoaan hyvään ja haluaa seistä pystyssä päin ja puolustaa jotain itseään suurempaa. Demokratiaa, tasa-arvoa, humanismia, vapautta. Ennen kuin menen huomenna esittämään ideani tuottajalle, haluan kuitenkin tietää, uskotko sinä itse, että suoriutuisit sellaisesta roolista.»

Kida vetäisi sivutaskustaan rullalle käärityn paperipinon ja laski sen pöydälle.

»Lupasin, että tässä ei menisi kauan, ja jos vastaat ei, homma on siinä. Mutta jos haluat lukea uuden versioni ennen päätöksentekoa, sinun on luettava se nyt.»

Thea katsoi pöydällä olevia papereita. Otti käteensä ensimmäisen sivun ja silmäili sitä.

»Jos aiot lisätä käsikirjoitukseen kaiken tämän, sinun on jätettävä jotain pois.»

»Totta», Kida sanoi. »Kuningas Haakonilla on aika paljon kohtauksia, ja tähän ei ole tarina hänestä.»

Thea nyökkäsi, otti toisen sivun ja luki nopeasti ja keskittyneesti.

»Vaikuttaa siltä», hän sanoi luettuaan kolmannen sivun. »Että kysymyksesi on, pystynkö minä näyttelemään sinkkunaista, jonka naimisissa oleva mies on jättänyt ja joka joutuu kamppailemaan olemassaolostaan sekä samaan aikaan taistelemaan sen puolesta, mihin hän uskoo.»

Kida nojautui eteenpäin tuolissaan. »No, pystyisitkö sinä, mitä luulet?»

Thea pyyhki viimeisen kyynelleen ja tunsi, että hänen sisällään oli vielä lisää sellaista, mikä hänen olisi pakko saada ulos. Ei itkua, vaan naurua.

Grip-parka. Vanha kuomaseni. Siinä hän nyt istuu tuolilla minun edessäni ja vapisee pelosta. Mihin hänellä tietysti on hyvä syy. Ensin kerroin hänelle elokuvaprojektistani. Sanoin sen kertovan nerokkaasta mutta yksinäisestä ja huomiotta jääneestä yksityisvastaanottoa pitävästä gynekologista, joka on onnettomasti rakastunut velipuolensa kauniiseen ja raskaana olevaan mallivaimoon. Gynekologi hoitaa masennustaan kotitekoisilla huumeilla ja on psykoosin partaalla, kun veli tulee vaimonsa kanssa viimeiseen ultraäänitutkimukseen. Hän sanoo, että lapsi on vaarassa ja että heidän on toimittava nopeasti, ja nukuttaa naisen. Kun nainen herää, hän on yksin vastaanotolla, joka on suljettu yöksi. Hänellä ei ole aavistustakaan, mitä on tapahtunut, mutta ommellusta leikkaushaavasta huolimatta hän näkee olevansa yhä raskaana. Kun hän menee kotiin, siellä ei ole ketään. Seuraavana päivänä hän tekee katoamisilmoituksen aviomiehestään, ja poliisit ryhtyvät etsimään miestä ja miehen veljeä, joka on myös kadoksissa. Nainen menee kunnalliseen sairaalaan tarkistuttamaan, että lapsella on kaikki hyvin. Hänen maatessaan sairaalassa poliisit löytävät aviomiehen auton autiolt metsätieltä. He murtautuvat takaluukkuun ja löytävät sieltä aviomiehen, jolta puuttuu pää ja jolla on sikiö kainalossaan. Samaa aikaan nainen makaa silmät kiinni kättilön tutkiessa hänen kohtuaan ultraäänilaitteella. Hän kuulee normaalisti rauhallisen kättilön kiljaisevan ja juoksevan ulos huoneesta

hakemaan lääkäriä. Nainen avaa silmänsä ja kääntää katseensa monitoriin. Siellä hän erottaa nesteessä lilluvan epämääräisen möykyn, joka näyttää ihmisen päältä. Poliisit alkavat jahdata gynekologia, joka puolestaan ryhtyy surmaamaan julmasti entisiä ihastuksiaan ja heidän puolisoitaan.

Grip näytti järkyttyneeltä, enkä toki muuta odottanutkaan. Sitten näytin hänelle kehitetyn filmin Robertin hirttäytymisestä. Hän pelkää, koska ymmärtää luonnollisesti, etten voi näyttää hänelle kuvia, joissa paljastetaan murhaajan henkilöllisyys, ja sen jälkeen päästää häntä lähtemään.

53

AAMUPALAUVERISTA KEHKEYTYI erikoinen näytelmä.

»Tuohan on silkkaa sabotaasia», Skarre puuskahti Harryn kerrottua epäilyistään. »Resurssit pitäisi suunnata tämänhetkisen hypoteesin todistamiseen eikä kumoamiseen. Kansa tarvitsee nyt luottoa siihen, että Brandt oli murhaaja ja että me olimme päässeet hänen jäljilleen. Epäilysten kylväminen synnyttää vain pelkoa, kun kaikki luulevat, että murhaaja on edelleen vapaana ja että me emme osaa tehdä työtämme.»

»Politiikka sikseen – siitä huolehtivat muut, joille maksetaan parempaa palkkaa», sanoi Katrine. »Meidän tehtävämme on selvittää totuus. Niin kauan kuin ylhäältäpäin ei määrätä muuta, pelko ja ihmisten käsitykset meistä ovat toissijaisia.»

»Aivan», Skarre sanoi. »Puhun nyt vain ajoituksesta. Se, että Holella on epäilyksensä, on... mielenkiintoista. Mutta Brandtin syyllisyys vaikuttaa edelleen niin varmalta, että meidän pitäisi käyttää voimamme näytön vahvistamiseen eikä heikentämiseen. Jätetään se homma ylipalkatuille puolustusasianajajille. Sitten jos todisteet jossain vaiheessa alkavat viitata muuhun, laaditaan uusi hypoteesi. Mutta ei aiemmin.»

»Täysin väärä järkeily.»

Ihmisten äimistyneet katseet kääntyivät Olegiin.

»Kyllähän sen tajuaa kuka tahansa», hän sanoi ja vilkaisi Harrya, joka nyökäytti päätään ikään kuin kehottaen häntä jatkamaan.

»Brandt on kuollut», Oleg sanoi. »Jos hän on syyllinen, meillä on loputtomasti aikaa testailla muita hypoteeseja ja tehdä virheitä. Jos syyllinen on joku muu, meillä on ihan helvetillinen kiire. Koska hän tappaa pian uudestaan.»

»Taisin hommata itselleni vihamiehen Skarresta», Oleg totesi ajaessaan kohti Jaria.

»Siinä tapauksessa olet menossa oikeaan suuntaan», sanoi Harry. He ajelivat eteenpäin hiljaisuuden vallitessa.

Harry ei tiennyt, oliko hän ainoa, jonka mielestä keskustelu tuntui jääneen jotenkin kesken, sillä Olegin ajatuksista oli hankala saada selkoa.

Hän ei myöskään tiennyt, oliko Oleg päätellyt, mikä rooli hänellä oli siinä, että Hilde Witt oli ilmoittanut lopettavansa suhteen.

Harry oli oppinut kokemuksen myötä, että niistä asioista, joista voi vaieta, kannatti vaieta. Oleg oli samanlainen.

Harry hengitti sisään. Oleg hengitti ulos. Kumpikaan ei puhua pukahtanut.

He vaikenivat yhteistuumiin.

Tšerno ja Eversti juttelivat hiljaa, kun Harry ja Oleg kävelivät studio A:ta kohti viittä vaille kymmeneltä. Eversti oli pukunut harmaan villakangastakin Adidas-verkkareittensa päälle, mutta Tšernolla oli vain shortsit ja ohut takki. He puhalsivat suustaan vuoroin tupakansavua, vuoroin pakkasessa höyryävää hengitystä.

Harry ei tiennyt, aiheuttiko pituusero sen, että toinen miehistä vaikutti vaistomaisesti alempiarvoiselta. Tšerno joutui seisomaan koko ajan niska kenossa, kun taas päävalaisija puhui suoraan ilmaan edes vilkaisematta kuvaajaa.

»Päivää, hyvät herrat», Eversti tervehti möreällä äänellä R-kirjaimia säräyttäen ja rikkoi ympäröivän aamuisen rauhan.

»Päivää», Harry sanoi. »Meillä on tapaaminen Kida Shearerin kanssa. Hänen asuntoautossaan.»

»Onko Kidalla asuntoauto?» Tšerno vilkaisi Everstiä.

»Antonin vanha», Eversti sanoi ja tumppassi savukkeensa. »Tulkaa perässä, näytän missä se on.»

Hän lähti kävelemään Harry ja Oleg kannoillaan.

»Mitä asiaa teillä on Kidalle? Tapaushan ratkesi jo.»

»Kaipaamme yhä vastauksia muutamiin kysymyksiin», Harry sanoi. »Kuten siihen, mikä Brandtin motiivi mahdollisesti oli.»

»Tulla nähdyksi», Eversti sanoi.

Vastaus tuli niin nopeasti, että Harry hämmästyi. »Halusiko hän näkyvyyttä itselleen vai elokuvilleen?»

»Se on sama asia», Eversti sanoi ja käännähti kulman taakse.

»Mm. Voitko selittää?»

Eversti hidasti vauhtia. »No kuulehan. Robert Brandt oli outo hiippari eikä mikään rakastettu ihminen meidän pienessä elokuva-perheessämme. Siihen on monia syitä, ja osa niistä juontaa juurensa menneisyydestä. Mutta kukaan ei olisi arvannut häntä näin hulluksi.»

»Kun sanot, että hän ei ollut rakastettu, tarkoittaako se, että... häntä vihattiin? Ja jos vihattiin, niin mistä syystä noin konkreettisesti?»

Eversti kohautti harteitaan. »Kannattaa kysyä Tšernolta. Tai Felicia Henieltä.»

»Entä sinä, vihasitko sinä häntä?»

»Olen päässyt jo yli siitä», Eversti hymähti katkerasti.

»Yli mistä?»

Eversti oli pysähtynyt kahden valkoisen asuntoauton viereen. Toisen ovelta luki Anton Wam.

»No big deal. Tšernolla ja minulla oli elokuvaidea, josta hän typeränä kertoi Robertille ja Antonille Pinewoodissa yksissä bileissä. Neljä kuukautta myöhemmin he tulivat kysymään meiltä, haluaisimmeko hypätä pois *Final Cutin* tuotantotiimistä ja tulla sen sijaan valaisijaksi ja kuvaajaksi *Saarnaaja*-nimiseen elokuvaan, jonka Robert oli käsikirjoittanut ja jossa Anton toimisi ohjaajana. Trym Haugen

elokuvasäätiöstä oli nimittäin päättänyt antaa rahaa sille eikä *Final Cutille*. Lähtemällä *Final Cutista* petimme muut, mutta vastasimme myöntävästi ja allekirjoitimme sopimuksen. Me tarvitsimme rahaa, koska olimme Tšernon kanssa juuri ostaneet isolla lainalla oman asunnon. Kun luin käsikirjoituksen, tajusin, että he olivat varastaneet meidän ideamme. Sanoin siitä heille, eivätkä he protestoineet, ja krediitteihin piti palata myöhemmin. Mutta kun *Saarnaaja* yllättäen menestyi ja tuotti erinomaisesti, he väittivät, että idea oli alusta saakka ollut heidän omansa ja että he olivat vain huijanneet meitä, koska tarvitsivat meidät mukaan tiimiin.» Eversti kohautti harteitaan. »Ja ehkä idea oli heidän. Sehän ei ollut suora kopio. Ehkä meidän ideamme oli vain inspiroinut heitä. Eli niin kuin sanoin, no big deal.»

»Oletko varma?»

Vastaukseksi Eversti puristi kätensä nyrkkiin, virnisti ja koputti oveen.

Kida Shearer tuli avaamaan.

»Ohhoh, teidän olette kuin kaikki elokuva-alalla», hän sanoi. »Täsmällisiä kuin kello.» Hän kääntyi Everstin puoleen. »Siitä puheen ollen, eikö Gripistä ole kuulunut vieläkään?»

»Ei. Hän on varmaan nukkunut pommiin.»

»Kiitos, että uhraat aikaasi tähän», Harry sanoi, kun he ahtautuivat Olegin kanssa kahdenistuttavalle sohvalle ja ottivat vastaan pähvimukit, joihin oli kaadettu kahvia termoksesta.

Kida Shearer näytti siltä kuin hän ei olisi nukkunut juuri lainkaan, mutta hänellä oli silti huulillaan unelias, miltei tyytyväinen hymy.

Harry nyökkäsi Olegille, joka toisti saman minkä Harry oli sanonut jo puhelimesta, eli että Kidalla oli oikeus asianajajaan ja että hänen ei olisi pakko vastata heidän kysymyksiinsä, jos hän ei haluaisi.

Kida nyökkäsi. »Aloittakaa vain.»

»Sopiiko, että...?» Oleg näytti poliisien käyttämää digitaalista sanelukonetta.

Kida nyökkäsi taas. Oleg painoi äänitysnappia ja luetteli alkuun päivämäärän ja kellonajan, paikan, kuulusteltavan nimen ja vahvistuksen siitä, että kuulusteltava oli antanut suostumuksensa keskustelun äänittämiseen.

Harry nojautui taaksepäin ja tarkkaili nuorta ohjaajaa Olegin esittäessä lehtiöön kirjoitettuja kysymyksiä.

Kida vastaili kattavasti ja – sikäli kuin Harry osasi arvioida – rehellisesti.

Hän kertoi, ettei hänellä ollut ennen dna-testien tulosten saamista ollut aavistustakaan, kuka hänen isänsä oli. Tai siis nimenomaan aavistus hänellä oli juuri ollut. Epäilykset olivat heränneet kaksi viikkoa sitten, kun hänelle oli kerrottu, että Felicialla oli ollut hänen syntymänsä aikoihin suhde naimisissa olevaan Christian Boengiin. Se, että isä olikin Robert Brandt, oli suuri järkytys.

Kidan kulmakarvat hypähtivät samalla tavalla kuin isälläkin, kun hän kertoi tiedon saamisesta, mutta Harry pani merkille, että hän ei yrittänyt kertomishetkellä demonstroida järkytystään. Mikä saattoi tarkoittaa, että hän ei nähnyt syytä, miksi he *eivät* uskoisi hänen tarinaansa, tai että häntä ei kiinnostanut, mitä he ajattelivat.

Oleg kysyi, missä hän oli ollut murhien tapahtumahetkillä, ja kävi ilmi, että hänellä oli pitävä alibi vähintään kahteen tapaukseen. Se puolestaan teki turhaksi ison osan automatkalla suunnitelluista jatkokysymyksistä.

»Kiitos vielä kerran, että suostuit tähän», Harry sanoi, kun hän huomasi Olegin yrittävän epätoivoisesti keksiä lisää kysyttävää.

Oleg lähti ulos. Harrylla oli vaikeuksia mahtua pois istumapaikaltaan kiinteän pöydän takaa. »Eli teidän porukassanne siis harvoin nukutaan pommiin», hän sanoi samalla kun koetti pujottaa polveaan kapeasta raosta.

»Puhutko nyt Gripistä? Me käytämme termiä 'burn rate' siitä, mitä maksaa, kun kaikki on valmista mutta kuvauksia ei päästä

aloittamaan. Tämänhetkisessä tuotannossa se on kahdeksantuhatta kruunua per tunti. Knutilla on syytä olla todella hyvä selitys.»

»Ok», Harry sanoi ja venytteli jalkaansa saatuaan sen vapaaksi.

»Me soitamme sinulle, jos tulee lisää kysyttävää.»

Kun Harry oli matkalla autolle, hänen puhelimensa soi. Soittaja oli Siri Heimen.

»Olen haastatellut nuortaparia, joka istui elokuvateatterissa Brandtin paikan vieressä.»

»Okei?»

»He muistavat hänet, koska hänen takanaan istuvat pyysivät häntä riisumaan hattunsa ja hän närkästyi siitä. Lähetin heille kuvan Brandtista, ja he vahvistivat, että kyseessä oli sama tyyppi.»

»Kiitos.» Harry lopetti puhelun. »Brandtilla on alibi.»

Oleg huokaisi. »Takaisin lähtöruutuun.»

Jostain kuului käheä räkäisy, ja tuulilasille varisi lunta. Sama ääni kuului toisenkin kerran. Harry nojautui eteenpäin ja vilkaisi ylös. Hän näki heiluvan oksan ja variksen, joka oli pyrähtänyt lentoon. Se räkäisi vielä kolmannen kerran ennen kuin katosi studio B:n katon taakse.

»Helvetin helvetti», Harry kuiskasi ja naputteli puhelintaan.

Oleg käänsi katseensa Harryyn. »Mitä nyt?»

»Unohditko jotain?» kuului Siri Heimenin ääni puhelimesta.

»Etsi minulle Knut Gripin osoite», Harry sanoi. »Hän kuuluu tuotantotiimiin. Jos et löydä, niin kysy Jarin Filmparkenista.»

»Asia hoidossa.»

»Harry...», Oleg aloitti.

»Onko sinulla hälytysvalo?» Harry keskeytti ja laski puhelimen-
sa keskikonsoliin.

»Takaluukussa.»

»Avaa se.»

54

HILJAISUUS TUNTUI PAINEENA Harryn korvissa sen jälkeen kun Oleg oli sammuttanut sireenin.

He olivat pysähtyneet Knut Gripin kotiosoitteen kohdalle ja katselivat diseniläisessä pientalokorttelissa sijaitsevaa autiota katua. Harry tunsu alueen hyvin. Rivitalot oli rakennettu julkisen alan työntekijöille viisikymmentäluvulla, kun taas omakotitalot olivat alun perin vaatimattomia keskiluokkaisia asumuksia, joita ympäröivät nykyään täyteen rakennetut pihat. Tänä päivänä taloista joutui mak samaan melkein yhtä paljon kuin kaupungin länsilaidallakin.

»Avaa takaluukku», Harry sanoi ja hyppäsi ulos autosta. »Ja ota ase mukaan.»

»Eikö meidän pitäisi odottaa apuun hälytettyjä partioita?» Oleg kysyi mutta avasi luukun vivusta ratin alapuolelta.

Harry kiiruhti portista sisään puhelin korvallaan, sorkkarauta kädessään ja Oleg kannoillaan virka-ase ojossa.

»Jos hän ei vastaa, murretaan ovi.»

»Mutta...», Oleg aloitti.

»Mahdollinen hengenvaara ja niin edelleen, minä voin selittää syyttäjälle jälkeinpäin.»

Harry harppoi kolme porrasaskelmaa ylös ovelle ja painoi soitto-kelloa, jonka yläpuolella olevassa nimikyltissä luki Andrea Hässel-berg ja Knut Grip. Sisältä oven takaa kuului tassujen rapinaa. Sen jäl-keen kiivaita haukahduksia. He odottivat, mutta eivät kuulleet muuta.

»Kierretään toiselle puolelle», Harry sanoi.

He kahlasivat hankea pitkin talon taakse.

»Älä tallo...», Harry aloitti osoittaen maahan.

»Huomasin kyllä», Oleg sanoi ja kiersi lumessa näkyvät syvät kengänjäljet.

Terassilla Harry kupersi kätensä ikkunalasiasia vasten ja tähyili sisään.

Hän näki välittömästi vaalean sohvan. Ja tummat läikät. Viirut vaalealla parketilla.

»Verta», hän sanoi, kohotti sorkkaraudan ja löi sillä ikkunan säpäleiksi.

Sisällä he varoivat astumasta sirujen päälle. Koira, jonka Harry tunnisti jonkinlaiseksi bulldoggiksi, jolkotti heidän luokseen ja haukkui tekeytyen isommaksi kuin olikaan mutta vaikutti muuten harmittomalta.

Harry seurasi raahausjäljiltä näyttäviä verivanoja eteiseen. Koira juoksi edeltä ikään kuin näyttämään tietä. Ulkoa he kuulivat poliisi-autojen lähestyvän.

Bulldoggi pysähtyi ovelle, johon verijäljet päättyivät.

Harry viittoi Olegia pitämään pistoolin valmiina. Veti henkeä. Välttääkseen tuhoamasta mahdollisia sormenjälkiä hän avasi oven painamalla kahvaa etusormellaan aivan päästä.

Oven takana oli pieni vierasvessa.

Knut Grip makasi selällään lattialla pää vessanpöntön vieressä ja valkoinen paita märkänä verestä.

»Hemmetti», Oleg sanoi.

Harry kyykistyi. Verisessä paidassa keskellä rintakehää oli kuin tupakan tulipäällä poltettu mustareunainen reikä.

»Laukaus lähietäisyydeltä», Harry totesi ja painoi Gripin rannetta varovasti kolmella sormella samalla kun työnsi pois koira, joka yritti nuolla isäntänsä naamaa.

»Tutkin paikat siltä varalta, että ampuja on yhä talossa», Oleg sanoi.

»Ei!» Harry kielsi tuimasti. »Älä ennen kuin meillä on lisä-
vahvistusta.»

»Mutta mitä jos murhaaja pakenee sillä aikaa kun...»

He kuulivat sireenit, jotka hiljenivät autojen pysähtyessä talon
eteen.

»Hän ei ole täällä», Harry sanoi. »Eikä hän teknisesti ottaen ole
murhaaja juuri tässä tapauksessa.»

Oleg räpäytti silmiään. »Tarkoitatko...»

»Tunnen pulssin. Soita ambulanssi.»

55

KELLO OLI KAKSITOISTA ja lyhyt päivä oli valoisimmillaan, kun Harry ajeli Escortillaan Munkedamsveieniä konserttitalon lasikäytävän ali.

Hän vaihtoi oikeanpuoleiselle kaistalle ja pysähtyi taksijonon ensimmäisenä olevan vanhan mustan Mersun viereen.

Øystein nosti katseensa kirjasta, jota oli lukemassa, ja avasi sähköisen ikkunan Harryn veivatessa auki omaansa.

»No mitä?» Øystein sanoi ja poimi tupakan Harryn ojentamasta askista.

»Tässä on se kuva, jonka halusin näyttää.» Harry antoi puhelimensa Øysteinille.

Øystein tutkaili kuvaa, jossa Knut Grip makasi lattialla pää vessanpönttöä vasten.

Harry sytytti molemmat savukkeet.

»Minähän käskin sinun hankkiutua eroon tuosta sytkäristä.»

»Ja minä sanoin, että se on vain taikauskoista höpinää.»

»Ei se mitään helvetin taikauskoa ole, jos kaikki 27-kerhosta kuolivat valkoinen sytkäri taskussaan.»

»Tarkistin eilen. Bic alkoi valmistaa valkoisia sytkäreitä vasta vuonna -73, eli sen jälkeen kun Hendrix, Joplin ja Morrison olivat jo mullan alla.»

»Eihän kukaan väittänyt, että sytkäreiden pitäisi olla Bic-merkkisiä.»

»Ja sekään ei pidä paikkaansa, että 'Shipbuilding' olisi ollut viimeinen Chet Bakerin nauhoittama kappale. Voin heittää saman tien kaksi muuta: 'As Time Goes By' ja 'Chet Baker Sings Again.'»

»Saatana, Harry, onko sinun pakko pilata *kaikki* hyvät tarinat? Oli miten oli, kuka tämä tyyppi on tässä kuvassa?»

»Hänen nimensä on Knut Grip.»

»On, ei oli?»

»Ei, hän elää edelleen. Herääkö mitään ajatuksia?»

»*Yön kuninkaassa* vuodelta 1980 on saman näköinen ruumislöytö», Øystein sanoi ja karisti tuhkaa ulos ikkunasta. »Siinä sarjamurhaaja liikkuu New Yorkin homopiireissä. Ei kuulu Al Pacinon tähtisuorituksiin, hän oli täysin väärä valinta pääosaan, jos minulta kysytään. Ja William Friedkin oli ohjaajana lievästi sanottuna epätsainen, laatu vaihteli nerokkaasta ala-arvoisen surkeaan.»

»Kuka uhri on?» Harry kysyi.

»Muistaakseni yksi harvoista sympaattisista ja avuliaista hahmoista nahkavaatteita suosivissa machohomopiireissä. Hän ystävyystyy Pacinon kanssa, joka tutkii murhia.»

»Mm.»

»Onko kuvia lisää?»

»Otin itse vain tämän yhden», Harry sanoi. »Grip kiidätettiin vauhdilla sairaalaan.»

Øystein käänsi katseensa takaisin puhelimen näyttöruutuun. »Hurjan paljon verta. Uskomatonta, että tyyppi selvisi hengissä keskelle rintakehää ammutusta luodista, eikö olekin?»

»On. Me emme tiedä vielä, jääkö hän henkiin tai kuinka vakavasti hän on loukkaantunut, koska lähtökohtaisesti tuollainen osuma on tappava. Ja varmaan ampujakin luuli hänen kuolleen, kun kerran häipyi paikalta kesken kaiken.»

Øysteinin taksin takaovi avautui.

»Etkö näe, että täällä tutkitaan murhaa!» Øystein karjaisi.

Kašmirtakkinen asiakas, joka oli ollut istuutumassa autoon, poistui vikkellästi.

»Mutta», Øystein jatkoi. »Jos uhri jää eloon, niin se on mielettömän hyvä uutinen. Ei pelkästään tyyppin itsensä kannalta vaan siksi, että hän pystyy kertomaan teille, kuka Elokuvamurhaaja on.»

»Elokuvamurhaaja?»

»Etkö lue lehtiä?» Øystein nappasi *VG:n* paperiversion matkustajanpaikalta ja näytti sitä Harrylle. »Hänelle on annettu nimi.»

»Mm. Grip ei ole tullut vielä tajuihinsa, ja jos se johtuu verenhukasta, ennuste on huono. Aivosolut alkavat tuhoutua muutamassa minuutissa, joten vaikka hän heräisi, hän on suurella todennäköisyydellä vihannes.»

»Ymmärrän. Onnettomuus onnessa toisin sanoen?» Øystein hytisi. »Sinulle soitetaan», hän sanoi ja ojensi Harrylle takaisin puhelimen, joka värisi näyttö valaistuneena.

Harry nosti puhelimen korvalleen. »Haloo?» Tauko. »Tulen saman tien.» Hän sujautti kännykän taskuunsa. »Grip on herännyt.»

»Ja?»

Harry istuutui autoonsa ja alkoi veivata ikkunaa kiinni. »Hän puhuu kokonaisia lauseita.»

Øystein näki sivupeelistä, miten Escort kaahasi risteyksessä punaisia päin ja pelästytti jalankulkijat pois alta vanhalla, huutavalla moottorillaan ilman että Harry joutui soittamaan torvea.

Hän otti John von Neumannin kirjan käteensä mutta laski sen takaisin alas.

Yhä tupakkaa poltellen hän katseli aina vain etäämmäs loittonevan ystävänsä perään. Hän ei ollut Harrylle kateellinen monesta asiasta, mutta juuri tästä hänkin olisi haaveillut. Työstä, joka edelleen kaikkien vuosien jälkeen herätti nälän ja sai Harryn syttymään, kun tämä tajusi päässeensä murhaajan jäljille.

»Osuma olisi ollut hengenvaarallinen kummalle tahansa meistä»,
sanoi lääkäri, joka kiiruhti sairaalan käytävää pitkin Harryn rinnalla.
»Mutta potilaamme rintaan on asennettu titaanilevy.»

»Titaanilevy?»

»Titaaninen rintalasta. Niin tehdään, jos rintakehä on rakennettava uudestaan esimerkiksi liikenneonnettomuuden tai jonkin syövän kaltaisen sairauden jälkeen.»

»Silti», Harry sanoi. »Kuulostaa uskomattomalta, että ohut levy voisi pysäyttää lähietäisyydeltä ammutun luodin.»

»Ei se pysäyttäisikään.» Lääkäri ja Harry väistivät vastaan tulevaa sairaanhoitajaa, joka työnsi potilassänkyä. »Jos luoti olisi ollut oikea, potilas olisi kuollut. Mutta onneksi se ei ollut.»

»Mitä tarkoitat?»

»Ampuja käytti räkäpäättä. Paukkupatruunaa, jotka ovat yleisiä...»

»Elokuvilla», Harry sanoi.

»Nimenomaan. Mutta jos piipun painaa rintaa vasten ja ampuu, on erittäin todennäköistä, että paine puskee patruunan pehmytkudoksen läpi tuhoten sydämen. Olen törmännyt sentyyppisiin tapauksiin. Ja sinäkin olet ehkä kuullut Brandon Leestä? Hän kuoli kuvauksissa, kun häntä ammuttiin paukkupatruunalla.»

»Mm.»

»Tällä kertaa pehmytkudos on vaurioitunut ainoastaan rintalastan etupuolelta. Ymmärrän, että veren määrä näytti dramaattiselta, mutta myöskään verenhukka ei ollut niin suuri kuin silmin katsottuna luultavasti vaikutti.»

»Mutta potilas oli menettänyt tajuntansa. Eikö se johtunut verenhukasta?»

»Ei.»

He kääntyivät oikealle uuteen käytävään.

»Ei vai?»

»Potilas oli pumpattu täyteen lääkkeitä, joita oikeuslääkäri saa analysoida tarkemmin. Voin sanoa vain sen verran, että kyse oli

voimakkaista CNS-depressanteista eli keskushermostoa lamaannuttavista aineista. Ne ovat liian suurina annoksina tappavia, mutta tällä kertaa kaikki meni onneksi hyvin.»

Gripin ovelta vartioiva virka-asuinen poliisi nyökkäsi Harrylle tunnistavasti ennen kuin avasi oven.

Huoneen ainoassa sängyssä makasi Knut Grip kalpeana ja puolistuvassa asennossa. Hänen rintakehensä oli kääritty siteeseen, ja hän joi vettä pillillä.

»Jätän teidät keskustelemaan rauhassa», lääkäri sanoi ja lähti pois.

Harry katseli miehen perään ja käänsi sitten katseensa Gripiin, joka hymyili vinosti. »Ei kukkia?»

»Jos olisin harkinnut jotain kukkakaupasta, niin korkeintaan seppelettä», Harry totesi ja haki tuolin ikkunan luota sängyn viereen. »Mutta sinä näytät siltä kuin odottaisit kotiuttamis-lupaa.»

Grip yritti kohauttaa harteitaan, mutta liike sai hänet irvistämään kivusta. »Niinhän ne sanovat», hän ähkäisi. »Kuulin myös, että sinä löysit minut. Kiitos.»

»*De nada*, tein vain työtäni.»

»Kyllä kiitokset voi ottaa vastaan silloin kun tekee työnsä hyvin, ettäs tiedät.»

»Okei, kiitos kiitoksista», Harry sanoi hymyillen, otti lehhtiönsä ja etsi taskuistaan kynän. »Rintaasi on kuulemma asennettu titaanilevy.»

»Aivan, sairastin syövän vuosia sitten. Ymmärsin, että titaanilevy pelasti henkeni jo toistamiseen.»

Harry napsautti kynästä terän esiin. »Olisitko valmis antamaan minulle lyhyen kuvauksen siitä, mitä tapahtui?»

Harry erotti Gripin kasvoilla pahoittelevan ilmeen tietämättä, miten se pitäisi tulkita.

»Siinäpä se, Harry. En muista yhtikäs mitään.»

»Puhun nyt tapahtumista ennen kuin menetit tajuntasi.»

»Ymmärrän. Mutten pysty vastaamaan. Viimeinen muistikuvani on, että olin lämmittämässä itselleni valmisruokaa. Sen jälkeen tuntuu kuin joku olisi sulkenut verhon.»

Harry katsoi Gripiä. »Yritätkö siis sanoa, ettet tiedä, kuka sinua ampui?»

Grip nyökkäsi. »Ilmeisesti minut huumattiin lääkkeillä. Mutta en muista sitäkään.»

»Ok», Harry sanoi katsoen lehtiön tyhjää sivua. »Keitä talossasi oli ennen kuin verho vedettiin kiinni?»

»Minä. Ja Geronimo. Koirani. Mitä muuten teitte...?»

»Oleg joutui ottamaan sen mukaansa, jotta se ei tuhoaisi enempää todistusaineistoa. Mutta se on nyt Solplassenin koirahotellissa ja voi hyvin.»

»Hyvä. Kiitos taas.»

»Mutta siis... et muista mitään? Edes pientä yksityiskohtaa tai jotain? Irralliset ja merkityksettömältä tuntuvat muistikuvatkin voivat olla tärkeitä. Esimerkiksi jokin, mikä jälkeenpäin tuntuu pelkältä unelta.»

Grip pudisti päätään. »Lääkärin mukaan muisti voi palata.»

»Toivotaan niin. Kun tapasimme viimeksi Filmparkenissa, sanoit epäileväsi jotakuta, mutta halusit vielä tarkistaa, oliko epäilyksesi oikea.»

»Niinkö?»

»Oletko unohtanut senkin?»

»Näköjään.»

»Mm. Oletko sinä kunnossa, Grip?»

Grip muljautti silmiään. »En nyt sanoisi. Minua huimaa ja rintaan sattuu, mutta pää tuntuu melko lailla selvältä, jos viittasit siihen.»

Harry pani lehtiön takaisin taskuunsa. »Ei tunnu todennäköiseltä, että murhaaja yrittäisi uudestaan nyt kun hän tietää, että sinä olet huomion keskipisteenä, mutta järjestän sinulle siitä huolimatta ympärivuorokautisen suojelun.»

»Ei», Grip sanoi jyrkästi. »Ei puhettakaan.»

»Miksi ei?»

»Tämä on vapaa maa, enkä halua, että kukaan kyttää tekemisiäni. Lupaani olla varovainen, ja se saa riittää. Piste.»

Harry katsoi sängyssä makaavaa miestä pitkään. Useimmat olisivat ilomielin kestäneet perässä roikkuvat henkivartijat, jos toinen vaihtoehto olisi riski tulla murhatuksi. Mutta poikkeuksiakin toki löytyi. Harry oli itse yksi niistä.

»Katsotaan, kuinka käy, mutta oven ulkopuolella seisova poliisi ei lähde mihinkään. Soitathan minulle heti, jos muistat jotain?»

»Ilman muuta.»

Kävellessään parkkipaikan poikki Harry mietti, mitä Gripin suhteen pitäisi tehdä.

Muistinmenetyksestä hän ei ollut huolissaan. Mutta häntä vaivasi se, että hän ei hetkeäkään uskonut Knut Gripin puhuvan totta.

Hän istahti autoonsa ja käynnisti moottorin. Vilkaisi puhelintaan. Katrinelta oli tullut viesti.

Se oli alkanut muodostua jo kaavaksi: hän istuutui autoon, ja samalla hetkellä tuli viesti uudesta videosta.

»Robert Brandtin kamerassa ollut 16-millinen filmi on nyt kehitetty.»

56

HARRY PITI SILMIÄ KIINNI, kun muut neuvotteluhuoneessa istuvat katsoivat tallenteen kolmannen kerran.

Hänestä tuntui kuin hänen sisällään olisi ollut kosminen musta aukko, piste, joka veti puoleensa hänen viimeisiä inhimillisyyden rippeitään, yritti tuhota ne ja vaati aina vain lisää. Ahnehti lisää syötävää. Mitä tahansa. Viinaa. Seksiä. Verta. Jopa kipua, mikäli kipu oli se, millä kuoleman saattoi pitää yhä käsivarrenmitan päässä.

Filmi oli ollut ihmeellisen epädramaattinen ja ehkä juuri siksi niin järkyttävä. Vähän kuin olisi katsonut, miten joku yritti ratkaista helpohkoa teknistä ongelmaa, kuten esimerkiksi kiipeämistä riippumattoon. Alussa Robert Brandt – joka oli ilmeisesti käynnistänyt kameras – käveli keskellä kuvaa olevan matalan puutuolin luokse. Hän kiipesi tuolille, pujotti hirttosilmukan kaulaansa ja käänsi katseensa kameraan. Koukisti polviaan, kunnes köysi kiristyi. Ja sitten – varovasti, ikään kuin pelkäisi rikkovansa tuolin – potkaisi tuolia niin, että se kaatui. Filmissä ei ollut lainkaan ääntä ja se oli rakeinen ja paikoin pätkivä, eikä Brandt esittänyt kuolintanssia vaan ainoastaan nytkähti kolmesti muutaman sekunnin välein kuin lapsi juuri ennen nukahtamista. Nytkähdykset saivat köydestä roikkuvan ruumiin kääntymään ensin oikealle ja sitten vasemmalle, kunnes se uuden, miltei huomaamattoman pätkäisyn jälkeen riippui liikkumattomana paikoillaan viimeiset kaksi minuuttia yhteensä kolmen minuutin mittaisesta tallenteesta.

Mustaa aukkoa Harryn sisällä ei ollut avannut siirtyminen elämästä kuolemaan. Vaikka Brandtilla oli silmillään tutut tummat Ozzy-aurinkolasit, ne eivät peittäneet miehen unissakävelijämäistä apaattisuutta, josta näki, että tämä oli ratkaisunsa tehnyt ja käytännössä jo kuollut. Olemuksesta paistoi paitsi epätoivo myös päättäväisyys, sillä selvästikin kuolema oli pienempi paha.

Kosmisen kuilun oli aukaissut se, että Harry oli nähnyt itsensä seisomassa parvekkeenkaiteella ja tiesi nyt, ettei se silloin ollut pelkkä testi, pieni maistiainen siitä mitä voisi olla. Vaan että hän oli oikeasti halunnut hypätä. Että jos Oleg ei olisi soittanut ja toivottanut hyvää uuttavuotta ja siten pakottanut häntä harkitsemaan vielä...

»Siinä se nyt sitten oli», hän kuuli Malikin sanovan mutta piti edelleen silmiään kiinni. »Kolme minuuttia, kaikki mitä filmille oli kuvattu. Enemmän kotivideoviboja kuin missään muussa, mitä olemme nähneet.»

»Ehkä», Witt sanoi. »Alan ammattilaisena voin tietysti sanoa ei-verbaalisesta kommunikaatiosta yhtä ja toista, mutta se on aina tulkittava omassa kontekstissaan. Tässä tapauksessa konteksti on niin äärimmäinen, että tulkinnan tekeminen on vaikeaa. Voidakseen toteuttaa sen, mitä hän tekee, hänen on tukahdutettava tunteensa. Joko sen avulla, mitä kutsutaan dissosiaatioksi, tai sitten hallitsemalla prefrontaalisella aivokuorella reaktioita, jotka tapahtuvat manteliumakkeessa. Ensin mainittu on alitajuista, kun taas jälkimmäinen – eli pelkoreaktioiden tukahduttaminen – vaatii usein harjoitusta. Tulee mieleen sotilas, palomies tai...»

»Poliisi», Oleg sanoi.

»Niin.»

Huoneeseen laskeutui parin sekunnin hiljaisuus.

»Muita vaikutelmia?» Katrine kysyi. »Mitä sanotte?»

»Liikkeiden hitaus», sanoi Siri Heimen. »Minusta näyttää kuin hän olisi ottanut jotain.»

»Voi hyvinkin olla totta», Witt sanoi. »Jotain, mikä vie pahimman terän todellisuudesta. Peräti puolella itsemurhan tehneistä on alkoholia veressään, ja hirttäytyneistä jopa kolmasosa on ottanut bentso-diatsepiineja.»

Harry näki filmin uudelleen silmäluomiensa alla ja kuuli säestyksenä sen, mitä Hilde oli juuri sanonut.

Vie pahimman terän todellisuudesta.

Hilden puheessa lause liittyi päihteisiin, mutta Harryn aivoissa se muodosti miellelyhtymän johonkin muuhun, mitä hän ei aivan tavoittanut.

»Niin tai näin», Katrine sanoi. »Brandt surmaa itsensä filmillä, siitä ei ole epäilystäkään, ja tähänastisten näyttöjen perusteella hän on myös se, joka surmasi Trym Haugenin.»

»Onko?» Oleg kysyi.

»On», sanoi Eddy. »Saimme talteen sormenjälkiä Trym Haugenin niskasta, ja ne jäljet ovat Robert Brandtin. Veritahrat Brandtin vaatteissa sekä painaumat lumihangessa kertovat, että hän on laskeutunut polvilleen, kumartunut Haugenin yli, asettanut vasemman kätensä Haugenin pään taakse, nostanut päätä niskasta ylemmäs ja vetänyt viillot kaulaan veitsi oikeassa kädessään. Tähän samaan viittaavat lisäksi veitsestä löytyneet sormenjäljet sekä veri Brandtin kädessä.»

»Toisaalta tiedämme myös, että Brandt oli elokuvateatteri Vegassa silloin kun Felicia surmattiin», Katrine sanoi. »Niin ollen murhaajia täytyy olla yhden sijaan kaksi. Kuinka harvinaista se on, Harry?»

»Harvinaista», Harry vastasi silmät yhä ummessa. Hän avasi silmänsä ja otti ryhdikkäämmän asennon. »Mutta muutamia tapauksia tiedetään. Yleensä parina toimivat murhaajat ovat aviopareja.»

»Miksi?»

»Heillä on samankaltainen todellisuuskäsitys», Witt puuttui puheeseen. »Tyypillisesti dominoiva osapuoli, useimmiten mies, rakentaa ympärilleen moraalisen universumin, jonka toinen osapuoli hyväksyy.»

»Brandt ei ollut naimisissa eikä hänellä tiettävästi ollut puolisoa», Katrine sanoi.

»Näin juuri äskettäin leffan kahdesta sarjamurhaajasta, jotka eivät olleet aviopari», Skarre sanoi. »He tappoivat vähintään yksitoista ihmistä 80-luvulla ja kuvasivat teot videolle, niin kuin meidänkin tapauksessamme. Toinen oli jenkki ja toinen vinosilmä...»

Paheksuvaa yskähtelyä.

»...okei, aasialaistaustainen. He olivat nimeltään... öö...»

»Leonard Lake ja Charles Ng», Harry sanoi tukahduttaen haukotuksen.

»Aivan», Skarre sanoi. »Se Lake-tyyppi tappoi itsensä syanidilla, kun he olivat jääneet kiinni. He olivat vain kaksi jätkää, joilla oli samanlaisia väkivaltafantasioita.»

»Arvelet siis, että meillä saattaisi olla käsissämme vastaavanlainen tapaus?» Katrine kysyi.

»Eikö se ole ilmiselvää?» Skarre levitteli käsiään. »Juurihan kuultiin, mitä tekniikka oli löytänyt. Verijäljet ja sormenjäljet ynnä muut – ei sellaisia pysty lavastamaan.»

»Pystyy», sanoi Harry.

Kaikki vaikenivat ja kääntyivät katsomaan häntä.

»On mahdollista lavastaa tilanne sellaiseksi, että näyttää kuin joku tappaisi toisen vapaaehtoisesti. Meillä on yksi murhaaja, joka on huumannut Brandtin lääkkeillä samoin kuin hän huumasi myös Knut Gripin. Hän uhkaili Brandtia esimerkiksi tähtäämällä tätä revolverilla päähän ja pakotti tämän surmaamaan Haugenin veitsellä. Brandt käytti normaalisti käsineitä, mutta sormenjälkien vuoksi murhaaja pakotti Brandtin riisumaan ne. Lopuksi hän pakotti Brandtin käynnistämään kameran ja hirttämään itsensä.»

»Haloo!» Skarre huudahti. »Tajuatko itse, miten järjettömältä tuo kuulostaa?»

»Tajuan», Harry sanoi. »Mutta kun todennäköiset vaihtoehdot on suljettu pois, jäljelle jää vain epätodennäköisiä. Ja epätodennäköisistä

hypoteeseista kannattaa valita vähiten epätodennäköinen. Sille, että Brandt tai kuka tahansa muu olisi yksi kahdesta yhteistyössä toimivasta sarjamurhaajasta, FBI antaa todennäköisyydeksi kymmenen potenssiin miinus yhdeksän. Sinä voit jäädä laskeskelemaan sitä, mutta meidän muiden on syytä keskittyä todennäköisempään vaihtoehtoon ja miettiä, millä keinolla yksin toimiva joukkomurhaaja sai Brandtin tappamaan itsensä.»

»Uhkailu pysyvällä fyysisellä tai psyykkisellä kivulla», Witt sanoi. »Tai peruuttamattomalla läheisen tai läheisten menetyksellä. Teoksessa *The Interpersonal Theory of Suicide* Joiner sanoo...» Witt pani merkille Katrinen ilmeen. »...paljon kaikenlaista.»

»Kiitos, Hilde», Katrine sanoi. »Selvä, pidetään lähtökohtana yhtä murhaajaa sulkematta mitään pois. Vieläkö jollakulla oli jotain?»

»Me löysimme revolverin, jolla Gripiä oli ammuttu», Eddy sanoi. »Se oli heitetty lumihankeen terassin edustalle. Webley. Aseessa oli paukkupatruunoita niin kuin Harry jo totesikin.»

»Minkä ihmeen takia hän yritti tappaa Gripin räkäpäillä?» Malik kysyi.

»Patruunat olivat revolvereissa valmiiksi, kun hän varasti ne Film-parkenin rekvisiittavarastosta», Harry sanoi. »Hän ei tiennyt, että yksi niistä oli ladattu paukkupatruunoilla. Hän luuli ampuneensa Gripiä oikeasti.»

Skarre virnisti. »Eli pelkkää huonoa tuuria siis?»

»Sanoisin, että hyvää», kommentoi Harry.

»Okei», Katrine sanoi. »Seuraavaksi siirrytään tehtävänjakoon...»

»Mistä se kymmenen potenssiin miinus yhdeksän tuli?» Witt kysyi Harrylta, kun he kävelivät yhdessä alas poliisitalon portaita.

»Chicagon sarjamurhaajakurssilta.»

»Luku ei kerro minulle mitään.»

»Sillä todennäköisyydellä korttipakasta tulee ristisuora kakko-sesta jatkään. Kahdesti peräkkäin.»

»Mutta entä jos sarjamurhaajia on yksi – millä todennäköisyydellä hän tekee yhteistyötä jonkun kanssa?»

»Todennäköisyys siihen on jossain kymmenen ja kahdenkymmenen prosenttien välillä.»

»Hei! Sehän kuulostaa korkealta luvulta. Miksi valehtelit?»

»En valehdellut.»

»Väitit, että se oli todella epätodennäköistä.»

»Uskon, että murhaaja toimii yksin», Harry sanoi ja otti puhelimen taskustaan.

»Eli kun Harry Hole *uskoo* jotain, tilastot ja psykologiset tutkimukset joutavat romukoppaan?»

Harry nosti puhelimen korvalleen. »Sanoit itse, että murhaaja vaikuttaa profiililtaan joukkoampujalta, ja he toimivat yksin reilusti yli yhdeksässäkymmenessä prosentissa tapauksista.»

»Mutta onhan siinä yhä kymmenen prosenttien...»

»Hän on yksin», Harry keskeytti ja nosti kätensä pystyyn merkiksi siitä, että oli puhelimessa. »Kerro.»

Hilde Witt pudisteli päätään tyrmistyneenä Harryn keskittyessä kuuntelemiseen.

»Panen puhelimen kaiuttimelle, jotta asiantuntijammekin kuulee tämän», Harry sanoi. »Voitko toistaa, Alexandra?»

Harry piti puhelinta Hilden ja itsensä välissä. Oikeuslääkärin ääni kuulosti tavallistakin kolkommalta kaikuessaan porraskäytävän betoniseinistä.

»Sanoin, että Knut Gripin verestä löytyi samaa opioidien ja bentsodiatsepiinien yhdistelmää kuin Robert Brandtin verestä. Juuri kyseinen yhdistelmä ei ole meille tuttu ennestään, mutta erilaisia samojen lääkeaineiden yhdistelmiä käytetään usein uhrien tyrmäämiseen raiskaustapauksissa. Erityisen vaarallisen yhdistelmästä tekee se, että lääkkeet aiheuttavat syvän tajuttomuuden tilan ja vaikuttavat pitkään.»

»Grip väittää, ettei hän muista mitään», Harry sanoi. »Hän ei muista muka sitäkään, mitä tapahtui ennen kuin hänet huumattiin, eli että kuka hänet huumasi. Uskotko, että se voi pitää paikkansa?»

»Ehdottomasti. Bentsodiatsepiinit lamaavat hippokampuksen toiminnan ja aiheuttavat anterogradista amnesiaa.»

»Eli maallikkokielellä?»

»Asiat eivät jää pitkäaikaiseen muistiin», Witt sanoi Harryn vierestä.

»Juuri niin kuin hän sanoi», Alexandra vahvisti. »Ok? Minun on nyt pakko mennä.»

»Asia selvä, kiitokset», Harry sanoi ja sujautti puhelimen takaisin taskuunsa.

»Se, että huumaava aine on samaa, ei todista mitään», sanoi Witt. »Brandt jakoi liittolaisensa kanssa huumeet niin kuin he jakoivat murhafantasiatkin. Ihan niin kuin ne kaksi sarjamurhaajaa, joista te puhuitte.»

Harry piti ovea auki ja seurasi Wittä ulos pakkaseen ja mäkeä alas Grønlandin kirkolle päin.

»Jos oletetaan, että Grip on unohtanut kaiken», Harry sanoi. »Onko keinoa, jolla hänen muistinsa saisi palautumaan?»

»Se vähän riippuu. Jos lääkkeet eivät ole niin sanotusti konsolidoineet muistoja, niin se on teoriassa mahdollista.»

»Miten?»

»Jaa-a, tapoja on montakin. *Cueing*, hypnoosi. Tai tilanteen rekonstruointi.»

He olivat pysähtyneet. Witt oli kävelymatkan päässä kotitoimistostaan, Harry kaavaili suuntaavansa Schröderiin syömään.

Harry selvitti kurkkuaan. »Mikä on sinun suhteesi läskisoosiin?»

Witt hymyili. »Olematon – en ole koskaan maistanut sitä. Mutta kuten varmasti tiedät, kaipaani elämäni jännitystä.»

»Turvavyöt kiinni», Harry tokaisi.

»Ensinnäkin niin kutsuttu *retrieval failure* saattaa päättyä siinä vaiheessa, kun aine on täysin poistunut elimistöstä», Hilde sanoi sorkkien haarukallaan lautasella olevia harmaita lihanpaloja vielä harmaammassa kastikkeessa. »Muussa tapauksessa keinoja kyllä löytyy.»

»Esimerkiksi hypnoosi.»

»Hypnoosilla ei pääse käsiksi muistoihin, jos niitä ei ole. Ja vaikka olisi, hypnoosi ei toimi joka kerta. Itse asiassa se toimii vain joskus. Eikä se auta, jos kohteena oleva henkilö haluaa tieteen tahtoen salata jotain.»

»Koska hypnotisoija ei saa ketään tekemään asioita, joita he eivät halua tehdä?»

»Niin. Mutta joku voi totta kai alitajuisesti haluta kertoa totuuden. Et muuten vastannut, kun aiemmin kysyin, miksi uskot Gripin valehtelevan.»

»En tiedä.»

»Intuitiota taas, niinkö?» Witt nosti katseensa ja hymyili.

Harry ei tiennyt, pitikö hän Hilde Wittistä, mutta hän oli alkanut pitää naisen happamasta hymystä. Ja lisäksi hän piti tämän aivoista. Ainakin aivojen siitä osasta, josta oli hyötyä poliisitutkinnassa.

Hän kohautti harteitaan. »Tiedän tutkimusten osoittavan, etteivät ne poliisit, joilla on vuosikausien kokemus kuulustelutilanteista, ole keskimäärin sen parempia näkemään, milloin ihmiset valehtelevat, kuin vaikkapa siivoojat tai tutkijat itse. Mutta minulla on hallussani tiettyjä faktoja. Jonkin verran kontekstia. Ja intuitio on sekoitus konkreettisista näköhavainnoista ja niistä tutkittavaan tapaukseen liittyvistä tiedoista, joita aivot eivät ole ehtineet vielä prosessoida. Eikö totta?»

»Kyllä», Witt kuittasi yyskantaan.

»Kyllä?»

Witt nosti oluttuoppinsa pöydältä. »Sitä kutsutaan intuitioksi, kun aivoni sanovat minulle, että sinä olet alkoholisti, vaikka todellisuudessa aivoni ovat päättelleet sen useista eri asioista, kuten siitä,

että tilasit vettä mutta olet silti kytännyt tuoppiani hellittämättä joka kerta, kun olen ottanut huikan.»

Harry nyökkäsi hitaasti katsellessaan, kuinka Witt joi tuoppinsa tyhjäksi ja laski sen pöydälle. Neuvotteluhuoneessa kuullut sanat olivat palanneet jälleen hänen mieleensä.

Vie pahimman terän todellisuudesta.

Sen pystyi tekemään viinalla. Tai huumeilla. Tai saksilla.

»Osaatko sinä hypnotisoida?»

»En», Witt sanoi.

»Et?»

»Tunnen perustekniikan, mutta hommaan tarvittaisiin erityisasiantuntija, eikä se tehoaisi siltikään, jos Grip ei aidosti halua...»

»Joo joo», Harry sanoi ja viittoi Ninaa tiskille, jotta voisi maksaa.

Witt loi Harryyn närkästyneen katseen. »Anteeksi, mutta minulla on vielä syöminen kesken.»

»Saat anteeksi, ei se mitään», Harry sanoi ja nousi. »Tuletko vai et?»

57

»TERVE, KAVERI!», Grip sanoi hymyillen vaisusti, kun Harry ja Witt astuivat sisään huoneeseen. »Sanoin kaveri, koska kaksi vierailukäyntiä samana päivänä antaa oikeutuksen siihen, eikö annakin?»

»Mm.»

»Vai unohtuiko sinulta vain jotain?»

Harry istuutui sairaalasängyn viereen. »Jos jotain unohtuu, se yleensä löytyy. Me tulimme tänne siksi. Seurassani on Hilde Witt, psykologi, jonka erikoisalaa on muistojen palauttaminen hypnoosin avulla.»

»Jaa?» Grip sanoi ja katsoi Wittä ymmällään.

»Toivoisimme, että suostut hypnotisoitavaksi», Harry sanoi. »Ja annat Wittille mahdollisuuden tutkia, mitä sinulla on piilossa alitajunnassasi.»

Grip räpäytti silmiään kahdesti. »Pystyykö hän siihen?»

»Pystyy, olemme käyttäneet menetelmää todistajien kohdalla aiemminkin.»

»Oletteko?» Grip kysyi katsoen Wittä ihailun ja kauhun sekainen ilme kasvoillaan.

»Jotkut ovat jopa tunnustaneet rikoksensa hypnoosissa», Harry sanoi. »Harmi kyllä, koska sellainen tunnustus ei ole lain silmissä pätevä.»

Grip raapi otsaansa. »Minä...»

»Niin?»

Grip pullisti poskensa ja puhalsi ilman ulos. »Antakaa minulle hetki harkinta-aikaa.»

»Pelkäätkö sinä jotain, Grip?»

Grip hymyili vaisusti. »Päästää joku tonkimaan kellarinsa pimeimpiä kätköjä... eikö sinuakin arveluttaisi ainakin vähän, Harry?»

Harry väläytti vinon hymyn. »Kuten sanoin, emme voisi käyttää mitään sanomaasi sinua vastaan. Eli jos olet lusmuillut työssäsi tai pannut kollegan vaimoa, se jää yksin Wittin tietoon, ja hänellä on salassapitovelvollisuus. Mutta me yritämme nyt pysäyttää sarjamurhaajan.»

Grip nosti kätensä pystyyn torjuvasti. »Ymmärrän ihan helkkarin hyvin, ja pyydän vain, että antaisitte minulle vähän aikaa saada huumet pois systeemistäni ja selventää ajatukset.»

Ovi avautui ja huoneeseen tuli sairaanhoitaja, joka ilmoitti vaihtavansa seuraavaksi potilaan siteet ja toivovansa, ettei paikalla olisi muita.

»Ehkä muistini palautuu itsestään», Grip sanoi. »Muussa tapauksessa suostun hypnoosiin. Ok?»

Harry nyökkäsi hitaasti. »Hieno homma. Lepäile nyt. Me palaamme asiaan.»

»Mitä sinä sait irti äskeisestä?» Witt kysyi matkalla parkkipaikalle.

»Varmuuden siitä, että Grip valehtelee», Harry vastasi. »Hän tietää, kuka hänet yritti tappaa. Ja jostain syystä kertominen meille pelottaa häntä enemmän kuin se, että murhaaja saattaa tulla takaisin viimeistelemään työnsä.»

Harry otti puhelimen taskustaan. Ja pani sen takaisin.

»Kuka se oli?» Witt kysyi.

»Entinen työnantajani.»

»Valetta.»

»Ai niinkö?»

»Se oli joku nainen. Virnuilet siihen malliin.»

»Entinen työnantajani on nainen, mutta en virnuile.»
»Virnuilet sisäisesti. Näen sen, koska olen psykologi, kuten tiedät.»
»Jesus.»
Hilde Witt purskahti nauruun.

»Kiitos, että tulit», Sofie Gullstrand sanoi.

»Eipä mitään», sanoi Harry. »Pienet ylämäet tekevät vain hyvää Escortille. Ja minulle myös.»

He olivat pysäköineet autonsa Tryvannin rantaan ja kävelleet torniin, missä he seisoivat rinnakkain omassa rauhassaan, hengitys lampun valossa huuruten. Näkymä avautui esteettömästi kaikkiin ilmansuuntiin – etelässä hämmöttivät vuono ja Oslon keskusta, ja pohjoisessa levittäytyi kilometritolkulla jatkuva ja pimeyteen sulautuva metsäinen erämaa.

»Ihan kauheita ne viimeaikaiset murhat», Sofie sanoi. »Yleensä-hän Oslo on erittäin mukava ja rauhallinen kaupunki.»

»Enimmäkseen», Harry totesi ja kaivoi esiin tupakka-askin.
»Sopiiko, jos...?»

Sofie nyökkäsi. Harry tuikkasi savukkeen huultensa väliin, havaitsi Sofien katseen ja ojensi askia hänellekin. Hän nauroi.

»Haluatko pilata kaksikymmentä vuotta jatkuneen savuttoman putken?»

»Anteeksi», Harry sanoi ja oli työntämässä askia taskuun, kun tunsi Sofien koskettavan käsivarttaan.

»Paskat väliä.» Sofie napautti tupakan askista. »Kuopuskin on juuri muuttanut pois kotoa, joten...»

Harry tarjosi tulta.

»Valkoinen sytkäri? Tiesitkö, että Jimi Hendrix...»

»Sinäkin?» Harry huokaisi.

Sofie imaisi tupakan palamaan. »Eli tiedät, muttet välitä.»

»Tykkään elää vaarallisesti», Harry sanoi ja sytytti oman tupakkansa.

He puhalsivat savua pimeyteen.

»Jim Morrison», Sofie sanoi. »Eivätkö monet hänen sanoituksesta ole vain banaaleja yrityksiä tekeytyä syvälliseksi? Niin kuin vaikka 'Let's swim to the moon, uhuu...'.»

»'Let's climb through the tide', Harry hymyili. »Kiistämättä. Mutta kaveri oli vasta vähän yli parikymppinen, eikä sen ikäiseltä voi odottaa liikoja.»

»Parikymppinen jannu, joka halusi epätoivoisesti olla uusi Rimbaud. Kuka sinä halusit olla parikymppisenä?»

»Jaa-a. Isoisäni? Ainakaan en halunnut olla samanlainen kuin isä. Vaikka ei hänessä sinänsä mitään vikaa ollut. Entä itse?»

»Halusin olla paras. Paras koulussa, paras mikroautoilussa, kaikkein suosituin. Siinä järjestyksessä.»

»No olitko?»

»Loistin kaikissa kouluaineissa, ja ikäluokkani ainoana tyttö-mikroautoilijana pesin kaikki pojat. Jotenka...»

»Et ollut kaikkein suosituin.»

»Nimenomaan», Sofie nauroi ja veti henkosen. »Ja se oli ihan ok.»

»Mm.»

»Jep», Sofie sanoi. »Asia, jonka halusin kertoa sinulle, on se, että Lamai Neslund saa henkivakuutusrahat tililleen huomenna.»

»Selvä. Miksi halusit, että tiedän sen?»

»Syy, miksi minusta on tehty Xavier Clementsin kaltaisten tyyppien pomo, on se, että olen fiksumpi. Tiedän, että sinulla on ollut sormesi pelissä etkä ole kertonut meille kaikkea kuolemantapauksesta.»

Harry ei vastannut.

»Nyt minä haluan tietää, että korvaussumma ei mene kenellekään, jolle se ei kuulu.»

»Koska asian paljastuminen saattaisi sinut huonoon valoon?»

»En kaipaa lisää valoa. Kaipaen muutosta ja aion irtisanoutua työstäni. Eikä kun haluan vain kuulla, että sanot sen, koska en voi sietää epäoikeudenmukaisuutta.»

»Mitään epäoikeudenmukaisuutta ei ole tapahtunut», Harry sanoi. »Nykyinen ratkaisu toteuttaa juuri sen, mihin vakuutussopeuksella on pyritty. Voi olla, että vakuutuksenottaja oli käsittänyt väärin ihan pienen teknisen yksityiskohdan, mutta sinun ei ole tarpeen tietää siitä.»

»Hyvä», Sofie sanoi. »Sanotaan sitten niin.»

He polttelivat edelleen hiljaisuuden vallitessa, ja jostain kumman syystä hiljaisuus ei tuntunut vaivaannuttavalta.

»Palatakseni siihen, että Oslo on mukava kaupunki», Sofie sanoi ja nyökkäsi kohti alhaalla siintävää valomerta. »Onko sinusta koskaan tuntunut... että haluaisit vain häipyä? Jonnekin pois tästä kaikesta täydellisyydestä.»

»Täydellisyydestä en tiedä, mutta olen häipynyt parikin kertaa. Ja tullut aina takaisin. Sinä ilmeisesti kaipaat pois?»

Sofie kohautti olkapäitään. »Ilmeisesti.» Hän piteli tupakkaa kuin todisteena.

He kävelivät takaisin autoille.

»Tätä tapaamista...», Sofie aloitti ennen kuin istuutui Teslaansa.

»...ei koskaan ollut», Harry jatkoi toivoen, että Escort suostuisi käynnistymään.

Kun Tesla rullasi äänettömästi mäkeä alas Holmenkollenille päin ja katosi näkyvistä, Harry istui yhä liikkumattomassa autossaan ja mietti. Hän tunnusteli takataskuaan ja veti esiin paperilapun. Lapussa oli numero, ja hän soitti siihen.

»Haloo?»

»Harry Hole täällä. Me törmäsimme aiemmin Schröderin vessassa. Sanoit, että olet minulle palveluksen velkaa.»

Kukaan ei löydä minua. Olen niin syvällä maan uumenissa, niin paksujen lukittujen ovien takana, ettei pommeista, drooneista tai vainukoiris-takaan ole apua etsimisessä. Minua ei löydetä ikinä. Koska tämä paikka on salainen. Me voimme tehdä ja editoida elokuvaamme täällä kaikessa

*rauhassa kenenkään häiritsemättä niin kuin kuvanveistäjä hioo taide-
teokseen kuulumattomia säröjä kiven pinnasta. Kunnes lopputulos on
täydellinen, juuri sellainen kuin pitääkin. Stanley Kubrick ja Nigel Galt
leikkasivat Eyes Wide Shutia yhtäjaksoisesti neljäsataa päivää, Richard
Linklater käytti Boyhoodiin kaksitoista vuotta. Minulla ei ole sellaisia
aikoja. Totta puhuen en tiedä, paljonko aikaa minulla on, mutta kello
tikittää. Koska täällä on niin hiirenhiljaista, kuulen sekuntiviisarin jokai-
sen värisevän nykyksen.*

*Grip tuijotti minua kuin ventovierasta, kun seisoin hänen terassin-
ovensa takana. Mutta kun hän lopulta tunnisti minut, näin hänestä, että
hän ymmärsi. Hän tiesi, että olin tullut tappamaan hänet, mutta avasi
silti oven ja päästi minut sisään. Totta kai, mitä muutakaan hän olisi
voinut tehdä?*

*Tänne ei kuulu hiiskahdustakaan ulkomaailmasta, eikä täältä kuulu
mitään ulos. Ei signaaleja, ei elokuvamusiikkia, ei hätähuutoja, ei mitään.
On vain kellon tikitys, tuulettimien hurina ja laitteissa palavat valot.*

58

HARRY TUNSI PIENEN lämpimän käden puristavan omaansa, kun he viilettivät Gertin kanssa jäätä pitkin korkeiden valonheittimien alla.

Kun Harry oli mennyt hakemaan Gertiä Katrinen luota, pojalla oli ollut valmiiksi jalassaan luistimet ja teräsuojat. Katrine kertoi, että hän oli hädin tuskin saanut Gertin riisumaan luistimet nukkumaan mennessään ja että Gert oli odottanut luistelua Hally-sedän kanssa niin hartaasti, että oli oksentanut jännityksestä.

Harry oli kantanut Gertin reppuselässä neljä kerrosta alas ja autolle ja onnistunut olemaan kiroilematta yrittäessään selvittää, miten turvaistuini kiinnitettiin Escorttiin, joka oli ajalta ennen isofixiä.

»Äiti sanoo, että sinä ja iskä olitte palhaita kaveleita.»

»Pitää paikkansa», Harry sanoi tähyillen Frogner-stadionin länsikaarteeseen mataliin katsomoihin. Katsomot olivat pimeinä ja kirkkaat valonheittimet häikäisivät silmiä, mutta eikö ylimmäisellä penkkirivillä istunut joku? Harry oli ollut huomaavinaan hahmon toisella luistelukierroksella kentän ympäri. Jos hahmo todella oli ihminen, niin tämä oli valinnut erikoisen istumapaikan. Yläriivi oli liian kaukana luistelukentästä, jotta sieltä käsin olisi mahdollista saada katse yhteys johonkuhun alhaalla luistelukentällä, minkä lisäksi paikka oli niin kylmä ja pimeä, ettei se tuntunut millään perusteella luontealta valinnalta. Harry oli hylännyt ensimmäisen, automaattisen ajatuksensa: että hahmo oli Katrine, joka vakoili miten hän pärjäsi kahdestaan Gertin kanssa. Sillä hän tiesi Katrinen luottavan häneen

ja olevan vanhempien yleisestä hätäilytaipumuksesta huolimatta varma, ettei hän ikimaailmassa ottaisi Gertiä mukaan baariin kannämmään tai keksisi jotain muuta yhtä typerää.

»Löysitkö isken jälkeen toisen palhaan kavelin?» Gert vilkaisi Harrya kasvoillaan huolestunut ilme.

»Minulla on Øystein», Harry sanoi. »Me olemme olleet parhaita kavereita pikkupojasta asti.»

»Onko Øystein kiltti?»

»Kiltti? Jaa-a. Kyllä kai. Ja lisäksi hän on hauskaa seuraa.»

»Ai niin kuin sinä?»

»Minä?»

»Sinäkin olet kiltti ja hauskaa seula.»

Harry hymyili ja puristi Gertin kättä. Hauskaa seula. Melko sopiva luonnehdinta.

»Entä sinä?» Harry kysyi. »Onko sinulla parasta kaveria?»

»Joo», Gert sanoi. »Sinä.»

»Mm.» Harrylle meni jotain kurkkuun, ja hän joutui nieleskelemään pari kertaa ennen kuin pystyi jatkamaan. »Loistavaa, sittenhän minulla on kaksi kaveria.»

»Onko se paljon?»

»En tiedä, mutta riittävästi, jos molemmat kaksi ovat hyviä kavereita.»

Puhelin soi.

»Mennäänkö kaakaolle?» Harry kysyi.

»Joo!»

He luistelivat penkin luo, ja Harry avasi Gertin luistimet ja kaatoi kaakaota muovimukiin termoksesta, jonka Katrine oli pakannut heille mukaan. Puhelu oli Eddyltä. Harry soitti takaisin.

»Niistä terrassinoven lasin ulkopuolelta löytyneistä sormenjäljistä», Eddy sanoi. »Useimmat olivat vanhoja ja sään kuluttamia. Mutta yksi oli tuore. Ja meillä oli onnea, sillä sille löytyi vastaavuus rikosrekisteristä.»

»Niinkö?»

Harry katsoi Gertiä, joka oli ehkä pannut merkille hänen odottavan äänensävyänsä ja tapitti häntä silmät jännityksestä suurina.

»Sormenjaljet kuuluvat henkilölle nimeltä Tim Kalander», Eddy sanoi. »Hän asuu Oslolla. Blindernveienillä. Työosoite on Wedel Jarlsbergs vei 36.»

»Eli hänellä on työhuone Filmparkenissa. Mitä merkintöjä hänestä oli?»

»Vain yksi tuomio huumausaineiden hallussapidosta yli kahdenkymmenen vuoden takaa. Hänen rangaistuksensa oli vuosi vankeutta, josta suurin osa ehdollisena, joten kyse ei kaikeksi ollut kovin vakavasta rikoksesta.»

»Mm. Voitko tehdä minulle palveluksen, soittaa Deltalle ja järjestää pidätyslunan?»

»Oletko tosissasi?» Eddy kysyi.

»Miten niin? Jos hän on etsimämme mies, hän on varastanut useita ampuma-aseita Jarista.»

»Aivan, mutta ihmettelin vain, miksi jättäisit pidätyksen muiden harteille. Sehän on kuulemma jokaisen rikostutkijan märkä uni. Joku talossa kertoi. Joku, joka siteerasi Harry Holea.»

»Ei se ole enää niin tärkeää kuin se oli joskus ennen. Minulla on nimittäin muita kiireitä juuri nyt.» Harry ojensi Gertille lautasliinan ja viittoi tätä pyyhkimään suupielensä, jotka olivat ruskeat kaakaosta.

»Kuten haluat», Eddy sanoi. »Hoidan asian.»

He lopettivat puhelun.

»Haluatko luistella vielä?» Harry kysyi.

»Joo», Gert sanoi.

»Kuinka paljon?»

»En tiedä.»

»Kolme kierrosta?»

Gert kallisti päätään ja katsoi Harrya keskittyneesti aivan kuin olisi harkinnut ehdotusta tarkkaan.

»Sovitaan kolme kierrosta», Harry päätti, kiinnitti luistimet takaisin Gertin jalkoihin ja tarttui poikaa kädestä.

Luistellessaan toista kierrosta hän tähyili ylös katsomon takariville. Hahmoa ei enää näkynyt.

Luistellessaan kolmatta kierrosta hän huomasi viilettävänsä niin kovaa, että käytännössä raahasi Gertiä perässään.

He palasivat jälleen penkille, ja Harry napsautti Gertin luistimet auki puhelin kiilattuna poskensa ja olkapäänsä väliin.

»Hei, Eddy. Delta...»

»On jo matkalla.»

»Mikä numero Blindernveienillä?»

Eddy kertoi tarkan osoitteen.

»Voitko sinäkin tulla sinne?» Harry kysyi.

»Voin.»

Puhelu päättyi, ja Harry etsi yhteystiedoistaan K:n niin kuin Katrine Bratt. Katsoi vihreää luuria. Ja jatkoi eteenpäin W:hen.

Hilde Wittin puhelin ehti hälyttää tutut kolme kertaa ennen kuin hän vastasi.

»Miksi?» hän kysyi, kun Harry oli selittänyt asiansa.

»Haluan kuulla sinun ensivaikutelmasi tyypistä.»

»Nähdään siellä.»

Harry sujautti puhelimen takaisin taskuunsa ja silitti Gertin päätä.

»Haluatko istua kyydissä, kun ajetaan tosi kovaa?»

»Joo!»

»Pidätkö luistimet jalassa vai otetaanko pois?»

»Jalassa!»

Gert kiljui riemusta, kun Harry nappasi hänet penkiltä reppuselkään.

Osoite Blindernissä oli viiden minuutin ajomatkan päässä Frognerstadionilta. Disenin tavoin alue oli rauhallinen ja katujen varsilla oli vanhoja puutaloja, mutta koska oltiin kaupungin länsilaidalla,

tontteja ei ollut rakennettu täyteen vaan isoja huviloita ympäröivät isot pihat ja korkeiksi kasvaneet tiheät pensasaidat.

Harryn ja Gertin saapuessa Delta-joukkoja ei näkynyt vielä mailla halmeilla.

Harry pysäköi autonsa jalkakäytävän reunaan ja katseli vastakaisella puolella tietä kohoavaa kaksikerroksista puutaloa. Se edusti jugendtyyliä ja oli todennäköisesti rakennettu joskus 1900-luvun alkuvuosina. Ikkunat olivat pimeinä yhtä ensimmäisen kerroksen ikkunaa lukuun ottamatta. Valonkajossa erottui pihalla nököttävä puutarhatonttu, tai saattoi se olla joulutonttukin. Näytti kuin se olisi tuijottanut heitä ilmeettömin silmin ja leveästi virnistäen.

Harry katsoi kelloa.

»Ajetaanko vielä kovaa?»

Harry vilkaisi peilistä Gertiä, joka istui köytettynä turvaistui-meensa.

»Nyt leikitään leikkiä, jonka nimi on 'Laiva on lastattu'.»

»Joo!»

»Valmista? Aloitetaan koolla.»

»Koolla?»

»K-kirjaimella. K niin kuin kakku. Tai kotletti. Tai kukkakaali.»

»Minulla on nälkä.»

Harry otti taskustaan pussin ja ojensi sen takapenkille. »Ota siitä. Suklaakeksiä.»

»Ei se ala koolla.»

»Keksi alkaa, mutta... no, okei.»

»Laiva on lastattu o-keilla!»

»Mm. Laiva on lastattu... öö...»

»Millä?»

Harry avasi suunsa mutta ei sanonut mitään, koska hänen aivonsa olivat jämähtäneet sanaan »kuollut».

»Laiva on lastattu tiikeleillä», Gert sanoi rouskuttaen keksiä.

»Tiikerit ovat kivoja, mutta tiikeri ei ala koolla vaan teellä.»

»Niin, T on paljon hauskempi kiljain.» Gert katsoi Harrya tyytyväisenä. »Sileeni.»

»Sileeni?»

»Eikä kun sileeni! Piipaa-auto.»

Aivan oikein, nyt Harrykin kuuli etäisen sireenin äänen.

Kun Deltan musta Mercedes-Benz Vito pysähtyi jalkakäytävän reunaan viidenkymmenen metrin päähän heistä, sireeni oli sammutettu.

Mitään ei tapahtunut.

Valo sammui talon ensimmäisen kerroksen ikkunasta.

»Laiva on lastattu tolahampailla. Tiikelin tolahampailla.»

Hetken Harry ajatteli, että heidät oli huomattu, että he olivat valaistun kadun varressa kuin tarjottimella. Mutta sitten Deltajoukkojen pakettiauton ovi avautui, ja hän ymmärsi, että tilanne oli päinvastainen: Delta oli määrännyt sähkötkä katkaistavaksi talosta ja sopinut kellonajan, jolloin se tapahtuisi.

Vaikka Falkeidillä oli kypärä ja visiiri, Harry tunnisti Deltaryhmän johtajan välittömästi miehen astuessa ulos autosta. Olemus oli rauhallisen päättäväinen. Täysmustiin verhoutunut Falkeid kanto rinnallaan MP5-konepistoolia.

»Hally?»

»Jep. Laiva on lastattu toopeilla.»

»Hahhah! Se oli hauska!»

Falkeid ylitti aution ajotien, avasi portin ja eteni jäisellä pihalla ripeästi seitsenhenkisen miesjoukon kärjessä. He laskivat pimeänäkölasi silmilleen ja hajaantuivat siten, että kaksi miestä kiersi kummaltakin puolelta talon taakse. Falkeid jäi kahden viimeisen kanssa etupihalle, ja he lähestyivät ovea aseet ojossa.

»Laiva on lastattu Tonella.»

»Tonella?»

»Tonella meidän päiväkodista. Haluan, että Tonekin tulee laivaan. Sun vuolo.»

Harry erotti pimeässä paalujuntan, jota yksi miehistä heilautti ovea päin, kuuli rämähdyksen ja näki portailla seisseen mieskolmikon katoavan sisälle taloon.

»Laiva on lastattu torahampailla.»

»Se sanottiin jo. Hävisit.»

Peilistä Harry näki tutun auton lähestyvän hitaasti ja pysähtyvän heidän taakseen. Witt nousi autosta, käveli Escortin luo ja istuutui matkustajanpaikalle.

»He ovat sisällä», Harry sanoi.

»Kuka sinä olet?»

Witt kääntyi katsomaan takapenkille. »Hei. Olen Hilde. Kukas sinä olet?»

»Alvaa.»

»Öö... Ole?»

»Hän on Gert», Harry kuiskasi.

»Jaa. Hei, Gert.»

»Laiva on lastattu tuntosalvilla.»

»Ohhoh, olipa pitkä sana. Laiva on lastattu taikinapalleroilla.»

»Taikinapalleloilla!» Gert nauraa kikatti. »Hilde on hauska. Ja nätti.»

»Hienoa», Harry sanoi ja näki samassa Falkeidin tulevan takaisin portaille puhelin korvallaan ja tähyävän tielle päin päätään pudistellen.

»Tim Kalander ei ole kotona», Harry sanoi.

»Aivan», sanoi Witt. »Siinä tapauksessa ette varmaankaan tarvitse minua täällä, joten ehdin vielä päivälliselle...»

»Tarvitsen sinua seuraavat kymmenen minuuttia», Harry sanoi ja avasi turvavyön. »Käykää te T-kirjain loppuun, niin tulen kohta takaisin, ja sitten jatketaan L:llä. Sopiiko tämä?»

Gertin »Joo!» hukutti alleen Wittin kuiskaavan »Ein».

Harry hölkkäsi talolle ja seisahtui portinpieleen. Falkeid huomasi hänet, nyökkäsi ja viittoi häntä tulemaan luokseen.

»Talo on tutkittu ja siellä ei ole ketään», Falkeid sanoi hiljaa. »Mikään ei myöskään viittaa siihen, että kukaan olisi ollut talossa äskettäin.»

»Ok», Harry sanoi. »Tekniikka on matkalla paikan päälle. Voitteko jättää jonkun päivystämään siltä varalta, että hän palaa kotiin?»

»Jep.»

Harry käveli Falkeidin ohi eteiseen.

Naulakossa riippui takki.

Takin alapuolella: lenkkarit sekä niiden vieressä sulaneesta lumesta ja tiesuolasta jäänyt mutta jo kuivunut läikkä.

Takki oli talvisäähän liian ohut, ja läikän kohdalla olivat olleet talvikengät.

Tim Kalander oli pukeutunut ja poistunut talosta kaikessa rauhassa eikä paennut pää kolmantena jalkana.

Harry jatkoi valoja sytytellen matkaansa olohuoneen ja ruokahuoneen kautta keittiöön.

Yleisvaikutelma oli siisti ja puhdas. Vanhoja maisematauluja. Hyväkuntoisia perintöhuonekaluja. Piano sekä kirjahylly, jossa muutama kovakantinen kirja: Dickensiä, Hamsunia, Faulkneria, Virginia Woolfia. Harriet Backer -julistte keittiön seinällä. Ei lainkaan valokuvia tai muuta henkilökohtaista. Tyyliään sisustus edusti klassista Länsi-Osloa ilman turhia ylellisyyksiä. Talo oli selvästi alun perin vauraan ylemmän keskiluokan asumus ajalta, jolloin Norjassa ei ollut vielä niin paljon rikkaita, että he olisivat muodostaneet oman yhteiskuntaluokkansa.

Vaikutelma muuttui hieman, kun Harry nousi portaat ylös toiseen kerrokseen ja sytytti valot. Yläkerran makuuhuoneista oli kaadettu seinät niin, että koko kerros oli yhtä avointa työskentelytilaa, jossa näytti olevan laitteet elokuvien leikkausta varten.

Kuluneen korkeaselkäisen nahkatuolin edessä oli kirjoituspöytä, jonka päällä oli kaksi isohkoa näyttöruutua, sekä niiden takana seinään kiinnitetty valtava, arviolta yhdeksänkymmentätuumainen monitori.

Vastakkaisella seinustalla oli syvässä hyllykössä sekalainen valikoima sähkölaitteita ja erilaisia antiikkiselta näyttäviä härpäkkeitä. Myös kirjoja oli muutama, ja ne vaikuttivat elokuva-aiheisilta; Harry tunnisti kirjoittajista nimeltä ainakin Walter Murchin, joka oli toiminut leikkaajana *Kummisetä*-elokuvissa ja *Keskustelussa*. Hän tunnisti myös suurimman osan vhs-elokuvista, jotka täyttivät kaksi Sonymerkkisen vhs-soittimen alla olevaa hyllyriviä. *Citizen Kane*. *Kaikki Eevasta*. *Seitsemän*. *Kurkistelija*. *Platoon*. *Sunset Boulevard*. *Räsynukke*. *Zodiac*. *Seitsemän samuraita*. *Cure*.

Hän otti viimeksi mainitun hyllystä. Elokuvan nimen ja alaotsikon *Madness*. *Terror*. *Murder*. alapuolelle oli liimattu tarra, jossa luki Jansen Video. Videovuokraamo, jossa Øystein oli ollut töissä.

Näin oli ainakin kadonneen videokasetin arvoitus tullut ratkaistua.

Harry sulki silmänsä ja hengitti nenän kautta sisäänpäin. Talon asukas ei tupakoinut eikä tuonut ruokaa mukanaan työhuoneeseen ja peseytyi ja vaihtoi vaatteensa säännöllisesti. Kyseinen henkilö oli kuitenkin viettänyt niin paljon aikaa tässä huoneessa, että hänen ominaishajunsa oli pinttynyt seiniin. Kun he kuulustelisivat naapureita, nämä kertoisivat, että Tim Kalanderin nähtiin harvoin tulevan ulos talosta.

»Löytyykö mitään?»

Harry avasi silmänsä. Kysyjä oli Eddy.

»Ei.»

»Voin etsiä sormenjälkiä ja kenties dna-jälkiäkin vuodevaatteista, mutta talo vaikuttaa kauttaaltaan puhtaalta ja hyvin siivotulta. Haluatko, että teen sen nyt, vai odotetaanko, tuleeko hän takaisin?»

»Hän ei tule takaisin», Harry sanoi.

»Ai? Mistä tiedät?»

»En tiedäkään», Harry sanoi. »Mutta jos olen väärässä, tarjoan sinulle oluen.»

»Niinkö? Joku sanoi, että olet...» Eddy jätti lauseensa kesken.

»Pitää paikkansa», Harry sanoi ja suuntasi portaakkoon. »Joudut juomaan sen ilman minua.»

»Sanotko siis, että otit Gertin mukaan... joukkomurhaajan taloon?»

Katrine sähisi vihaisesti kädet puuskassa. Harry tunsu pikki-riikkisten sylkipisaroiden lentävän kasvoilleen, kun he seisoivat eteisessä vastatusten.

»Ensinnäkin Kalandar on vain epäilty», Harry vastasi vilkuillen Katrinen olan taakse keittiöön, missä Gert mussutti tyytyväisenä muroja ja potki samalla pöydänjalkaa. »Ja toiseksi Gert ei ollut sisällä talossa vaan ulkona *kadulla*, jonka varrella epäilty asuu. Jos sääntö on, että meidän pitää vältellä kaikkia Oslon katuja, joiden varrella asuu joku, jota on joskus epäilty murhasta, jäljelle ei jää kovin...»

»Harry! Nyt turpa kiinni ja katse tänne, ok?»

Harry nyökkäsi ja veti etusormen huultensa yli.

Katrine hengitti syvään. Ja puhui hiljaisella äänellä selkeästi artikuloiden: »Jos vielä kerrankin – ja tarkoitan, että *ikinä* – viet meidän poikamme jonnekin...»

Lause jäi äkisti kesken, ja Harry erotti hämmennyksen Katrinen katseessa ennen kuin hän jatkoi:

»Viet *minun* poikani jonnekin, missä on olemassa riski, että hänelle tapahtuu jotain, et saa enää koskaan olla tekemisissä meidän kanssamme. Onko selvä?»

»On», Harry sanoi ja painoi päänsä.

»Varmastiko? Voitko sanoa ääneen, mitä ymmärsit?»

»En enää ikinä milloinkaan vie meidän poikaamme tai sinun poikaasi kadulle, jonka varrella asuu joukkomurhaaja.»

Harry puhui pää yhä painuksissa. Hän kuuli Katrinen vetävän henkeä raivosta puhisten: »Luuletko, että lasken leikkiä?»

»En missään nimessä.»

»No minkä takia sitten vitsaillet?»

Harry katsoi tutkivasti maton kuvioita ja uusia Sportsklubben Brann -tohveileita, jotka hän oli antanut Katrinelle joululahjaksi.

»Yritän vain antaa vakavan lupauksen vähemmän haudanvakavaan sävyyn», hän sanoi. »Se ei tarkoita, etten ole tosissani. Innostuin liikaa, kun tajusin, että saattaisimme napata syyllisen, ja tein virhearvion ajaessani paikalle Gert kyydissä. Siitä asiasta ei ole pienintäkään epäilystä.»

Harry otti riskin ja nosti katseensa. Katrine pudisteli päätään alistuneesti.

»Hally!»

He käänsivät katseensa Gertiin.

»Niin?»

»Laiva on lastattu laivoilla.»

Kello lähestyi kahtatoista yöllä, ja Harry istui parvekkeella ja tärisi tupakka kädessään. Sään pakastuminen sai Holmenkollenin valot välkkymään kuin jalokivet.

Puhelin soi. Soittaja oli Oleg.

»Ilmeisesti Kalander on painunut maan alle», Oleg sanoi. »Naapurin mukaan hän on melkein aina yksin kotona. Eikä matkusta koskaan minnekään. Käy joskus kaupassa tai pihalla, vie roskia, kolaa pihatien. Siinä kaikki. Mutta nyt kukaan ei ole nähnyt häntä vuorokauteen.»

»Mm. Hän ehkä tiesi, että olimme tulossa.»

»Luuletko?»

»En tiedä. Löytyikö talosta mitään?»

»Ei», Oleg sanoi. »Olenmaisempaa lienee se, mitä me emme löytäneet. Tutkimme kaikki kerrokset läpikotaisin emmekä löytäneet 16-millisten filmien editointiin tarvittavaa välineistöä. Kalanderilla on vuokralla työhuone Jarin Filmparkenissa, ja siellä oli laitteet kehittämistä mutta ei leikkaamista varten.»

»Olisiko hän voinut viedä editointilaitteet kotoaan jonnekin muualle?»

»Arvelet siis, että hän on vaihtanut tukikohtaa ja jatkaa työtään sieltä käsin?»

»Minusta se ei olisi mahdoton ajatus. Enemmän ihmettelen, miten hän saattoi tietää etukäteen, milloin me olimme tulossa.»

»Ehkä hän oli aikeissa vaihtaa tukikohtaa ja teki sen sattumalta juuri oikealla hetkellä.»

»Mm. Ehkä. Kaikesta päätellen olet kotona.»

»Kuinka niin?»

»Puhut noin hiljaa, koska muut nukkuvat.»

Oleg hymähti. »Olet hyvä pääättelemään monia asioita, Harry. Mutta et silti ymmärrä kaikkea.»

»Viittaatko johonkin erityiseen?»

Oleg madalsi äänensä kuiskaukseksi. »Ajattelen häntä koko ajan. En saa hetken rauhaa. Hän on mielessäni sitkeästi kuin aivokasvain, jonka haluaisin leikata pois. Ihan kuin...»

»Tiedän, miltä se tuntuu. Olet oikeassa siinä, etten ymmärrä kaikkea, mutta juuri tuon ymmärrän hyvin.» Harry tuijotti tupakkansa hehkuvaa tulipäättä. »Helppo tietysti sanoa, mutta mieti kaikkea, mitä sinulla on, ja mieti, mitä joutuisit menettämään. Mieti sitä joka kerta, kun himo iskee. Se on ainoa neuvo, jonka voin antaa.»

Sanoja seurasi hiljaisuus, jonka rikkoi jossain kaukana ulvova poliisin hälytyssireeni.

»Ok», Oleg sanoi. »Hyvää yötä.»

»Öitä.»

He lopettivat puhelun, ja Harry jäi istumaan katsellen yhtä etäällä loistavista valoista. Suunnilleen siinä kohdassa Rakel oli aikoinaan asunut, ja hetkeksi valo näytti sammuvan. Sekunnin murto-osan päästä se syttyi taas ja loisti yhtä kirkkaana kuin aiemminkin. Sammumisen illuusio johtui varmaan lämpötilan laskemisesta, mutta Harry ei saanut ajatusta mielestään: näytti ihan kuin muutama kahdestakymmenestäneljästä sekuntiin mahtuvasta ruudusta olisi tarkoituksella leikattu pois.

59

HARRY MAKASI SÄNGYSSÄÄN pimeyden keskellä ja odotti, että vanhasta kelloradiosta pärähtäisivät soimaan kello kuuden aamu-uutiset.

Kun niin vihdoinkin tapahtui, hän seisoikin jo täysissä pukeissa kylpyhuoneessa pesemässä hampaita.

Tuoreimmat tiedot Elokuvamurhaajasta kerrottiin sen perään, kun oli ensin raportoitu Norjan Pankin viitekoron pysymisestä ennallaan sekä Finnmarkissa mitatusta uudesta pakkasennätyksestä. Uutistoimittaja antoi tiivistetyn selonteon edellisiltaisesta lehdistötilaisuudesta, jossa poliisi oli kertonut syyllisen tai syyllisten etsinnän jatkuvan nyt kun edesmennyttä Robert Brandtia ei enää epäilty yhtä todennäköisin syin. Ketään ei mainittu nimeltä, mistä Harry tiesi päätellä, että Tim Kalandar oli edelleen vapaalla jalalla.

Harry teki reiän uuden pikakahvipurkin foliokanteen ja nuuhki kahvintuoksua, kun lähetys siirtyi Jarin Filmparkeniin.

»Seison nyt tässä kahden ensimmäisenä töihin saapuneen tuotantoryhmäläisen kanssa.» Toimittaja puhui puolittain kuiskaten ikään kuin korostaakseen dramaattista tunnelmaa. »Kuvauksia jatketaan tänään siitä huolimatta, että kaksi projektin keskeistä hahmoa on kuollut ja yksi loukkaantunut kotonaan tapahtuneessa murhayrityksessä. Miten kuvailisitte tämänhetkistä ilmapiiriä tuotantoryhmän kesken?»

Harry tunnisti Everstin äänen. »Tunnelma on apea, sehän on selvää.»

»Pelottaako teitä, että murhaaja tai murhaajat iskevät uudestaan ja ottavat jälleen kohteekseen jonkun tuotantoryhmästä?»

Toimittaja ilmeisesti tarjosi mikrofonia Tšernolle, joka kuulosti vasta heränneeltä. »Kaikkia on kehoitettu v-varovaisuuteen, ja niiden, jotka asuvat yksin, on suositeltu muuttavan tilapäisesti jonkun tuttunsa luokse, m-missä heillä on ihmisiä ympärillään. T-t-t...»

Eversti puuttui puheeseen. »Täytyy nyt katsoa, tulevatko kaikki tänään töihin.»

Toimittaja tarttui kommenttiin kykenemättä peittämään innostustaan: »Arveletteko, että murhaaja on saattanut iskeä yöllä?»

»Ei t-t-toki», Tšerno sanoi. »Ja me luotamme siihen, että syylliset saadaan pian kiinni.»

Lähetys palasi uutisstudioon samalla hetkellä kun Harryn puhelin soi. Soittaja oli Katrine, joka kuulosti vihaselta ja stressaantuneelta.

»Mikael Bellman vaatii kolmenkeskistä tapaamista minun ja poliisimestarin kanssa nyt heti. Päiväkoti aukeaa vasta seitsemältä, joten voinko tuoda Gertin siksi aikaa sinulle hoitoon?»

»Ai tänne?»

»Onko nyt huono hetki? Oletko unohtanut imuroida? Onko sinulla yövieraita?»

»Minkä takia olet noin raivona?»

»Koska meillä on oikeusministeri, joka pitää itsestäänselvyytenä, että entiset kollegat jättävät kaiken ja ampaisevat paikalle, kun hän tuntee tarvetta kiillottaa julkisivuaan.»

»Tuntee tarvetta miksi?»

»Koska oikeistolainen edistyspuolue väitti eilen uutisissa elokuvamurhien edelleen kesken olevan tutkinnan todistavan, että poliisin resurssit ovat heikentyneet sen jälkeen, kun työväenpuolue nousi valtaan. Bellman otti tämän henkilökohtaisesti.»

»Niinhän narsistit usein tekevät. Kuuluuko Kalandarista mitään uutta?»

»Tyyppi on teillä tietymättömillä. Hänestä ei ole mitään havaintoa, ei fyysistä eikä digitaalista. Me löysimme hänen autonsa, joka oli parkissa vähän kauempana Blindernveienillä. Mies itse on hyvin saattanut kadota vaikka ulkomaille.»

»Ellei hän ole vuonon pohjassa tai jossain köyden jatkeena.»

»Uskotko sinä niin?»

»En. Millaisena Gert tykkää juoda kahvinsa?»

»Hehheh. Olen siellä kahdenkymmenen minuutin päästä.»

»Täällä haisee peljantailta», Gert totesi seisoessaan levysoittimen edessä ja katsellessaan ympärilleen Harryn asunnossa.

»Perjantailta?»

»Peljantaina äiti siivoaa.»

»Mm.» Harry ojensi Gertille vesilasin ja katseli itsekin ympärilleen. Paitsi että asunto oli tuoksuvan puhdas, se oli minimalistisesti sisustettu ja kaikki tavarat ja huonekalut olivat järjestyksessä ja tarkasti omilla paikoillaan. Nojatuoli ja sohva, kumpikin kallista laatudesignia, oli hankittu Pelastusarmeijan kirpputorilta. Harry oli heittänyt pois suurimman osan kirjoistaan, mutta ne, jotka hän oli säilyttänyt, oli järjestetty hyllyyn aakkosittain. Samoin kuin vinylilevytkin, luonnollisesti. Hän oli lisäksi ostanut käytetyn Linn Classicin CD-levyjä varten, joita hän oli alkanut keräillä sen jälkeen kun Øystein oli soittanut hänelle Lucinda Williamsin »Bus To Baton Rouge» CD:ltä todisteeksi siitä, että äänenlaatu oli heittämällä parempi kuin LP- tai striimiversiossa.

»Minäkin tykkään piiltää», Gert sanoi. Hän oli istunut sohvalle ja heilutteli jalkojaan. Hän osoitti sohvapöydällä olevaa avointa vihkkoa, jonka vasemmanpuoleisella sivulla näkyi Harryn lyijynällä tekemä tukkimiehen kirjanpito.

»Tässä on kynä», Harry sanoi ja ojensi lyijykynää.

Gert ryhtyi tarmokkaasti täyttämään tyhjää oikeanpuoleista sivua.

Harry katsoi vasemmanpuoleisen sivun viimeistä viivaa, jonka hän oli vetänyt siihen edellisiltana ennen nukkumaanmenoa.

Hän ei ollut laskenut, montako päivää hän oli ollut selvin päin edellisen ratkeamisen jälkeen, mutta siitä alkoi olla jo kauan. Hänen olisi kohta ostettava uusi vihko. Ja ehkä piirustuslehtiö ja värikynät samaan syssyyn.

»Tämä on sinulle», Gert ilmoitti silmin nähdessä ylöspäin ja laski lyijykynän kädestään.

»Kiitos», Harry sanoi ja tarkasteli taideteosta. Hänellä ei ollut aavistustakaan, mitä se esitti, joten hän ei edes yrittänyt arvata vaan kehui vain, että piirustus oli hieno.

»Tosi hieno», Gert täsmensi ja kallisti päätään. »Voit panna sen jääkaapin oveen. Leikitäänkö laiva on lastattua?»

»Autossa», Harry sanoi ja pörrötti Gertin tukkaa. »Mennään.»

Kansalliskirjasto oli Solli plassin laidalla, missä oli Harryn nuoruudessa sijainnut pari niistä baareista, joissa hän useimmiten notkui. Nykyään kirjastoa ympäröivät luksushotelli, aasialaishenkinen fine dining -fuusioravintola sekä nuorten perijöiden ja influenssereiden suosima kokaiininhuuruinen yökerho.

Osloalaisille kirjasto oli monessakin mielessä salainen rauhan ja lähdeaineistojen tyyssija. Harry oli käynyt siellä ensimmäisen kerran Rakelin kanssa ja jäänyt saman tien pitkäksi aikaa lukusaliin kuuntelemaan vanhoja sodanjälkeisiä radiotallenteita, joissa esiintyi virtuoosimainen hardangerviulun soittaja, kansanmuusikko Torleiv H. Bjørgum.

Harry kysyi neuvoa kirjastonhoitajalta, joka saattoi hänet istumaan työpisteelle tyhjähköön lukusaliin ja näytti, miten tietokannasta etsittiin elokuvia ja miten niitä pääsi katsomaan. Nainen kertoi, että tietokanta kattoi paitsi käytännössä kaikki Norjassa ilmestyneet elokuvat myös paljon ilmestymätöntä materiaalia, ja tiedusteli, mitä Harry etsi.

»Ensinnäkin minua kiinnostaa Anton Wam», Harry sanoi.

»Siinä tapauksessa kannattaa kirjoittaa hakuun pelkkä Wam», nainen neuvoi ja naputteli Harryn puolesta. »Erityisesti vanhempien projektien digitoinnissa tekstintunnistusohjelmat ovat välillä

tulkinneet väärin osan kirjaimista ja numeroista, koska paperille painetut tekstit ovat usein niin kuluneita ja mikrofilmit saattavat olla epätarkkoja. Hausta on hyvä tehdä aina mahdollisimman laaja.»

Ruudulle ilmestyi kronologinen luettelo elokuvaprojekteista, joista suurin osa oli mainoselokuvia. Ensimmäinen valkokankaalle tehty elokuva oli reilun kahdenkymmenen vuoden takaa. Se oli nimeltään *Final Cut*, mutta sen alapuolella luki KESKENERÄINEN. Ohjaajien K. Kalanderin ja H. Boengin jälkeen mainittiin kuvaaja Wam... ilman etunimeä. Brand – ilman t:tä – oli merkitty käsi-kirjoittajaksi yhdessä Kalanderin kanssa.

Anton Wam koko nimellä oli ohjannut elokuvan nimeltä *Saarnaaja*, jonka kuvaukset oli aloitettu samana vuonna.

»Mistä näkyy, keitä muita *Saarnaajassa* oli mukana?»

»Täältä», kirjastonhoitaja sanoi ja klikkasi ruudun yläreunassa olevaa vanhanaikaiselta filmikameralta näyttävää ikonia. Ikonin takaa paljastui menu, josta nainen valitsi kohdan *creators&crew&cast*.

Esiin ilmestyi pitkä lista nimiä, ja Harry kuljetti katsettaan nopeasti riviltä toiselle.

Tekijälista oli kuin kooste Oslon verisestä vuodenaloituksesta. Idea ja ohjaus Anton Wam, käsikirjoitus Robert Brandt, päärooleissa muun muassa Felicia Henie. Tuottaja John Dale. Jopa Lamai Neslund oli mainittu pienin kirjaimin kohdassa maskeeraus ja pukusuunnittelu. Muut Harrylle tutut nimet olivat Christian Boeng kappalaisen roolissa ja Klaus Isaksen alias Tšerno, joka vastasi kuvauksesta, sekä Nils Halmgren eli Eversti, joka hoiti valaistuksen.

Harry kirjotti hakuruutuun Kalanderin nimen ja löysi kymmenminuuttisen lyhytelokuvan, jonka nimi oli *Kesä* ja jonka Wam oli ohjannut yhdessä Kalanderin kanssa vuotta ennen *Saarnaajaa*. Hän pani korvilleen kuulokkeet, jotka olivat työpisteellä koneen vieressä, ja painoi playta.

Elokuva ei ollut hyvä eikä erityisen huono, mutta jo kymmenessä minuutissa Harrylle selvisi, että Wam oli ollut oikeassa, ja

hän ymmärsi, miksi Felicia Henielle oli ennustettu tulevaisuutta suurena elokuvätähtenä. Felicia ei vakuuttanut näyttelijänkyvyillään. Tai tavallaan kyllä, sillä hänestä teki vakuuttavan juuri se, ettei hän tuntunut näyttävän lainkaan. Hänen luonnollinen olemuksensa kannatteli häntä kaikessa, mitä hän teki, ajatteli ja sanoi. Harryn ei ollut suoranaisesti vaikea saada katsettaan irti Feliciasta – se olisi ollut liioittelua – mutta naisesta huokui eleetön, miltei kainosteleva itseluottamus, joka antoi jokaisessa kohtauksessa lupauksen matkasta tähtiin.

Kun Harry käveli mäkeä ylös poliisitalolle päin, hän näki mustan katumaasturin, joka oli pysäköity sääntöjen vastaisesti pääoven eteen. Autossa istui joku ja sen vieressä seisoj toinen henkilö. Kummallakin oli yllään viralliselta ja käytännölliseltä näyttävä musta takki, eivätkä miehet piilotelleet korvassaan olevaa nappikuuloketta.

Ahtaassa, normaalisti autiossa portaikossa matkalla kuudenteen kerrokseen Harry kuuli möreää puhetta, jota seurasi Hilde Wittin kaikuva nauru.

Käännyttyään kulman takaa kaksi kerrosta ylempänä hän näki Mikael Bellmanin ja Wittin nojailevan kaiteeseen seuraavalla porrastasanteella. Bellman väläytti leveän hymyn. Hän oli kuin George Clooney, yksi niistä miehistä, joita oli alusta asti siunattu komealla ulkonäöllä mutta jotka silti vain komistuivat vanhetessaan.

»Harry! Näytät edelleenkin suosivan portaita.»

»Samoin kuin oikeusministeri itse, huomaa.»

»Tässä työssä on pakko treenata aina kun voi.» Bellman työnsi itsensä etäämmäs kaiteesta ja nyki alemmas Brioni-takkinsa hihoja – klassinen ele, jonka Harry yhdisti Rakelin asianajajakollegoihin sekä vauraisiin holmenkollenilaisnaapureihin muttei niinkään Oslon itälaidalla varttuneisiin ihmisiin, joihin Bellman ja hän itse lukeutuivat. Mediassa oli kommentoitu, että Mikael Bellmanin vaate- ja kellovalinnat eivät kertoneet solidaarisuudesta työväenpuolueen

jäsenistöä kohtaan, mihin Bellman oli vastannut, että hän halusi pukeutumisellaan näyttää, kuinka paljon hän arvosti nykyistä asemaansa ja sitä ministeriötä, jonka johtajaksi hänet oli nimetty.

»Puhuimme juuri Wittin kanssa tästä hirvittävästä henkirikosten sarjasta», Bellman sanoi.

»Aivan, kuulin miten te nauroitte.»

Bellman katsoi Harrya hymyillen ilikurisesti, mikä Harryn arvion mukaan oli jäänne siitä, miten mies oli hetkeä aiemmin hymyillyt Hilde Wittille. »Voi Harry, Harry. Näytät muuten hyvältä.»

»Ja sinä, Bellman, valehtelet yhtä sujuvasti kuin aina.»

Bellman purskahti nauruun. »Tiedätkö mitä, Harry? Olen vähemmän huolissani tästä tapauksesta nyt, kun sinä olet jälleen palannut puikkoihin.»

»Perun sanani, valehtelet nykyään vielä sujuvammin. Poliitikon työssä harjaantuu, niinkö?»

Bellman käänsi katseensa Wittiin. »Hole ja minä olimme kollegoita vuosikaudet. Meillä oli tiettyjä erimielisyyksiä, mutta tulokset puhuivat puolestaan. Koska Harry ei osaa nostaa omaa häntäänsä, minä sain kaiken kunnian. Sitä kautta on mahdollista kavuta ylemmäs poliisihierarkiassa ja – hyvällä ja vielä ansaitsemattomammalla tuurilla – saada jonain päivänä puhelu pääministeriltä.»

Bellmanin valkoiset hampaat hohtivat huonosti valaistussa porraskäytävässä.

Harryn mielestä oli vaikea arvioida, tehosiko Bellmanin charmi Wittiin. Tai siis hän ei tiennyt mikä teki suurimman vaikutuksen: charmi, ulkonäkö vai miehen valta-asema. Vaiko pelkkä ajatus siitä, millaisen skandaalin suhde naimisissa olevaan oikeusministeriin voisi saada aikaan. Mutta *jotain* heidän välillään selvästi oli, sillä he kirjaimellisesti ahmivat toisiaan katseillaan. Harry oletti, että he ansaitsivat toisensa. Vähintäänkin hän saattoi toivoa, että kroonisesti uskoton Mikael Bellman oli vihdoin kohdannut vertaisensa vastustajan.

»Katrine kertoi, että teillä on jo tiedossa syyllisen nimi», Bellman sanoi. »Sittenhän hänet tarvitsee enää löytää. Se varmaankin onnistuu melko nopeasti, eikö totta?»

»Ehkä», Harry sanoi.

»Toivottavasti sopii, että siteeraan sinua.»

»Siteeraat?»

»Olen menossa NRK:n haastatteluun.» Bellman katsoi kelloaan, klassista Omega Seamasteria. »Joudun takuulla vastaamaan syytöksiin poliisilaitokseen kohdistuneista leikkauksista. Aion kertoa rehellisesti, että poliisilla on tiedossaan henkilö, jota epäillään todennäköisin syin, ja että Harry Hole itse arvelee, että syyllinen saadaan kiinni tuota pikaa. Käykö näin?»

»Ei missään nimessä.»

Bellman huokaisi ja katsoi Hildeä. »Hole on hankala yhteistyökumppani, eikö olekin? Joka tapauksessa hauska nähdä teitä molempia, mutta nyt minun täytyy mennä.»

Witt jäi paikalleen, ja he kuuntelivat Mikael Bellmanin nahkapohjaisten Edward Green -kenkien loittonevaa läpsettä portaikossa.

»Ai te tunnette toisenne *noin* hyvin», Witt sanoi.

»Mm. Saitko mitään selville Tim Kalanderista?»

»Vähemmän kuin olisin toivonut. Tietokannoissa ei ole dokumentoitua historiaa mielenterveysongelmista. Yksi huumausainetuomio, mutta ei mitään, mikä viittaisi persoonallisuushäiriöihin tai niiden laatuun. Ei lähiomaisia, joita voisimme haastatella persoonallisuuden kartoittamiseksi. Sinkku, lapseton ja – tähän mennessä lukemistani raporteista päätellen – yksinäinen. Kollegoista häneen ovat olleet kontaktissa vain ne, jotka ovat istuneet samassa editointihuoneessa hänen kanssaan, eli käytännössä Anton Wam sekä joskus harvoin Robert Brandt. Jonkinlaisen alustavan profilin tästä saa tietenkin aikaan, mutta se jää harmillisen epämääräiseksi.»

»Yksinäinen susi, joka on painunut maan alle.»

»Mutta minne?»

»No. Tiedän vain yhden, joka kenties osaa vastata tuohon. Mutta hän ei suostu puhumaan.»

»Uskoisin, että Grip kertoo meille enemmän, jos paljastamme tietävämme, että ampuja oli Tim Kalander.»

»Ehkä.» Harry hieroi niskaansa. »Mutta todennäköisemmin saisimme hänestä irti jotain, jos tietäisimme, *miksi* hän ei halua puhua. Katsotaan, onnistuisimmeko selvittämään sen ensin.»

He kuulivat oven kolahduksen ylhäältäpäin sekä huudon, joka jäi kaikumaan portaikossa.

»Harry!»

»Täällä!»

Juoksevia askelia, ei nahkapohjakengistä tällä kertaa.

Oleg pysähtyi äkisti nähdessään heidät. Tuijotti Wittii, sitten Harrya. »Näin autosi, joten ajattelin, että olet tulossa ylös. Tšerno sanoi, että voisimme mennä sinne nyt.»

»Hyvä», Harry sanoi ja lähti kävelemään portaita alas Oleg kannoillaan.

»Hei, mihin te menette?» Witt huusi heidän peräänsä.

»Elokuviin!» Harry vastasi.

Punainen aalto jatkui Uelandsgaten loppuun asti.

Liikennevalojen pieni kävelevä hahmo toi Harrylle mieleen lapsen tekemän piirustuksen.

Laiva on lastattu tiikeleillä. Tiikeri ei ala koolla vaan teellä. Niin, T on paljon hausempi kiljain.

»Ei se onnistu», Oleg sanoi ja tuijotti ilmeettömästi lastenvaunuja työntävää nuortaparia, joka oli ylittämässä suojatietä heidän edessään.

»Mikä ei onnistu?» Harry kysyi aavistaen jo vastauksen.

»Minun on pakko saada hänet takaisin.»

»Puhutko Hilde Wittistä?»

Oleg nyökkäsi.

»Eikö nyt ole joka tapauksessa jo myöhäistä?»

Oleg vilkaisi Harrya ja käänsi sitten nopeasti katseensa takaisin punaiseen liikennevaloon.

»Hän jätti minut, koska ei halunnut olla kodinrikkoja. Ei siksi, ettei hän olisi halunnut minua.»

»Oletko varma?»

»No olen, helvetti soikoon! Jos jään sinkuksi niin, ettei hän liity siihen mitenkään, hän haluaa minut takaisin.»

»Oleg...»

»Helga lähtee viiden päivän päästä pohjoiseen ja ottaa lapset mukaan. Hän on sanonut, ettei hän halua kuulla yhtään mitään suhteestani, mutta minun on pakko kertoa hänelle ennen kuin hän lähtee. Me emme voi olla niin kuin mitään ei olisi tapahtunut, se ei yksinkertaisesti käy.»

»Oleg, mieti...»

»Tulen hulluksi. Kun Helga kuulee sen, hän haluaa ehkä itse jättää minut. Mikä olisi tietenkin kätevintä.»

»Odota ainakin lähtöä edeltävään päivään ennen kuin sanot mitään», Harry sanoi.

»Minkä takia?»

»Sen takia, että sillä hetkellä kun avaat suusi, tuhoat jotain, mitä ei voi korjata enää jälkeenpäin. Odota muutama päivä, niin ehdit itsekin miettiä, muuttuuko mikään sinä aikana.»

»Miksi muuttuisi?»

»Tee se minun vuokseni, Oleg. Helga on kutsunut minut illalla syömään, enkä halua joutua keskelle perhedraamaa.»

Oleg vilkaisi Harrya. »Hyvä on», hän vastasi lyhyesti.

»Vihreä valo», Harry sanoi. Hänestä tuntui aivan kuin jokin toistuisi.

Oleg painoi kaasua. Kovaa, miltei vihaisesti.

Laiva on lastattu ongelmilla, Harry ajatteli.

60

»TUOSSA!»

Harry osoitti.

Tšerno painoi stoppia, ja Robert Brandt – köysi kaulassaan ja jalat ilmassa roikkuen – jähmettyi valtavalle tv-ruudulle heidän eteensä. Muuten pimennetyssä huoneessa, joka toi Harrylle mieleen *Star Trekin* komentokeskuksen, istuivat hänen lisäksi Tšerno ja Oleg.

Kun Harry oli soittanut tuntia aiemmin, Tšerno oli selittänyt tuottajan peruneen juuri loput kuvaukset tältä päivältä olosuhteiden takia ja ilmoittanut, että he olivat Kidan kanssa Myrens Verkstedin jälkituotantostudiolla tarkastelemassa sotaelokuvan ensimmäistä raakaversiota.

»Näettekö?» Harry kysyi osoittaen Brandtia, joka oli kuolemaisillaan.

»Minä näen», Tšerno sanoi. Hän kuulosti väsyneeltä, ja hänen kasvonsa näyttivät harmailta tv-ruudun kelmeässä valossa. Hän kelasi muutaman sekunnin taaksepäin kohtaan, jossa Robert Brandt oli yhä elossa, ja painoi uudestaan playta.

»Tuossa!» Harry sanoi taas. »Juuri kun hänen päänsä heilahtaa vasemmalle. Kuvassa on pieni katkos, eikö olekin?»

»En kyllä huomaa mitään», Tšerno sanoi.

»Minä huomaan», kuului ääni heidän selkänsä takaa. Harry kääntyi ja näki mustana siluettina Kidan, joka oli tullut huoneeseen teekuppi kädessään. »Välistä puuttuu ruutuja.»

»Voisiko kyse olla jostain kameraan tulleesta häiriöstä?» Oleg kysyi.

Tšerno pudisti päätään.

»Pätkä on leikattu pois jälkeenpäin», Kida sanoi ja veti itselleen tuolin muiden viereen. Nyt Harry näki hänen kasvonsa. Tšernosta poiketen häntä ei näyttänyt hetkauttavan lainkaan, että hänen biologinen isänsä hirttäytyi juuri videolla heidän silmiensä edessä.

»Ja koska video on kuvattu vanhanaikaisesti filmille, tarkoitatko, että pätkä on leikattu pois fyysisesti?» Harry kysyi. »Saksilla tai jollain?»

»Nimenomaan. Näkemäsi pieni välähdys tarkoittaa, että sitä ei ole tehty digitaalisesti. Eikö Timillä ole vieläkin giljotiinileikkuri ja filminsyöttölaite, Tšerno?»

Tšerno tuijotti sekunnin suoraan eteensä ennen kuin vastasi: »J-joo.»

»Mutta en ymmärrä, miksi Tim olisi tehnyt sen», Kida sanoi. »Tuo ei ole luonteva paikka leikata kohtauksesta toiseen.»

»Viedäkseen pahimman terän todellisuudesta», Harry sanoi hiljaa.

»Mitä?»

»Yksi tyyppi vain sanoi niin. Veikkaan, että syynä ovat aurinkolasit.»

Kida nojautui eteenpäin. »Hitto», hän kuiskasi. »Totta puhut. Vai mitä mieltä sinä olet, Tšerno?»

»En t-tiedä.»

»Mistä te oikein puhutte?» Oleg puuttui keskusteluun.

»Heijastuksesta Brandtin tummien lasien linseissä», Harry sanoi. »Kun Tim katsoi kuvaamansa videon, hän huomasi oman heijastuksensa aurinkolaseissa Brandtin pään heilahtaessa puolelta toiselle. Joten hänen oli leikattava se kohta pois. Saako tänne jostain lisää valoa?»

Tšerno napsautti katkaisinta, ja samassa huone kylpi kylmässä, valkoisessa valossa.

Harry käänsi tuolinsa Tšernoon ja Kidaan päin.

»Me etsimme yhä Tim Kalanderia. Voitteko kertoa mitään, mikä auttaisi meitä löytämään hänet?»

Kumpikin pudisti päätään.

»Okei. *Mitä* te voitte kertoa hänestä?»

»Hyvä kysymys», sanoi Kida. »Tim Kalander on kuin haamu. Hän ei ole juuri koskaan näyttäytynyt kuvauspaikoilla. Mutta sinä hän tunnet hänet, Tšerno.»

»Tunnen ja tunnen.»

»Kamoon, teidän olitte samaa jengiä, olet puhunut tästä monta kertaa.»

Harry kääntyi katsomaan Tšernoa, joka kohautti harteitaan. Kirkkaassa valossa mies näytti oudon kalpealta.

»Mitä minun pitäisi sanoa? Tim ei ollut niin kuin me muut.»

»Minkälainen hän sitten oli?» Harry kysyi.

»Ensinnäkin hän oli kunnianhimoinen. Ja tosissaan. Me muut haaveilimme ja puhuimme suunnitelmistamme kovaan ääneen, mutta hän piti turpansa kiinni ja hoiti hommat. Antoi lopputuloksen puhua puolestaan. Hän oli taitavin koko jengistä ja tiesi sen. Hän ei leuhkinut, mutta... miten sen sanoisi? Hänen olemuksestaan paistoi sellainen asenne, että näytän teille vielä.»

»Mm. Ylimielinen yksinäinen susi siis?»

»Hyvin tiivistetty, kyllä. Mutta ylimielisyys kätki sisälleen epävarmuutta ja... itseinhoa. Juuri sellaisestahan taide monesti syntyy. Jos Tim puhui, hän puhui aina elokuvista. Sitten jossain vaiheessa tapahtui jotain, en tiedä mitä. Se saattoi liittyä huumeisiin, johonkin huonoon kokemukseen. Hän lakkasi näyttäytymästä ihmisten ilmoilla. Kuvamateriaali lähetettiin hänelle ja valmiiksi leikattu versio tuli paluupostissa – hän ei päästänyt ketään editointihuoneeseen. Mutta hän oli paikalla ja hoiti työnsä, joten luultavasti hän oli päässyt eroon huumeista. Ohjaaja laati listan toivotuista muutoksista ja sai takaisin uuden version, joka oli pitkälti sellainen kuin haluttiinkin.»

»Pitkälti?»

»Tim on taitava mutta itsepäinen. Hänellä on omat käsityksensä estetiikasta, rytmistä ja kuvakerronnasta. Siksi hän ei ole kaikkein työllistetyin leikkaaja. Mutta ne ohjaajat, jotka pitävät hänen tyylistään, käyttävät häntä. Niin kuin Anton käytti. Mutta ennen pitkää jopa Anton sai porttikiellon editointihuoneeseen.»

»Eli siihen, joka on Timin kotona?»

»Totta puhuen en tiedä, missä hän työskentelee. Onko hänellä työhuone kotonaan?»

»Onko se yllättävää? Eikö hän ole aina työskennellyt kotoa käsin?»

»Ei. Alkuaikoina, kun meillä oli vielä bunkkeri, hän hoiti editoinnin siellä.»

»Bunkkeri?»

»Oma työtila, jossa pidettiin hyviä bileitä ja kuvattiin monta hämää leffaa. Mutta kun laitteemme alkoivat vanhentua eikä kenelläkään ollut rahaa hankkia uusia, Tim vuokrasi editointitilat Jarista ja työskenteli aina täällä. Toki sittemmin, kun kaikki on vähitellen muuttunut digitaaliseksi, työt on yhtä hyvin voinut tehdä etänä kotitoimistossa.»

»Jos sinun pitäisi mainita nimeltä yksi ihminen, joka on tai on ollut Timin paras ystävä, niin minkä nimen sanoisit?»

»Knut Grip. Täysin epäroimättä.»

»Miksi?»

»Ensinnäkin heidän välillään on erityinen side, koska... no. Mutta mikä tärkeintä, he olivat ainoat, jotka pysyivät lojaaleina toisilleen siinä vaiheessa, kun *Final Cut* -projekti kosahti kiville.»

»Mitä tarkoitat?»

»Onhan se totta kai iso pettymys, jos on päässyt ohjaamaan mielestään tärkeää suurtyötä, ja yhtäkkiä kaikki hylkäävät.»

Harry aikoi esittää vielä lisäkysymyksiä selvittääkseen erään mahdollisen väärinymmärryksen, kun hän huomasi puhelimensa

värisevän. Hän kaivoi puhelimen taskustaan ja oli jo painamassa punaista luuria, kun nimi näyttöruudussa sai hänet muuttamaan mielensä.

»Kerro.»

»Jumalauta, se on oikeasti totta», Alexandra sanoi. »Elokuva-alan ihmiset ovat maailman sisäsiittoisinta porukkaa.»

Harry kuunteli hetken.

»Kiitos», hän sanoi, kun Alexandra oli puhunut loppuun, katkaisi puhelun ja nousi seisomaan. »Ja kiitoksia teille.»

»Eipä kestä», Kida sanoi. Tšerno vain nyökkäsi.

»Mikä se oli?» Oleg kysyi, kun he olivat poistuneet huoneesta.

»Vastaus kysymykseen 'miksi'», Harry sanoi.

61

ILTAPÄIVÄ OLI HÄMÄRTYNYT Disenissä, kun Harry painoi virkamerkinsä aution ja hiljaisen Fagerlieveienin varteen pysäköidyn Volvon tuulilasia vasten.

Etuiikkuna liukui auki, ja sisältä autosta kuului vaimeasti Nothing But Thievesin »Welcome to the DCC». Etupenkeillä istuvat siviilipoliisit käänsivät katseensa Harryyn ja Wittiin.

»Tulimme vain ilmoittamaan, että olemme hyviksiä», Harry sanoi.

»Ok», sanoi ratissa istuva nainen.

Harry nyökkäsi kohti Gripin taloa, joka häämötti hieman kauempana kadun varressa. »Tietääkö hän edelleenkö teistä?»

»Luultavasti ei. Emme ole nähneet häntä.»

»Hyvä.»

Witt ja Harry jatkoivat matkaansa katurakennuksen pitkin ja ohittivat Gripin naapuritalon pihatien ja postilaatikon, johon oli liimattu sähköyliherkkien yhdistyksen tarra.

Sisältä talosta kuului koiran haukuntaa jo ennen kuin he ehtivät soittaa ovikelloa.

Kesti aikansa, mutta lopulta ovi avautui ja heidän edessään seisoi Grip kalpeana ja kumaraistena versiona entisestä itsestään.

»Kannattaisi kysyä, kuka ovella on, ennen kuin avaa», Harry sanoi astuessaan eteiseen. Geronimo nousi takajaloilleen Harryn polvea vasten ja nuoli hänen kättään.

»Tiedän, mutta näin teidät keittiön ikkunasta», Grip vastasi.

»Miten menee?»

»Paremmiin», Grip sanoi ja painoi käden rinnalleen. »Mutta pakko sanoa, että kipulääkkeet ovat aivan upea keksintö.»

He menivät olohuoneeseen ja istuutuivat.

»Jos sopii, niin menen suoraan asiaan», Harry sanoi.

»Sopii», Grip sanoi ja irvisti ikään kuin olisi valmistautunut kulemaan jotain ikävää.

»Sinä tiedät, kuka sinut yritti tappaa. Ja minä tiedän, mikset suostu kertomaan sitä meille.»

Grip yritti hymyillä. »Tiedät vai?»

»Meillä on syytä epäillä, että henkilö niin murhien kuin ampumaurityksenkin takana on Tim Kalander.»

Knut Grip ei vastannut, mutta hänen rintansa kohosi ja hän irvisti kivusta.

»Sain puhelun oikeuslääketieteen laitokselta», Harry sanoi. »Siellä on analysoitu ilmeisesti Tim Kalanderin hammasharjasta talteen otettu dna-näyte, jolle löytyi vastaavuus.»

Harry odotti ja antoi Wittille aikaa tarkkailla Gripin elekieltä.

»Dna:ta ei ole löytynyt rikospaikoilta», Harry jatkoi. »Hän on ollut tarkka ja varonut jättämästä jälkiä itsestään. Ja totta puhuen vastaavuus on vain osittainen. Mutta vertailunäyte, johon dna täsmäsi osittain, on yksi niistä, jotka kerättiin elokuvan tuotantotiimiltä. Arvaat ehkä, mitä aion kertoa?»

Grip nielaisi ja nyökkäsi.

»Tim Kalander on sinun veljesi», Harry sanoi.

»Velipuoli», Knut Grip korjasi.

He istuivat hetken vaiti. Grip räpytteli silmiään ahkerasti ja tähyili sitten ympärilleen. Ikään kuin etsien juotavaksi jotain miestä vahvempaa, Harry ajatteli.

»Voisitko nyt kertoa, Grip?»

»Kertoa mitä? Kun on kyse omasta veljestä...» Lause jäi kesken.

»Sometimes you look the other way», Harry ehdotti.

Grip nyökkäsi. »Niin. Springsteen?»

»'Highway Patrolman'. Jatka.»

Grip päästi raskaan huokauksen. Kumarsi päänsä. Istui hetken pää painuksissa ja nosti sen taas pystyyn.

»Kyllä, se oli Tim. Hän tuli tuolta.» Grip osoitti terassin ovelle.

»Ulkona oli pimeää, joten en tunnistanut häntä heti.»

»Etkö ihmetellyt, että hän tuli takaovesta eikä etuovesta?» Harry kysyi.

»Se ei saanut minua hätkähtämään. Timillä oli tapana tulla kesäisin sitä kautta. Me istuimme usein pihalla Andrean kanssa emmekä kuulleet ovikelloa.»

»Mutta hätkähdit jotain muuta?»

»Hänellä oli kädessään pistooli.»

»Tarkoitatko revolveria?»

»Varmaan niin.»

»Siitä huolimatta päästit hänet sisään?»

»Joo.»

»Eikö sinua pelottanut?»

»Pelotti.» Grip huokaisi. »Olin huomannut, että hän oli ollut viime aikoina vähän... ei suoranaisesti epävakaa, mutta ei myöskään täysin oma itsensä. Hänellähän oli ollut taipumusta masennukseen, mutta edelliskerrasta oli todella kauan. Kun näin revolverin, yhdistin sen automaattisesti murhiin, ja siinä vaiheessa pelästyin. Hälytyskellot soivat päässäni kuin viimeistä päivää, mutta olen aina ollut huono kuuntelemaan niitä. Toisaalta toinen ääni huusi, että Tim oli pulassa, että häntä ajettiin takaa ja että hän tuli luokseni turvaan ja hakemaan apua.» Grip yritti hymyillä, mutta yritys jäi irvistykseksi. »Niin ajatellen se, että hän tuli tänne, kävi järkeen, koska olin huolehtinut hänestä ennenkin. Muista, että en ole koskaan, *ikänä*, nähnyt hänen tekevän pahaa kärpäsellekään.»

»Mm. Tai siis et ollut aiemmin?»

Grip vain nyökkäsi vastaukseksi ja hautasi kasvot käsiinsä.

Witt selvitti kurkkuaan. »Haluatko pitää pienen tauon, Knut?»

Grip pudisti päätään käsien takana ja jatkoi puuroisella äänellä.

»Avasin oven, kysyin, mikä hätänä, ja pyysin että hän antaisi revolverin minulle. Hän sanoi, että häntä ajettiin takaa, ja ajattelin siinä kohtaa, että hyvä, olin arvannut oikein. Hän tuli sisään, rapsutti Geronimoa ja keitti meille kahvit sillä aikaa kun minä istuin tässä. Vähän ajan päästä hän toi kupillisen kummallekin. Istuutui siihen, missä sinä istut nyt, Harry, laski aseensa kädensä ja alkoi kertoa siitä, kuinka peloissaan hän oli ollut ja miten hän oli alkanut kuulla ääniä. Ei päänsä sisältä, mutta omasta talostaan. Hän oli varma, että murhaaja asui siellä seinien sisällä ja että hän, Tim, oli seuraavana listassa. En muista kaikkia yksityiskohtia, koska siinä vaiheessa rupesin nuokkumaan.»

»Niin, se huume, jota hän oli sekoittanut kahviisi», Harry sanoi.

»Sanoin, että menen sänkyyn ja että hän saa nukkua sohvalla. Mutta kun yritin nousta, hän otti revolverin, kiersi pöydän takaa tönäisemään minut takaisin sohvalle ja tökkäsi aseensipin rintaani vasten. Kysyin, mitä hittoa hän oikein aikoi, ja hän sanoi, että isä oli käsenyt häntä.»

»Isä?» Witt toisti. »Vai isän ääni?»

»En tiedä, hän sanoi vain isä. Sitten hän ampui. Luulisin. En aina-kaan muista mitään muuta ennen sitä hetkeä, kun te löysitte minut. Enkä kyllä muista paljon siitäkään.»

»Mm.»

Muutaman sekunnin kaikki istuivat hiljaa.

»Oletteko te varmoja?» Grip kysyi. »Siitä, että Tim on... Elokuva-murhaaja?»

»No», Harry sanoi. »Oletko sinä onnistunut vakuuttamaan itsellesi, että hän ei ole murhaaja?»

Grip nyökkäsi. »Tähän saakka olen. Hänhän ei kuvannut ampu-mista. Ja revolverissa oli pelkkiä paukkupatruunoita. Ehkä hän tiesi sen eikä yrittänytään tappaa minua. Joten...»

»Joten ajattelit, että sinun ei tarvitse kertoa meille totuutta?»

Grip pyyhkäisi käsiään vastakkain. »Tähän asti olen ajatellut, että Timillä vain viiraa päästä ja että se on minun syytäni, koska olen antanut hänen mädäntyä yksin isossa talossaan. Koska en ole huomannut, että hän on ollut hitaasti mutta varmasti matkalla kohti... täydellistä hermoromahdusta. Ajattelin, että elokuvamurhat eivät liity häneen mitenkään mutta että hän on seonnut niiden takia. Ajattelin, että niin kauan kuin Timistä ei ollut vaaraa muille, voisoin pitää kaiken omana tietonani. Järjestää hänet hoitoon ja varmistaa, että hänelle määrätään kunnon lääkitys. Niinhän veljekset tekevät, he eivät työnnä toisiaan bussin alle. Mutta on toki selvää...»

Hän keskeytti jälleen ja hengitti raskaasti.

»Mikä on selvää?» Harry kysyi rauhallisesti, ääntään korottamatta.

»On selvää, että olen pikkuhiljaa alkanut epäillä», Grip kuiskasi. »Ja jos teillä on todisteita Timiä vastaan...» Hän tuijotti ikkunasta ulos katse tyhjänä ja kyyneleet silmissään.

»Knut», Witt sanoi. »Olemme kiitollisia kaikesta tähänastisesta. Mutta me tarvitsemme vielä lisää. Voit auttaa veljeäsi parhaiten auttamalla meitä pysäyttämään hänet.»

»Auttaa *Timiä*?» Grip tuhahti ja pyyhkäisi kyyneleen poskeltaan. »Et varmaan tarkoita häntä vaan niitä, jotka ovat hänen listallaan. Hänhän on vain murhaaja.»

»Tarkoitan veljeäsi. Me emme usko, että hän on psykopaattinen sarjamurhaaja. Hän vaikuttaa enemmän joukkoampujatyypiltä. Masennus, sosiaalinen eristäytyminen, itseinho, päihteiden käyttö ja taustalla olevat traumat – kaikki nämä viittaavat juuri mainitsemaani persoonallisuushäiriöön. Murhavideoiden julkaiseminen on selvä narsistinen piirre, joka sekin on tyypillistä joukkoampujille. Skitsofrenia ei ole tyypillistä, mutta jos hän kuulee ääniä, senkin voi lisätä listaan. Joukkoampujista tiedetään myös se, että heille käy lopulta huonosti. Yli seitsemänkymmentä prosenttia suunnittelee etukäteen tappavansa itsensä. Joko oman käden kautta tai niin kutsutulla *suicide*

by cop -menetelmällä, mikä tarkoittaa asettumista tahallaan poliisiin ammuttavaksi. Me emme halua tappaa häntä, mutta sinun täytyy auttaa meitä. Kertoa meille lisää.»

Grip katsoi Wittii ja nielaisi. »Tim on ypöyksin. Hän on pelois-
saan ja vihainen... kaikille, veikkaisin. Mitä apua hänelle muka voisi
olla siitä, että me istumme täällä ja *puhumme* hänestä?»

»Se auttaa minua laatimaan profiilin, jonka avulla saatamme pys-
tyä ennustamaan hänen seuraavan liikkeensä.»

Grip kiemurteli tuolissaan. Irvisti jälleen ja piteli rintaansa.
Kumartui eteenpäin.

»Käyn keittämässä meille kahvit.»

»Tim ja minä emme asuneet samassa perheessä», Grip sanoi ja hörp-
pasi kahvia seepraraitaisesta mukista. »Timin äiti oli kuvaussihteeri
ja minun isäni oli gafferi, kumpikin naimisissa tahoillaan. Mutta me
elokuva-alalla olimme kuin yhtä isoa perhettä, sekä lapset että aiku-
iset, ja kaikki tunsivat toisensa. Kaikki halusivat tulla isona ohjaajaksi.
En koskaan ymmärtänyt, miksi isäni oli niin kiinnostunut Timistä.
Hän vietti enemmän aikaa Timin kanssa kuin minun kanssani ja
opetti Timille kaiken valaistuksesta, vaikka tiesi, että minuakin olisi
kiinnostanut. Oletin sen johtuvan siitä, että he olivat enemmän
samanlaisia keskenään. Kaksi introverttia nörttiä, jotka tykkäsi-
vät puhua diffeistä, grideistä ja geeleistä. Minä vietin neljätoista-
vuotiaana mieluummin aikaani jalkapallokentällä. Vasta myöhem-
min, kun olimme jo melkein aikuisia ja Timin isä oli kuollut, saimme
tietää, että olimme velipuolia ja että minun isäni oli todellisuudessa
myös Timin isä.»

»Miten Tim reagoi siihen?» Witt kysyi ja nosti kahvikuppinsa
pöydältä.

Grip kohautti harteitaan. »Hän oli iloinen. Jopa ylpeä. Isää
pidettiin koko Norjan parhaana valaisijana. Niin kutsuttu isä, jonka
Tim oli menettänyt, oli saamaton vätys, joka laiminlöi perhettään

ja hakkasi Timiä kannissa. Tim arveli, että hän tiesi, ettei Tim ollut hänen poikansa, muttei sanonut mitään vaan löi ja huusi.»

»Entä sinä?»

»Minäkö? Olin tietysti raivoissani isälle siitä, että hän oli pettänyt äitiä. Olin enemmän äidin poika. Äiti oli huomaavainen ihminen, joka välitti enemmän muista kuin itsestään. Hän oli kotoisin Gamlebyenistä, ja sen takia puhun niin kuin siellä puhutaan, vaikka olen viettänyt lapsuuteni Oslon länsilaidalla. Aivan upea nainen.» Grip tuijotti kahvikuppiinsa päätänsä pudistellen ja hymyili surullisesti. »Mutta hän ei missään vaiheessa jättänyt isää. Ääliö.»

Harry ei ollut varma, viittasiko Grip ääliöllä isäänsä vai äitiinsä, mutta hän piti suunsa kiinni ja antoi Wittin hoitaa.

»Oli miten oli, otin itselleni jossain vaiheessa sukunimeksi äidin tyttönimen. Kun taas Tim vaihtoi itselleen isäni sukunimen.»

»Tuntuiko sinusta, että Tim varasti sinulta isän?» Witt kysyi.

Grip pudisti päätänsä. »Omasta puolestani isä jouti hänelle. Olin vain iloinen, kun isä ja äiti vihdoinkin ja viimein erosivat joitakin vuosia myöhemmin. Isä ei ollut paha mies, mutta hän oli heikko ja itsekäs. Äiti ansaitsi parempaa.»

Harry vilkaisi Wittä, joka nyökkäsi hänelle huomaamattomasti. Tämä ei ollut terapiaistunto.

»Miten Timillä meni niihin aikoihin?» Witt kysyi.

»Hän vietti paljon aikaa meillä. Hän puhui isän kanssa siitä, että he tekisivät yhteisen elokuvan. Ja Tim ja minä ystävästyimme. Olimme erilaisia mutta samanikäisiä, ja minäkin kiinnostuin enemmän elokuvanteosta, joten... niin, meistä tuli läheisiä. Ennen pitkää todella läheisiä.»

Harry selvitti kurkkuaan. »Tšerno kertoi, että Timille tapahtui jossain vaiheessa jotain. Jotain, mikä ehkä liittyi huumeisiin. Mihin huumeisiin?»

»Aivan, mihin?» Grip toisti tuijottaen eteensä. »Kuten todettua, Tim oli jo nuorenaakin omalaatuinen introvertti. Mutta ujouteen

yhdistyi mieletön vimma tulla kuuluisaksi. Hän aikoi tehdä mes-tariteoksen, joka jäisi elokuvien historiaan. Sosiaaliset tilanteet olivat hänelle vaikeita, mutta minun kauttani hänelle muodostui jonkinlainen kaveripiiri. Me olimme joukko amatöörejä, joilla oli oma harrastustila ja halu tehdä elokuvia, ja Tim osoittautui nopeasti lahjakkaimmaksi meistä sekä käsikirjoittajana että aivan erityisesti leikkaajana – hänen käsissään mikä tahansa materiaali muuttui sujuvaksi tarinaksi. Hän kukoisti, voisi sanoa. Mutta samaan aikaan hänellä oli ongelmia muilla alueilla. Hän oli liian ujo ohjaamaan näyttelijöitä, etenkin tyttöjä. Ylipäättään hän ei osannut olla tyttöjen kanssa.»

»Ai ei vai?»

»Ei. Me olimme nuoria ja kiimaisia. Sekä tytöt että pojat. Mutta Timiltä se homma ei sujunut alkuunkaan. Hän oli sellainen, joista nykyään käytetään nimitystä... mikä se termi oli?»

»Incel», Witt sanoi.

»Juuri niin, incel. Sulkeutunut ja epävarma eikä millään muotoa komea. Siitä huolimatta hän rakastui aina kauneimpiin tyttöihin, jotka eivät huomanneetkaan häntä. Niinpä hän alkoi ottaa bileisiin lähtiessään mukaan jotain itse sekoittamaansa huumetta, jota hän tarjoili auliisti muille toivoen, että se tekisi hänestä suosituksen myös tyttöjen keskuudessa.»

»Ajattelitko koskaan, että hän saattaisi käyttää sitä raiskaushuumeena?» Harry kysyi.

»Raiskaus...» Grip katsoi heitä. »En koskaan. Vihjaatteko, että...»

»Me emme vihjaa mitään», Harry sanoi.

»Kerro Timistä ja naisista», Witt sanoi. »Tiedätkö mitään Timin suhteesta hänen omaan äitiinsä?»

Grip pudisti päätään. »Timin äiti ei ollut mukana kuvioissa. Hän lopetti työt skriptana, muutti takaisin kotikaupunkiinsa ja... vain hävisi. Tim ei juuri puhunut äidistään.»

»Puhuiko hän sinulle muista naisista?»

»Puhui. Hän ihastui jatkuvasti uusiin naisiin ja aina yhtä palavasti. He torjuivat hänet, ja hän vannoi heidän katuvaan sitä sinä päivänä, kun hänestä tulisi kuuluisa. Mutta hänen jokainen ihastuksensa oli niin toivottoman epärealistinen, että yritykset olivat jo etukäteen tuhoon tuomittuja. Aivan kuin hän ei olisi pohjimmiltaan edes halunnut ketään, jos ymmärrätte, mitä tarkoitan. Kun hänestä tuli ammattileikkaaja, se alkoi näkyä entistä selvemmin. Tim nimittäin ihastui erityisesti juuri niihin naisiin, jotka näyttelivät hänen itse leikkaamissaan elokuvissa.»

»Niinkö?»

»Ei se oikeastaan ole mikään ihme, kun asiaa miettii. Hänhän vietti kaiken aikansa näyttelijöiden kanssa. Hänen työtään oli saada heidät näyttämään mahdollisimman hyvältä. Editoida pois epäonnistuneet vuorosanat ja huonolta näyttävät otokset. Lisätä maaginen tauko tai tietty katse, jota näyttelijä ei itse edes ajatellut vaan jonka leikkaaja poimi jostain toisesta kohtauksesta luodakseen oikeanlaista jännitettä. Saadakseen esiin kauneuden ja rytmin. Mutta kun näyttelijät vastaanottavat Oscareitaan ja jakelevat kiitoksia oikealle ja vasemmalle, on tavallista, että leikkaajat unohdetaan.»

»Yrität siis sanoa», Witt sanoi, »että Tim muodosti naisiin virtuaalisen suhteen joutumatta kohtaamaan todellista henkilöä?»

»Nimenomaan!» Grip nyökkäsi päättäväisesti. »Juuri niin hän teki. Hän rakasti naisia, ja hänen mielikuvissaan he rakastivat häntä. Tottelivat häntä ja olivat täsmälleen sellaisia kuin hän halusikin. Ja kun he sitten reaali maailmassa torjuivat hänet...»

»Pygmalion-ilmiö», Witt sanoi.

Grip katsoi häntä empivästi ja loi kysyvän katseen Harryyn.

»Anteeksi», Witt sanoi. »Pygmalion on hahmo kreikkalaisesta mytologiasta. Kuvanveistäjä, joka tekee niin kauniin patsaan, että rakastuu siihen. Silloin kun puhutaan incel-ajatuksista, joihin liittyy pygmalionisia piirteitä, ei olla kaukana incel-raivosta.»

Harry selvitti kurkkuaan. »Kun mietit tapauksia, joissa Tim on kokenut itsensä torjutuksi, nouseeko mikään ylitse muiden?»

Grip pureskeli alahuultaan. »Nousee. Juuri siksi oma selitykseni, jonka mukaan Tim ei olisi liittynyt elokuvamurhiin mitenkään, alkoi tuntua vähän... ontuvalta.»

»Niinkö?»

»Felicia. Felicia Henie. Tim rakastui Feliciaan päätä pahkaa ensi silmäyksellä. Tai viimeistään silloin, kun hän näki Felician ensimmäistä kertaa tv-ruudulla editointihuoneessa.»

»Kertoiko Tim tämän sinulle?»

»Ei heti, mutta se oli aivan ilmiselvää. Sellaisissakin kohtauksissa, joissa Felicia käsikirjoituksen mukaan soitti kolmosviulua, hän näytti leikatussa versiossa elokuvan päätähdeltä. Tapa, jolla Tim viipyi Felician lähikuvassa, sai vuorosanojen lausujan kuulostamaan sivuhenkilöltä, kun Felician kasvot täyttivät kuvaruudun...»

»Tim ja Felicia eivät siis olleet kanssakäymisissä reaali-maailmassa?» Witt kysyi.

»Olivat he. Timillähän oli Timiä.»

»Timiä?»

Grip nojautui taaksepäin ja haroi hiuksiaan. »Sillä nimellä me kutsuimme huumetta, jota hän jakoi bileissä.»

»Hänen omaa sekoitustaan, jossa oli opioideja ja bentsoja», Harry totesi.

»Niin. En tiedä, mistä hän niitä pillereitä hankki, mutta Felicia kääntyi aina hänen puoleensa tarvitessaan aineita. Ja tarvetta ilmeni koko ajan useammin. Kunnes Felicia lopulta...» Grip hymyili alakuloisesti. »...häipyi kuvioista.»

»Mm. Onko mahdollista, että Felicia maksoi Timille sillä, mitä Tim halusi?»

Grip pudisti päätään itsevarmana. »Felicia päätyi heroininikäyt-täjäksi ja kadulle, mutta vasta myöhemmin. Silloin? Ei. En usko, että Tim edes halusi seksiä. Hän halusi...» Grip levitteli käsiään. »Felicia

Henien *kokonaan*. Kaiken, mitä hän näki editointihuoneessa, ja sen, mitä hän kuvitteli omassa päässään. Felicia oli hänelle kaikki. Kun Felicia katosi, myös Tim alkoi kadota pikkuhiljaa. Minultakin. Hän ei päästännyt enää ketään ulkopuolisia editointihuoneeseen.»

»Sanoit uskovasi, että hän on...» Witt katsoi muistiinpanojaan. »'Ypöyksin ja vihainen kaikille.' Voitko täsmentää? Onko hänen vihalleen jokin tietty syy tai kohde?»

Grip pudisti päätään. »Kuten sanoin, seassa on aimo ripaus itseinhoa. Mutta mikäli hänellä on henkilökohtaisia kaunoja jota-kuta kohtaan, en ole huomannut sitä. En myöskään usko, että hän vihaisi minua. Se Tim, jonka näin, kun hän tuli tänne, on ihminen, jota en ole nähnyt koskaan aiemmin ja jonka en ole tiennyt olevan edes olemassa.»

Grip otti taskustaan purkin, avasi sen ja nielaisi kaksi valkoista tablettia kahvin kanssa. Harry näki, että hänen katseensa oli sumea.

Geronimo tassutti paikalle aivan kuin olisi haistanut, että sen isännällä oli kipuja, ja nuoli Gripin kättä.

»Vielä viimeinen kysymys ennen kuin lähdemme», Harry sanoi. »Tiesikö Tim, että sinulla on metallilevy rintakehässäsi?»

Grip räpäytti silmiään. »Ei.»

»Ei? Te olette veljeksiä, mutta hän ei tiennyt?»

»Hän ei tiedä sitäkään, että minulla on ollut syöpä.» Grip hymähti surumielisesti ja rapsutti Geronimoa. »Meidän perheessämme ikävistä asioista vaietaan niin kauan kuin se vain on mahdollista.»

»Mm. Kuulostaa tutulta. No, me olemme yhteydessä huomenna, jos meille tulee mieleen lisää kysyttävää. Ok?»

Grip nyökkäsi.

»Muista lukita ovi lähtömme jälkeen. Äläkä avaa sitä kenellekään.»

Grip hymyili vaisusti ja nyökkäsi jälleen.

62

»'MUISTA LUKITA OVI LÄHTÖMME JÄLKEEN'», Witt matki sipsutellessaan Harryn rinnalla jäistä pihatietä portille päin. »Etkö olisi voinut kertoa sille reppanalle, että ulkona on auto pitämässä vahtia?»

»En», Harry vastasi tähyillessään naapuritaloa kohti. Yhdessä ikkunassa lepatti kynttilä.

»Mikset?»

Harry osoitti vastapäistä taloa. »Tuosta ikkunasta näkee suoraan Gripin ulko-ovelle. Sen takia Tim Kalander kiersi takakautta. Hän ei halunnut tulla nähdyksi.»

»Kysyin...»

»Kuulin kyllä. Tule.»

Witt yritti turhaan pysyä ripeästi naapuritaloa kohti harppovan Harryn perässä mutta tavoitti hänet vasta, kun hän seisoi portailla sormi ovikellon päällä.

»Ei ketään kotona», Harry sanoi.

»Ei sähköä», Witt sanoi ja hakkasi ovea kuuluvasti. »Olohuoneeseen ei jätetä kynttilää palamaan, jos talo on tyhjä.»

Harry loi Wittiin arvostavan katseen.

»Miksi kysyit, tiesikö Tim Kalander Gripin rintaan asennetusta metallilevystä?» Witt kysyi.

»No. Mietin, että Gripillä kävi uskomaton tuuri. Ja tulen epäluuloiseksi aina kun tapahtuu jotain uskomatonta. Tšernon mukaan Grip oli Timin paras kaveri. Ehkä Tim ei yrittänytkaan tappaa häntä

vaan tarvitsi jonkun kohtaukseen *Yön kuninkaasta*. Ja Grip päätyi shot listille sitä kautta.»

Witt kohotti kulmiaan. »No pun intended?»

Ovi avautui. Noin neljäkymmentävuotias nainen katsoi heitä kysyvästi.

»Paljonko kello oli, kun näit mainitsemasi henkilön?» Harry kysyi katsoen sohvalta istuvaa pariskuntaa. Harry ja Witt oli ohjattu istumaan tuoleille lämpöä hohkaavan leivinuunin viereen.

»En tiedä, meillä ei käytetä kelloa», nainen sanoi.

»Pimeässä on tietysti vaikea nähdä, mutta olisiko henkilö voinut olla tämä mies?» Harry ojensi puhelintaan naiselle näyttääkseen Siri Heimenin lähettämiä kuvia, joista toinen oli kokovartalokuva Timistä ja toinen lähikuva Timin kasvoista. Nainen vetäytyi kauemmas, ja Witt laski kätensä Harryn käsivarrelle.

»Anteeksi», Harry sanoi ja pani puhelimen pois.

»Se oli hän», nainen sanoi. »Olen nähnyt hänet monta kertaa, joten tunnistin kävelytyylin. Uskoisin, että hän on perheen läheinen ystävä. Tai oli. Nainenhan ei enää asu talossa. He ovat kai eronneet.»

»Mutta et kuullut pamausta?»

»En. Ei tosin ihme, sillä aloitin samaan aikaan syvämeditaation, jolloin katoan tästä maailmasta. Meditoinnin jälkeen kävelin Grefseeniin keräämään polttopuita. Tulin kotiin vasta myöhään.»

»Sitten kun poliisit olivat jo lähteneet?»

»Ehkä. En nähnyt ketään. Menin nukkumaan. Puunkeruureissun jälkeen nukkuu aina sikeästi.»

»Poliisit ovat varmaankin käyneet ovellanne ja yrittäneet kysyä, näittekö te mitään. Eikö sinulle tullut mieleen, että ilmoittautuisit poliisille, kun sait tietää mitä oli tapahtunut?»

»En tiennyt siitä», nainen sanoi. »Kuulin vasta nyt, kun te kerroitte.»

»Jesus. Miten on mahdollista...»

»Me emme katso televisiota», keskeytti mies, jonka nainen oli esitellyt talon isännäksi. »Emme myöskään käytä internettiä. Emmekä juuri juttele naapureiden kanssa. Viimeiseen vuoteen emme ole edes lukeneet lehtiä. Seitsemänkymmentä prosenttia lehtijutuista on silkkaa valetta.»

»Mm.» Harry tarkasteli parrakasta isäntää, joka istui käsivarret ristissä ja villatakki ylös asti napitettuna. »Ja sinä et ilmeisesti ollut kotona?»

»Olin hakemassa hirvenlihaa», mies sanoi. »Me kaadoimme syksyllä kaksi hirveä, ja veljeni säilyttää ruhoja.»

»Pakastimessako?» Harry kysyi.

Mies ei vastannut, kohotti vain hartioitaan ja nosti käsivarsiaan ylemmäs.

Matkalla ulos Harry osoitti eteisessä olevaa metallikaappia. »Asekaappi?»

»Kyllä», mies sanoi.

»Eivätkö tällaiset ole yleensä kellarissa?»

»Sinä päivänä, kun he tulevat, ei ole välttämättä aikaa juosta kellariin.»

»He?»

Mies poimi jonkin esitteen tapaisen läpyskän pinosta eteisen lipaston päältä. »Lukekaa tämä. Sanomalehdistä poiketen se, mitä tässä sanotaan, on totta. Niin ikävää kuin se onkin, ihmiset kykenevät harvoin näkemään totuutta.»

Harry seisahtui ovelle. »Sanoit, ettette juuri juttele naapureiden kanssa. Tarkoititko siis, että ette ole puhuneet myöskään Gripille tai hänen veljelleen?»

»Emme ole puhuneet heille mitään, mutta tiedän silti hyvin, kuka Kalander on. Hän oli nero.»

»Oli vai?»

»Työskentelin itsekin elokuva-alalla hetken aikaa kauan, kauan sitten. Kalander ei muista minua.»

»Sanoit, että hän *oli* nero. Eikö hän ole enää?»

»Jumala on antanut meille kaikille lahjan. Mutta jos emme käytä lahjaamme niin kuin on tarkoitettu, hän voi ottaa sen meiltä pois. Kalander lakkasi hyödyntämästä lahjojaan. Se ei ole synti vain häntä itseään ja Jumalaa kohtaan vaan meitä kaikkia. Koko yhteisöä. Lahja annetaan yksittäisille ihmisille, jotta kaikki voisivat hyötyä siitä.»

Harry nyökkäsi hitaasti. »Kiitos...»

»Gudmund.»

»Gudmund...»

»Gudmundson. Toivottavasti saatte kiinni sen, joka haavoitti Gripiä.»

»Teemme parhaamme», Witt sanoi.

Matkalla jäistä pihatietä alas portille päin Witt liukastui. Harry ojensi kätensä, ja Witt takertui Harryyn vaistomaisesti. Harry haistoi naisen tuoksun. Ja hän oli tuntevinaan myös naisesta huokuvan lämmön heidän takkiensa läpi.

»Hupsista keikkaa», Witt nauroi roikkuen yhä Harryssa.

»Mm.»

Harry työnsi Wittii kauemmas katsoen, ettei tämä kaatunut.

He jatkoivat kävelyä. Witt pujotti kätensä Harryn kainaloon ja kulki sipsuttaen.

»Olet nopea», hän sanoi.

Harry mietti, viittasiko kommentti hänen reaktiokykynsä vai intoonsa keskeyttää halaus. Kunnes hänellä välähti, että Wittin tar koituskin oli saada hänet miettimään.

Kun he saapuivat sinisen siviilipoliisiauton luokse, hän irrotti Wittin käden kainalostaan ja koputti ikkunaan. Ikkunan laskeutuessa alas hän otti lehtiön käteensä ja alkoi kirjoittaa.

»Mikä sinun nimesi on?»

»Julie Onnerud.»

»Ok, Onnerud. Mikäli Grip poistuu talostaan, haluan, että seuraatte häntä ja raportoitte hänen liikkeistään minulle. Onko selvä?»

»Meidän on käsketty...»

»Saatte uudet ohjeet radion kautta parin minuutin päästä.» Harry repäisi lehtiöstään sivun ja ojensi sen autossa istuville poliiseille.

»Tekstatkaa minulle tähän numeroon ja pitäkää minut ajan tasalla.»

»Ai se johtui siitä», Witt totesi, kun he jatkoivat matkaansa ja Harry odotti, että Katrine vastaisi puhelimeen. »Et halunnut Gripin tietävän suojelusta, koska arvelet, että hän johdattaa meidät Tim Kalanderin luokse. Vai mitä?»

»No. En arvele mitään, mutta niin kauan kuin sellainen mahdollisuus on olemassa...»

»Pidätkö todella mahdollisena, että Grip haluaa auttaa veljeään? Ojennettuaan hänet meille tarjottimella?»

Puhelimesta kuului ääntä. »Haloo? Harry?»

»Tervehdys, pomo. Haluan, että määrääät Gripin seurantaan, mikäli hän poistuu kotoaan. Jotta emme sulkisi pois sitä mahdollisuutta...»

»Että hän johdattaa meidät Kalanderin luokse», Katrine jatkoi. »Kysyn, mitä mieltä syyttäjä on.»

»Kiitos.»

Harry lopetti puhelun, ja he istuutuivat Wittin kanssa autoon.

»Elikkä», Witt sanoi. »Grip siis haluaa auttaa Tim Kalanderia?»

»Ei auttaa», Harry sanoi. »Vaan pysäyttää hänet, ehkä.»

»Tarkoitatko, että Grip saisi hänet antautumaan? Rommelmenetelmällä laskemaan revolverinsa pöydälle?»

»En tiedä. Veikkaan vain, ettei Grip ole sitä tyyppiä, joka jää kotiin odottamaan. Hänellä oli syyllinen katse. Ehkä hän kokee olevansa vastuussa kieroön kasvaneesta pikkuveljestään. Niin tai näin: jos Gripillä on pienikin aavistus siitä, missä Tim voisi olla, uskon hänen menevän sinne.»

He ajoivat eteenpäin hiljaisuuden vallitessa.

Kun Harry pysäytti auton vilkasliikenteiselle Brugatalle lähelle Olafiagangenin risteystä, Witt ei noussut heti. Hän kääntyi Harryyn

päin ikään kuin olisi aikeissa sanoa jotain. Hänen silmissään iiristen ympärillä erottui sininen sädekehä.

»Kiitos», hän sanoi, avasi oven ja astui ulos autosta.

Harry ei tiennyt, mitä Witt oli aikonut sanoa, mutta seurasi tätä katseellaan alaovelle. Hän ajatteli, että Witt oli varmaankin kuullut, ettei auto ollut lähtenyt liikkeelle, ja mietti, keikuttiko tämä siksi lanteitaan *hieman* tavallista enemmän. Oli miten oli, häntä kalvoi levottomuus, rauhaton olo, joka ei liittynyt pelkästään alkoholiin. Eikä enää seisomiseen parvekkeenkaiteella ja tähyämiseen seitsemänneistöistä kerroksesta alas maahan. Mutta ei ehkä myöskään yksinomaan Hilde Wittiin. Kyse oli jostain muusta, jostain hennosta ja näkymättömästä. Hiljaisesta kutsusta jonnekin, minne hän ei halunnut mennä mutta tiesi, että hänen olisi pakko.

Kello kertoi, että hänen olisi kiirehdittävä, jos hän haluaisi ehtiä sovittuun aikaan iltaruoalle Helgan ja Olegin luokse. Hän vaihtoi ykkösen silmään, painoi kaasua ja huudatti nupit kaakossa Johnny Cashin kappaletta »God's Gonna Cut You Down». Ei siksi, että sitä olisi pitänyt kuunnella kovaa, vaan jotta saisi vaiennettua mahassa möyryävät piskit ja olalla istuvan pirun.

63

KUOLEMA ON VALTAVA JUTTU.

Yritän keskittyä koko ajan siihen ja vain siihen. Uppoutua taiteeseen, antaa silmien editse vilahtavien kuvien määrätä suunnan ja päättää, minne mennään seuraavaksi. Mikä on totta, mikä on fiktiota? Onko niillä loppujen lopuksi mitään eroa? Henkilö, joka elää yhdessä kuvassa, on seuraavassa kuollut. Mysteeri pysyy salattuna ja tapahtuu jossain kohtaa sekunnin aikana vilahtavien kahdenkymmenenneljän ruudun lomassa. Yhtenä huomaamattomana hetkenä henki katoaa ja siirtyy jonnekin muualle. Niin sen täytyy olla. Felicia näkee kuolemansa lähestyvän. Hän vaikuttaa pikemminkin vihaselta kuin pelokkaalta. Kyyneleet valuvat. Sekä hänen poskillaan että minun poskillani. Toivon, että osaisin leikata filmin niin, että hänen tunteensa tulisivat näkyviin vielä paremmin, ja että otoksia, joista valita, olisi useampia. Samaa toivon myös John Dalen kohdalla. Ja Antonin ja Robertin. Ja Trym Haugenin. Mutta pääosan esittäjillä ei ollut mahdollisuutta uusintaottoihin.

Käytän tappamisen taustalla valikoituja klassisen musiikin katkelmia. Schubertin kahdeksas ja veri, yhdistelmässä on sitä jotain. Äänten lisääminen tallenteisiin voimistaisi vaikutelmaa; uhrien huudot, jotka lävistävät tärykalvon jääpuikon lailla. Mutta se paljastaisi liikaa.

Joudun itsekin kuolemaan elokuvani vuoksi, tiedän sen. Mutta toisaalta tämä elokuva on se, mistä minut muistetaan ja mikä antaa minulle ikuisen elämän. Kenties pystyn juuri siksi sulkemaan kaiken muun ulkopuolelle ja toteuttamaan sitä, mihin olen syntynyt: Ohjaamaan

elokuvakohtauksia. Tekemään hyvää fantastista. Lopuksi panen kohtaukset kronologiseen järjestykseen. Tai kronologiseen epäjärjestykseen.

Niin, kuolema on valtava juttu. Katsokaa, miten vuolaasti John Dalen veri virtaa hänen maatessaan pöydällä. Samalla tavalla vuolaasti virtaavat myös minun kyyneleeni, kun räpyttelen niitä pois nähdäkseni jotain – jotain, millä kohtauksesta voisi tehdä vielä vähän paremman.

Oleg hiipi portaat alas olohuoneesta ja seisahtui lastenhuoneen oven taakse.

Hän kuuli Helgan hyräilevän ylhäällä korjatessaan astioita pöydästä ja Harryn lukevan satua lapsille.

Poikkeuksellisesti Harry oli ollut eniten äänessä, kun he olivat istuneet pöydän ääressä syömässä iltaruokaa. Hän oli kertonut hauskoja tarinoita omasta lapsuudestaan ja talvilomista Romsdalenissa nyt kun Helga ja lapset olivat lähdössä pohjoiseen lumen ja pimeyden keskelle.

Kuulosti siltä kuin Harry olisi lukenut lapsille satua leskeksi jääneestä kettuemosta. Oleg itse oli kieltäytynyt kuuntelemasta iltasatuja siinä vaiheessa, kun Harry oli ilmestynyt hänen ja hänen äitinsä elämään. Hän ei halunnut sängynlaidalleen mokomaa vierasta miestä, joka oli tullut varastamaan häneltä äidin. Olegin sydäimestä ei todellakaan noin vain löytynyt tilaa pitkänhuiskealle poliisille, jolla oli siilitukka ja vaaleansiniset silmät.

Mutta vähitellen tilanne oli muuttunut ja Harrysta oli tullut hänen elämänsä toiseksi tärkein ihminen. Harry oli toki tuottanut heille pettymyksiä monet kerrat. Milloin ratkennut ryyppäämään, milloin tehnyt jotain muuta hullua. Mutta kriittisimmillä hetkillä Harry oli pysynyt aina Olegin tukena. Eikä Harry ainoastaan tukenut vaan tarvittaessa myös auttoi aktiivisesti. Pani itsensä peliin seurauksia pelkäämättä. Lyhyesti sanottuna Harry oli mies, jollaiseksi Olegkin haaveili joskus tulevansa. Miinus pari juttua tietenkin. Mutta sellaista rehellisyyttä ja tinkimättömyyttä...

Oleg kuuli Los Lobosin »Will the Wolf Survive?» pärähtävän soimaan eteisen naulakossa takintaskun uumenissa. Hän meni eteiseen ja onki Harryn puhelimen käteensä. Tunnisti näyttöruudusta Onnerudin nimen, jonka Harry oli maininnut ennen ruokailua, ja painoi vihreää luuria.

»Haloo?»

»Grip on lähdössä liikkeelle. Hän avaa juuri ulko-ovea.»

»Lähtekää seuraamaan», Oleg sanoi.

»Juuri siitä syystä me soitimme. Syyttäjä sanoi ei.»

»Mitä?»

»Koska Grip ei ole epäiltynä mistään, seuraamiseen tarvittaisiin lupa tuomioistuimesta.»

»Hänhän saattaa johdattaa meidät joukkomurhaajan jäljille!»

»Meidän on noudatettava pelisääntöjä, Hole.»

»En ole Hole. Seuratkaa Gripiä älkääkä kadottako häntä näkyvistä!»

Oleg kiiruhti lastenhuoneen ovelle ja painoi samalla kännykästä puhelun odotustilaan. Hän raotti ovea.

»Grip on lähtenyt liikkeelle.»

Hän sulki oven ja kuuli Harryn toivottelevan lapsille hyvää yötä. Hänen katseensa kääntyi puhelimeen.

Hän huomasi osuneensa vahingossa väärään kuvakkeeseen painaessaan näyttöä samasta kohdasta kuin olisi painanut omasta puhelimestaan. Sen sijaan, että puhelu olisi mennyt odotustilaan, hän oli avannut toisen sovelluksen. Kuvagallerian.

Ja nyt hän tuijotti kuvaa hahmosta, joka melkein mutta vain melkein peitti näkyvistä taustalla olevan huoneen, jonka hän tunnisti liiankin hyvin.

Hilde Witt istui designtuolissa katse käännettynä pois päin.

Kyseessä näytti olevan lähes puolen tunnin mittaisen videon aloituskuva.

Hänen aivonsa selasivat automaattisesti ja salamannopeasti eri vaihtoehtoja löytämättä yhtäkään, joka olisi käynyt järkeen.

Hän painoi playta. Tuijotti. Kuuli Harryn napsauttavan valot sammuksiin lastenhuoneesta. Siirsi aikapalluraa eteenpäin. Näki Harryn istuvan toisessa Bollo-tuolissa, samassa, jossa hän oli itsekin istunut ensimmäisellä terapiakäynnillään.

Siirsi aikapalluraa uudestaan.

Henkilöt, jotka olivat istuneet eri tuoleissa, sulautuivat yhteen.

Hän kuuli heidän äänensä ja hengityksensä. Itse hän oli lakannut hengittämästä.

Oven avautuessa hän pyyhkäisi videon piiloon.

»Yhteys katkesi», hän sanoi ja ojensi puhelimen Harrylle. »Heille ei annettu lupaa lähteä seuraamaan.»

Hän pani merkille Harryn tutkivan katseen. »Onko kaikki kunnossa?»

»Juu. Mitä tehdään?»

»Ajetaan sinne, missä he ovat nyt.»

Oleg jäi seisomaan ja katsoi Harrya, joka nappasi takkinsa naualakosta ja pani kengät jalkaan. Nosti sitten katseensa. »Oletko tuossa?»

Oleg nyökkäsi.

»Tuolla he ovat», Harry sanoi osoittaen sinistä autoa valoristeyksessä Ullevålin sairaalan edustalla.

Oleg ohjasi auton heidän rinnalleen. Hänen päässään kiehui, koko ruumis oli kuin tulisilla hiilillä. Hän yritti räpytellä pois silmäluomiensa alle pinttyneitä kuvia, mutta ei onnistunut.

Kummankin auton sivuikkuna laskeutui kuin yhdestä käskystä.

»Missä hän on?» Harry kysyi.

Julie Onnerud vastasi kääntämättä katsettaan Harryyn. »Passat, kaksi autoa meidän edellämme.»

»Näen sen. Me jatkamme tästä.»

»Ihan vain tiedoksi», Onnerud sanoi. »Kirjoitin raporttiin, että meidän työvuoromme päättyi ja pyysimme lupaa lähteä kotiin.

Kuten myös tapahtui. Se, että olemme Gripin auton perässä, ei johdu seuraamisesta vaan on pelkkää sattumaa, koska lähdimme samaan suuntaan.»

»Mm. Onko se totta?»

»Suurin piirtein.»

»Asia selvä.»

»Eli älä kirjoita omaan raporttiisi mitään, mikä on ristiriidassa meidän raporttimme kanssa. Ok?»

»Mihin raporttiin? Minähän olin vain syömässä poikapuoleni luona ja hän on heittämässä minua kotiin.»

Onnerud kohautti olkapäitään, ja ikkuna liukui takaisin kiinni.

Oleg jätti yhden auton Passatin ja oman autonsa väliin. Passat kääntyi Sognsveienille, sitten vasemmalle ennen ratikkakiskoja ja alamäen jälkeen uudestaan vasemmalle. Käännyttyään auto jatkoi matkaansa prameiden huviloiden ja niiden aidatuilla pihoidilla kasvavien lumisten omenapuiden ohi.

»Muista pitää etäisyyttä», Harry sanoi.

»Turpa kiinni», Oleg lipsautti mutisten.

»Mitä?»

Oleg veti henkeä. »Onko sinulla kuulossa vikaa?»

Syrjäsilmillä hän näki Harryn tuijottavan vierestä hämmästyneenä.

»Katso minne Grip ajaa», Oleg sanoi nyökäten eteenpäin. Harry käänsi katseensa takaisin tiehen.

Viidenkymmenen metrin päässä metsän reunassa Passat pysähtyi kääntöpaikalle. Oleg kurvasi äkkiä kahden tienvarteen pysäköidyn auton väliin ja sammutti moottorin ja valot.

Passatista nousi ulos rotevarakenteinen hahmo muovikassi kädessään.

»Se on Grip», Harry totesi hiljaa.

Ympärilleen katsomatta Knut Grip lähti sipsuttamaan jäistä hantkea pitkin metsään päin.

»Me kadotamme hänet», Oleg sanoi, avasi keskikonsolin ja otti sieltä virka-aseensa. Oikealla kädellään hän kurottui avaamaan turvavyön. Hän tunsu Harryn ottavan kiinni ranteestaan.

»Odota.»

Oleg repäisi kätensä vapaaksi, irrotti pidikkeestä turvavyön, joka kelaui rahisten koteloonsa, avasi oven ja nousi autosta. Hän lähti ripein askelin kävelemään Passatia kohti. Takaapäin kuului, miten Harrykin nousi autosta ja juoksi hänet kiinni.

»Mikä helvetti sinua oikein vaivaa?» Harry kuiskasi.

»Ei mikään», Oleg vastasi hidastamatta vauhtia. »Sinä se alat olla liian vanha tähän työhön.»

»Minähän käskin odottamaan! Hän kuulee meidät.»

»Ja minä sanoin, että me kadotamme hänet!»

»Emmepäs! Voimme seurata jälkiä lumessa.»

Oleg pudisti päätään eikä pysähtynyt.

Jalanjäljet valkeassa hangessa toivat hänelle lapsuudesta mieleen pisteet valkoisella paperiarkilla sekä jo melkein unohtuneen äänen, joka selitti yskänpuuskien lomassa, että kuva hahmottuisi, kunhan hän piirtäisi viivan pisteestä toiseen. Juuri niin hän oli tehnyt nytkin. Piirtänyt viivan Hildestä, joka aivan puskista väitti, ettei halunnut häntä enää, puhelimesta olleeseen videoon Hildestä Harryn sylissä. Se, että Harry oli kuvannut tilanteen, oli kai todiste siitä, että he olivat harrastaneet samanlaisia puuhia ennenkin tai että Harry tiesi viettelevänsä Hilden noin vain sormiaan napsauttamalla. Nyt video oli Harryn trofee, jotain mitä katsella samalla kun veti käteen.

»Pysähdy», Harry kuiskasi. »Meillä on jäljet, voimme seurata niitä.»

»Grip ei ole menossa metsään», Oleg kivahti. »Hän on menossa metsän kautta jonnekin muualle. Hän on ovela. Metsän toisella puolella on Blindernveien. Hän tietää, että jos hän pääsee sinne, hän pystyy karistamaan meidät kannoiltaan.»

»Jos hän huomaa, että häntä seurataan, hän ei johdata meitä Kalanderin luokse. Anna hänen mennä. Kuuletko?»

Oleg tunsi Harryn puristavan otteen olkapäässään. Hän reagoi vaistomaisesti. Heilautti kättään ja kuuli rusahduksen. Vasta kun hän näki Harryn kaatuvan selälleen veri nenänvarresta suihkuten, hän tajusi lyöneensä tätä pistoolilla kasvoihin täydellä voimalla.

Hän katsoi Harrya, joka makasi maassa. Silmät olivat kiinni, toinen jalka nyki ja Harry vaikersi kivusta.

Hän oli aikeissa polvistua auttamaan Harrya, kun kuvat Hildestä ja Harrysta palasivat jälleen hänen mieleensä.

Hän kääntyi ja jatkoi juoksuaan syvemmälle pimeään metsään.

FELICIA.

Miten niin kauniista voi tulla jotain niin rumaa ja järkyttävää?

Olen pysäyttänyt filmin ja katson kuvaa, joka kaameudessaan järkyttää minuakin. Osa minusta haluaisi repäistä filmin kelasta ja leikellä luomani hirviön pieneksi silpuksi. Toinen osa tietää, että kyseessä on tinkimätön mestariteos, joka vaatii enää pientä hiomista tullakseen täydelliseksi. Juuri sama osa huutaa, ettei niin moni ihminen ole voinut kuolla julmasti taiteen puolesta vain tullakseen unohdetuksi ja päätyäkseen silppuna historian editointihuoneen lattialle.

Minä en kuitenkaan voi jatkaa elämäni, se vaihtoehto on poissa laskuista. Vaikka voi sanoa, että olen syytön, että minun oli pakko tehdä se minkä tein ja että kaikilla taiteellisesti lahjakkailla on velvollisuus toimia taiteen palvelijoina, olen tullut osaksi sitä julmuutta, jota kuvaan. Siksi minun on jaettava kohtaloni rooleihin määrättyjen näyttelijöiden kanssa.

Felicia.

Olisit saanut minut, jos olisit halunnut.

Kuinka erilaista kaikki olisi voinut olla.

Tai sitten ei.

Rotta vikisee seinän takana. Se haluaa sisään. Voin syöttää sille seluloidia. Tai hetkinen. Varoittaako se jostain? Joku saattaa olla tulossa.

Grip kiiruhti eteenpäin puiden lomitse. Lumessa ei ollut muita kengänjälkiä kuin hänen omansa. Tuoreita, piiloon lakaistuja painaamia erottui kuitenkin siellä täällä. Sellainen sääntö heillä oli ollut aikoinaan, kun heidän elokuvakerhonsa oli kokoontunut suljettuun sodanaikaiseen bunkkeriin väsätyssä salaisessa ja luvattomassa studiossa. Kaikkien oli peitettävä jälkensä ja siten estettävä ulkopuolisia löytämästä heidän piilopaikkaansa. Pinewoodin sijaintia ei saanut paljastaa kenellekään. Sillä järeimmätäkään lukot ja ovet eivät olisi pysäyttäneet murtovarkaita, jos he olisivat tienneet oven takana olevista kuvaus- ja editointilaitteista. Grip tiesi tämän, koska hän oli aikoinaan ollut itse murtovaras. Tim, Christian ja hän olivat kerran teineinä murtautuneet yöllä Filmparkeniin ja saaneet saaliikseen 16-millisen filmin leikkauslaitteen, joka oli edelleen bunkkerissa.

Grip kumartui ja väisti alimpia männynoksia.

Betonirappuset olivat puiden katveessa sivussa polusta. Kunnan toimesta rappusten eteen oli jossain vaiheessa asennettu kalterit, jotta satunnaiset metsässä liikkujat eivät vahingossa putoaisi kuiluun ja vierisi portaita alas. Sittenmin kalteriviritelmä oli kuitenkin irrotettu, ja se lojui nyt jossain hangen alla ruostuneena. Grip laskeutui jäiset askelmat varovasti, ettei liukastuisi. Porraskuilun pohjalla oli lasinsiruja ja siellä löyhkäsi kissankusi, kun Grip kaivoi avaimen esiin ja työnsi sen ruosteiseen lukkoon. Hän veti auki painavan, raudoitettun oven, ja naamalle tulvahti tuttu homeinen haju, joka oli nuorena tuntunut miellyttävältä, koska sen yhdisti elokuvantekoon.

Hän käveli pimeässä kohti studiota, joka oli ison bunkkerihallin keskelle rakennettu puumökki. Studiosta ei kuulunut mitään, mutta seinän ja betonikaton välisestä raosta näkyi, että valot olivat päällä. Grip käytti toista avainta studion ovesa olevaan lukkoon.

Ja avasi sen.

Oven avaamisesta kuuluvan äänen peitti ison tuulettimen tauoton hurina. Mutta Tim oli aina kuullut Gripin tulon siitä huolimatta, silloinkin kun Yamaha HS -kaiuttimet pauhasivat täysillä.

Editointipöydän ääressä oleva tuoli kääntyi hitaasti.

Hetken Grip vain seisoi hievahtamatta ovensuussa ja tuijotti seinään kiinnitettyä monitoria, jossa filmi oli pysähtynyt kuvaan entisestä kaunottaresta. Kauneus ei ollut täysin kadonnut, mutta se oli päihteiden, pettymysten ja kaatuneiden haaveiden pahoin kuluttama.

Felicia tuijotti suoraan kameraan.

Hänen suljettua suutaan lähestyi poranterä.

Grip painoi päänsä alas ja katsoi velipuoltaan.

Tim näytti huonovointiselta. Tai sairaalta. Kuten hän itsekin.

»Hei, Tim.» Grip nosti muovikassia. »Sinulla on varmaan nälkä?»

Tim tarttui revolveriin, joka oli editointipöydän vieressä. Poimi sen käteensä ja tähtäsi sillä Gripiä.

»Ei ole, mutta kiva kun tulit.»

Oleg seisoi metsässä siinä kohdassa, johon kengänjäljet päättyivät. Hän valaisi puhelimensa taskulampulla maan alle johtavia portaita. Veti henkeä. Ja laskeutui portaat alas.

Ovi oli kiinni, mutta ei lukossa.

Hän sammutti taskulampun ja avasi oven varovasti. Säpsähti, kun jokin ryömi hänen kenkensä yli, mikä lie pikkueläin.

Toisesta ovesta, joka oli peremmällä bunkkerissa noin kymmenen metrin päässä, kajasti valoa. Muovikassia kädessään pitävän Gripin siluetti peitti suurimman osan oviaukosta.

Oleg kohotti virka-aseensa ja hiipi lähemmäs.

Hän kuuli oven takaa puhetta ja näki Gripin astuvan huoneeseen ja kääntyvän ovelta vasemmalle. Näkyviin ilmestyi huone, jossa oli äänitysstudion miksauspöydältä näyttävä pöytä sekä iso tv-ruutu.

Ruudulla näkyi pysäytyskuva Felicia Henien murhavideosta.

Pyörivässä tuolissa miksauspöydän ääressä istui kumarainen, kalpea mies, jonka pitkät tummat hiukset laskeutuivat piikkisuorina nahkatakin olkapäille. Miehen kasvot näyttivät turpeammilta kuin kuvassa, mutta Olegilla ei ollut epäilystäkään siitä, kuka hän oli.

Tim Kalander.

Tuoli oli käännetty kohti huoneen vasenta laitaa ja Knut Gripiä, jota ei näkynyt; Oleg näki ainoastaan Kalanderin sivustapäin sekä hänen oikeassa kädessään revolverin, jolla hän tähtäsi Gripiä.

Kalander sanoi jotain, mutta tuulettimen hurina peitti sanat kuuluvista.

Oleg poisti varmistuksen omasta H&K P30 -pistoolistaan ja astui kaksi askelta lähemmäs.

Ratkaisu olisi tehtävä pian, sillä Kalander näytti kiihtyvän kaiken aikaa. Hän puhui taas, kovempaa tällä kertaa, ja Oleg erotti kaksi yksittäistä sanaa tuulettimen hurinan yli – »täytyy ampua».

»Poliisi!» Oleg huusi.

Kalander reagoi ja käänsi katseensa häneen. Revolveria pitelevä käsi seurasi perässä.

Hän veti liipaisimesta.

Huomaan, ettei Knut tajua, vaikka koetan ojentaa asetta hänelle. Joten toistan sanani uudestaan.

»Sinun täytyy ampua minut, Knut.»

En ymmärrä, miten vaikea muka on käsittää, etten yksinkertaisesti jaksakaan enää, että haluan vain pois.

Huuto. Jostain kuplan ulkopuolelta. »Poliisi!» Käännyin oviaukkoa kohti. Ovella seisoo nuori mies pistooli kädessään. Tyhjä katse täynnä raivoa. Ehkä hän voi pel

Oleg näki, että ensimmäinen luoti osui Kalanderia kaulaan. Toinen osui rintaan. Ampuessaan kolmatta laukausta Oleg oli siirtynyt kaksi askelta lähemmäs siten, että etäisyyttä oli vajaan viisi metriä, ja hän ampui silti ohi, mutta siinä vaiheessa Kalander oli jo pudottanut revolverinsa. Oleg ampui uudestaan. Ja uudestaan. Ja uudestaan.

»Seis!»

Harryn ääni.

Oleg laski pistoolinsa.

Kalander oli valahtanut tuolista lattialle mytyksi, jonka ympärille levisi verilammikko kuin punaisena sädekehänä.

Grip astui esiin pimeästä nurkasta ja vaipui polvilleen Kalanderin viereen.

Oleg seisoj lamaanuneena ja tuijotti apaattisesti Harrya, joka marssi huoneeseen, kyykistyi Gripin viereen ja jutteli tälle hiljaa. Toimi rutiinien mukaisesti ja tarkisti Kalanderin pulssin. Tarttui Kalanderin revolverin piippuun ja nosti aseenn lattialta kahdella sormella, jottei tuhoaisi sormenjälkiä, hämmästyj jotain ja tutki asetta tarkemmin ennen kuin laski sen jälleen kädestään. Asetti kätensä Gripin olalle ja esitti kysymyksen, johon Grip vastasi. Sitten hän nousi ja auttoi Gripin pystyyn, ja he kävelivät yhdessä ulos studion ovesta. Ulkopuolelle päästyään Grip lysähti istumaan märälle betonilattialle ja hautasi kasvot käsiinsä.

Verilammikko Kalanderin alla kasvoi kasvamistaan. Oleg tuijotti. Hän, Oleg Fauke, oli surmannut ihmisen.

Ajatus oli raju, niin valtava, että vaikka Oleg yritti, hän ei kyennyt sisäistämään sitä – hänestä tuntui kuin hän olisi tunkenut rantapalloa suuhunsa.

Siitä huolimatta hän hahmotteli jo mielessään puolustuspuhetta. Ei poliisin sisäistä tutkintaa varten vaan itselleen. Montako laukausta hän oli ampunut kaiken kaikkiaan?

»Kuulitko?» Kysyjä oli Harry.

Oleg sai katseensa irti Kalanderista ja kääntyi. Huomasi, että isäpuolen verinen nenä oli vääntynyt keskeltä. Ja pudisti päätään.

»Sanoin, että 'anna pistooli minulle'.

Oleg katsoi virka-asettaan, hän oli ehtinyt jo unohtaa sen. Hän ojensi pistoolin Harrylle.

»Täällä ei ole verkkoa», Harry sanoi. »Menen ulos ja soitan sieltä hätäkeskukseen. Vahdi sillä välin, ettei Grip tee mitään tyhmää. Ok?»

Oleg yritti vastata mutta sai aikaan vain nyökkäyksen.

Kun Harry tuli takaisin bunkkeriin, hän tunnisti saman hajun kuin editointihuoneessa Tim Kalanderin kotona ja päätteli, että Kalanderin oli täytynyt majoilla siellä jo jonkin aikaa.

Kaikki kolme muuta olivat täsmälleen samassa asennossa kuin Harryn lähtiessä kaksi minuuttia aiemmin, aivan kuin joku olisi painanut pausea.

»He ovat tulossa», Harry sanoi. Hän veti Olegin Gripin luota bunkkerihallin vastakkaiseen pätyyn, missä taukoamatta katosta tipahtelevat pisarat tuntuivat panevan pisteen jokaisen lauseen perään. »Meillä on siis kiire», Harry kuiskasi.

»Kiire mihin?»

»Kiire suunnitella, mitä me sanomme.»

»Ei siinä ole mitään suunnittelemista», Oleg sanoi. »Kalander aikoi ampuu Gripin. Huusin 'poliisi!', ja hän kääntyi tähtäämään aseella minua.»

»On täysin ymmärrettävää, että tulkitsit tilanteen niin», Harry kuiskasi. »Ongelmana on, että Kalander ei uhannut Gripiä, vaan hän sanoi, että Gripin pitäisi ampuu hänet.»

»Ampuu *hänet*?»

»Joukkoampujien kuolemankaipuu, olettaisin, mutta meillä ei ole aikaa mennä nyt siihen.»

»Ok, mutta hän tähtäsi aseella minua.»

»Tämä tapahtui juuri kun tulit, ja hän kääntyi sinua kohti, käsi-varsi seurasi perässä vain osittain. Lisäksi tilanteeseen liittyy toinenkin ongelma.»

»Mikä?»

»Revolveri ei ollut ladattu.»

»Mitä?»

»Tutkin ase. Tiedän, kuulostaa oudolta että Kalander olisi pyytännyt Gripiä ampumaan itsensä lataamattomalla revolverilla, mutta ehkä täältä jostain löytyy patruunoita.»

»Ihan *perseestä* koko juttu, jumalauta!« Oleg ähkäisi ja ravisteli päätään epätoivoisesti.

»Perseestä, totta«, Harry myönsi. »Mutta meillä on etulyöntiasema.«

»Niinpä tosiaan.«

»Joo joo. Grip ei nähnyt, kumpi meistä ampui.«

»Entä sitten?« Oleg sanoi katsoen Harrya.

Harry ei vastannut. Avoimesta ovesta hän kuuli etäisen sireenin nousevan ja laskevan. Poliisiautoja.

Oleg räpytti silmiään voimakkaasti kaksi kertaa. Hänelle oli pikkuhiljaa alkanut valjeta.

»Se on täysin loogista«, Harry sanoi. »Minulla ei ole perhettä eikä uraa, jota ajatella. Ja homma menee muutenkin helpommin läpi minun kohdallani. Heikentynyt näkö ja kuulo ja niin poispäin.«

Näytti kuin Oleg olisi lakannut hengittämästä. Hänen kasvoilleen kohosi puna. »Älä kuvittelekaan, että antaisin sinun tehdä sen«, hän sanoi käheästi.

»Myöhäistä, ilmoitin jo, että minä ammuin.«

»Unohda.«

»En tee sitä sinun takiasi, Oleg.«

»No kenen sitten?«

»Helgan. Ja lasten.«

»Jaa? Esität jotain pyhimystä vai? Uhrautuvaa isähahmoa. Mitä? Vai oletkohan sittenkin yksi helvetin valehtelija? Tyyppi, joka uskottelee ajattelevansa toisen parasta mutta valehtelee päin naamaa. Perkeleen pukki, jolla ei ole mielessään mitään muuta kuin...« Oleg vaikenä. Hän varmaan kuuli sen itsekin, Harry ajatteli. Kurkkua kuristavan itkun ja värisevän äänensä.

Poliisiautot olivat jo lähellä.

»En tiedä, mitä Hilde Witt väittää sinulle«, Harry sanoi. »Mutta meidän välillämme ei ole tapahtunut mitään.«

»Ai ei vai? Muuta kuin että hän on istunut sinun päälläsi hame korvissa?»

Harry ummisti silmänsä. Helvetin helvetti.

»Voin selittää, Oleg. Kuuntele...»

»Ei kiinnosta...»

»Kyllä tasan kiinnostaa!» Harry veti henkeä suun kautta, koska luut ja rustot tukkivat nenän. »Tiedän, ettet kaikilta päässäsi pyöriviltä ajatuksilta pysty ostamaan paskaakaan siitä, mitä sanon. Eikä siinä mitään. Pyydän vain, että sysäät kaiken sivuun vähäksi aikaa ja yrität pitää pääsi kylmänä, kunnes olemme päässeet pois täältä. Jos et tee sitä, joudut katumaan loppuelämäsi. Ja loppuelämä tarkoittaa sinun kohdallasi *huomattavasti* pidempää ajanjaksoa ja useampia ihmisiä kuin minun kohdallani. Ymmärrätkö?»

Oleg tuhahti. »Eli tarkoitat, että *en* joutu katumaan, jos valehtelen ja pelastan raukkamaisesti oman nahkani.»

»Tarkoiton», Harry sanoi kuullessaan huutoja ulkoa, »että tarinamme siitä, mitä tapahtui, siitä että ampuja olin minä, on mahdollista muuttaa myöhemmin. Uskottavasti. Jos taas aloitamme sanomalla, että sinä ammuית, ja haluamme myöhemmin väittää, että ampuja olinkin minä, sinun isäpuolesi, se ei toimi. Siinä vaiheessa pullonhenkeä ei voi enää työntää takaisin. Ymmärrätkö nyt?»

Harry näki, että Oleg avasi suunsa sanoakseen jotain. Mutta muutti mielensä. Hyvä, sillä se saattoi tarkoittaa, että hänen kykynsä ajatella järkevästi oli alkanut palautua.

»Sinä ehdotit, että odottaisimme autossa», Harry sanoi. »Minä taas olin sitä mieltä, että seuraisimme Gripiä metsään. Nappasin sinun virka-aseesi autosta ja juoksin hänen peräänsä, ja sinä lähdit myös, mutta et pysynyt minun vauhdissani. Ehdit juuri ajoissa näkemään, kuinka ammuin Kalanderin.»

He näkivät kaksi taskulampun valokeilaa ja kuulivat askeleita portaikosta.

Oviaukosta ilmestyi näkyviin kaksi univormuun sonnustautunutta konstaapelia, ja Harry näytti heille kaulassa roikkuvaa virka-merkkiään.

»Selvä», toinen heistä sanoi. »Mitäs täällä on tapahtunut?»

»Minä ammuin epäillyn murhaajan», Harry sanoi. »Hän on tuolla. Tulkaa perässä.»

Toinen poliiseista seurasi Harrya Gripin ohi studion ovelle.

»Kuka sinä sitten olet?» tiedusteli toinen poliisi, joka oli jäänyt Olegin luokse.

»Rikosylikonstaapeli Fauke», Oleg sanoi. Hänkin näytti virka-merkkiään.

»Eli murhamiehen ampui hengiltä itse Harry Hole?»

Oleg nielaisi. Selvitti kurkkuaan. »Kyllä, niin siinä kävi.»

65

»**BUNKKERI ON ALUN PERIN** saksalaisten rakentama. Se rakennettiin toisen maailmansodan aikaan yksityiseksi väestönsuojaksi Boengin perheen maille», Grip kertoi. »Saksalaiset olivat takavarikoineet heiltä talon, muistaakseni siellä asui joku Wehrmachtin eversti.»

Grip pyöritteli pahvimukia, joka oli hänen edessään pienen kuulusteluhuoneen pöydällä. Kodikkaat pieniruutuiset verhot, joista tuli mieleen nukkekoti, oli vedetty sivuun tarkkailuhuoneeseen antavien matalien ikkunoiden edestä.

»Ja sitten päätitte rakentaa sinne studion?» Harry kysyi. Varovasti, välttämättä koskettamasta kipeää, paketoitua nenäänsä, hän otti oman pahvimukinsa ja nosti sen huulilleen. Hän oli ajanut samalla kyydillä Tim Kalanderin ruumiin kanssa oikeuslääketieteen laitokselle. Siellä Alexandra oli tarttunut toimeen tehokkaasti, rusauttanut nenäluun takaisin paikoilleen ja paketoitunut haavan. Siitä oli nyt vajaa vuorokausi, mutta turvotus ja mustelmat olivat levinneet silmien alle niin että hän näytti Katrinen mukaan ihan pandakarhulta.

»Jep, rakensimme sinne oman elokuvastudion», Grip sanoi. »Anton Wam, Robert Brandt, Christian Boeng, Eversti, Tim ja minä. Christianin isä auttoi. Käytimme tilaa myös bändin treenikämpänä. Voi sanoa, että niin leffoja kuin musiikkiakin tehtiin aidolla punkasenteella. Annoimme bunkkerille nimeksi Pinewood Studios, koska ympärillä kasvoi mäntymetsää ja koska lempielokuvamme, Stanley Kubrickin *Hohto*, oli tehty saman nimisessä studiossa. Kun

Christianin vanhemmat joutuivat myymään sen palan tontistaan kunnalle, aita siirrettiin ja tontti liitettiin osaksi yleistä virkistysaluetta. Bunkkeri suljettiin. Ovet teljettiin kiinni ja bunkkerista katkaistiin sähköt. Mutta me murtauduimme sisään, vaihdoimme oviin omat lukot, kytkimme bunkkerin takaisin sähköverkkoon ja jatkoimme entiseen malliin.»

»Eli olitte ikään kuin talonvaltaajia?»

»Niin», Grip sanoi kaihoisasti hymyillen ja hörppäsi kahvia.

Edellisiltana hän oli ollut sokissa ja surun murtama, ja tapahtumapaikalle saapunut lääkäri oli todennut hänen kärsivän rintakivuista. Mutta nyt hän näytti melko lailla toenneen.

»Emme juuri hiiskuneet Pinewoodista muille. Kaupungilla alkoi kuitenkin kiertää huhuja metsän keskellä olevasta paikasta täynnä kalliita laitteita, jotka olisi helppo myydä eteenpäin. Niinpä me lopulta kahden murtoyrityksen jälkeen päätimme vahvistaa suojauskia. Asensimme bunkkeriin rautaovet ja tuplalukot ja huolehdimme siitä, että vain neljällä meistä oli avaimet. Tim tunsu olonsa turvaliseksi siellä. Kun maailma kaatui hänen ympäriltään, hän pakeni sinne. Jos vaikka joku nainen oli torjunut hänet. Tai joltain tuottajalta tai elokuvasäätiöstä oli tullut jälleen täystyrmäys eikä hän päässyt vieläkkään toteuttamaan nerokkaita projektejaan.»

»Aivan, löysin yhden niistä projekteista kansalliskirjaston tietokannasta. *Final Cut?*»

»Niin, se...»

»Hänet oli merkitty tekijälistaan toiseksi ohjaajaksi.»

»Oli vai?» Grip näytti hämmästyneeltä.

»Etkö tiennyt?»

Grip raapi päätään. »Olin unohtanut koko jutun. Meillä kaikilla-han oli haaveena tulla isona ohjaajaksi.»

»Minkälainen projekti se oli?»

»Se oli...» Grip keskeytti äkisti ja nosti katseensa Harryyn. Hänen huulensa liikkuvat hieman. »Helvetti.»

»Mitä?»

»*Final Cutin* piti olla tribuutti kaikille näkemillemme sarjamurhaajaelokuville.» Grip löi kädellä otsaansa. »Herrajumala, miten se ei tullut mieleen kenellekään?»

»Mm. Onko sinulla vastausta?»

Grip pudisti päätään. »Ehkä kaikesta on vain kulunut niin paljon aikaa. Asiasta ei puhuttu ikinä. Kaikki, jotka olivat lupautuneet mukaan tekemään *Final Cutia*, hylkäsivät Timin ja hyppäsivät *Saarnaajan* tuotantotiimiin, kun sille annettiin rahoitus. Kaikki paitsi minä.»

»Minkä takia sinä jäit?»

»Solidaarisuudesta Timiä kohtaan, olettaisin. Kaikki muuthan olivat hylänneet hänet. Taas kerran. Story of his life, eikö vain?»

»Mm. Lopulta hän sitten kuitenkin teki elokuvansa. Mutta ei käyttänyt oikeita näyttelijöitä vaan valitsi rooleihin kaikki ne, jotka olivat pettäneet hänet.»

»Kun sanot asian noin, niin... nimenomaan.»

»Mutta miksi hän yritti tappaa sinut?»

Grip tuijotti mukiinsa. »Minäkin petin hänet.»

»Niinkö?»

»Tim ei antanut periksi, vaikka *Final Cut* jäi ilman tuotantotukea ja kaikki häipyivät. Sen sijaan, että olisi ruvennut kuvaamaan uutta leffaa, hän keksi, että hän tekisi kollaasin käyttämällä muuttaman sekunnin pätkiä rakastamistaan sarjamurhaajaelokuvista plus sadoista muista. Ja selittäisi tekijänoikeudenhaltijoille, että kyseessä oli taideprojekti. Isä oli juuri kuollut, ja me olimme yllätykseksemme perineet jonkin verran rahaa. Tim esitteli projektinsa minulle ja sanoi, että jos me kumpikin sijoittaisimme perintörahamme, *Final Cut* voitaisiin sittenkin toteuttaa. Hänellä oli pakkomielle tulla kuulusaksi tai vähintäänkin tehdä jotain, minkä kaikki tietäisivät. Mutta sanoin ei.»

»Et siis uskonut projektiin?»

»En uskonut siihen taloudellisesti. Useimmat eivät tiedä tätä, mutta kymmenestä maailmassa tehdystä elokuvasta kahdeksan tuottaa tappiota tai pääsee nipin napin omilleen. Olin juuri mennyt naimisiin ja tarvitsin rahaa remonttiin talossa, jonka olin ostanut velaksi. Mutta Tim tietysti koki, että petin hänet. Ja jatkoi projektiaan yksin. Kaikki olisi voinut mennä hyvin, mutta György Pálfin elokuva oli viimeinen niitti.»

»Jaa?»

»Pálfi on unkarilainen ohjaaja. Hän teki rakkauselokuvan, jossa hän käytti pätkiä yli 450 romanttisesta elokuvaklassikosta. Ja antoi sille nimeksi *Final Cut*. Elokuva esitettiin Cannesin festivaaleilla, ja se oli luonnollisesti lopullinen kuolinisku Timin idealle.»

»Mm. Mutta hän veikin ideansa vielä astetta pidemmälle.»

Grip nyökkäsi.

Seurasi hiljaisuus, jonka aikana Grip katseli ikkunasta omaa peilikuvaansa.

»Keitä tuon ikkunan toisella puolella on?»

»Ääniteknikko, tutkinnanjohtajana toimiva Katrine Bratt sekä Hilde Witt. Witt aikoo laatia profiilin Timistä. Vaikka oikeudenkäyntiä ei tulekaan, meidän on yhtä kaikki todistettava, että Tim oli vastuussa murhista. Hänet on todettava syylliseksi 'todennäköisin syin'.»

»Ymmärrän.» Grip huokaisi raskaasti ja jatkoi pahvimukinsa pyörittelyä.

»Muistutan nyt vielä, Grip, että sinä et istu siinä epäiltynä mistään vaan pelkästään todistajana. Ok?»

»Helkkari soikoon, minähän *tiedän*, että minun olisi pitänyt kertoa teille epäilyni Timin olinpaikasta.»

»Mikset sitten kertonut?»

»Selitin jo.»

»Aivan, mutta selitä uudestaan, jotta saamme sen nauhalle.»

Grip hengitti syvään.

»No siis. Minulle juolahti mieleen, että Pinewood olisi Timille täydellinen piilopaikka. Ja meitä, joilla oli avain, oli vain muutama. Joten ajattelin, että jos löytäisin hänet ennen poliisia, voisin viedä hänet päivystykseen, mistä hänet otettaisiin psykiatriselle osastolle. Koska näin sinä iltana, kun hän tuli luokseni, että hän oli täysin sekaisin – joko psykoottinen tai joissain aineissa. Hänen olisi ollut parempi päästä suoraan hoitoon kuin joutua virumaan sellissä, missä hänen vointinsa olisi huonontunut entisestään. Kyllähän tekin kuullitte, että hän oli itsetuhoinen.»

»Mm. Olit ottanut mukaan muovikassillisen valmiiksi tehtyjä eväsvoileipiä.»

»Niin olin. Tim unohti aina syödä, kun hän uppoutui työhönsä. Olin piilottanut leipien sisään muutaman sairaalasta saadun vahvan kipulääkkeen. En mitään laitonta kamaa, voitte tarkistaa, tähän otitte kassin leipineen päivineen. Ajattelin vain, että Tim rauhoittuisi ja suostuisi helpommin lähtemään kanssani. Ei ehkä mikään maailman paras suunnitelma, mutta parempi kuin se, mitä lopulta kävi.»

»Voitko kertoa, mitä tapahtui sen jälkeen kun saavuit paikalle?»

»Emme ehtineet vaihtaa montakaan sanaa. Hän halusi, että ampuisin hänet. Vaati suorastaan ja tyrkytti minulle revolveria.»

»Revolverista puheen ollen. Se oli viimeinen niistä kolmesta, jotka hän varasti Jarista. Me tiedämme, että hän vuokrasi sieltä työtilaa ja että hänellä oli avainkortti, mutta miten hän oli saanut tiedon revolvereista ja niiden säilytyspaikasta?»

»QTaken kautta», Grip vastasi.

»QTaken?»

»QTake on järjestelmä, joka lähettää kaiken monitoreilla näkyvän ja kuuluvan niille, joilla on tarvittavat valtuudet, jotta tuottajat ynnä muut voivat seurata kuvauksia läppäriltä tai puhelimelta riippumatta siitä, missä he ovat. He näkevät kaiken, myös sen mitä tapahtuu ottojen välillä, aivan kuin olisivat itse paikan päällä. Timin tehtävänä oli leikata lentokohtaukset, joten hän oli yksi niistä, joilla oli aitiopaikka.»

»Tarkoitatko, että hän vakoili aitiopaikalta?»

»Ainakin hänellä oli mahdollisuus siihen.»

»Ok», Harry sanoi. »Pidetään tässä vaiheessa pieni tauko. Sopiiko, että Witt tulee tauon jälkeen kyselemään vähän Timistä?»

Grip hymyili vaisusti ja piteli rintaansa; Harry näki tuskan-
kyyneleet hänen silmissään. Mutta hän nyökkäsi. Tuolinjalat kolisi-
vat heidän noustessaan pystyyn.

»Muuten», Harry sanoi pidellessään ovea auki Gripille. »Keillä
kahdella muulla on avain Pinewoodiin?»

»Ai keilläkö?»

»Niin.»

»Everstillä», Grip sanoi. Sitten hän väläytti vinon hymyn. »Ja
kuninkaalla tietenkin.»

»Kuninkaalla, eli...»

»Christian Boengilla.»

»Sinut lomautetaan joksikin aikaa», sanoi Katrine, joka seisoi käsi-
varret ristissä tarkkailuhuoneen peräseinustalla.

»Mm. Onko se uusi eufemismi virasta pidättämiselle?» Harry
katsoi Wittä ja Gripiä ruutuverhojen kehystämän ikkunan toisella
puolella. Ääniteknikko oli painanut mykistysnappia, joten he eivät
kuulleet mitään vaan ainoastaan näkivät huulten liikkeet.

»Ylikomisario soitti juuri», Katrine sanoi. »Tapaus on siirretty
sisäisen tutkinnan osastolle, ja sieltä haluttiin heti ensimmäisenä
varmistaa, että sinut on pantu sivuun operatiivisesta toiminnasta.
Lomautus alkaa heti. Minun ei olisi pitänyt antaa sinun hoitaa
kuulusteluja.»

»Todellako? Kyllä yleensä saa tehdä toimistotöitä, vaikka olisi
ampunut muutaman laukauksen.»

»Muutaman laukauksen?» Katrine huokaisi. »Miten olet ajatellut
selittää sisäiselle tutkinnalle, ettet lopettanut kahden laukauksen jäl-
keen vaan ammut epäiltyä peräti kuusi kertaa?»

»Halusin olla aivan varma, ettei hänellä olisi voimia ampua veljeään, minun poikaani tai minua.»

»Tässä ei varsinaisesti auta yhtään se, että Grip kertoi juuri nauhoitetussa lausunnossaan, että Kalander ei aikonut ampua ketään.»

»Tilannetta oli vaikea lukea.»

»Uutinen on jo somessa, tiesitkö sen?»

Harry etsi tupakka-askia taskuistaan. »Pakko myöntää, että en juuri seuraa sosiaalista mediaa.»

»X:ssä joku on antanut sinulle lempinimeksi Kuudestilaukeava Harry, ja se leviää kulovalkean tavoin. Redditissä joku kirjoitti, että ammuut Kalanderia kerran jokaista uhria kohti. Se oli tarkoitettu kehuksi, mutta kaikki eivät näe sitä niin. Bellman joutuu vastaamaan kysymyksiin siitä, onko poliisiväkivalta rantautunut vihdoin myös Norjaan.»

»Sori, mutta minkä minä sille voin?»

»Vaikutat ihmeen tyyneltä jopa omaksi itseksesi.»

»Uskon sen, mutta pääni sisällä kaikki on silkkaa kaaosta.»

Katrine kohotti kulmiaan. »Jos lasket leikkiä nyt, Harry, niin olen oikeasti helvetin huolissani. Sitä paitsi kuulin, että kieltäydyit menemästä psykologin vastaanotolle.»

Harry vilkaisi Wittii, joka istui vaiti ja kuunteli tarkkaavaisesti. »Kokemukseni mukaan terapiasta ei välttämättä seuraa mitään hyvää.»

»Ai ei vai? Onko sinulla ketään muuta, jonka kanssa voisit puhua, muita kuin kollegat talon sisällä?»

»On toki. Meillä on tapaaminen heti seuraavaksi. Aikaahan minulla ilmeisesti piisaa runsain mitoin. Lomautus. Kuulostaa joltain, mistä pitäisi kiittää.»

Katrine katsoi Harrya päätään pudistellen samalla kun napitti villakangastakkiaan. »Puhutko siitä taksikuskipaveristasi, Øystein Eikelandista?»

»En, vaan tyypistä nimeltä Jim. Meillä on on-off-suhde, mutta tietyissä tilanteissa hän on mies paikallaan.»

66

»IHAN KAMALAA», Thea Ruud sanoi irrottamatta katsettaan kuvaruudusta, jossa Katrine Bratt oli päättämässä suorana tv:stä lähetettyä lehdistötilaisuutta.

»Niin on», Christian Boeng totesi, nousi sohvalta ja käveli sampa-panjalasi kädessään ikkunan ääreen. Luultavasti varmistamaan, ettei äsken kuulunut auton ääni tarkoittanut sitä, että vaimo ja lapset olivat palanneet mökiltä etuajassa, Thea ajatteli.

Hän ei ollut tiennyt mitä ajatella, kun Christian oli kutsunut hänet kotiinsa ja kertonut olevansa yksin riideltään vaimonsa kanssa. Haaveiliko mies vielä viimeisestä jäähyväispanosta? Vai oliko tämä muuttanut mielensä heidän suhteestaan ja sen jatkumisesta?

Christian ei todennäköisesti tiennyt, että kumpikaan seikka ei ollut hänen osaltaan ajankohtainen.

Hän oli vastannut kutsuun myöntävästi kolmesta muusta syystä.

Ensinnäkin hän halusi nähdä kodin, jota hän oli ties kuinka monet kerrat koettanut kuvitella mielessään.

Toiseksi hän sääli miestä vähän, kun hän näki, miten henkilökohtaisesti tämä oli ottanut roolinsa kutistamisen vaatimattomaksi sivuosaksi käsikirjoituksen uusimmassa versiossa.

Kolmanneksi hän halusi heidän suhteelleen päätöksen, jossa kävisi selväksi, että hän jätti Christianin eikä päinvastoin. Hän tarvitsi sitä, ja Christian ansaitsi sen. Vaikka hänen siis kävi Christiania sääliksi eikä hän missään nimessä aikonut hieroa suolaa haavoihin.

Heillä oli kuitenkin jäljellä vielä yksi tärkeä yhteinen kohtaaminen, eikä hän halunnut vaarantaa sitä ulkoisten häiriötekijöiden takia. Tai sen puoleen sisäistenkään.

»Sinähän et ole tainnut koskaan edes tavata Timiä», Christian sanoi ikkunan luota. »Joten ei se *niin* kamalaa voi olla.»

»On se silti», Thea sanoi. »Ja eikö hänet saatu kiinni tässä jossain ihan lähellä?»

»Tuolla», Christian osoitti ulos pimeään metsään. »Meillä oli siellä omat studiotilat. Tim ja Grip asuivat vähän kauempana tällä samalla kadulla. Se oli sitä aikaa, kun meillä oli vielä haaveita.»

»Okei. Mitä tapahtui? Haaveille, tarkoitan.»

»Niin kuin haaveille aina tapahtuu. Me heräsimme, ja ne unoh-tuivat, haihtuivat pois.» Christian napsautti sormiaan. »Tai siis kaksi meistä ei unohtanut. Vaan tiesi, että haaveet oli tehty toteutettaviksi. Visualisoitaviksi. Elettäviksi ja materialisoitaviksi. Että ainoastaan ne tekevät elämästä elämisen arvoisen.»

»Kekä kaksi?»

»Elokuva on taidemuotona sikäli uniikki, että se on täysin riip-puvainen yhteistyöstä», Christian jatkoi aivan kuin ei olisi kuullut kysymystä. »Arkkitehtuuri, sinfonia tai näytelmä voi olla olemassa vain paperilla ja olla silti taidetta. Mutta elokuvakäsikirjoitus ei. Se on pelkkä työkalu, summittainen lähtöpiste. Oscareita eivät voita parhaat käsikirjoitukset vaan keskinkertaiset käsikirjoitukset, joista on onneksaasti tehty erittäin hyviä elokuvia.»

»Nämä tuskin ovat sellaisia asioita, joita en tietäisi jo.»

»Hienoa. Nyt katsotaan elokuva. Hyvä elokuva.» Christian ku-lautti samppanjalasinsa tyhjäksi ja suuntasi isolle kirjahyllylle, johon myös televisio oli upotettu. Hän sormaili riippulukkoa, jolla yksi kaapinovista oli suljettu, ja avasi oven.

»Viinakaappi», hän selitti. »Etteivät lapset pääse käsiksi pul-loihin.»

Thea näki, että pullojen takana oli DVD-levyjä.

»Kutsuitko minut oikeasti tänne katsomaan leffaa?»

»Sanotaanko, että tämä on pikemminkin... tiiseri», Christian sanoi ja ojensi kotelon Thean nähtäväksi.

Kannessa oli kuva naisten korsettiin pukeutuneesta lihavasta miehestä ruoska kädessään. Alastomalla naisella, joka istui miehen edessä sidottuna gynekologintuoliin, oli kumipallo suussaan ja orapihlajakruunu päässään.

»Joku... pornoleffa vai?»

»Kokeillaan ja katsotaan, mitä tapahtuu. Nyrpistät nenääsi, rakas. Ei kuulu sinun lempigenreesi, niinkö?»

»Öö... en tiedä tarkalleen, mikä tämän genre mahtaa olla», Thea sanoi tutkiessaan kantta. »Näyttää aika... överiltä.»

Hän aikoi sanoa, ettei ollut tullut katsomaan pornoa, kun hänet keskeytti keittiöstä kuuluva äänekäs kilahdus.

»Popcornit ovat valmiita», Christian ilmoitti hymyillen ja meni keittiöön.

Thea nousi. Boengin vanhaa, arvokasta huvilaa oli yritetty remontoida nykyaikaisemmaksi. Varmaankin Christiania huomattavasti nuoremman rouva Boengin toimesta, Thea veikkasi. Ennalta arvatavan sekavalla lopputuloksella. Mustat tammikalusteet, kivilaatat ja designtuolit, jotka olisivat kohentaneet modernimman talon ulkonäköä, eivät sopineet tunnelmaan lainkaan.

Hän vei videon takaisin hyllyyn. Nimistä saattoi päätellä, että myös muut hyllyssä olevat elokuvat edustivat rankkaa pornoa, eivätkä pari näkyvillä olevaa kantta todellakaan jättäneet arvailun varaa. Ehkä Boengin pariskunta oli fetisseihin taipuvaista sorttia ja nautti s&m-tyyilisestä seksistä, eikä siinä mitään. Aikuiset saivat leikkiä aikuisten leikkejä. Vähän yllättävää vain, koska Thean kanssa Christian ei ollut koskaan paljastanut sitä puolta itsestään.

Thea kuuli miehen häärivän keittiössä. Christian rakasti popcornia. Voilla, hunajalla tai tryffelillä maustettuna, tai sitten raastetun vuohenjuuston kera, mikä oli hänen oma pikku erikoisuutensa.

Ehkä Christian tajuaisi tilanteen nähdessään, että Thea oli pannut videon takaisin hyllyyn ja sulkenut kaapin. Jos ei, hän antaisi miehen rouskuttaa viisi kourallista popcornia ennen kuin ilmoittaisi, että oli ehtinyt ajatella tauon aikana ja tullut tänä iltana kertomaan kasvo-
tusten, että heidän juttunsa oli lopullisesti ohi. Ja että hän toivoi, että he voisivat edelleen pysyä ystävinä. Ja hyvinä kollegoina tietenkin. Ennen kaikkea viimeksi mainittuina.

Sulkiessaan kaapin ovea hän havaitsi, että hyllyn perällä oli tup-
laseinä, josta sisempi näytti ehkä sähköjohtojen suojaksi tehdyltä ohuelta liukuovelta. Mutta sen taakse osittain piiloon oli työnnetty CD- tai DVD-levy. Levyyn oli kirjoitettu jotain tussilla. Hän näki vain neljä viimeistä kirjainta. R-I-O-N. Hänen mieleensä juolahti ajatus, ja hän työnsi sormensa levyä vasten ja veti sen ulos.

Nyt sana näkyi kokonaan.

MARION.

Hän kuuli Christianin askelten lähestyvän ja sujautti DVD:n äkkiä neuletakkinsa taskuun.

»Eikö leffankatselu nappaa?» Christian katsoi häntä kulmat kohollaan samalla kun laski popcornkulhon olohuoneen pöydälle.

»Ei», hän sanoi ja meni istumaan tuolille Christiania vastapäätä.

»Oi», Christian sanoi ja laskeutui hitaasti sohvalle. »Haluat ilmei-
sesti erota.»

»Emme me voi erota, kun emme edes ole yhdessä.»

»No siinä tapauksessa meidän täytyy mennä takaisin yhteen. Nyt heti. Jotta voit jättää minut. Olet ansainnut mahdollisuuden siihen. Tällä kertaa on Marionin vuoro tehdä selväksi, että suhde on ohi.»

Theaa puistatti, kun hän kuuli lempinimensä ääneen lausuttuna.

»Haluan vain, että se tehdään kunnolla», hän sanoi. »Koska pidän sinusta. Ja meidän on pystyttävä edelleen työskentelemään yhdessä.»

»Ehkä. Käsittääkseni sinulla on enemmän töitä kuin minulla. Tule, haluan näyttää sinulle yhden jutun.»

»Christian, minä...»

Christian oli jo noussut ja matkalla pois olohuoneesta.

»Tule.» Matalan sointuva ääni, joka oli joskus kiihottanut Theaa, kuulosti nyt teennäiseltä ja liioitellun teatraaliselta.

Christian katosi oviaukosta käytävälle. »Thea?»

Thea kirosi äänettömästi ja seurasi perässä käytävään, jonka seinällä riippuivat muotokuvat vaimosta, lapsista ja Christianista.

Christian odotteli ovella käytävän päädyssä. Thea käveli hänen luokseen.

Oven takana oli makuuhuone.

Christian osoitti jotain. Sängyn yläpuolella riippuvaa kehystettyä akvarellia, joka esitti kukkakimppua.

»Isoisäni sai tuon lahjaksi saksalaiselta everstiltä antautumisen jälkeen. Vaimoni pitää taulusta. Hänhän ei tiedä, kuka sen on maalannut. Toisinaan täysin ennakkoluuloton tapa nauttia taiteesta on paras. Se, ettei anna taiteilijan henkilön tai taustan pilata nautintoa.»

»Kenen maalaama taulu tuo sitten on?»

»Taiteilija oli nimeltään Adolf Hitler.»

»Huijaat.»

»Saatan huijatakin, mutta huomaatko, miten kuva muuttuu?»

Thea piti katseensa akvarellissa. Vähitellen kukkien varret muuttuivat laihoiksi käsivarsiksi, jotka kurkottivat häntä kohti epätoivoisesti apua pyytäen. Keltaiset kukat muuttuivat kaasun ja oksennuksen turvottamiksi ihmisten päiksi, punaiset kukat veriroiskeiksi ja räjähtäneiksi kasvoiksi.

»Sain persoonallisuustestissä korkeat pisteet mielikuvituksesta», hän sanoi. »Mutta nyt voisin lähteä, ok?»

»Nytkö? Ei tule kuuloonkaan. Mennään yhdessä suihkuun. Mennään...»

»Ei, en halua rakastella kanssasi sinun ja vaimosi sängyssä.»

»Aloitetaan menemällä suihkuun. Haluan nähdä sinut...»

»Ei!» Thea riuhtaisi kätensä irti Christianin otteesta. »Sinä ja Adolf voitte runkata keskenänne.»

Hän juoksi käytävää pitkin ja kuuli Christianin tulevan perässä.

Hänen sydämensä hakkasi villisti, ja hän tajusi yhtäkkiä pelkäävänsä Christiania, vaikka oli aina aiemmin pitänyt tätä turvallisena ja kilttinä nallekarhuna. Kun pelko oli saanut hänet otteeseensa, se laukaisi hänessä toisenkin tunteen. Pakokauhun.

Hän otti kiinni kaiteesta, juoksi portaat alas eteiseen, ehti napata yhden saappaan kenkähyllystä ja takin naulakosta ja säntäsi ulos.

Sukkasillaan, lumelle ripotellut sepelit jalkapohjia pistellen hän pinkoi täyttää vauhtia portille. Takorautainen portti ei suostunut aukeamaan, joten hän potkaisi sitä ja ulvahti kivusta. Vihdoin portti lennähti auki, ja hän kaatui päistikkaa eteenpäin ja liukui jäiseltä jalkakäytävältä suoraan ajotielle.

Auto tööttäsi, onnistui oikaisemaan ajolinjansa ja huristi hänen ohitseen.

Taakseen katsomatta hän jatkoi juoksemista itku kurkussa ja katse edessä siintävien kerrostalojen valaistuissa ikkunoissa.

Vasta vilkasliikenteiselle Kirkeveienille päästyään hän tunsii olevansa turvassa ja uskalsi pysähtyä.

Hän istahti bussipysäkille, veti talvisaappaan jalkaansa ja puki takin ylleen.

Pukiessaan hän huomasi, ettei takki ollut hänen. Mikä tarkoitti, että puhelin ja luottokortti olivat yhä Christianin luona. Hotellille oli pitkä matka, hän ei voisi kävellä koko matkaa sinne vain yhdellä saappaalla.

Pulssi oli tasaantunut, paniikki oli laantunut, ja hän huomasi kuinka kylmä ulkona oli.

Pikkuhiljaa järkikin tuntui palautuvan.

Mikä häntä oikein oli alkanut pelottaa niin paljon?

Maalaus, jonka hän oli mielikuvituksensa voimalla saanut muuttumaan silmiensä edessä?

Ei, kyse ei ollut taulusta vaan Christianista, joka oli muuttunut, ikään kuin muuntautunut eri ihmiseksi. Christian Boengiksi, jota

hän ei ollut nähnyt koskaan ennen. Ikään kuin... hän ei tiennyt miksi – totuushan oli, että mies ei varsinaisesti ollut tehnyt hänelle mitään.

Hänen hampaansa kalisivat.

Ehkä tämä oli vain reaktio, johon psykologi oli kehottanut häntä varautumaan. Jälkiseuraus siitä, mitä oli tapahtunut autossa Grefsenkollenilla.

Hän katsoi taakseen. Näki valaistut ikkunat talossa, joka sijaitsi upealla paikalla mäen harjalla. Sen talon hänkin olisi valinnut, jos olisi ollut saksalainen eversti. Luultavasti Christian katseli nyt ikkunasta ulos ihmetellen, mikä kumma häneen oli mennyt. Häntä alkoi melkein naurattaa. Hän yritti jopa naurahtaa vähän ääneen. Kyllä, nauru kuulosti siltä kuin pitikin.

Hän nousi ja lähti kävelemään. Näki jo sielunsa silmin, miten hän soittaisi ovikelloa ja Christian tulisi avaamaan. Miten Christian nauraisi, ja hän myös. Hyvää, vapautunutta naurua. Ja levittäisi kätensä, ja hän kömpisi Christianin syliin. Sitten he istuisivat lämpimässä olohuoneessa ja puhuisivat rauhassa asiat selviksi. Napostellen popcornia vuohenjuuston kera.

67

NILS »EVERSTI» HALMGREN tähyili heidän kotinsa ikkunoiden edessä kasvavan jalavan latvaan. Puu peitti näkymän Ullevål Hagebyhyn kaksikerroksisine tiilitaloineen ja pienine omenatarhoineen – ympäröivään kaupunginosaan, joka oli alun perin rakennettu alemman keskiluokan asuinalueeksi mutta jossa nykyisin asui lähinnä ylemmän keskiluokkaan kuuluvia.

Naapuri intti kivenkovaan, että puu oli hänen, mutta totuus oli, että se kasvoi täsmälleen tontin rajalla kallistuen enemmän Everstin ja Tšernon puolelle, jos veti suoran viivan lähimmästä tontinrajaa merkitsevästä pylvästä.

Kuu liukui esiin kahden pilven lomasta ja valaisi pihaa kajollaan siten, että vanhasta jalavasta lankesi dramaattisia varjoja. Jumala oli valaisijoista taitavin.

Eversti kiskoi takkinsa vetoketjun kiinni ylös asti ja kumartui nostamaan keltaisen moottorisahan lumihangesta.

Kaksikymmentä minuuttia aiemmin hän oli ikkunasta katsoessaan nähnyt naapureiden menevän autoon ja ajavan pois pihasta. He näyttivät laittautuneilta, joten he tuskin palaisivat kovin pian takaisin kotiin.

Juuri kun hän aikoi käynnistää moottorisahan, hän havaitsi hahmon, joka tarpoi hangessa vaivalloisesti häntä kohti.

Hän odotti, kunnes Tšerno seiso i hänen edessään untuvatakissa, shortseissa ja kumisaappaissa, jotka olivat todennäköisesti täynnä lunta.

»Kuvittelin, että tulisit vasta myöhemmin», Eversti sanoi.

Tšerno kohautti harteitaan. »Näin lehdistötilaisuuden telkkarista.»

»Ai? Mitä siellä sanottiin?»

»Että murhaajan nimi on Tim Kalander ja että poliisi, joka ampui hänet, on pidätetty virasta sisäisen tutkinnan ajaksi. Poliisia ei mainittu nimeltä.»

Eversti naurahi hiljaa.

Tšerno katsoi häntä tuimasti.

»No onhan se vähän koomista, eikö olekin?» Eversti sanoi yhä naureskellen. »Että sama tyyppi, joka huomasi, että Robertin hirttäytymisvideosta oli leikattu pätkä pois, joutuu nyt itse hirtetyksi.»

»Hän huomasi, että videosta puuttui pätkä, mutta kukaan ei tiedä, mitä siitä on poistettu.»

»Hän huomasi, että neljä ruutua oli leikattu pois, Tšerno. Ja osasi päätellä siitä, että Robert ei hirttäytynyt vapaaehtoisesti. Neljä ruutua! Sellaista miestä kannattaa varoa.»

»Nimenomaan.» Tšerno käveli puun luokse ja repäisi gaffateipin sen rungon ympäriltä.

»Mitä sinä teet?» Eversti puuskahti.

»Koetan ehkäistä ongelmia.» Tšerno ruttasi teipin ja tunki mytyn taskuunsa. »Emme kaipaa nyt sitä, että naapuri tekee meistä ilmiannon poliisille. Mistä muuten sait moottorisahan?»

Eversti ei vastannut, puhkui vain kuin hyökkäykseen valmistautuva taisteluhärkä.

Tšerno astui askeleen lähemmäs kookkaampaa miestä. Ja madalsi äänensä kuiskaukseksi, joka kuulosti uhkaavan ystävälliseltä. »Kysyminä, Nils.»

Eversti ummisti silmänsä ja tömisti jalkojaan hangella hampaat kalisten. »Minä vain lainasin sitä.»

»Varastitko sinä sen, Nils?»

»En!»

»Selvä. Mennään sisään, niin laitan meille jotain iltaruokaa.»

Tšerno tarttui Everstiä kevyesti käsivarresta.

Eversti kiskaisi kätensä vapaaksi, mutta Tšerno tarttui siihen uudestaan. Ja tällä kertaa Eversti seurasi häntä kuuliaisesti syvän hengen poikki.

Schrøderin sulkemisaika alkoi lähestyä.

Harry pani silmät kiinni ja kuunteli ympäröivää puheensorinaa. Se tuntui ihanan unettavalta, vähän kuin veden liplatus ja isoisän aironvedot, kun hän oli maannut kymmenvuotiaana veneen keulassa ja Romsdalenissa oli vallinnut ikuinen kesä. Sitten aironvedot olivat keskeytyneet, ja hän oli tiennyt, että jos hän avaisi silmänsä, hän näkisi isoisän ottavan naukun taskumatista, jonka tämä oli napannut mukaansa salaa isoäidiltä.

Ja hän tiesi, että jos hän avaisi silmänsä nyt, hän näkisi viskilasin edessään pöydällä.

Schrøder oli kapakka, jossa juotiin enimmäkseen olutta. Harry ei pitänyt oluesta, hän ei ollut pitänyt siitä koskaan, mutta hän oli juonut sitä, mikäli viinaa ei ollut saatavilla tai jos hän halusi tulla vain kevyesti hiprakkaan, mitä ei tapahtunut oikein ikinä.

Kirkkaan viinan makuun hän oli päässyt heti, ruskean pienen totuttelun jälkeen, ja pikkuhiljaa Jim Beamista oli muodostunut hänen lempijuomansa. Hän ei tiennyt, mitä isoisä oli juonut, vaikka oli ottanut taskumatista maistiaisen. Yhtenä päivänä isoisä oli lähettänyt hänet kauppaan ostamaan tupakkaa sekä karamelleja itselleen ja käsenyt häntä ottamaan rahaa lompakosta, joka oli kuistilla isoisän ruudullisen villakangastakin taskussa. Rahoja hakiessaan hän oli löytänyt taskumatin povitaskusta ja juonut siitä pienen kulauksen. Hän ei ollut yskinyt tai yökännyt tai mitään, vaan ajatellut vain, että se maistui bensalta. Sopivan kirpaisevalta, niin kuin Øystein sanoi. Taskumatissa oli ehkä ollut naapurin tekemää pontikkaa sekoitettuna itse tehtyyn omenamehuun, Harry ei koskaan kysynyt. Seuraavan kerran hän maistoi alkoholia vasta vuosia myöhemmin, mutta oliko

hän aavistanut jotain jo silloin ensimmäisellä kerralla? Oliko jo ensimmäinen maistiainen istuttanut häneen pienen kaukorakkauden siemenen? Hän oli käynyt niin monia enemmän tai vähemmän terapeutisia alkoholismiaiheisia keskusteluja edesmenneen ystävänsä ja psykologinsa Ståle Aunen kanssa, ettei uskonut saavansa koskaan lopullista vastausta siihen, oliko taustalla kenties tarve tukahduttaa äidin sairastumisen ja kuoleman aiheuttama tuska tai hänen masentuneen nuoruudenrakkautensa itsemurhan aiheuttama epätoivo vai oliko loputon viinanhimo hänellä vain yksinkertaisesti geneisissä.

»Hei.»

Harry avasi silmänsä ja katsahti ylös.

Tulija oli Oleg.

»Øystein sanoi, että löytäisin sinut täältä. Miten menee?»

»Skaalalla yhdeksästä kymmeneen...»

»Yhdeksän», Oleg täydensi Harryn vakiovastauksen ja nyökkäsi kohti pöydällä olevaa lasia. »Ja kuinka humalassa olet?»

Harry kohautti harteitaan. »En riittävän humalassa.»

Oleg veti itselleen tuolin ja istuutui. »Kuinka pitkään ajattelit ryyppätä tällä kertaa?»

»No. Minullahan ei ole hetkeen muitakaan suunnitelmia, joten...»

»Äiti sanoi kerran, että ennen kuin te tutustuitte, sinulla oli tapana ratketa ryyppäämään jokaisen selvitetyn tapauksen jälkeen. Ja että putki saattoi kestää viikon tai vielä pidempään.»

»Vai niin hän sanoi.»

»Jep.» Oleg nyökkäsi Jim Beamia kohti. »Mikset juo tuota?»

Harry kohautti olkapäitään. »Koska minua pelottaa.»

»Niinkö?»

Harry nyökkäsi vessoille päin. »Olen käynyt oksentamassa jo kahdesti. Ennen kuin olen maistanut ensimmäistäkään pisaraa.»

»Eli lasi on seissyt tuossa aika pitkään?»

»Siitä asti kun tulin. Luulen, että elimistöni yrittää kertoa minulle jotain.»

Oleg nyökkäsi hitaasti. »Minä tulin tänne kertomaan, että olen puhunut Hilden kanssa.»

»Ja?»

»Hän kertoi minulle kaiken.»

»Mm. Pitäisikö minun pelätä vielä enemmän?»

»Se, mitä sillä videolla tapahtui, tiedän, että teit sen...» Oleg irvisti. »Ellet minun takiani niin meidän perheemme takia.»

Harry ei vastannut.

»Haluan pyytää sinulta anteeksi. Ja...» Olegin ääni puuroutui, ja hän keskeytti. Hieraisi silmiään, nieleskeli pari kertaa ja jatkoi siten: »Olen maailman suurin idiootti. Sinä saatat olla toiseksi suurin, mutta juuri nyt minä voitan sinutkin. En tiedä, pystynkö antamaan anteeksi itselleni. Ja kysymykseni kuuluu, voitko sinä antaa anteeksi minulle?»

Harry ojensi kätensä pöydän yli Olegin käden päälle. »Todellinen kysymys kuuluu, pystytkö sinä tekemään mitään, mitä en antaisi sinulle anteeksi.» Harry hymyili vinosti ja tunsu arven poskessaan kiristyvän. »Olet minun oma poikani, joten se on niin kuin juomisen tai rakastumisenkin kanssa. Näitä asioita ei voi ajatella järjellä.»

Hän puristi Olegin kättä.

Olegin aataminomana seilasi ylös alas, kun hän vastasi puristukseen.

»Entä Helga?» Harry kysyi. »Pystyykö hän antamaan anteeksi?»

Oleg nyökkäsi. »Me puhuimme pitkään. Pidempään kuin aikoihin.»

»Kerroitko hänelle kaiken?»

»Pääpiirteittäin. Kävi ilmi, että hänelläkin oli pari vuotta sitten lyhyt...»

»Minun ei tarvitse tietää noista jutuista, Oleg.»

Oleg hymyili. »Aivan, unohdin, että olet samanlainen kuin Helga. Jos tieto lisää tuskaa, on parempi olla tietämättä.»

»Pitää paikkansa. Myös äitisi ajatteli samalla tavalla. Aivot ovat sydämen orja. Jos päätökset haluaa tehdä aivoilla, ihan kaikkea ei kannata antaa sydämen tietoon.»

»Tuo on varmaankin totta.» Oleg katseli ympärilleen. Muutamisissa pöydissä istui yksinäisiä miehiä juomassa. »Muuten. Koetko sinä joskus olosi yksinäiseksi?»

»En», Harry sanoi.

»Et vai?»

»Olen *aina* yksinäinen.»

»Ihan ainako?»

»Ei se haittaa, toimin parhaiten yksin. Kun olen yhdessä jonkun kanssa, toinen joutuu aina kärsimään. Olen se tyyppi, jota ei kannata kiskoa takaisin veneeseen, koska silloin vene kaatuu. Parempi vain antaa minun uida horisonttiin.»

»Kuulostaa vähän pateettiselta.»

»Paljonpas.»

He hymyilivät toisilleen.

»Äiti ei noudattanut tuota ohjetta.»

»Ei niin. Hän kiskoi minut veneeseen. Hän on ainoa, jonka kanssa yhteiselo on toiminut. En usko, että löydän enää ketään muuta. Joten jos sinä olet ollut niin onnekas, että Helga...»

»Olen ollut niin onnekas», Oleg sanoi. »Se, mitä Helgalla ja minulla on, lapset mukaan lukien, on täydellistä.» Hän hieroi niskaansa. »Mutta olen harmikseni perinyt isän puolelta yhden jutun.»

»Jos jokin on täydellistä, se pitää hajottaa?»

»Jep, suurin piirtein.»

»Harry Hole?»

He katsoivat kumpikin humalaisena huojuvaa miestä, joka virnisti typerästi ja osoitti peukalolla selkänsä taakse.

»Me tuolla pöydässä mietittiin, että suostuisitko selfieen meidän kanssa? Tuoppipalkkiolla.»

»Tule», Harry sanoi, nousi ja otti takkinsa tuolinselekämykseltä.

»Kyllä jätkät on nyt tyytyväisiä», mies sammalsi talsiessaan takaisin pöytänsä kohti. Hän huomasi, että hänen kaverinsa katsoivat

hänen ohitseen pettyneen näköisinä. Ja kääntyi juuri ajoissa nähdäkseen ulko-oven painuvan kiinni.

»Sisäisen tutkinnan osasto haluaa minulta lausunnon», Oleg sanoi hytisten vilusta, kun he kävelivät Harryn kanssa Ullevålsveienin yli.

»Pysyt vain siinä, mitä sovittiin», sanoi Harry. »Jos sinulta tentataan yksityiskohtia, joista me emme puhuneet, sano, ettet muista. Tuollaisissa tilanteissa kaikki ei aina välttämättä jää mieleen.»

»Me emme ole puhuneet siitä, mitä sinun nenällesi tapahtui.»

»Sinun ei tarvitse sanoa siitä mitään, koska et nähnyt tilannetta. Mutta liukastuin lumessa ja kaaduin nenälleni sen pistoolin päälle, jonka olin pöllinyt sinulta. Tämä selitys sopii hangessa oleviin painaumiin ja lumesta ja pistoolista löytyneisiin verijälkiin.»

He jatkoivat matkaansa tovin hiljaisuuden vallitessa.

»Harry, minä...»

»Tiedän. Mutta en tee tätä sinun takiasi. Kuuletko? Vaan Helgan ja lasten takia. Kunhan lupaat, että tyydyt seuraavalla kerralla kahteen laukaukseen, jos ensimmäinen osuu kaulaan. Ok? Oli muuten hiton taitavaa osua niin hyvin jo heti ensimmäisellä. Oletko käynyt viime aikoina ampumaradalla harjoittelemassa?»

Oleg ei vastannut.

Harry kietoi kätensä Olegin hartioiden ympärille. »Suostutko paras kymmenestä -kisaan C25-taululla?»

Oleg yritti kohauttaa hartioitaan Harryn tukevassa otteessa.

»Oliko tuo kyllä vai ei?» Harry kysyi.

Oleg hymyili vinosti. »Häviäjä tarjoaa läskisoosit.»

68

CHRISTIAN BOENG SEISOI ikkunassa ja tuijotti ulos pimeyteen.

Hän tunsi olonsa vanhaksi. Hän *oli* vanha. Oli aina ollut. Ainakin verrattuna muihin heidän kaveriporukassaan. Antoniin, Robertiin, Feliciaan, Timiin. Ja nyt he kaikki olivat poissa. Jäljellä olivat enää hän ja Knut. He olivat jakaneet keskenään kaiken: rahat, viinan, huumeet, naiset. Ideat, käsikirjoitukset, elokuvantekolaitteet, ajan kameran takana ja kameran edessä. Mutta ennen muuta he olivat jakaneet unelman.

Haaveen mestariteoksesta.

Kaikki eivät kuitenkaan voineet ohjata, ja matkan varrella oli luonnollisesti käynyt ilmi, että he olivat lahjakkaita eri asioissa. *Saarnaajan* takia Anton Wamia luultiin suurimmaksi ohjaajalahjakkuuksi, mutta jengin sisällä tiedettiin, että se ei pitänyt paikkaansa. Vaan että hän, Christian, oli todellinen ohjaajanero, joka ei vain ollut päässyt levittämään siipiään, koska tärkeimmällä hetkellä kaikki olivat aina pettäneet hänet. Luikkineet raukkamaisesti pakoon ja saaneet maksaa siitä kovan hinnan. Kaikki paitsi yksi, joka oli yhä jäljellä.

Christian katsoi käsiään. Isoja mutta herkkiä käsiään, jotka eivät olleet vielä päässeet tekemään sitä, mihin ne oli tarkoitettu.

Hän oli ollut reilusti keskivertoa parempi ja ajoittain suosittu näyttelijä, jota kollegat arvostivat ja josta ohjaajat ja tuottajat pitivät. Koska hän oli luotettava. He tiesivät, mitä saivat. Ja mitä eivät saaneet.

Sillä hän ei ollut mikään suuri näyttelijälahjakkuus, jonka maine jäisi elämään vielä hänen jälkeensä. Mutta viimeiset hetket alkoivat olla käsillä. Koska hän oli vanha. Esitys olisi pian ohi.

Christian käänsi katseensa suljettuun makuuhuoneenoveen. Sen takaa ei kuulunut inahdustakaan. Ei tietenkään, miksi olisi? Eihän siellä ollut yhtäkään elävää sielua.

Hän huokaisi raskaasti ja katsoi olohuoneeseen. Paikat olisi siivottava ennen kuin vaimo ja lapset tulisivat takaisin. Jos he nyt tulisivat. Ei auttanut kuin tarttua toimeen – hän tiesi, mitä tehdä, koska hän oli treenannut. Hänellä oli kokemusta jälkien hävittämisestä rikospaikoilta.

Hän otti samppanjalasit – yhden ehjän ja yhden rikkinäisen – mukaansa keittiöön. Tiskasi toisen ja heitti toisen roskikseen. Nosti roskakassin pois ämpäristä ja solmi sen kiinni. Muistutti itselleen, että siivoaisi takin ja kengät pois eteisestä. Käveli makuuhuoneen ovelle ja avasi sen. Astui huoneeseen ja seisahtui sängyn jalkopäähän. Ei katsonut sänkyä vaan taulua, joka oli seinällä sen yläpuolella.

Hän oli lukenut, että Adolf Hitlerin akvarelleja kuvailtiin pikkutarkoiksi jäljennöksiksi, joista puuttui taiteellinen ote ja lämpö. Että ne olivat pikemminkin arkkitehtuuria kuin maalaustaidetta. Tulkinta oli ennalta arvattava, jos tiesi kuka taiteilija oli, mutta entäpä jos Hitler näki maailman niin? Kylmänä mutta funktionaalisena? Suurenmoisena mutta epäinhimillisenä?

Eivätkö suurimmat elokuvaklassikotkin olleet kylmiä ja pikkutarkkoja – esimerkiksi *Citizen Kane*, *Metropolis* ja enemmistö Stanley Kubrickin elokuvista? Kuvaileva tyyli kenties esiintyi yhteiskuntakritiikkinä paljastaen maailmassa vallitsevan yleisen ihmisvihan. Mutta eivätkö nämä paradoksaaliset kauniit elokuvat toisaalta kosiskelleet juuri samaa estetiikkaa, jota ne kritisoiivat? Samalla tavalla kuin niin kutsutut sodanvastaiset elokuvat toivat parhaiten esiin sen, miksi ihmiset rakastavat sotaa?

Christian laski vihdoinkin katseensa sänkyyn.

Sänkyyn, jossa heidän olisi pitänyt rakastella tänä iltana. Ja jossa Thean olisi pitänyt maata täynnä elämää.

Mutta nyt sängyssä ei ollut Theaa.

Siinä oli vain pelkkä peitto.

»Eli siis sinulla ja Christianilla on salainen suhde?»

Kida Shearer kaatoi teetä Thealle ja sitten itselleen.

»Oli», Thea vastasi käpertyessään viltin alle.

Hitaasti ja ihanan kivuliaasti hän oli saanut tunnon takaisin jalkaansa uittamalla sitä lämpimässä vedessä.

»Se on nyt ohi», Thea sanoi. »Lopullisesti. Mutta toivoisin, ettet hiisku tästä kenellekään muulle.»

Kida oli sulkevinaan vetoketjun suunsa edessä ja istuutui Thean viereen.

»Kiitos.»

»No en muutenkaan halua tehdä juuri nyt mitään, mikä voisi järkyttää Christiania.» Kida silitteli Thean selkää. »Haluan, että kuningas Haakon on oma tasapainoinen itsensä viimeisessä kohtauksessa ylihuomenna.»

Thea hymyili. Vain puoli tuntia sitten hän oli päättänyt palata Christianin luokse ja lähtenyt jo kävelemään sinne päin, kun hän oli työntänyt kätensä vieraan takin taskuihin. Ja tuntenut taskun läpi neuletakkinsa taskussa olevan DVD-levyn terävän reunan.

Hän oli melkein ehtinyt jo unohtaa sen. Kyllähän jokin oli pielessä, aivan selvästi oli.

Samassa hänen mieleensä oli juolahtanut, että Kida asui ihan lähellä, Fagerborggatalla. Sinne asti hän pystyisi kävelemään ilman toista saapasta. Kun Kida oli vastannut ovipuhelimeen ja sanonut »sisään vain, kolmas kerros», hän oli ollut niin helpottunut, että hän oli juossut portaat ylös.

Thea otti ohuen, kiiltävän levyn taskustaan.

»Mikä se on?» Kida kysyi.

»DVD-levy.»

»Näen sen, mutta mitä siinä on?»

»En tiedä. Löysin sen Christianin luota. Nappasin sen mukaan, koska siinä lukee Marion. Se on Christianin lempinimi minulle.»

»Mielenkiintoista.»

»Eipäs ole kun... karmivaa. Tiedätkö ketään, jolla on DVD-soitin?»

Thea oli puolittain odottanut, että Kida katsoisi häntä aivan kuin hän olisi kysynyt, tiesikö tämä ketään, jolla oli höyrykone. Sen sijaan Kida osoitti television alapuolella olevaa hopeanväristä, litteältä laatikolta näyttävää laitetta.

»Marantz», Kida sanoi ja työnsi DVD:n sisään soittimeen. »Blu-ray-leffoissa on tällä katsottuna huikea kuvanlaatu verrattuna suoratoistopalveluihin.» Hän painoi playta.

Sitten hän istuutui, ja he keskittyivät katsomaan. Kumpikin tuijotti mykistyneenä ja unohti teensä.

»Hyi...», Kida kuiskasi.

»...helvetti», Thea täydensi. Jalkakylpy oli viilennyt jääkylmäksi.

69

HARRY SEISOI IKKUNASSA Katrinen luona ja katseli ulos.

Aamun häikäisevä ensisarastus oli vihlonut silmiä pienten veitsenterien lailla, mutta nyt taivaalta pyrytti lunta, ja hiutaleet vaimensivat valot ja äänet peittäessään Oslon valkoiseen huntuunsa.

Harryn puhelin soi.

Hän oli sammuttanut sen edellisenä iltana sen jälkeen kun seitsemäs toimittaja oli soittanut ja tivannut häneltä kommenttia tai mieluiten haastattelua liittyen yleisesti elokuvamurhien tutkintaan ja erityisesti murhaajan ampumiseen. Yksi heistä oli ehtinyt tarjota hänelle viisi-numeroista summaa yksinoikeudesta, ja Harry oli lyönyt luurin korvaan kesken lauseen naisen selostaessa, kuinka siistiä olisi tehdä haastattelu Revolver-baarissa, jonka yhteydessä oli myös elokuvateatteri.

Tänään Katrine oli kuitenkin käskenyt häntä pitämään puhelimen päällä.

Hän vilkaisi näyttöä. Puhelu oli Hilde Wittiltä.

»Kerro.»

»Minulla on yksi juttu, joka sinun on pakko nähdä. Missä olet?»

»Katrinen luona.»

»Katrine Brattin?»

»Niin. Gert on kuumeessa eikä voinut mennä päiväkotiin.»

»Ja *sinut* kutsuttiin hoitamaan häntä?»

»Mm. En saa mennä töihin niin kauan kuin sisäinen tutkinta on kesken, joten yritän olla hyödyksi muulla tavoin.»

»Asia selvä, enkä aio kysellä enempää sinusta ja Brattista. Mitä Gert tekee nyt?»

»Nukkuu.»

»Hyvä. Osoite?»

»Kuules...»

»Onko siellä televisio, jossa on HDMI-portti?»

Harry istui kolmen hengen sohvalla nainen kummallakin puolellaan ja kuumeinen poika sylissään.

Gert oli halunnut välttämättä nousta sängystä kuullessaan vieraiden tulon mutta nukahtanut taas peittoonsa kääriytyneenä.

Thea Ruud istui polvillaan lattialla ja kytki DVD-soittimen johtoja televisioon samalla kun Witt selosti, että Thea oli soittanut hänelle, koska hän oli se psykologi, jolta Thealle oli tarjottu rutiininomaisesti vastaanottoaikaa sen jälkeen kun Thea oli todistanut vierestä ampu-mavälikohtausta, jossa Anton Wam menetti henkensä.

»Haluan kuulla sinun arviosi siitä, voisiko tämän DVD:n sisältö jollain lailla liittyä Kalanderin tapaukseen», Witt sanoi.

Thea painoi playta DVD-soittimesta, jonka hän ja Witt olivat tuoneet mukanaan Katrinen luokse.

Seinässä olevasta reiästä ilmeisesti käsivarakameralla salakuvatulla videolla näkyi yhdistetyssä suihku- ja wc-tilassa suihkun alla seisova alaston nainen. Sammutettuaan suihkun nainen otti pyyhkeen naulakosta. Kohtaus päättyi, kun nainen kääntyi kameraan päin. Seurasi uusi kohtaus, jossa kuvio toistui jälleen: sama peseytymishuone, sama seinässä oleva reikä, eri nainen. Kosteus veti kameran linssin huuruun.

Kesken kolmannen kohtauksen, jossa näkyi nuori vaalea nainen, Harry selvitti kurkkuaan:

»Onko video alusta loppuun tätä samaa?»

»On», Thea sanoi. »Naisia suihkussa, videolla ei tapahdu mitään muuta.»

»Ja missään kohtaa ei näy, kuka kameraa pitelee?»

»Ei.»

»Hm. Onko teillä aavistustakaan, missä tämä on kuvattu?»

»On, ja juuri siksi minua alkoi pelottaakin. Ja myös siksi, että levyyn on kirjoitettu Christianin minulle antama lempinimi. Tiedän paikan, koska asuin siellä kerran äitini kanssa yksien kuvausten ajan. Olin silloin yksitoistavuotias. Paikka suljettiin monta vuotta sitten.»

»Onko... sinuakin kuvattu videoon?»

Thea pudisti päätään. »Olimme pensionaatissa vain kaksi päivää enkä käynyt suihkussa. Kaikkiaan kuvattuja naisia on melkein sata. Äitini on yksi heistä. Ja yksi on...»

Thea naputti DVD-soittimeen aikakoodin ja painoi jälleen playta.

»Hän.»

Harry tuijotti tv-ruudulla näkyvää naista, joka seiso i suihkujen vieressä pyyhe ympärillään ja kuivasi hiuksiaan toisella pyyhkeellä. Nainen oli nuori Felicia Henie.

Harry tuns i lämpimän hengityksen kaulaansa vasten. »Hally...»

»Morjensta, kaveri.»

»Pissahätä...»

Harry kantoi Gertin vessaan ja sieltä sänkyyn. Sitten hän ojensi pojalle vesilasin yöpöydältä. »Kun olet pissannut itsesi tyhjäksi, sinun pitää juoda, tai muuten kuivut ja sinusta tulee rusina.»

»Lusina!» Gert nauroi ja joi.

»Taidat olla jo vähän parempi», Harry sanoi ja kokeili Gertin otsaa. »Tekeekö sinun mieli jotain?»

»Saanko mitä tahansa?»

»Sairaana voi toivoa melkein mitä vain.»

»Sitten haluan olla koko ajan sailas. Ja haluan, että Hilde tulee antamaan halin. Hilde on nätti.»

Harry muljautti silmiään ja poistui huoneesta.

Thea seiso i eteisessä vähän liian isot talvisaappaat jalassaan, vähän liian pieni takki yllään ja DVD-soitin kainalossaan.

»Kiitos, että kuuntelitte minua», hän sanoi. »Tiedän, että videolla on vain alastomia naisia suihkussa. Mutta kaiken tapahtuneen jälkeen Kida oli sitä mieltä, että minun kannattaisi kertoa tästä.»

»Toimit aivan oikein», Harry sanoi. »Minkälaisia suunnitelmia sinulla on tälle päivälle?»

»Luulen, että minullakin on kuumetta. Onneksi tänään ei ole kuvauksia niin voin lepuuttaa hotellihuoneessa.»

»Hyvä. Pysy siellä. Äläkä avaa ovea kenellekään ennen kuin kuulet minusta tai joku muu poliisi on yhteydessä sinuun. Ok?»

»Luuletko, että...?»

»En luule mitään, mutta parempi vara kuin vahinko.»

Kun Harry meni takaisin olohuoneeseen, Witt hymyili ja naputeli puhelintaan.

»Jotain jännääkö?» Harry kysyi istuutuessaan huoneen ainoalle tuolille.

»Oikeusministeri pyytää kahville», Witt sanoi. »Hän ehdottaa kello kahdeksaa tänä iltana.»

»Etkä pystynyt kieltäytymään?»

Witt pani puhelimen pois. »Kuten sanottua, en ole äitini. Enkä sitä paitsi juo kahvia niin myöhään illalla.»

Harry hymyili. Ja ärsyyntyi hieman huomattessaan olevansa helpottunut. »Mikä sinun ajatuksesi on nuoresta Christian Boengista ja äsken nähdystä videosta?»

»Vaikuttaa melko tyypilliseltä voyeurismilta», Witt totesi. »Meidän tiedämme, että se voi olla varhainen aste eskaloitumisprosessissa kohti sarjamurhaajaa. Kaikki alkaa usein vakoilusta tai tirkistelystä. Sitten tulee näpistelyä, murtovarkauksia.»

»Eläinten kidutusta, tuhopolttoja ja pahoinpitelyjä», Harry sanoi. »Ja lopulta ensimmäinen murha.»

Witt nyökkäsi. »Kemper, Bundy ja Rader osoittivat kaikki taipumusta voyeurismiin jo nuorella iällä.»

»Mutta...»

»Mutta sama kaava ei päde joukkoampujiin. Heissä ei ole havaittu voyeuristisia piirteitä.»

»Okei», Harry sanoi. »Gert haluaa sinulta halauksen ennen kuin lähdet.»

»Voin halata sinuakin, jos haluat», Witt sirkutti, kumarsi päänsä ja pani jalat ristiin.

»Sanot noin vain koska kuvittelet, että Katrine Brattin ja minun välillä on jotain.»

Hilde Witt nauroi ja nousi seisomaan. »Se oli vitsi. Mutta sinusta olisi voinut tulla hyvä psykologi, Harry.»

»En tiennytkään, että osaat kokata», Katrine sanoi.

»Mm.» Harry näki mustikkahillon pursuavan molemmista päistä, kun Katrine leikkasi uuden palan rullalle kääritystä letustaan.

»Minä sain päättää luoan», Gert ilmoitti polleasti. »Koska olen sailas.»

»No et nyt ihan hirveän sairas», Katrine sanoi ja kokeili Gertin otsaa.

»Olenpas! Ja sitten Hilde halasi minua.»

»Hilde?» Katrine toisti ja vilkaisi Harrya.

»Hilde on nätti.»

»Hilde ja Thea Ruud käväisivät täällä», Harry sanoi. »Witt halusi välttämättä näyttää minulle yhden videon.»

»Ai siis mitä?» Katrinen oma otsa hehkui uhkaavan punaisena. »Sinuthan on tällä hetkellä pidätetty virasta!»

»Lomautettu.»

»Jos sisäisen tutkinnan osasto saa tietoonsa, että olet jatkanut elokuvamurhien tutkimista, niin...»

»Video ei liittynyt mitenkään elokuvamurhiin.»

»Eikö? Tietääkseni Thea Ruud on...»

»Aivan, mutta kyse on erillisestä tapauksesta, jossa eräs tirkistelijä on salakuvannut satoja naisia hostellin suihkussa.»

»Eli katselit jonkun tirkistelijän kuvaamaa videota samaan aikaan kun Gert nukkui viereisessä huoneessa?» Katrine jyrähti osoittaen Gertin huoneeseen päin.

»Hally?» Gert sanoi ja paljasti siniseksi värjäytyneen hammasrivistön. »Äiti on sinulle tosi vihainen.»

»Ensin...», Katrine aloitti ja veti henkeä. »Ensin otat hänet mukaan, kun Delta tekee rynnäkön murhaajan kotiin, ja sitten...»

»Anteeksi, anteeksi.» Harry nosti kädet pystyyn. Hän päätti jättää toistaiseksi kertomatta sen, että Gert oli hetken aikaa istunut sohvalla tv:n ääressä. Sen sijaan hän nyökkäsi kohti heidän välissään olevaa lautasta. »Haluatko viimeisen letun?»

Katrinen oli vaikea päättää, jatkaako raivoamista vai purskahtaako nauruun. Tilanne päättyi tasan, ja hän huokaisi alistuneesti. »Haluan, kiitos.»

Kun Harry oli lukenut iltasadun, hän meni olohuoneeseen, missä Katrine istui sohvalla läppäri sylissään.

»Siellä kysellään sinua», hän sanoi osoittaen peukalolla olkansa yli.

Katrine laski läppärin sohvapöydälle ja meni Gertin huoneeseen, ja sillä aikaa Harry avasi ikkunan, istuutui ikkunalaudalle ja sytytti tupakan mustalla sytyttimellä. Hän oli ostanut sen, vaikka valkoisessa oli yhä nestettä jäljellä, mutta se oli kuitenkin osoittautunut epäluotettavaksi jo vähintään kahdesti.

Kuunnellessaan Katrinen ääntä hän näki, että Katrinen läppärin ruudulla oli kuva Tim Kalanderin kotoa. Se oli otettu yläviistosta, todennäköisesti keittiötikkailta, joita teknisillä rikostutkijoilla oli aina mukanaan maassa makaavien uhrien tai veriroiskeiden kuvaamista varten tai ihan vain mahdollisen todistusaineiston tallomisen minimoimiseksi.

Koska kuva oli otettu korkealta, siinä näkyivät myös ylähyllyllä olevat videokasetit.

Harry näpäytti natsan ulos ikkunasta ja meni katsomaan lähempää. Salaman kirkkaassa valossa hän erotti harmaan pölykerroksen kaikkien muiden paitsi yhden kasettikotelon päällä.

Oli toki mahdollista, että Tim Kalander oli ottanut kasetin hyllystä äskettäin ja pyyhkinyt pölyt kannesta ennen kuin pani sen takaisin.

Harry klikkasi nuolia ja selasi kuvia eteenpäin. Hän etsi kuvan, jossa näkyi osa pölyttömän kasetin selkämystä.

Cure.

Kuului vaimea napsahdus, kun Katrine sammutti valot lastenhuoneesta.

Harry palautti näkyviin alun perin ruudulla olleen kuvan ja meni eteiseen.

Myös Katrine tuli sinne ja sulki lastenhuoneen oven perässään.

»Anteeksi, että suutuin», hän sanoi Harryn pukiessa takkia ylleen. »Juuri nyt on vain niin paljon kaikkea. Bellman haluaa laatia ison mediatiedotteen Elokuvamurhaajan kiinni ottamisesta ja paistatella parrasvaloissa. Lyhyesti sanottuna tämä ei ole paras hetki ruveta monimutkaistamaan asioita. Tapaus on ratkaistu, me voitimme, ja nyt haluamme nauttia voitosta ennen seuraavaa takaiskua.» Katrine naurahti katkerasti. »Sopiiko se? Että et sotke kuvaa millään sääliittäväällä salakuvauskeissillä tässä vaiheessa?»

»Mm.»

»Olen monesti miettinyt, mitä tuo 'mm' oikein tarkoittaa. Osaatko kertoa?»

»Mm», Harry sanoi ja avasi oven, »tarkoittaa juuri sitä, mitä kulloinkin haluat sen tarkoittavan. Hyvää yötä.»

Harry astui ulos alaovesta samalla hetkellä kun aurausauto ajoi ohi ja ehti juuri ja juuri väistää jalkakäytävälle ryöpsähtävää lumisohjoa. Kävellessään Nordahl Bruns gatea ylöspäin hän otti puhelimen käteensä ja soitti.

»Oslon viihdyttävin taksi, kuinka voin palvella?»

»Marion ja mies, joka tirkistelee suihkussa olevia naisia. Mitä sinulle tulee mieleen ensimmäisenä?»

»Oliko tuo tietokilpailukysymys? Koska sellaiseksi se oli ihan liian helppo.»

»Niin oletinkin.»

»Marion Crane suihkussa elokuvassa *Psyko*. Hetkeä ennen kuin Norman Bates murhaa hänet.»

»Tuon olin itse asiassa jo päättelyt. Joten se ei ollut syy, miksi soitin.»

»Vaan mikä?»

»*Cure*. Minua kiinnostaisi tietää, kuka videon silloin aikoinaan vuokrasi ja jätti palauttamatta.»

70

OVI ANTOI PERIKSI ja avautui kolmannella potkulla.

»Siitä on tosiaan aikaa, kun kukaan on käynyt täällä viimeksi», lakkautetun videovuokraamon omistaja Jansen puuskutti hengästyneenä.

Vielä vuosia sitten sairaalloisen lihava mies oli nyttemmin hoikistunut mutta edelleen ylipainoinen. Øystein pani merkille, että iho ei ollut kutistunut samassa suhteessa, minkä seurauksena Jansen näytti säkkituolilta, jolla oli jalat ja pää. Hän ei viitsinyt kysyä entiseltä pomoltaan, johtuiko laihtuminen syövästä, vaikka ajatteli mielessään ensimmäisenä sitä.

Jansen napsautti valot päälle oven vierestä ja vyöryi hyllyen peremmälle huoneistoon, jossa aika näytti pysähtyneen parinkymmenen vuoden taakse.

Øystein seurasi Jansenia. Nenään tulvahti tuttu haju: sekoitus kellaria, kosteita mattoja, tupakansavua ja tietenkin polyeteenistä ja PVC:stä tehtyjen VHS-kasettien imelän muovista tuoksua. Tyhjätkotelot olivat yhä paikallaan hyllyköissä.

»Et tainnut olla enää töissä täällä silloin loppuvuosina?» Jansen ähkäisi lähimpänä ulko-ovea olevan uutuushyllyn kohdalla. Hyllykössä komeili sellaisia elokuvia kuin *Gladiator*, *The Matrix*, *American Beauty* ja *Kuudes aisti*.

»En», Øystein sanoi. »Minkä takia näille tiloille ei ole tehty mitään?»

»Miksi kukaan ei halua vuokrata kellarihuoneistoa Ekebergin kerrostalolähiöstä, sitäkö tarkoitat?» Jansen ähkäisi hieman kovempaa varmaankin tavoitellen hymähdystä.

He olivat saapuneet hyllyväliin, jossa oli esillä ikiklassikkoja, kuten *Titanic*, *Heat* – *ajajahti*, *Seitsemän*, *Pulp Fiction* ja *Rita Hayworth – avain pako*.

»En ole koskenut toimistossa mihinkään sen jälkeen kun firma pantiin telakalle, joten kaikkien tietojen pitäisi olla siellä», Jansen sanoi. »Mutta miksi sinulle on niin tärkeää löytää se video?»

»Kuten sanoin, olen organisoimassa elokuvafestivaalia. Ja *Curea* ei tahdo olla saatavilla mistään.» Øystein oli harkinnut, että kertoisi totuuden ja sanoisi auttavansa poliisikaveriaan, mutta ei sittenkään viitsinyt, koska paitsi että Jansen oli perusluonteeltaan epäluuloinen, hänellä oli taustallaan kaksi tuomiota verovilpistä.

»Niinhän sinä kerroit juu», Jansen sanoi. »Mutta olisi sen varmaan voinut myös striimata?»

»Festivaalilla kaikki leffat ovat vhs-formaatissa.»

»vhs-formaatissa?»

»Vähän sama juttu kuin vinylilevyjenkin kanssa. Moni pitää digitaalisia formaatteja liian kliinisinä ja virheettöminä. vhs näyttää yksinkertaisesti paremmalta.»

»Enpä ole moisesta kuullutkaan. Mutta tehkää niin kuin tykkäätte.»

He olivat ohittaneet kotimaiset elokuvat, joiden Øystein oli havainnut syystä tai toisesta päätyvän aina vuokraamojen takaseinälle. Sen sijaan, että he olisivat suunnanneet tiskille, he kurvasivat harvemmin käytettyyn peränurkkaan, jonka katossa välkkyi suriseva loisteputki. Juuri siellä nurkassa oli ollut muun muassa *Cure* ympärillään joukko enemmän tai vähemmän tunnettuja klassikkoja muista kuin englanninkielisistä maista sekä väkivaltaelokuvia, joita kukaan ei halunnut vuokrata. Øystein erotti äkkivilkaisulla *Texasin moottorisahamurhaaja III:n*, *The Slumber Party Massacren*, *The Driller Killerin*

sekä aikoinaan itse tilaamansa italialaisen *StageFright*-nimisen meta-slasherin vuodelta 1987.

Jansen avasi avaimella oven pieneen ikkunattomaan takahuoneeseen. Konttorin lamppu oli kytketty samaan katkaisimeen kuin vuokraamotilakin, joten huone kylpi valmiiksi kelmeän valkoisessa valossa.

»Etsi itse», Jansen sanoi osoittaen mappien painosta notkuvia hyllyjä.

Øystein näki jokaisen mapin selkämyksessä lapun, jossa luki PALAUTTAMATTOMAT.

»Jestas, en muistanutkaan, että noin moni kasetti jäi omille teilleen.»

»Aivan, lopetit ennen kuin homma levähti käsiin lopullisesti», sanoi Jansen. »Juuri se oli viimeinen niitti itsenäisille videovuokraamoille. Olisimmehan me menneet konkurssiin muutenkin, mutta loppuaikoina asiakkaat lakkasivat palauttamasta elokuvia.»

»Ihanko totta?»

»Enkä minä ollut ainoa, jolle kävi niin. Kahtena viimeisenä vuonna, jolloin vuokraamoni oli vielä toiminnassa, miltei joka neljäs vuokrattu videokasetti jätettiin Oslossa palauttamatta. En keksi tätä omasta päästäni, vaan tieto löytyy alan ammattijärjestön tilastoista.»

»Mitä tapahtui?»

Jansen kohautti harteitaan, ja liike synnytti hänen ruumiissaan ketjureaktion, joka muistutti vedenpinnalla leviäviä renkaita. »Yritimme periä maksuja, mutta se piti lopettaa, koska asiakkaat kieltäytyivät maksamasta. DVD:t olivat vallanneet markkinat, ja asiakkaat tiesivät, että me olimme kuoleman kielissä emmekä tulisi heidän peräänsä. Isot ketjut ehkä, mutta eivät tällaiset kivijalkaliikkeet.»

Øystein katsoi mappeja. »Voi olla, että tässä menee hetki.»

»Selvä. Häivyn ja jätän avaimen tähän, tuo se minulle kotiin sitten kun olet valmis.»

»Ok.»

Øystein oli ryhtynyt selaamaan vuokrauskuitteja ensimmäisestä kansiosta, kun hän jähmettyi.

Huoneeseen oli yhtäkkiä tullut pimeää; loisteputket päästivät vielä lyhyen kuolonkorahduksen ennen kuin sammuiivat kokonaan.

Ilmeisesti Jansen oli vanhasta tottumuksesta napsauttanut lähtiesseen valot pois päältä.

Hiljaisessa pimeydessä Øystein oli erottavinaan etäisiä ääniä, muttei osannut määritellä, mitä ne voisivat olla.

Hän sytytti puhelimensa taskulampun ja aikoi kävellä ulko-ovelle laittaakseen valot takaisin päälle, mutta muutti mielensä. Häntä ei huvittanut kulkea *The Slumber Partyn* eikä varsinkaan *StageFrightin* ohi yksin pilkkopimeässä.

Sen sijaan hän pani puhelimensa nojalleen kirjoituspöydän takana olevaa seinää vasten ja jatkoi selaamista.

»Me suljemme nyt», ilmoitti kansalliskirjaston ovella seisova nainen.

Harry näytti virkamerkkiään. »Tarvitsen kymmenen minuuttia.»

Nainen huokaisi ja väistyi sivuun.

Viisi minuuttia myöhemmin Harry istui ruudun ääressä pimeässä ja autiossa lukusalissa naisen odotellessa kärsimättömästi tuolilla oven luona.

Harry oli löytänyt *Final Cutin* tietokannasta ja klikannut auki elokuvan esittelysivun.

Hän teki saman, minkä oli tehnyt viimeksi *Saarnaajan* kohdalla: klikkasi elokuvakameralta näyttävää kuvaketta ja sen jälkeen kohtaa, jossa luki *juonireferaatti*.

Se oli lyhyt.

»Kollaasi sarjamurhista elokuvien historiassa.»

Sen jälkeen hän klikkasi linkkiä, jossa luki *creators&cast&crew*.

Kuten *Saarnaajassakin*, mukana oli koko kaarti. A. Wam, R. Brandt, J. Dale ja F. Henie.

Idean ja käsikirjoittajan alla oli kaksi nimeä. Harry totesi, että nimet olivat samat kuin etusivun *ohjaaja*-kohdassa – myös toisessa nimessä oleva painovirhe toistui samanlaisena.

Miehet olivat toteuttaneet nyt sen, mikä heiltä oli aikoinaan jäänyt toteuttamatta. Toinen oli pidellyt kameraa ja pistoolia, painanut recordia ja vetänyt liipaisimesta. Kun taas toinen, joka istui nyt monitorin takana katsomassa ja joka oli vastannut käsikirjoituksesta ja juonen etenemisestä, oli varsinainen ohjaaja. Ehkä. Se oli yksi teoria.

Harry otti puhelimen käteensä.

»Harry?» Hilde Witt vastasi. Hänen äänensä kaikui aavistuksen.

»Missä sinä olet?»

»Kylpyammeessa. Samppanjalasi kädessäni.»

»Oletko yksin?»

»Toistaiseksi. Miten voin auttaa?»

»Muistatko kun puhuimme siitä, kuinka todennäköistä on, että kaksi sarjamurhaajaa toimii yhteistyössä?»

»Muistan vain, että valehtelit todennäköisyyden suuremmaksi kuin voisi luulla. Aina joskus kaksi samanhenkistä löytää toisensa.»

»Juuri niin. Entäpä jos ajatellaan sarjamurhaajaa, joka löytää joukkoampujan?»

»Oletko tosissasi?»

»Kyllä vain», Harry sanoi. »Entä jos on sarjamurhaaja, joka ei ole päässyt omassa eskaloitumisprosessissaan vielä murhaan asti? Mutta hän on alkanut haaveilla tappamisesta. Mitä jos hän löytää joukkoampujatyypin, jolle hän voi sysätä likaisen työn? Joka suorittaa henkirikokset hänen puolestaan samaan aikaan kun hän itse lymyilee varjoissa. Kuinka kaukaa haetulta tämä kuulostaa?»

»Jaa-a. Aika. Lähinnä vastaava tapaus, joka tulee mieleen, on Columbinen verilöyly 1999. Harris ja Klebold. Harrisilla oli sarjamurhaajaprofiiliin sopivia narsistisia ja psykopaattisia piirteitä, ja hän oli rikollisparin johtaja. Klebold oli masennukseen taipuvainen,

herkkä ja itsetuhoinen kouluampujatyyppe. Klebold halusi kuolla, kun taas Harris halusi jäädä henkiin ja tulla kuuluisaksi.»

»Mm. Tyypillistä parina toimiville murhaajille on, että toinen dominoi ja manipuloi toista. Johtajaksi valikoituu se, jolla on korkeampi älykkyysosamäärä ja joka osaa suunnitella monimutkaisia murhia jäämättä kiinni. Elokuvamurhat ovat monimutkaisia, hyvin suunniteltuja ja kylmämäisesti toteutettuja. Lisäksi murhaaja on varonut jättämästä jälkiä eikä ainakaan vaikuta siltä, että haluaisi paljastua. Sopiiko tämä profiiliisi Tim Kalanderista?»

Witt ei vastannut.

»Onko vastaus ei?»

»Mitä sinä oikein ajat takaa, Harry?»

»Saa nähdä.»

»Olet varmaankin tietoinen, ettei meidän toivota keikuttavan venettä juuri nyt? Varsinkaan, kun sinä olet paraikaa lomautettuna.»

»Kuka ei toivo?»

»Ne, jotka ottavat vastaan kehuja poliisin onnistumisesta. Medialle aiotaan korostaa sitä, kuinka koko tutkintaryhmä ja erityisesti Katrine Bratt hoiti työnsä erinomaisesti. Narratiiviin ei oikein sovi, että alkoholisoitunut pyssysankari pystyi siihen, mihin kukaan muu ei pystynyt.»

»Miten sinä olet näin hyvin perillä asioista?»

Harry kuuli oven kolahduksen ja sen jälkeen Taylor Swiftin »Augustin» kaihoiset alkuäänet.

»Sisäpiiritietoa», Witt kuiskasi nopeasti ja lopetti puhelun.

Sekunnin murto-osassa ennen kuin yhteys katkesi Harry erotti puhetta. Hän ehti kuulla vain yhden tavun, joten vaikka hän oli tunnistavanaan äänestä entisen kollegansa, nykyisen poliitikon, oli täysin mahdollista, että hän erehtyi.

Mietteisiinsä vaipuneena hän jäi tuijottamaan tietokoneen ruutua. Hän mietti Tim Kalanderia, joka halusi kuolla. Omaa ensimmäistä ajatustaan, kun hän oli kävellyt sisään vanhaan maanalaiseen bunkkeriin. Että bunkkeri oli vähän kuin vankityrmä. Ja hän mietti

kirjoitusvirhettä. Valuvaa D-kirjainta, joka oli kirjoitettu verellä kas-sakaapin seinään.

»Oletko jo pian valmis?» kirjastonhoitaja kysyi.

»Ihan kohta», Harry sanoi ja tarttui jälleen puhelimeensa.

»Haloo?» kuului vastaus. Harry erotti taustalta hallelujahuutoja ja kielilläpuhumista.

»Hei, Eddy. Mitä puuhaat?»

»Yritän uskoa. Mutta epäilen aina vain.»

»Sama täällä. Kerrohan: silloin kun tutkitte Kalanderin studiota, löysittekö te sieltä avainta bunkkeriin?»

»Mitä tarkoitat?»

»Oliko hänet lukittu sinne?»

Kysymystä seuraavan hiljaisuuden aikana Harry kuuli hysteeristä naurua, joka muuttui itkuksi.

»Sinut on pidätetty virasta, joten minulla ei varmaankaan ole lupaa vastata tuohon.»

»Muodollinen termi on lomautus, ja te ette ole hoksanneet ihmetellä sitä», Harry sanoi. »Sitä, että ette löytäneet avainta. Koska etsies-sä keskittyä enemmän siihen, mitä löytyy, kuin siihen, mitä ei löydy.»

»Emme ole ehtineet käydä studiossa läpi vielä jokaista neliösenti-metriä. Mutta löysimme sieltä jotain muuta, mistä saattaisit ehkä olla kiinnostunut.»

»Mitä?»

»Muistatko, mitä sanoin siitä, että pystymme näkemään yhdestä hiuksesta, milloin ihminen on viimeksi ollut sytostaattihoidossa?»

»Muistan. Birger Neslund oli saanut syöpähoitoja puoli vuotta sitten.»

»Mutta studiosta löysimme sellaisen henkilön hiuksen, jonka syöpähoidoista on vain kolme kuukautta. Sieltä löytyi paljon muitakin hiuksia, mutta kiinnitin huomiota juuri tähän yhteen, koska meidän käskettiin kohdella sen metsässä lojuneen nukan löytöpaikkaa todellisenä rikospaikkana. Yksi löytö, jonka aluksi sivuutimme, oli oksasta

läheiseltä polulta talteen otettu hius, josta puuttui karvatuppi. Myös sen sisältämään keratiiniin varastoitunut solumyrkky oli peräisin noin kolmen kuukauden takaa.»

»Mm. Onko sinulla vielä lisää kerrottavaa?»

»Me löysimme myös elokuvakäsikirjoitukselta näyttävän paperinipun, jossa on otsikkona vain 'Elokuva'. Se kertoo ilmeisesti onnettomasta gynekologista. En lukenut kaikkea, mutta lähetimme käsikirjoituksen henkirikososaston tutkintaryhmälle sen ensimmäisen lauseen vuoksi.»

»Joka on?»

»'Felicia on kuollut.'»

»Mm.»

»Ehkä kyseessä on pelkkä sattuma. Lausehan voi olla lainattu vaikka siitä yhdestä Cornelis Vreeswijkin laulusta.»

»Aivan. Oliko siinä kaikki?»

»Oli.»

»Kiitos, Eddy.» Harry katkaisi puhelun ja nousi.

Seisoessaan jälleen kiviportailla kirjaston edessä hän katsoi kelloa. Se oli kahtakymmentä yli yhdeksän.

Hän punnitsi tilannetta.

Grip oli sanonut, että Pinewoodiin oli olemassa vain neljä avainta. Ja maininnut nimeltä kaksi muuta, joilla oli avain Timin ja hänen itsensä lisäksi.

Oliko nyt oikea hetki soittaa hälytyskelloja vai pitäisikö hänen odottaa vielä? Estäisikö hänen esihenkilöidensä haluttomuus keskeyttää juhlat heitä toimimasta riittävän nopeasti, jolloin tuloksena saattaisi olla jälleen uusi uhri? Ja kannattaisiko hänen niin ollen ottaa seuraava askel yksin, jotta hänellä olisi lyödä todisteet pöytään siinä vaiheessa, kun hän esittelisi teoriansa muille?

Harry yritti olla objektiivinen. Oliko hänellä järkiperusteet argumentteihinsa? Vai rakensiko hän omaa totuuttaan, jotta saisi ratkaista tapauksen yksin. Ja pitää ohjat omissa käsissään.

Ilman että hän varsinaisesti ymmärsi sitä itse, hänen alitajuntansa oli alkanut jo punoa suunnitelmia.

Puhelin soi. Soittaja oli Ø niin kuin Øystein.

»Kerro.»

»Sain selville, kuka *Curen* oli vuokrannut.»

»No?»

Harry sai kuulla nimen.

»Kiitos», hän sanoi ja lopetti puhelun.

Voihan helvetti.

Se ei sittenkään ollut kirjoitusvirhe.

Gert oli oikeassa, T on hauskenpi kirjain kuin K.

71

KNUT GRIP OLI MENNYT aikaisin nukkumaan ja pannut silmät kiinni, kun hän kuuli värinän. Hän huokaisi ja avasi silmänsä. Yöpöydällä olevan puhelimen näyttö valaisi katon. Olisi pitänyt sammuttaa se. Timin kuoleman jälkeen hänellä oli takanaan kaksi pitkää, uuvuttavaa vuorokautta hyvin vähillä unilla. Milloin hän oli ravannut poliisi-kuulusteluissa, milloin häntä olivat pommittaneet puheluilla sinnik-käät ja kieltäviltä vastauksilta korvansa sulkevat toimittajat, tuottaja, joka tivasi pystyisikö hän tulemaan töihin viimeisiksi kuvauspäiviksi vai ei, ja hautaustoimisto, joka halusi sopia tapaamisen Timin hauta-jaisten suunnittelua varten.

Hän kuunteli värinää hetken. Se loppui ja alkoi kohta uudestaan. Grip tiesi, ettei hän kuitenkaan saisi enää unta, joten hän kääntyi kyljelleen ja otti puhelimen käteensä. Katsoi näyttöruutua silmiään siristäen. Ja painoi vihreää luuria.

»Hei, Christian.»

»Hei, Knut. Miten menee?» Christian Boengin matala, sointuva ääni kuulosti turvalliselta ja luottamusta herättävältä.

»No... niin kuin nyt voi olettaa. Herrajumala, Christian, he ovat kaikki poissa. *Kaikki*. Aivan sairasta. Tim, hän... hän ei ollut oikeasti sellainen.»

»Sitä luulee tuntevansa toisen ihmisen. Mutta luulo ei ole tiedon väärä. Moni meistä tuntee hädin tuskin edes itseään.»

»Totta, mutta sinä ja minä tiedämme kumpikin, ettei hän olisi tehnyt niin. Kaikki johtui sairaudesta.»

Seurasi pitkä tauko, jonka jälkeen Christian vastasi.

»Olet varmasti oikeassa. Mutta me olemme kaikki jollain tavalla sairaita. Oli miten oli, en soittanut siksi. Minä ja Tim olimme jonkin verran tekemisissä keskenämme loppuaikoina.»

»Olitteko? Luulin, että...»

»Niin, se Felicia-homma, mutta me puhuimme asiat selviksi ja puhdistimme ilman.»

»Ai? Miten?»

»Se ei ole nyt tärkeää. Vaan tärkeää on, että minulla on yksi juttu, jonka hän halusi sinun saavan.»

»Mikä?»

»Yksi juttu, jonka me olemme tehneet yhdessä. Sen tekemiseen on mennyt paljon aikaa, mutta nyt se on vihdoin valmis.» Christian veti henkeä. »Sen nimi on *Final Cut*.»

»Mitä sinä oikein selität?»

»Olen Jarissa. Löysin vanhan 16-millisen nauhurin ja yritän paraita nauhoittaa kopiota sinulle.»

»Siis nyt?»

»Niin. Olen saanut kontaktorin toimimaan, mutta en muista kaikkia vaiheita kehityksestä kiinnitykseen. Sinä osasit sen aina hyvin. Haluan, että tulet auttamaan.»

»Mutta nyt? Miksi tämä pitää tehdä keskellä yötä?»

»Tästä elokuvasta ei saa tietää kukaan muu, joten emme voi tehdä tätä päivällä. Nyt tai ei koskaan.»

»Minä...»

»Se oli viimeinen, mitä Tim sanoi minulle. 'Haluan, että Knut saa tämän.'»

Grip katsoi kelloa. Puoli kaksitoista. »Okei, olen siellä puolen tunnin päästä.»

»Löydät minut studio A:sta», Christian sanoi. »Ja vielä yksi juttu. Älä kerro kenellekään, minne olet menossa tai että aiot tavata minut. Jätä autosi alueen ulkopuolelle äläkä sytytä valoja, kun tulet. Ok?»

Grip epäröi. Jokin tässä nyt mätti ihan selvästi. Hänellä oli vahva tunne, että hänen kannattaisi jäädä kotiin. Mutta kaikkihan oli jo ohi, palaset olivat lokahtaneet paikoilleen. Sitä paitsi hän oli aina ollut melko huono kuuntelemaan vaistojaan.

»Nils.»

Kaikki oli valmista Felician kuolinkohtauksen toiseen ottoon, ja Eversti oli säättänyt valoja tavoittaakseen juuri oikeanlaisen chiaroscuro-efektin.

»Nils.»

Hän ei ymmärtänyt, kuka hänelle puhui, eikä hän halunnut kenenkään häiritsevän itseään juuri nyt. Ensimmäisestä otosta oli puuttunut kasvojen toiselle puolelle lankeava dramaattinen varjo hetkellä, jolloin Felicia näki poranterän lähestyvän. Mutta nyt kohtauksesta tulisi täydellinen.

»Nils».

Eversti avasi silmänsä. Makuuhuoneen verhot olivat auki, ja hän näki siluettina kirkasta kuutamoa vasten Tšernon, joka seisoi sängyn vieressä täysissä pukeissa ja ravisti häntä käsivarresta.

»Mitä nyt?» Eversti mumisi unenpöpperössä.

»Nouse ylös. Se tapahtuu nyt.»

»Mikä?»

»Loppunäytös. Armonlaukaus. Äkkiä nyt.»

72

KELLO OLI NELJÄÄ MINUUTTIA vaille puolenyön, kun Grip astui sisään studio A:n ulko-ovesta.

Hän tömistä lunta kengistään, kaivoi esiin mini-LED-taskulampun ja valaisi sillä tietään ensimmäiseen studioon. Ovelle saavuttuaan hän seisahtui.

Sisällä studiossa – pienessä valaistussa ympyrässä keskellä noin puolikkaan käsipallokentän kokoista pimeää huonetta – hän näki Christianin. Christian istui korkealla ohjaajantuolilla pyöreän pöydän ääressä, ja pöydän vastakkaisella puolella oli toinen samanlainen ohjaajantuoli.

»Mutta eiväthän kopiointilaitteet ole...»

»Tule tähän istumaan.»

Grip teki työtä käskettyä. Punainen liina peitti esineen, joka oli pöydällä heidän välissään. Grip yritti arvata mitä liinan alla oli, mutta esine saattoi olla mikä tahansa.

»Mistä oikein on kyse?» hän tiedusteli tähyillen ympärilleen, mutta Fresnel-lamppujen kirkkaassa ja tarkkaan kohdistetussa valossa pimeys muodosti läpinäkymättömän seinän.

»Minä valehtelin», Christian sanoi.

»Valehtelit?»

»En ole kopioimassa mitään elokuvaa.»

Grip tunsu sydämenlyöntiensä kiihtyvän. Jokin oli vialla, nyt siitä ei ollut enää epäilystäkään. Hän ei vain kyennyt hahmottamaan mikä.

»Mitä sinä sitten haluat?»

»Kerron sinulle, miksi heidän piti kuolla, kaikkien, jotka olivat alun perin mukana tekemässä *Final Cutia*.»

Grip nielaisi.

Christian kohotti tärisevän etusormensa. »Siksi, että he olivat luvanneet. He olivat vannoneet uskollisuutta nuoruutemme mesariteokselle. Ja pettivät meidät sitten kuitenkin. Muistatko, Knut? Ketkä, miten ja milloin. Ja miksi.»

»Muistan kaiken, Christian, mutta...»

»Puhutaan siitä. Auta minua muistamaan. Se on asia, jota tarvitseen nyt.»

Grip kiemurteli tuolissaan ja yritti turhaan tihrustaa pimeyteen. »Jos kerran haluat, niin hyvä on.»

Christian painoi sormenpäänsä vastakkain. »John Dalen löysin baarista Cannesin elokuvafestareilla. Hän oli typerys, joka haaveili elokuva-alasta, koska luuli sen tarkoittavan glamouria, kuuluisuutta ja naisia. Hän kuvitteli, että elokuvanteko oli pelkkiä festareita. Hän oli luvannut rahoittaa *Final Cutin* antamalla loput rahat niiden lisäksi, jotka kaksi meistä oli sijoittanut leffaan. Erityisesti hän innostui kuullessaan, että Trym Haugen oli luvannut elokuvasaatiön täyden tuen, mikäli huolehtisimme itse perusrahoituksesta. Mutta kun me palasimme kotiin ja Anton tapasi löytämäni sugar daddyn, hän sai vakuumettua Dalen siitä, että hänen oma *Saarnaajansa* olisi kaupallisesti paljon järkevämpi projekti. He marssivat yhdessä elokuvasaatiöön, missä Haugen sanoi, että ok, *Final Cutin* tuen voi siirtää *Saarnaajalle*, jos siihen saadaan yhtä hyvä pääosanäyttelijä ja käsikirjoittaja. Joten Anton ja Dale käänisivät kaikessa hiljaisuudessa Felician ja Robertin päin. Yhdessä hujauksessa Anton Wam oli ylennyt *Final Cutin* pääkuvaajasta oman elokuvansa ohjaajaksi. Meiltä kesti viisi vuotta saada *Final Cut* tuotantokuntoon. Heiltä kesti viikko romuttaa kaikki. Eikö se niin mennyt?»

Grip nyökkäsi.

»Yksiä saatanan petteureita.» Christian sylkäisi lattialle.

»Mutta», Grip sanoi. »Sinähän lähdit myös mukaan tekemään *Saarnaajaa*.»

»Vasta kauan sen jälkeen kun haaveet *Final Cutista* oli jouduttu hautaamaan lopullisesti. Jos ei saa ohjata, on keksittävä itselleen jotain muuta hommaa. Minulla oli jonkin verran näyttelijänlahjoja, aivan kuten sinä olit hyvä nosturihommissa ja kamera-ajoissa ja muissa käytännön jutuissa. Mutta se ei tarkoita, että luopuisi omasta haaveestaan. Terrence Malick käytti kolmekymmentä vuotta *Elämän puuhun* ja Kubrick saman ajan *Eyes Wide Shutiin*, eikö vain? Siihen *Final Cutin* versioon, jonka Tim ehti melkein leikata valmiiksi, meni vain kaksikymmentä vuotta ja risat.»

»Tuliko siitä sellainen kuin toivoit?» Grip kysyi.

Christian pudisti päätään. »Elokuvista ei koskaan tule sellaisia kuin omissa kuvitelmissa. Joskus harvoin niistä tulee parempia, mutta useimmiten huonompia. En ole nähnyt *Final Cutia* mutta tiedän, että siitä puuttuu minun kohtaukseni, se, jonka takia lähdin mukaan toiseksi ohjaajaksi. Marionin suihkukohtaus *Psykosta*. Ilman sitä projekti on... auttamatta vajaa.»

»Muistankin, että siitä tuli sinulle pakkomielle.»

»Olenko kertonut syyn?»

»Kerroit, että vakoilit tätiäsi pensionaatin suihkutiloissa joskus pikkupoikana.»

»Puhuin tädistä, koska en kehdannut sanoa, että vakoilin oikeasti äitiäni. Oli miten oli, alun alkaen suunnittelimme elokuvaa elokuvahistorian ikonisimmista sarjamurhista. Ensin lähti rahoitus ja sen myötä tekijät, ja kun yritimme saada *Final Cutin* uudestaan jaloilleen, tuli se helvetin unkarilaisleffa samalla nimellä ja idealla. Niin ollen seuraava askel oli väistämätön. Ajatus siitä, että elämä imitoi taidetta. Reality-elokuva, jossa todelliset murhat imitoivat elokuvien murhakohtauksia.»

»Oliko idea sinun?»

»Kunpa olisikin, mutta tiedät hyvin, että ei ollut.»

»Se lähti siis Timistä.»

Christian Boeng nauroi. »Eipä kierrellä nyt. Sinun ja minun piti alun perin ohjata *Final Cut*. *Sinä* jouduit suurimman petoksen koh-
teeksi. Ja tapoit lopulta kaikki.»

Grip tuijotti Christiania. »Mitä sinä hourit? Oletko tullut hullu-
luksi?»

Christian naurahti. »Ei, en ole *tullut* hulluksi, olen aina ollut hullu.
Sinä olet tullut hulluksi.»

»M-mikä homma tämä oikein on, Christian?»

Christian Boeng nojautui taaksepäin tuolissaan.

»Haluan hypätä mukaan siinä, mihin jäit. Haluan olla kanssasi
Final Cutin kakkosohjaajana. Sillä sinullahan on vielä yksi murha
kuvaamatta, eikö olekin?»

73

KNUT GRIP ISTUI ohjaajantuolissa ja yritti ajatella.

Samaan aikaan hän koetti lukea sen miehen ilmettä, joka oli muinoin ollut hänen paras ystävänsä.

Silloin kun *Final Cut* -projekti oli yhä voimissaan, ennen kuin kaikki yhtäkkiä häipyivät. Christian Boeng mukaan luettuna.

Bluffasiko Christian nyt?

Jos ei, niin mistä tämä saattoi tietää, että hän, Grip, oli Elokuva-murhaaja? Eihän hän ollut sortunut yhteenkään virheeseen. Päinvastoin hän oli silloinkin, kun poliisi oli lähettänyt Robertin hirtäytymisvideon Timille ja Tim oli nähnyt Robertin aurinkolasien heijastuksessa velipuolensa ja kaikki oli miltei mennyt mönkään, onnistunut pelastamaan tilanteen improvisoimalla.

Kun Tim oli seissyt ulkona pimeässä terassinoven takana filmikela kädessään, Grip oli pelännyt, että homma kaatuisi siihen. Hän oli nähnyt Timin ilmeestä, että tämä oli onnistunut pääättelemään jotain. Kun Tim oli näyttänyt hänelle paljastavan kohdan ja pyytänyt, että hän ilmoittautuisi poliisille oma-aloitteisesti, hän oli vastannut painamalla Webley-revolverin Timin ohimolle. Tim oli luonteeltaan arka ja hermostunut eikä ollut kyennyt panemaan vastaan. Grip oli hakenut käsikirjoituksen ja raakaversiot kaikista kohtauksista, ja he olivat ajaneet Pinewoodiin. Siellä Grip oli lukinnut Timin bunkkeriin mukanaan raakamateriaali, käsikirjoitus ja revolveri, josta oli poistettu patruunat, sekä tarjous, josta oli mahdotonta kieltäytyä.

Toimia *Final Cutin* leikkaajana.

Hassua tilanteessa oli, että Grip tiesi Timin tekevän loistavaa työtä riippumatta siitä, kuinka vastenmielinen elokuvan sisältö oli hänen omasta mielestään. Ihmis-Tim haluaisi polttaa filmikelan, mutta leikkaaja-Tim – yhdistettynä kuolemanpelkoon – päätyisi voittajaksi.

Grip oli lähtenyt kotiin ja pohtinut tilannetta siellä juurta jaksain.

Aamun jo sarastaessa hän oli nielaissut kaksi Timin erikoispilleriä, joissa oli sekaisin bentsoja ja oopiumia, ja ampunut itseään rintaan titaanilevyn kohdalle. Hän oli käyttänyt kolmesta varastamastaan revolverista sitä, johon oli ladattu paukkupatruunoita. Pamaus oli kuitenkin ollut niin kova ja kipu niin hirveä, että hän oli hetken pelännyt ampuneensa itseään oikeasti. Sitten häneltä oli ilmeisesti mennyt taju, koska hänen seuraava muistikuvansa oli Geronimosta, joka haukkui hänen vieressään.

Hän avasi haavaa, jotta verta tuli mahdollisimman paljon, roiski sitä sohvalle, teki raahausjälkiä parkettiin ja meni sen jälkeen kylppärin lattialle makaamaan. Sitten hän yksinkertaisesti sammui pilleri-päissään ja luottavaisena siihen, että ihmiset huolestuisivat, kun hän ei ilmestyisi aamulla töihin sovittuun aikaan.

Myöhemmin aamupäivällä hän lopulta heräsi ja näki yläpuolellaan Harry Holen naaman.

Grip luonnollisesti tiesi epäilysten kohdistuvan Timiin. Entistä vahvemmin, mikäli hän ei osoittaisi tätä syyttävällä sormella vaan olisi pikemminkin suojelevinaan velipuoltaan.

Ja aivan oikein: poliisi päätyi nopeasti toteamaan, että Elokuva-murhaaja oli Tim. Jos he vielä oletusten vastaisesti onnistuisivat löytämään Timin Pinewoodista ja epäilisivät yhä tämän syyllisyyttä, varastetun Webley-revolverin löytäminen olisi viimeinen niitti.

»Miten keksit sen?» Grip kysyi. »Että murhaaja olin minä.»

Christian kohautti harteitaan. »Ensimmäisen kerran ajatus tuli mieleeni kolmannen murhan jälkeen. Anton. *Zodiac*. Minähän olin ainoa, joka oli lukenut sinun valmiin käsikirjoituksesi, ja oivalsin,

että murhat muistuttivat niitä, jotka olivat mukana viimeisimmässä kollaasiversiossa. *Kurkisteli* ja *Seitsemän*. Ja siis *Zodiac*. Mutta kuvio tuntui niin absurdilta, että hylkäsin teoriani ajatellen, että kaiken täytyi olla sattumaa. Kunnes luin, että Tim oli ampunut sinua sinun olohuoneessasi ja että sinä olit myöhemmin vinkannut poliisille Pinewoodista, koska arvelit, että Tim voisi ehkä olla siellä. Mutta...»

Christian piti tauon. Pitkän tauon. Hän oli aina ollut taitava tärnänkeräjä. Taito oli tehonnut myös naisiin, eikä mikään ihme.

»...seisoin sattumoisin olohuoneen ikkunan takana ja näin sinun ja Timin lähtevän Pinewoodiin samana iltana kun hän oli muka ampunut sinua. Myöhemmin näin sinun palaavan sieltä yksin. Niinpä tein omat päätelmäni.»

Grip nyökkäsi. »Mikset sanonut mitään poliisille? Jos kerran tajusit, että suunnitelmani oli tappaa petturit yksitellen, etkö pelännyt, että tappaisin myös sinut?»

Christian väläytti leveän, toverillisen hymyn. Sen, johon Grip oli aikoinaan luottanut.

»Koska he pettivät minutkin, Knut. Minusta piti tulla ohjaaja eikä mikään helvetin näyttelijä, joka tanssii ohjaajan pillin mukaan. Katso nyt minua. Minusta tuli huora. Huora, jota nussivat perseeseen yhä nuoremmat ohjaajanplantut, jotka huutavat 'and now with feeling'.»

Christianin ääni oli alkanut väristä.

»Minä vihaan heitä, Knut. Ja vihaan itseäni. En jaksa enää. *Final Cut* ei ollut vain sinun elämäntyösi. Mieluummin kuolisin kuin missaisin tilaisuuteni olla mukana ohjaamassa tätä elokuvaa. Ymmärrätkö?»

»Ymmärrän», Grip sanoi. »Paremminkin ehkä uskotkaan.»

»Eli huolitko minut mukaan?»

Grip nyökkäsi. »Huolin.»

»Jes!» Christian pui nyrkkiä ilmassa. »Kuka on seuraava uhri?»

»Seuraava on samalla viimeinen. Tyyppi, jota poliisi luulee todelliseksi Elokuvamurhaajaksi.»

»Eli?»

»Tom.»

»Tom?»

»*Peeping Tom*. Tämä alkoi *Kurkisteli*-elokuvan alulla ja päättyy sen loppuun. Toisin sanoen siihen, että sarjamurhaaja Tom surmaa itsensä samalla poralla, jolla murhasi uhrinsa.»

»Mahtavaa! Onko sinulla se pora edelleen?»

»On toki.»

»Missä?»

Grip hymyili. »Tuolla.» Hän osoitti pimeään. »Nosturin työkalupakissa.»

»Mitä? Oikeastiko?»

»Kun piilottaa jotain, kannattaa piilottaa se etsijöiden nenän eteen.»

»Olet uskomaton!» Christian nauroi. »Mutta kuka se on? Kuka on Tom?»

»Eikö vastaus ole itsestään selvä?»

Christian hymyili hämmentyneenä. »Eh...»

Grip painoi äänityksen päälle puhelimestaan, työnsi käden takkinsa alle ja veti esiin veitsen.

»Suurin petturi kaikista tietenkin. Sinä. Oletko valmis armonlaukaukseen?»

Hän näki Christian Boengin silmien laajenevan kauhusta ja tummenevan pupillien laajetessa. Ehkä Christian tunnisti John Dalen veitsen, jonka Dale oli aina leuhkinut olevan toinen *Psykon* taittoveitsistä, vaikka kaikki tiesivät, että se oli *Psyko II:sta*.

Christian istui tuolissaan liikkumattomaksi jähmettyneenä, kun Grip kohotti veitsen ensimmäiseen iskuun.

Hän oli juuri iskemässä täydellä voimalla, kun hänen silmänsä sokaistuivat kolmen metrin päässä olevan 1800-wattisen HMI-lampun kirkkaasta valosta.

Hänen oli pakko puristaa silmät kiinni, ja samalla hetkellä hän tunsi kovan iskun käsivarressaan.

Veitsi lipesi kädestä. Hän avasi silmänsä väkisin ja näki sykkivien tähtien tanssivan verkkokalvoillaan, kun joku veti hänen kätensä selän taakse ja kiskoi niitä ylöspäin. Käsiraudat napsahtivat ranteisiin, ja jostain kuului öljytty naksahdus.

Jokin ilmestyi hänen ja kirkkaan valonlähteen väliin, ja vihdoin ja viimein hän erotti taas jotain. Kookkaan ihmishahmon.

Kattovalo syttyi, ja hän tunnisti, kuka hahmo oli.

»H-H-Harry?»

»Kyllä. Tiimeineen.»

Pitkä poliisi väistyi. Grip räpytti silmiään. Hän katsoi kuvaustii-miä, joka istui ja tuijotti häntä.

Eversti oli seisaallaan valaisimen jalustan takana. Tšerno istui jakkaralla ja piteli kameraa. Ernst huolehti liikuteltavasta miksaus-pöydästä ja Sverre piteli mikrofonitelinettä. Ja monitorin takana istui Kida ohjaajantuolissaan. Hän veti henkeä:

»Ja... poikki.»

Huoneeseen laskeutui hiljaisuus.

Grip katsoi vaiti olevia kollegoitaan. Hymyili vinosti. Ja selvitti kurkkuaan. »Saatiinko kaikki purkkiin?»

74

HARRY TAI KATRINE eivät kumpikaan sanoneet hetkeen mitään sen jälkeen, kun Harry oli napsauttanut käsiraudat Gripin ranteisiin, Kida oli huutanut »poikki» ja henkirikososaston neuvotteluhuoneen tv-ruutu oli mennyt pimeäksi.

Katrine katsoi kelloa. Se oli varttia vaille yhdeksän aamulla, ja tutkintaryhmän aamupalaverin oli määrä alkaa viidentoista minuutin kuluttua. Lehdistötilaisuus oli sovittu kello kahdeksitoista.

»Tunnustushan se oli, kuulin kyllä», Katrine totesi nyökäten kohti tv-ruutua. »Mutta tiedät hyvin, ettei sitä voi käyttää oikeudessa.»

»Tutkimme paraikaa, voisiko Gripin esiin vetämä taittoveitsi olla varastettu Dalen asunnosta», Harry sanoi. »Ja kahdeksanmilinen poranterä löytyi hänen työkalupakistaan. Eddy sanoi, että he testaavat sitä poraamalla reiän luuhun ja vertaamalla reikää Felician hampaisiin. Se on vähän kuin ballistinen testi. Porasta on jo löydetty mikroskooppisia jäämiä luultavasti hammaskiilteestä.»

»Aivan, mutta pointtini on, että oikeudessa ei voi käyttää todistusaineistoa, joka on saatu epäillyltä vilpillisin keinoin. Tämä pätee niin tunnustukseen, veitseen kuin poranteräänkin.»

»Totta», Harry sanoi. »Mutta vain jos se, joka on turvautunut vilppiin, on *poliisi*.»

»Mikäli kuvittelet, että tuomari hyväksyy näytön vain koska sinut on lomautettu tai koska väität, ettet ollut töissä vaan vapaalla, erehdyt pahan kerran.»

»En väitä mitään sellaista.»

»No mitä sinä sitten väität?»

»Väitän, että tulin vain maininneeksi epäilyistäni Kida Shearerille edellisenä iltana. Ja että hän hoiti yhteydenpidon Christian Boengiin, Tšernoon ja muihin ja viritti ansan Knut Gripille.»

Katrine kurtisti otsaansa ja kallisti päätään hieman taaksepäin ikään kuin olisi yrittänyt nähdä Harryn paremmin. »Eli sanot siis, ettet puuttunut itse asiaan millään tavalla?»

»Sanon, että Kida ja Christian ovat valmiita vannomaan, että he suunnittelivat kaiken omin päin.»

»Ja sinä vain satuit paikalle?»

»Pyysin, että saisin olla läsnä varmuuden vuoksi, mutta en tiennyt heidän suunnitelmiaan etukäteen.»

»Ja myös sinä olet valmis vannomaan näin oikeudessa?»

»Vannominen käy minulta onneksi helposti.»

Katrine naurautti hymyilemättä. »Epäily», hän sanoi. »Et ole kertonut minulle, mistä sinä keksit, että Elokuvamurhaaja ei ollutkaan Tim Kalander vaan Knut Grip.»

»Laiva on lastattu.»

»Anteeksi?»

»Kirjoitusvirheestä, joka ei ollutkaan kirjoitusvirhe vaan minun oma virheeni. Sekä DVD-kotelosta, joka ei ollut pölyinen.»

»Pystyisitkö selittämään vähän?»

»Kun meille selvisi, että uhreja yhdisti heidän taustansa elokuva-alalla, selasin kansalliskirjaston elokuvatietokannasta kaikki projektit, joissa uhrin olivat olleet mukana. Yksi elokuvista oli *Final Cut*, jonka ohjaajiksi oli merkitty H. Boeng ja K. Kalander. Tiesin, että Knut Grip oli ollut alun perin Kalander ja vaihtanut nimensä, mutta en ajatellut sitä siinä vaiheessa ollenkaan vaan rekisteröin vain, että K:n täytyi olla kirjoitusvirhe ja että sen tilalla olisi pitänyt olla T niin kuin Tim. Vaikka alitajuntani yritti kertoa minulle, että Gert oli antanut ratkaisun.»

»Gert?«

»Laiva on lastattu -leikissä. Hän sanoi, että T on hausempi kirjain kuin K.«

»Jestas.«

»Sitten seurasi vaihe, jolloin arvelin, että Tim oli toiminut yhteistyössä jonkun toisen kanssa.«

»Miksi arvelit niin?«

»Monestakin syystä. Lähinnä siksi, että Timin profiili ei ollut oikea. Hänen luonteeseensa ei sopinut murhata ihmisiä systemaattisesti ennalta laadittua suunnitelmaa noudattaen. Ja pian esiin ilmestyi video, joka sai minut epäilemään Christian Boengia. Hän tykkäsi katsella naisia suihkussa. Kun huomasin, että *Cure*-video oli Timin hyllyssä ainoa, joka ei ollut pölyinen, ajattelin, että se ei kuulunut hyllyyn ja että joku, esimerkiksi Christian Boeng, oli pannut sen sinne uskotellakseen poliisille, että Tim oli aivot murhien takana.«

»Tarkoitatko sitä elokuvaa, joka toimi inspiraationa Trym Haugein murhalle?«

»Nimenomaan. Kasettikotelossa oli Jansen Videon tarra, joten pyysin Øystein Eikelandia etsimään henkilön, joka oli viimeksi vuokrannut sieltä heidän ainoan kappaleensa. Ja yllätyksekseni se ei ollutkaan Christian Boeng.«

»Vaan Knut Grip.«

»Aivan, mutta tämä oli tapahtunut ennen kuin hän vaihtoi nimensä, joten kuitissa luki Knut Kalander. Vasta silloin palaset loksahtivat vihdoin kohdalleen. Kyse ei ollut kirjoitusvirheestä.«

»Mutta miksi Gripille piti virittää tuollainen ansa? Mehän olisimme voineet pidättää hänet ja kuulustelussa painostaa häntä puhumaan.«

Harry pudisti päätään. »Olen jutellut Gripin kanssa niin paljon, että tiedän, että häntä ei saa sanomaan mitään sellaista, mitä hän ei halua sanoa. Hän on fiksu ja osaa pysyä kovana, emmekä olleet löytäneet lainkaan konkreettista näyttöä häntä vastaan. Sitä paitsi...» Harry jätti lauseensa kesken.

»Sitä paitsi?»

»Oslon poliisipiiri ei olisi lähtenyt hakemaan pidätyslupaa niin heppoisin perustein kuin minulla oli esittää. Olit tehnyt erittäin selväksi, ettei poliisijohto halunnut herättää epävarmuutta löydetystä syyllisestä ainakaan ennen kuin tilalla olisi varmasti joku toinen.»

»Joten tarjosit meille valmiin ratkaisun ja vielä tunnustuksenkin kaupan päälle.»

»En minä.»

Katrine hymähti happamasti. »Ai juu, kaikki oli kuvaustiimin aikaansaannosta.»

»Jep», Harry sanoi. »Heiltä oli kuollut neljä kollegaa, joten he päättivät ottaa ohjat omiin käsiinsä. Uskoisin, että tämä on tärkeä seikka tuoda esiin lehdistötilaisuudessa.»

Katrine osoitti tv-ruutua. »Väitätkö, että sinä et laatinut käsikirjotusta valmiiksi Christian Boengille?»

Harry valui alemmas tuolissaan, risti kätensä niskan taakse ja ojensi pitkät jalkansa suoriksi. »Ainakaan sellaisesta ei ole olemassa minkään sortin kirjallisia todisteita.»

Katrine ei voinut olla hymyilemättä. »Olet kyllä ihan mahdollon tapaus.»

»Kiitos», Harry sanoi.

Katrine purskahti nauruun.

Harry katsoi kelloa ja nousi seisomaan.

»Mm. Lomautus kutsuu.»

»Kotisohvalle vai Schröderiin?»

»Kuulostaa houkuttelevalta, mutta ei kumpaankaan.»

»Se on joku nainen. Sano, että sinulla on joku nainen, Harry. Kauanko siitä on, kun sait viimeksi?»

»Ei kuulu sinulle.»

»Äh, kamo. Minun viime kerrastani on reilut kaksi kuukautta. Ei mitään hyvää seksiä, mutta silti. Entä sinun?»

»Kauemmin. En edes tiedä, toimivatko vehkeeni enää. Lupaen ilmoittaa sinulle heti kun jotain tapahtuu.»

Harry lähti, ja samalla ovenavauksella Malik tuli huoneeseen. Harryn lampsiessa portaikkoa kohti Malik kääntyi katsomaan perään päätään pudistellen ja mutisi ikään kuin ei olisi lausunut nimeä vaan ainoastaan todennut asiaintilan: »Harry Hole.»

Katrine nyökkäsi.

»Yhtä juttua en kyllä ymmärrä», Malik sanoi ja laski pöydälle kansion, jossa oli tuorein raportti. »Miksi hän – virasta pidätettynä – edelleenkin tutkii tapausta? Ja vieläpä vetää maton altaan sisäisessä tutkinnassa todistamalla, että tyyppi, jota hän ampui kuusi kertaa, ei ollutkaan hengenvaarallinen murhaaja vaan syytön panttivanki. Ymmärrätkö sinä?»

Katrine huokaisi. »Jaa-a. Kaipa vastaus kaikkeen on se, minkä juuri sanoit.»

»Ai? Mitä minä sanoin?»

»Harry Hole.»

Kello oli puoli neljä, ja lyhyt norjalainen talvipäivä sekä yhtä lyhyt työpäivä olivat ohi.

Kun Hilde Witt kiiruhti perinteisen ja arvokkaan Grand Cafén ovesta sisään, hän näki Mikael Bellmanin istuvan peräpöydässä ja tutkivan ruokalistaa. Hän oli nähnyt miehen viimeksi muutamaa tuntia aiemmin lavalla toimittajia pursuavassa mediahuoneessa julistamassa, että totuus Elokuvamurhaajasta olisi voinut mennä Tim Kalanderin mukana hautaan, ellei henkrikosyksikkö Katrinen Brattin johdolla – ja Hilde Wittin asiantuntevalla avustuksella – olisi jatkanut tutkintaa ja paljastanut todellisen Elokuvamurhaajan peiteoperaatiota.

Witt käveli Per Kroghin kuuluisan oslolaisboheemeja esittävän taulun ohi ja istuutui Bellmania vastapäätä.

»Anteeksi, että myöhästyin vähän», hän sirkutti. »Mutta oma syysi, et tiedäkään millaiseen myllytykseen sinä minut järjestit.»

»Uskon kyllä tietäväni», Bellman sanoi ja ojensi Hildelle ruokalistan.

»Olisit voinut edes varoittaa, että aiot mainita minut nimeltä», Witt sanoi nauraen. »Olen joutunut antamaan jo viisi haastattelua. Joista kolme kansainvälisille medioille.»

»Kannattaa totutella siihen», Bellman hymyili. »Minkä nimen aiot antaa kirjalle?»

»Mille kirjalle?»

»’Elokuvamurhaajan profili’? Vai ’Miten nappasin Norjan pahimman sarjamurhaajan’?»

»Lopeta, mitään kirjaa ei ole tulossa, Mikael. Minulle suolapaahdettua juuriselleriä, kiitos.» Witt ojensi ruokalistan takaisin avaamatta sitä.

»Odotahan vain, kirjoitat sen vielä», oikeusministeri sanoi hymyillen.

»Siinä tapauksessa joudun kirjoittamaan, että Harry Hole käytännössä ratkaisi koko jutun.»

»Miksi?»

»Koska se on totuus.»

»Ai, onko totuus tullut takaisin muotiin?» Bellman paljasti epäilyttävän vitivalikoisen hammasrivistönsä. »Sinun on pelattava niillä korteilla, jotka sinulla on, Hilde. Juuri nyt sinulla on aivan loistava käsi. Seuraavalla kierroksella et välttämättä ole yhtä onnekas.»

»Olen onnekas, koska jätit Harry Holen nimen pois kunniallistastasi.»

Bellman nyhti Brioni-takkinsa hihoja. »Sitä kutsutaan politiikaksi, Hilde. Kun oikeusministeri erittäin poikkeuksellisesti esiintyy murhatapaukseen liittyvässä lehdistötilaisuudessa, ei syynä ole tapauksen kiistaton merkittävyys vaan se, että hän haluaa viestiä, että nykyisellä hallituksella on – toisin kuin oppositio väittää – laki ja järjestys yhtenä painopisteenään. Eikä siihen sovi, että alkoholisoitunut ja virasta pidätetty pyssysankari olisi...»

»Aivan, sanoit tuon jo viimeksi», Witt keskeytti.

»Sanoinko? Taisin tosiaan sanoa. Oli miten oli, onnittelut, Hilde Witt. Kippis.»

Bellman kohotti viinilasinsa. Witt huomasi, että hänenkin lasiinsa oli kaadettu. Viinilasin sijaan hän nosti pöydältä vieressä olevan tyhjän vesilasinsa. »Voisinko saada jotain tähän?»

»Drinkin, sitäkö tarkoitat? Järjestyy.»

»Tarkoitan kaupungin parasta juomavettä, sitä joka tulee hanasta.»

»Ahaa. Ei kahvia kahdeksan jälkeen eikä viiniä ennen kahdeksaa?»

»Sinnepäin. Sanoit, että sinulla on minulle jotain kerrottavaa.»

»Jospa odotetaan vielä hetki ja tilataan ensin? Varasin muuten myös huoneen tästä samasta hotellista. Voimme pyytää, että ruoka tuodaan sinne.»

»Itse asiassa en ehdi nyt viipyä kovin pitkään, joten ehkä joku toinen kerta.»

Witt erotti Mikael Bellmanin lempeissä ruskeissa silmissä hämmästyksen, jota seurasi otsankurtistus tuuhean ja hennosti harmaantuneen tukan alla lähellä hiusrajaa. Bellman oli komea mies. Ja tiesi sen itsekin. Witt ei yleensä sietänyt komeita miehiä, jotka olivat tietoisia ulkonäöstään, mutta Bellman oli oikeusministeri. Yllättävän monen asian voi antaa mennä läpi sormien, kun palkintona on vähintään yksi pano niin korkealla valtahierarkiassa olevan miehen kanssa, joka on vielä lisäksi naimisissa. Pelkkä ajatuskin mahdollisesta skandaalista sai aikaan kylmiä väreitä.

Tarjoilija, joka riensi pöydän viereen kolmessa sekunnissa Bellmanin käännettyä päätänsä hiukan, yritti epätoivoisesti palvella oikeusministeriä yhtä luontevasti kuin ketä tahansa muutakin mutta kiiruhti silti puolijuoksua keittiöön saatuaan heidän tilauksensa: kaksi kertaa suolapaahdettua juuriselleriä.

Witt odotteli vaitonaisena aavistaen jo, mitä Bellman aikoi sanoa.

Bellman kohensi istuma-asentoaan kuin ponnistukseen valmistautuva mäkihyppääjä. »Asiani on», hän aloitti, »että me olemme

Ullan kanssa käyneet vakavan keskustelun aiheesta, joka meillä kummallakin on jo pidemmän aikaa ollut mielessämme.»

»Ulla – sinun vaimosi, eikö vain?»

»Eh... niin juuri.» Kurttu oli palannut otsalle, tällä kertaa syvempänä.

Witt otti suunvuoron ennen kuin Bellman ehti jatkaa: »Anna kun arvaan, olette kumpikin miettineet, että haluaisitte vielä yhden lapsen. Ei, se taitaa olla jo myöhäistä. Ellei vaimosi ole sinua reilusti nuorempi. Odota. Haluatte juhlistaa pitkää ja onnellista avio-liittoanne maailmanympäripurjehduksella. Sano, että se on jotain sellaista, Mikael, minä niin rakastan romanttisia tarinoita, joissa on onnellinen loppu. Varmaan siksi, etten ikinä pystyisi rakentamaan sellaista itse. Eli peukut pystyssä teille kahdelle ehdottomasti. Koska jos sinun kaltaisesi mies väittäisi tässä kohtaa harkitsevansa avioeroa, tietäisin oitis, että se on silkkaa valhetta ja maailman vanhin temppu, jolla nuori nainen saadaan pysymään rinnalla rakastajana. Oi ihanaa, kiitos!»

Witt katsoi tarjoilijaa, joka oli juuri kaatanut vettä hänen lasiinsa, ja sen jälkeen Mikael Bellmania, joka istui suu raollaan ja tuijotti häntä äimistyneenä.

»Mikä hätänä?» hän kysyi.

Bellman selvitti kurkkuaan. »Tarkoitatko, ettei meidän yhteinen iltamme merkinnyt...»

»Ai kuuden minuutin pano?»

»Ei se ollut vain kuuden...»

»Ei, olet varmaan oikeassa, mutta kuka helvetti nyt oikeasti ottaisi aikaa? Niin no, sinä tietenkin. Sanotaan siis, että pano kesti reilusti pidempään. Ja sanotaan, että Ulla ansaitsee partnerikseen sinunlaisesi työhevosen. Ja jätetään asia siihen. Lopetetaan ennen kuin jompikumpi alkaa itkeä, kuten äitini aina sanoi, kun me olimme lapsia ja leikit menivät liian rajuiksi. Nautitaan tästä hetkestä ja herkullisesta suolapaahdetusta juuriselleristä. Vai mitä sanot?»

75

HARRY NYÖKKÄSI VANGINVARTIJALLE, joka avasi sellin ovesta olevan pienen luukun ja huusi sisään selliin: »Istu sängylle ja pidä kädet näkyvissä!»

Vanginvartija kurkisti luukusta, käänsi avainta lukossa ja avasi oven.

»Huikkaan sitten», Harry sanoi.

Knut Grip oli pukeutunut kriminaalihuollon virittyneeseen asuun, joka oli yhtä harmaa kuin hänen kasvonsa.

»Ai taasko sinä tulit, kaveri?» Grip yritti hymyillä.

»Näköjään.» Harry istuutui pöydän ääreen Gripiä vastapäätä ja laski pöydälle kolme A4-arkkia sekä kynän. »En ajatellut, että saisin tulla. Normaalisti sääntö on, että poliisin sisäisessä tutkinnassa todistajina toimiviin henkilöihin ei saa olla minkäänlaisessa yhteydessä. Mutta sinua ehdittiin kai jo puhuttaa.»

»Pitää paikkansa», Grip sanoi. »Syyttäjät kuulemma haluavat viedä jutun pidemmälle. Niin että kyse ei olisi pelkästä virkavirheestä vaan kuolemantuottamuksesta.»

Harry nyökkäsi.

»Maksimituomio kuusi vuotta», Grip sanoi. »Kenties pääsemme istumaan rangaistustamme samaan paikkaan. Eikö olisikin... mikä se sana oli?»

»Paradoksaalista?»

»Paradoksaalista. Samalla pihalla jaloittelemassa kaksi murhaajaa, jotka kumpikin ovat syypäitä toistensa rangaistukseen.»

»Olen pahoillani», Harry sanoi. »Tein ison mokaan.»

Grip pyyhkäisi kämmenellä päälakeaan. »Timin kuolema on joka tapauksessa merkittävä asia. Kuten hänen elämänsäkin oli. Enempää ei kaiketi voi toivoa.»

»Miten niin merkittävä?»

»Eläessään hän oli merkittävässä roolissa, kun hän leikkasi *Final Cutista* mestariteoksen. Paitsi että viimeinen murha jäi puuttumaan, mikä ensi alkuun oli mielestäni suuri tragedia. Mutta nyt ajattelen, että elokuvasta tuli vähän kuin se voitonjumalan patsas, josta puuttuu pää, minkä niminen se jumala taas olikaan?»

»Nike.»

»Aivan, Nike. Eli elokuva kohoaa voittajaksi, koska siltä puuttuu pää, ei *vaikka* siltä puuttuu pää.»

»Ja pää on siis mikä?»

»Christian Boengin murha tietenkin. Olin alun perin suunnitellut, että hänet puukotettaisiin hengiltä Dalen taittoveitsellä Boengien lakautetun pensionaatin suihkuhuoneessa. Rakennushan on nykyään autio ja vilisee rottia, ihan helkkarin toimiva kuvauspaikka.»

»Mutta jouduit muuttamaan suunnitelmaasi?»

»Niin. Kun Christian soitti minulle ja pyysi, että tulisin Film-parkeniin, ymmärsin, että hän tiesi liikaa. Ja että aikani oli vähissä. Minun oli pakko improvisoida, mutta niinhän hyvät ohjaajat usein tekevät.» Grip väläytti hymyn. »Vai mitä, Harry?»

»Mm.»

»Christian halusi, että tapaisimme studio A:ssa, jonka olin sattumoisin valinnut loppukohtauksen kuvauspaikaksi, vaikka pääroolissa ei pitänytkaan olla Christian.»

»*Kurkistelija*. Mutta ketä sitten olit ajatellut päärooliin *peeping Tomiksi*?»

»Etköhän ole päätellyt sen jo.»

»Eli uusi suunnitelmasi oli ensin tappaa Christian *Psyko*-veitsellä ja sen jälkeen porata reikä hänen päähänsä?»

»Kyllä.»

»Kuulostaa liioittelulta.»

»More is more, Harry. Joka tapauksessa toivon, että Kida lisää elokuvaan vielä lopun ennen kuin se pannaan jakeluun.»

»Elokuvaan?»

»Niin. *Final Cutiin.*»

»Mitään elokuvaa ei ole tulossa, Grip.»

»Ei vai?» Grip hymyili leveästi. »Et taida täysin ymmärtää, mil-laisia aikoja me elämme. Kyse on tällä hetkellä maailman kohutuim-masta rikostapauksesta. Eikä vähiten siksi, että kaikki luulivat ensin Timin olevan murhaaja. Sitten seurasi uusi käänne. Ja taas uusi. Usko pois, Harry: nämä ovat elokuvia, jotka *kaikki* haluavat nähdä. Sekä *Final Cut* että elokuva *Final Cutin* teosta. Tiesitkö, että elokuvalla *Ilmestyskirja. Nyt.* -elokuvan teosta on Rotten Tomatoesissa kor-keammat arvosanat kuin itse elokuvalla *Ilmestyskirja. Nyt.*?»

Harry pudisti päätään. »Niitä nettiin ladattuja ja sieltä jo pois-tettuja pätkiä lukuun ottamatta *Final Cut* on vain muutama poliisin todistusaineistoksi takavarikoima 16-millinen filmikela.»

»Todellista taideteosta ei voi pitää vankeudessa loputtomiin. Usko nyt, se pääsee vapaaksi ennen pitkää.»

»Mm. Saanko esittää sinulle yhden kysymyksen?»

Grip hymyili vinosti ja levitteli käsiään. »Minulla ei ole kiire mihinkään.»

Harry veti henkeä. »Miltä sinusta tuntui, kun tapoit heidät? Felicia Henien, John Dalen, Anton Wamin, Trym Haugenin ja Robert Brandtin.» Hän lausui jokaisen nimen hitaasti ja selvästi.

Grip kohautti harteitaan. »Minua pelotti.»

»Mitä sinä pelkäsit? Kiinni jäämistäkö? Vai sitä, että he vastus-telisivat?»

»Sitä, että kohtauksesta ei tulisi hyvä. Nehän oli joka kerta pan-tava purkkiin yhdellä otolla.»

Harry yritti sisäistää kuulemansa. Hän oli puhunut sarjamurhaa-jien kanssa, eikä heistä huokuva pahuus ollut se, mitä hän oli eniten

hätkähtänyt, vaan tavallisten, inhimillisten tunteiden täydellinen poissaolo. Mutta Wittin mukaan Grip olikin tyypillinen joukko-ampuja, joka nimenomaan toimi tunteidensa ohjaamana.

»Surmasit kaikki, jotka olivat pettäneet sinut», Harry sanoi. »Mutta vihasitko heitä todella niin paljon, ettei myötätunnolle jäänyt lainkaan tilaa? Tai syyllisyydentunteille?»

Grip nojasi kyynärpäitään pöytään ja risti kätensä leuan alle. »Luuletko, että kirurgi, joka poistaa sydäntä potilaan rinnasta, antaa tilaa sentyyppisille tunteille? Hän keskittyy ainoastaan työhönsä.»

»Aivan, mutta hänen työnsä onkin pelastaa potilaan henki.»

»Minä tein sen, mitä tein, antaakseni uhreilleni ikuisen elämän.»

»Teit sen, jotta saisit tilaisuuden loistaa. Jotta saisit näkyvyyttä itsellesi ja mestariteoksellesi.»

»Mikähän kirurgia sitten motivoi?» Grip piti tauon. »Tai murhattukijaa?»

Harry nyökkäsi hitaasti. »Robert Brandt. Miten sait hänet tappamaan Haugenin ja sen jälkeen hirttäytymään? Useimmat olisivat mieluummin ottaneet kuulun kalloonsa tai pyristelleet vastaan.»

Grip pani oikean kätensä nyrkkiin ja puristi vasemman kätensä sen ympärille. »Sanoin, että panisin hänen tyttärensä samaan hautaan hänen kanssaan, jos hän ei tekisi niin kuin käskin.»

»Sinä siis tiesit, että hänellä oli tytär?»

»Tiesin ja tiesin. Kerran vuosia sitten hän kertoi minulle olevansa melko varma, että hän oli isä, mutta hänellä oli kuulemma hyvä syy olla pitämättä yhteyttä tyttärensä. En tiennyt, että hänen tyttärensä oli Kida, bluffasin vain. Ilmeisesti bluffi meni läpi.»

»Yksi pieni detalji. Brandtin pihalla oli kaikki valmiina puunkaatoa varten, mutta me emme löytäneet moottorisahaa, vaikka etsimme joka puolelta.»

Grip hymähti. »Ellen muista väärin, niin olit paikalla, kun Eversti kaipaili moottorisahaa.»

Harry kohotti kulmiaan. »Tarkoitatko, että otit Brandtin moottorisahan mukaan lähtiessäsi ja annoit sen Everstille?»

Grip levitteli kättään. »Mikä ettei? Hän tarvitsi moottorisahaa, ja Eversti on hyvä mies. Eversti ja Tšerno olivat ainoita, jotka pyysivät minulta anteeksi sitä, että he olivat jättäytyneet pois *Final Cutin* tuotantotiimistä. Sanoin heille, että olin unohtanut, että minulla lojui moottorisaha joutilaana varastossa.»

»Vielä viimeinen kysymys», Harry sanoi. »Et korjannut minua, kun kuulit, että luulin Timin toimineen ohjaajana kiville karahtaneessa *Final Cut* -projektissa. Eikö sinua pelottanut, että saisin sinut kiinni valheesta?»

»Ei», Grip sanoi.

»Ei?»

»Aioin huomauttaa asiasta. Mutta sitten tajusin, että epäilykset Timiä kohtaan vain vahvistuisivat, mikäli sinä kuvittelisit, että ohjaaja oli hän. Ja että ne, jotka voisivat kertoa sinulle alkuperäisestä *Final Cut* -projektista, olivat kuolleita. Kaikki paitsi yksi.»

»Christian Boeng. Jonka piti myös kuolla pian.»

Grip ei vastannut.

»Okei, valehtelin», Harry sanoi. »Minulla on vielä yksi kysymys.»

»Antaa palaa.»

»Mieleeni tuli aiemmin päivällä eräs asia. Kun kirjoitit sanan GREED Dalen kassakaappiin, d-kirjaimen pystyviiva oli valunut niin, että sana olisi yhtä hyvin voinut olla GREEP. Onko sinulla sisimmäsäsi ollut koko ajan toiveena jäädä kiinni?»

Grip loi hämmästyneen katseen Harryyn. Näytti kuin hänen päänsä päälle olisi syttynyt lamppu. Hän nauroi.

»Ei tietääkseni. Mutta kukapa meistä ei olisi välillä vähän hullu.»

»No», Harry sanoi. »Kiitos vastauksista, vaikka en varsinaisesti tullutkaan tänne niiden takia.» Hän osoitti jälleen papereita, jotka oli laskenut pöydälle. »Sinun on tehtävä päätös.»

»Haluatko, että luen nuo?»

Harry nyökkäsi. Grip otti paperit pöydältä ja ryhtyi lukemaan.

»Mitä hittoa», hän mutisi hetken päästä, vilkaisi Harrya ja jatkoi lukemista.

Luettuaan hän paiskasi paperit takaisin pöydälle.

»Haistakoot pitkän paskan! Koiralla ei ole mitään tekemistä murhien kanssa.»

»Tässä ei ole kyse siitä», Harry sanoi. »Koirallesi ei ole tilaa löytö-eläintaloissa eikä pieneläinklinikalla, ja koska se on melko iäkäs ja huono liikkumaan...»

»Niin sille voidaan antaa *kuolemantuomio*?»

»Tilanne on hankala. Ja epäsuorasti minä olen syyppä siihen, että koirasi on nyt yksin. Joten ajattelin...»

Harry keskeytti, kun Grip nojautui pöydän yli. Hän näki raivon miehen katseessa. Kylmän vihan, jonka Grip oli tähän asti onnistunut salaamaan. Sekä jotain muuta. Riitasoinnun, jotain rikkinäistä, tai ehkä jotain, mitä katseessa olisi pitänyt olla mutta ei ollut. Kenties sen inhimillisyyden, joka miehestä oli varissut vuosien varrella. Ehkä Knut Gripin hulluus piili juuri siinä.

»Ajattelit mitä?» Grip ärähti.

»Niin no», Harry sanoi. »Joku suositteli äskettäin, että hankkisin koiran. Realistisesti ajatellen Geronimolla on kolme neljä vuotta elinaikaa. Selviydyn kyllä siitä. Mikäli annat suostumuksesi. Siinä tapauksessa tarvitsen sinulta allekirjoituksen tähän.»

Grip tuijotti paperia, jonka Harry oli työntänyt hänen eteensä.

»*Sinä* haluat ottaa minun koirani? Entä jos joudut itse vankilaan?»

»Siinä tapauksessa minulla on muita, joita voin pyytää ottamaan sen hoitoon.»

Grip nojautui taaksepäin ja risti käsivartensa. Kallisti päätään hieman tarkkaillen koko ajan Harrya katseellaan. »Muistatko sen Springsteenin kappaleen, jota siteerasit, kun luulit minun rikkovan lakia auttaakseni veljeäni?»

»'Highway Patrolman'.»

»Aivan. Se kertoo poliisista, joka joutuu kahnauksiin lain kanssa vannottuaan uskollisuutta perheelleen. Ei mikään kovin yksinkertainen juttu. Vai mitä?»

»Eipä kai.»

He katsoivat toisiaan pitkään.

»Geronimo elää pidempään kuin minä», Grip sanoi. »Ihan vain tiedoksi.»

»Niinkö?»

Grip nyökkäsi ja kopautti rystysillä rintaansa. »Metallilevy ei pelasta minua tällä kertaa.»

»Syöpä on uusunut», Harry totesi. »Sait sytostaattihoitoa viimeksi kolme kuukautta sitten.»

»Juuri niin, tauti palasi. Lääkäri antoi minulle vuoden elinaikaa. Siitä on nyt kaksi ja puoli kuukautta.»

Miehet katselivat toisiaan yhä vaitonaisina. Harry ei tiennyt, näikö Grip jotain tunnistettavaa, mutta hän puolestaan ei nähnyt yhtään mitään.

Grip nyökkäsi ja otti kynän käteensä.

76

»**SISÄÄN VAIN**», Lamai sanoi ja työnsi oven kokonaan auki.

»Kiitos.» Harry astui kynnyksen yli eteiseen taluttaen bulldoggia hihnassa.

»Hän on siis Geronimo», Lamai sanoi ja kumartui rapsuttamaan koiraa korvan takaa. »Tiedätkö sen ikää?»

»Seitsemän vuotta lääkärin arvion mukaan. Papereita ei ole, joten lääkäri arvioi iän hampaista ja silmistä.»

»Verkkokalvon rappeuma», Lamai totesi. »Parhaat vuotesi taitavat olla takanapäin, mutta hieno sinä olet, Geronimo.»

Bulldoggi taivutti päätään taaksepäin ja ummisti silmänsä, se selvästi nautti rapsutuksesta.

Lamain airedalenterrieri tassutti paikalle, ja koirat jäivät nuuhkimaan toisiaan, kun Harry seurasi Lamaita keittiöön. Hän istuutui pöydän ääreen. Pöytään oli katettu kaksi korvatonta kuppia. »Tein tämän sinua varten», Lamai sanoi, nappasi jääkaapinovesta paperilapun ja ojensi sen Harrylle.

Harry luki. Ruokakippo, vesikippo, nimilaatallinen kaulapanta, harja, kynsileikkuri, kakkapusseja, koiranruokaa, koiransänky.

»Älä siirrä sänkyä, vanhat koirat tarvitsevat aikaa tottuakseen uuteen paikkaan. Älä puhu sille tai komentele sitä heti alussa. Ja odota muutama viikko ennen kuin alat paijaila sitä ynnä muuta. Kysy aiemmalta omistajalta ruokatottumuksista ja muista rutiineista, vanhat koirat pitävät mielellään kiinni rutiineistaan.»

»Mm.»

Lamai nauroi kaataessaan teetä.

»Mitä?»

»Puhun koirasta, Harry. En sinusta.»

»Mutta se on totta», Harry sanoi ja sekoitteli teetään. »Minä pidän mielelläni kiinni rutiineistani. Joten tämä voi olla sokki.»

»*Positiivinen* sokki. Koira tarvitsee sinua. Ja sinä tarvitset sitä.»

»Aivan, niinhän sinä sanoit.»

He puhaltelivat kuppeihinsa ja joivat. Geronimo tassutti keittiöön ja laskeutui makuulle Harryn jalkojen juureen.

»Millaisia muistikuvia sinulla on Knut Gripistä?» Harry kysyi.

»Knutista? Hänen sukunimensähän oli Kalander silloin kun minä tutustuin häneen. No. Hän oli aika masentunut, koska hänen elokuvastaan ei ollut tullut mitään. Mutta pian kaikki mukana olleet saivat kokea valtavan menestyksen *Saarnaajan* myötä. Tapasin hänet uudestaan joitakin vuosia myöhemmin, kun hän söi ravintolassa, jossa olin töissä. Siinä vaiheessa vaimo oli jättänyt hänet. Miesparka. Mutta hän osasi peittää katkeruutensa taitavasti, täytyy sanoa.»

»Sinä kuitenkin huomasit sen?»

»Huomasin toki. En usko, että Knut on pohjimmiltaan paha mies. Hän on vain pahasti rikkinäinen.»

»Näitkö siis senkin?»

»Kuten olen sanonut sinulle, Harry...»

»Se näkyy silmistä.»

»Se näkyy silmistä.»

»Mm. Näitkö jotain rikkinäistä myös muiden Gripin ja Wamin kanssa samaan leffaporukkaan kuuluneiden silmissä?»

»Näin. Tim Kalanderia en tavannut koskaan, mutta Robert Brandt oli melko hajalla.»

Harry nyökkäsi ja katsoi ulos talviseen säähän jääkiteiden koristan ikkunan läpi.

»Olen pohtinut erilaisia sattumia, joita tähän tapaukseen liittyy», hän sanoi. »Kuten sitä, että miehesi teki itsemurhan juuri samana yönä kuin Felicia murhattiin. Mutta te kaksi ette varsinaisesti liittyneet tapaukseen, sinä vain satuit olemaan yksi noin sadasta oslolaisesta, jotka ovat tavalla tai toisella olleet mukana elokuvanteossa. Ei – ainoa iso sattuma oli se, että Robert Brandt oli tekemässä dokumenttia murhatutkijasta, joka jahtasi murhaajaa, jonka uhriksi Robert Brandt itsekin joutui.»

»Uskotko sinä kohtaloon?»

»En, mutta alan yhä enemmän uskoa sattumiin. Siis siihen, että asioita oikeasti tapahtuu sattumalta. Että useimmiten silloinkin, kun kuvittelemme näkevämme loogisen jatkumon, kaikki on todellisuudessa pelkkää kaaosta, jonka yritämme epätoivoisesti saada käymään järkeen.» Harry silitteli Geronimon selkää.

He jatkoivat teenjuontia.

»Oletko sinä huolissasi?» Lamai kysyi.

»Por supuesto.» Harry vilkaisi Geronimoa, joka vastasi katseen. »Kärsin hissikammosta, eivätkä Geronimon lonkat kestä portaiden ravaamista seitsemänteentoista kerrokseen ja sieltä alas. Se tietää melkoista kanniskelua.»

Lamai pudisteli päätään. »Pärjäätkyllä. Ajattelin pikemminkin sitä, mitä luin edessä olevasta oikeudenkäynnistä. Sinun mahdollista vankeustuomiotasi.»

»Riski on tietysti olemassa.» Harry katseli pilvetöntä taivasta, ensimmäistä vuodenvaihteen jälkeistä päivää, jolloin jääpuikoista tipahteli vettä. »Jos pahin toteutuu, ajattelin pyytää sinulta palvelusta.»

»Arvasin sen», Lamai sanoi ja hymyili totisena. »Toivot, että voin ottaa Geronimon.»

»Voisitko sinä?»

»Totta kai. Se on vähintäänkin, mitä voin tehdä vastapalvelukseksi.»

»Kiitos, Lamai. Ja kiitos teestä.»

He menivät eteiseen, ja Geronimo tassutti kiireen vilkkaa perässä keittiöstä.

»Aion muuten perustaa siskoni kanssa ravintolan», Lamai ilmoitti Harryn napittaessa takkia.

»Niinkö?»

»Se ei ole iso, mutta vuokrasopimus on jo allekirjoitettu, ja olemme palkanneet töihin loistavan kokin.»

»Thairuokaa?»

»Kyllä.»

»Hienoa. Minun lempiruokaani.»

»Hyvä, koska aioin sanoa, että saat syödä siellä ilmaiseksi milloin vain haluat.»

»Kiitos, Lamai, mutta ilmaisten aterioiden jakaminen ei kuulosta kovin hyvältä tavalta aloittaa bisnekset. Haluan maksaa.»

»Meillä on varaa yllin kyllin. Nimittäin se tanskalaismies ja tatuoitu nainen, he tulivat tänne ja sanoivat antavansa Birgerin velat kokonaan anteeksi. Eikö ollutkin... yllättävä käänne, Harry?»

»Todella yllättävä.»

Lamai pani käden lanteelleen ja katsoi Harrya. »He sanoivat, että eivät tienneet, että olin Korpsin kavereita, ja pyysivät anteeksi. Selvitin jälkeinpäin, että Korps on moottoripyöräjengi. Onko sinulla sattumoisin yhteyksiä siihen?»

Harry työnsi alahuultaan eteenpäin ja pudisti päätään. »En kyllä muista ainakaan näin lonkalta.»

Lamai hymyili. »Niin ajattelin. Oli miten oli, kuten Birger usein sanoi. Siinä tapauksessa pidän vakuutusyhtiöltä saadut rahat ja voin investoida ne ravintolaani.»

»Mikä säkä», Harry sanoi. »Onneksi kaikki järjestyi lopulta.»

Lamai otti Harryn käden omiensa väliin ja puristi sitä. »Niinpä», hän sanoi. »Mikä säkä.»

Katrine seisoj ovensuussa ja kuunteli askeleita, jotka lähestyivät nati-sevia puuportaita pitkin.

Ne olivat ihmeen raskaat Olegin askeliksi, ja Katrine mietti, mitä sellaista asiaa Olegilla mahtoi olla, jota ei voinut kertoa puhelimesta eikä työpaikalla. Oleg oli vain ilmestynyt alaovelle ilmoittamatta ja soittanut summeria.

Kun Olegin hahmo tuli esiin kulman takaa, Katrine näki, että hänen mieltään aivan selvästi painoi jokin.

»Toivottavasti en häiritse juuri nukkumaanmenoaikaan», Oleg sanoi riisuessaan kuraiset kengät eteiseen.

»Et toki. Gert sai luvan lähteä mukaan ulkoiluttamaan Harryn uutta koiraa.»

»Onko Harry täällä?»

»Hän söi iltaruoa meidän kanssamme. Lattia on kylmä, voit lainata noita.»

Olegin ilme oli hämmästynyt, kun hän näki tohvelit, joita Katrine osoitti. Hän pujotti ne jalkaansa. Ne näyttivät hänelle aavistuksen liian isoilta.

Katrine käveli edeltä keittiöön, ja Oleg istuutui pöydän ääreen.

»Teetä tai kahvia?»

Oleg pudisti päätään, ja Katrine istuutui pöydän toiselle puolelle. Hän odotti hiljaa ja kyselemättä, että Oleg saisi kerrottua asiansa.

Oleg hieroi käsiään aivan kuin olisi palellut, mutta Katrine arveli, että kyse tuskin oli siitä.

»Olisin voinut kertoa tämän töissäkin», Oleg aloitti. »Mutta halusin käydä keskustelun mahdollisimman epävirallisesti ja... yksityisesti. Meidän molempien takia. Jotta voimme halutessamme pitää kaiken omana tietonamme. Mutta Tim Kalandar ja ne kuusi laukausta...»

Katrinea pelotti ajatella, mitä tuleman piti. Hän pelkäsi jo etukäteen dilemmaa, jonka aavisti joutuvansa ratkaisemaan.

»Minä ammuin häntä, ei Harry.»

Katrine veti henkeä yrittäessään sisäistää kuulemansa. Se ei yllättäen ollutkaan kovin vaikeaa. Ei sillä, että hän olisi epäillyt Olegia ampujaksi. Mutta ajatuksen oli täytynyt olla hänen alitajunnassaan, koska se ei tullut täysin puun takaa.

»Me emme kuitenkaan aio muuttaa lausuntojamme», Oleg sanoi. »Pysymme kannassamme ja sanomme, että ampuja oli Harry. Jos haluat tietää, miksi Harryn annetaan ottaa syyt niskoilleen, niin vastaus on, että se on järkevintä kaikki ihmiset ja asiat huomioiden. Mukaan luettuna minun huono omatuntoni. Harry kutsuu sitä kylmäksi utilitarismiksi.»

Katrine nyökkäsi, hän tunnisti Harryn suoraviivaisen elämänfilosofian, jonka perustana oli kollektiivisen tuskan minimointi.

»Oletettavasti ymmärrät, millaiseen tilanteeseen asetat minut.»

»Ymmärrän kyllä», Oleg sanoi. »Mutta jos päätät viedä asian eteenpäin, en myönnä, että tätä keskustelua on koskaan käyty.»

»Miksi me sitten keskustelemme?»

»Koska en kestä pitää tätä pelkästään omana tietonani. En kestä sitä, että Harrya rangaistuksen lisäksi kohdellaan esihenkilöiden taholta murhaajana, mikäli hän joskus pääsee takaisin töihin. En kestä ajatella, että minut jonain päivänä ylennetään aivan kuin mitään ei olisi tapahtunut.»

»Ymmärrän.» Katrine painoi katseensa alas. »Harkitsit varmaan tarkasti ennen kuin tulit tänne, mutta en ole varma, arvostanko päätöstäsi avautua minulle.»

»Koska?»

»Koska uskottomuuteen syylistyneen puolison vähimmäisrangaistus on se, että hän joutuu elämään yksin huonon omantuntonsa kanssa ja antaa petetyn osapuolen jatkaa elämäänsä onnellisen tietämättömänä.»

Katrine näki hitaan oivalluksen valon syttyvän Olegin kasvoille. Hän ei kuitenkaan ollut varma, johtuiko se siitä, että Oleg olisi ymmärtänyt hänen logiikkansa.

»Oli miten oli», hän sanoi silitellen anopilta perittyä pientä kirjoitusta pöytäliinaa. »Sinulla ei ole syytä huoleen. Ei siitä, että kertoisin tästä eteenpäin, eikä siitä, että Harrylle tulisi jokin rangaistus.»

»Kuinka niin?»

»Knut Grip oli juuri vähän aikaa sitten yhteydessä sisäisen tutkinnan yksikköön ja halusi muuttaa lausuntoaan. Hän kuulemma valehteli, koska halusi rangaista poliisia, joka oli ampunut hänen veljensä. Hän sanoo, että Tim Kalander ei tiennyt aseista mitään vaan uskoi vakaasti, että revolveri oli ladattu, ja aikoi ampua. Ensin Gripin ja sitten – Holen huudettua »Poliisi! Pudota ase!» – poliisin. Grip sanoo nyt, että sieltä suunnasta, mistä hän katsoi veljeään, näytti kuin tämä olisi tähdännyt aseella suoraan Holea kohti ja pitänyt Holen tähtäimessään edelleen ensimmäisten ohi menneiden tai vain lievästi haavoittaneiden laukausten jälkeen. Ja että Tim Kalander laski aseensa vasta siinä vaiheessa, kun viimeinen luoti oli osunut häntä kaulaan. Tiivistettynä tilanne on siis se, että Harry vapautetaan kaikista syyt-teistä eikä mitään oikeudenkäyntiä tule.»

Oleg katsoi Katrinea äimistyneenä.

»Mitä mietit?» Katrine kysyi.

»Kevytkengin vain sipi-sipsuttain», Oleg kuiskasi.

»Joululauluako?»

»Harrylla on tapana sanoa, että ensivaikutelma kannattaa analysoida tarkkaan riippumatta siitä, kuinka idioottimaiselta se vaikuttaa. Koska se voi olla monien pienten ja sinänsä huomaamattomien asioiden summa. Thea Ruud kertoi, että mies, joka ampui Anton Wamin, sipsutti jäällä. Knut Grip sipsutti jäällä, kun me jahtasimme häntä metsässä. Havaitsin sen, mutta työnsin ajatuksen mielestäni.»

»Aivan.»

Ulkoa kadulta kantautui hysteristä naurua, ja hetken päästä joku lauloi.

»Onko hän Harryn?» Oleg kysyi.

»Mitä?» Katrine tuijotti Olegia ja unohti hengittää.

»Gert. Onko hän Harryn poika?»

Katrin suu avautui ja sulkeutui. Hänestä tuntui kuin hän olisi näytellyt kohtausta, johon hänelle ei ollut kirjoitettu vuorosanoja.

»Miksi kuvittelet niin?» hän kysyi lopulta.

Oleg ei vastannut. Hän näytti yhtä hämmentyneeltä kuin Katrinekin.

Katrine teki mielessään ratkaisun. Syteen tai saveen. Hän selvitti kurkkuaan.

»Tarkoitan, että mistä tajusit sen?»

»En tiedä», Oleg sanoi kuulostaen niin häkeltyneeltä, että Katrine ymmärsi hänen puhuvan totta. »Kaipa se oli vain monen pienen asian summa.»

Tohvelit, Katrine ajatteli. Viimeinen puuttuva pala oli tohvelit.

»Miksi sen nimi on Gelonimo?» Gert kysyi.

Hän oli kyykistynyt paijaamaan koira, joka nuuhki hangessa olevaa keltaista läikkää Slottsparkenissa.

»Sen entinen omistaja halusi antaa sille saman nimen kuin yhdellä intiaanipäälliköllä», Harry sanoi. Hän katseli poikaa ja koira. Käsi, jolla hän piti kiinni koiran remmistä, oli kylmä, mutta hänen toinen kätensä oli takintaskussa ja piteli puhelinta, joka lämmitti. Puhelimessa oli viesti, jonka hän oli kirjoittanut aiemmin päivällä mutta jota hän ei ollut vielä lähettänyt – vastaus Sofie Gullstrandin kysymykseen siitä, kiinnostaisiko häntä mennä jonain päivänä yhdessä syömään.

»Oliko hän kiltti?»

»Ai Geronimoko? Varmasti. Paitsi ei niille, jotka veivät häneltä sen, mikä oli hänelle kaikkein rakkainta.»

»Lelut vai?»

»Leluista en tiedä, mutta häneltä vietiin äiti, vaimo ja lapset. Ja maat. Hän suuttui siitä ja kosti.»

»Mitä hän teki?»

»Hän... tappoi ihmisiä.»

»Pahiksiako?»

»Joo. Ja vähän muitakin.»

»Äh, se ei ollut kovin kilttiä.»

»Ei niin. Mutta hän koki olevansa sodassa. Ja sotivansa sen puolesta, mihin hän uskoi. Niin kuin suurin osa meistä tekee. Melkein kaikki uskovat olevansa itse oikeassa.»

»Ai sinäkin?»

Harry tähyysi puiston yllä kaartuvalle taivaalle. Hän ei ollut varma, näkikö hän tähtiä vai kuvitteliko hän vain, koska tiesi niiden olevan siellä.

»Kyllä, Gert. Minäkin.»

Sana Tariq oli pukeutunut päällystakin ylleen ja valmistautui lähtöön. Työpäivä oli ollut pitkä, mutta lopultakin tilanne tuntui olevan hallinnassa. Yhteistyössä eri alustoja hallinnoivien tahojen kanssa he olivat onnistuneet pysäyttämään Knut Gripin, yhdessä yössä kuuluisuuteen nousseen Elokuvamurhaajan, videoiden leviämisen laajemmalle verkkoon.

Hänen takanaan monitorit valaisivat niiden kahden digipartioon kuuluvan poliisin kasvoja, jotka olivat tulleet yövuoroon kyttämään tietoliikennettä ja päästämään hänet hyvin ansaituille unille.

»Sana, voisitko vilkaista tätä?»

Hänen kehonsa nytkähti aivan kuin protestiksi. Se kaipasi lepoa, ei lisää työntekoa.

Hän huokaisi ja käveli kollegansa luokse.

Ruumis rentoutui jälleen, kun hän näki, että kuvassa oli vain luistelukenttä kirkkaassa iltavalaistuksessa. Hän ei erottanut mitään, mikä voisi liittyä murhiin, ja vaikka kuvassa näkyi lapsi, mikään siinä ei tuonut mieleen pedefilien usein verkossa jakamia videoita lapsista uimarannoilla tai päiväkodeissa.

»Näyttää ihan normaalilta», hän totesi.

»Niinpä, mutta se välitettiin eteenpäin meille, koska alusta ei löytänyt lähettäjä tietoja ja viesti oli tullut läpi kaikista palomuuureista. Sellaista ei tapahdu melkein ikinä.»

»Aivan. Me emme kuitenkaan voi sille mitään», Sana sanoi.

Napittaessaan takkia hän katsoi kuvaa. Video oli kuvattu katson ylimmältä riviltä ja niin kaukaa, että henkilöitä oli mahdotonta tunnistaa. Silti jokin soitti hälytyskelloja. Mutta vain vaimeasti. Lisäksi Sana Tariq tiesi kokemuksesta, että hälytyskellot soivat puolet ajasta turhaan ja vieläkin useammin silloin, kun hän oli niin väsynyt kuin nyt.

»Hyvää yötä», hän sanoi ja lähti.

Hississä matkalla alas viimeinen kuva pysyi sitkeästi verkkokalvolla. Pitkä mies, joka luisteli pitäen kädestä pientä poikaa. Eleistä ja ruumiinkielestä päätellen luultavasti omaa poikaansa. Omituisen videosta teki se, että se oli kuvattu niin pitkän matkan päästä. Ikään kuin kuvaaja ei olisi pojan äiti tai kukaan muukaan tuttu. Vaan joku ventovieras, joka vakoili luistelijoita salaa.

Hissin ovet avautuivat, ja hän käveli vastaanottotiskin ohi ja ulos Oslon yöhön, missä pimeys, pakkanen ja katuvalot pyyhkivät kuvat pois näkyvistä.